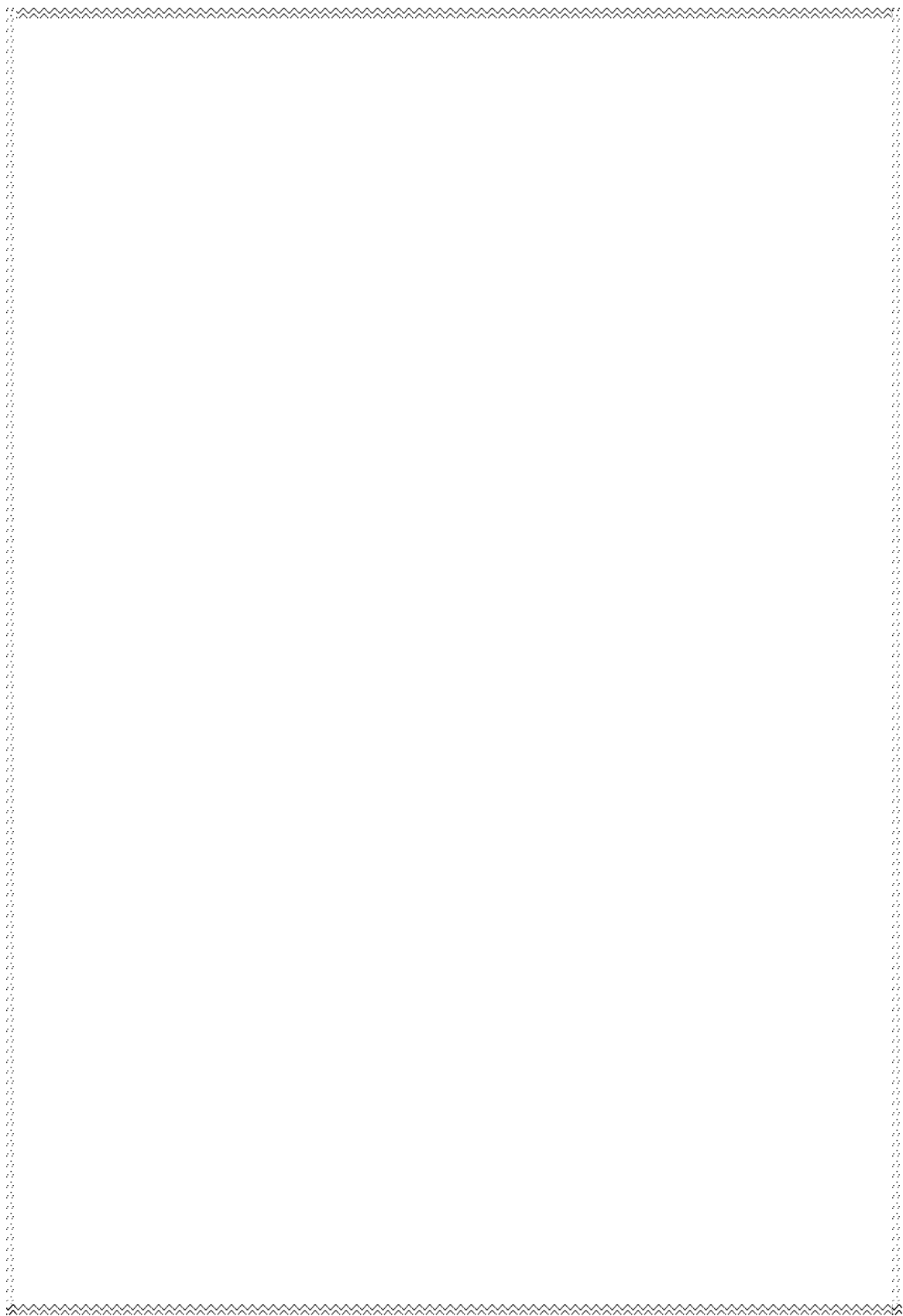
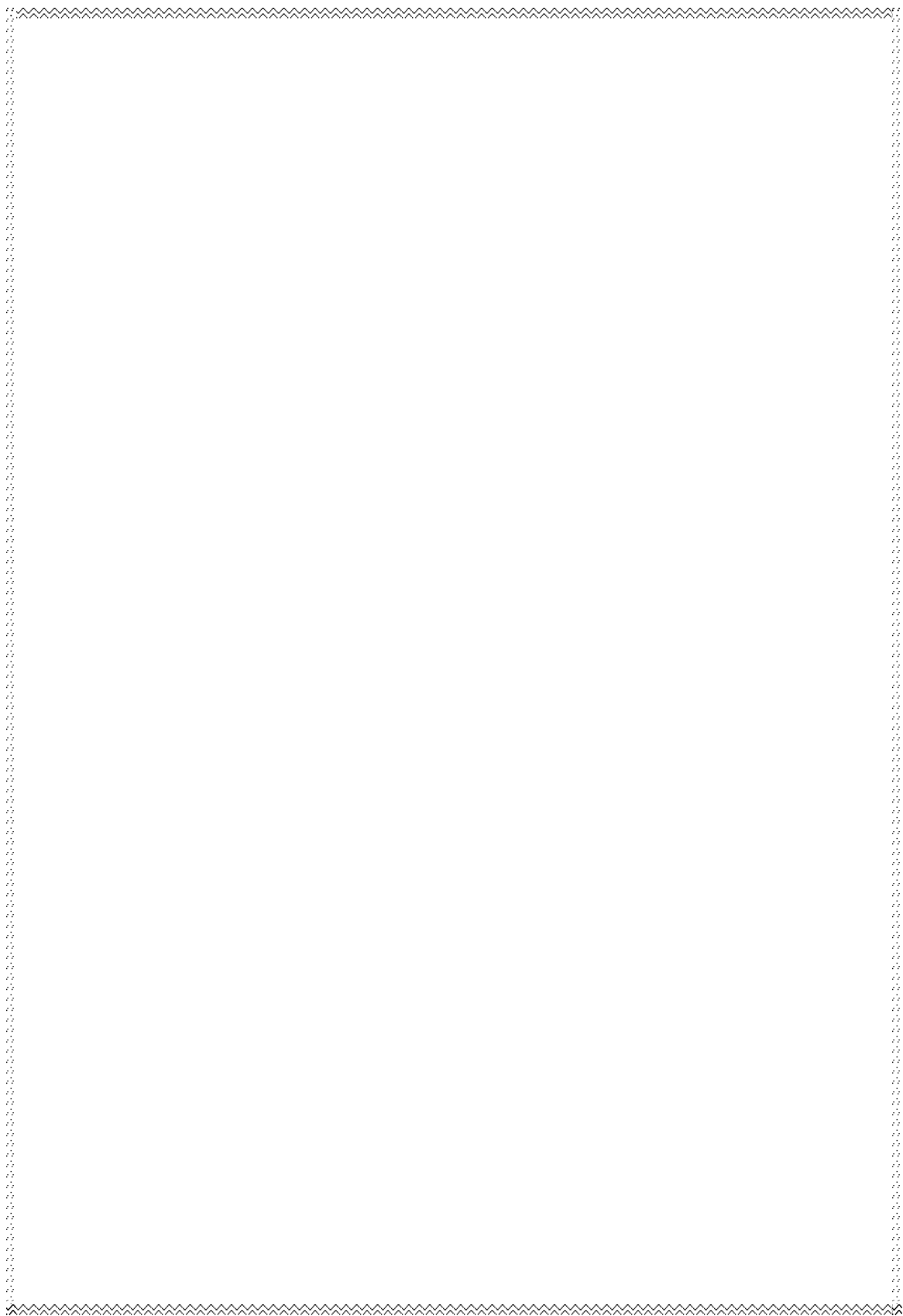

Δημήτρης Κωνσταντάρης - Σταθαράς

Β' Ἐκδοση
Πολιτιστικὴ Εστία Μικρασιατῶν Νέας Ιωνίας Μαγνησίας «ΙΩΝΕΣ»
Νέα Ιωνία Μαγνησίας 2024

Δημήτρης Κωνσταντάρας-Σταθαράς

**Το Χρονικό της Νέας Ιωνίας
1924 -1994
εβδομήντα χρόνια ζωής**

**Γ΄ Βραβείο
ΕΣΤΙΑΣ ΝΕΑΣ ΣΜΥΡΝΗΣ
Περίοδου 1994-1995**

**Β΄ Έκδοση
Πολιτιστική Εστία Μικρασιατών Νέας Ιωνίας Μαγνησίας «ΙΩΝΕΣ»
Νέα Ιωνία Μαγνησίας 2024**

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΩΝ
ΝΕΑΕ ΙΩΝΙΑΕ ΜΑΓΝΗΣΙΑΕ

Χρήστου Λούλη 64, Νέα Ιωνία-Βόλος 384 46

Τηλέφωνο: 24210-60900

e-mail: politistikiestia@yahoo.gr

ISBN: 978-618-84939-9-5

Copyright Δημήτρης Κωνσταντάρας-Σταθαράς

Αχιλλέως 90, Βόλος 383 33

Τηλ. 24210-72124, κινητό: 6976.271.844

e-mail: dkonsta1@otenet.gr

site: www.neaionianvolou.com

Εικόνα εξώφυλλου: Η πλατεία της Ευαγγελίστριας με τον ιερό ναό της Ευαγγελίστριας (πλατεία 25^{ης} Μαρτίου), η «καρδιά» της Νέας Ιωνίας (Φωτ. 1994).

Εικόνα οπισθόφυλλου: Ευχαριστήρια επιστολή των προσφύγων («ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ», 2 Φεβρουαρίου 1924).

Όλες οι φωτογραφίες έχουν προέλευση αρχείου. Όσες δεν έχουν ανήκουν στο αρχείο του συγγραφέα.

Έκδοση δεύτερη (χωρίς προσθήκες): Σεπτέμβριος 2024

Το βιβλίο εκδόθηκε με Απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της Πολιτιστικής Εστίας Μικρασιατών Νέας Ιωνίας Μαγνησίας «ΙΩΝΕΣ» (Πράξη 10^η / 04-04-2024).

Νέα επεξεργασία κειμένου, σάρωση εικόνων, εξώφυλλο: Δημήτρης Κωνσταντάρας-Σταθαράς.

Εκτύπωση-βιβλιοδεσία: Graphicart-Ηλίας Καρκαλέτσος, www.graphic-art.gr

Αυτοί,
στη Μικρασιατική Τραγωδία του 1922
έγιναν πρόσφυγες
από την πανάρχαια ελληνική πατρίδα τους.
Έμειναν ορφανοί, γυμνοί, πεινασμένοι.
Όμως εδώ,
με χέρια, μυαλό και καρδιά,
δούλεψαν, δημιούργησαν, αγάπησαν.
Έγραψαν αυτό το Χρονικό.
Είναι οι πρώτοι κάτοικοι της Νέας Ιωνίας.

Σ' αυτούς τους ήρωες της ζωής
αφιερώνεται τούτο το βιβλίο.

Χαιρετισμός της Προέδρου της Εστίας «ΙΩΝΕΣ»

Η Πολιτιστική Εστία Μικρασιατών Νέας Ιωνίας Μαγνησίας «ΙΩΝΕΣ» το έτος 2024 ολοκληρώνει τριάντα χρόνια (1994-2024) σημαντικής και αδιάλειπτης δράσης πάντα προς την κατεύθυνση της διάσωσης, της διατήρησης και της μεταλαμπάδευσης στους νέους της Ιστορίας και του Πολιτισμού των Μικρασιατών Πατέρων μας. Επίσης, η Εστία προβάλλει συνεχώς και καταγράφει την τοπική ιστορία, αναδεικνύει πτυχές της και αφήνει σημαντική παρακαταθήκη στις νέες γενιές, για να γνωρίζουν τη δημιουργία και την εξέλιξη του τόπου όπου εγκαταστάθηκαν οι φιλοπρόοδοι πρόσφυγες πρόγονοί τους.

Τιμώντας τα τριαντάχρονα της Εστίας μας, στην πράξη 10-4/4/2024 του Δ.Σ. αποφασίστηκε η επανέκδοση του βιβλίου το *Χρονικό της Νέας Ιωνίας 1924-1994* του πρώην Γεν. Γραμματέα της Εστίας μας Δημήτρη Κωνσταντάρα-Σταθαρά, το οποίο εκδόθηκε αρχικά το έτος 1994 και έχει εξαντληθεί από χρόνια πριν. Στο βιβλίο αυτό ο εξαίρετος και ακάματος ερευνητής παρουσιάζει εμπειριστατωμένα με ντοκουμέντα τη δημιουργία του προσφυγικού συνοικισμού «Νέα Ιωνία» και την εγκατάσταση των πρώτων προσφύγων οικιστών στις ομάδες σπιτιών, «Τετράγωνα», «Τσιμεντένια», «Τζαμαλιώτικα», «Γερμανικά», «Πέτρινα» και «Καρταλέικα». Καταγράφονται σημαντικές πληροφορίες, όπως τα εγκαίνια του Συνοικισμού «Νέα Ιωνία», του Ι.Ν. Ευαγγελιστρίας, η εκπαίδευση και τα πρώτα σχολεία, η «Νίκη» Βόλου, οι δήμαρχοι Νέας Ιωνίας και πολλές λεπτομέρειες από την προσφυγική ζωή. Αναδεικνύεται, όμως, και η δημιουργικότητα και το φίλεργο πνεύμα που διέθεταν οι πρόσφυγες, αλλά και η συμβολή της πολιτείας στην εξέλιξη της προσφυγούπολης σε μια σύγχρονη, λαμπρή πολιτεία. Όλα αυτά καθιστούν το *Χρονικό της Νέας Ιωνίας* το πλέον πολύτιμο και αξιόπιστο έργο της ιστορίας της Νέας Ιωνίας Μαγνησίας.

Και όλοι εμείς, όσοι ανήκουμε στους επιγόνους αυτών των φιλοπρόοδων της πρώτης και δεύτερης γενιάς προσφύγων, νιώθουμε απέραντη υπερηφάνεια και ευγνωμοσύνη για αυτούς που πάλεψαν με ιδρώτα και αίμα, για να μετατρέψουν τον αφιλόξενο «Ξηρόκαμπο» σε μια σύγχρονη και ευημερούσα Νέα Ιωνία.

Ευχαριστούμε θερμά τον Δημήτρη Κωνσταντάρα-Σταθαρά, που με ζήλο και μεράκι ερεύνησε, διαφύλαξε και μας προσέφερε αυτό το βιβλίο, που αποτελεί σημαντικό κληροδότημα για τις επόμενες γενιές.

Η Πρόεδρος της Εστίας «ΙΩΝΕΣ»
Αργυρώ Μάμαλη-Κοπάνου

Πρόλογος

1. Του δημάρχου Νέας Ιωνίας Στέφανου Φούσκη

Με μεγάλη χαρά δέχτηκα να προλογίσω το βιβλίο του συμπολίτη μας Δημήτρη Κωνσταντάρα - Σταθαρά «Το Χρονικό της Νέας Ιωνίας 1924 – 1994» που αναφέρεται σε στοιχεία της ιστορικής διαδρομής της πόλης μας.

Η Νέα Ιωνία σήμερα είναι ένας δήμος ραγδαία αναπτυσσόμενος, πληθυσμιακά, κοινωνικά, πολιτιστικά, παρά τα σοβαρότατα προβλήματα που αντιμετώπιζε επί δεκαετίες.

Το παρόν της χαρακτηρίζεται από παρεμβάσεις συνολικής αναβάθμισης. Παρεμβάσεις που μας επιτρέπουν να λέμε ότι αυτή η πλευρά του ευρύτερου πολεοδομικού συγκροτήματος, άλλαξε και συνεχώς αλλάζει «πρόσωπο». Έτσι, ο παλιός προσφυγικός

«συνοικισμός», η προσφυγούπολη των προηγούμενων δεκαετιών, μεταμορφώνεται -με γρήγορους ρυθμούς- σε τόπο ζωής, εργασίας και δημιουργίας χιλιάδων νέων κατοίκων.

Για όλους εμάς, τους Μικρασιάτες, τους απογόνους των πρώτων κατοίκων της Νέας Ιωνίας, που στέγασαν την προσφυγιά τους σ' αυτόν τον τόπο, αποτελεί ιερό καθήκον η διαφύλαξη, διάσωση και ανάδειξη της ιστορικής μνήμης. Όλες οι προσπάθειες που αφιερώνονται στο σκοπό αυτό, όπως του συμπολίτη μας ερευνητή, έχουν την αμέριστη συμπαράσταση και υποστήριξη μας. Μέσα από το «Χρονικό της Νέας Ιωνίας 1924-1994» ξεπροβάλλουν χαρακτηριστικές μορφές της Νέας Ιωνίας, σημαντικά και «ασήμαντα» γεγονότα της εβδομηντάχρονης ιστορικής της διαδρομής. Τόποι, μνήμες, πρόσωπα, ενός παρελθόντος κυριολεκτικά «ζωντανού».

Ένα παρελθόν οικείο, κάποτε συγκινητικό, πάντοτε διδακτικό. Ο μόχθος του συγγραφέα καταγράφει όλα όσα μπορούν να θεωρηθούν συμβολή σε μια μελλοντική ιστορία της Νέας Ιωνίας.

Ο Δήμος Νέας Ιωνίας, συνεπής στην προσπάθεια που κάνει για ανάδειξη της ταυτότητας της πόλης μας, θεωρεί ιδιαίτερα αξιόπαινη κάθε ανάλογη συνεισφορά.

Στέφανος Φούσκης
Δήμαρχος Νέας Ιωνίας

2. Του πρώην δημάρχου Νέας Ιωνίας Γεωργίου Μπαλή

Με τη συμπλήρωση 70 χρόνων από την ίδρυση της πόλης μας, της Νέας Ιωνίας, το 1924, τότε που χτίστηκαν τα πρώτα σπίτια – «μονοκάμαρα»- στην «πέραν του Κραυσίνδωνος» περιοχή, παρουσιάζεται το βιβλίο του Δημήτρη Κωνσταντάρη-Σταθαρά, « Το Χρονικό της Νέας Ιωνίας 1924 – 1994», μια προσπάθεια αξιέπαινη, που ζωντανεύει τις μνήμες των δύσκολων καιρών, μια ευχάριστη έκπληξη, μια καινούρια χαρά. Με έμπυχο υλικό τους Έλληνες της Μ. Ασίας που γλίτωσαν από τη φωτιά και το μαχαίρι του Τούρκου διώκτη, αποτελέστηκε ο πυρήνας αυτής της πόλης, θεμελιώθηκε και σιγά - σιγά αναπτύχθηκε και δημιουργήθηκε η σύγχρονη πόλη στην

οποία σήμερα ζούμε. Ανάμεσα στις σύγχρονες γενιές ζουν μέχρι σήμερα πολλοί ακόμα από τους πρώτους οικιστές, που παιδιά ή ώριμοι άνδρες και γυναίκες, έφτασαν εδώ, με το φόβο του θανάτου στα μάτια, μ' ένα μπογαλάκι ρούχα στην πλάτη, πεινασμένοι και γυμνοί, αλλά με θέληση να ριζώσουν, να ζήσουν και να δημιουργήσουν, διατηρώντας ζωντανή μέσα τους την ανάμνηση των Χαμένων αλλά αλησμόνητων Πατρίδων.

Πολίτης κι εγώ αυτής της πόλης, γεννημένος στην πρωτεύουσα της Ιωνίας, τη Σμύρνη, πέρασα τα παιδικά μου χρόνια γύρω από την πλατεία της Ευαγγελίστριας. Εδώ έπαιζα τα πρώτα μου παιχνίδια και στα προσφυγικά σχολεία της ίδιας πλατείας έμαθα γράμματα. Εδώ ανδρώθηκα και απ' εδώ έφυγα για τον πόλεμο του '40. Είναι η ίδια πλατεία απ' όπου την εποχή που η Πατρίδα γονάτιζε απ' τις σιδερόφραχτες στρατιές του Χιτλεροφασισμού, ακούστηκαν οι πρώτες φωνές των συμπολιτών μας στα συλλαλητήρια της Εθνικής Αντίστασης, να διατρανώνουν την πίστη τους στην ελευθερία. Από εδώ θα ξεκινήσουμε πολλοί για τον αντάρτικο στρατό, μέχρι την Απελευθέρωση.

Με την ίδρυση του ανεξάρτητου Δήμου Νέας Ιωνίας, δίνεται η ευκαιρία σε όλους, μακριά από πολιτικά φρονήματα και αντιθέσεις, να δείξουν πως πάνω απ' όλα είναι η αγάπη για την πόλη μας. Η Νέα Ιωνία γίνεται η δύναμη που μας ενώνει.

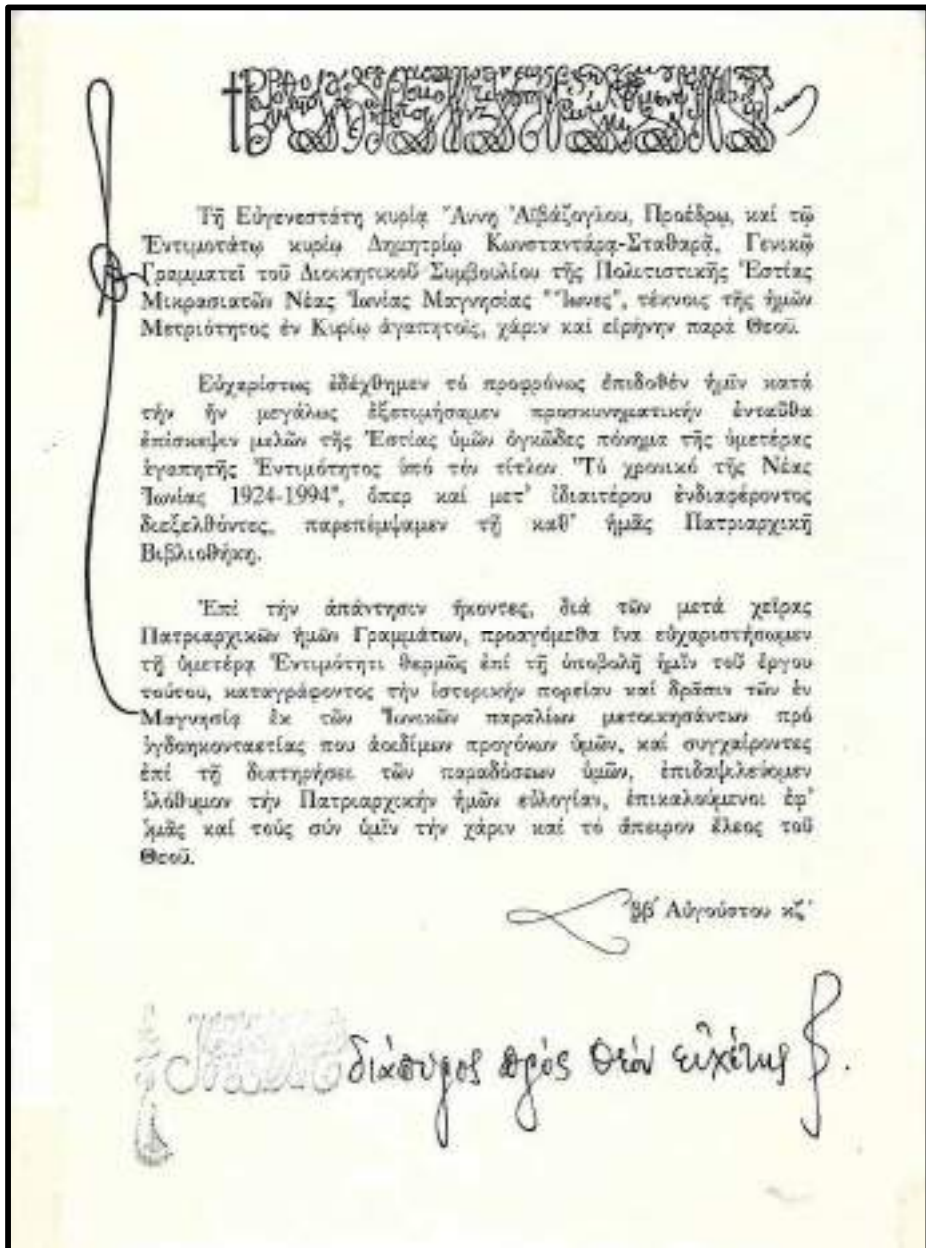
Ο ανταγωνισμός όσων αξιωθήκαμε της τιμής και της εμπιστοσύνης του Λαού της, ήταν πώς θα προσφέρουμε στην ανάπτυξή της, στην ολοκλήρωση της υποδομής της. Πώς το χέρσο χωράφι « Ξηρόκαμπος» θα γίνει μια σύγχρονη πόλη, με νερό - φωτισμό - δρόμους - σχολεία - πλατείες - συγκοινωνία, στα πρώτα 40 χρόνια της ίδρυσής της. Στα μετέπειτα χρόνια, στόχος γίνεται να εξοπλιστεί με πολλούς ναούς, δημόσια κτίρια, αθλητικές εγκαταστάσεις, κοινωνικά ιδρύματα, κέντρα υγείας, κέντρα προστασίας παιδιού και τρίτης ηλικίας, χώρους αναψυχής και περιπάτου και ό,τι άλλο συνιστά μια σύγχρονη πόλη, και όχι μόνο για τα ελληνικά δεδομένα.

Το κυριότερο όμως είναι η πρόοδος και η ανάπτυξη των ίδιων των ανθρώπων της Νέας Ιωνίας. Το 1924 ήρθαν μαζί μας 4-5 επιστήμονες. Μέχρι το 1944 σπούδασαν στα Πανεπιστήμια 2-3 παιδιά της. Σήμερα είναι εκατοντάδες οι δικηγόροι, γιατροί, μηχανικοί, εκπαιδευτικοί, που στολίζουν και τιμούν την πόλη μας και που πρέπει κάποτε να καταγραφούν.

Αν το πρώτο βιβλίο του Δημήτρη Κωνσταντάρα - Σταθαρά «Αληθινές Μικρασιάτικες Ιστορίες», μας γύριζε πίσω, στις πικρές μνήμες του ξεριζωμού και των Χαμένων Πατρίδων, στην πείνα και την εξαθλίωση, το σημερινό του βιβλίο μας γεμίζει χαρά και περηφάνια γιατί μας παρουσιάζει ανάγλυφα, με προσεγμένη δουλειά και αδιάσειστα στοιχεία, την πορεία και την προσπάθεια 70 χρόνων για τη δημιουργία μιας νέας πόλης - πατρίδας που δεν έχει τίποτα να ζηλέψει από καμιά άλλη επαρχιακή πόλη.

Ο συγγραφέας, προσφυγόπουλο της δεύτερης γενιάς, που γεννήθηκε και μεγάλωσε στη Νέα Ιωνία στα πρώτα Τετράγωνα γύρω από την Ευαγγελίστρια, αφού υπηρέτησε στη δημοτική εκπαίδευση ως δάσκαλος και σχολικός σύμβουλος, συγκέντρωσε και δούλεψε το υλικό με πολύ μεράκι, επιμονή και μεθοδικότητα, για να μας παρουσιάσει τη ζωή της Νέας Ιωνίας, από την προσφυγιά μέχρι σήμερα. Είναι μια πολύτιμη προσφορά που πρέπει ανάλογα να εκτιμηθεί και να αξιοποιηθεί για την παραπέρα έρευνα και μελέτη όχι μόνο της Νέας Ιωνίας ως πόλης, αλλά και των ανθρώπων της, των ιδεών τους και οραμάτων τους. Εκτιμώ, πως το βιβλίο αυτό θ' αποτελέσει σταθμό και αφετηρία στην ιστορία της Νέας Ιωνίας και θα πλουτίσει την τοπική ιστορία της περιοχής με στοιχεία που παραλείπονταν ή δεν αναφέρονταν επαρκώς. Ευχαριστώ το Δημήτρη Κωνσταντάρα - Σταθαρά για τη συγκίνηση που μου χάρισε διαβάζοντας πρώτος τα χειρόγραφα από «Το Χρονικό της Νέας Ιωνίας 1924 – 1994», αλλά και την τιμή που μου έκανε να το προλογίσω.

Γεώργιος Μπαλής
πρώην Δήμαρχος Νέας Ιωνίας

Ευχαριστήριο και συγχαρητήριο Γράμμα του Οικουμενικού Πατριάρχου
 Κωνσταντινουπόλεως κ. κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ Α΄

Κωνσταντινούπολη 27 Αυγούστου 2002.

Εισαγωγή

Νέα Ιωνία, 28 Δεκεμβρίου 1994¹

Φίλε Αναγνώστη,

Στις σελίδες του βιβλίου αυτού θα μπορέσεις να παρακολουθήσεις βήμα προς βήμα, μέσα από την ειδησεογραφία των βολιώτικων εφημερίδων εκείνης της εποχής, τη γέννηση και το μεγάλωμα μιας πόλης, που έχει σήμερα ζωή ακριβώς 70 χρόνων.

Οι πρόσφυγες Μικρασιάτες, μεταφέροντας εδώ τα κουρέλια και τ' αποκαΐδια της Τραγωδίας του 1922, ρίζωσαν στον τόπο αυτόν και στα σπίτια, που τους έχτισε το Κράτος στον Ξηρόκαμπο του Βόλου το 1924, στον προσφυγικό συνοικισμό. Από το συνοικισμό αυτόν δημιουργήθηκε η σημερινή πόλη - δήμος της ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ.

Διαβάζοντας τούτες τις γραμμές, αν είσαι από τους πρώτους Μικρασιάτες κατοίκους -τότε παιδί, σήμερα σεβάσμιος γέροντας- ίσως κάπου δεις τον εαυτό σου μέσα στις δυσκολίες της ζωής. Αν είσαι από τη δεύτερη γενιά εκείνων των βασανισμένων ανθρώπων, θα διαβάσεις πώς οι γονείς και οι παππούδες σου κατάφεραν να επιζήσουν, να προοδέσουν και να δημιουργήσουν τα σπίτια και την πόλη, που χαίρεσαι τώρα εσύ.

Όποιος όμως και να είσαι, θα θαυμάσεις, πώς μέσα σε 70 χρόνια ένας τόπος, χέρσος κι άγονος, μεταμορφώθηκε σε μια σύγχρονη και δυναμική πόλη, τη ΝΕΑ ΙΩΝΙΑ, από τους πρόσφυγες Μικρασιάτες, που έφεραν μαζί τους την ελληνική τους ψυχή, το ιωνικό σπινθηροβόλο και δημιουργικό πνεύμα τους και την ορθόδοξη χριστιανική τους πίστη.

Δημήτρης Κωνσταντάρας - Σταθαράς

---

¹ . Ακριβώς 70 χρόνια από την ημέρα που έγιναν τα εγκαίνια του προσφυγικού συνοικισμού της Νέας Ιωνίας. Ήταν Κυριακή 28 Δεκεμβρίου 1924.

Εισαγωγικό σημείωμα του συγγραφέα για τη δεύτερη έκδοση (2024)

Έχουν περάσει ακριβώς 30 χρόνια από την πρώτη έκδοση του παρόντος βιβλίου. Τότε που εκδόθηκε (1994) η Νέα Ιωνία είχε ζωή 70 χρόνων. Σήμερα συμπλήρωσε 100 χρόνια, έναν αιώνα μετά την κατοίκησή της, το 1924. Εκατό χρόνια ζωής (1924 -2024) σε μια πόλη, που γεννήθηκε από το μηδέν, έξω από την πόλη του Βόλου, στο Ξηρόκαμπο, αγροτική περιοχή, ξερή και γυμνή «πέραν του χειμάρρου Κραυσίδωνος, δίνουν το στίγμα της δημιουργικής παρουσίας των Μικρασιατών προσφύγων του 1922. Αυτοί οι πρόσφυγες, που εγκαταστάθηκαν σε ένα χωράφι με ομοιόμορφα προσφυγικά μικρά σπίτια, δημιούργησαν, με την εργασία τους, με την πίστη τους στις αξίες που κουβαλούσαν μέσα στις ψυχές τους, αυτή την πολιτεία τους, τη Νέα Ιωνία Μαγνησίας με δομές αξιοζήλευτες (εκπαιδευτικές, εκκλησιαστικές, πολιτιστικές, αθλητικές, ποιότητας ζωής).

Σ' αυτό το βιβλίο (στην πρώτη έκδοση και στην παρούσα δεύτερη έκδοση) παρουσιάζεται με γραπτά πλέον στοιχεία (documentos) η θεμελίωση των πρώτων προσφυγικών σπιτιών (1923), η δραματική εγκατάσταση των πρώτων προσφύγων (1924) και στη συνέχεια η επέκταση της σε όλα τα επίπεδα. Επίσης, σε ιδιαίτερο σπουδαίο κεφάλαιο, παρουσιάζεται η ίδρυση ως Δήμου Νέας Ιωνίας Μαγνησίας (1947) και η πορεία του έως το 1994 με όλους τους δημάρχους και τα δημοτικά συμβούλια, αλλά και τα έργα που εκτέλεσαν για να πάρει τη μορφή της σύγχρονης πόλης. Βήμα, προς βήμα παρουσιάζεται η πρόοδος στα δημοτικά έργα, στην εκπαίδευση, στον πολιτισμό, στον αθλητισμό, στις εκκλησιαστικές δομές και στους ανθρώπους που συνέβαλαν σε όλον αυτόν τον αγώνα της προόδου και της ευημερίας. Και όλα αυτά με αριθμούς, ονόματα, φωτογραφίες, ΦΕΚ, δημοσιεύσεις εφημερίδων και προσωπικές μαρτυρίες.

Επειδή η πρώτη έκδοση αυτού του βιβλίου, που πραγματοποιήθηκε το 1994 από τη Δημοτική Αρχή της Νέας Ιωνίας (δήμαρχος Στέφανος Φούσκης) εξαντλήθηκε, προχωρήσαμε στη δεύτερη έκδοση, χωρίς να προσθέσουμε ή να αφαιρέσουμε κάτι, γιατί διαπιστώθηκε ότι δεν υπήρξαν ουσιώδεις αλλαγές ή άλλα στοιχεία, που να ανατρέπουν τα ήδη γραμμένα.

Ευχαριστώ το Δ. Σ. της Πολιτιστικής Εστίας Μικρασιατών Νέας Ιωνίας Μαγνησίας «ΙΩΝΕΣ», που ανέλαβε να προχωρήσει στην παρούσα έκδοση, εφέτος, που η Νέα Ιωνίας μας γιορτάζει τα 100 χρόνια της (1924-2024) και η Εστία μας «ΙΩΝΕΣ» τα 30 χρόνια από την ίδρυσή της (1994-2024).

Το Χρονικό της Νέας Ιωνίας 1924 - 1994

Μέρος Α΄

1. ΠΡΟΣ ΑΝΕΓΕΡΣΗ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΥ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΥ

Βρισκόμαστε στο Βόλο το Μάιο του 1923. Η πόλη των 30 χιλ. περίπου κατοίκων (απογραφή του 1920 κάτοικοι 30.046) έχει δεχθεί γύρω στους 12 χιλ. πρόσφυγες, που διαμένουν «προσωρινά» σε σκηνές, σε αποθήκες, σε σχολεία, στην παλιά τούρκικη στρατώνα στην πλατεία Ρήγα Φεραίου και σε άλλα επίτακτα σπίτια.

Μαζί με τ' άλλα προβλήματα που απασχολούν την Πολιτεία για τους πρόσφυγες (διατροφή, εργασία, επαγγελματική αποκατάσταση κλπ.), το κυριότερο φαίνεται να είναι η μόνιμη και ανθρώπινη εγκατάσταση του πλήθους αυτού, γιατί όλα τ' άλλα, λίγο ως πολύ, βολεύονταν κατά κάποιον τρόπο. Εδώ πρέπει να σημειώσουμε ότι εκτός από τους μεμονωμένους πρόσφυγες, που είχαν αφιχθεί στο Βόλο από διάφορα μέρη πριν από το 1920, είχαν φθάσει το 1921 οι «εκ Νικομηδείας» πρόσφυγες² και το 1922 τα ράκη της Μικρασιατικής Καταστροφής. Ακόμη δεν είχε έρθει στο λιμάνι μας το τρίτο μαύρο κύμα προσφύγων με τους λεγόμενους «ανταλλάξιμους»³ από το εσωτερικό της Μικρασίας. Αυτοί ήρθαν το φθινόπωρο του 1924.

Ένα ποικιλώνυμο πλήθος προσφύγων από διάφορα μέρη της Μικρασίας, του Πόντου και της Θράκης έχουν κατακλύσει την πόλη και δίνουν τη μάχη της επιβίωσης και της προσαρμογής. Η ομαδική συγκατοίκηση σε

². Για τακτικούς λόγους του ελληνικού στρατού έγινε εκκένωση των εδαφών και μεταφορά του ελληνικού πληθυσμού από την περιοχή της Νικομηδείας και Προποντίδας. Στο λιμάνι του Βόλου αποβιβάστηκαν τον Ιούνιο του 1921 πολλοί τέτοιοι πρόσφυγες και προωθήθηκαν σε άλλα μέρη. Στην περιοχή του Βόλου έμειναν αρκετοί και εγκαταστάθηκαν σε σκηνές (προσωρινά τους είπαν!) στο τότε τέρμα της οδού Ιωλκού και Κ. Καρτάλη στην περιοχή Γυμναστηρίου και Τσιμπούκ.

³. Με συμφωνίες που υπογράφηκαν κατά τη συνθήκη της Λωζάννης (30-1-1923) πραγματοποιήθηκε η «ανταλλαγή των πληθυσμών». Οι Τούρκοι που διέμεναν στην Ελλάδα έφυγαν για την Τουρκία και οι Έλληνες (όσοι έμειναν) από την Τουρκία ήλθαν στην Ελλάδα (εκτός των Ελλήνων της Κων/πολης και των νησιών Ίμβρου και Τενέδου).

καταυλισμούς σκηνών, μέσα στις καπναποθήκες, στην παλιά στρατώνα, στα σχολεία, άρχισε να γίνεται αφόρητη και προβληματική. Στο μεταξύ έρχεται ο χειμώνας. Έπρεπε κάτι να γίνει και γι' αυτούς τους ανθρώπους, που ζούσαν διάσπαρτοι στην πόλη.

Την Παρασκευή, 11 Μαΐου 1923, οι πρόσφυγες διαβάζουν με έκδηλη χαρά στον «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ» την πρώτη είδηση:⁴

ΑΝΕΓΕΡΣΙΣ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΥ ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΦΥΓΑΣ

Αφίκετο προχθές εις την πόλιν μας εξ Αθηνών ο κ. Κόκκινος μηχανικός και Τμηματάρχης του Υπουργείου Συγκοινωνίας.

Σχετίζεται η άφιξις του εις Βόλον με την μελετωμένην ανέγερσιν συνοικισμού δια τους πρόσφυγας. Χθες την μεσημβρίαν ο κ. Κόκκινος συνεσκέφθη εν τη Δημαρχία μετά των αρμοδίων δια την εξεύρεσιν χώρου καταλλήλου δια την ανέγερσιν των προσφυγικών παραπηγμάτων. Εξητάσθη αρχικώς, αν η παρά τον Άναυρον έκτασις δύναται να χρησιμοποιηθή προς τον σκοπόν αυτόν. Η έλλειψις ύδατος εις το μέρος τούτο συνετέλεσε ώστε να προτιμηθή δια τον ως άνω σκοπόν ο πέραν του εργοστασίου Λεβιάθαν χώρος, διότι και ύδωρ αρκετόν υπάρχει (αρτεσιανά φρέατα) και το χώμα είναι κατάλληλον δια την κατασκευήν πλίνθων ή κεράμων. Το σημείον τούτο επεσκέφθη ο μηχανικός κ. Κόκκινος και απεφάνθη ότι είναι κατάλληλον τόσον από απόψεως υγιεινής, όσον και απόψεως ευκολοτέρας εξευρέσεως των απαιτητών μέσων διά την ανοικοδόμησιν του προσφυγικού συνοικισμού. Σημειωτέον ότι η προαναφερθείσα έκτασις προ καιρού είχε υποδειχθεί υπό του Δήμου εις το Υπουργείον δια την ανέγερσιν παραπηγμάτων ξυλίνων ή πλινθοκτίστων. Ήδη ο μηχανικός κ. Κόκκινος επεδόθη εις την εκπόνησιν του σχεδίου επί τη βάσει του οποίου θα γίνη ο συνοικισμός. Το πόρισμα δε της μελέτης του θα υποβάλη στον Υπουργό Γεωργίας κ. Σίδηρον, αφικνούμενον σήμερον εις την πόλιν μας. Δεν είναι γνωστόν πόσα εν συνόλω παραπήγματα θα κατασκευαστούν.

Τούτο εξαρτάται από τα οικονομικά μέσα τα οποία θα δυνηθή να διαθέση το κράτος εκ παραλλήλου προς την χρηματικήν ενίσχυσιν την οποίαν

⁴ .Ολόκληρο το Α΄ ΜΕΡΟΣ του παρόντος βιβλίου (από 11-5-1923 μέχρι 31-12-1924) στηρίζεται αποκλειστικά σε δημοσιεύματα της εφημερίδας αυτής, του «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΥ», γιατί για τη χρονική περίοδο, που εξετάζουμε, βρήκαμε μόνο το αρχείο της παραπάνω εφημερίδας. Στα γραπτά της εφημερίδας αυτής και στη συνέχεια των άλλων κρατάμε τη σύνταξη και την ορθογραφία τους, με μονοτονικό όμως τονισμό.

υπεσχέθησαν ο Δήμος και η Λιμενική Επιτροπή. Οποσδήποτε όμως ο προσδιορισθείς χώρος δύναται να περιλάβη οικήματα και δια 15.000 άτομα.

Η είδηση είναι σημαντική, γιατί περιέχει την «μελετωμένην ανέγερσιν συνοικισμού δια τους πρόσφυγας» και εξετάζει το χώρο όπου θα γίνει αυτός. Προτείνεται αρχικά η περιοχή Αναύρου πέραν του Νοσοκομείου προς τη Γορίτσα, που τότε ήταν ένας χώρος ανοιχτός, αλλά τελικά απορρίπτεται και υποδεικνύεται ο χώρος πέρα από το εργοστάσιο Λεβιάθαν (Μουρτζούκου) μετά το χειμάρρο Κραυσίδωνα ⁵, ως πιο κατάλληλος.

Όσο για τα σπίτια κάνει λόγο για ξύλινα ή πλινθόκτιστα παραπήγματα, που θα χωρέσουν περίπου 15.000 άτομα. Τούτο το τελευταίο οποσδήποτε βάζει σε πολλές σκέψεις τους πρόσφυγες.

Ωστόσο ο «Μικρασιατικός Σύνδεσμος», ένας από τους δραστήριους προσφυγικούς συλλόγους της περιοχής μας ⁶, πανηγυρίζει για το γεγονός και δια του Προέδρου του Σωκράτη Πετρόχειλου εκδίδει το παράκατω ανακοινωθέν μια ημέρα μετά την πανηγυρική κι επίσημη υποδοχή του Υπουργού Γεωργίας Σίδερη στο Βόλο. Διαβάζουμε την Κυριακή 13 Μαΐου 1923 στον «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ»:

ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΟΥ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ

Η διοικητική επιτροπή του Μικρασιατικού Συνδέσμου ευρίσκεται εις την ευχάριστον θέσιν να φέρη εις γνώσιν των εν Βόλω προσφύγων ότι χάρις εις τας δραστηριοτάτας ενεργείας του εν πόλει μας παρεπιδημούντος Υπουργού Γεωργίας κ. Σίδερη το ζήτημα της στεγάσεως των προσφύγων δια της ανεγέρσεως τελείων μονίμων εγκαταστάσεων εισήλθεν από χθες εις το στάδιον της οριστικής πραγματοποιήσεως αυτού. Δύναται προσέτι να βεβαιώση αυτούς, ότι ο προσεχής χειμών θα εύρη τους πρόσφυγας Βόλου εγκατεστημένους εις οικίας εκπληρούσας όλους τους όρους υγιεινής. Προς τούτο όμως ο κ. Υπουργός επεκαλέσθη και την συνδρομήν αυτών των προσφύγων, ο δε κ. Πρόεδρος του Μικρασιατικού Συνδέσμου

⁵ . **Κραυσίδων:** Ονομαζόταν έτσι από τα αρχαία χρόνια ο ένας από τους δυο χειμάρρους του Πηλίου, οι οποίοι πόντιζαν την πεδιάδα στους πρόποδες του βουνού. Από μερικούς τοποθετείται στα Λεχώνια. Από άλλους θεωρείται ο χειμάρρος Μεγάλο Ρέμα, που πηγάζει από την Πορταριά και χύνεται στη θάλασσα του Βόλου} (Εγκυκλοπαιδικό Λεξικό Ελευθερουδάκη). Εμείς ως προς τη γραφή ακολουθούμε αυτή που γράφεται, με την αποβολή του ν, χάριν ευφωνίας. Η Μεγάλη Εγκυκλοπαίδεια Δρανδάκη, το γράφει χωρίς ν, Κραυσίδων.

⁶ . Για τους **Προσφυγικούς Συλλόγους** της περιοχής βλέπε: Βαγγέλης Νίκου, Ευρετήριο των Αναγνωρισμένων Προσφυγικών Σωματείων του Πρωτοδικείου Βόλου, ανάπτυπο από τον 12ο Τόμο του Αρχείου Θεσσαλικών Μελετών της Εταιρείας Θεσσαλικών Ερευνών, Βόλος 1992.,

ενήμερος όλων των λεπτομερειών της γενομένης δια την εγκατάστασιν των προσφύγων εργασίας, υπεσχέθη εις τον κ. Υπουργόν αμέριστον την συνδρομήν των προσφύγων εις το φιλάνθρωπον έργον της εγκαταστάσεως, εις ο θα πρωτοστατήση και πάλιν η πόλις του Βόλου, η τοςάυτα δείγματα μέχρι σήμερα δούσα της ευεργετικής προς τους πρόσφυγας δράσεως αυτής.

Εν τω μεταξύ τόσον διά το συμφέρον αυτών των προσφύγων, όσον και διά το συμφέρον της πόλεως, επείγει η πραγματοποιήσις της άμέσου

αραιώσεως των προσφυγικών συνοικισμών και η εγκατάστασις αυτών εντός των σκηνών. Η διοικητική επιτροπή του Μικρασιατικού Συνδέσμου συνιστά εις τους πρόσφυγας να υπακούσωσι απροφασίστως εις τας διαταγάς της Υπηρεσίας Περιθάλψεως, ήτις ανέλαβεν κατά διαταγήν του κ. Υπουργού την εγκατάστασιν των προσφύγων εντός των σκηνών, καθ' όσον εν εναντία περιπτώσει θα ευρεθή εις την ανάγκην να βοηθήση την Υπηρεσίαν εις την διά της βίας εκτέλεσιν της ειρηνένης εντολής, εν πεποιθήσει ότι πράττουσα ούτω εξυπηρετεί τα πραγματικά συμφέροντα των προσφύγων, υπέρ των οποίων, ως εν αρχή ανέφερον, έχει εξασφαλίσει δια τον χειμώνα μεταφορά εις ευήλια και ευάερα οικήματα.

Ο Πρόεδρος του Μικρασιατικού Συνδέσμου
Σωκράτης Πετρόχειλος

Τα νέα στοιχεία που δίνονται είναι ότι οι «εγκαταστάσεις (σπίτια) θα είναι τέλειες και ο προσεχής χειμών θα εύρη τους πρόσφυγας εγκατεστημένους εις οικίας εκπληρούσας όλους τους όρους υγιεινής».

Για να γίνει όμως αυτό, ο Μικρασιατικός Σύνδεσμος προτρέπει τους πρόσφυγες που διαμένουν σε αποθήκες και σχολεία να εγκατασταθούν πρόχειρα σε σκηνές, προκειμένου ν' αποδοθούν οι αποθήκες στους καπνέμπορους για ν' αρχίσουν να δουλεύουν στα καπνά οι εργάτες και τα σχολεία στους μαθητές για να λειτουργήσουν κανονικά, γιατί εδώ και ένα χρόνο τα μισά απ' αυτά τα έχουν καταλάβει οι πρόσφυγες.

Για ν' αρχίσουν όμως οι εργασίες του συνοικισμού χρειάζονται χρήματα. Οι αρχές του τόπου ζητούν να τους επιτραπεί να διενεργήσουν έρανο. Έτσι στον «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ», στις 22 Μαΐου 1923, διαβάζουμε:

Η σφραγίδα του Μικρασιατικού Συνδέσμου Προσφύγων (Αρχείο ΔΗ.Κ.Ι.Ε Βόλου)

ΕΠΕΤΡΑΠΗ Ο ΕΡΑΝΟΣ ΔΙΑ ΤΗΝ ΑΝΕΓΕΡΣΙΝ ΠΑΡΑΠΗΓΜΑΤΩΝ

Η Νομαρχία Λαρίσης ⁷ δι' εγγράφου της προς την ενταύθα Υποδιοίκησιν της Χωροφυλακής γνωστοποιεί ότι επετράπη υπό του Υπουργείου Υγιεινής - Προνοίας η ενέργεια εράνων μέχρι τέλους Σεπτεμβρίου ε.έ υπέρ ανεγέρσεως παραπηγμάτων δια τους πρόσφυγας. Η επιτροπή αυτή θ' αποτελείται εκ του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Δημητριάδος κ. Γερμανού ως Προέδρου, του Δημάρχου Παγασών, του Προέδρου των Πρωτοδικών Βόλου, του Διοικητού Χωροφυλακής, του Εφόρου, του Τελώνου και του Προέδρου του Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου, του βιομηχάνου κ. Παπαγεωργίου, των Δ/ντών των ενταύθα Τραπεζών Αθηνών, Εμπορικής, Θεσσαλίας, Κοσμοδοπούλου και των Δ/ντών των εφημερίδων «ΘΕΣΣΑΛΙΑ», «ΠΡΟΟΔΟΥ», «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΥ» και «ΛΑΪΚΗΣ ΦΩΝΗΣ».

Φαίνεται όμως ότι διακρίνεται κάποια καθυστέρηση και ότι γίνονται μόνον συσκέψεις και συζητήσεις χωρίς ουσιαστική πρόοδο στο θέμα και γι' αυτό ο «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ» στις 13 Ιουνίου 1923 σε σχόλιό του στη στήλη ΕΠΙΚΑΙΡΑ σημειώνει:

Ο ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΣ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΣ

Δεν πρέπει ν' αναβάλλεται η ανοικοδόμησις των οικημάτων δια τους πρόσφυγας. Ούτε επιτρέπεται να παρέρχεται ο καιρός με ατελευτήτους μόνον συζητήσεις. Το πράγμα δεν είναι τόσο δύσκολο, όσο θέλουν να ισχυρίζονται τινές. Χρειάζεται πρωτίστως απόφασις και ταυτοχρόνως ταχεία εφαρμογή της. Εάν ο Δήμος πρέπει να καταθέση πρώτος το ανάλογον ποσόν χρημάτων ή η Λιμενική Επιτροπή ή επί τούτου συσταθησομένη Εταιρία ή τέλος το Κράτος είναι ζήτημα το οποίον και πολύ - πολύ δεν ενδιαφέρει. Βεβαίως {ο παράσ αγιάζει τα μέσα} όπως λέγει η λαϊκή παροιμία, αλλά τέλος πάντων το αναγκαιούν χρήμα δεόν να καταβληθή εγκαίρως διά να αρχίση το συντομώτερον η εργασία, η οποία θα απαιτήση αρκετόν χρόνον διά τα προσφυγικά οικήματα. Ο κ. Νομάρχης εν προκειμένω ας επέμβη ίνα τερματισθή η συνεχιζομένη συζήτησις δια τα οικήματα των προσφύγων. Πρωτίστως έχομεν ανάγκη εργασίας. Ας μη λησμονήται δε ότι ο καιρός περνά και δεν βραδύνη να έλθη η εποχή καθ' ην η ανέγερσις οικημάτων λόγω των καιρικών μεταβολών δεν θα είναι ευχερής.

⁷ . Τότε ο Βόλος υπαγόταν στον Νομό Λάρισας. Πολύ αργότερα, το 1942, με το Ν.Δ. 1490/1942 συστήθηκε ο Νομός Μαγνησίας, που περιέλαβε τις επαρχίες Βόλου και Αλμυρού από τον Νομό Λάρισας και την επαρχία Σκοπέλου από το Νομό Εύβοιας.

Τα μηνύματα που έρχονται από την Αθήνα είναι αισιόδοξα. Η Πολιτεία έχει πάρει τις αποφάσεις της για το θέμα της στέγασης των προσφύγων. Στον {ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ} στις 19 Ιουνίου 1923 διαβάζουμε :

**Η ΑΣΤΙΚΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ
Η ΑΝΕΓΕΡΣΙΣ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΩΝ**

ΑΘΗΝΑΙ 16. Εις το Υπουργείον Προνοίας συνήλθεν χθες το απόγευμα υπό την προεδρία του κ. Δοξιάδη η Επιτροπή Αστικής Εγκαταστάσεως των προσφύγων... Απεφάσισε να ιδρυθούν προσφυγικοί συνοικισμοί εις Αθήνας, Πειραιά, Θεσσαλονίκη, Πάτρας, Χίον και εις τας λοιπάς μεγάλας πόλεις της Ελλάδος. Οι προσφυγικοί συνοικισμοί θ' ανεγερθούν κατά τας αρχάς του προσεχούς χειμῶνος.

Για τον σκοπό αυτό συγκαλείται στο Δημαρχείο του Βόλου ειδική συνεδρίαση, για ν' αποφασίσει για το ζήτημα της ανέγερσης προσφυγικού συνοικισμού. Την επόμενη ημέρα, 19 Ιουνίου 1923, ο «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ» δημοσιεύει τις αποφάσεις του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου Παγασών⁸, που συνήλθε στις 18 Ιουνίου 1923 στη ΝΗ' (58η) συνεδρία με παρόντες τους: Νικόλαο Παπαϊωάννου, ο οποίος αναπληρώνει το δήμαρχο Κωστή Γκλαβάνη, που βρισκόταν σε άδεια, Γεώργιο Κούτσικο, ως Πρόεδρου του Δημοτικού Συμβουλίου, Ευστάθιο Σκρέτα γραμματέα, και μέλη τους: Δημήτριο Κουκιάδη, Γεώργιο Οικονόμου, Κων/νο Ζάμπαλο, Σπυρίδωνα Σπυρίδη, Γεώργιο Παπαγεωργίου και Νικόλαο Τσαλαπάτα. Διαβάζουμε:

**ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΣΚΕΨΙΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ
ΑΙ ΛΗΦΘΕΙΣΑΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ**

Η χθεσινή σύσκεψις του δημοτικού συμβουλίου κατηναλώθη εξ ολοκλήρου σχεδόν δια το ζήτημα της στεγασεως των προσφύγων. Εις αυτήν παρέστησαν ο κ. Νομάρχης Λαρίσης κ. Παν. Τσιτσιλίας, ο διευθυντής περιθάλψεως προσφύγων κ. Αριστ. Δημητριάδης και ο Πρόεδρος του ενταύθα παραρτήματος Κεντρικού Ταμείου Περιθάλψεως Προσφύγων⁹ κ. Λούλης.

⁸. Μέχρι το 1954 ο Δήμος Βόλου είχε την ονομασία Δήμος Παγασών.

⁹. Τον Οκτώβριο του 1922 ιδρύθηκε στην Αθήνα η Κεντρική Επιτροπή Στεγασεως Προσφύγων. Πρόκειται για μη κυβερνητικό Οργανισμό, ο οποίος είχε σκοπό να περιθάλπει τους πρόσφυγες, που κατέφθαναν στην Ελλάδα μετά τη Μικρασιατική καταστροφή. Αυτή η Επιτροπή σύστησε το Ταμείο Αποκαταστάσεως Προσφύγων με έσοδα που προέρχονταν από ιδιωτικές προσφορές και από ποσά που διέθεσε η κυβέρνηση για κάποιους καθορισμένους σκοπούς. Πρόεδρος του τοποθετήθηκε ο Επαμεινώνδας Χαρίλαος, ο οποίος ήταν πρόεδρος του Βιομηχανικού Επιμελητηρίου της Αθήνας. Το Ταμείο οργάνωσε είκοσι υποεπιτροπές σε διάφορες πόλεις (Πειραιά, Θεσ/νίκη, Βόλο, Λάρισα, Πάτρα και αλλού). Στον Βόλο πρόεδρος του παραρτήματος του Κεντρικού Ταμείου ορίστηκε ο Χρήστος Λούλης, ο οποίος

Ο κ. Λούλης γνωρίζει εις το δημοτικόν συμβούλιον, ότι το Κεντρικόν Ταμείον Περιθάψεως Προσφύγων είναι διατεθειμένον να καταβάλη ένα εκατομμύριο (1.000.000) δρχ. δια την ανέγερσιν προσφυγικού συνοικισμού, εκ παραλλήλου όμως να ενισχυθή υπό του Δήμου ή της Διμενικής Επιτροπής.

Το δημοτικόν συμβούλιον απέστειλεν σχετικόν ψήφισμα προς το Υπουργείο διά του οποίου ζητείται η σύναψη δανείου 500.000 δρχ. διά την ίδρυσιν συνοικισμών. Το ποσόν αυτό θα διαθέση ως εισφορά εις το Ταμείο Περιθάψεως Προσφύγων, εφ' όσον δεν είναι δυνατόν δια των χρημάτων αυτών να στεγασθώσι διά της ιδρύσεως συνοικισμών 4.000-5.000 πρόσφυγες η στέγασις των οποίων είναι επιβεβλημένη και από λόγους προώθησεως δημοσίας υγείας, αλλά και από απόψεως ελευθερίας της εμπορικής και βιομηχανικής κινήσεως, ήτις δυσχεραίνεται εκ της επιτάξεως των 3/4 των αποθηκών της πόλεώς μας, δημιουργούσης από τινος και ανεργία.

Να λοιπόν που το θέμα της ανέγερσης προσφυγικού συνοικισμού αρχίζει να γίνεται συγκεκριμένο και παίρνει τον δρό- του. Είναι όμως έτσι τα πράγματα; Μήπως υπάρχουν ενδοιασμοί και προτεί- νονται άλλες λύσεις;

Ο Χρήστος Λούλης

«Διευθυντής του εν Βόλω Κυλινδρουμίλου. Πρόεδρος του Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Βόλου», (φωτ. Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Βόλου). Στην πρώτη περίοδο ήταν Πρόεδρος του τοπικού παραρτήματος του Κεντρικού Ταμείου Περιθάψεως Προσφύγων και, στη συνέχεια, Πρόεδρος της τοπικής Επιτροπής Αποκαταστάσεως Προσφύγων, όπου κατέβαλε πολλές προσπάθειες για την ανέγερση του προσφυγικού συνοικισμού. Προς τιμή του ένας δρόμος, στα βόρεια της πλατείας Ευαγγελίστριας, μετονομάστηκε, από οδός Μιλήτου σε Χρήστου Λούλη.

ήταν Πρόεδρος του Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Βόλου. Στις 31 Οκτωβρίου 1923 η Επιτροπή αυτή διαλύθηκε κι έδωσε τη θέση της στη Διεθνή Επιτροπή Αποκαταστάσεως Προσφύγων, που συνέχισε το έργο της αποκατάστασης των προσφύγων. Και αυτή η Επιτροπή ήταν μη κρατικός Οργανισμός υπό την αιγίδα της Κοινωνίας των Εθνών (σημερινός ΟΗΕ). Πρώτος Πρόεδρος ανέλαβε μια προσωπικότητα διεθνούς κύρους, ο Αμερικανός διπλωμάτης, Ερρίκος (Χένρυ) Μοργκεντάου. (Βλ.: Ερρίκος Μοργκεντάου, Η Αποστολή μου στην Αθήνα, σ. 121, Τροχαλία, Αθήνα 1994).

Ο «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ » στις 23 Ιουνίου 1923 επισημαίνει:

**ΠΩΣ ΕΧΕΙ ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ
ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΩΝ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΩΝ**

Ως γνωστόν το δημοτικόν συμβούλιον κατά την τελευταίαν αυτού συνεδρίαν εψήφισε κονδύλιον εκ 500.000 δρχ. δια τον προσφυγικόν συνοικισμόν. Εν τω μεταξύ αναμένεται εντολή του κέντρου, το οποίον διά την ανοικοδόμησιν των παραπηγμάτων προς χρήσιν του προσφυγικού κόσμου, εκτός του 1.000.000 δρχ. τας οποίας θα διαθέση, θα παράσχη και άλλας ευκολίας διά να αρχίση η εργασία, ούτως ώστε τα οικήματα να έχουν αποπερατωθή μέχρι του προσεχούς Σεπτεμβρίου. Εν τούτοις όμως δεν είναι διόλου απίθανον αι ανωτέρω ενέργειαι να σταματήσουν, διότι το Κράτος αφ' ενός μεν διαπραγματεύεται την μεταφοράν ξυλίνων οικημάτων εκ του εξωτερικού, ενώ εξ άλλου έχει προτάσεις μεγάλης αμερικανικής εταιρίας, ήτις προσφέρεται να αναγείρη συνοικισμούς διά τους πρόσφυγας επί πιστώσει.

Και επανέρχεται ο «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ » του Σαββάτου 30 Ιουνίου 1923 δριμύτερος στη στήλη ΤΟΠΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ με τίτλο:

ΟΙ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΙ

Δεν επιτελείται ουδεμία εργασία δια τους προσφυγικούς συνοικισμούς. Μίαν αδιαφορίαν διακρίνομεν και τίποτε επί πλέον. Εις το μεταξύ όμως περνά ο καιρός. Δεν θα βραδύνη να έλθη ο χειμώνας, οι βροχές και τα κρύα. Και τότε; Τότε όλοι θα ψευτοενδιαφερθούν. Θα προσπαθήσουν να προσδώσουν εις το ζήτημα μίαν προσωρινή λύσιν και...

Η κωλυσιεργία όμως αυτή είναι αδικαιολόγητος. Μια που ο Δήμος διέθεσε διά την ανωτέρω ανάγκη 500.000 δρχ., οφείλει και η Λιμενική Επιτροπή να ψηφίση το ανάλογον χρηματικόν ποσόν. Ταύτα θα προστεθούν εις εκείνα του Κεντρικού Ταμείου Στεγάζσεως Προσφύγων και αποτελεσθή ένα κεφάλαιον ν' αρχίση αμέσως η εργασία της κατασκευής παραπηγμάτων.

Απόφασις πρωτίστως χρειάζεται, διότι οπωσδήποτε τα χρήματα έχουν εξευρεθή.

Την επόμενη ημέρα, Κυριακή 1 Ιουλίου 1923, ο «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ » έχει ευχάριστα νέα για τους πρόσφυγες:

Η ΑΝΕΓΕΡΣΙΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΩΝ ΠΑΡΑΠΗΓΜΑΤΩΝ

Κατά χθεσινόν τηλεγράφημα εξ Αθηνών αφικνούνται εις την πόλιν μας την προσεχή Τρίτη ο Γενικός Γραμματεύς του Κεντρικού Ταμείου

Προσφύγων κ. Κρόκος μετά του μηχανικού κ. Κόκκινου δια την έναρξιν της κατασκευής των προσφυγικών παραπηγμάτων,. Κατά το αυτό τηλεγράφημα ο κ. Πετρόχειλος ¹⁰ διωρίσθη πέμπτον μέλος της εν τη πόλει μας Υποεπιτροπής Στεγάσεως Προσφύγων.

Τη Δευτέρα, 2 Ιουλίου 1923, ο «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ» κρατάει το θέμα στην επικαιρότητα:

Ο ΔΗΜΟΣ ΔΙΑ ΤΑ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΑ ΠΑΡΑΠΗΓΜΑΤΑ

Ελπίζομεν με την άφιξιν εξ Αθηνών εις την πόλιν μας του Γενικού Γραμματέως προσφύγων και του μηχανικού κ. Κόκκινου να επισπευθή η έναρξις κατασκευής των προσφυγικών παραπηγμάτων. Η ανάγκη αυτή είναι επείγουσα, ώστε πάσα τυχόν κωλυσιεργία θα είναι ασυγχώρητος. Τα διά τους πρόσφυγας οικήματα επιβάλλεται να κατασκευασθούν εντός βραχύτερου χρονικού διαστήματος διά να εκκενωθούν αι κατεχόμεναι παρ' αυτών αποθήκαι και άλλαι οικοδομαί. Η Λιμενική Επιτροπή νομίζομεν ότι έχει υποχρέωσιν και αυτή να συμβάλη οικονομικώς εις την αποπεράτωσιν του ανωτέρω έργου, ψηφίζουσα το συντομώτερον σχετικήν πίστωσιν, ως έπραξεν ο Δήμος.

Την Πέμπτη, 5 Ιουλίου 1923, ο «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ» επιβεβαιώνει την άφιξη των αρμοδίων για την ανέγερση του προσφυγικού συνοικισμού:

Η ΣΤΕΓΑΣΙ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

Αφίχθησαν χθες εξ Αθηνών ο Γενικός Γραμματέυς του Κεντρικού Ταμείου Στεγάσεως Προσφύγων κ. Κρόκος, όπως επιληφθούν των προκαταρκτικών εργασιών ανεγέρσεως του προσφυγικού συνοικισμού.

Την επόμενη ημέρα, Παρασκευή 6 Ιουλίου 1923, ο «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ» έχει αναλυτική ειδησεογραφία για το θέμα:

ΟΙ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΙ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΙ

Η ΧΘΕΣΙΝΗ ΣΥΣΚΕΨΙΣ

Καθώς και χθες εγράφομεν, αφίκοντο εις την πόλιν μας ο Γενικός Γραμματέυς του Κεντρικού Ταμείου Στεγάσεως Προσφύγων κ. Κρόκος και ο μηχανικός του Υπουργείου Συγκοινωνιών κ. Κόκκινος. Η άφιξις των σχετίζεται με την μελετωμένην ανέγερσιν συνοικισμού δια τον προσφυγικόν κόσμον. Οι ανωτέρω δύο μετά των μηχανικών του Δήμου μετέβησαν εις το μέρος ένθα πρόκειται να κατασκευασθούν τα παραπήγματα και καταμέτρησαν

¹⁰. Ο Σωκράτης Πετρόχειλος ήταν Πρόεδρος του Μικρασιατικού Συνδέσμου.

το γήπεδον το οποίον θα απαλλοτριωθή¹¹. Δεν καθωρίσθη όμως η έκτασις ακριβώς. Κατά πληροφορίας μας θα κατασκευασθούν 1.000 εν όλω παραπήγματα πλάτους 4 μ. και μήκους 20 μ. και ύψους 3,20 μ. έκαστον. Τα θεμέλια θα είναι ασβετόκτιστα, προς άνω δε της επιφάνειας της γης οίκημα πλινθόκτιστο. Δεν καθωρίσθη αν η στέγη θα γίνει δια κεράμων ή πισσοχάρτου. Ο όλος προσφυγικός συνοικισμός θα αποτελείται από 130 οικοδομάς επιμήκεις, αίτινες θα υποδιαιρεθούν εις 18 τετράγωνα στο μέσον των οποίων θα κατασκευασθή πλατεία. Ο προσφυγικός συνοικισμός θα κτισθή παρά τον ναόν της Αγίας Βαρβάρας¹² πλησίον του Ορφανοτροφείου. Δια την ανωτέρω εργασία διετέθησαν μέχρι τούδε εκ μέρους του Κράτους 1.000.000 δρχ. και υπό του Δήμου 500.000 δρχ. Αναμένεται ήδη η εισφορά της Διμενικής Επιτροπής.

Διαβάζοντας τούτη την είδηση οι πρόσφυγες, που ζούσαν στοιβαγμένοι στις αποθήκες και στα σχολεία, δεν πρέπει να αισθάνθηκαν ιδιαίτερη χαρά, γιατί δε φαινόταν ότι θα κτίζονταν σπίτια με κάποιες στοιχειώδεις λειτουργίες οικογενειακού χαρακτήρα. Επρόκειτο για παραπήγματα χτισμένα με πλιθιά (!), σκεπασμένα με πισσόχαρτα, σαν στρατιωτικοί θάλαμοι μήκους 20 μέτρων. Οι θάλαμοι αυτοί θα χωρίζονταν σε 4-5 δωμάτια, και αυτό το δωμάτιο θα ήταν «σπίτι» για κάθε μια οικογένεια (!). Μια σημαντική πληροφορία, που δίνει αυτή η είδηση, είναι ότι ο συνοικισμός «θα κτισθή παρά τον ναόν της Αγίας Βαρβάρας πλησίον του Ορφανοτροφείου». Πρώτη λοιπόν ένδειξη αποτελεί το γεγονός ότι το ενδιαφέρον των αρμοδίων στρέφεται προς την περιοχή στα βόρεια της πόλης, στην προέκταση της οδού 2ας Νοεμβρίου, «πέραν του χειμάρρου Κραυσίνδωνος», κοντά στο Ορφανοτροφείο. Κάπου εκεί γύρω από μια μικρή εκκλησία, την Αγία Βαρβάρα, ήταν χτισμένα κάμποσα Μακρινιτσιώτικα καλύβια, γιατί η περιοχή ανήκε σε Μακρινιτσιώτες. Εκεί υπήρχε και νερό. Άλλο σημείο που «πρασίιζε» ήταν στα βορειο-ανατολικά το νεκροταφείο με τα κυπαρίσσια του. Όλη η υπόλοιπη έκταση ήταν γυμνή και επίπεδη γι' αυτό και λεγόταν «Ξηρόκαμπος».

¹¹ . Η απαλλοτρίωση του γηπέδου αυτού δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ 117/18-12-1925 τ. Β~ «Περί απαλλοτριώσεως ιδιωτικών εκτάσεων κειμένων εν Βόλω προς ανέγερσιν Προσφυγικού Συνοικισμού. Αριθ. Υπουργικής Απόφασης 114712/12-11-1925».

¹² . Σήμερα δεν υπάρχει τέτοιος ναός ή κάποιο εικονοστάσι της Αγίας Βαρβάρας στην περιοχή αυτή, κοντά στον Κραυσίδωνα. Προφορικές πληροφορίες αναφέρουν ότι υπήρχε ένα ταπεινό εκκλησάκι κοντά στην πλατεία Εθνικής Αντίστασης (εκατό μέτρα δεξιά από τη γέφυρα του Κραυσίδωνα).

Την άλλη ημέρα, Σάββατο 7 Ιουλίου 1923, παρατηρείται κάποια κινητικότητα γύρω από την ανέγερση του νέου συνοικισμού. Έτσι στον « ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ » της ημέρας αυτής διαβάζουμε:

Ο ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΣ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΣ

Ο μηχανικός του Υπουργείου Συγκοινωνίας κ. Κόκκινος μετά διαφόρων εργολάβων μετέβη χθες εις το μέρος ένθα θα ανεγερθούν τα προσφυγικά παραπήγματα και μετ' αυτών συνεζήτησε διαφόρους λεπτομερείας αναφορικός με το υπό ποίους όρους αναλαμβάνουν να κατασκευάσουν τον προσφυγικόν συνοικισμόν και εκ παραλλήλου εγνωστοποιήθη σ' αυτούς ότι καθ' ην περίπτωσιν αι απαιτήσεις των είναι υπερβολικάί θα έλθουν εξ Αθηνών συνεργεία διά την ανωτέρω εργασία.

Το εσπέρας εις την αίθουσαν του Εμπορικού Επιμελητηρίου εγένετο νέα σύσκεψις. Ως προς τους εργολάβους υδραυλικών επήλθε συμφωνία κατά την οποίαν η κατασκευή εκάστης τρόμπας ¹³ θα κοστίση τετρακοσίας δραχμάς. Τοιαύται αντλίας θα γίνουν εν όλω 25, επαρκείς διά τον συνοικισμόν των προσφύγων. Ανέπτυσαν ακολούθως τους όρους των οι ξυλουργοί, οίτινες δι' εκάστην θύραν (εργασίαν μόνο) εζήτησαν δραχμάς 79. Επιδιώκεται ώστε η περάτωσις του έργου των παραπηγμάτων να συμπέση με τα μέσα Σεπτεμβρίου, διά να δοθή καιρός εις τους πρόσφυγας να μετοικήσουν εις τα νέα οικήματα ανέτως.

Αρχίζουν λοιπόν οι συμφωνίες με τους κατασκευαστές. Το νερό θα εξασφαλιζόταν με 25 τουλούμπες, αφού η περιοχή φαινόταν να έχει νερό. Όσο για την παράδοση των παραπηγμάτων, αυτή καθοριζόταν τον Σεπτέμβριο του 1923, δηλ. μέσα σε δύο μήνες.

Μετά από λίγες ημέρες, στις 18 Ιουλίου 1923, με επίτιτλο ΝΕΩΤΕΡΑΙ ΕΙΔΗΣΕΙΣ, ο «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ» γράφει:

Ο ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΣ ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΦΥΓΑΣ Η ΣΥΝΤΕΛΟΥΜΕΝΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΕΙΣ ΤΟΝ ΧΩΡΟΝ ΟΠΟΥ Θ' ΑΝΕΓΕΡΘΗ

Ήρχισεν η ανόρυξις φρεάτων απαραίτητων διά το έργον της ανοικοδομήσεως, αλλά και διά την ύδρευσιν των στεγασθησομένων εκεί. Τοιαύτα φρέατα θα κατασκευασθούν περί τα 15. Εντός της προσεχούς εβδομάδος πιστεύεται να γίνη έναρξις ανοικοδομήσεως των σπιτιών. Η μέχρι τούδε Η μέχρι τούδε βραδύτης, κατά πληροφορίας μας,

¹³. Αντλία, τουλούμπα που βγάζει νερό.

οφείλεται εις το ότι δεν κατηρτίσθη εισέτι υπό του αρμοδίου μηχανικού ο προϋπολογισμός της απαιτούμενης δαπάνης διά πλινθοκτίστους οικοδομάς και διά λι-θοκτίστους. Κρατεί δηλ. η αντίληψις, όπως καθ' ήν περίπτωσιν η χρηματική διαφορά μεταξύ πλινθοκτίστων είναι μικρά, να προτιμηθούν τα πέτρινα σπίτια και διά λόγους στερεότητος και διά ψυχολογικούς. Φαίνεται να επικρατήση η γνώμη πως τα προσφυγικά σπίτια γίνουν λιθόκτιστα. **Η γενική προσπάθεια τείνει εις την ταχύτεραν αποπεράτωσιν των διά τους πρόσφυγας σπιτιών και ελπίζεται τούτο να επιτευχθή έως τα τέλη, αν μη, τα μέσα Σεπτεμβρίου**¹⁴.

Αντί για τουλούμπες τώρα άρχισαν ν' ανοίγουν πηγάδια για το απαραίτητο νερό. Εκείνο όμως το νέο που έχει σημασία είναι ότι οι αρμόδιοι φαίνεται να εγκαταλείπουν την ανέγερση σπιτιών με πλιθιά και να προσανατολίζονται στα πέτρινα και όπως γράφει η εφημερίδα, διά λόγους « ψυχολογικούς».

Οι λόγοι είναι προφανείς. Οι πέτρινες οικοδομές φαίνονται σπίτια μόνιμα και στέρεα, ενώ τα πλιθίνα σκεπασμένα με πισσόχαρτα θα ήταν σκέτες παράγκες. Έλα όμως που στη μέση είναι και το κόστος! Ωστόσο επιβεβαιώνεται και πάλι ότι η αποπεράτωση θα γίνει τον Σεπτέμβριο. Για να δούμε πού θα καταλήξουμε! Στο μεταξύ δημοσιεύεται μια είδηση, που αφορά την τύχη του δανείου, το οποίο ζήτησε ο δήμος πριν ένα μήνα και τα πράγματα φαίνεται να παίρνουν καλό δρόμο.

Στον «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ» της Παρασκευής 20 Ιουλίου 1923 διαβάζουμε:

**«ΕΓΚΡΙΣΙΣ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΔΑΝΕΙΟΥ
ΔΙΑ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΝ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΝ**

Υπό του Υπουργείου των Εσωτερικών ενεκρίθη το ψηφισθέν υπό του δημοτικού συμβουλίου δάνειον εκ 500.000 δραχμών διά την ανέγερσιν του προσφυγικού συνοικισμού».

Την Κυριακή, 22 Ιουλίου 1923, γίνεται λόγος στον « ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ » για τη δρομολόγηση των εργασιών:

«ΟΙ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΙ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΙ - ΕΝΑΡΞΙΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Συνήλθε χθες η Επιτροπή του προσφυγικού συνοικισμού υπό την Προεδρίαν του κ. Χρησ. Λούλη και ησχολήθη επί του ζητήματος της ενάρξεως των εργασιών. Κατ' αυτήν ανεγνώσθη έγγραφον του Κεντρικού Ταμείου Στεγάσεως Προσφύγων διά του οποίου γνωρίζεται η αποστολή 500.000 δραχ. ως πρώτη δόσις. Απεφασίσθη δε να γίνει έναρξις της εργασίας κατασκευή των οικοδομών. Ο μηχαν-

¹⁴ . Η υπογράμμιση είναι της εφημερίδας.

κός του Δήμου κ. Πυρπινιάνης υπέβαλε το σχέδιο της ανεγέρσεως του συνοικισμού, το οποίο και ενεκρίθη».

Όλα λοιπόν είναι έτοιμα για ν' αρχίσει η εργασία κατασκευής των σπιτιών. Μετά από δύο ημέρες, την Τρίτη 24 Ιουλίου 1923, οι πρόσφυγες διαβάζουν στον «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ» μια είδηση, που τους ανακουφίζει πια οριστικά, μετά από εκείνα τα ερωτηματικά, που απασχολούσαν την Επιτροπή Στεγάσεως, σχετικά με τα υλικά, με τα οποία θα κτιζόνταν τα σπίτια (με τα πλιθιά ή τις πέτρες). Μπαίνουν όμως νέα ερωτηματικά για την καταλληλότητα του μέρους που θα κτιζόταν ο συνοικισμός. Έτσι ικανοποιημένοι από τα υλικά, προβληματισμένοι όμως με το νέο θέμα που προέκυψε διαβάζουν:

ΤΑ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΑ ΣΠΙΤΙΑ ΘΑ ΓΙΝΟΥΝ ΛΙΘΟΚΤΙΣΤΑ

Η Επιτροπή Στεγάσεως Προσφύγων συνελθούσα χθες το εσπέρας ησχολήθη με διάφορα ζητήματα συναφή με τον οικισμόν. Διά τα φρέατα ελήφθη απόφασις να γίνη χρήσις διπλών απορροφητικών αντλιών, διότι διά απλών τοιούτων δεν είναι εύκολος η απορρόφησης ύδατος. Απεφασίσθη επίσης να γίνουν τα προσφυγικά σπίτια διά λίθων με μικράν επί πλέον δαπάνην. Θα είναι όμως ταύτα κατά πολύ στερεότερα των πλινθοκτίστων. Η συζήτησις ακολούθως περιεστράφη εις το υγιεινόν μέρος του συνοικισμού, μετά από τας αντιρρήσεις της Ιατρικής Εταιρίας, ότι το έδαφος δεν είναι κατάλληλον. Ο ιατρός κ. Παρασκευόπουλος εξέθεσε τας αντιλήψεις του, ως και τας των συναδέλφων του, οίτινες δημοσιεύουν ανακοίνωσιν εις άλλην στήλην με το ζήτημα τούτο.

Απεφασίσθη τέλος, όπως η συζήτησις επαναληφθή σήμερον εις το μέρος του συνοικισμού και ληφθώσι τελικαί αποφάσεις, καθ' όσον επείγει η αποπεράτωσις του έργου. Πιθανώς να καταλήξουν εις το μέτρον της εξυγιάνσεως της εκτάσεως εκείνης, διότι η ανοικοδόμησις του συνοικισμού εις άλλο μέρος μετά την έναρξιν της προκαταρκτικής εργασίας θα προσκόψη πολύ.

Διαπιστώνουμε λοιπόν ότι, ενώ το θέμα των υλικών κτισίματος λύθηκε με την προτίμηση πέτρινων τοίχων, προέκυψε ένα άλλο πρόβλημα, που αφορούσε την καταλληλότητα του τόπου, που θα κτιζόταν ο συνοικισμός.

Και ενώ οι αρμόδιοι προσανατολίζονταν κι έκαναν ήδη μετρήσεις κι άνοιγαν πηγάδια, όπως είδαμε, στην προέκταση της 2ας Νοεμβρίου, μετά το Ορφανοτροφείο και τον Κραυσίδαωνα, κοντά στο μικρό συνοικισμό της Αγίας Βαρβάρας, ξαφνικά βγήκε στη δημοσιότητα μια γνωμοδότηση της Ιατρικής Εταιρίας Βόλου, που διατύπωνε αντιρρήσεις για το μέρος στο οποίο θα κτιζόταν ο συνοικισμός, λόγω ανθυγιεινού περιβάλλοντος. Ας δούμε όμως

αναλυτικότερα την ειδησεογραφία του «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΥ» την επόμενη ημέρα, Τετάρτη 25 Ιουλίου 1923:

Ο ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΣ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΣ ΚΑΙ Η ΕΞΥΓΙΑΝΣΙΣ ΤΟΥ ΒΟΛΟΥ

Όπως η υπόθεσις του προσφυγικού συνοικισμού εξελίχθη δεν είναι δυνατόν παρά εις το σημείον όπου ήρχισεν η προκαταρκτική εργασία να γίνουν τα σπίτια. Επιβάλλεται μόνον να εξυγιανθή η περιφέρεια του συνοικισμού δι' εξόδων του Δήμου, της Λιμενικής Επιτροπής και της Επιτροπής Στεγάσεως των Προσφύγων. Αι δαπάναι διά μίαν τοιαύτην εργασίαν δεν είναι μεγάλαι. Βεβαίως ζήτημα ελών εις την πόλιν μας δεν θα υφίστατο, αν τα όσα υπέδειξεν ο ιατρός κ. Παρασκευόπουλος εφηρμόζοντο.

Αρχίζει λοιπόν μια συζήτηση, για την ύπαρξη ελών και την εξυγίανση των περιοχών που είχαν έλη, μεταξύ των γιατρών της πόλης. Έτσι η Επιτροπή Στεγάσεως του συνοικισμού, την άλλη ημέρα, Πέμπτη 26 Ιουλίου 1923, βγάζει ανακοίνωση στον «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ», για να δια φωτίσει την κοινή γνώμη και τους πρόσφυγες, σχετικά με το ζήτημα. Σ' αυτήν παρουσιάζουν διάφορα έγγραφα, που πιστοποιούν ότι το μέρος, που επιλέχθηκε για την ανέγερση του συνοικισμού, δεν είναι ανθυγιεινό. Ας διαβάσουμε:

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ

Η Επιτροπή του συνοικισμού προσφύγων Βόλου ανακοινού εις τε το κοινόν, αλλ' ιδία προς τους αμεσώτερον ενδιαφερομένους την υγιεινήν του συνοικισμού πρόσφυγας τα εξής: Κατόπιν του εγερθέντος θορύβου υπό της Ιατρικής Εταιρίας, ήτις ουδέποτε επικοινωνήσεν επισήμως μεθ' ημών, περί του δήθεν ανθυγιεινού του χώρου, ένθα θέλει ιδρυθή ο συνοικισμός και όστις εδημιούργησεν φυσικήν δυσφορίαν εις τους πρόσφυγας, διατελούντων εν αγνοία των πραγμάτων, η Επιτροπή προς κατευνασμόν ταύτης κυρίως, εκάλεσεν προχθές τον μόνον ενταύθα μικροβιολόγον και επιδημιολόγον ιατρόν κ. Π. Παρασκευόπουλον, ως και τον επίσης ιατρόν και Πρόεδρον του ενταύθα Μικρασιατικού Συνδέσμου κ. Α. Παπαδόπουλον πρόσφυγα, μετά των οποίων μετέβη εις τον εν τη θέσει Ξηρόκαμπος τόπον του συνοικισμού, και παρεκάλεσε τούτους, ίνα μετά επισταμένην έρευναν των υγιεινών συνθηκών του τόπου, εκφέρωσι την γνώμην αυτών. Την γνώμην των ταύτην διετύπωσαν χθες προς την Επιτροπήν διά των εξής εγγράφων, εξ ων καταφαίνεται, ότι αμφοτέροι θεωρούσι την θέσιν ταύτην ως την καλύτεραν προς συνοικισμόν των προσφύγων. Ο δε κ. Παρασκευόπουλος ειδικώς εξαιρεί ταύτην από τας εστίας ελονοσίας της πόλεως.

Το Χρονικό της Νέας Ιωνίας 1924 -1994

Να λοιπόν δυο γνώμες έγκυρων γιατρών της πόλης για την καταλληλότητα του μέρους, στο οποίο θ' ανεγερθεί ο προσφυγικός συνοικισμός. Η θέση Ξηρόκαμπος ή Ξερόκαμπος, για την οποία μιλήσαμε και προηγουμένως, άρχιζε από τον Κραυσίδωνα μέχρι τον άλλο χείμαρρο Ξηριά στα βόρεια κι από τα ριζά του Σαρακηνού μέχρι τη σιδηροδρομική γραμμή στα δυτικά. Ένας τόπος σχεδόν επίπεδος, γυμνός και ξερός.

Ας διαβάσουμε στη συνέχεια της ανακοίνωσης τα έγγραφα των γιατρών Παρασκευόπουλου και Παπαδόπουλου προς την Επιτροπή. Και πρώτα του Παρασκευόπουλου:

Εν Βόλω τη 25 Ιουλίου 1923

Προς τον Πρόεδρον του συνοικισμού προσφύγων

κ. Χρήστον Λούλην - Ενταύθα

κ. Πρόεδρε

Κατόπιν του υπ. αριθμ. 25 εγγράφου υμών, δι' ου με παρακαλείτε να αποφανθώ, εάν η θέσις Ξηρόκαμπος (Πασπαλιά κατά τον αρχαιολόγον κ. Αρβανιτόπουλον) ¹⁵ είναι κατάλληλος από υγιεινής απόψεως προς ανέγερσιν του συνοικισμού των προσφύγων, έχω την τιμήν να γνωρίσω Υμίν ότι κατόπιν προσκλήσεώς σας μετέβην επί τόπου και είδον ότι το έδαφος έχει ελαφράν φυσικήν κλίσιν προς τον χείμαρρον Κραυσίνδωνα, ευρίσκεται εις αρκετόν ύψος από της θαλάσσης ¹⁶, είναι ευάερον, τα λιμνάζοντα ύδατα ευρίσκονται εις απόστασιν 1500 - 3500 μέτρων, είναι η ολιγότερον προσβαλλομένη θέσις από ελώδεις πυρετούς της περιοχής εκείνης και αποφαινεται ότι η θέσις αυτή είναι κατάλληλος διά την ανέγερσιν του Συνοικισμού των προσφύγων.

Την 17ην Ιουλίου 1920, υπέβαλον εις το Υπουργείον Συγκοινωνίας αίτησιν περί καταπολεμήσεως της ελονοσίας εν τω νομώ Λαρίσης ¹⁷ εν τη οποία ανέφερον τας εστίας της ελονοσίας της πόλεως Βόλου. Τον Ξηρόκαμπον ή Πασπαλιάν δεν τον αναφέρω, διότι εκεί δεν υπάρχουν λιμνάζοντα ύδατα.

---

¹⁵. **Αρβανιτόπουλος Απόστολος** (1874-1942). Διαπρεπής αρχαιολόγος και φιλόλογος. Διετέλεσε έφορος αρχαιοτήτων Θεσσαλίας από το 1906 και καθηγητής του Πανεπιστημίου Αθηνών από το 1926, μέχρι τον θάνατό του (1942). Το κυριότερο έργο του είναι η αποκάλυψη των γραπτών (=ζωγραφικών) στηλών των Παγασών (Αρχαία Δημητριάδα, Πευκάκια) το 1906 με 1912 και η ίδρυση του Μουσείου Βόλου 1908 (ΠΑΠΥΡΟΣ-ΛΑΡΟΥΣ).

¹⁶ .Η Νέα Ιωνία έχει υψόμετρο 15μ. (στοιχεία από την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος).

¹⁷ . Δεν είχε χωριστεί ο Νομός Μαγνησίας ακόμη, όπως ήδη σημειώσαμε.

*Π. Παρασκευόπουλος
Μικροβιολόγος - Επιδημιολόγος*

Με τρόπο, λοιπόν, κατηγορηματικό στηριζόμενο σε επιστημονικές διαπιστώσεις, αποφαινεται ο γιατρός Π. Παρασκευόπουλος, ότι η τοποθεσία είναι κατάλληλη από απόψεως υγιεινής για ανέγερση του συνοικισμού.

Στη συνέχεια η Επιτροπή του συνοικισμού στην ανακοίνωσή της παραθέτει και το έγγραφο του γιατρού Α. Παπαδόπουλου. Διαβάζουμε πάλι την εφημερίδα «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ» της Πέμπτης 26 Ιουλίου 1923:

Εν Βόλω τη 25 Ιουλίου 1923

*Προς τον Πρόεδρον Περιθάλψεως Προσφύγων. Παράρτημα Βόλου –
Ενταύθα κ. Πρόεδρε*

*Μετ' ευχαριστήσεως θέλω να φέρω εις γνώσιν της αξιοτίμου Επιτροπής
τας αντιλήψεις εκ της μετ' αυτής και του κ. Παρασκευοπούλου, ιατρού,
μεταβάσεως εις θέσιν Ξηρόκαμπος, ένθα πρόκειται να οικοδομηθή ο
Συνοικισμός Προσφύγων. Γενομένης επί τόπου επισταμένης εξετάσεως
μετά του συναδέλφου μου κ. Παρασκευοπούλου από υγιεινής απόψεως
θεωρείται ως η ολιγώτερον προσβεβλημένη από ελονοσίαν, καθ' ότι το
έδαφος είναι ξηρόν και έχει ύψος 10 μέτρων περίπου από της επιφανείας
της θαλάσσης. Αι δε ελώδεις εστίαι αν και απέχουν από την θέσιν ταύτην
2 - 2,5 χιλιομ. ουχ ήττον προς εξάλειψιν της ελονοσίας η οποία
προσβάλλει και αυτήν την πόλιν του Βόλου, η επιχωμάτωσις αυτών
επιβάλλεται. Συνεπώς θεωρώ την θέσιν ταύτην ως την καλυτέραν του
Συνοικισμού.*

Μεθ' υπολήψεως Α. Παπαδόπουλος

Και η Επιτροπή μετά την παράθεση των παραπάνω εγγράφων καταλήγει:

*«Η Επιτροπή κατόπιν των ανωτέρω εγκυροτάτων γνωματεύσεων
συνιστά εις τους πρόσφυγας να αποβλέπωσι μετ' εμπιστοσύνης εις το
έργον της κρατικής μέριμνας υπέρ ανεγέρσεως υγιεινών συνοικισμών
και να μη δίδωσι ουδεμίαν προσοχήν εις διαφόρους διαδόσεις.
Η Επιτροπή: Χρήστος Λούλης, Α. Νικολαΐδης Ι. Κατσαρός, Ι.
Παπαγεωργίου, Σ. Πετρόχειλος.*

Και ενώ το θέμα φαινόταν ότι είχε διαφωτισθεί πλήρως, την επόμενη ακριβώς ημέρα, Παρασκευή 27 Ιουλίου 1923, στην ίδια εφημερίδα η Ιατρική Εταιρία Βόλου με δήλωσή της αναφέρει ότι «ο Ξηρόκαμπος δεν είναι ο καταλληλότερος χώρος προς εγκατάστασιν αυτών». Παραθέτουμε το σχετικό κείμενο:

ΔΗΛΩΣΙΣ

Η Ιατρική Εταιρία Βόλου και μετά την ανακοίνωσιν της Επιτροπής

προσφύγων φρονεί ότι ο Ξηρόκαμπος δεν είναι ο καταλληλότερος χώρος προς εγκατάστασιν αυτών.. Ο τόπος αυτός ήταν ελώδης... Εν πρώτοις δεν πρέπει να λησμονήται ότι εκεί κατεσκήνωσαν προ έξι (6) ετών Ρώσοι πρόσφυγες ¹⁸ από τους οποίους τη βοήθεια των κακοήθων πυρετών δεν έμεινε κανείς, ο οποίος να πληροφορήση την Επιτροπή πόσον υγιεινόν είναι το μέρος εκείνο... Δεν συμφωνούμεν, αλλά να γίνη εκεί που είχαμε πη.

Βόλος 26 Ιουλίου 1923

*Ο Πρόεδρος Ο Γραμματέυς
Δ. Ι. Σαράτσης Γ. Ντινόπουλος*

Η Ιατρική Εταιρία του Βόλου, έγκριτοι γιατροί και αυτοί, έχει τις αντιρρήσεις της για τον Ξηρόκαμπο και επιμένει στο «εκεί που είχαμε πη». Αυτό το μέρος ήταν εκεί όπου είναι σήμερα το Παγκύπριο Γυμνάσιο, στην περιοχή Τσιμπουκή (οδ. Κύπρου με Γιάννη Δήμου), όπως θα δούμε πιο κάτω σε επόμενο δημοσίευμα. Οπωσδήποτε και η άποψη της Ιατρικής Εταιρίας είχε τα επιχειρήματά της και δε θα μπορούσε να θεωρηθεί αντιεπιστημονική. Ο καιρός όμως περνούσε και οι ατέρμονες συζητήσεις θα ήταν σε βάρος των προσφύγων και γι' αυτό η Επιτροπή παίρνει τις αποφάσεις της.

Το Σάββατο, 28 Ιουλίου 1923, διαβάζουμε στον «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ».

Η ΑΝΕΓΕΡΣΙΣ ΤΟΥ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΥ

Συνήλθε και χθες το εσπέρας η Επιτροπή Στεγάζσεως Προσφύγων ίνα αποφασίση επί της εργολαβίας της ανοικοδομήσεως του συνοικισμού και κατακυρώση τα πρωτόκολλα, είτε εις τον τελευταίον μειοδότην κ. Γκούνην, είτε εις τους δύο ομού εργολάβους. Επειδή όμως παρουσιάστηκε ο κ. Τσαλαπάτας, όστις προσεφέρθη ν' αναλάβη την ανέγερσιν των οικοδομών

¹⁸ . Γι' αυτούς τους Ρώσους ο Μικρασιάτης Γιάννης Μπασματζίδης, 90 ετών, στις 6-2-1993 μας είπε: «Αυτοί οι Ρώσοι ήταν στρατιώτες του στρατηγού Βράνγκελ και τους είχαν βάλει σε σκηνές στον Ξηρόκαμπο ακριβώς μόλις περνάμε τη γέφυρα του Κραυσίδανα στην οδό 2ας Νοεμβρίου, δεξιά, εκεί, που σήμερα είναι μια μικρή πλατεία με το μνημείο της Εθνικής Αντίστασης, μέσα σε μπαξέδες. Αυτοί, πράγματι, ήταν κάτι θηρία άνδρες, αλλά λόγω ασθενειών πέθαιναν κάθε μέρα πολλοί, μέχρι που χάθηκαν. Αυτά έγιναν μετά το 1918».

Η Εγκυκλοπαίδεια ΠΑΠΥΡΟΣ-ΛΑΡΟΥΣ στο λήμμα Βράνγκελ γράφει: «Ο στρατηγός WRANGEL το 1917 ήταν επικεφαλής των αντιεπαναστατικών δυνάμεων (Λευκών) δηλ. στρατός που πολεμούσε τους κομμουνιστές. Υποστηριζόμενος μόνον υπό των Συμμάχων, όχι όμως και του πληθυσμού, υποχώρησε ατάκτως, τα δε λείψανα του στρατού του διεκπεραιώθηκαν στην Κωνσταντινούπολη».

Από εκεί, φαίνεται, επειδή ήμασταν σύμμαχοι με την Αντάντ (Αγγλία - Γαλλία - Ιταλία), μας έστειλαν και εδώ έναν αριθμό στρατιωτών, που τους εγκατέστησαν στον Ξηρόκαμπο μέσα σε σκηνές.

με συμφεροτέρους όρους, η Επιτροπή θα συνέλθη και σήμερα ίνα αποφασίση τελικώς επί του ζητήματος.

Φαίνεται ότι η ανέγερση αποφασίστηκε οριστικά, αλλά γραφειοκρατικές διαδικασίες την εμποδίζουν να προχωρήσει.

Στο μεταξύ, την επόμενη ημέρα στην εφημερίδα της Κυριακής («ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ», 29 Ιουλίου 1923), ο Μικρασιατικός Σύνδεσμος δημοσιεύει μακροσκελέστατη ανακοίνωση για την επιλογή του μέρους ανέγερσης του Συνοικισμού στον Ξηρόκαμπο, προκειμένου να καθησυχάσει τους πρόσφυγες, αλλά και να βρει την ευκαιρία ν' αναπτύξει τα πλεονεκτήματα της θέσης που επιλέχθηκε. Αναφέρεται, λοιπόν:

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ

Ο ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΣ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΣ

Αδελφοί πρόσφυγες,

Ο Μικρασιατικός Σύνδεσμος ως αμέσως ενδιαφερόμενος διά την υγείαν και ευημερίαν σας και αφορμήν λαμβάνων εκ των συγκρουομένων γνωμών των ιατρών της πόλεός μας και του δημιουργηθέντος θορύβου εις τας εφημερίδας σπεύδει να σας ανακοινώση τα κατωτέρω:

Κατά την σύσκεψιν της Ιατρικής Εταιρίας Βόλου γενομένης τελευταίως εις την Δημαρχίαν, παρισταμένου και του Προέδρου του Συνδέσμου μας Α. Παπαδοπούλου ιατρού, ενεκρίθη κατ' αρχάς η τοποθεσία περιφερείας Τσιμπούκη, ένθα νυν διαμένουσι οι πρόσφυγες Νικομηδείας¹⁹ προς ανέγερσιν του προσφυγικού συνοικισμού, εάν ο χώρος είναι επαρκής, μη αποκλειομένης όμως και της τοποθεσίας Ξηρόκαμπος, ως επίσης υγιεινού, υπό την επιφύλαξιν της επιχωματώσεως των εις μεγάλην απόστασιν ευρισκομένων ελών. Επειδή όμως η τοποθεσία Τσιμπούκη υπό έποψιν εκτάσεως είναι ανεπαρκής και επειδή έως ότου απαλλοτριωθώσι τα εκεί γήπεδα χρειάζεται καιρός και ο χειμών πλησιάζει και η διαμονή μας εις τας αποθήκας και τρώγλας είναι εντελώς αδύνατος, η Επιτροπή της οικοδομής επροτίμησεν την θέσιν Ξηρόκαμπος υποσχουμένη εκτός της επιχωματώσεως και πολλά άλλα διά την υγείαν μας υποδειχθέντα αυτά υπό του κ. Προέδρου μας και τα οποία η Επιτροπή ευμενώς απεδέχθη να εκτελέση.

Το Διοικητικόν Συμβούλιον επισκεφθέν επανειλημμένως την τοποθεσίαν ταύτην μετά γεωπόνου πρόσφυγος, απέχουσαν μόλις λεπτά από του δημοτικού θεάτρου και ανταλλάξαν γνώμας και διά το υγιεινόν και διά το νερό και διά την έκτασιν και διά το ξηρόν του εδάφους και

¹⁹ . Οι πρόσφυγες «εκ Νικομηδείας» διέμεναν εκεί σε σκηνές από τον Ιούνιο του 1921.

Χάρτης της, τότε, πόλης του Βόλου με την περιοχή του, στον οποίο φαίνεται ο Ξηρόκαμπος πριν κτισθεί ο προσφυγικός συνοικισμός της Νέας Ιωνίας στα ΒΔ της πόλης, «πέραν του χειμάρρου Κρασιδώνος» (Από το αρχείο του ορειβάτη Αντώνη Αραχωβίτη).

ύψους και ζητήσαν γνώμας επιστημόνων ενέκρινε και αυτό την τοποθεσίαν ταύτην. Όσον δε διά τα εις απόστασιν ευρισκόμενα έλη, τα οποία επιφέρουν κυρίως την ελονοσίαν και εις την πόλιν του Βόλου, μετά την επιχωμάτωσιν αυτών θα είναι εντελώς ακίνδυνα.

Ας μη λησμονώμεν δε ότι αι αποθήκαι και αι τρώγλαι εις τας οποίας διαμένομεν είναι ανθυγιειναί και ακατάλληλοι υφ' όλας τας απόψεις, ενώ ο μέλλον να κτισθή συνοικισμός με πέτρινα σπίτια θα περιλαμβάνη, εκτός των πολλών ευκολιών εις το μέσον και πλατείαν, σχολείον, νοσοκομείον, αγοράν και έκτασιν αρκετήν καλλιεργήσιμον.

Εκ του Γραφείου του Μικρασιατικού Συνδέσμου

Ύστερα από το θόρυβο, που έγινε για την καταλληλότητα του τόπου, στον οποίο θ' αναγειρόταν ο Συνοικισμός και την απαρίθμηση των πλεονεκτημάτων του Ξηρόκαμπου, επιλέχθηκε οριστικά η θέση αυτή και δύο ημέρες μετά, την Τρίτη 31 Ιουλίου 1923, διαβάζουμε στον «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ» μια είδηση, που βάζει τέλος στην αγωνία των προσφύγων.

Ο ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΣ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΣ ΕΓΚΡΙΣΙΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΠΡΑΣΙΑΣ

Μετά την έγκρισιν των πρακτικών της μειοδοσίας της οικοδομής του προσφυγικού συνοικισμού υπό του Κεντρικού Ταμείου Στεγάσεως Προσφύγων προς ω απεστάλησαν ήδη τα πρακτικά, θ' αρχίσουν αι εργασίαι της οικοδομής. Ελπίζεται ότι η έγκρισις θα έλθη εντός της εβδομάδος, ούτως ώστε η οικοδομή ν' αρχίση το βραδύτερον από της προσεχούς Δευτέρας. Εν τω μεταξύ η ανόρυξις φρεάτων εξακολουθεί. Μέχρι του Σαββάτου δε θα είναι έτοιμα οκτώ τοιαύτα. Η μεταφορά λίθων θα γίνη κατά το πλείστον εκ των λατομείων Γορίτσης, ελαχίστη δε ποσότης θα μεταφερθή εκ των λατομείων της Αρμυθιάς²⁰.

Τέρμα λοιπόν οι συζητήσεις. Αρχίζει πια η δουλειά. Άλλωστε από την ημέρα που διάβασαν οι πρόσφυγες ότι θ' ανεγερθεί προσφυγικός συνοικισμός στον Βόλο (Παρασκευή 11 Μαΐου 1923) μέχρι την ημέρα εκείνη (Τρίτη 31 Ιουλίου 1923) έχουν περάσει σχεδόν δυόμισι μήνες και το όνειρο είναι ακόμη στα χαρτιά. Φαίνεται πως πλησιάζει η ημέρα, που θ' αρχίσουν οι εργασίες. Και να η ευχάριστη είδηση, την Κυριακή 5 Αυγούστου στον «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ»

Ο ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΣ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΣ ΑΡΧΙΖΕΙ Η ΑΝΟΙΚΟΔΟΜΗΣΙΣ

Εις το ενταύθα Γραφείον της Υποεπιτροπής Στεγάσεως των Προσφύγων ελήφθη η έγκρισις της Κεντρικής Επιτροπής της γενομένης κατά την παρελθούσαν εβδομάδα δημοπρασίας διά την ανέγερσιν του προσφυγικού συνοικισμού. Κατόπιν τούτου αρχίζει από της αύριον

²⁰ . Δεν μπορούσαμε να βρούμε πού ήταν αυτά τα λατομεία.

Δευτέρας η εργασία της κατασκευής των σπιτιών, τα οποία ως γνωστόν θα είναι λιθόκτιστα. Μέχρι τούδε εις τον χώρον του συνοικισμού κατασκευάσθησαν οκτώ φρέατα επαρκή διά το έργον της οικοδομής. Ήδη η προσπάθεια στρέφεται διά την ταχύτεραν κατασκευήν του συνοικισμού, ούτως ώστε η εγκατάστασις αυτού των προσφύγων να συμπέση τα τέλη του προσεχούς Σεπτεμβρίου.

Ανακούφιση στις καρδιές των προσφύγων. Τα σπίτια θα γίνουν λιθόκτιστα και οι αρμόδιοι θα προσπαθήσουν να τα παραδώσουν μέσα σε δύο μήνες, πριν αρχίσουν οι βροχές (!). Είναι δυνατόν να βάλουν το κεφάλι τους κάτω από δικό τους κεραμίδι και να λυτρωθούν από την ομαδική - σταυλική ζωή στις αποθήκες ; Ών ψέματα τους φαίνονται. Όμως χαίρονται κι ελπίζουν, γιατί βλέπουν ότι το έργο αρχίζει. Και την Τρίτη, 7 Αυγούστου 1923, όσοι δεν ήταν εκεί κοντά στον Ξερόκαμπο να δουν τα έργα διάβασαν στον «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ»:

Ο ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΣ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΣ. ΕΝΑΡΞΙΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Ηρχισεν από χθες η προπαρασκευαστική εργασία διά την ανέγερσιν του συνοικισμού. Χθες εγένετο η διαχάραξις τεσσάρων τμημάτων περιλαμβανόντων τριάκοντα δύο οικήματα. Η ανόρυξις των φρεάτων εξακολουθεί. Εντός δε της εβδομάδος αρχίζει και η ανοικοδόμησις, μεταφερομένης ήδη προς τούτο της απαιτουμένης ασβέστου.

Είναι λοιπόν γεγονός! «*Ηρχισεν η εργασία!*». Στις αποθήκες, στις σκηνές, στα σχολεία και στους κάθε λογής καταυλισμούς των προσφύγων θεμελιώνονται ελπίδες, χτίζονται όνειρα, δημιουργούνται προοπτικές για μια ανθρώπινη ζωή.

Η Επιτροπή Στεγάσεως Προσφύγων έχει τεθεί σε κίνηση και έχει προγραμματίσει τις φάσεις της ανέγερσης, γεγονός, που επιβεβαιώνεται, από την παρακάτω είδηση - διαμαρτυρία, που δημοσιεύεται την ίδια ημέρα (Τρίτη 7 Αυγούστου 1923, «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ») και αφορά τα κουφώματα των οικοδομών!

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ - Ο ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΣ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΣ

Η Επιτροπή Στεγάσεως Προσφύγων κατά την ανάθεσιν της εργασίας παραθύρων και θυρών του προσφυγικού συνοικισμού παρεχώρησεν εις ημάς, οίτινες τυγχάνομεν πρόσφυγες, μόνον την κατασκευήν 150 κουφωμάτων, ενώ εν όλω ταύτα είναι περί τα 2000 και τούτο κατόπιν προσωπικής εγγυήσεως. Όσον δε αφορά την εγγύησιν δυνάμεθα να καταβάλωμεν χρηματικήν. Ελπίζομεν ότι η Επιτροπή δεν θα θελήση να μη λάβη υπ' όψιν της τα δίκαια παράπονά μας και νομίζομεν ότι θα δώση και εις ημάς εργασίαν ανάλογον.

*Οι πρόσφυγες: Β. Παπαδόπουλος, Π. Ματαιιάδης,
Ι. Παπαδόπουλος, Σ. Σταύρου και Σ. Αθανασίου.*

Την επόμενη ημέρα, Τετάρτη 8 Αυγούστου, ο «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ» δίνει μια εκτενή ειδησεογραφία για τον προσφυγικό συνοικισμό. Πόσα σπίτια θα γίνουν, πότε θα τελειώσουν, τι θα γίνει με το οικονομικό ζήτημα, αλλά και με την επίτευξη των εργασιών, γιατί πλησιάζουν οι βροχές. Διαβάζουμε, λοιπόν:

**ΣΥΝΤΟΝΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΔΙΑ ΤΟΝ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΝ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΝ**

Υστερα από πολλές διατυπώσεις και αναβολάς, ήρchiσεν η εργασία διά την ανέγερσιν του Συνοικισμού. Θα καταβληθή δε προσπάθεια ούτως ώστε μέχρι τέλους Σεπτεμβρίου να είναι έτοιμα πλέον των 500 σπιτιών εις τα οποία θα εγκατασταθώσι πρόσφυγες διαμένοντες ήδη εις αποθήκας κατά το πλείστον αυτών. Κατά τας διαβεβαιώσεις της Επιτροπής Στεγασεως των Προσφύγων δεν πρόκειται να παρουσιαστούν μελλοντικά δυσχέρειαι εν τη εκτελέσει του έργου τούτου.

Ημείς όμως φρονούμεν διά παν ενδεχόμενον δέον να ληφθούν σοβαρώς υπ' όψιν μερικά πράγματα, όχι βεβαίως ασήμαντα, εννοούμεν το οικονομικόν ζήτημα. Είναι γνωστόν ότι έως τώρα ενεκρίθη αρμοδίως η διάθεσις διά τον Συνοικισμόν χρηματικού ποσού εκ 500.000 δραχμών. Μετά την εξάντλησιν δε τούτων θα επακολουθήση καταβολή πιστώσεως εξ ετέρου ημίσεος εκατομμυρίου.

Ας μη λησμονήται ακόμη ότι από την εποχήν του φθινοπώρου, από τότε δηλ. που αρχίζουν αι βροχαί δεν μας χωρίζει και μακρόν διάστημα. Και όταν μέχρι του χρονικού τούτου ορίου τα προσφυγικά σπίτια δεν γίνουν η ανοικοδόμησις των δι' αργότερον θα είναι όχι μόνον δύσκολος, αλλά και αν κτισθούν η χρησιμοποίησις των λόγω της υγρασίας δεν θα είναι δυνατή.

Μας προξενεί εντύπωση, ότι οι εφημερίδες της εποχής εκείνης, (εδώ ο «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ»), μαζί με την ειδησεογραφία κάνουν και κριτική και επισημαίνουν τις συνέπειες ενός τόσο σοβαρού έργου στην ίδια ακριβώς στήλη. Έτσι η ανάγνωση της εφημερίδας και πληροφορεί και προβληματίζει τους πάντες.

Διαβάζουμε λοιπόν ότι «ήρchiσεν η εργασία διά την ανέγερσιν του προσφυγικού συνοικισμού», αλλά εκφράζεται κι ο φόβος διακοπής λόγω και χρημάτων, και του επερχόμενου χειμώνα.

Πράγματι οι εργασίες προχωρούν με γοργό ρυθμό. Την επόμενη ημέρα, Πέμπτη 9 Αυγούστου 1923, ο «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ» γράφει:

Ο ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΣ

Ως πληροφορούμεθα ήρχισεν από χθες η εκσκαφή των θεμελίων των οικημάτων του προσφυγικού συνοικισμού. Από σήμερα δε άρχεται και το κτίσιμο των θεμελίων. Η εργασία της οικοδομής θα εξακολουθήση εντατικώς ως μας εβεβαίωσαν.

« Δόξα σοι ο Θεός », θα αναφώνησαν με ανακούφιση οι πρόσφυγες!

Η ανέγερση του προσφυγικού συνοικισμού στον Βόλο είναι ασφαλώς ένα σπουδαίο γεγονός. Είναι ο πρώτος αστικός συνοικισμός των προσφύγων, που ανεγείρεται στη Θεσσαλία. Η Πολιτεία ξεκινάει μια προσπάθεια, γιγαντιαία αληθινά, για να στεγάσει τους αστούς πρόσφυγες, αυτούς δηλ. που προέρχονταν από μεγάλες ή μικρές πόλεις και ήταν έμποροι, επαγγελματίες κ.λπ. σε συνοικισμούς γύρω από τις μεγάλες πόλεις (Αθήνα, Πειραιά, Θεσσαλονίκη, Πάτρα, Βόλο κ.ά.) για ν' αναπτύξουν τις οικείες επαγγελματικές τους δραστηριότητες στη νέα τους πατρίδα. Όσο για τους αγρότες - πρόσφυγες αυτούς τους προωθούσαν προς τις πεδιάδες της Θεσσαλίας και της Μακεδονίας για να βρουν εργασία στην καλλιέργεια της γης.

2. Ο ΘΕΜΕΛΙΟΣ ΛΙΘΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΥ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΥ **ΤΟ ΟΝΟΜΑ «ΝΕΑ ΙΩΝΙΑ»**

Τα Τετράγωνα

Με κασμάδες και φτυάρια άρχισε το σκάψιμο για τα θεμέλια των πρώτων σπιτιών του προσφυγικού συνοικισμού. Μέσα στο κατακαλόκαιρο, Αύγουστο μήνα, ένα σμάρι εργατών, οι πιο πολλοί απ' αυτούς θα ήταν πρόσφυγες, γυμνοί από τη μέση κι απάνω σκάβουν τη χέρσα γη του Ξερόκαμπου, κοντά στα 200 μέτρα πάνω απ' τον Κραυσίδαωνα στην προέκταση της οδού 2ας Νοεμβρίου. Εκεί θα κτίζονταν τα πρώτα σπίτια του συνοικισμού τα λεγόμενα «Τετράγωνα », γιατί οι μηχανικοί τα σχεδίασαν σε ομάδες - ομάδες, που η κάθε μια σχημάτιζε ένα τετράγωνο. Στην αρχή κανένας δεν μπορούσε να ξεχωρίσει ανάμεσα στα κοτρώνια, στις κάπαρες, στις λυγαριές και τα γαϊδουράγκαθα ποιοι είναι οι δρόμοι, οι πλατείες ή οι άλλοι κοινόχρηστοι χώροι. Δεν είχε χαραχτεί, ούτε είχε διαμορφωθεί στο έδαφος κάτι που να δείχνει το σχέδιο του συνοικισμού. Αυτό το είχαν οι μηχανικοί σε μεγάλα χαρτιά και οι εργάτες έσκαβαν εκεί που θα κτίζονταν τα θεμέλια των σπιτιών.

Έργο όνειρο, έργο προσδοκία, έργο ζωής για τους πρόσφυγες. Η έναρξή του δεν μπορούσε να περάσει έτσι στα μουγγά, απαρατήρητη. Έπρεπε να γίνουν κι επίσημα εγκαίνια για το θεμέλιο λίθο. Περιχαρείς διαβάζουν στον « ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ, την Παρασκευή 10 Αυγούστου 1923:

ΠΟΤΕ ΘΑ ΓΙΝΟΥΝ ΤΑ ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΤΟΥ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΥ

Τα εγκαίνια της κατασκευής του συνοικισμού θα γίνουν αύριον ή μάλλον κατά τας αρχάς της προσεχούς εβδομάδος. Εις αυτά θα παραστεί ο Νομάρχης Λαρίσης και άλλοι επίσημοι.

Πλησιάζει η μεγάλη γιορτή του Δεκαπενταύγουστου και θα ταίριαζε να γίνουν τα επίσημα εγκαίνια αυτή τη Μεγάλη ημέρα. Οι αρμόδιοι όμως σκέπτονται και άλλα ωφέλιμα για τον συνοικισμό. Το δημοσίευμα συνεχίζει:

Επειδή ο συνοικισμός ανεγείρεται, ως γνωστόν, εις απόστασιν ημισείας ώρας από το κεντρικόν σημείον της πόλεως και διά να εξυπηρετηθούν αι ανάγκαι των προσφύγων, κρατεί η σκέψις να γίνη επέκτασις της γραμμής του τροχιοδρόμου μέχρι του χώρου, όπου τα προσφυγικά σπίτια. Εκ παραλλήλου θα μελετηθή το ζήτημα του φωτισμού του συνοικισμού.

Για φαντάσου το τραινάκι που διέσχισε την οδό Δημητριάδος ν' ανεβεί ίσια την οδό 2ας Νοεμβρίου, να φτάνει στο κέντρο του συνοικισμού και μετά να στρίβει αριστερά να πιάνει τις γραμμές και να γυρίζει στον σταθμό!

Παράλληλα με τις προετοιμασίες για την επίσημη τελετή του θεμέλιου λίθου, το έργο προχωρεί:

Συνεχίζονται αι προκαταρκτικάί εργασίαι διά την αποπεράτωσιν του προσφυγικού συνοικισμού. Αύριον θα γίνη δημοπρασία δι' ενσφραγίστων προσφορών προς προμήθειαν κεράμων διά τον συνοικισμόν, τα εγκαίνια του οποίου θα γίνουν εντός της αρχομένης εβδομάδος («ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ», Κυριακή 12 Αυγούστου 1923).

Έτσι μπαίνουμε στην εβδομάδα του Δεκαπενταύγουστου. Στη μεγάλη γιορτή της Παναγίας ορίστηκαν να γίνουν τα εγκαίνια του προσφυγικού συνοικισμού. Την παραμονή, Τρίτη 14 Αυγούστου 1923, ο «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ» δημοσιεύει:

ΤΑ ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΥ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΥ

Ελήφθη χθες τηλεγράφημα του Νομάρχου Λαρίσης κ. Τσιτσιλια, διά του οποίου αναγγέλει ότι η τελετή του θεμέλιου λίθου του προσφυγικού συνοικισμού, θα λάβη χώραν αύριον Τετάρτην και ώραν δην απογευματινήν. Κατ' αυτήν θα παραστώσι ο κ. Νομάρχης, η δημοτική αρχή της πόλεως, η Επιτροπή Στεγάσεως των Προσφύγων και πλήθος κόσμου. Αι λεπτομέρειαι της διεξαγωγής της τελετής θα ορισθώσι σήμερον, οπότε και θα σταλώσι αι προσκλήσεις. Καταβάλλεται πάσα δυνατή προσπάθεια, όπως η τελετή διεξαχθεί εν πάση μεγαλοπρεπεία.

Το ευχάριστο νέο μεταδόθηκε αστραπιαία από στόμα σε στόμα στους καταυλισμούς των προσφύγων. Οι «εκ Νικομηδείας» πρόσφυγες, που ζούσαν

σε σκηνές γύρω στο Γυμναστήριο, αναγάλλιασαν. Αυτοί που ήταν «σταυλισμένοι» στην παλιά τούρκικη στρατώνα στην πλατεία Ρήγα Φεραίου και αγνάντευαν με χαρά προς το τέρμα της οδού 2ας Νοεμβρίου να πηγαινοέρχονται κάρα με οικοδομικά υλικά, διαισθάνθηκαν ότι κάτι καλό γίνεται γι' αυτούς. Οι «καταληψίες» των κεντρικών σχολείων του Βόλου αναθάρρησαν, γιατί κάποιες πληροφορίες έλεγαν ότι αυτοί θα βολευτούν πρώτοι για να δοθούν οι αίθουσες στους μαθητές. Οι στοιβαγμένοι στις καπναποθήκες, που ζούσαν σε «πολυτελή διαμερίσματα», χωρισμένα με κουρελούδες και λινάτσες, έβγαλαν αναστεναγμό ανακούφισης, γιατί οπωσδήποτε και αυτοί θα έπιαναν σπίτι στον συνοικισμό, προκειμένου ν' ανοίξουν οι αποθήκες για δουλειά. Και οι άλλοι, που ήταν «βολεμένοι» σε επίτακτα σπίτια ή μοναχοί τους κατάφεραν να βρουν μια τρύπα για να βάλουν την οικογένειά τους, χάρηκαν, γιατί κάτι θα έμενε και γι' αυτούς. Όλοι οι πρόσφυγες ονειρεύτηκαν ένα δικό τους σπίτι στον προσφυγικό συνοικισμό!

Και ξημέρωσε η 15η Αυγούστου, ημέρα Τετάρτη, του 1923. Τί μέρα χαρούμενη γι' αυτούς τους ταλαιπωρημένους ανθρώπους! Ένα χρόνο από τότε, που τους ξέβρασε το μαύρο κύμα της προσφυγιάς του '22, σήμερα Δεκαπενταύγουστο, γιορτή της Παναγιάς, που τους φύλαξε και τους έσωσε, θα πάνε όλοι τους στον Ξηρόκαμπο, «πέραν του Κραυσίνδωνος», να παραστούν στα εγκαίνια του θεμέλιου λίθου των σπιτιών, που χτίζει το Κράτος γι' αυτούς. Τέλος πια οι αποθήκες, τα σχολεία, η στρατώνα, οι σκηνές!

Η τελετή ορίστηκε στις 6 το απόγευμα. Αυτοί όμως βιάζονται. Από νωρίς άρχισαν να καταφθάνουν απ' όλα τα σημεία της πόλης. Περνούσαν τον ξεροπόταμο Κραυσίδωνα, που ήταν γεμάτος κοτρόνια, χονδροχάλικα και λακκούβες και μετά από καμιά διακοσαριά μέτρα στην προέκταση της οδού 2ας Νοεμβρίου, έφταναν στο μέρος που θα γινόταν η τελετή του θεμέλιου λίθου του προσφυγικού συνοικισμού, αφού αφήναν πίσω τους τα λιγοστά καλύβια του μικρού συνοικισμού της Αγίας Βαρβάρας, που ανήκαν σε Μακρινιτσώτες.

Πιο πάνω απ' αυτά τα καλύβια, μέσα σε μια χέρσα και επίπεδη έκταση, γυμνή, γεμάτη γαϊδουράγκαθα, λυγαριές και αγριόχορτα, φαίνονταν κάτι χρωματιστά παλούκια να οριοθετούν το μέρος στο οποίο θα κτιζόνταν αυτά τα πρώτα σπίτια του συνοικισμού. Αν καθόσουν στην αρχή της έκτασης αυτής ²¹, αγκάλιαζες με μια ματιά όλο το χώρο, που σχημάτιζε ένα ορθογώνιο, περίπου, μήκους 350 μ. και πλάτους 200 μ. Μέσα σ' αυτό θ' αναπτυσσόταν «ο μέλλον να κτισθή συνοικισμός με πέτρινα σπίτια και θα

²¹ . Σήμερα στη διασταύρωση των οδών Δημοκρατίας με τη Λεωφόρο Ειρήνης.

περιλαμβάνη εκτός των πολλών ευκολιών εις το μέσον και πλατειάν, σχολείον, νοσοκομείον, αγοράν και έκτασιν αρκετήν καλλιεργήσιμον », όπως διαβάσαμε σε προηγούμενη ανακοίνωση του Μικρασιατικού Συνδέσμου.

Ήδη τα θεμέλια από τα πρώτα συγκροτήματα σπιτιών είχαν ανοιχτεί και εκεί κάπου είχε στηθεί μια εξέδρα με σανίδια για ν' ανέβουν οι επίσημοι και να γίνει ο αγιασμός, να κτισθεί στα θεμέλια από τον εκπρόσωπο της Πολιτείας η πρώτη πέτρα και ν' ακουστούν πανηγυρικοί λόγοι για τη σημασία του γεγονότος.

Γύρω-γύρω ένα ποικιλόχρωμο πλήθος, «*συν γυναιζί και τέκνοις*» θα παρακολουθούσαν, θα ζητωκραύγαζαν και θα χειροκροτούσαν ευχαριστημένοι.

Απόγευμα, λοιπόν, του Δεκαπενταύγουστου του 1923, ώρα 6.

Η βροντώδης φωνή του τότε Μητροπολίτη Δημητριάδος Γερμανού αντήχησε «*Ευλογητός ο Θεός...*». Άρχισε ο Αγιασμός. (Σημείωση, νεότερη έρευνα: Δεν παρέστη ο Μητροπολίτης Γερμανός («ΘΕΣΣΑΛΙΑ», 16-08-2023). Όλοι σιωπούν, όλοι σταυροκοπιούνται. «*Σώσον Κύριε τον λαόν σου...*». Οι πρόσφυγες βιώνουν την ιερότητα της στιγμής. Αυτοί έφεραν από τις αλησμόνητες πατρίδες τους τα θρησκευτικά τους βιώματα και τις χριστιανικές τους παραδόσεις.

Μετά τον αγιασμό ο Νομάρχης Τσιτσιλίας πήρε με το μυστήρι λάσπη κι έχτισε την πρώτη πέτρα. « Έθεσε τον θεμέλιον λίθον» συγκινημένος κι εκείνη τη στιγμή φώναξε το όνομα του συνοικισμού: «*ΝΕΑ ΙΩΝΙΑ*».

Το όνομα φέρνει δάκρυα χαράς και συγκίνησης στους Μικρασιάτες. Φουσκώνουν τα στήθη τους από εθνική περηφάνεια, γιατί μπορεί να έφυγαν από την ιωνική γη γυμνοί και πεινασμένοι, χάνοντας απ' τα μάτια τους την πανάρχαια ελληνική τους πατρίδα, τώρα όμως την κουβαλούν μέσα στις καρδιές τους, στις ψυχές τους και θ' ακούν το όνομά της κάθε μέρα : « *ΝΕΑ ΙΩΝΙΑ* », « *ΝΕΑ ΙΩΝΙΑ* » ! Η « *Νέα* » τους « *Ιωνία* » θα γίνει η κιβωτός του μικρασιάτικου Ελληνισμού, όπου Σμυρνιοί και Κωνσταντινουπολίτες, Αϊβαλιώτες και Περγαμαλήδες, Βουρλιώτες και Εγγλεζονησιώτες, Προυσαλήδες και Νικομηδειώτες, Θειριανοί και ΦωκIANOί, Πόντιοι και Καππαδόκες, θα κατάθέσουν την ορθόδοξη χριστιανική τους πίστη, την ακραιφνή ελληνική τους συνείδηση και την πλούσια ελληνική τους παιδεία, για να δημιουργηθεί μια νέα πόλη με ανθρώπους τίμιους, εργατικούς, δημιουργικούς, που αγαπούν τον Θεό, τη Ζωή και τον Άνθρωπο!

Ακολούθησαν οι λόγοι των επισήμων και η τελετή έκλεισε με ευχές και πανηγυρισμούς. Ήταν Τετάρτη 15 Αυγούστου 1923. Τότε γεννήθηκε και βαφτίστηκε η Νέα Ιωνία του Βόλου, η Νέα Ιωνία της Μαγνησίας.

Την επόμενη ημέρα, Πέμπτη 16 Αυγούστου 1923, ο « *TAXYΔΡΟΜΟΣ* » σε δίστηλη ειδησεογραφία στην πρώτη σελίδα περιγράφει:

ΤΑ ΧΘΕΣΙΝΑ ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΥ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΥ ΟΙ ΕΚΦΩΝΗΘΕΝΤΕΣ ΛΟΓΟΙ ²²

Χθες το απόγευμα εγένοντο τα εγκαίνια της καταθέσεως του θεμέλιου λίθου του προσφυγικού συνοικισμού. Κατά την τελετή ταύτην παρέστησαν ο Νομάρχης Λαρίσσης κ. Τσιτσιλίας, αι Αρχαί της πόλεως και πολλοί πρόσφυγες. Ο συνοικισμός επωνομάσθη « Νέα Ιωνία ».

Σχετικώς ωμίλησαν οι κ.κ. Τσιτσιλίας Νομάρχης Λαρίσσης, Κουκιάδης Δημαρχών Παγασών και Βάρδας αντιπρόεδρος του Μικρασιατικού Συνδέσμου. Τους λόγους τούτων δημοσιεύομεν κατωτέρω.

Ο ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ κ. ΝΟΜΑΡΧΟΥ

Πρόσφυγες!

Καταθέτων τον θεμέλιον λίθον των οικημάτων, τα οποία εις την μέριμναν του Κράτους και του Δήμου Παγασών οφείλονται, δεν σας αποκρύπτω, ότι από τα ίδια με σας συναισθήματα κατέχομαι. Δεν μου διαφεύγει, όπως δεν διαφεύγει κανέναν, ότι εγκαταλείψατε και Πατρίδα και τάφους και ιερά, και ότι εσκορπίσθητε εις τους τέσσαρας ορίζοντας, θύματα και σεις του ανέμου της εθνικής συμφοράς. Γνωρίζω, ότι ο νους σας στρέφεται προς τα εκεί, προς την Ανατολήν πάντοτε, και ότι οι πόθοι της επανόδου σας εις την μητρικήν γην, δεν δύνανται ποτέ να σβεσθούν από την Ελληνικήν ψυχήν σας. Ακούσατε όμως! Στεγασθήτε σήμερον εις τα οικήματα, τα οποία σας προσφέρει η συνερχομένη από την καταστροφήν Πατρίς και προσπαθήσατε, όπως μέσα απ' αυτά αναπηδήσουν οι εκδικηταί του μέλλοντος. Ας αντηχούν κάτω από τους θόλους των τα τραγούδια της Πατρίδος που εχάσατε και τας ψυχάς των παιδιών σας ας ζωογονή πάντοτε η ανάμνησις των στηθέντων πέρα... εκεί... τροπαίων και θρύλλων! Η Ιωνική Ελλάς δεν απέθανε. Καθεύδει. Σας αναμένει να την ανεγείρετε μαζί με τους άλλους υιούς της άλλης Ελλάδος.

Αγαπήσατε την πόλιν του Βόλου, η οποία αφθόνως την φιλοξενείαν της σας προσφέρει και δείξατε την ευγνωμοσύνην σας συντελούντες εις την ευημερίαν της, η οποία θα είνε και ιδική σας ευημερία. Η γωνία αυτή της Θεσσαλικής γης, εις τα γαλανά νερά της οποίας κυλίωνταν τ'

²². Τον πρόλογο και τον λόγο του δημάρχου η εφημερίδα τα γράφει με μαύρα τονισμένα γράμματα.

ΤΑ ΧΘΕΣΙΝΑ ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΥ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΥ ΟΙ ΕΚΦΩΝΗΘΕΝΤΕΣ ΛΟΓΟΙ

Χθές τὸ ἀπόγευμα ἐγένοντο τὰ ἐγκαίνια τῆς καταθέσεως τοῦ θεμελίου λίθου τοῦ προσφυγικοῦ συνοικισμού. Κατὰ τὴν τελετὴν ταύτην πορεύθησαν ὁ Νομάρχης Δαρίσσης κ. Τσιτσιλίας, οἱ Ἀρχαὶ τῆς πόλεως καὶ πολλοὶ πρόσφυγες. Ὁ συνοικισμὸς ἐπωνομάσθη «Νέα Ἰωνία».

Σχετικῶς ἐμίλησαν οἱ κ.κ. Τσιτσιλίας Νομάρχης Δαρίσσης, Κορυϊάδης Δημάρχων Παρασῶν καὶ Βάρδας ἀντιπροέδρου τοῦ Μικρασιατικοῦ Συλλόγου.

Τοὺς λόγους τούτων δημοσιεύομεν κατωτέρω.

Ο ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ κ. ΝΟΜΑΡΧΟΥ

Πρόσφυγες!

Καταθέτων τὸν θεμέλιον λίθον τῶν οἰκημάτων, τὰ ὁποῖα εἰς τὴν μέριμναν τοῦ Κράτους καὶ τοῦ Δήμου Παρασῶν ὀφείλονται, δὲν σὰς ἀποκαρῶνται, ὅτι ἀπὸ τὰ ἴδια μὲ σὰς συναισθήματα κατέχομαι.

Δὲν μοῦ διαφεύγει, ὅπως δὲν διαφεύγει κανένας, ὅτι ἐγκατελείψατε καὶ Πατρίδα καὶ τάφους καὶ ἱερά, καὶ δι' ἐκχώρησίνθητε εἰς τοὺς τέσσαρας ὁρίζοντας, θύματα καὶ σεῖς τοῦ ἀνέμου τῆς ἐθνικῆς συμφορᾶς.

στοργὴν διὰ τὰ σὰς καιριοτήθη ὅσον τὸ δυνατόν εὐτυχεῖς εἰς τὴν νέαν σας Πατρίδα.

ΤΙ ΕΙΠΕΝ ΕΙΣ ΠΡΟΣΦΥΞ

Κύριε Νομάρχα,
Κύριε,

Ἐσπιτωμένοι, ἄστογοι, ταλαιπωρούμενοι, θύματα μιᾶς ἀνεκφράστου Ἐθνικῆς συμφορᾶς, προσερχόμεθα σήμερον εὐλαθεῖς παραστάται εἰς τὴν τοποθέτησιν τοῦ θεμελίου λίθου τοῦ Συνοικισμού, τὸν ὁποῖον ἡ ἀγάπη τῆς ἐλευθέρου Πατρίδος καὶ ἡ Σωτήρεια Ἐπαναστάσις ἀνεγείρει, διὰ τὰ ἐκφράσωμεν τὴν εὐγνωμοσύνην μας πρὸς τὴν ἐλευθέρου Πατρίδα καὶ πρὸς πάντας τοὺς συντελεστάς τῆς ἀποκαταστάσεώς μας, εἰς τὴν εὐγενῆ καὶ φιλέξενον πόλιν τοῦ Βόλου.

Χωρὶς τὰ λησμονήσωμεν τοὺς τάφους τῶν πατέρων μας, τοὺς ὁποῖους πατεῖ ὁ ἐάρβαρος ποδὲς τῶν Τούρκων, χωρὶς τὰ λησμονήσωμεν τὴν ὠραίαν γῆν τὴν ἴσοιαν ἀκοντες ἐγκατελείψαμεν, χωρὶς τὰ λησμονήσωμεν τὴν χθεσινὴν μας εὐτυχίαν, ὅτι προσπαθήσωμεν τὰ φέρωμεν μετὰ πάσης τῆς δυνατῆς ὑπομονῆς τὸν πό-

Στο πρωτοσέλιδο του «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΥ» τῆς Πέμπτης 16 Αυγούστου 2023.

αρχαιοπρεπὴ σας πλοίαρια, δὲν στερεῖται πόρων ὅπως σας διαθρέψη, ἀρκεῖ νὰ εκτείνητε τὰς χεῖρας σας νὰ τοὺς ἀναζητήσητε. Ἡ ἰδιοφυΐα σας καὶ αἱ ἄλλαι ἀρεταὶ σας θὰ εὐρουν ἐδῶ γόνιμον ἔδαφος δράσεως, ἀρκεῖ μεταξύ σας καὶ μεταξύ τῶν αὐτοχθόνων συμπολιτῶν σας νὰ

πρυτανεύη το πνεύμα του κοινού συμφέροντος και εις την καρδίαν σας να μη ευρίσκη ποτέ θέσιν το μίσος. Λησμονήσατε τας πικρίας, τας οποίας εδοκιμάσατε, όπως οφείλουν να λησμονήσουν αυτάς πάντες, όσοι αγαπούν την Ελλάδα και εστέ βέβαιοι, ότι η Κυβέρνησις της Επαναστάσεως²³ η οποία τόσο διά σας εμόχθησε, θα εξαντλήση όλην της την στοργήν διά να σας καταστήση όσον το δυνατόν ευτυχείς εις την νέαν σας Πατρίδα.

ΤΙ ΕΙΠΕΝ ΕΙΣ ΠΡΟΣΦΥΞ

Κύριε Νομόρχα, Κύριοι,

Ξεσπιτωμένοι, άστεγοι, τολαιπωρούμενοι, θύματα μιας ανεκφράστου Εθνικής συμφοράς, προσερχόμεθα σήμερα ευλαβείς παραστάται εις την τοποθέτησιν του θεμελίου λίθου του Συνοικισμού, τον οποίον η αγάπη της ελευθέρας Πατρίδος και η Σώτηρα Επανάστασις ανεγείρει, διά να εκφράσωμεν την ευγνωμοσύνην μας προς την ελευθέραν Πατρίδα και προς πάντας τούς συντελεστάς της αποκαταστάσεώς μας, εις την ευγενή και φιλόξενον πόλιν του Βόλου. Χωρίς να λησμονήσωμεν τούς τάφους των πατέρων μας, τούς οποίους πατεί ο βάρβαρος πους των Τούρκων, χωρίς να λησμονήσωμεν την ωραίαν γην την οποίαν άκοντες εγκατελείψαμεν, χωρίς να λησμονήσωμεν χθεσινήν ευτυχίαν, θα προσπαθήσωμεν να φέρωμεν μετά πάσης της δυνατής υπομονής τον πόνον της συμφοράς μας και να δημιουργήσωμεν και εις την νέαν Πατρίδα μας τα μέσα, διά των οποίων θα καταστώμεν ικανοί και τους εαυτούς μας να εξυπηρετήσωμεν ως γνήσιοι, τίμιοι και πιστοί Έλληνες και τα εθνικά μας ιδεώδη.

²³ . Όπως είναι γνωστό αμέσως μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή, τον Σεπτέμβριο του 1922, εκδηλώθηκε επαναστατικό κίνημα του στρατού και του στόλου με πρωτεργάτες τον Νικόλαο Πλαστήρα, τον Στυλιανό Γονατά και τον Δημήτρη Φωκά. Σχηματίστηκε Κυβέρνηση με πρωθυπουργό τον Αλ. Ζαΐμη, που υποχρέωσε τον βασιλιά Κωνσταντίνο να παραιτηθεί και να φύγει (30 Σεπτεμβρίου 1922) και θεώρησε χρέος της να προχωρήσει στην «παραδειγματική τιμωρία των εχθρών της Πατρίδος, εις τους οποίους οφείλεται η κατάρρευσις του Μικρασιατικού Μετώπου». Μετά από καταδικαστική απόφαση του στρατοδικείου, τουφεκίστηκαν στου Γουδή, στις 15 Νοεμβρίου 1922, ο Δημήτριος Γούναρης, πρώην πρωθυπουργός, ο Πέτρος Πρωτοπαπαδάκης, πρώην πρωθυπουργός, ο Νικόλαος Στράτος, πρώην πρωθυπουργός και υπουργός Εσωτερικών, ο Γεώργιος Μπαλατζής, πρώην υπουργός Εξωτερικών, ο Νικόλαος Θεοτόκης, πρώην υπουργός Ναυτικών και Στρατιωτικών και ο Γεώργιος Χατζηανέστης, αρχιστράτηγος της Στρατιάς Μικράς Ασίας. («Δίκη των Εξ» 31 Οκτωβρίου έως 14 Νοεμβρίου 1922).

Η πόλις του Βόλου θα είναι ιδιαίτερα Πατρίς μας και οι κάτοικοι αυτής, οι αγαπητοί αδελφοί μας, μετά των οποίων εν πνεύματι συνεργασίας και κοινότητος συμφερόντων, θα βαδίσωμεν την οδόν της προόδου.

*Διά την Κυβέρνησιν της Επαναστάσεως, δι' αυτήν την Επανάστασιν, διά τους Σωτήρας της τιμής μας και της ζωής μας μίαν μόνον λέξιν την στιγμήν αυτήν έχομεν να είπωμεν την λέξιν *ε υ γ ν ω μ ο σ ύ ν η*, χωρίς και αυτή να είναι ικανή να αποδώση εκείνο, το οποίον ακριβώς αισθανόμεθα.*

Θα σας παρακαλέσωμεν, κύριε Νομάρχα, όπως γενόμενος διερμηνεύς των αισθημάτων μας αυτών προς τήν Κυβέρνησιν της χώρας, προσθέσητε την βεβαίωσίν μας, ότι οποτεδήποτε η Πατρίς θα είχε ανάγκην της ζωής μας διά την διεκδίκησιν των δικαίων της, αυτή θα ήτο εις την διάθεσίν της.

Πειθαρχούντες, υποτασσόμενοι εις τας διαταγάς των Κυβερνητών μας, μίαν ευχήν δι' αυτούς έχομεν, την ευχήν, όπως εμπνεόμενοι από τας παραδόσεις της φυλής μας, μας οδηγήσουν εις τους τόπους των Πατέρων μας και εις την οριστικήν αποκατάστασίν μας.

Ο ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ κ. ΔΗΜΑΡΧΟΥ

Ο Δημαρχών κ. Δημ. Κουκιάδης είτε τα εξής:

Το Ελεύθερον Κράτος έρχεται σήμερα να θέση τον θεμέλιον λίθον της κατοικίας εις τους μαρτυρήσαντας αδελφούς του δούλου Ελληνισμού. Είνε γραμμένον όπως η ωραία Ελευθερία ανακτάται όχι μόνον με αίματα, αλλά και με μαρτύρια και με διωγμούς και με καταστροφάς! Αι σελίδες της ιστορίας της αναγεννήσεως του Ελληνικού Κράτους μαρτυρούσι περί τούτου. Κατά την μεγάλην Επανάστασιν του 21 αι κοιλιάδες και αι θάλασσαι της Ελληνικής χώρας επληρώθησαν με αίμα διά να επιπλεύση επί τέλους απ' εκεί η γλυκεία Ελευθερία! Η πίστις υπήρξε το ενδεικτικόν της Ελληνικής φυλής. Πιστεύετε και ελπίζετε, αδελφοί πρόσφυγες!

Ίσως εις τας βουλάς της Θείας Πρόνοιας δεν είχε μακράν η ημέρα, καθ' ήν θα επανίδητε πάλιν ελευθέρας τας εστίας σας. Κατά την εδώ διαμονήν σας θα σας περιβάλωμεν με όλην μας την αγάπην.

Αι φροντίδες σας θα είναι φροντίδες μας, οι πόθοι σας πόθοι μας, αι σκέψεις σας σκέψεις μας. Πρώτος ο Δήμος των Παρασών, καθ' α είχεν ιεράν υποχρέωσιν, κατέθεσε γενναίον ποσόν διά την ανοικοδόμησιν του συνοικισμού σας. Δεν θα παύση δε να παρέχη πάσαν την ηθικήν και υλικήν συνδρομήν διά τας ποικίλας ανάγκας σας

Η πόλις του Βόλου σας θεωρεί αγαπητούς αδελφούς, εκλεκτούς πολίτας, ευγενείς μάρτυρας και θύματα της Ελευθερίας.

Με την ελπίδα και την πίστιν αυτήν, επιτρέψατέ μοι κύριοι ν' ανακράξω: Ζήτω το Ελληνικόν Έθνος, Ζήτω η Ελληνική Φυλή.

Οι ταλαιπωρημένοι πρόσφυγες άκουσαν τα λόγια των επισήμων, πήραν θάρρος κι άρχισαν να πυργώνουν ελπίδες και όνειρα για μια καλύτερη ζωή στη νέα τους πατρίδα, στη νέα τους πόλη, τη Νέα Ιωνία.

Ο Νομάρχης, Παν. Τσιτσιλίας τους θύμισε: «*Η Ιωνική Ελλάς δεν απέθανε*».

Και βέβαια δεν πέθανε, σκέπτονται, αφού όλοι αυτοί είναι εδώ με την εθνική τους συνείδηση, την ελληνική τους παιδεία, την ορθόδοξη πίστη τους. Τα έχουν όλα μέσα τους και θα τ' αναστήσουν στη Νέα Ιωνία τους. Υπάρχουν όμως ελπίδες να γυρίσουν πίσω; Μπορεί ... Ποιος ξέρει ...

Η καρδιά τους είναι εκεί ακόμα ... Ακούνε τον εκπρόσωπό τους, αντιπρόεδρο του Μικρασιατικού Συνδέσμου Βάρδα, να λέει: «*Η πόλις του Βόλου θα είναι ιδιαίτερα πατρίς μας*» και συμφωνούν.

Ακούν, τέλος, τον Κουκιάδη, Δημαρχούντα, να τους ενθαρρύνει, λέγοντας: «*Η πόλις του Βόλου σας θεωρεί αγαπητούς αδελφούς, εκλεκτούς πολίτας, ευγενείς μάρτυρας και θύματα της Ελευθερίας*» και συγκινούνται.

Και μαζί του ζητωκραυγάζουν:

« Ζήτω το Ελληνικόν Έθνος ! » . « Ζήτω η Ελληνική Φυλή » !

Το βράδυ γύρισαν στα «σπίτια» τους. Άλλοι στις σκηνές τους, άλλοι στη στρατώνα, άλλοι στα σχολεία, άλλοι στις καπναποθήκες, με μια ευχή: Γρήγορα, πριν τους πιάσει ο χειμώνας, να βρίσκονται μέσα σε τοίχους και κάτω από κεραμίδια ενός δικού τους σπιτιού!

3. ΟΙ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΑΝΕΓΕΡΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΥ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΥ

Μετά τους πανηγυρισμούς του θεμέλιου λίθου της Νέας Ιωνίας, οι εργασίες συνεχίζονται εντατικά. Μια εβδομάδα μετά, την Παρασκευή 24 Αυγούστου 1923, διαβάζουμε στον «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ»:

ΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΥ ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Αι εργασίαι διά την ανοικοδόμησιν του προσφυγικού συνοικισμού συνεχίζονται. Ήδη ήρχισεν η κατασκευή 6 οικοδομών εκάστη 12 δωματίων τινά των οποίων υψώθησαν περι το εν περίπου μετρον από της επιφανείας της γης. Αρτεσιανά ανωρύχθησαν έως τώρα 11. Εδόθη δε χθες η εντολή να γίνουν έτερα 6 και τούτο διά την επάρκειαν του ύδατος, όπερ απαιτείται διά την ανοικοδόμησιν. Μέχρι τούδε απα-

σχολούνται διά τον συνοικισμόν περί τους 20 - 25 εργάτες διαφόρων ειδικοτήτων, θα αυξηθούν δε ούτοι από της προσεχούς εβδομάδος.

Επίσης στο χώρο του συνοικισμού εγκατεστάθησαν 6 πρόσφυγες ξυλουργοί, ασχολούμενοι με την κατασκευήν κουφωμάτων.

Της αναγκαιούσης ξυλείας διά τα προσφυγικά σπίτια, ήρχισεν ατμοπλοϊκώς η αποστολή. Παρελήφθησαν μέχρι τούδε περί τα 500 κυβ. μέτρα. Η ξυλεία αυτή διενεμήθη εις τους εργολάβους και ξυλουργούς.

Προβλέψεις διά τον χρόνον της αποπεράτωσης του συνοικισμού δεν είναι εύκολον να γίνουν από τώρα. Ίσως από της προσεχούς εβδομάδος καταστή δυνατόν να γίνη συναφής υπολογισμός. Πάντως θα καταβληθούν προσπάθειαι διά την ταχύτεραν αποπεράτωσιν του συνοικισμού διά τους πρόσφυγας.

Όπως φαίνεται δουλεύουν εντατικά, αλλά με λίγο προσωπικό. Ξυλεία υπάρχει, οι ξυλουργοί κάνουν τα κουφώματα, αλλά διαφαίνονται κάποιες αμφιβολίες για τον υποσχόμενον χρόνο αποπεράτωσης των σπιτιών. Θα είναι έτοιμα πριν πιάσουν οι βροχές και τα κρύα; Πάντως οι αρμόδιοι μεριμνούν και για την συγκοινωνία του συνοικισμού με τον Βόλο, γιατί ανάμεσά τους βρίσκεται ο χειμάρρος Κραυσίδωνας, που τον χειμώνα κατεβάζει πολύ νερό και γίνεται επικίνδυνος. Τι θα γίνει;

Το ίδιο δημοσίευμα (28 -08 - 1923) του «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΥ» συνεχίζει:

Η ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ: Ο συνοικισμός ως είναι γνωστόν ανοικοδομείται πέραν του Κραυσίνδωνος, αλλά ο χειμάρρος ούτος τον χειμώνα κατεβάζει νερό μη επιτρέπων οπωσδήποτε την ακίνδυνον διέλευσιν ατόμων. Κατά συνέπειαν το ζήτημα τούτο εγκαίρως πρέπει ν' απασχολήση τους αρμοδίους, διότι θα είναι ακατανότητον ν' ανοικοδομηθή ο συνοικισμός και έπειτα να γίνη σκέψις διά την κατασκευήν γεφύρας ενούσης τας δύο όχθας του Κραυσίνδωνος, γεφύρας στερεάς διά της οποίας θα μπορούν να διέρχωνται δίτροχα και τετράτροχα.

Συναφώς γνωρίζομεν ότι κάποτε υπό της δημοτικής αρχής εμελετήθη η κατασκευή προχείρου ξυλίνης γέφυρας εις το σημείον όπου σήμερον ο συνοικισμός διά τους κατοίκους της συνοικίας Αγίας Βαρβάρας. Η σκέψις όμως αυτή δεν επραγματοποιήθη. Τώρα όμως το ζήτημα τούτο τίθεται και πάλιν επί τάπητος και διά την λύσιν του χρειάζεται σύντομος μελέτη και πρωτίστως απόφασις. Υπελογίσθη ότι διά την κατασκευήν μιας στερεάς γεφύρας εκ μπετόν αρμέ θα χρειαστούν περίπου 100.000 δρχ. Το ποσόν τούτο θα ερωτηθή ίσως ποιος θα καταβάλη. Αλλά νομί-

ζομεν ότι διά την κατασκευήν του προαναφερθέντος τεχνικού έργου, απαραίτητου διά την συγκοινωνίαν του προσφυγικού συνοικισμού, πρέπει να σκεφθούν και ο Δήμος και η Διμενική Επιτροπή και η Επιτροπή Στεγάσεως Προσφύγων.

Την επόμενη ημέρα, Σάββατο 25 Αυγούστου 1923, ο «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ» σε σχόλιό του στη στήλη ΕΠΙΚΑΙΡΑ με σκληρή γλώσσα σημειώνει την καθυστέρηση, η οποία παρατηρείται στην ανέγερση του συνοικισμού και στηλιτεύει την ολιγωρία των αρμοδίων. Γράφει λοιπόν:

ΟΥΤΕ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ

Με 20 - 25 εργάτας δεν είναι εύκολο να γίνη ο προσφυγικός συνοικισμός. Το προσωπικόν επιβάλλεται ν' αυξηθή. Κατ' αυτόν τον τρόπον μόνον θα τελειώση ταχέως η ανωτέρω εργασία. Διαφορετικά όχι τον Σεπτέμβριον, αλλά ούτε του χρόνου δεν θα τελειώση ο συνοικισμός. Να μας θυμηθούν όσοι τυχόν έχουν αντίθετον γνώμην.

Και πάλι ο «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ», τη Δευτέρα 27 Αυγούστου 1923, παρότι οι εργάτες διπλασιάζονται, διατυπώνει αμφιβολίες αν μέχρι τέλους Σεπτεμβρίου, όπως είχαν υποσχεθεί, θα τελειώσει ο συνοικισμός. Γράφει στα ΕΠΙΚΑΙΡΑ τα παρακάτω:

ΑΜΦΙΒΑΛΛΟΜΕΝ

Από σήμερα, εγράφη χθες, διπλασιάζονται τα συνεργεία διά την ανοικοδόμησιν του προσφυγικού συνοικισμού. Δηλ. να εξηγούμεθα. Οι εργάται από 25 -τόσοι απησχολούνται μέχρι του παρελθόντος Σαββάτου- θα γίνουν πενήκοντα. Αλλά νομίζουν οι αρμόδιοι ότι κατ' αυτόν τον τρόπον θα τελειώση μέχρι τέλους Σεπτεμβρίου ο συνοικισμός; Ίσως υμείς (δηλ. εσείς) ημείς όμως (δηλ. εμείς) αμφιβάλλομεν πολύ. Και είθε να διαψευσθώμεν υπό των πραγμάτων.

Μπήκε κι ο Σεπτέμβριος και οι αρμόδιοι, παρά τις οχλήσεις και τα ερωτηματικά του «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΥ», δεν απαντούν στο καυτό θέμα που ενδιαφέρει άμεσα μια μεγάλη μερίδα ανθρώπων της πόλης μας - τα 1/4 του πληθυσμού ήταν περίπου πρόσφυγες χωρίς στέγη- και γι' αυτό επανέρχεται πάλι στα ΕΠΙΚΑΙΡΑ, την Τρίτη 4 Σεπτεμβρίου, επισημαίνοντας:

Ο ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΣ

Δεν γνωρίζομεν κατά πόσον προχώρησαν αι εργασίαι διά την ανοικοδόμησιν του προσφυγικού συνοικισμού. Αλλά πάντως με το εργατικόν προσωπικόν που απασχολείται διά την αποπεράτωσιν του έργου τούτου μικρά πράγματα θα έγιναν. Και πώς μπορεί να συμβή το αντίθετον; Να ανεγερθούν δηλ. οικοδομαί διά (1000) χιλίους και πλέον πρόσφυγας με 50-60 εργάτας, εντός του τρέχοντος μάλιστα μηνός;

Είναι εντελώς αδύνατον και όμως επείγει η εγκατάσταση των προσφύγων εις τας νέας αυτών κατοικίας. Διότι το ταχύτερον πρέπει να εκκενωθώσι τα παρ' αυτών κατεχόμενα κτήρια, τα οποία εκτίσθησαν διά να χρησιμοποιηθούν ως αποθήκαι καπνών.

Τσως γινόμαστε κουραστικοί με τη συνεχή παράθεση των σχολίων της εφημερίδας για το ίδιο θέμα. Είμαστε όμως υποχρεωμένοι να τα αναφέρουμε, γιατί μέσα απ' αυτά διαφαίνεται η αγωνία των προσφύγων, που εδώ κι ένα χρόνο -ήρθαν το Σεπτέμβριο του 1922- μένουν σε καπναποθήκες, σχολεία, σκηνές και άλλα πρόχειρα καταλύματα, αλλά προπαντός φαίνεται η ευαισθησία και η αγωνιστικότητα του «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΥ», για τα κοινωνικά θέματα. Ο «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ», «Εφημερίς Φιλελευθέρων Αρχών », όπως γράφει στην προμετωπίδα, με ιδιοκτήτη - διευθυντή τον Αλέξανδρο Μέρο, δεν παραλείπει με τα σχόλιά του, αλλά και με τα άρθρα του να προσπαθεί να κρατεί τους αρμόδιους σε εγρήγορση και να υποδείχνει τι πρέπει να γίνει. Έτσι την άλλη ημέρα, Τετάρτη 5 Σεπτεμβρίου 1923, σε μεγάλο δίσητλο άρθρο του τονίζει:

ΝΑ ΕΝΤΑΘΗ Η ΕΡΓΑΣΙΑ ΔΙΑ ΤΟΝ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΝ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΝ

Πληροφορούμεθα ότι οι 50 εργάται οι οποίοι ασχολούνται διά την ανέγερσιν του προσφυγικού συνοικισμού δεν έγιναν περισσότεροι, διότι προσφέρονται ως ημερομίσθια μόνον 20 - 25 δραχμές ²⁴ . Κατόπιν τούτου η Επιτροπή Στεγάσεως Προσφύγων δέον να λάβη τα προσήκοντα μέτρα, διότι εν εναντία περιπτώσει των προσφυγικών σπιτιών η ανοικοδόμησις θα βραδύνη πολύ. Αμφιβάλλομεν αν το εν λόγω έργον θ' αποπερατωθή μέχρι και πέραν ακόμη του Νοεμβρίου. Εις το μεταξύ όμως -δεν πρέπει να λησμονήται- επείγει η εκκένωσις των οικημάτων, είτε ως καπναποθήκαι χρησιμοποιούνται ταύτα, είτε διά σχολεία εις τα οποία σήμερον στεγάζονται πρόσφυγες.

Εκ παραλλήλου με τον συνοικισμόν πρέπει να γίνη η γέφυρα επί του Κραυσίνδωνος. Διότι άνευ ταύτης η συγκοινωνία τον χειμώνα, όποτε ο χειμαρρος ούτος κατεβάξει πολύ νερό, της συνοικίας με την πόλιν του Βόλου θα είναι εντελώς αδύνατη. Διά την γέφυραν ταύτην, απαραίτητον από πάσης απόψεως, όπως και άλλοτε εγράψαμεν, θα χρειαστούν περί τας 100.000 δρχ. Σχετικόν σχέδιον υπάρχει και είναι δυνατόν με μικράς τροποποιήσεις επί τη βάσει αυτού να εκτελεσθή το τεχνικόν τούτο έργον.

²⁴ . Συγκριτικές τιμές: Τα φασόλια, τότε, είχαν 5,2 δρχ. και η ζάχαρη 14 δρχ. η οκά (1.280 γραμμάρια).

Βεβαίως το προαναφερθέν χρηματικό ποσόν ως σύνολον είναι σεβαστόν, αλλ' αν η δαπάνη διά την γέφυραν κατανεμηθή μεταξύ δημοτικής αρχής, Λιμενικής Επιτροπής και Επιτροπής Στεγάσεως Προσφύγων δεν θα είναι μεγάλη.

Εν πάσει περιπτώσει λαμβανομένου υπ' όψιν ότι ο χειμών δεν είναι μακράν και ότι τα σχολεία κλπ. κτίρια προωρισμένα δι' ους σκοπούς εγένοντο πρέπει το ταχύτερον να εκκενωθούν, επιβάλλεται αι προσπάθειαι διά την ανοικοδόμησιν του προσφυγικού συνοικισμού να ενταθούν. Και λέγοντες τούτο εννοούμεν τριπλασιασμόν και τετραπλασιασμόν ακόμη του ήδη εργατικού προσωπικού. Άλλως ας αυταπατώμεθα, νομίζοντες ότι η νέα διά τους πρόσφυγας συνοικία θα είναι έτοιμος μέχρι τέλους Σεπτεμβρίου.

Μπήκε ο Σεπτέμβριος, πλησιάζει ο χειμώνας και ο «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ» διερμηνεύει άριστα τις ανησυχίες των προσφύγων για τη στέγασή τους, αλλά και για τη σύνδεσή τους με τνο Βόλο. Η αρθρογραφία του είναι καυστική και μαχητική και χρησιμοποιεί εκφράσεις, όπως «αμφιβάλλομεν», «επείγει η εκκένωσις των καπναποθηκών και των σχολείων», «είναι απαραίτητον το έργον της γεφύρας», «ας αυταπατώμεθα ότι η συνοικία θα είναι έτοιμος», για να κινήσει το ενδιαφέρον των αρμοδίων στην υπόθεση της ανέγερσης του συνοικισμού.

Μετά από πέντε ημέρες οι ελπίδες των προσφύγων για γρήγορη ανέγερση των σπιτιών αναπτερώνονται, γιατί στην πόλη μας έρχεται ο Υπουργός Περιθάλψεως, που είναι αρμόδιος για τα προσφυγικά θέματα. Έτσι με ιδιαίτερη χαρά διαβάζουν στον «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ» τη Δευτέρα 10 Σεπτεμβρίου 1923:

**Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΠΕΡΙΘΑΛΨΕΩΣ ΔΙΕΡΧΕΤΑΙ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ
ΜΑΣ. ΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΥ**

Πληροφορούμεθα ασφαλώς ότι σήμερον ή το πολύ μέχρι της πρωΐας της αύριον, διέρχεται εντεύθεν ο Υπουργός Περιθάλψεως κ. Δοξιάδης, επανακάμπτων εις την πρωτεύουσαν εκ της ανά την Μακεδονίαν περιουδεΐας του.

Ο κ. Υπουργός ερχόμενος εις την πόλιν μας θα επισκεφθή τον προσφυγικόν συνοικισμόν διά να αντιληφθή και προσωπικώς την συντελουμένην εργασίαν. Ακολούθως θα δεχθή επιτροπάς και θα επιληφθή της επιλύσεως των τυχόν εκκρεμών ζητημάτων της δικαιοδοσίας του.

Ο κ. Λεοντίδης ευρίσκεται από προχθές εις την πόλιν μας.

Ο Επιθεωρητής του Υπουργείου Περιθάλψεως κ. Λεοντίδης ευρίσκεται

από προχθές εις την πόλιν μας. Η άφιξις του σχετίζεται με ζητήματα υπηρεσιακής φύσεως. Θα παραμείνη δε ενταύθα επ' ολίγας μόνον ημέρας, αναμένων εν τω μεταξύ τον κ. Υπουργόν της Περιθάλψεως. Αναφορικώς με τα επιτεταγμένα σχολεία ο κ. Λεοντίδης ερωτηθείς μας είπε τα εξής: Καταβάλλομεν πάσαν δυνατήν προσπάθειαν διά την εκκένωσιν των διδακτηρίων. Χωρίς αμφιβολίαν το συντομώτερον θ' αποδοθούν ταύτα εις την εκπαίδευσιν. Περί τούτου ρηταί διαταγαί εξεδόθησαν υπό του Υπουργείου. Εκ παραλλήλου θα λυθούν της επιτάξεως αι διάφοροι αποθήκαι αι οποίαι χρησιμοποιούνται ως κατοικίαι υπό του προσφυγικού κόσμου.

Διά τον συνοικισμόν Λαρίσης ο κ. Λεοντίδης μας είπε ότι ούτος θα γίνη διά μικρόν αριθμόν προσφύγων. Άλλωστε εις την πόλιν ταύτην δεν παραμένουν πρόσφυγες περισσότεροι των 1500.

Αυτά γράφει στην ειδησεογραφία του ο «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ» για την άφιξη του Υπουργού και του Επιθεωρητού του Υπουργείου Περιθάλψεως. Στη συνέχεια, στις ίδιες στήλες, βρίσκει την ευκαιρία να επαναλάβει όσα έχει επισημάνει για την ανοικοδόμησιν του προσφυγικού συνοικισμού. Συνεχίζει:

ΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΥ

Αι εργασίαι διά την ανοικοδόμησιν του προσφυγικού συνοικισμού δεν εσημείωσαν ουδεμίαν αξίαν λόγου πρόοδον. Ήτο επόμενον τούτο, εφ' όσον δεν ηυξήθη αναλόγως το εργατικόν προσωπικόν. Εξακολουθούν δηλ. εργαζόμενοι διά την αποπεράτωσιν του έργου τούτου μόνον 50 - 60 εργάται. Αρμοδίως μας εδόθη η πληροφορία ότι η παρατηρουμένη βραδύτης δέον κυρίως ν' αποδοθή εις την ανεπάρκειαν υλικών. Εν άλλοις λόγοις δεν εξαρκούν τα διατεθέντα τετράτροχα διά την μεταφοράν λίθων κατά το πλείστον εκ του λόφου της Γορίσης -εκ του ετέρου άκρου της πόλεως- ούτε συγχρόνως εξευρίσκειται ικανός και κατάλληλος αριθμός τεχνιτών διά την εξόρυξιν πέτρας. Όλα ταύτα, υπολογιζομένης αφ' ετέρου της αποστάσεως συντελούν εις το να καρκινοβατούν οι εργασίαι του συνοικισμού. Εν πάση περιπτώσει κατά τας διαβεβαιώσεις, αι οποίαι μας εδόθησαν, θα καταστή δυνατόν μέχρι και το πολύ τις 15 Οκτωβρίου να είναι έτοιμα προς παράδοσιν 15 οικήματα δυνάμενα να περιλάβωσι άνέτως πλέον των 500 προσφύγων.

Όσον αφορά την γέφυραν επί του Κραυσίνδωνος, πληροφορούμεθα, ότι εγένετο έναρξις της προκαταρκτικής εργασίας και θα εκτελεσθή συντόμως, κριθέντος απαραίτητου του έργου τούτου, κατά την περίοδον ίδια του χειμώνας, ότε ο εν λόγω χείμαρρος κατεβάξει πολύ νερό. Κατά τας ιδίας πληροφορίας η απαιτηθησομένη δαπάνη θα κατανεμηθή μεταξύ

του Δήμου, της Λιμενικής Επιτροπής και της Επιτροπής Στεγάσεως Προσφύγων, ως και άλλοτε εγράψαμε,ν δεν θα υπερβή τας 100.000 δραχμάς.

Η προσδοκία αποπεράτωσης του συνοικισμού μετατίθεται τώρα για τον Οκτώβριο, αλλά και πάλι μόνο για 15 οικήματα, που θα χωρέσουν 500 άτομα. Αλλά εκείνο το « ανέτως» φαίνεται τουλάχιστον σαν ειρωνεία, γιατί τι άνεση να έχει ένα σκέτο δωμάτιο για μια οικογένεια; Βέβαια σε σχέση με τον « στρατωνισμό» των αποθηκών και των σχολείων θα είναι «ανέτως» η κατάστασή τους. Ας είναι κι αυτά. Μένουν ευχαριστημένοι κι ελπίζουν.

Την επόμενη ημέρα, Τρίτη 11 Σεπτεμβρίου 1923, ο «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ» στη στήλη ΕΠΙΚΑΙΡΑ σχολιάζει με τίτλο:

ΠΑΛΙ ΔΙΑ ΤΟΝ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΝ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΝ

«Όποιος δε θέλει να...». Άλλη δικαιολογία αυτή. Ο προσφυγικός συνοικισμός θ' αργήση να γίνη, διότι τα κάρα, που διετέθησαν διά την μεταφοράν λίθων εκ του λόφου Γορίτσης - δεν υπάρχει άλλο μέρος πλησιέστερον; - είναι ανεπαρκή.

Έπειτα δε βρίσκονται ειδικοί τεχνίται - αυτό είναι σοβαρό! δια την εξόρυξιν της πέτρας. «Όποιος δε θέλει να ζυμώση...», που λέει μια λαϊκή παροιμία «δέκα μέρες κοσκινίζει». Το ίδιο παθαίνουν και οι αναλαβόντες να φέρουν εις πέρας έργον μεγάλης σπουδαιότητος. Είναι όμως καιρός ν' αφεθώσι κατά μέρος τα ημίμετρα.

Ο κ. Υπουργός της Περιθάλψεως κατά την εκ της πόλεως μας διέλευσίν του ας επιληφθή του ζητήματος τούτου και ας προσδώση την πρέπουσαν λύσιν.

Φαίνεται όμως ότι ο Υπουργός δεν μπόρεσε να δώσει «την πρέπουσαν λύσιν» για το συνοικισμό και γι' αυτό ο «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ» μετά δύο ημέρες, Πέμπτη 13 Σεπτεμβρίου 1923, επανέρχεται με αναλυτικά και εύστοχα σχόλια πάνω στο φλέγον ζήτημα. Οι τίτλοι με κεφαλαία γράμματα και η γραφή τους είναι ενδεικτικά της σημασίας, που αποδίδει στο θέμα. Διαβάζουμε:

ΚΑΙ ΠΑΛΙΝ ΠΕΡΙ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΥ

ΜΕΤΑ ΕΝΑ ΜΗΝΑ ΕΤΟΙΜΑ ΤΡΙΑ ΤΕΤΡΑΓΩΝΑ

ΠΟΣΟΙ ΕΡΓΑΖΟΝΤΑΙ - ΔΙΑΤΙ ΕΙΝΑΙ ΟΛΙΓΟΙ ΟΙ ΚΤΙΣΤΑΙ

Η ΣΤΕΓΑΣΙΣ ΤΩΝ ΟΙΚΟΔΟΜΩΝ

ΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΛΑΒΟΥ

ΒΡΑΔΥΝΕΙ ΤΟ ΕΡΓΟΝ

Πληροφορούμεθα ότι μετά παρέλευσιν ενός περίπου μηνός θα είναι έτοιμα προς παράδοσιν τρία τετράγωνα σπιτιών του συνοικισμού. Αμέσως τότε εντός αυτών θα εγκατασταθούν πρόσφυγες

εκκενουμένων των επιτεταγμένων κτηρίων και εννοείται ότι η δουλειά πάντοτε καρκινοβατεί, διότι μόνον 27 κτίσται εργάζονται, αντί τουλάχιστον 70, τα δε κάρα πολλάκις ασχολούνται δι' άλλην υπηρεσίαν ξένην εντελώς προς τον συνοικισμόν, παραμελουμένης τοιουτοτρόπως της μεταφοράς λίθων απαραίτητων διά την απρόσκοπτον ανέγερσιν της νέας συνοικίας.

Δια να προχωρήση κανονικώς η ανοικοδόμησις χρειάζεται κυρίως αύξησις των κτιστών διά της παροχής ικανοποιητικών ημερομισθίων. Με τα προσφερόμενα σήμερον τοιαύτα μη υπερβαίνοντα τας 25 δραχμάς δεν θα εξοικονομηθούν ποτέ επαρκείς τεχνίται. Ο εργολάβος τούτο πρέπει να λάβη υπ' όψιν του διά να μη παραβή ανειλημμένας υποχρεώσεις του, σύμφωνα προς τας οποίας ο συνοικισμός των προσφύγων πρέπει να είναι έτοιμος εις παράδοσιν εντός τριών μηνών από της ενάρξεως της εργασίας. Η μέχρι σήμερον εργασία του συνοικισμού υπελογίσθη ότι είναι ημισεία εκείνης, ήτις έδει να είχε συντελεσθή κατά τα συμπεφωνημένα. Σαφέστερον. Διπλασιάζεται το χρονικόν διάστημα αποπερατώσεως του ανωτέρω έργου, αν εννοείται συνεχισθή η ίδια τακτική, να εργάζονται 27 μόνον εργάται. Από τρίμηνον θα γίνη εξάμηνον. Να δούμε δε αν και τότε θα έχη τελειώσει η δουλειά.

Ο συνοικισμός γίνεται ως γνωστόν λιθόκτιστος, αλλά θα σκεπαστή με χαρτί πρεσσαρισμένο πάχους 3 χιλιοστών του μέτρου. Είναι στερεόν και δεν διαπεράται από την βροχήν -η αντοχή του είναι δοκιμασμένη- αλλά προτιμώτερα θα ήσαν τα κεραμίδια. Σχετικώς ενεργεί ο Πρόεδρος της ενταύθα Επιτροπής Στεγάσεως Προσφύγων κ. Χρήστος Λούλης, ευρισκόμενος κατά τας ημέρας αυτάς εις Αθήνας και πιστεύεται να επιτύχη την διά κεράμων στέγασιν του συνοικισμού.

Εκ παραλλήλου προς τον συνοικισμόν μελετάται η κατασκευή γεφύρας επί του Κραυσίνδωνος. Το τεχνικόν τούτο έργον εκρίθη απαραίτητον και θα επιτελεσθή συντόμως κατά τας πληροφορίας τουλάχιστον αι οποία μας εδόθησαν. Η απαιτηθησομένη δαπάνη θα κατανεμηθή μεταξύ του Δήμου, της Λιμενικής Επιτροπής και της Επιτροπής Στεγάσεως Προσφύγων.

Μετά δύο ημέρες, Σάββατο 15 Σεπτεμβρίου 1923, ο «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ» επανέρχεται στο θέμα με νεότερες πληροφορίες και γράφει:

**Ο ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΣ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΣ
ΤΑ ΜΕΣΑ ΣΤΕΓΑΣΕΩΣ**

Πληροφορούμεθα ότι αποστέλλεται συντόμως εξ Αθηνών διά τας ανάγκας του προσφυγικού συνοικισμού 100 κυβικά μέτρα ξυλείας. Η

στέγασις του συνοικισμού κατά πάσα πιθανότητα θα γίνη διά κεράμων. Εις μίαν τοιαύτην περίπτωσιν θ' απαιτηθή επί πλέον δαπάνη 600.000 δραχμών.

Διά την κατασκευήν γεφύρας επί του Κραυσίνδωνος θα ληφθούν αποφάσεις εντός της προσεχούς εβδομάδος. Ενδέχεται διά την εκτέλεσιν του τεχνικού τούτου έργου ν' αποσταλή προσωπικόν τεχνιτών από την πρωτεύουσαν. Μας ανελύθη χθες η διαβεβαίωσις ότι μετά ένα μήνα, ήτοι κατά τας 15 Οκτωβρίου, θα είναι έτοιμα προς παράδοσιν οικήματα, δυνάμεθα να περιλάβωσι άνέτως περί τας 300 προσφυγικάς οικογένειας.

Την νέαν συνοικίαν επεσκέφθη χθες ο προχθές αφιχθείς ενταύθα Πρόεδρος της Κεντρικής Στεγάσεως Προσφύγων κ. Χαρίλαος. Αι εντυπώσεις του είναι: Ότι τα σχέδια του συνοικισμού είναι άριστα. Παρετήρησεν όμως ότι βραδύνει η εργασία και συνέστησεν αύξησιν του προσωπικού διά την ταχύτεραν αποπεράτωσιν του έργου. Συνεφώνησε με την κρατούσαν αντίληψιν, ότι η διά κεράμων στέγασις του συνοικισμού θα ήτο προτιμωτέρα και περισσότερον ασφαλής εκ παραλλήλου. Εδωκε δε την υπόσχεσιν ότι θα ενεργήση σχετικώς. Ομοίως υπεσχέθη ότι θα μεριμνήση διά την κατασκευήν γεφύρας επί του Κραυσίνδωνος.

Ο κ. Χαρίλαος διά ζητήματα αναγόμενα εις την εγκατάστασιν των προσφύγων μετέβη εις Αλμυρόν και Ευζεινούπολιν μετά του υπαλλήλου Περιθάλψεως κ. Αραβανοπούλου. Κατά την εκ Λαρίσης διέλευσίν του επελήφθη της διευθετήσεως παρομοίων ζητημάτων. Χθες το εσπέρας ανεχώρησεν επανακάμπτων εις Αθήνας.

Άλλος προβληματισμός και ερωτηματικά για τους πρόσφυγες. Πώς θα σκεπαστούν τα σπίτια; Με κεραμίδια ή με χαρτί πρεσσαριστό πάχους 3 χιλιοστών; Τα κεραμίδια κοστίζουν, το χαρτί είναι πρόχειρη λύση και τα σπίτια δε θα παύσουν να είναι παράγκες. Τι θα γίνει; Ο πρόεδρος της Κεντρικής Επιτροπής Στεγάσεως Προσφύγων υπόσχεται κεραμίδια. Παρόμοιο δίλημμα δεν είχε τεθεί και με την τοιχοποιϊα; Με πλιθιά ή με πέτρες θα κτίζονταν τα σπίτια; Ευτυχώς κτίσθηκαν με πέτρες. Οι αρμόδιοι έχουν στο μυαλό τους τις οικονομικότερες λύσεις. Για να δούμε τι θα γίνει! Μετά δέκα ημέρες, την Τρίτη 25 Σεπτεμβρίου 1923, ο «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ» σ' ένα μεγάλο δίστηλο άρθρο του με πληροφορίες και παρατηρήσεις, γραμμένο με μαύρα ιδιαίτερα γράμματα, γράφει:

**ΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΥ. ΤΕΛΕΙΩΝΟΥΝ ΔΥΟ ΤΕΤΡΑΓΩΝΑ
ΠΟΥ ΚΥΡΙΩΣ ΟΦΕΙΛΕΤΑΙ Η ΒΡΑΔΥΤΗΣ**

**ΕΛΛΕΙΨΙΣ ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ
ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΓΕΦΥΡΑ ΕΠΙ ΤΟΥ ΚΡΑΥΣΙΝΔΩΝΟΣ
Η ΣΚΥΡΟΣΤΡΩΣΙΣ ΤΩΝ ΔΡΟΜΩΝ ΤΟΥ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΥ
ΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΡΓΟΛΑΒΟΥ**

Δυστυχώς αι εργασίαι διά την αποπεράτωσιν του προσφυγικού συνοικισμού προχωρούν με την γνωστή... ταχύτητα. Εξακολουθεί δηλ. καρκινοβατούσα η δουλειά παρ' όλας τας διαμαρτυρίας και την ανάγκην, όπως αυτή ενταθή. Προφανώς οι αρμόδιοι εννοούν να αγνοούν τους λόγους οίτινες επιβάλλουν την ταχύτεραν αποπεράτωσιν του ανωτέρου έργου αν και κατ' επανάληψιν ούτοι εξετέθησαν. Είναι όμως καιρός τα ημίμετρα να αφεθώσι κατά μέρος. Είναι καιρός, επαναλαμβάνομεν, να λυθή το ζήτημα της αυξήσεως του προσωπικού κτιστών διά της παροχής ικανοποιητικών ημερομισθίων. Να αυξηθούν εκ παραλλήλου και τα μέσα μεταφοράς λίθων και παντός άλλου υλικού χρησίμου διά τον συνοικισμόν. Όλα ταύτα δέον το ταχύτερον να λυθούν. Ούτε κατά διάνοιαν ας μη ληφθή υπ' όψιν ότι οι πρόσφυγες θα μπορέσουν να περάσουν και κατά τον εφετινόν χειμώνα εις τας καπναποθήκας, διότι και ακατάλληλοι αύται είναι και διότι, το σπουδαιότερον, πρέπει ν' αποδοθούν εις τους κατόχους των διά την εναποθήκευσιν και επεξεργασία των καπνών, ήτις το συντομώτερον θ' αρχίση εφέτος προκειμένου να λυθή το ζήτημα της ανεργίας των καπνεργατών, το οποίον εγκυμονεί κινδύνους. Οι εργολάβοι ας συμμορφωθούν στας υποχρεώσεις τας οποίας ανέλαβον και κατά τας οποίας ο συνοικισμός δέον να είναι έτοιμος εντός τριμήνου από της ενάρξεως της σχετικής εργασίας. Αλλά το πλείστον του χρονικού τούτου διαστήματος παρήλθεν, χωρίς να προσδοκώμεν αποτελέσματα! Το έργον του συνοικισμού ευρίσκεται ακόμη στην αρχήν.

ΤΕΛΕΙΩΝΟΥΝ ΔΥΟ ΤΕΤΡΑΓΩΝΑ

Κατά πληροφορίας αι οποίαι μας εδόθησαν μέχρι τέλους του μηνός Σεπτεμβρίου ελπίζεται να είναι έτοιμα προς παράδοσιν δύο τετράγωνα οικημάτων των οποίων ήδη γίνονται τα μεσότοιχα και εκ παραλλήλου η στέγασις διά πρεσσαρισμένου χάρτου, εφ' όσον κέραμοι δεν εστάλησαν εξ Αθηνών. Φαίνεται ότι η διά του μέσου τούτου στέγασις εγκατελείφθη ως πολύ δαπανηρά. Τα δύο τετράγωνα υποδιαιρούνται εις 16 οικήματα, έκαστον των οποίων υποδιαιρείται επίσης εις 8 με 10 δωμάτια, εις τα οποία κατά τους υπολογισμούς των μηχανικών δύνανται ανέτως να κατοικήσωσι 800 άτομα προσφύγων. Περαιτουμένης της κατασκευής των δύο τετραγώνων θ' αρχίση η

Ο Κραυσίδωνας πλημμυρισμένος κατά τη θεομηνία της 21^{ης} Οκτωβρίου 1994

ανοικοδόμησις ετέρων δύο τοιούτων παρομοίων.

ΓΕΦΥΡΑ ΕΠΙ ΤΟΥ ΚΡΑΥΣΙΝΑΩΝΟΣ

Ήδη μελετάται η κατασκευή γέφυρας επί του Κραυσίδωνος, ήτις εκρίθη απαραίτητος διά την συγκοινωνίαν των κατοίκων του συνοικισμού με την πόλιν κατά τον χειμώνα ιδίως, οπότε ο προαναφερθείς χείμαρρος κατεβάξει λόγω των αδιαλείπτων σχεδόν βροχών πολύ νερό. Εντός της ερχόμενης εβδομάδος, μας εδηλώθη, ότι θ' αρχίση η κατασκευή δύο ακροβάθρων και ετέρων δύο μεσοβάθρων. Επ' αυτών θα τοποθετηθώσι δοκοί και δίπλακες. Δεόν να σημειωθή ότι η γέφυρα θα είναι προσωρινή και κατά την προσεχή Άνοιξιν θα γίνη μόνιμη τοιαύτη. Ο καιρός και αι οικονομικαί δυσχέρειαι δεν επιτρέπουν επί του παρόντος την κατασκευήν λιθοκτίστου ή σιδηράς γεφύρας. Εννοείται ότι τα βάθρα και μεσόβαθρα θα κτισθώσι κατά τοιούτον τρόπον, ώστε μελλοντικώς να είναι δυνατή επ' αυτών κατασκευή γεφύρας σιδηράς ή πέτρινης. Κατά πληροφορίας μας η απαιτηθησομένη δαπάνη διά την γέφυραν του Κραυσίδωνος θα κατανεμηθή μεταξύ της Λιμενικής Επιτροπής, του Δήμου και της Επιτροπής Στεγάσεως Προσφύγων.

ΟΙ ΔΡΟΜΟΙ

Παρεκλήθημεν να συστήσωμεν, όπως οι δρόμοι του συνοικισμού

Με τέτοια κάρα γινόταν, τότε, η μεταφορά υλικών (πέτρες, άμμος, ασβέστη κ.ά.). Στη φωτογραφία ο Γιώργος Ευστρατιάδης, «Χελιδόνης», με το κάρο του, που έκανε αυτή τη δουλειά στη Νέα Ιωνία από τις 15-06-1930 (Φωτογραφία και πληροφορία Χρυσάνθης Ευστρατιάδου-Μπαμπλήνη).

σκυροστρωθούν εγκαίρως, διότι λόγω της συχνής διαβάσεως εκείθεν διτρόχων και τετρατρόχων από τούδε κατέστησαν αδιά-βατοι. Αν αρχίσουν αι βροχαί θα μεταβληθούν αναντιρρήτως εις τέλ-ματα. Φέρομεν τ' ανωτέρω εις γνώσιν των αρμοδίων, οίτινες ας μη θελήσουν να παραβλέψουν δικαιότατα παράπονα. Άλλωστε δεν αμφιβάλλομεν μίαν τοιαύτην υποχρέωσιν θα έχη αναλάβει ο εργολάβος. Διαφορετικά δεν είναι δυνατόν να εννοηθή νέα συνοικία χωρίς δρό-μους υποφερτούς.

ΕΛΛΕΙΨΙΣ ΥΛΙΚΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΩΝ ΜΕΣΣΩΝ

Εκ συζητήσεως μετά προσώπου αναμειγνυομένου λόγω της υπηρεσίας του εις το έργον της ανοικοδομήσεως του προσφυγικού συνοικισμού, πληροφόρηθημεν, ότι η παρατηρουμένη βραδύτης, δέον κυρίως ν' αποδοθή εις την έλλειψιν επαρκών υλικών. Δεν εξαρκούν, μας είπε, τα κάρα διά την μεταφοράν λίθων και ασβέστου. « Κτίσται με τα σημερινά ημερομίσθια εξευρίσκονται, αλλά τι να τους κάνωμεν, όταν δεν έχομεν τα χρεώδη; » Συμπληρούμεν και ημείς, ότι, είτε το πρώτον είτε το δεύτερον, συντελεί εις το να καρκινοβατή η εργασία της νέας συνοικίας. Οι αρμόδιοι εν πράγμα δέον να έχουν υπ' όψιν των: Ότι ο συνοικισμός διά λόγους κοινωνικής πλέον ανάγκης πρέπει να τελειώση το ταχύτερον. Άλλως τε δεν θα είναι ανεύθυνοι διά παν άλλο

απροσδόκητον γεγονός.

Ο Σεπτέμβριος είναι στο τέλος, κι ενώ είχε δοθεί η διαβεβαίωση ότι ο συνοικισμός θα είναι έτοιμος, τώρα τελειώνουν μόνον δύο τετράγωνα από τα δέκα που είχαν προγραμματισθεί και σ' αυτά τα δύο, κατά τους υπολογισμούς των μηχανικών, «δύνανται ανέτως να κατοικήσωσι 800 άτομα προσφύγων»! Αν είναι δυνατόν! Γιατί το κάθε τετράγωνο είχε και έχει μέχρι σήμερα 80 δωμάτια - σπίτια. Οπότε τα δύο μας κάνουν 160 δωμάτια - σπίτια και επομένως φαίνεται «κατά τους υπολογισμούς των μηχανικών», ότι στο κάθε δωμάτιο - σπίτι διαστάσεων 4x4 θα «κατοικήσει» μία πενταμελής οικογένεια! Αυτό είναι το «ανέτως»! Ωστόσο είναι καλύτερα από τις καπναποθήκες, οι οποίες πρέπει ν' αδειάσουν «προκειμένου να λυθή το ζήτημα της ανεργίας των καπνεργατών». Και η εφημερίδα ξαναγράφει αυτό που τόνισε σε προηγούμενο άρθρο της: «Ούτε κατά διάνοιαν, ας μη ληφθή υπ' όψιν ότι οι πρόσφυγες θα μπορέσουν να περάσουν και τον εφετινόν χειμώνα εις τας καπναποθήκας», για να καταλήξει ότι «ο συνοικισμός διά λόγους κοινωνικής πλέον ανάγκης πρέπει να τελειώση το ταχύτερον». Για να δούμε όμως τις εξελίξεις.

Πέρασε όμως ο Σεπτέμβριος, πέρασε ο Οκτώβριος και προς το τέλος του Νοεμβρίου, την Παρασκευή 23 του 1923, στον «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ», φαίνεται κάποιο φως, μια παρήγορη είδηση, που αναπτρώνει τις ελπίδες των προσφύγων. Διαβάζουν λοιπόν:

Ο ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΣ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΣ

Αι εργασίαι ανεγέρσεως του προσφυγικού συνοικισμού εξακολουθούν πλησιάζουσαι προς το τέρμα των. Ήδη ήρχισε και εξακολουθεί η τοποθέτησις παραθύρων και θυρών. Σχετικώς με την στέγασιν των οικημάτων μας παρεσχέθη η πληροφορία ότι ταύτα θα σκεπασθώσι προσωρινώς δι' ειδικού πισσοχάρτου. Ελπίζεται μέχρι τέλους Δεκεμβρίου να τελειώσουν αι εργασίαι και ν' αρχίση αμέσως η εγκατάστασις των προσφύγων.

Δεν πρόλαβαν όμως να χαρούν και μετά από τέσσερις ημέρες, την Τρίτη 27 Νοεμβρίου 1923, διαβάζουν άλλα πράγματα, που τους αναιρούν την αισιοδοξία, που τους έδωσε το προηγούμενο δημοσίευμα. Και να τι διαβάζουν:

Ο ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΣ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΣ**Ταχύτερα αποπεράτωσις του**

Διά τον προσφυγικόν συνοικισμόν, ημιτελέστατον μέχρι τούδε, μολονότι αρκετόν διάστημα από της ενάρξεως της σχετικής εργασίας παρήλθεν, μέσα εις το οποίον, εάν εδεικνύετο ενεργητικότης αμείωτος,

ηδύνατο θαύματα να επιτελεσθώσι, θεωρούμεν σκόπιμον, διότι βλέπομεν την αδιαφορία συνεχιζομένην με τάσεις χειροτερεύσεως του κακού, να τονίσωμεν τα κάτωθι, τα οποία σοβαρώς υπ' όψιν δέον να λάβωσι οι αρμόδιοι, εάν εννοείται ούτοι ενδιαφέρονται πραγματικώς υπέρ των ατυχών προσφύγων και των γενικών συμφερόντων. Ότι, εάν το προσωπικόν το οποίον απασχολείται σήμερον δεν είναι αρκετόν, ας αυξηθή διά της παροχής ικανοποιητικότερων ημερομισθίων. Το ίδιον να γίνη και διά τα μεταφορικά μέσα, διότι ως πληροφορούμεθα και ταύτα είναι ανεπαρκή και γενικώς είναι απολύτως ανάγκη να ενταθούν αι προσπάθειαι διά να είναι καθ' όλα έτοιμος η συνοικία υφ' όλας τας υγιεινάς συνθήκας μέχρι τέλους Δεκεμβρίου. Σύμφωνα άλλωστε με την συναφή δήλωσιν της αρμοδίας Επιτροπής.

Επιπροσθέτως είναι ανάγκη εξ ίσου επιτακτική όπως εκ παραλλήλου προς την αποπεράτωσιν του συνοικισμού ληφθή φροντίς διά την συγκοινωνίαν τούτου μετά της πόλεως. Και εννοούμεν την γέφυραν επί του Κραυσίνδωνος, η εκτέλεσις της οποίας και πάλιν παρημελήθη, μολονότι απαραίτητος διά την χειμερινήν ίδια περίοδον, ότε το ρεύμα του χειμάρρου είναι ορμητικόν. Επαναλαμβάνομεν, ότι η ταχύτερα αποπεράτωσις του προσφυγικού συνοικισμού είναι επιβεβλημένη και υπό άλλων σοβαροτάτων λόγων, αλλά πρωτίστως, διότι το γεγονός τούτο θα συντελέση εις την επίλυσιν τόσων άλλων σπουδαίων ζητημάτων.

Τώρα βλέπομε ότι οι ελπίδες για την αποπεράτωση του συνοικισμού μετατίθενται στο τέλος του Δεκεμβρίου. Για τη γέφυρα ακόμη τίποτε δεν έγινε.

Στο μεταξύ έχουν προκηρυχθεί βουλευτικές εκλογές για την Κυριακή 10 Δεκεμβρίου 1923, όποτε έχουμε και προεκλογικές επισκέψεις και υποσχέσεις προς τους πρόσφυγες. Από την περιοχή μας « επελέγη ως υποψήφιος του κόμματος των Φιλελευθέρων» (Ελ. Βενιζέλου) ο Σμυρναίος συμπολίτης μας και διαπρεπής δικηγόρος κ. Αδαμάντιος Ευφραιμίδης », ο οποίος αρχίζει τις περιοδείες του κυρίως στους προσφυγικούς καταυλισμούς. Δεν παραλείπει βέβαια να επισκεφθεί και τον προσφυγικό συνοικισμό, που είναι υπό ανέγερση, χωρίς κατοίκους εννοείται, για να αντιληφθεί την κατάσταση και να δώσει υποσχέσεις. Στον «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ» της Τετάρτης 5 Δεκεμβρίου 1923 διαβάζουμε για τη δραστηριότητα του Ευφραιμίδα:

ΟΙ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΙ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΙ ΚΑΙ Ο κ. ΕΥΦΡΑΙΜΙΔΗΣ

Ο κ. Ευφραιμίδης έσπευσε χθες να επισκεφθή τον συνοικισμόν των προσφύγων. Ανέλαβε, αναχωρών σήμερον δι' Αθήνας, να μεριμνήση όπως αποσταλή τάχιστα μηχανικός διά την κατασκευήν της γεφύρας Κραυσίνδωνος, διά την συγκοινωνίαν του συνοικισμού. Επίσης διά την

ταχυτάτην αποστολήν τσιμέντων διά το επίχρισμα των πατωμάτων και υελοπινάκων. Ούτως ελπίζεται εντός 15 - 20 ημερών θα είναι τελείως έτοιμα οικήματα διά 500 οικογενείας.

Στις εκλογές αυτές εκλέχτηκε βουλευτής ο Αδαμάντιος Ευφραιμίδης και αμέσως ανεχώρησε για την Αθήνα, ευχαριστώντας τους συμπατριώτες του πρόσφυγες, που τον ψήφισαν.

Έτσι τελείωσε το έτος 1923, που βρήκε τους πρόσφυγες να «γιορτάζουν» την πρωτοχρονιά του 1924 μέσα στις αποθήκες, στα σχολεία, στην παλιά τούρκικη στρατώνα, στις σκηνές που βρίσκονταν προς το Γυμναστήριο και στα διάφορα επιταγμένα σπίτια.

Το όνειρο, που είδαν να παίρνει μορφή το Δεκαπενταύγουστο του 1923, όταν «ετέθη ο θεμέλιος λίθος του προσφυγικού συνοικισμού Νέα Ιωνία», εκεί στην περιοχή του Ξηρόκαμπου, «πέραν του Κραυσίνδωνος», έμεινε στα χαρτιά, στις πέτρες, στον ασβέστη, στο πρεσσαρισμένο πισσόχαρτο, στα κάρρα, στη γέφυρα. Το όνειρο ακόμη δεν έγινε σπίτι για να βάλουν οι πρόσφυγες μέσα την οικογένειά τους και να ζήσουν κι αυτοί σαν άνθρωποι.

Κι ενώ οι εργασίες στον προσφυγικό συνοικισμό καρκνοβατούν είτε από έλλειψη μέσων, είτε λόγω του χειμώνα, συμβαίνει ένα συγκλονιστικό γεγονός, που τώρα βγαίνει στη δημοσιότητα και έχει άμεση σχέση με τα σπίτια που χτίζονται και την εγκατάσταση των προσφύγων στον προσφυγικό συνοικισμό.

4. ΕΞΑΝΘΗΜΑΤΙΚΟΣ ΤΥΦΟΣ - ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΣΤΟΝ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟ

Ήταν αναμενόμενο, παρότι οι υγειονομικές υπηρεσίες λάβαιναν μέτρα, ότι κάποια ημέρα θα χτυπούσε, οπωσδήποτε, μολυσματική νόσος, λόγω των δυσμενών συνθηκών διαβίωσης των ανθρώπων αυτών. Για ποια καθαριότητα να μιλήσει κανείς μέσα σε μια καπναποθήκη, που ήταν χωρισμένη σε «δωμάτια» με λινάτσες και κουρελούδες, για ποια αποχωρητήρια, που γέμισαν και ξεχειλίσαν, για ποια λάτρα του «σπιτιού» μπορούμε να μιλάμε με σκάφες και πλυσίματα έξω στο πεζοδρόμιο, και ποιο πόσιμο νερό έπιναν αυτοί οι άνθρωποι από μια τουλούμπα, που θα ήταν στην καπναποθήκη; Συνθήκες που δε βοηθούσαν στην αντιμετώπιση των μολυσματικών νόσων, παρόλο που οι πρόσφυγες προσπαθούσαν να είναι πλυμένοι και καθαροί. Ας μη ξεχνάμε βέβαια ότι εκείνη την εποχή οι μολυσματικές νόσοι, μάζιζαν τους ανθρώπους.

Και το κακό δεν άργησε να έλθει. Εξανθηματικός τύφος χτύπησε τους πρόσφυγες, που διέμεναν στοιβαγμένοι σε δυο καπναποθήκες του Βόλου.

Η μολυσματική αυτή αρρώστια εκείνη την εποχή ήταν μεταδοτική και επικίνδυνη. Εμφανιζόταν κυρίως σε ανώμαλες καταστάσεις, σε πολέμους, σε αιχμαλωσίες, σε στρατόπεδα, σε καταυλισμούς και θέριζε κυριολεκτικά τους ανθρώπους. Τότε, το 1919 με 1922, βρισκόταν σε έξαρση στη Γερμανία, Πολωνία και στη Ρωσία με πολυάριθμα κρούσματα. Μεταδιδόταν με τις ψείρες του σώματος και χτυπούσε κυρίως τα άτομα, που ήταν εξαντλημένα από τις κακουχίες, την πείνα και δεν είχαν τη δυνατότητα να είναι καθαρά. Εμφανιζόταν απότομα με υψηλό πυρετό που κρατούσε, πόνο στο κεφάλι, στα νεφρά και στα μάτια και παρουσίαζε γενικό εξάνθημα (αλλοίωση της επιδερμίδας) σε όλο το σώμα με αναρίθμητες κόκκινες φουσκάλες. Χαρακτηριζόταν βαριά επιδημική αρρώστια και η θνησιμότητά της ήταν υψηλή.

Δεν έφταναν όλα τ' άλλα στους πρόσφυγες, τους χτύπησε και αυτή. Την Παρασκευή, 11 Ιανουαρίου 1924, ο « ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ » δημοσιεύει στην πρώτη σελίδα μια συγκλονιστική είδηση για τον εξανθηματικό τύφο και το γεγονός τρομάζει την κοινωνία του Βόλου. Γράφει λοιπόν:

**Ο ΕΞΑΝΘΗΜΑΤΙΚΟΣ ΤΥΦΟΣ
ΤΑ ΣΗΜΕΙΩΘΕΝΤΑ ΚΡΟΥΣΜΑΤΑ**

Από τας αρχάς του παρελθόντος μηνός Δεκεμβρίου σποραδικά κρούσματα εξανθηματικού τύφου ήρχισαν σημειούμενα εις δύο εκ των αποθηκών ένθα διαμένουν πρόσφυγες εκ της περιφέρειάς Οδημησίου και Νικομηδείας. Ελήφθησαν αρχικώς τα ενδεικνύμενα μέτρα. Προσβληθέντες από την μεταδοτικήν ταύτην νόσον μετεφέρθησαν εις το Αχιλλοπούλειον νοσοκομείον προς νοσηλείαν, τοποθετηθέντων εκ παραλλήλου σκοπών έξωθι των αποθηκών. Ταυτόχρονα διετάχθη καθαριότης και απολύμανσις πρόχειρος, αλλά το κακόν δεν προελήφθη και εκδήλωσις εξανθηματικού τύφου εις άλλους πρόσφυγας εκ της ίδιας περιφέρειας και των αυτών αποθηκών εξηκολούθησεν.

Ανήλθον τοιουτοτρόπως οι προσβληθέντες από τον εξανθηματικόν τους τριάκοντα και ούτοι είναι οι εξής: 1) Αγγέλα Θύμα εκ Θείρων ετών 12, 2) Σοφία Νικολάου 10 ετών, 3) Βασιλική Νικολάου 32 ετών εκ Λύγδων, 4) Δέσποινα Αντωνίου 22 ετών εκ Θείρων, 5) Κώστας Ρουμेलιώτης 24 ετών, 6) Σαραντούλα Αντωνίου 12 ετών εκ Θείρων, 7) Μερσίνα Αντωνίου 56 ετών εκ Θείρων, 8) Αναστασία Αντωνίου 27 ετών εκ Θείρων, 9) Ιωάννης Ρουμελιώτης 17 ετών εκ Σεβδίκιοι, 10) Αντώνιος Σκαλίδης 12 ετών, 11) Δέσποινα Αναστασίου 35 ετών, 12) Δήμητρα Αντωνίου 18 ετών, 13) Πέτρος Εμμανουήλ 30 ετών, 14) Φανούριος

Στην πρώτη σελίδα του «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΥ» της Παρασκευής 11 Ιανουαρίου 1924: «Ο ΕΞΑΝΘΗΜΑΤΙΚΟΣ ΤΥΦΟΣ. ΤΑ ΣΗΜΕΙΩΘΕΝΤΑ ΚΡΟΥΣΜΑΤΑ».

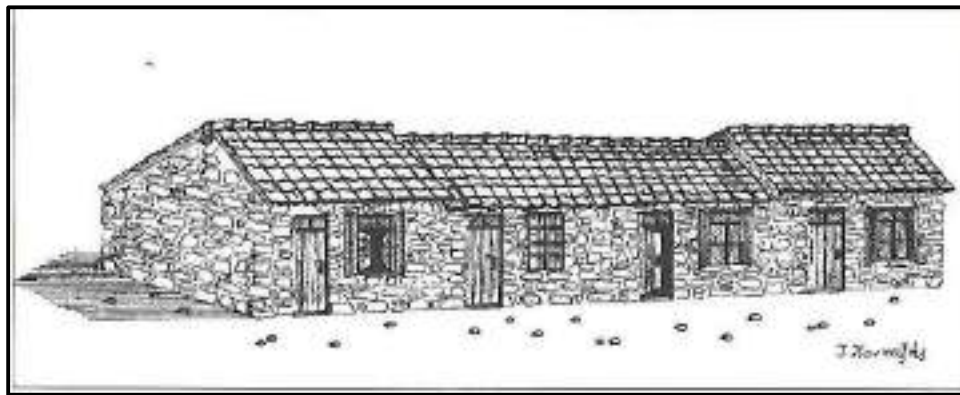
Εμμανουήλ 8 ετών, 15) Βασιλεία Εμμανουήλ 5 μηνών, 16) Τριαντάφυλλος Σκαλίδης 75 ετών, 17) Χαράλαμπος Μπάρδας 9 ετών, 18) Παναγιώτης Μπάρδας 16 ετών, 19) Μαρία Ιωάννου 10 ετών, 20) Δέσποινα Ιωάννου 35 ετών, 21) Κώστας Νικολάου 32 ετών, 22) Φωτεινή Νικολάου 35 ετών, 23) Μαρία Νικολάου 6 ετών, 24) Γρηγόριος Σκαλίδης 7 ετών, 25) Χρυσάνθος Εμμανουήλ 6 ετών εκ Θείρων, 26) Μαγδαληνή Γεωργίου 16 ετών, 27) Αγγελική Γεωργίου 60 ετών, 28) Άννα Καρακέσογλου 55 ετών, 29) Παναγιώτου Αποστόλου 45 ετών εκ Νικομηδείας, 30) Μαρία Καρακώστα 25 ετών, νοσοκόμος εκ Βόλου.

Οι μέχρι του αριθμού 25 διέμενον εν τη αποθήκη Ασβεστά παρά την Μεταμόρφωσιν και οι υπόλοιποι εις την αποθήκην Σακκά. Όλοι είναι πρόσφυγες εκ των περιφερειών Οδημησίου και Νικομηδείας, πλην της τελευταίας Μαρίας Καρακώστα, καταγομένης εκ Βόλου και ούσης νοσοκόμου εις το Αχιλλοπούλειον νοσοκομείον. Είναι αναληθής η πληροφορία ότι τα κρούσματα υπερβαίνουν τα τεσσαράκοντα. Δεν εβεβαιώθη επίσης ότι από εξανθηματικόν τύφον προσεβλήθη και εις (1) των κατοίκων της πόλεώς μας εκτός της προαναφερθείσης νοσοκόμου.

Κατ' ανακοίνωσιν της Δημαρχίας από σήμερα εις τα λουτρά Παλαιών, τα κατασκευασθέντα περίπου διά παρομοίας ανάγκας αρχίζει απολύμανσις και καθαριότης των προσφύγων των αποθηκών εκείνων εις τας οποίας εσημειώθη εξανθηματικός. Αι αποσκευαί των εις τα λουτρά θα μεταφερθούν διά κάρων διατεθέντων υπό της Δημαρχίας, ήτις και άλλας ανάγκας, καύσιμον κλπ. θα ζητήσει την έγκρισιν παρά του Δημοτικού Συμβουλίου πιστώσεως εκ 5000 δραχμών ως πρώτην δόσιν.

Εις την υγειονομικήν επιτροπήν παρεδόθησαν επίσης ψάθες και άλλα αντικείμενα χρήσιμα διά τους πρόσφυγας εις τους ασθενείς των οποίων χορηγείται γάλα με δαπάνη του Δήμου.

Σε τέτοια μισοτελειωμένα δωμάτια – «σπίτια» μετέφεραν τους πρόσφυγες που προσβλήθηκαν από εξανθηματικό τύφο (Σχέδιο του Γιάννη Κονταξή).

Η Δημαρχία μας επληροφόρησεν επιπροσθέτως ότι οι πρόσφυγες των αποθηκών όπου εσημειώθη εξανθηματικός τύφος μειώθησαν. Αρκετοί τούτων μετεφέρθησαν εις την νέαν συνοικίαν εγκατασταθέντες εις δωμάτια των οποίων η κατασκευή συνεπληρώθη από πάσης απόψεως. Εστεγάσθησαν - ετοποθετήθησαν νελοπίνακες και εις το δάπεδον εστρώθησαν ψάθες²⁵.

Αποκαλυπτική και συγκλονιστική η είδηση. Ο εξανθηματικός τύφος άρχισε να υποβόσκει στις αποθήκες από τις αρχές Δεκεμβρίου και για να τον σταματήσουν «ετοποθέτησαν σκοπούς έξωθι των αποθηκών!» και «ταυτοχρόνως διετάχθη καθαριότης και απολύμανσις πρόχειρος». Με

²⁵ . Η υπογράμμιση δική μας.

διαταγές όμως και σκοπούς σταματιέται η νόσος; Έτσι προσβλήθηκαν 30 άτομα σε δύο αποθήκες. «Όλοι είναι πρόσφυγες» γράφει η είδηση, «πλην της τελευταίας Μαρίας Καρακώστα, καταγομένης εκ Βόλου», προφανώς για να καθησυχάσει τους γηγενείς Βολιώτες.

Αμέσως λαμβάνονται σύντονα μέτρα για να μην εξαπλωθεί η νόσος. Ατομική καθαριότητα των προσφύγων στα λουτρά και απολύμανση των ρούχων τους στον κλίβανο. Ψάθες για να στρώσουν στα χωματένια δάπεδα και γάλα στα παιδιά.

Και η συγκινητική είδηση, που έχει σχέση με την ιστορία του προσφυγικού συνοικισμού της Νέας Ιωνίας: *«Αρκετοί τούτων μετεφέρθησαν εις την νέαν συνοικίαν, εγκατασταθέντες εις δωμάτια των οποίων η κατασκευή συνεπληρώθη από πάσης απόψεως. Εστεγάσθησαν -ετοποθετήθησαν υελοπίνακες και εις το δάπεδον εστρώθησαν ψάθες».*

Να λοιπόν οι πρώτοι οικιστές, κάτοικοι της Νέας Ιωνίας με τα ονόματά τους. Ήταν αυτοί που προσβλήθηκαν από εξανθηματικό τύφο και για να τους απομονώσουν τους εγκατάστησαν με τις οικογένειές τους στα μισοτελειωμένα δωμάτια-«σπίτια» του προσφυγικού συνοικισμού. Ας κρατήσουμε στο μυαλό μας την ημερομηνία, Πέμπτη 10 Ιανουαρίου 1924 (αφού η εφημερίδα το γράφει στις 11-1-1924) και στην καρδιά μας ας κλείσουμε το δράμα των οικογενειών αυτών, που εγκαταστάθηκαν πρώτες στη Νέα Ιωνία, σε *«δωμάτια στα οποία ετοποθετήθησαν υελοπίνακες και εις το δάπεδον εστρώθησαν ψάθες»*, λαμβάνοντας υπόψη ότι βρισκόμαστε και στην καρδιά του χειμώνα!

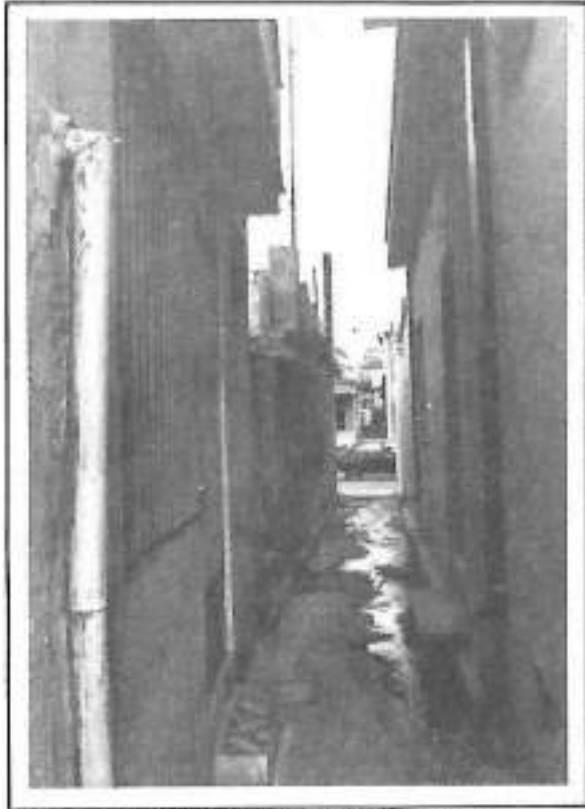
Αυτοί ήταν οι πρώτοι κάτοικοι της Νέας Ιωνίας, που τους έβαλαν στο πρώτο Τετράγωνο, το Α, διακόσια μέτρα πάνω από τον Κραυσίδωνα, ανεβαίνοντας προς την Ευαγγελίστρια, δεξιά στη Λεωφόρο Ειρήνης (Φαρδύ). Τι δραματικά παιγνίδια παίζει η μοίρα! Κυνηγημένοι από την Ιωνία, μέσα στη λαίλαπα της Μικρασιατικής Καταστροφής, βρίσκουν καταφύγιο στον Βόλο! *«Κυνηγημένοι»* από τον Βόλο, λόγω του εξανθηματικού τύφου, βρίσκουν «σπίτι» στη Νέα Ιωνία!

Στο μεταξύ η ανησυχία ανάμεσα στους κατοίκους του Βόλου εντείνεται, γι' αυτό η ειδησεογραφία είναι καθημερινή, τουλάχιστον τις πρώτες ημέρες. Ο εξανθηματικός τύφος είναι μεταδοτική αρρώστια και μπορεί ν' απλωθεί και να χτυπήσει μετά τους πρόσφυγες και τους Βολιώτες, αν δε ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα.

Έτσι λοιπόν την επόμενη ημέρα, Σάββατο 12 Ιανουαρίου 1924, διαβάζουμε στον «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ», για την εξέλιξη της νόσου και τη μεταφορά των προσφύγων στον προσφυγικό συνοικισμό:

Ο ΕΞΑΝΘΗΜΑΤΙΚΟΣ ΤΥΦΟΣ

Καθ' όλην την χθεσινήν ημέραν εν μόνον κρούσμα εξανθηματικού τύφου εσημειώθη και τούτο εις την αποθήκη Ασβεστά, ένθα η πηγή της μολυσματικής νόσου. Προσβληθείσα η Αναστασία Μπάρδα μετεφέρθη πάραυτα εις το Αχιλλοπούλειον νοσοκομείον προς θεραπείαν. Διά την μη μετάδοσιν της νόσου και επί άλλων προσφύγων ελήφθησαν σύντονα μέτρα υπό της υγειονομικής και δημοτικής αρχής. **Οι εν τη αποθήκη Ασβεστά πρόσφυγες μετά τελείαν απολύμανσιν μετεφέρθησαν εις τα νέα οικήματα.** Αι αποσκευαί των επίσης απολυμάνθησαν τελείως διά του κλιβάνου²⁶ μεταφερθείσαι εις τον συνοικισμόν. Η αποθήκη Ασβεστά εκκενωθείσα θα απολυμανθή και αύτη καταλλήλως. **Ο χρόνος παραμονής των προσφύγων εις τον νέον συνοικισμόν δεν καθωρίσθη εισέτι, πιστεύεται όμως ότι θα εγκατασταθούν οριστικώς εκεί²⁷ ή το πολύ να μεταφερθούν ελάχιστοι εις την αποθήκη Ασβεστά μετά την απολύμανσίν της.**

Στενί δμογείσι (δόκος) εις Τετηγέροναι.

²⁶ . Ειδικός φούρνος για την απολύμανση των κλινοσκεπασμάτων και των ρούχων. Μεταλλικό κιβώτιο με διπλά τοιχώματα μέσα στο οποίο αναπτύσσονται υψηλές θερμοκρασίες ή απολυμαντικοί ατμοί για να καταστραφούν τα μικρόβια και τα παρασιτικά έντομα (ψείρες κ.ά.).

²⁷ . Η υπογράμμιση δική μας.

Ο «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ» της Κυριακής 13 Ιανουαρίου 1924 μετά τον εξανθηματικό τύφο. Στο πρωτοσέλιδο: «Ο ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΣ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΣ. ΕΛΛΕΙΨΙΣ ΧΡΗΜΑΤΩΝ»

Όσοι απολυμάνθηκαν λοιπόν μεταφέρθηκαν και εγκαταστάθηκαν στα νέα οικήματα του προσφυγικού συνοικισμού και, όπως γράφει η είδηση, «πιστεύεται ότι θα εγκατασταθούν οριστικώς εκεί», πράγμα το οποίο τελικώς έγινε.

Παράλληλα όμως συνεχίζεται η εργασία της κατασκευής των σπιτιών με διάφορα προβλήματα. Ετσι την επόμενη ημέρα, Κυριακή 13 Ιανουαρίου 1924, ο «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ» σε δίστηλο άρθρο του, στην πρώτη σελίδα γράφει:

Ο ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΣ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΣ ΕΛΛΕΙΨΙΣ ΧΡΗΜΑΤΩΝ

Πληροφορούμεθα ότι εκ των 1000 δωματίων των οποίων η κατασκευή αρχικώς απεφασίσθη διά την στέγασιν των εν τη πόλει μας προσφύγων θα γίνουν τώρα 800 μόνον θεωρούμενα ταύτα επαρκή δι' ον σκοπόν προορίζονται. Ήδη είναι έτοιμα 500 δωμάτια, αλλά εκ των παραθύρων λείπουν οι υελοπίνακες και διά τον λόγον τούτον δεν εχρησιμοποιήθησαν εισέτι. Η στέγασις των οικημάτων γίνεται διά πισσοχάρτου καταλλήλου και μη διαπεραιομένου υπό της βροχής. Τα 500 δωμάτια, η κατασκευή των οποίων συνεπληρώθη, εκτίσθησαν με άσβεστον και λίθους. Τα εναπομείναντα 300 θα οικοδομηθούν με λίθους και τσιμέντο. Τούτων ήρχισεν η ανέγερσις εξασφαλισθείσης της απαιτουμένης οικοδομησίμου ύλης. Τα κατατεθέντα χρήματα

εξηντλήθησαν ήδη και προέκυψεν αμέσως ανάγκη νέων τοιούτων. Όπως είναι γνωστόν διά τον συνοικισμόν ο Δήμος και η Λιμενική Επιτροπή έδωκαν την υπόσχεσιν ότι θα διέθετον ανά 500.000 δραχ. τας οποίας όμως μέχρι τώρα δεν κατέβαλον, μολονότι κατ' επανάληψιν εξητήθησαν υπό της Επιτροπής Στεγάσεως των Προσφύγων.

Δέον να νοηθή καλώς ότι από την συντομωτέραν εγκατάστασιν των προσφύγων εις τον νέον συνοικισμόν εξαρτάται η επίλυσις τόσων άλλων εκκρεμών ζητημάτων, εκ της διαιωνίσεως καθημερινώς ακούονται παράπονα και διαμαρτυρίαί δίκαιοι από πάσης απόψεως. Αλλά μήπως και λόγοι υγείας καθιστούν υποχρεωτικήν την αραιώσιν των προσφύγων, ήτις θα επιτευχθεί μόνον, όταν μετωκοίσουν εις την νέαν συνοικίαν;

Όπως είναι γνωστόν εκ παραλλήλου προς τον προσφυγικόν συνοικισμόν απεφασίσθη να γίνη και γέφυρα επί του Κραυσίνδωνος, διά την συγκοινωνίαν των προσφύγων μετά της πόλεως. Η μελέτη μετά σχετικού σχεδιαγράμματος κατηρτίσθησαν προ καιρού και διά την έγκρισιν υπεβλήθησαν εις το Υπουργείον Συγκοινωνίας, αλλά δεν ελήφθη ουδεμία απάντησις και τοιουτοτρόπως η εκτέλεσις του ανωτέρω τεχνικού έργου μένει προς το παρόν τουλάχιστον, απραγματοποίητος. Επειδή όμως η γέφυρα είναι απαραίτητος διά την συγκοινωνίαν κατά τον χειμώνα ιδίως, οπότε ο χειμαρρος κατεβάξει πολύ νερό, είναι ανάγκη οι αρμόδιοι να ενεργήσουν διά την έγκρισιν της δαπάνης, ήτις άλλωστε δεν είναι και τόσο σημαντική.

Από την ειδησεογραφία αυτή γεννιούνται ανάμεικτα μηνύματα αισιοδοξίας και απαισιοδοξίας στους πρόσφυγες που περιμένουν εναγωνίως να βουλευτούν σε ένα σπίτι. Τα 500 δωμάτια είναι έτοιμα, αλλά χωρίς τζάμια. Είπαν για 1000 δωμάτια, τώρα έγιναν 800. Συζητούσαν για κεραμίδια, τώρα μπαίνει πισσόχαρτο. Υποσχέθηκαν λεφτά, αλλ' ακόμη δεν τα κατέβαλαν. Όλοι σχεδιάζουν για την γέφυρα, αλλά δε γίνεται τίποτα. Όλα μπερδεύονται στο κεφάλι των προσφύγων και παρακολουθούν με αγωνία την πρόοδο των εργασιών. Ασφαλώς πολλοί θα πέρασαν τον Κραυσίδωνα και θα ήρθαν στον τόπο ανέγερσης των σπιτιών και θα περιδιάβηκαν ανάμεσα στα εργοτάξια το χώρο για να δουν με τα μάτια τους τα σπίτια, που τους έκτιζε το κράτος στον προσφυγικό συνοικισμό. «*Τυχεροί!*» αυτοί που τους χτύπησε ο εξανθηματικός τύφος, γιατί «*βολεύτηκαν όπως – όπως*».

Στο μεταξύ η πόλη φαίνεται να είναι ανάστατη από τα κρούσματα του εξανθηματικού τύφου, γι' αυτό και οι αρχές δραστηριοποιούνται: Ετσι την Τετάρτη 16 Ιανουαρίου 1924 οι πολίτες του Βόλου διαβάζουν στον «*TAXYΔΡΟΜΟ*» τις σχετικές ειδήσεις:

**ΤΟ ΧΘΕΣΙΝΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ
ΑΠΟΛΥΜΑΝΣΙΣ ΑΠΟΘΗΚΩΝ
ΚΑΙΒΑΝΟΣ**

Συνήλθε χθες το εσπέρας το δημοτικόν συμβούλιον της πόλεώς μας εις το οποίον παρέστη και ο Νομάρχης Λαρίσης κ. Αλούπης, ως και ο επόπτης της υγειονομικής υπηρεσίας των προσφύγων κ. Μωραϊτής. Εγένετο συζήτησις επί των μέτρων τα οποία λαμβάνονται υπό της δημοτικής αρχής κατά της εξαπλώσεως του εμφανισθέντος εξανθηματικού τύφου και εψηφίσθη πίστωσις εξ 20.000 δραχ. αίτινες θα διατεθώσι υπό της υγειονομικής υπηρεσίας διά την απολύμανσι των αποθηκών, όπου τυχόν ήθελε εμφανισθή η νόσος.

Ο κλίβανος του δήμου απεφασίσθη, όπως επισκευασθή εντός το πολύ 7 ημερών υπό του εργοστασίου Σταματοπούλου ή Ξάνθου και τεθή εις χρήσιν διά την απολύμανσι των προσφύγων.

Ο κ. Νομάρχης συνέστησεν εις το δημοτικόν συμβούλιον την κατασκευήν απολυμαντηρίου. Η μελέτη της κατασκευής τούτου ανετέθη εις τον μηχανικόν του δήμου.

Αυτά ήταν τα μέτρα των αρχών για την καταπολέμηση της νόσου. Την αναγκαιότητα λήψης των μέτρων αυτών μας την επιβεβαιώνει η επιστολή ενός πολίτη, που μας περιγράφει τη ζοφερή εικόνα της υγειονομικής κατάστασης των προσφύγων, που ζουν στις αποθήκες. Δημοσιεύεται ακριβώς την επόμενη ημέρα στον «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ», Πέμπτη 17 Ιανουαρίου 1924:

ΔΙΑ ΤΗΝ ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΩΝ ΚΑΤΟΙΚΙΩΝ

Ελάβομεν την κάτωθι επιστολήν την οποίαν και δημοσιεύομεν:

Κύριε Δήμαρχε,

Δεν κάνετε τον κόπο και πάτε με το αμάξι σας, γιατί πεζός δε θα δυνηθήτε να περάσετε, εις την καπναποθήκη του κ. Μουλούλη, όπου στεγάζονται καμιά διακοσινιά πρόσφυγες για να δήτε τα χάλια του δρόμου εκείνου και ν' αντιληφθήτε τη δυσσομία που βγαίνει από τα λιμνάζοντα νερά και από τα αποπατήματα των προσφύγων; Η μήπως δεν σας ενδιαφέρει η υγεία των κατοικούντων στην συνοικίαν αυτήν;

Ένας απ' εκείνους που έχουν την ατυχίαν να υποφέρουν από την δημαρχιακή αναληψίαν²⁸.

Πώς λοιπόν να μην παρουσιαστούν μολυσματικές αρρώστιες, όταν ζουν οι άνθρωποι κάτω από τέτοιες συνθήκες; Ο αγανακτισμένος πολίτης

²⁸ . Δεν έχει υπογραφή.

(ανώνυμος) εγκαλεί τον δήμαρχο για την απαράδεκτη κατάσταση των προσφύγων στις αποθήκες, πράγμα για το οποίο ίσως δεν ήταν ευθύνη μόνον της δημοτικής αρχής. Η στέγαση των προσφύγων ήταν ένα γενικότερο θέμα, που απασχολούσε όλους. Ωστόσο ο επιστολογράφος έχει απόλυτα δίκαιο, γιατί ακριβώς την επόμενη ημέρα, Παρασκευή 18 Ιανουαρίου 1924, η ανησυχία για τον εξανθηματικό τύφο αναρριπίζεται από μια είδηση στον «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ»:

**Ο ΕΞΑΝΘΗΜΑΤΙΚΟΣ ΤΥΦΟΣ
ΘΑΝΑΤΗΦΟΡΟΝ ΚΡΟΥΣΜΑ**

Χθες εσημειώθη κρούσμα εξανθηματικού τύφου επί του πρόσφυγος Παναγιώτου Ιωάννου, διαμένοντος εις τον νέον συνοικισμόν. Ομοίως προσεβλήθησαν από εξανθηματικόν αι πρόσφυγες Διονυσία Καραγιάννη και Καλλιόπη Κλημακοπούλου. Το πρώτον κρούσμα ήτο θανατηφόρον.

Η μετάδοσις του εξανθηματικού τύφου και εις τον νέον συνοικισμόν, αποδεικνύει ότι οι εκεί μεταφερθέντες πρόσφυγες εκ της αποθήκης Ασβεστά δεν απελυμάνθησαν προηγουμένως, διότι αν τούτο επραγματοποιείτο, ήτο αδύνατον να εμφανισθή αμέσως και εκεί η μολυσματική νόσος. Διά να προληφθούν και άλλα κρούσματα είναι απόλυτος ανάγκη, όπως οι εν τη νέα συνοικία διαμένοντες πρόσφυγες υποβληθούν εις αυστηράν απολύμανσιν και επιμελημένην καθαριότητα.

Νάτος λοιπόν και ο χάρος, που επισκέπτεται πρώτος τους πρόσφυγες στο συνοικισμό. Δεν αργεί. Πριν συμπληρωθούν δέκα ημέρες από την εγκατάσταση των απομονωμένων προσφύγων, έρχεται να πάρει το πρώτο θύμα του από τη Νέα Ιωνία.

Στο μεταξύ τούτες τις ημέρες, που χτύπησε ο εξανθηματικός τύφος, έγινε αλλαγή του ημερολογίου. Άρχισε η εφαρμογή του νέου ημερολογίου με σχετικό διάταγμα της Κυβέρνησης ²⁹.

Έτσι η Πρωτοχρονιά με τη γιορτή του Αγίου Βασιλείου γιορτάστηκε στις 14 Ιανουαρίου 1924 και τα Χριστούγεννα στις 7 Ιανουαρίου 1924. Μέσα λοιπόν στη χαρά των Χριστουγέννων, και της Πρωτοχρονιάς, παιζόταν στον προσφυγικό συνοικισμό ένα δράμα με την απειλή του εξανθηματικού τύφου, την απομόνωση, την απολύμανση, την αγωνία και το θάνατο. Και όλα αυτά

²⁹. Με το νομοθετικό διάταγμα « Περί του νέου Πολιτικού Ημερολογίου» που εκδόθηκε στις 18-1-1923 και δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ 24/25-1-1923, τεύχος πρώτο, καθιερώθηκε στην Ελλάδα, το Γρηγοριανό Ημερολόγιο (νέο) «*δια την Πολιτείαν μόνον, της Εκκλησίας διατηρούσης το Ιουλιανόν (παλαιό)*». Στις 23 Μαρτίου 1924 η Ιεραρχία της Ελλάδος δέχθηκε τη συνταύτιση των δυο ημερολογίων Πολιτικού και Εκκλησιαστικού.

μέσα στην καρδιά του χειμώνα με τα κρύα και τα χιόνια, που δεν άργησαν να έλθουν. Ακριβώς αυτή την κρίσιμη περίοδο εμφανίζεται μια συγκινητική φιλάνθρωπη κίνηση από κυρίες της εκλεκτής κοινωνίας του Βόλου. Η Επιτροπή τους, το Σάββατο 19 Ιανουαρίου 1924, δημοσιεύει στον «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ» μια ανακοίνωση - έκκληση:

ΕΚΚΛΗΣΙΣ

ΩΣΑΤΕ ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΦΥΓΑΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΥΓΕΙΑΝ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ

Μέσα στην καρδιά του χειμώνα ημέρες αγίων εορτών, ενώ παντού αλλού η εντυχία μοιράζει από ένα δώρο της μικρό ή μεγάλο, οι συμπολίται μας πρόσφυγες εκτός από την προηγούμενη αμέτρητον δυστυχίαν τους, πέφτουν ο ένας μετά τον άλλον χτυπημένοι από τρομερή αρρώστια, τον εξανθηματικό τύφο. Πεθαίνουν μέσα εις την ακαθαρσίαν αβόηθητοι, γιατί η προστασία των αρχών είναι μικρή μπροστά στον κίνδυνο. Απομονώνονται ολόκληρες οικογένειες, ενώ τα ολίγα κουρέλια τους καίγονται για να πολεμηθή το μόλυσμα και μένουν κυριολεκτικώς γυμνοί μέσα στη βολιώτικη υγρασία.

Όλες οι αρρώστιες τούς παραμονεύουν και μαζί μ' αυτούς και μας, την υγεία μας και τους αγαπημένους μας. Είναι ανάγκη ο προσφυγικός πληθυσμός να ντυθή καθαρά. Τα κουρελιασμένα ασπρόρρουχα γεμάτα ψείρες πρέπει να καούν και να τους δοθούν άλλα. Γι' αυτό γίνεται η έκκλησις.

Απευθυνόμαστε στις πονετικές νοικοκυρές του Βόλου. Τη Δευτέρα και Τρίτη, Επιτροπή αποτελουμένη από τας κυρίας Νάιτ, Ε. Καλημέρη, Αικ. Ζίφου, Δ. Νικολαΐδου, Ο. Πρωτοπαπά, Κατερίνη Ζαρκάδου, Σ. Σαράτση, θα περάση από όλα τα σπίτια της πόλεώς μας και θα μαζέψη κάθε δέμα, που θα έχουν ετοιμάση οι καλές κυρίες του Βόλου. Ό,τι ασπρόρρουχα παλιά, ό,τι φορέματα, σκεπάσματα έχετε περίσσια θα γίνουν δεκτά με ευγνωμοσύνη. Χρήματα δε χρειάζονται, γιατί καιρός χάνεται και λίγα πράγματα μπορούν ν' αγοραστούν. Κανένα σπίτι δεν πρέπει να κλείση την πόρτα του στην Επιτροπή. Μην ξεχνάτε ότι βοηθώντας τους πρόσφυγας προφυλάγετε συγχρόνως και την υγείαν της πόλεώς μας, που απειλείται σοβαρώτερα από κάθε άλλη φορά.

Η Επιτροπή

Εδώ δε χρειάζονται σχόλια. Η έκκληση της Επιτροπής Κυριών του Βόλου τα λέει όλα με τρόπο αληθινό και συγκινητικό. Η πρωτοβουλία τους αξίζει ένα θερμό «εύγε». Στην ίδια εφημερίδα της ημέρας εκείνης (Σάββατο 19 Ιανουαρίου 1924, «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ») υπάρχει η απαραίτητη πια ειδησεογραφία για τον εξανθηματικό τύφο:

Ο ΕΞΑΝΘΗΜΑΤΙΚΟΣ ΤΥΦΟΣ

Κατά την χθεσινή ημέραν εσημειώθη εν κρούσμα εξανθηματικού τύφου επί του πρόσφυγος Μαντζαρίνου Γεωργίου, διαμένοντος προ καιρού εις την αποθήκη Ασβεστά, εις την οποίαν ως γνωστόν παρουσιάσθη η νόσος υπό την απειλητικωτέραν μορφήν. Ούτος προς αποφυγήν απολυμάνσεως και μεταφοράς του εις τον νέον συνοικισμόν έφυγεν εκ Βόλου και επανήλθεν προχθές, οπότε αμέσως του επαρουσιάσθη ο εξανθηματικός.

Ποιες σκέψεις μπορούμε να κάνουμε μετά απ' αυτή τη μικρή είδηση; Ότι οι αρχές (υγειονομικές, αστυνομικές) θα πήγαν στην αποθήκη Ασβεστά, μετά τη διαπίστωση του εξανθηματικού τύφου, κι όσους βρήκαν αρρώστους τους μετέφεραν στο Αχιλλοπούλειο νοσοκομείο (όπως είχαμε διαβάσει σε προηγούμενες ειδήσεις) κι όλους τους άλλους, αφού τους απολύμαναν, τους οδήγησαν με συνοδεία στον νέο συνοικισμό, που ανεγειρόταν τότε για τους πρόσφυγες και κτιζόταν έξω από τον Βόλο «πέραν του Κραυσίνδωνος» και ασφαλώς θα βρίσκονταν κάτω από κάποια επιτήρηση. Όλα αυτά λοιπόν, την εξέταση, την απολύμανση και τη μεταφορά του στην απομόνωση του συνοικισμού, θέλησε ν' αποφύγει ο πρόσφυγας Μαντζαρίνος Γεώργιος, που κατά τη γνώμη του ξεγέλασε τις αρχές και εξαφανίστηκε, γιατί θα κατάλαβε ότι προσβλήθηκε από τον εξανθηματικό τύφο. Όταν κόπασε λοιπόν η αναταραχή, γύρισε κουβαλώντας βέβαια μαζί του το μικρόβιο του εξανθηματικού τύφου που εκδηλώθηκε.

Επομένως η μεταφορά των προσφύγων στον προσφυγικό συνοικισμό της Νέας Ιωνίας δε θα έγινε χωρίς γογγυσμό και επεισόδια, αφού ήταν αναγκαστική απομόνωση, βάζοντας σ' αυτούς τη σφραγίδα του συφοριασμένου, την οποία προσπάθησε ν' αποφύγει και «έφυγεν εκ Βόλου» ο Γεώρ. Μαντζαρίνος, για να επανέλθει αργότερα.

Την Τρίτη 22 Ιανουαρίου 1924 ο «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ» κρατάει το θέμα στην επικαιρότητα, γιατί υπάρχει συνέχεια των όσων συνέβησαν σε προηγούμενες ημέρες:

Ο ΕΞΑΝΘΗΜΑΤΙΚΟΣ ΤΥΦΟΣ

Την 20ην τρέχοντος εσημειώθη επί της πρόσφυγος Βασιλικής Νικολάου κρούσμα εξανθηματικού τύφου. Η προσβληθείσα μετεφέρθη πάραυτα εις το νοσοκομείον. Επίσης εις το νοσοκομείον απεβίωσεν ο προσβληθείς της 17^{ης} πρόσφυξ Γεώργιος Ματζαρίνος³⁰.

³⁰. Στοιχεία Ληξιαρχικής Πράξεως Θανάτου του Γεωργίου Ματζαρίνου: Αριθμ.102/1924, Σάββατον 19 Ιανουαρίου 1924, ετών 65. Αιτία: Εξανθηματικός τύφος

Παρά λοιπόν τα μέτρα που έλαβαν οι αρχές η νόσος προσβάλλει ακόμη. Δύο ημέρες μετά, την Πέμπτη 24 Ιανουαρίου 1924, στον «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ» υπάρχει μια ανακοίνωση της αστυνομίας -δυο γραμμές- για να καθησυχάσει τους πολίτες:

Η ΥΓΕΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ

Ουδέν κρούσμα εξανθηματικού τύφου εσημειώθη χθες, ως αναφέρει το εκδοθέν την εσπέραν υπό της αστυνομίας υγειονομικό δελτίον.

Και ενώ αυτά αναφέρει το αστυνομικό δελτίο, οι εκπαιδευτικές αρχές λαβαίνουν μέτρα για να μην εξαπλωθεί η μολυσματική νόσος ανάμεσα στους μαθητές των σχολείων. Πρώτο μέτρο το κλείσιμο των σχολείων για δέκα ημέρες.

Την Παρασκευή 25 Ιανουαρίου 1924 δημοσιεύονται στον «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ» οδηγίες στους μαθητές και εντολές στους διευθυντές των σχολείων, προκειμένου ν' αντιμετωπισθεί η μολυσματική νόσος:

ΠΡΟΦΥΛΑΞΙΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΑΠΟ ΤΟΥ ΕΞΑΝΘΗΜΑΤΙΚΟΥ ΤΥΦΟΥ

Ο υγειονομικός Επιθεωρητής της πόλεώς μας κ. Μωραΐτης απέστειλεν τας κάτωθι οδηγίας προφυλάξεως των μαθητών από του εξανθηματικού τύφου: Μεταξύ των πολλών μέτρων άτινα ελήφθησαν διά την καταστολήν του εξανθηματικού τύφου είναι και το κλείσιμον επί 10 ημέρας των εν τη πόλει όλων των σχολείων. Κατά το διάστημα τούτο δέον οι μαθηταί να κόψωσι τα μαλλιά των και δις τουλάχιστον να κάμνουσι λουτρό καθαριότητος. Οι προσφυγόπαιδες να λούονται εις τα δημοτικά λουτρά και να αλλάσσωσι συχνά, ιδίως τα ασπρόρρουχά των. Αι μαθήτριαι, αι έχουσαι κόνιδες εκ του λουτρού, δέον να αλειφθώσι διά πετρελαίου αναμεμειγμένου με έλαιον ανά ίσα μέρη. Με πάσαν θυσίαν να κηρύζωμεν τον πόλεμον κατά των φθειρών, αι οποίαι είναι ο μόνος φορέυς του εξανθηματικού τύφου. Οι δε πρόσφυγες μαθηταί δέον να εφοδιασθώσι δι' ενός πιστοποιητικού εκδιδομένου παρά του ιατρού του καταστήματος ένθα διαμένει, δηλούντος ότι ουδείς των εν τω καταυλισμώ προσφύγων προσεβλήθη εξ εξανθηματικού τύφου. Ουδείς μαθητής³¹ θέλει γίνει δεκτός τη ευθύνη του διευθυντού του σχολείου, αν δεν συμμορφωθή με τ' ανωτέρω.

³¹ . Στα αρχεία του Αου δημοτικού σχολείου αρρένων Βόλου - Μεταμορφώσεως (σήμερα 1ο δημ. σχολείο Βόλου) είναι γραμμένος κατά το σχολ. έτος 1923-24 ο μαθητής **Γρηγόρης Σκαλίδης** (από παραδρομή γράφει Γεώργιος) του Τριαντάφυλλου στην Αη τάξη (α/α. Μαθητολογίου 518) με τόπο διαμονής «νέος συνοικισμός» και χρόνο εγγραφής τον μήνα Απρίλιο του 1924. Αυτόν τον μαθητή τον βρήκαμε σ' αυτούς που προσβλήθηκαν από

Μαζί με τις οδηγίες κατά του εξανθηματικού τύφου, δίδονται εντολές και προς τους διευθυντές των σχολείων, για το πώς θα δεχθούν τους πρόσφυγες μαθητές, με κατακλείδα «ουδείς μαθητής θέλει γίνει δεκτός». Δεν τους έφταναν όλα τ' άλλα, τώρα θα τρέχουν τα προσφυγάκια να πάρουν και πιστοποιητικά υγείας, γιατί θα τους κλείσουν την πόρτα του σχολείου. Και δεν ήταν και λίγα. Ξεπερνούσαν τα 850.³² Στο μεταξύ έχει πέσει βαρύς χειμώνας στην περιοχή και μπορούμε να φαντασθούμε πώς θα περνούσαν τις ημέρες τους οι πρόσφυγες στο νέο συνοικισμό και σε άλλους καταυλισμούς.

Ο «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ» του Σαββάτου 26 Ιανουαρίου 1924 στη στήλη «ΠΕΝΙΕΣ» γράφει: *Αι δύο τελευταίαι ημέραι κρατούν έως τώρα τα πρωτεία της βαρυχειμωνιάς. Χιόνι άφθονο, παγωνιές, κρούσταλλα και δε λέει ακόμη ο καιρός να ξεκόψη και να γυρίση προς το μαλακώτερο.*

Στην ίδια στήλη έχει πληροφορίες για εκείνη την Επιτροπή των Κυριών του Βόλου, που ανέλαβε να μαζέψει ρούχα για τους πρόσφυγες και γράφει:

Αι κυρίαί του εράνου εις μεταχειρισμένα ρούχα διά τους πρόσφυγας είναι υπέρ ικανοποιημένα. Συνέλεξαν αρκετά ρούχα εις πολύ καλή κατάστασιν και γενναίον συγχρόνως χρηματικόν ποσόν, από όσους δεν είχαν να δώσουν ενδύματα. Τα συλλεγέντα είδη θα διανεμηθούν εις τας οικογενείας των προσβληθέντων από εξανθηματικόν τύφον, τα δε χρήματα θα διατεθούν διά την προμήθειαν γάλακτος διά τα απροστάτευτα προσφυγόπουλα. Η όλη φιλανθρωπική κίνησις διεξάγεται -και πάντοτε επιτυχώς- υπό την διεύθυνσιν της κ. Αικ. Ζίφου, της οποίας

εξανθηματικό τύφο (βλ. στη σ.59 στον κατάλογο των προσβληθέντων με αριθ. 24 του παρόντος βιβλίου). Φαίνεται, ότι οι γονείς του μαθητή, μετά την αποθεραπεία του από τον εξανθηματικό, τον έστειλαν και γράφτηκε στο σχολείο και ο διευθυντής σημείωσε ως τόπον διαμονής "νέος συνοικισμός", όπως και πράγματι ήταν.

Τον ίδιο μαθητή τον βρίσκουμε την επόμενη χρονιά, όταν άρχισαν να λειτουργούν τα πρώτα σχολεία στο συνοικισμό (Νέα Ιωνία), το σχολ. έτος 1924-25 γραμμένο στη Βα τάξη με α/α Μαθητολογίου 26 και με ένδειξη «προερχόμενος από το Αο δημ. σχολείο αρρένων Μεταμορφώσεως». Αφού ήταν κάτοικος Νέας Ιωνίας οι γονείς του τον έγγραψαν στο σχολείο της περιοχής του. Ο Γρηγόρης Σκαλίδης έβγαλε όλες τις τάξεις του δημοτικού σχολείου με άριστα.

³² . Από πρόχειρη έρευνα που κάναμε στα επίσημα βιβλία των δημ. σχολείων εκείνης της εποχής στα σχολεία του Βόλου (πλην του Αου Θηλέων Αγ. Νικολάου, του Δου Θηλέων Αγ. Κων/νου και του Σχολείου Ασύλου, που σ' αυτά δε βρήκαμε αρχεία, κατά το σχολ. έτος 1923- 24 φοιτούσαν 2.983 μαθητές και μαθήτριες, από τους οποίους οι 859 δηλ. ποσοστό 28,8% ήταν πρόσφυγες, που φαίνεται είτε από το χαρακτηρισμό «πρόσφυζ», είτε από τον τόπο γέννησής τους.

την θέλησιν και την φιλαλληλίαν εγκωμιάζουν πρωτίστως αι εκλεκταί της συνεργάτιδες. Θαύμα την αποκαλούν αντοχής, ενεργητικότητας και θεληματικότητας.

Η έκκληση λοιπόν, που έκαναν οι εκλεκτές κυρίες του Βόλου (βλ. στη σ. 67 του παρόντος βιβλίου) απέδωσε και οι «ΠΕΝΙΕΣ» του «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΥ» δίκαια τις επαινούν όλες και ιδιαίτερα την Αικατερίνη Ζίφου. Την τελευταία ημέρα του Ιανουαρίου, Πέμπτη 31 του 1924, για να καθησυχάσουν οι πάντες από την απειλή του εξανθηματικού τύφου ο «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ» δημοσιεύει:

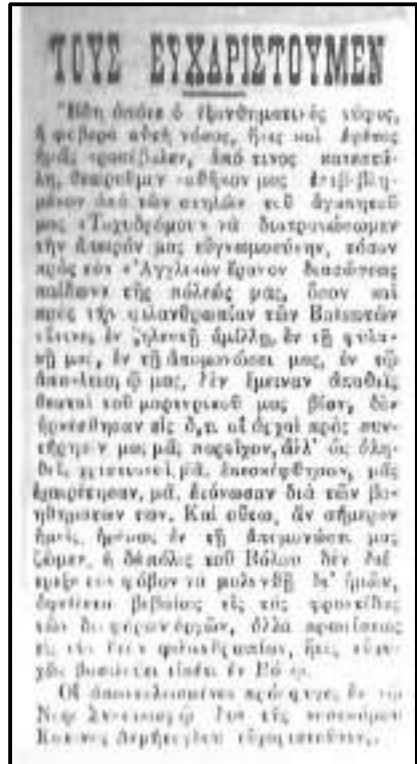
Η ΥΓΕΙΑ

Από εβδομάδος και πλέον ουδέν κρούσμα εξανθηματικού τύφου εσημειώθη εις την πόλιν μας. Τούτο κατά μέγιστον λόγον οφείλεται εις την δραστηριότητα της υγειονομικής Επιτροπής, ήτις κατέβαλε πάσας τας προσπάθειάς προς εξάλειψιν της νόσου.

Αυτές τις 20 ημέρες του Ιανουαρίου του 1924, από τις 11 μέχρι τις 31, που το φάσμα του εξανθηματικού τύφου αγκάλιαζε τους καταυλισμούς των προσφύγων και τριγύριζε στις καπναποθήκες, στα σχολεία, στις παλιές στρατώνες, στις σκηνές και στα χαμόσπιτα, αφού θέρισε μερικούς δυστυχείς, αφού απομόνωσε άλλους στον «προσφυγικό συνοικισμό», αφού πανικόβαλε την πόλη του Βόλου, έφυγε αφήνοντας πίσω του ανάμεικτα συναισθήματα φόβου, οίκτου, συμπόνιας, άφησε και κάτι ιστορικό: τους πρώτους κατοίκους της Νέας Ιωνίας. Αυτοί οι πρώτοι κάτοικοι, «οι αποκεκλεισμένοι πρόσφυγες εν τω Νέω Συνοικισμώ», το Σάββατο 2 Φεβρουαρίου 1924, στέλνουν μια ευχαριστήρια επιστολή στον «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ» και γράφουν αυτά τα συγκινητικά:

ΤΟΥΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΥΜΕΝ

Ήδη οπότε ο εξανθηματικός τύφος, η φοβερά αυτή νόσος,

**«ΤΟΥΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΥΜΕΝ»
(«ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ» Σάββατο 2
Φεβρουαρίου 1924),**

ήτις και εφέτος ημάς προσέβαλεν, από τινος κατεστάλη, θεωρούμεν καθήκον μας επιβεβλημένον από των στηλών του αγαπητού μας «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΥ» να διατρανώσωμεν την άπειρον μας ευγνωμοσύνην, τόσον προς τον «Αγγλικόν Ερανον Διασώσεως Παίδων» της πόλεώς μας, όσον και προς την φιλανθρωπίαν των Βολιωτών, οίτινες εν ζηλευτή αμίλλη εν τη φυλακή μας, εν τη απομονώσει μας, εν τω αποκλεισμό μας, δεν έμειναν απαθείς θεαταί του μαρτυρικού μας βίου, δεν ηρκέσθησαν εις ό,τι αι αρχαί προς συντήρησιν μάς παρείχον, αλλ' ως αληθείς χριστιανοί μας επεσκέφθησαν, μας εχαιρέτησαν, μας ετόνωσαν διά των βοηθημάτων των. Και ούτω, αν σήμερον ημείς, ηρέμως εν τη απομονώσει μας ζώμεν, η δε πόλις του Βόλου δεν διέτρεξεν τον φόβον να μολυνθή δι' ημών, οφείλεται βεβαίως εις τας φροντίδας των διαφόρων αρχών, αλλά πρωτίστως εις την θείαν φιλανθρωπίαν, ήτις ευτυχώς βασιλεύει εισέτι εν Βόλω.

Οι αποκεκλεισμένοι πρόσφυγες εν τω Νέω Συνοικισμώ
 διά της νοσοκόμου Κατίνας Δεμήτογλου ευχαριστούντες
 Τέτοιοι ήταν οι πρώτοι οικιστές της Νέας Ιωνίας τον Ιανουάριο του 1924:
 Γενναίοι. Ευγενείς. Ευγνώμονες!

5. Η ΑΠΟΠΕΡΑΤΩΣΗ ΤΟΥ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΥ

Πέρασε κι έφυγε ο εξανθηματικός τύφος, έμειναν όμως «οι αποκεκλεισμένοι πρόσφυγες εν τω ΝΕΩ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΩ», όπως υπογράφουν. Τι γίνονται όμως οι εργασίες αποπεράτωσης των σπιτιών; Προχώρησαν ή σταμάτησαν λόγω της νόσου ή άλλων αιτίων; Ένα δημοσίευμα του «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΥ», την Τετάρτη 6 Φεβρουαρίου 1924, διαφωτίζει τους πρόσφυγες, που περιμένουν τα στίτια εναγωνίως.

Ο ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΣ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΣ - ΕΛΛΕΙΨΙΣ ΧΡΗΜΑΤΩΝ

Όπως και προ ημερών εγράφομεν αι εργασίαι διά την ανοικοδόμησιν του προσφυγικού συνοικισμού διεκόπησαν από διμήνου περίπου ελλείψει χρημάτων, των αρχικών σταλέντων παρά της Κεντρικής Επιτροπής Στεγάσεως Προσφύγων εξηντλήθησαν. Ούτω το έργον μένει ημιτελές με κίνδυνον εκ της εκάστοτε κακοκαιρίας και προς αποσόβησιν ενός τοιούτου γεγονότος επιβάλλεται με κάθε τρόπον η αποπεράτωσις της προσφυγικής συνοικίας να συντελεσθή το ταχύτερον.

Η μηχανική του δήμου υπηρεσία καταρτίζει σχεδιάγραμμα της καταληφθείσης διά τον συνοικισμόν εκτάσεως, ήτις εκηρύχθη απαλλο-

*στριωτέα διά την οποίαν οι ιδιοκτήται θα λάβουν την νόμιμην αποζημίω-
σιν. Η έκτασις αυτή υπερβαίνει τα εβδομήκοντα (70) στρέμματα.*

Από έλλειψη, λοιπόν, χρημάτων σταμάτησαν οι εργασίες στον νέο συνοικισμό. Στο μεταξύ αυτή την εποχή υπάρχει μια κοινωνική αναταραχή γύρω από την αισχροκέρδεια των εμπόρων και την ακρίβεια της ζωής. Για τα ζητήματα αυτά αποφασίστηκε να γίνει στον Βόλο, στην Πλατεία Γεωργίου Αου, στον Άγιο Κωνσταντίνο, σχετικό συλλαλητήριο. Οι πρόσφυγες όμως έχουν άλλα προβλήματα και γι' αυτό συγκροτούν κι αυτοί δικό τους συλλαλητήριο στην Πλατεία Ελευθερίας την ίδια ημέρα. Μέσα στα αιτήματά τους είναι και η αποπεράτωση του νέου συνοικισμού. Γράφει λοιπόν ο «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ» το Σάββατο 9 Φεβρουαρίου 1924:

ΤΟ ΣΥΛΛΑΛΗΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

Αύριον Κυριακήν και ώραν 2 μ.μ. συγκροτείται εις την Πλατείαν της Ελευθερίας παμπροσφυγικόν συλλαλητήριον άσχετον με το συγκροτηθόσμενον έτερον τοιούτον διά την ακρίβειαν της ζωής και της αισχροκέρδειας. Στο συλλαλητήριον τούτο, το οποίον θα λάβουν μέρος αποκλειστικώς μόνον οι πρόσφυγες, θα ζητηθούν παρά της Κυβερνήσεως και της Εθνοσυνελεύσεως τα κάτωθι:

- α) Η αγροτική και αστική εγκατάστασις των προσφύγων*
- β) Η αποπεράτωσις του νέου συνοικισμού*
- γ) Χορήγησις εργασίας εις τους πρόσφυγας*
- δ) Χορήγησις προκαταβολών έναντι των εγκαταλειφθεισών περιουσιών*
- ε) Επίσπευσις της ανταλλαγής των πληθυσμών*
- στ) Αναζήτησις των υπολειφθέντων πολιτικών ομήρων και αιχμαλώτων εν Μικρά Ασία*
- ζ) Εφαρμογή του 54ου άρθρου του ενοικιοστασίου και εις Βόλον.*

Όπως διαβάζουμε, εκτός από την αποπεράτωση του νέου συνοικισμού (προσφυγικού) και άλλα καθαρώς οικονομικά αιτήματα μέσα στα οποία μπορούμε να ζήσουμε τον καθημερινό αγώνα στη βιοπάλη, βλέπουμε να τους απασχολούν και άλλα αιτήματα γενικότερα, που είναι συνέπεια της Μικρασιατικής καταστροφής, όσον αφορά το ανθρώπινο δράμα, που συνεχίζόταν σε πολλές οικογένειες προσφύγων, οι οποίες περίμεναν τους πολιτικούς ομήρους ή τους αιχμαλώτους, που έμειναν (χάθηκαν;) στη Μικρά Ασία. Τη Δευτέρα, 11 Φεβρουαρίου 1924 μετά το συλλαλητήριο, οι πρόσφυγες διαβάζουν στον «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ» μια ανοιχτή επιστολή του Δ. Σαράτση, πληρεξουσίου (βουλευτή), που δικαιολογεί την προσφυγική αγανάκτηση για την αδιαφορία του Κράτους για τον προσφυγικό συνοικισμό. Η επιστολή είναι αποκαλυπτική και για άλλα θέματα:

**ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΠΡΟΣ ΤΟΝ «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ»
ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΟΥ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΥ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΥ**

κ. Διευθυντά του «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΥ»

Οι πρόσφυγες συμπολίται μας έχουν δίκαιο διαδηλώντες την αγανάκτησίν των διά την κρατικήν ακηδείαν. Δεν είναι μόνον οι όροι της ζωής οι οποίοι είναι ανυπόφοροι διά πολλούς εντοπίους, δεν είναι μόνον η δημόσια περίθαλψις η οποία είναι σχεδόν εικονική, αλλά κατωρθώθη να σταματήση πάσα εργασία εις τον ενταύθα προσφυγικόν συνοικισμόν. Το πράγμα αυτό οφείλεται εις την υπερφυή ιδέαν την οποίαν συνέλαβεν το Υπουργείον των Οικονομικών να μην εγκρίνη καμίαν πίστωσιν, ούτε διά τα μέχρι τούδε οφειλόμενα εις διαφόρους εργολάβους, ούτε διά μελλούσας δαπάνας. Εις μάτην η Επιτροπή του συνοικισμού έγραψε και τηλεγράφησε επανειλημμένως

εκθέτουσα τα χάλια των προσφύγων και των τοίχων οι οποίοι προορίζονται να γίνουν οικήματα. Εις μάτην ημείς οι πληρεξούσιοι ηγωνίσθημεν να πείσωμεν τον Υπουργόν να πληρώση. Ο κ. Μιχαλακόπουλος είχε κληρονομήσει από τον κ. Κοφινά, την απόφασιν να μην εγκρίνη τίποτε, την οποίαν ελπίζω ότι δεν θα εκληροδότησεν εις τον διάδοχόν του. Το επιχείρημά του ήτο ότι το κράτος δεν πρέπει να δαπανήση πλέον τίποτε αφού τους συνοικισμούς επρόκειτο να παραλάβη η υπό τον κ. Μοργκεντάου³³ Επιτροπή Αποκαταστάσεως Προσφύγων. Σημειώστε όμως ότι η Επιτροπή αυτή μόλις προ 15 ημερών εγκατεστάθη, ενώ τα έργα έχουν σταματήσει εδώ προ τριών περίπου μηνών. Ούτω πως παραμένουν τα οικήματα εις το σημείον οικοδομικόν ευρέθησαν προ τριών μηνών. Οι πρόσφυγες έμειναν και δεύτερον χειμώνα εις τας αθλίας αποθήκας και θα μείνωσι ίσως και τρίτον, αν εξακολουθήση αυτή η δραστηριότης των Υπουργείων.

³³ . Ο Ερρίκος (Χένρυ) Μοργκεντάου (Henry Morgenthau 1856-1946) υπήρξε Πρεσβευτής των Η.Π.Α. στην Κων/πολη κατά τον Α~ Παγκόσμιο Πόλεμο. Διετέλεσε Πρόεδρος του Αμερικανικού Ερυθρού Σταυρού. Η Κοινωνία των Εθνών του ανέθεσε την προεδρία της Αυτόνομης Επιτροπής Αποκαταστάσεως Προσφύγων στην Ελλάδα. Από τη θέση αυτή κατέβαλε πολλές προσπάθειες για την επίλυση του δύσκολου προβλήματος αποκατάστασης των προσφύγων. Για το έργο του αυτό τιμήθηκε από την Ελλάδα. Ο Μοργκεντάου, όπως θα δούμε, επισκέφθηκε τη Νέα Ιωνία ως Πρόεδρος της Επιτροπής Αποκαταστάσεως Προσφύγων στις 29-5-1928 και επιθεώρησε τα εκτελούμενα τότε έργα. Σε συνοικίες προσφύγων Μικρασιατών στην Αθήνα (Βύρωνα, Νίκαια, Υμηττός) και στη Θεσ/νίκη έχουν δώσει το όνομά του σε δρόμους για να τον τιμήσουν. Μήπως θα έπρεπε κι εδώ στη Νέα Ιωνία να τιμηθεί ανάλογα;

Ελπίζω ότι ο νυν Υπουργός των Οικονομικών δε θα έχη τας αυτάς με τους προκατόχους του αντιλήψεις.

Βόλος 10-2-1924

Με Υπόληψι

Δ.Ι.Σαράτσης

Εδώ ο Δ. Σαράτσης επικρίνει την απραξία του Υπουργείου σχετικά με την ανέγερση του συνοικισμού. Η απραξία ήταν γεγονός, γιατί μεσολάβησε ένα διάστημα αναμονής. Σ' αυτό το διάστημα η ηγεσία του Υπουργείου επεδίωκε να μεταθέσει τις υπέρογκες δαπάνες της προσφυγικής αποκατάστασης στον διεθνή οργανισμό της Κοινωνίας των Εθνών (ο ΟΗΕ εκείνης της εποχής), πράγμα το οποίο τελικά επέτυχε. Έτσι ιδρύθηκε η Αυτόνομος Επιτροπή Αποκαταστάσεως Προσφύγων υπό την αιγίδα της Κοινωνίας των Εθνών με πρώτο Πρόεδρο τον Μοργκεντάου, ο οποίος, αφότου ανέλαβε, προώθησε την αποκατάσταση των προσφύγων.

Βέβαια, το διάστημα αυτό της μεταβατικής περιόδου έγινε η αιτία να σταματήσουν τα έργα αποπεράτωσης του προσφυγικού συνοικισμού με δικαιολογημένη τη δυσφορία των προσφύγων, απόρροια της οποίας υπήρξε και η παραπάνω επιστολή του Δ. Σαράτση.

Το συλλαλητήριο για το οποίο διαβάσαμε προηγουμένως φαίνεται ότι ανατάραξε τα λιμνάζοντα προβλήματα των προσφύγων και το Υπουργείο Περιθάλψεως έλαβε κάποια μέτρα. Ικανοποιήθηκαν όμως οι πρόσφυγες; Ας δούμε τι γράφει ο «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ», τέσσερις ημέρες μετά το συλλαλητήριο, την Πέμπτη 14 Φεβρουαρίου 1924:

ΤΑ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ - ΠΟΙΑ ΜΕΤΡΑ ΕΛΗΦΘΗΣΑΝ

Κατόπιν του γενομένου εις την πόλιν μας συλλαλητηρίου εκ μέρους των προσφύγων, το Υπουργείον Περιθάλψεως έλαβε τα εξής ανακουφιστικά μέτρα, ήτοι: Απέστειλεν 1000 κουβέρτες, θα αποστείλη δε ετέρας 2000. Ενεκρίθη η δαπέδωσις του συνοικισμού και η κατασκευή αποχωρητηρίων.³⁴

Εστάλησαν επίσης υελοπίνακες διά τον ίδιον συνοικισμόν. Εδόθη εντολή, όπως το Ταμείο Περιθάλψεως Βόλου εκποιήση υπέρ των ενδιαφερομένων προσφύγων οικόπεδο προς ανέγερσιν καταστημάτων. Τέλος ελήφθη απόφασις, όπως το Γραφείο Περιθάλψεως Βόλου παραμείνη με κέντρον την Λάρισαν. Αι ενταύθα οργανώσεις των προσφύγων λα-

³⁴ . Από τις 10 Ιανουαρίου, που τους απομόνωσαν εκεί, δεν υπάρχουν αποχωρητήρια και οι πρόσφυγες κάνουν την ανάγκη τους εκεί γύρω στους βατιώνες και στα χωράφια! Τώρα, μετά δηλ. ένα μήνα, «ενεκρίθη η κατασκευή αποχωρητηρίων» !

βούσαι γνώσιν των ληφθέντων προχείρων μέτρων δεν εξεδήλωσαν καμίαν ικανοποίησιν, αναμένουσαι αποφάσεις ριζικωτέρας, ήτοι την αστικήν αποκατάστασιν, την χορήγησιν δανείου και την προστασίαν των ενοικιαστών προσφύγων. Οι διευθύνοντες τας προσφυγικάς οργανώσεις μας εβεβαίωσαν ότι εάν εντός 10ημέρου δεν ληφθώσι υπ' όψιν τα βασικά αιτήματα θα καταστή αναπόφευκτον το παμπροσφυγικόν συλλαλητήριον, το οποίον θα είναι πολύ ογκωδέστερον του πρώτου.

Φαίνεται ότι οι πρόσφυγες δεν έμειναν απόλυτα ικανοποιημένοι από τα πρόχειρα μέτρα, που ελήφθησαν γι' αυτούς και ζητούν «αποφάσεις ριζικωτέρας». Ξέρουν ότι υπάρχει κάποια κινητικότητα στα προσφυγικά θέματα, γι' αυτό και επιμένουν, διαφορετικά «θα καταστή αναπόφευκτον το (νέον) παμπροσφυγικόν συλλαλητήριον».

Είχαμε διαβάσει σε προηγούμενες σελίδες για τον Μοργκεντάου, που είχε ορισθεί Πρόεδρος της Επιτροπής Αποκαταστάσεως Προσφύγων. Στον «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ» στις 5 Μαρτίου 1924, οι πρόσφυγες διαβάζουν ειδήσεις σε σχέση με το Μοργκεντάου κι αυτούς, οι οποίες τους χαροποιούν ιδιαίτερα:

ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΜΟΡΓΚΕΝΤΑΟΥ ΕΙΣ ΤΗΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Θεσσαλονίκη 4. *Ο κ. Μοργκεντάου ερωτηθείς σχετικώς, με τους σκοπούς του ταξιδίου του εις την Ευρώπην, εδήλωσεν τα εξής: Δεν είναι μυστικοί. Είναι γνωστόν ότι εκλήθην να μεταβώ εις Λονδίον προς συνάντησιν του Διευθυντού της Τραπεζής Αγγλίας κ. Νόρμαν. Ερώτησις: Διά το προσφυγικόν δάνειον; Απάντησις: Αναμφιβόλως. Ερωτ.: Πώς κρίνετε τον προσφυγικόν μας κόσμον εξοχώτατε; Απάντησις: Φιλότιμον και φιλόπονον. Επεσκέφθην εδώ πλησίον σήμερον έναν προσφυγικόν συνοικισμόν, τους «Ματζάρηδες»³⁵ και σας βεβαιώ ότι έμεινα ενθουσιασμένος από την επιτελεσθείσαν εργασίαν. Οι πρόσφυγες είναι παραγωγικοί. Κάθε δαπάνη γενομένη δι' αυτούς δεν πηγαίνει επί ματαίω.*

Αυτά δήλωσε ο Μοργκεντάου, που ασφαλώς θα ικανοποίησαν τους πρόσφυγες, αφού τους επιδαμίλεψε με καλά λόγια και δήλωσε ότι πηγαίνει να φέρει λεφτά - δάνειο.

Θα κάνουμε πιο κάτω μια αναφορά σχετική με αυτό το δάνειο για να μπορέσουμε να εξηγήσουμε την πίεση που ασκούσε στους πρόσφυγες η Επιτροπή Αποκαταστάσεως Προσφύγων για εξόφληση των σπιτιών που τους είχαν χορηγηθεί.

³⁵ .Ονομάστηκε Νέα Ραιδεστός, γιατί όλοι οι κάτοικοί της προέρχονταν από την πόλη Ραιδεστό της Ανατολικής Θράκης στη θάλασσα της Προποντίδας

Γράφει ο Μοργκεντάου³⁶ : «Ως ρήτρα του δανείου η ελληνική κυβέρνηση κατέθεσε στην Κοινωνία των Εθνών ένα σχετικό Πρωτόκολλο. Με το Πρωτόκολλο αυτό η Ελλάδα δεσμευόταν επίσημα να αναγνωρίσει την Επιτροπή Αποκαταστάσεως Προσφύγων ως ανεξάρτητο όργανο με την ιδιότητα και τα δικαιώματα της εταιρίας. Η εταιρία θα έπαιρνε από την Τράπεζα της Ελλάδας όλα τα έσοδα ενός επικείμενου εσωτερικού δανείου ύψους 3-6 εκατομμυρίων στερλινών το οποίο θα σύναπτε η ελληνική κυβέρνηση για το έργο αποκατάστασης των προσφύγων.

Η ελληνική κυβέρνηση δεσμεύτηκε να παραχωρήσει σ' αυτή την εταιρία 500.000 εκτάρια (περίπου 5.056.575 στρέμματα) καλλιεργήσιμης γης, η οποία θα αποτελούσε ιδιοκτησία της εταιρίας. Οι πρόσφυγες θα αγόραζαν αυτή τη γη και θα την εξοφλούσαν σε δόσεις οι οποίες θα διατίθονταν για την εξόφληση του δανείου.

Η πρώτη ρήτρα γι' αυτό το δάνειο θα ήταν προφανώς η υποθήκευση αυτής της γης, των κτιρίων, των εργαλείων κλπ. Μια επιπλέον ρήτρα ήταν η δέσμευση της ελληνικής κυβέρνησης να διαθέσει για την απόσβεση του δανείου όλα τα έσοδα από τους δασμούς επί του οινοπνεύματος σε ολόκληρη την Ελλάδα καθώς και τους φόρους από τον καπνό, τα χαρτόσημα και τα μονοπώλια αλατιού, σπύριτων, τραπουλόχαρτων και τσιγαρόχαρτου στη Νέα Ελλάδα δηλαδή, τη Μακεδονία και την Ελλάδα».

Στις επόμενες σελίδες θα μας δοθεί η ευκαιρία να διαβάσουμε για το εσωτερικό αυτό δάνειο και άλλα για

Ερρίκος Μοργκεντάου

Η Κοινωνία των Εθνών του ανέθεσε την Προεδρία της Διεθνούς Επιτροπής Αποκαταστάσεως Προσφύγων στην Ελλάδα. Επισκέφθηκε τη Νέα Ιωνία στις 29-05-1928 και επιθεώρησε τα εκτελεσθέντα έργα (Φωτ. από το βιβλίο του «Τα μυστικά του Βοσπόρου» Η. Morgenthau, Εκδόσεις Τροχαλία.

³⁶ . Ερρίκος Μοργκεντάου, «Η αποστολή μου στην Αθήνα», Εκδόσεις Τροχαλία 1994, σελ. 269

τη δραστηριότητα του Μοργκεντάου και την επίσκεψή του στον Βόλο και στον προσφυγικό συνοικισμό.

Στο μεταξύ προχωρεί η εργασία ανοικοδόμησης του συνοικισμού και η παράδοση των πρώτων σπιτιών στην επιτροπή παραλαβής. Ευχάριστα νέα.

Στον «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ» της Πέμπτης 8 Μαρτίου 1924 οι πρόσφυγες διαβάζουν, χαίρονται, αλλά και προβληματίζονται περί του πρακτέου. Γιατί; Διαβάζουμε:

**Ο ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΣ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΣ
Η ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ ΤΩΝ ΕΤΟΙΜΩΝ ΟΙΚΗΜΑΤΩΝ**

Χθες εγένετο η παράδοσις υπό την Μηχανικής υπηρεσίας των ασβεστο κτίστων οικημάτων του συνοικισμού των προσφύγων εις την προ ημερών καταρτισθείσαν επιτροπήν παραλαβής.

Τα παραδοθέντα οικήματα έτοιμα καθ' όλα τα άλλα στερούνται δαπέδου, επί δε των τοίχων δεν εγένετο ασβεστοκονιάσις.³⁷

Ήδη στεγάζονται εις τον νέον συνοικισμόν περί τας 40 προσφυγικά οικογένεια. Άλλη έλλειψις σπουδαιότατη επίσης είναι και η μη κατασκευή αφοδευτηρίων λόγω ανεπάρκειας χρημάτων. Διά την κατασκευήν τούτων υπολογίζεται η δαπάνη να ανέλθη εις τας 500.000 δραχμάς.

Η μεταφορά των προσφύγων και η στέγασις αυτών εις τον νέον συνοικισμόν θα γίνη τη εποπτεία της καταρτισθείσης επιτροπής. Αι αυτοπροαιρέτως εγκατασθείσαι 5 οικογένεια εις τον νέον συνοικισμόν θα εξωσθώσι υπό της Αστυνομίας, κατόπιν διαβημάτων της Επιτροπής.

Μας εδηλώθη κατηγορηματικώς ότι απαγορεύεται του λοιπού η αυτοπροαίρετος εγκατάστασις προσφύγων εις τον νέον συνοικισμόν. Η εγκατάστασις θα γίνη μετά την κατασκευήν των αφοδευτηρίων και πλυντηρίων διά τα οποία ενήργησεν η Επιτροπή.

Βρισκόμαστε λοιπόν στις αρχές του Μαρτίου του 1924 και τώρα άρχισε η παράδοση των πρώτων σπιτιών επίσημα. Αξίζει να θυμηθούμε ότι όταν «ετέθη ο θεμέλιος λίθος» του συνοικισμού στις 15 Αυγούστου το 1923 είχε εκφραστεί η ευχή και είχε δοθεί η υπόσχεση ότι θα ήταν έτοιμα τον Σεπτέμβριο, πριν μπει ο χειμώνας. Ήδη πέρασε ο χειμώνας και βρισκόμαστε στην άνοιξη του 1924. Ας είναι. Αρκεί που έγιναν.

Ναι, αλλά ποια είναι η κατάστασή τους; Μήπως εκείνο το «έτοιμα καθ' όλα» είναι ειρωνεία λέξεων, αφού το δάπεδό τους ήταν χώμα με κάπαρες κι

³⁷ . Όλες οι υπογραμμίσεις είναι δικές μας.

κι αγριόχορτα και οι τοίχοι τους ασουβάτιστοι;

Επί πλέον, δεν είχαν κατασκευασθεί αποχωρητήρια. Ήδη στεγάζονταν στα πρώτα σπίτια 40 οικογένειες³⁸ κι άλλες 5 εγκαταστάθηκαν «αυτοπροαιρέτως», δηλαδή έκαναν «κατάληψη». Πώς ζούσαν όλοι αυτοί οι άνθρωποι στα σκέτα ασουβάτιστα και με χωμάτινο δάπεδο δωμάτια και χωρίς αποχωρητήρια;

Ωστόσο σε σύγκριση με τις αποθήκες, τα σχολεία και τις σκηνές, αυτά τους φαίνονταν «παλατάκια» και γι' αυτό άρχισαν «αυτοπροαιρέτως» να πιάνουν σπίτια, δηλ. να κάνουν κατάληψη, πράγμα, που απαγορευόταν. Η αρμόδια επιτροπή θα έκρινε ποιοι θα στεγάζονταν σ' αυτά τα πρώτα σπίτια.

Στις προηγούμενες σελίδες αναφέραμε ότι ο Μοργκεντάου, Πρόεδρος της Επιτροπής Αποκαταστάσεως Προσφύγων θα πήγαινε ταξίδι στο Λονδίνο για να εξασφαλίσει δάνειο για την αποκατάσταση των προσφύγων. Η προσεχής ειδησεογραφία ασχολείται μ' αυτό το δάνειο, αλλά και με ειδικότερα θέματα, που έχουν σχέση με τον προσφυγικό συνοικισμό. Διαβάζουν, λοιπόν, οι πρόσφυγες, την Πέμπτη 20 Μαρτίου 1924, στον «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ» τα παρακάτω ενδιαφέροντα:

Ο ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΣ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΣ ΤΙ ΣΥΝΕΤΕΛΕΣΘΗ - ΤΙ ΕΝΑΠΟΜΕΝΕΙ

Αι εργασίαι διά την αποπεράτωσιν του προσφυγικού συνοικισμού δεν επανελήφθησαν και τούτο διότι δεν εστάλησαν εξ Αθηνών χρήματα. Ούτε φαίνεται να σταλούν προ της συνάψεως του προσφυγικού δανείου διά την επιτυχίαν του οποίου εταξίδευσεν τελευταίως εις την Ευρώπην ο κ. Μοργκεντάου, εις την αρμοδιότητα του οποίου ως γνωστόν υπήχθησαν αι υπηρεσίαι αστικής και αγροτικής αποκαταστάσεως των προσφύγων. Διά την προσφυγικήν συνοικίαν της πόλεώς μας δύναται να λεχθή ότι κατά μέγα μέρος αυτή απεπερατώθη δηλ. όλαι αι οικοδομαί ανηγέρθησαν. Επίσης ετοποθετήθησαν νελοπίνακες εις τα παράθυρα και εγένετο εγκατάστασις θερμαστρών διά τον χειμώνα. Εναπομένει ήδη η κατασκευή δαπέδων, διά τα οποία υπάρχει μεν η αναγκαίουσα ξυλεία, αλλά δεν ελήφθη από την Κεντρικήν Επιτροπήν έγκρισις και τοιουτοτρόπως δεν ήρχισεν η εκτέλεσις της εργασίας ταύτης. Είναι όμως ενδεχόμενον η δαπέδωσις να γίνη διά τσιμέντου ως υγιεινοτέρου από μιας απόψεως διά πολυκατοικίαν³⁹ και στερεότερον.

³⁸ . Ήταν αυτές που μετέφεραν τον Ιανουάριο εξαιτίας του εξανθηματικού τύφου.

³⁹ . Εδώ εννοεί τα σπίτια που ήταν στη σειρά κολλημένα το ένα με τ' άλλο οριζόντια και όχι όπως είναι σήμερα μια πολυκατοικία το ένα πάνω στο άλλο, κάθετα.

Άλλη ανάγκη την οποίαν παρουσιάζει σήμερα ο συνοικισμός είναι η των αποχωρητηρίων και πλυντηρίων, μέσων απαραίτητων διά την καθαριότητα. Τα σχετικά σχέδια προ καιρού απεστάλησαν εις Αθήνας, δεν επεστράφησαν όμως εισέτι εγκεκριμένα. Άνευ τούτων αποχωρητηρίων και πλυντηρίων δεν είναι ορθόν να γίνη εγκατάστασις προσφύγων εις την νέαν συνοικίαν, διά τον απλούστατον λόγον, ότι καθαριότης δεν θα τηρήται και κατά φυσικήν συνέπεια ούτε η υγεία των εκεί κατοίκων θα είναι εξησφαλισμένη. Απαραιτήτως λοιπόν και κατ' ανάγκην πρέπει να γίνουν αποχωρητήρια και πλυντήρια. Εις τας άλλας ελλείψεις του συνοικισμού δεν πρέπει να λησμονηθή και η της συγκοινωνίας. Κυρίως προέχει η κατασκευή γεφύρας επί του Κραυσίνδωνος, διότι άνευ του τεχνικού τούτου μέσου τον χειμώνα η επικοινωνία της νέας συνοικίας με την πόλιν θα προσκόπη πολύ. Εις τον προσφυγικόν συνοικισμόν διαμένουσι ήδη περί τους 50 πρόσφυγες εξ εκείνων οίτινες μεταφέρθησαν εκεί τον χειμώνα λόγω του εξανθηματικού τύφου, διά την καταστολήν του οποίου εκρίθη τότε αναγκαία η αραίωσις των εις διαφόρους αποθήκας διαβιούντων προσφύγων.

Το καλό νέο ότι «όλοι αι οικοδομαί ανηγέρθησαν και εστεγάσθησαν» δηλ. σκεπάσθησαν διαδόθηκε σ' όλους τους προσφυγικούς καταυλισμούς από στόμα σε στόμα και όπως είδαμε σε προηγούμενη ειδησεογραφία, οι πρόσφυγες άρχισαν τις «καταλήψεις», μη λαβαίνοντας υπόψη τους ότι στα σπίτια δεν υπήρχαν αποχωρητήρια και πλυσταριά, γεγονός που εγκυμονούσε κινδύνους, όπως τόνιζε η εφημερίδα, για την υγεία των εκεί κατοίκων. Έτσι δημιουργείται ένα τεράστιο κύμα, που οι αρχές προσπαθούν να το καταστείλουν, αλλ' αυτό καθημερινά διογκώνεται και οι πρόσφυγες προσπαθούν όπως - όπως να βολευτούν.

Γι' αυτό, το Σάββατο 22 Μαρτίου 1924, ο Μικρασιατικός Σύνδεσμος δημοσιεύει στον «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ» μια αυστηρή δήλωση για να σταματήσει τον χείμαρρο των καταλήψεων:

ΔΗΛΩΣΙΣ

Κατόπιν αυστηράς διαταγής διαβιβασθείσης εκ μέρους της Κεντρικής Επιτροπής Αποκαταστάσεως Προσφύγων της διαμενούσης εν Αθήναις προς τον Πρόεδρον του ενταύθα παραρτήματος αξιότιμον κ. Χρησ. Λούλην, ίνα εις ουδένα επιτραπή η εις τον νέον συνοικισμόν εγκατάστασις προ της αποπερατώσεως των αποχωρητηρίων και πλυντηρίων. Φέρεται εις γνώσιν πάντων εν γένει των προσφύγων ότι εις ουδένα επ'

ουδενί λόγω θέλει επιτραπή η αυθαίρετος εγκατάστασις εν αυτά. Πας δε παραβαίνων την εν λόγω διαταγήν και ενεργών αυτοβούλως ή τη εισηγήσει ανευθύνω προσώπων, θέλει εκδιωχθή υπό της αστυνομικής αρχής, ήτις έχει λάβει την επί τούτο εξουσιοδότησιν. Το διοικητικόν συμβούλιον του Μικρασιατικού Συνδέσμου συνιστά πατρικώς εις πάντας τους πρόσφυγας σεβασμό προς την άνωθεν διαταγήν προς αποφυγήν παραπόνων. Εκ του Μικρασιατικού Συνδέσμου

Αυστηρή, λοιπόν, διαταγή σε όσους ενεργούν «αυτοβούλως» και πιάνουν δωμάτιο στον προσφυγικό συνοικισμό. Θα «εκδιωχθή βία υπό της αστυνομικής αρχής» όποιος επιχειρήσει κάτι τέτοιο. Πού ν' ακούσουν όμως οι χιλιάδες πρόσφυγες, που μένουν στοιβαγμένοι στις αποθήκες, στα σχολεία, στη στρατώνα, στις σκηνές και στα χαμόσπιτα αυτές τις «πατρικές» συμβουλές. Όλοι βλέπουν τον νέο συνοικισμό, τη Νέα Ιωνία, σαν παράδεισο και τρέχουν να χωθούν στα νεοανεγερθέντα σπίτια, έστω και αν αυτά δεν έχουν αποχωρητήρια!

Και μετά από τρεις ημέρες, Τρίτη 25 Μαρτίου 1924, γιορτή του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου και της Εθνικής γιορτής, ο «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ» δημοσιεύει μια ευχάριστη είδηση:

Ο ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΣ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΣ

Πληροφορούμεθα ότι η ενταύθα Επιτροπή Στεγάσεως Προσφύγων αναμένει κατ' αυτάς εξ Αθηνών χρηματικόν ποσόν εξ ενός περίπου εκατομμυρίου δραχμών διά την αποπεράτωσιν του προσφυγικού συνοικισμού, την κατασκευήν δηλονότι αποχωρητηρίων και πλυντηρίων. Υπελογίσθη ότι ο προσφυγικός συνοικισμός της πόλεός μας θα κοστίση περί τα 5 εκατομμύρια δραχμών, εξ ων μέχρι τούδε κατεβλήθησαν ενάμισυ εκατομμύριον.

Να, λοιπόν, που έρχονται τα χρήματα για να γίνουν αποχωρητήρια και πλυσταριά, για να είναι δυνατόν να κατοικηθεί ο συνοικισμός και να μην απειλείται η υγεία των κατοίκων του.

Αυτές είναι οι τελευταίες ευχάριστες ειδήσεις της εφημερίδας για ν' ακολουθήσει μια παρατεταμένη ανεξήγητη σιωπή. Για τρεις μήνες, Απρίλιο, Μάιο και Ιούνιο, δεν έχουμε καμιά πληροφορία για την κατάσταση στον προσφυγικό συνοικισμό της Νέας Ιωνίας.

Η σιωπή διακόπτεται την Κυριακή 13 Ιουλίου 1924, όταν ο «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ» παρουσιάζει μια μακροσκελή και λεπτομερή συνέντευξη του προέδρου της τοπικής Επιτροπής Αποκαταστάσεως Προσφύγων, που δίνει απαντήσεις σε όλα τα θέματα, που έχουν σχέση με τον προσφυγικό συνοικισμό από την αρχή μέχρι σήμερα. Χαρακτηριστικός είναι ο τίτλος:

«Η ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΜΑΣ»

Αυτό το «ΜΑΣ» δείχνει τις διαθέσεις της εφημερίδας απέναντι στους πρόσφυγες, αλλά και του γενικότερου κλίματος, που είχε διαμορφωθεί, γιατί ό,τι αφορούσε τους πρόσφυγες, αφορούσε και τους Βολιώτες και το αντίστροφο. Γράφει λοιπόν:

Η ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΜΑΣ –

ΤΙ ΕΓΙΝΕ ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΟΝ ΚΑΙ ΤΙ ΓΙΝΕΤΑΙ – ΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΥ - ΣΥΜΠΛΗΡΟΥΝΤΑΙ ΤΟΝ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΝ 800 ΔΩΜΑΤΙΑ- ΘΑ ΕΙΝΑΙ ΕΤΟΙΜΑ ΠΡΟΣ ΚΑΤΟΙΚΗΣΙΝ- ΤΑ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΑ ΕΡΓΑ Θ' ΑΡΧΙΣΟΥΝ ΚΑΤ' ΑΥΤΑΣ- ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΙΣ ΜΕ ΤΟΝ ΠΡΟΕΔΡΟΝ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΒΟΛΟΥ κ. ΧΡΗΣΤΟ ΛΟΥΛΗ.

Απετάθημεν προς τον συμπολίτην μας, βιομήχανον και Πρόεδρον του Εμπορικού Επιμελητηρίου κ. Χρήστο Λούλη, ίνα μας παράσχη ως Πρόεδρος της εν τη πόλει μας Επιτροπής Αποκαταστάσεως Προσφύγων, τας όσας πληροφορίας δύναται περί του έργου της Επιτροπής και του σημείου όπου ευρίσκονται αι σχετικά προς εγκατάστασιν των προσφύγων εργασίαι. Ο κ. Λούλης είχε την καλωσύνην να μας ανακοινώση τα εξής εν συνεχεία: Αι εργασίαι ενάρξεως του συνοικισμού ήρχισαν περί τα μέσα Ιουλίου του 1923. Ενώ δε υπελογίζετο ότι διά την κατασκευήν 800 περίπου δωματίων θα ήρκη χρόνος 4 περίπου μηνών, λόγω του παρεμπεσόντος χειμώνας και της μη εγκαίρου αποστολής χρημάτων και υλικών επήλθε επιβράδυνσις ετέρων περίπου τριών (3) μηνών, ήτοι μέχρι του παρελθόντος Μαρτίου, ότε την κρατικήν υπηρεσίαν του Ταμείου Περιθάψεως Προσφύγων αντικατέστησεν η Διεθνής Επιτροπή Αποκαταστάσεως Προσφύγων⁴⁰.

ΑΙ ΔΙΑΦΩΝΙΑΙ ΜΕ ΤΟ ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ

Δέον ενταύθα να προστεθή η αντίληψις του εν Αθήναις Ταμείου Προσφύγων εξ οικονομικών λόγων ήτο να κατασκευασθώσι οικήματα πλινθόκτιστα, άτινα θα ήσαν προσωρινά και δεν θα επλήρουν τους όρους υγιεινής. Χάρις δε εις την εμμογήν του ενταύθα παραρτήματος του Ταμείου και Επιτροπής αυτού, απειλησάσης παραίτησιν, κατωρθώθη να κατασκευασθώσι δωμάτια λιθόκτιστα και ασβεστόκτιστα, τμήμα δε τούτων και διά τσιμεντολίθων. Επίσης μακρός διεξήχθη αγών μεταξύ του ενταύθα παραρτήματος και του εν Αθήναις Κεντρικού τοιούτου περί του

⁴⁰ . Για την αντικατάσταση αυτή βλέπε στη σημείωση 9 του παρόντος.

τρόπου της στεγάσεως αυτών, του ενταύθα παραρτήματος επιτρέποντος ίνα η στέγασις γίνη με κεράμους, του δε κεντρικού χάριν οικονομίας υποστηρίζοντος στέγασιν διά ρουμπερόιτ (πισσόχαρτου). Και παρ' όλας τας προσπάθειάς ημών επεκράτησεν η αντίληψις του κεντρικού χάριν οικονομίας. Εννοείται γενομένης στέγασις διά ρουμπερόιτ δεν είναι πλημμελής, αλλά είναι ασφαλώς μικροτέρας διαρκείας των κεράμων.

Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ

Όταν προ τριμήνου περίπου μετεβιβάσθη ο συνοικισμός εις την Διεθνή Επιτροπή Αποκαταστάσεως Προσφύγων, εύρε αυτή επιστάμενον προς τους εργολάβους της δομήσεως χρέος περίπου 1.000.000 δραχμών, όπερ και κατέβαλεν, συντελέσασα όντως στην περάτωσιν της δομήσεως των 800 δωματίων. Και την προ 15 ημέρου εν Αθήναις διαμονή μου επέμεινα παρά τη Δ.Ε. ότι δέον ο συνοικισμός να συμπληρωθή τάχιστα, ίνα μη εξακολουθήσουν οι πρόσφυγες παραμένοντες και τον τρίτον επί θύραις χειμώνα εν συνωστισμώ εις τας διαφόρους αποθήκας και ανήλια υπόγεια. Και δύναμαι ευχαρίστως να σας γνωρίσω ότι η Δ.Ε. συμφωνήσασα με την αντίληψίν μου ενέκρινε την κατασκευήν των επομένων συμπληρωματικών έργων:

- 1) Την κατασκευήν αποχωρητηρίων, πλυντηρίων και βόθρων.
- 2) Την κατασκευήν 20 περίπου μαγαζίων, διά να χρησιμεύσωσι διά κλιβάνους(φούρνους), παντοπωλεία, οπωροπωλεία κλπ. χρήσιμα τω συνοικισμώ καταστήματα.
- 3) Την κατασκευήν δαπέδου εκ μπετόν και τσιμέντου, ίνα ούτω και παν ίχνος υγρασίας εκλείψη, αλλά και η καθαριότης και απολύμανσις εν περιπτώσει επιδημίας γίνεται ταχίστη και ασφαλέστατη και
- 4) Την κατασκευήν γεφύρας επί του Κραυσίνδωνος δι' ης κατά προέκτασιν της οδού 2ας Νοεμβρίου θα επικοινωνή ο συνοικισμός προς την πόλιν.

Διά τα έργα ταύτα προϋπολογίσθη ποσόν 1.120.000 δρχ. όπερ η Διεθνής Επιτροπή έθεσε εις την διάθεσίν μου και μετ' ολίγας ημέρας ελπίζω αποστελλομένων εξ Αθηνών των σχεδίων, άτινα τηλεγραφικώς εξήτησα να αρχίση η κατασκευή αυτών. Είμαι δε βέβαιος ότι εντός του 7/βρίου (Σεπτεμβρίου) οι πρόσφυγες θα μεταφερθώσι εις τας μονίμους αυτών κατοικίας, αίτινες αν δεν πληρούσι όλους τους όρους ανέσεως, πληρούν όμως ασφαλώς όλους τους όρους της υγιεινής.

Η συνέντευξη αυτή του Χρήστου Λούλη ανακεφαλαιώνει όλα όσα έχουν σχέση με την ανέγερση του προσφυγικού συνοικισμού της Νέας Ιωνίας. Έτσι μας δίνει πληροφορίες για την έναρξη του έργου, την

πορεία του, τις δυσκολίες που αντιμετώπισε και τα υπόλοιπα έργα που πρέπει να γίνουν, ώστε ο συνοικισμός να αποτελέσει ένα συγκρότημα κατοικιών που παρέχουν κάποιες ανέσεις και από απόψεως υγιεινής είναι κατάλληλες και ασφαλείς.

Μπήκε λοιπόν το καλοκαίρι και ενώ έχουν δρομολογηθεί τα συμπληρωματικά έργα στον συνοικισμό, οι πρόσφυγες, που ζουν στοιβαγμένοι στους διάφορους καταυλισμούς, δεν περιμένουν.

Η διαβίωση στις αποθήκες και τα σχολεία μέσα στο καλοκαίρι είναι ανυπόφορη και γι' αυτό κατά ομάδες επισπεύδουν την «αυτοπροαίρετον» κατάληψη των σπιτιών, χωρίς να υπακούνε σε διαταγές και απειλές από τις αρχές και συμβουλές από τους μικρασιατικούς συλλόγους τους. Ένα κρούσμα κακοήθους πυρετού σε αποθήκη δίνει το σύνθημα της φυγής απ' αυτές και της κατάληψης των σπιτιών του συνοικισμού.

Στον «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ» της Τετάρτης 23 Ιουλίου 1924, αναφέρονται αναλυτικά τα συμβάντα:

ΟΙ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΝ

Προτού συμπληρωθή εις βόθρους, δάπεδα, πλυντήρια κ.λπ. ο παρά την πόλιν μας προσφυγικός συνοικισμός κατελήφθη υπό των προσφύγων και ιδίως εκείνων οίτινες διέμενον εις τας αποθήκας Μουλούλη, Ζαρκάδου, Παπάντου και τα υπόγεια των σχολείων Αγίου Νικολάου. Αφορμήν εις την τιοαύτην ενέργειαν των προσφύγων έδωκεν εις (ένας) θάνατος από κακοήθη πυρετόν, συμβάς εντός 35 ωρών εις την αποθήκη Μουλούλη και η γνώμη του θεράποντος ιατρού ειπόντος, ότι εφ' όσον οι πρόσφυγες μένουν υπό τιοαύτας συνθήκας δεν είναι δυνατόν παρά να πεθαίνουν. Εις την υποκίνησιν όμως δεν είναι αμέτοχοι και οι ιδιοκτήται των αποθηκών, οίτινες επεδίωκαν την εκκένωσίν των.

Οπωσδήποτε η κατάληψις του συνοικισμού εγένετο, καταληφθεισών των 480 λιθοκτίστων οικιών, αι οποίαι ως είπομεν δεν είναι συμπληρωμένοι τελείως. Υπάρχουν ημιτελείς άλλαι 350 πλινθόκτισται οικίαι. Διά την συμπλήρωσιν αυτών, την κατασκευήν αγοράς και την συγκοινωνίαν του συνοικισμού κατόπιν ενεργειών του Μικρασιατικού Συνδέσμου και του κ. Λούλη, Προέδρου της αρμόδιας Επιτροπής, ελήφθησαν ήδη δραχμαί 1.120.000 και σήμερον ενεργείται δημοπρασία διά εκτέλεσιν των απαιτουμένων έργων. Συμπληρουμένου του συνοικισμού λύεται το ζήτημα της στέγης διά 850 προσφυγικής οικογενείας. Θ' απαιτηθή όμως επέκτασις αυτού μεγάλη, ώστε να στεγασθούν έτεραι

*3.000 οικογενειών. Το σύνολο των εις την περιφέρειαν Βόλου ευρισκομένων προσφύγων είναι 14.360 ψυχαί*⁴¹

Αυτές οι 480 «οικίες» που κατελήφθησαν είναι τα Τετράγωνα νότια της Ευαγγελίστρας, ενώ οι 350 είναι στα ανατολικά και βόρεια αυτής. Τα πρώτα σπίτια είναι κτισμένα με πέτρες και τα άλλα με τσιμεντόλιθα και όχι με πλιθιά, που ίσως εννοήσουμε διαβάζοντας την εφημερίδα, που γράφει «350 πλινθόκτιστοι οικίαi». Το πιο σωστό θα ήταν τσιμεντοπλιθιά. Το παρήγορο είναι ότι θα στεγασθούν 850 οικογένειες και τα συμπληρωματικά έργα θα γίνουν γρήγορα, όπως φαίνεται.

Και πράγματι σε άλλη στήλη της εφημερίδας την ίδια μέρα, δημοσιεύεται δημοπρασία για την εκτέλεση συμπληρωματικών έργων στο συνοικισμό. Διαβάζουμε («ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ», 23-7-1924) :

ΔΙΑΚΗΡΥΞΙΣ: ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΣΤΕΓΑΣΕΩΣ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ. ΠΡΟΣΚΛΗΣΙΣ

Προσκαλούνται οι εργολάβοι όπως προσέλθωσι σήμερον Τετάρτην και ώρα 6 μ.μ. εις τα Γραφεία του Επιμελητηρίου, ίνα λαμβάνοντες γνώσιν των όρων και σχεδίων διά την κατασκευήν βόθρων, πλυντηρίων και λοιπών του προσφυγικού συνοικισμού, μειοδοτήσωσι.

Εν Βόλω τη 23 Ιουλίου 1924 Ο Πρόεδρος Χρήστος Λούλης

Παρ' όλα όμως αυτά και τις διαβεβαιώσεις ότι τα έργα θα γίνουν σύντομα και πρέπει οι πρόσφυγες να πάρουν σπίτι με κάποια σειρά, αυτοί ασφυκτιώντας μέσα στις αποθήκες και τα σχολεία, δεν περιμένουν, δεν συγκρατιούνται με τίποτα και κάνουν συνεχείς καταλήψεις, γεγονός το οποίο δημιούργησε περιπλοκές και έφερε σε πολύ δύσκολη θέση τους αρμόδιους. Έτσι, την Κυριακή 27 Ιουλίου 1924 στον «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ», οι πρόσφυγες διαβάζουν ειδήσεις, που τους αναστατώνουν κυριολεκτικά:

Ο ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΣ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΣ

Η ΠΕΙΛΗΘΗ ΔΙΑΚΟΠΗ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Η Διεθνής Επιτροπή Αποκατάστασης Προσφύγων λαβούσα γνώσιν της αυθαιρέτου καταλήψεως του συνοικισμού, διά δύο διαδοχικών τηλεγρα-φημάτων της, διέταξε τον ενταύθα αντιπρόσωπον αυτής κ. Χρησ. Λούλη, ίνα αφ' ενός μεν παύση αμέσως πάσαν περαιτέρω εργασίαν κατασκευής δαπέδων, αποχωρητηρίων, πλυντηρίων και βόθρων εν τω συνοικισμό, αφ' ετέρου δε όπως ζητήση εντόνωσ παρά των ενταύθα αρχών την εκκένωσιν του συνοικισμού.

⁴¹ . Δεν διευκρινίζεται πώς καταμετρήθηκε ο αριθμός αυτών των προσφύγων και βρέθηκαν «14.360 ψυχαί».

Ο κ. Χρησ. Λούλης εις απάντησιν των διαταγών τούτων της Διεθνούς Επιτροπής ετηλεγράφησεν προς αυτήν, παρακαλών όπως διατάξη την αναστολήν της εκτελέσεως των διαταγών αυτής υποδείξας ότι αδυνατεί να διατάξη την παύσιν των εργασιών του συνοικισμού, διότι παύσις των εργασιών, έστω και προσωρινή, λόγω των επερχομένων βροχών του φθινοπώρου θα εσήμανε αναβολήν της συμπληρώσεως του συνοικισμού επί μακρόν. Επίσης ότι δεν θεωρεί απολύτως σκόπιμον την άμεσον εκκένωσιν του συνοικισμού και παρεκάλεσε την Διεθνή Επιτροπή, ίνα αναβάλη την εκτέλεσιν των διαταγών της, μέχρις ότου διά κοινής συνεννοήσεως μετά των διαφόρων αρχών ευρεθή τρόπος ηπιωτέρου διακανονισμού του ανακύνψαντος ζητήματος.

Αυτούς λοιπόν τους τρεις μήνες, που δεν είχαμε πληροφορίες, προχωρούσε η εργασία κατασκευής των δαπέδων, των αποχωρητηρίων, πλυσταριών και βόθρων του συνοικισμού, αλλά παράλληλα άρχισε και η αυθαίρετη κατάληψη των σπιτιών από τους πρόσφυγες, γεγονός, που ανάγκασε τη Διεθνή Επιτροπή Αποκαταστάσεως Προσφύγων να στείλει τα δυο απειλητικά τηλεγραφήματα, για διακοπή εργασιών και βίαιη έξωση των προσφύγων.

Η Διεθνή Επιτροπή είχε δίκαιο, που επέμενε πρώτα να τελειώσουν τα σπίτια και μετά, με κάποια προτεραιότητα, να δοθούν στους πρόσφυγες για να κατοικήσουν ανθρώπινα. Αλλά και οι πρόσφυγες από το άλλο μέρος δεν μπορούσαν ούτε ημέρα να περιμένουν. Είχε μπει το καλοκαίρι, η ζέστη είχε φουντώσει και η διαμονή τους στις αποθήκες και στους άλλους καταυλισμούς είχε γίνει αφόρητη, οπότε έκαναν συνεχείς καταλήψεις σπιτιών, έστω και αν αυτά δεν είχαν δάπεδα, ήταν ασουβάτιστα και δεν υπήρχαν αποχωρητήρια. Η ανάγκη τους έκανε να «παρανομούν».

Ορθά λοιπόν ενεργεί ο Πρόεδρος της εδώ Επιτροπής Αποκαταστάσεως Προσφύγων Χρησ. Λούλης, προσπαθώντας να συμβιβάσει τα πράγματα και να δώσει κάποια λύση, που να ικανοποιεί όλες τις πλευρές. Γιατί εύκολο είναι να εκδίδεις διαταγές στα χαρτιά, από μακριά μάλιστα, αλλά πολύ δύσκολο και ασυμβίβαστο με την έννοια της προστασίας, ίσως και απάνθρωπο, να ξετρυπώσεις μια βασανισμένη, πολυμελή, συνήθως, οικογένεια, από ένα σπίτι - και τι σπίτι, μόνο ντουβάρια και σκεπή- που πρόλαβε και έβαλε μέσα τα κουρέλια της, τη φτώχεια της, την ορφάνια της.

Μετά απ' αυτήν την κατάσταση που δημιουργήθηκε, για να δοθούν περισσότερες εξηγήσεις ο «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ» φιλοξενεί και δεύτερη συνέντευξη του Χρήστου Λούλη, που δημοσιεύεται την Τετάρτη 30 Ιουλίου 1924 σε μεγάλο δίστηλο άρθρο, με μαύρα ιδιαίτερα γράμματα. Γράφει λοιπόν:

**ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΟΥ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΥ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΥ
ΑΙ ΣΥΝΕΠΕΙΑΙ ΕΚ ΤΗΣ ΒΙΑΙΑΣ ΚΑΤΑΛΗΨΕΩΣ ΤΟΥ**

Λόγω της δημιουργηθείσης εις τα προσφυγικά του Βόλου ανωμαλίας, ως εκ της αυθαιρέτου καταλήψεως του προσφυγικού συνοικισμού, απετάνθημεν εις τον κ. Χρήστον Λούλην, Πρόεδρον της τοπικής Επιτροπής Αποκαταστάσεως Προσφύγων, όστις μας είπε τα εξής: «Όταν προ ενός περίπου έτους, ήρξατο η κατασκευή του ενταύθα προσφυγικού συνοικισμού, ήρξατο ταυτοχρόνως και αγών μεταξύ εμού και των αρμοδίων κρατικών υπηρεσιών, περιστρεφόμενος κυρίως εις δυσχερείας, αίτινες προεβάλλοντο, λόγω οικονομικής ανεπαρκείας του Κράτους.

Η πρώτη απόφασις της κυβερνήσεως ήτο να κατασκευασθή ο συνοικισμός εξ ωμοπλίνθων (λασπόχτιστο) χάριν οικονομίας. Κατά της αντιλήψεως ταύτης αντετάχθην υποβάλλων και παραίτησιν, προτείνας όπως ο συνοικισμός γίνη διά λιθοδομής ασβεστοκτίστου, διότι αν εκτίζετο δι' ωμοπλίνθων δεν θα απετέλη μόνιμον κατοικίαν των προσφύγων, αλλά απλά παραπήγματα μέλλοντα να καταστραφούν εντός ελαχίστου χρόνου και ούτω οιαδήποτε δαπάνη θα ήτο ματαία. Ευτυχώς διά της επιμονής μου και της υποβολής παραιτήσεως η υπηρεσία του κέντρου επείσθη και ούτω ο συνοικισμός οικοδομήθη διά λιθοδομής και τσιμεντολίθων. Αι συζητήσεις όμως αύται συνετέλουν να απολεσθή επί ματαίω πολύτιμος χρόνος πλέον του μηνός.

Μετά την οικοδόμησιν έτερον ζήτημα ανέκρουεν μεταξύ εμού και των αρμοδίων υπηρεσιών του Κέντρου, διά το ζήτημα του τρόπου κατασκευής των στεγών. Η κεντρική υπηρεσία επέμενε να στεγασθή ο συνοικισμός διά ρουμπερόιτ, εμού επιμένοντος να στεγασθή διά κεράμων. Προσέκρουσα εις επίμονον άρνησιν των υπηρεσιών του Κέντρου να συμμορφωθώσι προς τας αντιλήψεις μου, διότι η διαφορά της δαπάνης του ενός τρόπου στεγάσεως από την του έτερου υπερέβαινε το ήμισυ εκατομμύριο δραχμών και το Κεντρικόν εν Αθήναις Ταμείον μοι εδήλου απολύτως ότι ευρίσκεται εν πλήρει αδυναμία να διαθέση το ποσόν τούτο. Ευρεθείς προ της σκληράς ανάγκης υπεχώρησα εις τας απόψεις του Κέντρου και ούτω η στέγασις εγένετο διά ρουμπερόϊτ. Προσθέτω ενταύθα ότι η τοιαύτη στέγασις είναι εξ ίσου καλή ως η διά κεράμων, αλλά πολύ μικροτέρας διαρκείας και το δημόσιον θα ευρεθή προ της ανάγκης μετά τρία περίπου έτη ν' αλλάξη στέγην.

Και η συζήτησις επί του ζητήματος τούτου κατηνάλωσε περί τον ένα τουλάχιστον μήνα. Αλλά πλην τούτου και έτερος λόγος βραδύτητος εδημιουργήθη εκ τούτου, διότι το Κράτος μη έχον

απόθεμα ρουμπερόιτ εν Αθήναις ανέμενε τούτο εκ του εξωτερικού εις ο είχε παραγγελθή, μέχρις ότου αποσταλή ενταύθα, απολέσασα ετέρας πενήκοντα περίπου ημέρας.

Η οικονομική ανεπάρκεια του Κεντρικού Ταμείου ήτο τοιαύτη, ώστε όταν κατά Μάρτιον η Διεθνής Επιτροπή ενεκατέστη εν Αθήναις και παρέλαβεν κατά Απρίλιον τον συνοικισμόν Βόλου, ου μόνον τον εύρε ημιτελή, αλλ' εύρε και χρέος του Κεντρικού Ταμείου προς τους εργολάβους του συνοικισμού Βόλου, πλέον του ενός εκατομμυρίου δραχμών. Το χρέος τούτο κατέβαλεν η Διεθνής Επιτροπή δι' εμού εις τους εργολάβους.⁴²

Μετά την εγκατάστασιν της Διεθνούς Επιτροπής υπέβαλον διά τρίτην φοράν την παραίτησίν μου, λόγω της παρατηρουμένης βραδύτητος διά την εκτέλεσιν των συμπληρωματικών έργων του συνοικισμού. Η παραίτησίς μου δεν εγένετο δεκτή και εκλήθην υπό της Διεθνούς Επιτροπής εις Αθήνας, ίνα της εξηγήσω τους λόγους της παραιτήσεώς μου. Μετέβην και της εδήλωσα σαφώς ότι δεν εννοώ να φέρω τας ευθύνας της παρελκύσεως του ζητήματος και ότι ίνα ανακαλέσω την παραίτησίν μου δέον να μοι δοθώσι τα αναγκαία χρήματα προς κατασκευήν των επομένων έργων.

α. Δαπέδων διά τσιμέντου, ίνα μη υπάρχει ίχνος υγρασίας και εν επιδημία απολυμαίνεται ευκόλως και ασφαλώς ο συνοικισμός.

β. Αποχωρητηρίων, πλυντηρίων και βόθρων στεγανών διά τσιμέντου, ίνα εκλείψη πας κίνδυνος μολύνσεως.

γ. Την κατασκευήν είκοσι τουλάχιστον μαγαζίων, ίνα χρησιμεύσωσι διά κρεοπωλεία, αρτοποιεία, λαχανοπωλεία κ.λπ. υπό τον όρον να δοθώσι ταύτα εις πρόσφυγας επαγγελματίας.

δ. Την κατασκευήν γεφύρας επί του Κραυσίνδωνος κατά προέκτασιν της οδού 2ας Νοεμβρίου.

Η Διεθνής Επιτροπή ενέκρινε δαπάνη περί το εν εκατομμύριον και διακοσίας χιλιάδας δραχμών, όπερ μοι ε γνώρισεν προ δεκαημέρου. Πάραντα προκάλεσα μειοδοτικόν διαγωνισμόν διά την εκτέλεσιν των άνω έργων, πλην της γεφύρας, κατακυρώσας ταύτα επ' ονόματι της εν Αθήναις Εταιρίας μηχανικών κ.κ. Κοληνιάτη και Ρωμαΐδου και υπέγραψα την σχετικήν σύμβασιν με χρόνον περατώσεως των έργων εντός πενήκοντα ημερών, ούτως ώστε περί τα μέσα Σεπτεμβρίου οι πρόσφυγες να

⁴² . Εννοεί την Επιτροπή Αποκαταστάσεως Προσφύγων υπό την Προεδρία του Μοργκεντάου, που είδαμε σε προηγούμενα δημοσιεύματα. Για το θέμα αυτό μιλήσαμε στις προηγούμενες σελίδες. Διάβαζε σημείωση 9 στη σ. 18.

εγκατασθώσι. Δυστυχώς προ δεκαημέρου 400 και πλέον προσφυγικά οικογένειαι εγκατεστάθησαν αυτοβούλως εις τον ημιτελή συνοικισμόν άνευ συγκαταθέσεως της Διεθνούς Επιτροπής Αποκαταστάσεως Προσφύγων. Το τοιούτον καθ' ην είχαν υποχρέωσιν ανεκοίνωσα εις την Επιτροπήν, ήτις εις απάντησιν δι' επανειλημμένων τηλεγραφημάτων με διέταξεν να παύσω πάσαν εργασίαν συμπληρώσεως του συνοικισμού μέχρις εκκενώσεως αυτού υπό των προσφύγων. Προς τας διαταγάς ταύτας δεν συνεμορφώθην, υποδείξας εις την Επιτροπήν ότι δεν πρέπει να παύσωσι αι εργασίαι της συμπληρώσεως του συνοικισμού, διά να μην επέλθη και νέα βραδύτης. Διά την εκκένωσιν προέτεινα να γίνη προηγουμένως έλεγχος των αυτοβούλως εγκατασταθέντων προσφύγων και να εξωσθώσι εξ αυτού μόνον εκείνοι οίτινες δεν έχωσι δικαίωμα δωρεάν στεγάσεως, να παραμείνωσι δε οι εντελώς άποροι εκ των προσφύγων. Αλλ' η Διεθνής Επιτροπή διά τρίτης τηλεγραφικής διαταγής με διέταξε να διακόψω πάσαν εργασίαν μέχρις εκκενώσεως του συνοικισμού. Αλλά και την τρίτην ταύτην διαταγήν δεν εξετέλεσα, αφήσας την εκτέλεσιν ταύτης εις την Διεθνή Επιτροπή και υποβαλών σήμεραν διά τρίτην φοράν την παραίτησίν μου.

Αυτά τα αποκαλυπτικά στοιχεία του Χρήστου Λούλη δημοσιεύει ο «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ» στην πρώτη σελίδα πάνω δεξιά με μαύρα ιδιαίτερα τονισμένα γράμματα στις 30-7-1924, όπως είπαμε.

Σ' αυτή την συνέντευξή του ο Λούλης επαναλαμβάνει όσα είπε στις 13-7-1924, που διαβάσαμε στη σελίδα 82. Κάνει βέβαια μια εκτενή αναφορά στη βίαιη κατάληψη των οικημάτων, γεγονός που δημιούργησε αναμφίβολα πολλά προβλήματα.

Ωστόσο επιμένει δυναμικά με απειλή παραιτήσεως -και αυτό είναι προς τιμή του - προκειμένου να μη γίνει έξωση των προσφύγων παρά μόνον «να εξωσθώσι εκείνοι, οίτινες δεν έχωσι δικαίωμα» δηλ. πρότεινε έμμεσα να μείνουν όλοι, γιατί πράγματι αυτοί που κατέλαβαν τα σπίτια ήταν δικαιούχοι πρόσφυγες.

Η υπόθεση της βίαιης κατάληψης των σπιτιών παίρνει διαστάσεις και τούτο γιατί όλα -όλα τα οικήματα- δωμάτια ήταν περίπου 800 και οι πρόσφυγες στην περιφέρεια του Βόλου, όπως διαβάσαμε σε μια προηγούμενη είδηση, ήταν 14.360 ψυχές. Στο νέο συνοικισμό θα βολεύονταν περίπου 2500-3000 άνθρωποι μόνο. Οι πιο πολλοί θα έμεναν απ' έξω.

Γι' αυτό, κατά τη λαϊκή έκφραση, «έκαναν ντου» και όποιος πρόλαβε έπιασε δωμάτιο. «Μπουκάρησε ο κόσμος και κατοικήσαμε» θα μας πει ο μπάρμπα – Δημήτρης Δεμιρης (29-07-1992). Για το φλέγον θέμα των καταλήψεων του συνοικισμού ο «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ» της Κυριακής 10

Αυγούστου 1924, δημοσιεύει μεγάλο δίστηλο άρθρο με μαύρα ιδιαίτερα γράμματα κι αυτό στην πρώτη σελίδα, με πληροφορίες και εκτιμήσεις του προέδρου του Μικρασιατικού Συνδέσμου Δ. Βάρδα, ο οποίος προσπαθεί, παραθέτοντας κι άλλες πληροφορίες, να διαλύσει κάποιες υπόνοιες για τα αίτια της κατάληψης των δωματίων, που αποδόθηκαν σε «κομμουνιστικό δάκτυλο»!

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΟΥ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΥ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΥ ΠΟΙΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΙ ΕΓΕΝΟΝΤΟ

Ως γνωστόν ο προσφυγικός συνοικισμός μη περατωθείς τελείως δι' έλλειψιν βόθρων, πλυντηρίων κλπ. κατελήφθη υπό μέρος των προσφύγων, προ τριών περίπου εβδομάδων, οίτινες και εξακολουθούσι διαμένοντες κ.λπ.

Εν τω μεταξύ ο πρόεδρος του Μικρασιατικού Συνδέσμου κ. Δ. Βάρδας επιφορτισμένος την διεκπεραίωσιν διαφόρων προσφυγικών υποθέσεων, μεταξύ των οποίων προείχε το ζήτημα της αφομοιώσεως των Νικομηδειών, Ποντίων του 1921 προς τους πρόσφυγας τους καταφυγόντας εις την Ελλάδα, μετά την 14ην Αυγούστου 1922, ανεχώρησεν εις τας Αθήνας την 26ην Ιουλίου με την πρόθεσιν να επικοινωνήση μετά των αρμοδίων, συνηγορών υπέρ της υποθέσεως των προσφύγων, και δίδων τας αναγκαίας εξηγήσεις, περί της αληθούς φύσεως των αιτίων, άτινα προκάλεσαν το εν λόγω ά τ ο π ο ν διάβημα εκ μέρος των καταλαβόντων τον συνοικισμόν προσφύγων αυτοβούλως, και ότι ταύτα δεν είχαν ουδεμίαν σχέσιν προς κίνημα κ ο μ μ ο υ ν ι σ τ ι κ ό ν ή α ν α ρ χ ι κ ό ν⁴³, όπως εσφαλμένως διετυπώθη ευθύς εξ αρχής προς την επιτροπήν Αποκαταστάσεως, και διά ταύτης προς την Κυβέρνησιν. Αποτέλεσμα των τοιούτων ενεργειών του κ. Προέδρου, υπήρξεν η επίτευξις της αφομοιώσεως των Νικομηδειών και Ποντίων προς τους λοιπούς πρόσφυγας, η κατ' αυτάς εκ νέου διανομή επιδομάτων, και η αποστολή κουβερτών και λοιπών χρειδιών κ.λπ.

Όσον δ' αφορά το φλέγον ζήτημα του συνοικισμού, διά της επικοινωνίας μετά κ. Προέδρου της Κυβερνήσεως και λοιπών υπουργών και πληρεξουσίων κατόρθωσε να μεταπεισθώσιν ούτοι και μεταβάλουσι την ην είχαν σχηματίση αρχικώς γνώμην και να μετριάσωσι τα αποφασισθέντα αυστηρά μέτρα, περί βι α ί α ς και σ υ ν ο λ ι κ ή ς ε ξ ώ σ ε ω ς εκ του Συνοικισμού όλων των επιδραμόντων, διά μερικής και τμηματικής τοιαύτης μετ' αυστηράν εξέτασιν της οικονομικής και προσωπικής επαρκείας κ.λπ.

Μετά την άφιξιν του κ. Προέδρου εσχηματίσθη Επιτροπή των

⁴³. Υπογράμμιση της Εφημερίδας.

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΟΥ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΥ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΥ ΠΟΙΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΙ ΕΓΕΝΟΝΤΟ

Ὡς γνωστὸν ὁ προσφυγικὸς συνοικισμὸς μὴ περαταίθεις τελείως δι' ἑλλειψιν βόθρων, πλυντηρίων κ. λ. π. κατελήφθη ὑπὸ μέρους τῶν προσφύγων, πρὸ τριῶν περὶ πολὺ ἑβδομάδων, αἰτίνας καὶ ἐξακολουθεῖσι διαμένοντες κ. τ. λ.

Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ πρόεδρος τοῦ Μικρασιατικοῦ Συνδέσμου κ. Δ. Βάρδας ἐπιφορτισμένος τὴν διεκπεραιώσιν διαφόρων προσφυγικῶν ὑποθέσεων, μεταξὺ τῶν ὁποίων προεῖχε τὸ ζήτημα τῆς ἀφομοιώσεως τῶν Νικομηδίων, Ποντίων τοῦ 1921 πρὸς τοὺς πρόσφυγας τοὺς καταφυγόντας εἰς τὴν Ἑλλάδα, μετὰ τὴν 14ην Αὐγούστου 1922, ἀνεχώρησεν εἰς τὰς Ἀθήνας τῆς 26ῆς Ἰουλίου μὲ τὴν πρόθεσιν νὰ ἐπικοινωνήσῃ μετὰ τῶν ἀρμοδίων, συνηγορῶν ὑπὲρ τῆς ὑποθέσεως τῶν προσφύγων, καὶ δίδωντάς ἀναγκαίας ἐξηγήσεις, περὶ τῆς ἀληθοῦς φύσεως τῶν αἰτίων, αἵτινα προὐκάλεσαν τὸ ἐν λόγω ἀποικιστικὸν διὰ βῆμα ἐκ μέρους τῶν καταλαβόντων τὸν συνοικισμὸν προσφύγων ἀντοβαύλων, καὶ ὅτι ταῦτα δὲν ἔχον οὐδεμίαν σχέσιν πρὸς κίνημα κομμουνιστικὸν ἢ ἀναρχικὸν ὅπως ἐσφαλμένως διευτυπώθη εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς πρὸς τὴν ἐπιτροπὴν Ἀποκαταστάσεως, καὶ διὰ ταύτης πρὸς τὴν Κυβέρνησιν.

Ἀποτέλεσμα τῶν τοιούτων ἐνεργειῶν τοῦ κ. Προέδρου, ὑπῆρξεν ἡ ἐπίτευξις τῆς ἀφομοιώσεως τῶν Νικομηδίων καὶ Ποντίων πρὸς τοὺς λοιποὺς πρόσφυγας, ἢ κατ' αὐτὰς ἐν γένει διανομῆς ἐπιδομάτων, καὶ ἡ ἀποστολὴ

γειῶν ἦτο δ α σχηματισμὸς δεκαπενταμελοῦς Ἐπιτροπῆς, ἐκ τῶν οἰκούντων εἰς τὸν συνοικισμὸν, ἧτις ἐν συσκέψει μετὰ τοῦ Δ. Συμβουλίου ἀπεφάσισαν νὰ ἀποσιελοῦν ἐν τελευταίον τηλεγράφημα πρὸς τὴν Κυβέρνησιν, ἡγετούμενες αὐτὴν, ὅπως ἐξαντλήσῃ δὴλον τὴν ἐπιρροήν της παρὰ τῇ Ἐπιτροπῇ Ἀποκαταστάσεως, ἵνα ἀρκεσθῇ εἰς μερικὴν ἐμκένωσιν ἐνὸς τετραγώνου τοῦ συνοικισμοῦ ἐξ ὀδοσήκοντα ἐν ὄλῳ οἰκίσκων, τοῦθ' ὅπερ ἀμέσως ἐγένετο.

Ἐν ἀναμονῇ ἀπαντήσεως εἰς τὸ ἐν λόγω τηλεγράφημα, ἀνηγγέλθη ἐκ μέρους τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀποκαταστάσεως, ἡ ἐνταῦθα ἀφίξις τοῦ Προέδρου τῆς ἀστυκῆς ἐγκαταστάσεως τῶν προσφύγων παρὰ τῇ Διεθνῇ Ἐπιτροπῇ Ἀποκαταστάσεως, ἀξιοτίμου κ. Καραθεοδωρῆ, ἐπιφορτισμένου μὲ τὴν ἐντολήν νὰ ἐπιληφθῇ τοῦ ζητήματος ἐπιτοπῶς.

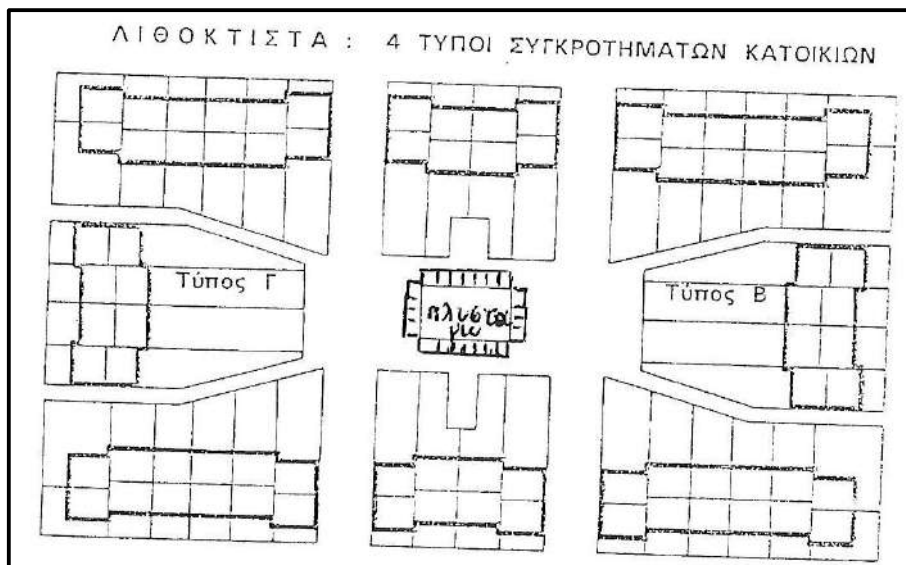
Ὅπως τὴν Δευτέραν περὶ 5ην μ.μ. ἐκαλεῖτο εἰς σύσκεψιν εἰς τὰ γραφεῖα τοῦ Ἐμπορ. Ἐπιμελητηρίου παρόντων τοῦ ἀξ. κ. Καραθεοδωρῆ τοῦ ἀξ. κ. Χ. Λούλη, τοῦ κ. Διευθ. τῆς Ἀστυνομίας, τὸ πρόεδρεῖον τοῦ Μικρ. Συνδέσμου, καὶ μετὰ ἀνταλλαγὴν διαφόρων σκέψεων καὶ γνωμῶν ἀποφασίσθη, ὅπως ὡς βάσις διευθετήσεως τοῦ ἐν λόγω ζητήματος, ληφθῇ ὁ κατάλογος ὁ ἐπεξεργασθεὶς ὑπὸ τῆς ἐπι τοῦτῳ ὀρισθείσης ἐπιτροπῆς μετὰ τὴν αὐστηρὰν καὶ ἀκριβοδικαίαν ἐξέλεξιν αὐτοῦ.

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ὁ κ. Καραθεοδωρῆς πεισθεὶς, ὅτι ὄντως ὁ συ-

Ἀπὸ τον «TAXYΔΡΟΜΟ» τῆς Κυριακῆς 10 Αὐγούστου 1924. Πρωτοσέλιδο ἄρθρο.

προσφυγικῶν οργανώσεων με σκοπὸν, ὅπως καταστρώσῃ ἀκριβοδικαίους καταλόγους διὰ τὴν ἐν λόγω ἐργασίαν. Οὕτω τὴν παρελθούσαν Κυριακὴν μέλη του Διοικ. Συμβουλίου του Μικρασιατικοῦ Συνδέσμου μετὰ τῆς ἐν

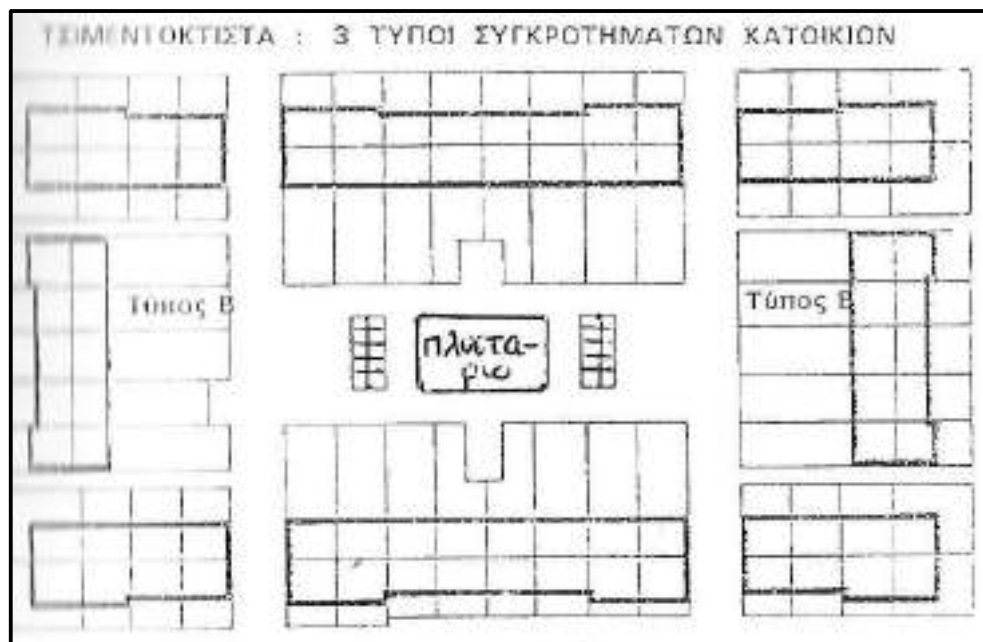

Τα Τετράγωνα του προσφυγικού συνοικισμού. Στη μέση υπήρχε κοινόχρηστο πλυσταριό και τα κοινόχρηστα αποχωρητήρια (ένα για κάθε τέσσερις οικογένειες). Τέτοιου τύπου ήταν τα Τετράγωνα Α, Β, Γ, Θ, Ι, Κ. (Φώτο. από την Πολεοδομική Μελέτη Ανάπλασης των Προσφυγικών. Αθήνα 1992)

Επιτροπής του Διοικ. Συμβουλίου και του κ. Μοιράρχου Μπελάρα επεσκέφθησαν τον Συνοικισμό, με την πρόθεση να υποδείξωσιν εις τους ενδιαφερομένους και να πείσωσιν αυτούς, ότι δέον μία μερίς εκ των εσχάτως αυτοβούλως εγκαταστάντων να καταλείπωσι τον Συνοικισμό εκουσίως και πριν ή εξασκηθή βία επ' αυτών, δεικνύοντες εμπράκτως την χαρακτηρίζουσαν τους πρόσφυγας νομοτάγειαν χάριν του γοήτρου αυτών των προσφύγων κ.λπ.

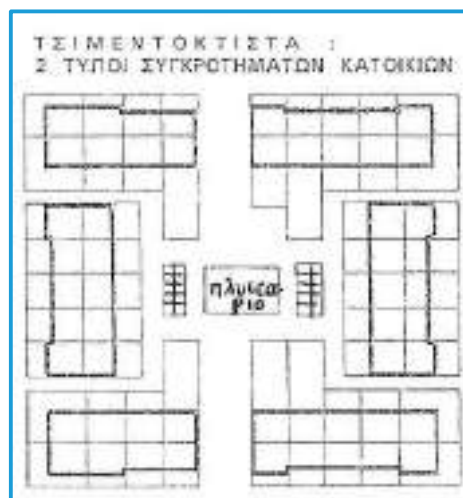
Αποτέλεσμα των τοιούτων ενεργειών ήτο ο σχηματισμός δεκαπενταμελούς Επιτροπής, εκ των οικούντων εις τον συνοικισμό, ήτις εν συσκέψει μετά του Δ. Συμβουλίου απεφάσισαν να αποστείλουν εν τελευταίον τηλεγράφημα προς την Κυβέρνησιν, ικετεύοντες αυτήν, όπως εξαντλήση όλην την επιρροήν της παρά τη Επιτροπή Αποκαταστάσεως, ίνα αρκασθή εις μερικήν εκκένωσιν ενός τετραγώνου του συνοικισμού εξ ογδοήκοντα εν όλω οικίσκων τουθ' όπερ αμέσως εγένετο. Εν αναμονή απαντήσεως το εν λόγω τηλεγράφημα ανηγγέλθη εκ μέρους της Επιτροπής Αποκαταστάσεως, η ενταύθα άφιξις του Προϊσταμένου της αστικής

Τα Τετράγωνα Ζ και Η

αστικής εγκατάστασης των προσφύγων παρά τη Διεθνή Επιτροπή Αποκατάστασης, αξιοτίμου κ. Καραθεοδωρή, επιφορτισμένον με την εντολήν να επιληφθή του ζητήματος επιτοπίως.

Όντως την Δευτέραν περί 5ην μ.μ. εκαλείτο εις σύσκεψιν εις τα γραφεία του Εμπορ. Επιμελητηρίου παρόντων του αξ. κ. Καραθεοδωρή του αξ. κ. Χ. Λούλη, του κ. Διεθ. της Αστυνομίας, το προεδρείον του Μικρ. Συνδέσμου, και μετά ανταλλαγήν διαφόρων σκέψεων και γνωμών απεφασίσθη, όπως ως βάσις διευθετήσεως του εν λόγω ζητήματος, ληφθή ο κατάλογος ο επεξεργασθείς υπό της επί τούτω

Τα Τετράγωνα Δ και Ε.

ορισθείσης επιτροπής μετά την αυστηράν και ακριβοδικαίαν εξέλεγχξιν αυτού.

Επί τη ευκαιρία ταύτη ο κ. Καραθεοδωρής πεισθείς, ότι όντως ο συνοικισμός είνε ανεπαρκής διά υπερδισχιλίας οικογενείας όσαι περίπου υπολογίζονται ως έχουσαι ανάγκην τοιαύτης στεγάσεως, υπεσχέθη, όπως συνηγορήση παρά τη επιτροπή Αποκαταστάσεως περί συμπληρώσεως αυτού δι' αναλόγου αριθμού νέων οικίσκων, προς τούτοις και διά την οικοδόμησιν επαρκών διά τον συνοικισμόν λουτρών ως και σχολών, εκκλησίας και κτιρίου προς εγκατάστασιν ενός των εν τη πόλει μας λειτουργούντος συσσιτίου του Αγγλικού εράνου «Διασώσεως των παιδών», λαβών λεπτομερή σημείωσιν περί όλων των ανωτέρω.

Προ της αναχωρήσεώς του ο κ. Καραθεοδωρής επεσκέφθη τας Δημοτικές αρχάς συζητήσας μετ' αυτών όλα τα σχετικά προς τον συνοικισμόν, καθώς και τα αφορώντα την εν γένει θέσιν και αποκατάστασιν της αστικής τάξεως των προσφύγων, αντιληφθείς, ως είπεν ο ίδιος, τα ευγενή αισθήματα και το ενδιαφέρον αυτών, δι' ό,τι αφορά τους πρόσφυγας εν γένει. Οι πρόσφυγες της πόλεώς μας δεόντως εκτιμήσαντες τας θετικές υπηρεσίας του κ. Καραθεοδωρή ως και τα ευγενή αισθήματα αυτού τε και της επαξίου αυτού κυρίας, ευγνωμονούντες ανέθεσαν εις το προεδρείον του Μικρασιατικού Συνδέσμου, όπως εκφράση τας ευχαριστίας των, προπέμποντες αυτόν μέχρι του ατμοπλοίου με τας ευχάς, όπως μη παύση συνηγορών πάντοτε υπέρ των δικαίων των.

Αυτή είναι η κατάσταση στον προσφυγικό συνοικισμό. Και αξίζει άλλη μία φορά να θυμηθούμε, ότι πριν από ένα χρόνο, το Δεκαπενταύγουστο 1923, γιορτή της Παναγίας θεμελιώθηκε ο προσφυγικός συνοικισμός με το όνομα «ΝΕΑ ΙΩΝΙΑ» με ελπίδα και όνειρο να τελειώνει, το πολύ, το Σεπτέμβριο του '23. Τώρα βρισκόμαστε στον Αύγουστο του '24, τα σπίτια έγιναν όπως έγιναν, και ένα μιλιούνη πρόσφυγες κάνουν καταλήψεις, δίνουν μάχες, μαλώνοντας και μεταξύ τους για να βάλουν το κεφάλι τους κάτω από δικά τους κεραμίδια. Από την άλλη μεριά το Κράτος σκέπτεται «περί της βιαίας και συνολικής εξώσεως εκ του Συνοικισμού όλων των επιδραμόντων!». Δραματική και χαώδης η κατάσταση!

Εδώ αξίζει, θαρρώ, να διαβάσουμε μια αληθινή ιστορία, από το βιβλίο μας «Αληθινές Μικρασιάτικες Ιστορίες» (πρώτη έκδοση, Νέα Ιωνία Μαγνησίας 1993), η οποία δείχνει την αγωνία των προσφύγων να πιάσουν κάποιο σπίτι, ακριβώς εκείνη την εποχή των καταλήψεων στον συνοικισμό, αλλά και την ευτυχία και ασφάλεια που ένιωσαν, όταν μπήκαν σ' αυτό⁴⁴.

⁴⁴. Αφηγηματική πηγή: Η μητέρα μου Μαρία Γεωργίου Σταθαρά, Μικρασιάτισσα.

Τα Τετράγωνα αριθμήθηκαν με τα γράμματα της αλφαβήτου Α, Β, Γ, κ.λπ. Στη φωτογραφία σπίτι στο Τετράγωνο Θ (Δορυλαίου με Λεωφόρο Ειρήνης)

Η πόρτα

Ο σάλος της Μικρασιατικής Καταστροφής είχε περάσει. Οι Μικρασιάτες, που είχαν έρθει στο Βόλο, είχαν τακτοποιηθεί όπως - όπως σε σχολεία, σε αποθήκες ή σε άλλα οικήματα και έδιναν τη μάχη της επιβίωσης.

Οι «τυχεροί» άντρες και γυναίκες δούλευαν στα εργοστάσια και στις καπναποθήκες, άλλοι στα κοντινά περιβόλια ή στα γύρω χωριά του Πηλίου. Κάμποσοι δούλευαν σ' ένα εργοτάξιο, που έκτιζε σπίτια για τους ίδιους στον Ξερόκαμπο.

Ξερόκαμπο τον έλεγαν και ήταν έτσι ακριβώς, ό,τι δήλωνε η λέξη. Μια έκταση επίπεδη, γυμνή. Αριά και που καμιά γκορτσιά ξεπεταγόταν, ανάμεσα από λυγαριές, κάπαρες και γαϊδουράγκαθα. Σ' ένα σημείο της προς το βοριά διέκρινες, σαν σε όαση, μια μεγάλη τούφα κυπαρίσσια -το νεκροταφείο του Βόλου- και σ' άλλη γωνιά στα νότια, μερικά ανάκατα χαμόσπιτα, κοντά στον ξεροπόταμο Κραυσίδωνα-Αγία Βαρβάρα λέγανε το μέρος αυτό-προσπαθούσαν να ημερέψουν το τοπίο.

Σ' αυτή την περιοχή αποφασίσανε να κτίσουν τα σπίτια για να στεγασθούν οι πρόσφυγες.

Στην προέκταση της οδού 2ας Νοεμβρίου, λίγο πιο πάνω απ' τον Κραυσίδωνα άρχισαν να κτίζουν τα «Τετράγωνα».

Τι ήταν τα Τετράγωνα; Ήταν το σχέδιο του νέου συνοικισμού σε δέκα τετράγωνα με το όνομα Α,Β,Γ,Δ,Ε,Ζ,Η,Θ,Ι,Κ.

Στο κέντρο κάθε τετραγώνου υπήρχε ένα κοινόχρηστο κτίσμα για πλυσταριό, που στις τέσσερις πλευρές του είχε κολλημένα αποχωρητήρια, ένα για τέσσερις οικογένειες. Γύρω από αυτό το κτίσμα είχαν κτισθεί, με μεσοτοιχία, οχτώ ομάδες δωματίων, σχηματίζοντας έτσι ένα τετράγωνο.

Σε κάθε προσφυγική οικογένεια θα δινόταν ένα δωμάτιο. Όπως φαίνεται σήμερα η παροχή αυτή δεν ήταν τίποτα. Τι να λέει ένα σκέτο δωμάτιο; Όμως για τότε ήταν «κάτι», αν λάβουμε υπόψη ότι η πατρίδα μας είχε ακόμα ανοιγμένες τις πληγές της από τη Μικρασιατική Καταστροφή, τις πολιτικές ανωμαλίες, κοινωνικές ανακατατάξεις και-το κυριότερο-έπρεπε να βρεθεί δουλειά και στέγη για ενάμισι εκατομμύριο ψυχές που ήρθαν στην Ελλάδα.

Όπως ήδη αναφέραμε, λοιπόν, αν δούμε με τα σημερινά μάτια τα σκέτα αυτά πέτρινα δωμάτια με τα κοινόχρηστα αποχωρητήρια, πλυσταριό και πηγάδι, ίσως μας πιάσει φρίκη και οίκτος.

Ας παρακολουθήσουμε όμως πώς τα είδαν και πώς τα δέχτηκαν τότε οι πρόφυγες, με μια αληθινή ιστορία.

Ο κυρ - Γιώργης Σταθαράς, φαμελίτης απ' τα χωριά της Περγάμου ξεμπάρκαρε το 1922 στο λιμάνι του Βόλου. Είχαμε δει ότι, χάρη σε μια πηλιορείτικη καρπέτα που κουβαλούσε μαζί του, βολεύτηκε σ' ένα παλιό σπίτι, τέρμα της οδού Μεταμορφώσεως, λίγο πιο πάνω από την Αναλήψεως.

1924: Η οικογένεια του Γιώργη Σταθαρά με τα τρία ανήλικα παιδιά του.

Είχαν περάσει από τότε δυο χρόνια -βρισκόμαστε στο 1924- και προσπαθούσε, δουλεύοντας σε διάφορες δουλειές, να ζήσει τη γυναίκα του τη Δεσποινιώ και τα παιδιά του, τη Μαρία (τη μάνα μου), τον Κώστα και τον Νίκο, όλα κάτω απ' τα δεκατρία χρόνια.

Τα Τετράγωνα, που περιγράψαμε στην αρχή, γοργά - γοργά κτίζονταν. Μόλις οι μαστόροι τοποθετούσαν κεραμίδια σε μια ομάδα δωματίων, κατά-λαμβανόταν «εξ εφόδου» από τους πρόσφυγες που ζούσαν στοιβαγμένοι

στις αποθήκες. Δεν περίμεναν εγκαίνια, λόγους, επισημότητες. Οι τεχνίτες και μηχανικοί τους έδιωχναν, γιατί δεν ήταν ακόμη τελειωμένα -ήταν ασουβάτιστα και στρωμένα με χώμα- αλλά αυτοί πού ν' ακούσουν... Θρονιάζονταν μέσα και δεν το κουνούσαν σπιθαμή.

Αυτό έμαθε και ο κυρ Γιώργης και ξεκίνησε. Ξεσήκωσε όλο το νοικοκυριό του σε δυο μπόγους -καρέκλες, τραπέζια δεν είχαν- και με βήμα γοργό κατευθύνθηκαν στη Ν. Ιωνία. Το βαρύτερο μπόγο τον είχε φορτωμένο η γεροδεμένη γυναίκα του, τον άλλο κρατούσαν ο δυνατός Κώστας με την ψιλόλιγνη Μαρία και ο ίδιος με τον μικρό Νίκο κρατούσαν κάτι ελαφρότερο. Αφού πέρασαν τον Κραυσίδα, έφτασαν στην παράγκα του Μαυρομάτη.

Εκεί γύρω γινόταν μεγάλη χλαολή. Ανακατωμένοι με τους μαστόρους οι πρόσφυγες απ' τα διάφορα μέρη της Μικρασίας, Σμυρνιοί, Αϊδινλήδες, Περγαμαλήδες, Εγγλεζονησιώτες, Θειριανοί, Προυσιώτες, Πόντιοι και άλλοι, μιλώντας τη δικιά τους ελληνική διάλεκτο, μπερδεμένη με λέξεις τούρκικες, ρωτούσαν, έτρεχαν, έψαχναν για σπίτι.

Το προσφυγικό σπίτι που έπιασε η οικογένεια του Γιώργη Σταθαρά στο Τετράγωνο Θ , αριθ. 60, Δορυλαίου με Απ. Βολίδη (Φωτ. του 1964).

Το τσούρμιο του κυρ Γιώργη έψαξε στα πρώτα Τετράγωνα για δωμάτιο. Απογοιτεύθηκε όμως γρήγορα, γιατί ήταν κιάλας πιασμένα. Μπήκαν σε ένα, αλλά δυστυχώς το είχε «πιάσει» πιο μπροστά μια γριούλα.

Με την αγωνία πια ζωγραφισμένη στα πρόσωπά τους προχώρησαν τρέχοντας στα πιο πάνω. Τελικά βρήκαν μια πόρτα ανοιχτή που είχε πάνω τον αριθμό: τετράγωνο Θ', αριθμ. 60. Όρμησαν μέσα, πέταξαν τους μπόγους και κάθισαν στο χώμα να ξεκουραστούν. Ο πατέρας-δεν μπορούσε να τρέξει-έφτασε σε λίγο λαχανιασμένος, ιδρωμένος, κουρασμένος, βήχοντας. Μπήκε μέσα στο σπίτι, έκλεισε τη μονοκόμματη ξύλινη πόρτα πίσω του, ακούμπησε πισώπλατα σ' αυτή, έβγαλε βαθύ αναστεναγμό, έκανε το σταυρό του και είπε με φωνή τρεμάμενη.

- Δόξα τω Θεώ. Είμαι ελεύθερος, χαρούμενος κι ευτυχισμένος. Εδώ θα ζήσουμε, θα ριζώσουμε, θ' αναστηθούμε.

Η γυναίκα με τα παιδιά κατάχαμα καθισμένοι έβλεπαν τον προστάτη τους όρθιο με αλλαγμένη την φωνή και την όψη σαν προφήτης να προφέρει επίσημα τούτα τα λόγια, αλληλοκοιτάζοντας με απορία, ενώ οι ματιές τους γύριζαν στο «παλατάκι» τους, που ήταν ασουβάτιστο χωρίς ταβάνι και στρωμμένο με κοτρώνια.

- Μα, Γιώργη μου, τόλμησε να αντιμιλήσει η γυναίκα του, πού βλέπεις τη χαρά και την ευτυχία; Σ' αυτό το δωμάτιο που μοιάζει με τον σταύλο, που είχαμε στην Πατρίδα;

- Σώπα Δεσποινιώ, τη σταμάτησε απότομα ο άνδρας. Κάτω απ' αυτά τα κεραμίδια θα κοιμηθώ καταγής, αλλά ελεύθερος. Δεν θα' χω πια τον Τούρκο στο κεφάλι μου. Δεν θα φοβάμαι μήπως ανοίξει αυτή η πόρτα και φανεί το απαίσιο πρόσωπό του. Θα κοιμηθώ πια ήσυχος στο «σπίτι» μου -το τόνισε αυτό- και θα ονειρευτώ το μέλλον χωρίς το ρεβόλβερ μου, χωρίς φόβο και αγωνία για τη ζωή μου και τη ζωή σας. Η πόρτα αυτή που στηρίζω τις πλάτες μου θα μένει ανοιχτή, γιατί δεν υπάρχει πια ανάγκη να κλειστεί. Αυτά είπε και κάθισε κι αυτός αποκαμωμένος.

Σε τέτοιες πόρτες ακούμπησε με ασφάλεια η *«τρομαγμένη, γυμνωμένη, ρημαγμένη, ματωμένη, πονεμένη, ορφανεμένη και διωγμένη προσφυγιά»* που γράφει ο Παναγιώτης Κατσιρέλος, ο σεμνός λογοτέχνης που έζησε τα δραματικά χρόνια της μικρασιατικής τραγωδίας.

Η προσφυγιά αυτή που έμεινε σ' αυτά τα «Τετράγωνα» και στα άλλα σπίτια, που χτίστηκαν λίγο αργότερα, ρίζωσε, μόχθησε, αναστήθηκε, για να κάνει τον Ξερόκαμπο μια πόλη μεγάλη, όμορφη με λουλουδοσπαρμένες πλατείες, με επιβλητικές εκκλησίες και σχολεία και μ' ένα όνομα που θυμίζει την παλιά πατρίδα των Μικρασιατών, την ιωνική γη. Νέα Ιωνία...

***

ΟΙ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΤΟΥ ΒΟΛΟΥ ΠΟΙΑ ΜΕΤΡΑ ΕΛΗΦΘΗΣΑΝ

Πρό της έν γένει καταστάσεως των προσφύγων της περιφέρειάς μας μεταδίδονται ήντιν υπευθύνως αι ακόλουθοι πληροφορία. Κατόπιν ενεργειών του Μικρασιατικού Συνδέσμου επιτεύχθησαν τὰ εξής :

1) Η παραχώρησις έκ μέρους τής επιτροπής Ἀποκαταστάσεως τῶν δύο ἐκ τῶν 4 διαφόρων οικιστικῶν τοῦ νέου συστήματος ὁπως χρησιμοποιοῦν ὡς προσωρινὰ σχολεῖα διὰ τοῖς ὑπερπληθυσίους μαθητῶν, ὁπως καταλογίζεται ὁ ἀριθμὸς τῶν συγκεντρωθησομένων προσφυγοπαίδων εἰς τὰ σχολεῖα. Ἐντολὴ δὲ τοῦ ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας καὶ Ἐθνικῆς Οἰκονομίας κ. Κ. Σκουρδῆ ἤρξατο καὶ ἡ λειτουργία αὐτῶν, διορισθέντος τοῦ καταλλήλου προσωπικοῦ καὶ ἐγκριθείσης πιστώσεως 15 25 χιλ. δραχ. πρὸς προμήθειαν τοῦ ἀναγκαίου σχολικοῦ ὕλικου διὰ θρανία, τραπέζια κτλ.

2) Ἡ ἀποστολὴ πρὸς τὸν ταμίειον Περιθάλψεως 4 χιλ. κοιβερτιῶν, αἵτινες παραλήφθησαν ἤδη ὑπὸ τῆς ὑπηρεσίας Περιθάλψεως, ἡ δὲ διανομὴ αὐτῶν γενήσεται ὑπὸ τοῦ Μ. Συνδέσμου λίαν προσεχῶς γινούσας εἰς ὅλους τοὺς πρόσφυγας ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ τοῦ προσφυγικοῦ βιβλιορίου τὸν κατὰ σειράν ἀρχῆς γινόμενης ὑπὸ τοῦ στοιχείου Α' καὶ καθιέρωσιν καὶ ἀποφυγῆν οὐσσωρεύσεως καὶ συγχεύσεως καὶ τὴν διανομήν.

3) Ἀπεστάλησαν 50 χιλ. δραχ. πρὸς βελτίωσιν τῆς θέσεως τῶν νεοπροσφθέντων προσφύγων ἀποφασισθείσης ἤδη τῆς μεταφορᾶς τῶν σιτηρῶν αὐτῶν εἰς κατα-

ἐκ μέρους τοῦ Ἀγγλικοῦ ἐξάνου διασώσεως τῶν πέδων.

Ἢδη ὁ προϊστάμενος τοῦ ἐνταῦθα τμήματος Ἀγγλικοῦ ἐξάνου κ. Σμιρνώφ, ὁ ἴσων διακρινόμενος διὰ τὰ ἀλτρουιστικά αὐτοῦ αἰσθήματα, ὡς γνωρίσας καὶ ὁ ἴδιος τὴν προσφυγικὴν πικρίαν ὑπεσχέθη, ὅτι θέλει καταβλεῖν ὅλας τὰς προσπάθειάς παρα τῇ Κεντρικῇ Διευθύνσει, ὅπως χάριν τῶν ἀναγκῶν τῶν νεοπροσφθέντων προσφύγων διπλασιασθῇ τὸ ποσὸν τῶν μέχρι τοῦδε ἡμερησίως χρησιμοποιούμενων μερίδων συσταίου ἀπὸ 4 χιλ. εἰς 8 χιλιάδας.

Ἐπίσης καταβάλλονται αἱ δέουσαι ἐνέργειαι πρὸς τὴν ἐπιτροπὴν ἀποκαταστάσεως ὅπως ἐπιστατευθῇ ἡ ὑποσχίθεισα ἡδη διὰ τοῦ Δ) τοῦ ἀστικῆς στεγασεως κ. Σ. Καραθεοδωρῆ, ἐπέκτασις τοῦ συνοικισμοῦ διὰ τῆς οἰκοδομήσεως 200 ἀκόμη οἰκιστικῶν, οἷτως ὥστε νὰ δύνανται νὰ στεγασθῶσιν περὶ τὰς χιλιάς οἰκογένειαι προσφύγων, ἐχόντων ἀπλόκιον ἀνάγκην στέγης.

Τουαύτη ἡ ἐν γένει κατάστασις τῶν προσφύγων ἐν σχέσει πρὸς τὸ περιθάλπον ἔτος λόγῳ τῆς φιλικότητος τὸν ἔχει συμφαντικῶς βελτιωθῆ, θὰ καλυτεροῦσθαι δὲ ἀκόμη περισσότερον διὰ τῆς οἰκονομικῆς ἐνισχύσεως ἧτις ἤρξατο χρησιμομηνη ὑπὸ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης εἰς τοὺς ἐπιγγιλλματίας καὶ μικροβιομηχανήτους ὑπὸ τῶν δανείων, ἀναλόγως τῶν ἀναγκῶν ἐκαστοῦ καὶ τοῦ κύκλου τῶν ἐργασιῶν τοῦ.

Ἀπὸ τὸν «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ» τῆς Κυριακῆς 16 Νοεμβρίου 1924.

Στο μεταξύ στον Βόλο, στα τέλη του Σεπτεμβρίου του 1924, δηλαδή αυτή την περίοδο, που στον συνοικισμό επικρατεῖ η εκρηκτική κατάσταση με τις καταλήψεις των σπιτιών, φθάνει στο λιμάνι το τρίτο μαύρο κύμα προσφυγιάς. Είναι οι λεγόμενοι «ανταλλάξιμοι» από τα μέρη του εσωτερικού της Μικρασίας και του Πόντου. Δημιουργείται νέο μεγάλο πρόβλημα και για τη στέγαση αυτών. Έτσι γι' αυτούς στήνουν «προσωρινά» σκηνές...

Και έρχονται οι βροχές, τα χιόνια και τα κρύα του χειμώνα...

***

Ας επανέλθουμε όμως στον προσφυγικό συνοικισμό να δούμε τι γίνεται. Στο μεταξύ πέρασε ο Σεπτέμβριος και ο Οκτώβριος και ήδη βρισκόμαστε στα μισά του Νοεμβρίου. Την Κυριακή 16 Νοεμβρίου 1924 οι πρόσφυγες διαβάζουν στον «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ» γενικά για τα προσφυγικά θέματα, για το συνοικισμό και τι πέτυχε ο Μικρασιατικός Σύνδεσμος με τις ενέργειές του:

ΟΙ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΤΟΥ ΒΟΛΟΥ ΠΟΙΑ ΜΕΤΡΑ ΕΛΗΦΘΗΣΑΝ

Περί της εν γένει καταστάσεως των προσφύγων της περιφέρειάς μας μεταδίδονται ημίν υπευθύνως αι ακόλουθοι πληροφορίες. Κατόπιν ενεργειών του Μικρασιατικού Συνδέσμου επετεύχθησαν τα εξής:

1) *Η παραχώρησις εκ μέρους της Επιτροπής Αποκαταστάσεως των δύο εκ των 4 διωρόφων οικίσκων του νέου συνοικισμού όπως χρησιμεύσωσιν ως προσωρινά σχολεία* διά τους υπερτριακοσίους μαθητάς, όπως υπολογίζεται ο αριθμός των συγκεντρωθησομένων προσφυγοπαίδων εις τα σχολεία. Εντολή δε του υπουργού της Παιδείας και Εθνικής Οικονομίας κ. Κ. Σπυρίδη **ήρξατο και η λειτουργία αυτών, διορισθέντος του καταλλήλου προσωπικού**⁴⁵ και εγκριθείσης πιστώσεως εξ 25 χιλ. δραχ. προς προμήθειαν του αναγκαίου σχολικού υλικού διά θρανία, τραπέζας κ.λπ.

2) *Η αποστολή παρά του Ταμείου Περιθάλψεως 4 χιλ. κουβερτών, αίτινες παρελήφθησαν ήδη υπό της υπηρεσίας Περιθάλψεως, η δε διανομή αυτών γενήσεται υπό του Μ. Συνδέσμου λίαν προσεχώς γενικώς εις όλους τους πρόσφυγας επί τη παρουσιάσει του προσφυγικού βιβλιαρίου των κατά σειράν αρχής γενομένης από του στοιχείου Α και καθεξής προς αποφυγήν συσσωρεύσεως και συγχύσεως περί την διανομήν.*

3) *Απεστάλησαν 50 χιλ. δραχ. προς βελτίωσιν της θέσεως των νεοαφιχθέντων προσφύγων αποφασισθείσης ήδη της μεταφοράς των σκηνών αυτών εις καταλληλοτέραν τοποθεσίαν από υγιεινής απόψεως. Το ποσόν τούτο θέλει χρησιμοποιηθή προς κατασκευήν βόθρων, αποχωρητηρίων, διά κόμιστρα των αποσκευών, στήσιν των σκηνών κ.λπ.*

4) *Η ενταύθα υπηρεσία Περιθάλψεως εξουσιοδοτήθη όπως κατόπιν ητιολογημένης εκθέσεως συντασσομένης υπό της υγειονομικής υπηρεσίας, λόγω ασθενείας ή δι' άλλους λόγους επιτακτικής ανάγκης εκδίδει καταστάσεις δωρεάν μεταβάσεως ενδεών προσφύγων εις Αθήνας ή αλλαχού.*

---

⁴⁵ . Υπογράμμιση δική μας

Και τέλος γίνονται αι δέουσαι ενέργειαι όπως επισπευσθή η κατασκευή της επί του Κραυσίνδωνος γεφύρας, ήτις θέλει συνδέσει την οδόν 2ας Νοεμβρίου μετά του συνοικισμού όστις ελλείπει ταύτης κατά τον χειμώνα ευρίσκεται ως εν αποκλεισμού της συγκοινωνίας αποβαινούσης λίαν δυσχερούς.

Επίσης διά την κατασκευήν της εν τω νέω Συνοικισμό αγοράς, λουτρώνος προς χρήσιν των προσφύγων ως και της οικοδομήσεως του οικήματος όπερ θέλει χρησιμεύσει διά το συσσίτιον του συνοικισμού, προς χορήγησιν θερμής τροφής εκ μέρους του «Αγγλικού Εράνου Διασώσεως των Παίδων».

Ήδη ο προϊστάμενος του ενταύθα τμήματος Αγγλικού Εράνου κ. Σμυρνώφ, ο τόσον διακρινόμενος διά τα αλτρούϊστικά αυτού αισθήματα, ως γνωρίσας και ο ίδιος την προσφυγικήν πικρίαν υπεσχέθη, ότι θέλει καταβάλει όλας του τας προσπαθείας παρά τη Κεντρική Διευθύνσει, όπως χάριν των αναγκών των νεοαφιχθέντων προσφύγων ⁴⁶ διπλασιασθή το ποσόν των μέχρι τούδε ημερησίως χορηγουμένων μερίδων συσσιτίου από 4 χιλ. εις 8 χιλιάδας.

Επίσης καταβάλλονται αι δέουσαι ενέργειαι παρά τη Επιτροπή Αποκαταστάσεως όπως επισπευσθή η υποσχεθείσα ήδη διά του διεθντού αστικής στεγάσεως κ. Σ. Καραθεοδωρή, επέκτασις του συνοικισμού διά της οικοδομήσεως 200 ακόμη οικίσκων, ούτως ώστε να δύνανται να στεγασθώσιν περί τας χιλιάς οικογένειαι προσφύγων, εχόντων απόλυτον ανάγκην στέγης.

Τοιαύτη η εν γένει κατάστασις των προσφύγων εν σχέσει προς το παρελθόν έτος. Λόγω της φιλεργίας των έχει σημαντικώς βελτιωθή, θα καλύτερεύση δε ακόμη περισσότερο διά της οικονομικής ενισχύσεως ήτις ήρξατο χορηγουμένη υπό της Εθνικής Τραπέζης εις τους επαγγελματίας και μικροβιομηχάνους υπό τύπον δανείου, αναλόγως των αναγκών εκάστου και του κύκλου των εργασιών του.

Πέρα από τις άλλες ειδήσεις, που πληροφορούμαστε για τα γενικά θέματα περίθαλψης των προσφύγων, ανακοινώνεται και μια καινούρια είδηση. Από το παρόν σχολικό έτος 1924-25 άρχισαν να λειτουργούν στον προσφυγικό συνοικισμό τα δημοτικά σχολεία, ένα αρρένων και ένα θηλέων, σε δύο διώροφα οικήματα στα ανατολικά της μεγάλης πλατείας. Και μάλιστα, όπως γράφει, «ήρξατο και η λειτουργία αυτών, διορισθέντος του καταλλήλου προσωπικού».

Την Πέμπτη, 20 Νοεμβρίου 1924, οι πρόσφυγες διαβάζουν στον «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ» ενδιαφέρουσες ειδήσεις για τον προσφυγικό συνοικισμό:

⁴⁶ . Εδώ εννοεί τους «ανταλλάξιμους», που έφθασαν στο Βόλο στα τέλη του Σεπτεμβρίου 1924, όπως σημειώσαμε.

Ο ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΣ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΣ

Ἡ διαίρεσίς του. Πόσα τετράγωνα εἶναι ἤδη ἔτοιμα. Χρειάζεται τσιμέντο διὰ τὰ συμπληρωματικά ἔργα. Καὶ ξυλεία διὰ τὸ σχολεῖον τοῦ Συνοικισμοῦ. Ὁ κ. Μπονζὸν εἰς τὴν πόλιν μας. Ἡ γέφυρα ἐπὶ τοῦ Κραυσίνδωνος.

Ἀπὸ τὴν προχθεσινὴν συνεδρίασιν τῆς Ἐπιτροπῆς Στεγάζσεως

Προχθὲς τὸ ἀπόγευμα συνήλθεν εἰς τὸ Ἐμπορικὸν Ἐπιμελητήριον ἡ ἐπιτροπὴ στεγάζσεως τῶν ἐν τῇ πόλει μας προσφύγων. Κατὰ τὴν σύσκεψιν αὐτήν ὁ πρόεδρος τῆς ἐπιτροπῆς κ. Χρ. Λούλης ἀνεκοίνωσεν ὅσα μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ προέδρου τῆς Κεντρικῆς ἐπιτροπῆς ἀποκαταστάσεως τῶν προσφύγων κ. Μπονζὸν διημερίθησαν, κατὰ τὴν ἐν Ἀθήναις διαμονὴν του, ἐν σχέσει μὲ τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ προσφυγικοῦ συνοικισμοῦ.

Ἀκολούθως συνετάγη καὶ ἀπεστάλη πρὸς τὴν ἐπιτροπὴν ἀποκαταστάσεως τῶν προσφύγων τὸ κάτωθι τηλεγράφημα :

« Ἐπεραιώθησαν ἤδη συμπληρωματικά ἔργα τριῶν ἐκ τετραγώνων λιθοκτιστοῦ τμήματος, ἐξαντληθείσης συνάμα ἀποσταλείσης ποσότητος τσιμέντων. Ἐργολήπτης τοῦτων διαμαρτύρεται δι' ἐπιβραδύνειν ἀποσταλῆς ὑπολοίπων 85 τόννων. Προσφυγικὸς κόσμος δυσφορεῖ διὰ παρατηρουμένην καθυστέρησιν ἔργων καὶ ἀναβολὴν ἐγκαταστάσεως αὐτοῦ συνοικισμὸν. Παρακαλοῦμεν, λόγῳ ἐπείγοντος ζητήματος τηλεγραφῆσατε ἡμῖν ἐπειγόντως ἐάν δύνασθε ἀποστελεῖτε ἐντὸς 5 ἡμερῶν ἀνωτέρω ποσὸν τσιμέντου ἄλλως ἐξουσιοδοτήσατε ἡμεῖς προβῶμεν ἀγορῶν ἐνταῦθα εἰς τιμὰς λίαν συμφερούσας. »

Ξυλεία διὰ τὸ σχολεῖον

Πρὸς τὴν ἰδίαν ἐπιτροπὴν ἀπεστάλη

Ἡ ἐπίσκεψις τοῦ Μπονζὸν

Τέλος πρὸς τὸν κ. Μπονζὸν, πρόεδρον τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀποκαταστάσεως τῶν Προσφύγων ἐτηλεγραφήθησαν τὰ ἑξῆς διὰ τοῦ κ. Χρ. Λούλη.

« Διοικητικὴ Ἐπιτροπὴ ἐνταῦθα στεγάζσεως Προσφύγων λαβοῦσα γνῶσιν ὑμετέρας ἐπιθυμίας, ὅπως ἐπισκεφθῆτε Προσφυγικὸν Συνοικισμὸν Βόλου αἰσθάνεται μεγάλην χαρὰν ἐπὶ τούτῳ ἔχουσα ὅτι ὅταν ἐπίσκεψις ὑμῶν θέλει ἐνισχύσει ἔργον ἐπιτροπῆς καὶ θέλει συμβάλειν κωλύον εἰς προαγωγὴν προσφυγικοῦ ζητήματος. Διερχομένης δὲ διακαῆ ἐπιθυμίας προσφυγικοῦ κόσμου παρακαλεῖ μὴ φρεσθῆτε οὐδενὸς κόπου πρὸς μεταίτησιν ὑμῶν ἐνταῦθα. »

Ἡ διαίρεσις τοῦ συνοικισμοῦ

Ὁ προσφυγικὸς συνοικισμὸς, συγκείμενος ἐκ δέκα τετραγώνων, εἶνε διηρημένος εἰς ὄσους τμήματα, εἰς τὸ λιθοκτιστοῦ, περιλαμβανόντες ἑξ τετράγωνα καὶ τὸ τσιμεντόκτιστον ἀπαρτιζόμενον ἐκ τεσσάρων τετραγώνων. Ὁ συνοικισμὸς ἔχει ἐν συνόλῳ ὀκτώματα 776.

Ἐκ τῶν 10 τετραγώνων τοῦ συνοικισμοῦ εἶνε καθ' ἕνα ἔτοιμα 7, ἔτι τέσσαρα τσιμεντόκτιστα καὶ τρία λιθοκτιστα. Ἐναπομένουν τρία τετράγωνα, ἔχοντα ἀνάγκην συμπληρωματικῶν ἔργων, διὰ τὰ ὅποια ἀπαραιτήτως χρειάζεται τσιμέντον, τὸ ὅποσον ἐκπίπτει συντόμως νὰ σταλῆ ἔξ Ἀθηνῶν, κατόπιν τοῦ ἀνωτέρω δημοσιευομένου τηλεγραφήματος πρὸς τὴν κεντρικὴν ἐπιτροπὴν στεγάζσεως τῶν προσφύγων.

Διὰ τὴν ἀπόσκοπον συγκοινωνίαν τοῦ συνοικισμοῦ μὲ τὴν πόλιν μας ἀπαραίτητον ἐπίσης εἶνε νὰ κατασκευασθῆ γέφυρα ἐπὶ τοῦ χειμάρρου Κραυσίνδωνος.

Ἀπὸ τον «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ» τῆς Πέμπτης 20 Νοεμβρίου 1924

Ο ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΣ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΣ

Ἡ διαίρεσίς του. Πόσα τετράγωνα εἶναι ἤδη ἔτοιμα. Χρειάζεται τσιμέντο διὰ τὰ συμπληρωματικά ἔργα. Καὶ ξυλεία διὰ τὸ σχολεῖον

**του Συνοικισμού. Ο κ. Μπονζόν εις την πόλιν μας.
Η γέφυρα επί του Κραυσίνδωνος.**

Από την προχθεσινή συνεδρίασιν της Επιτροπής Στεγάσεως.

Προχθές το απόγευμα συνήλθεν εις το Εμπορικόν Επιμελητήριον η Επιτροπή Στεγάσεως των εν τη πόλει μας προσφύγων. Κατά την σύσκεψιν ταύτην ο πρόεδρος της επιτροπής κ. Χρ. Λούλης ανεκοίνωσεν όσα μεταξύ αυτού και του προέδρου της Κεντρικής Επιτροπής Αποκαταστάσεως των Προσφύγων κ. Μπονζόν διημείφθησαν, κατά την εν Αθήναις διαμονήν του, εν σχέσει με την αποπεράτωσιν του προσφυγικού συνοικισμού. Ακολούθως συνετάγη και απεστάλη προς την Επιτροπήν Αποκαταστάσεως των προσφύγων το κάτωθι τηλεγράφημα:

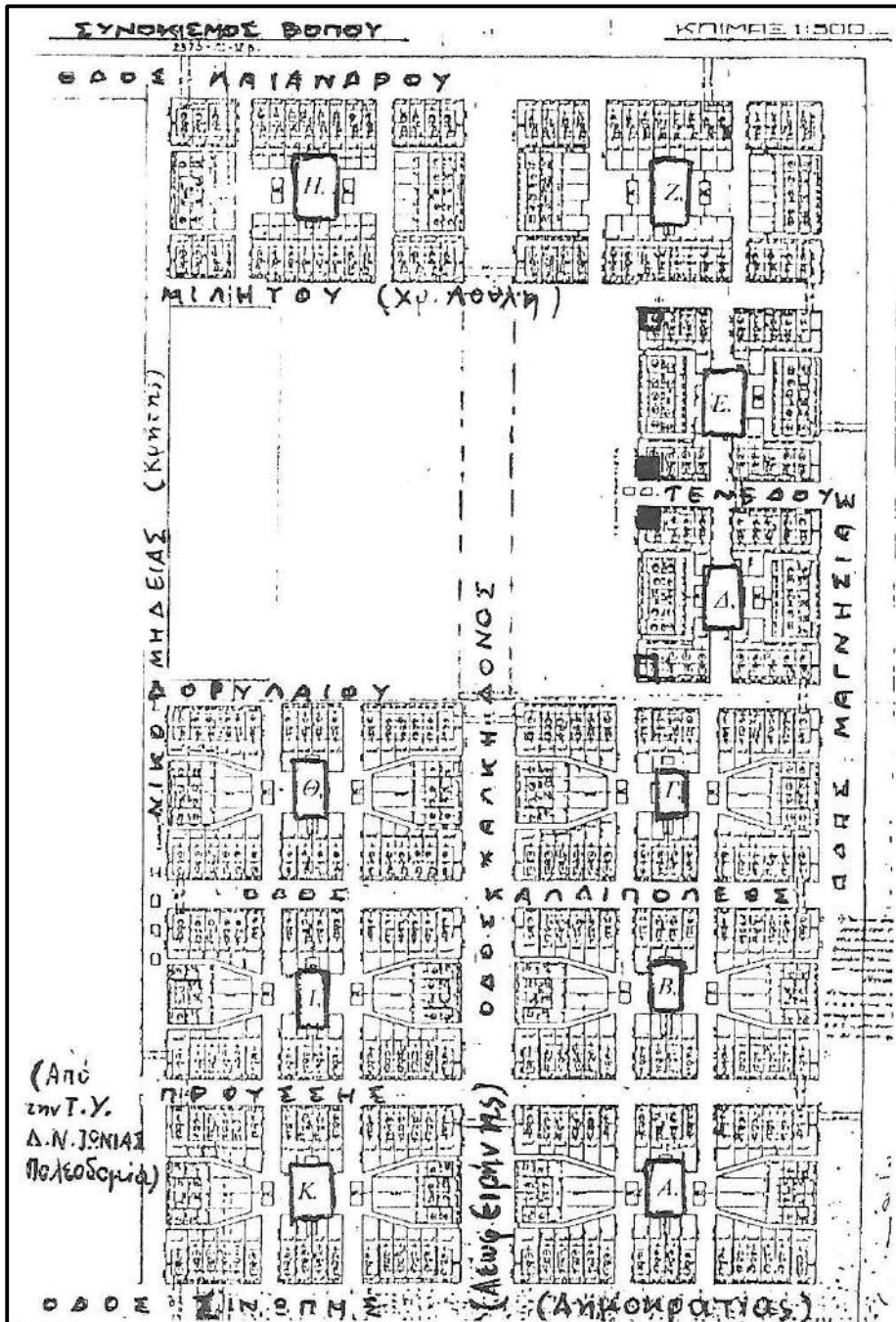
«Επερατώθησαν ήδη συμπληρωματικά έργα τριών έτι τετραγώνων λιθοκτίστου τμήματος, εξαντληθείσης συνάμα αποσταλείσης ποσότητος τσιμέντων. Εργολήπτης τούτων διαμαρτύρεται δι' επιβράδυνσιν αποστολής υπολοίπων 85 τόννων. Προσφυγικός κόσμος δυσφορεί διά παρατηρουμένην καθυστέρησιν έργων και αναβολήν εγκαταστάσεως αυτού συνοικισμόν. Παρακαλούμεν, λόγω επείγοντος ζητήματος τηλεγραφήσατε ημίν επειγόντως, εάν δύνασθε αποστείλητε εντός 5 ημερών ανωτέρω ποσόν τσιμέντου άλλως εξουσιοδοτήσατε ημάς προβόμεν αγοράν ενταύθα εις τιμάς λίαν συμφερούσας».

Ξυλεία διά το σχολείον

Προς την ιδίαν επιτροπήν απεστάλη επίσης το κάτωθι τηλεγράφημα: «Επί 27760 ημετέρου τηλ/τος διετέθησαν δι' εκπαιδευτήρια προσφυγοπαίδων δύο διώροφα οικήματα συνοικισμού. Παρισταμένης ήδη ανάγκης κατασκευής θρανίων καίτοι γνωρίζομεν ότι πρότασις ημών είναι παράτυπος ζητήματος τούτου μη αναγομένου αρμοδιότητα Επιτροπής Αποκαταστάσεως Προσφύγων, ουχ' ήττον έχοντες υπ' όψιν ότι ελλείπει θρανίων διαδασκαλία γίνεται πλημμελέστατα, έγκρισις δε κατασκευής τούτων παρ' αρμοδίου Υπουργείου απαιτήση μέγα χρονικόν διάστημα, ενώ απόλυτος ανάγκη γίνη έναρξις συστηματικής διδασκαλίας παρακαλούμεν ευαρεστούμενοι εγκρίνητε ίνα εξ υπάρχουσης ενταύθα ξυλείας χορηγηθή ποσότης αξίας μη υπερβαινούσης 15.000 δραχμάς. Εργατικά κατασκευής τούτων διαθές Μικρασιατικός Σύνδεσμος».

Η επίσκεψις του Μπονζόν

Τέλος προς τον κ. Μπονζόν, πρόεδρον της Επιτροπής Αποκαταστάσεως των Προσφύγων ετηλεγραφήθησαν τα εξής διά του κ. Χρ. Λούλη: «Διοικητική Επιτροπή ενταύθα στεγάσεως Προσφύγων λαβούσα

Τα 10 Τετράγωνα. Στην πλατεία χτίστηκε αργότερα, το 1926, ο μικρός ναός της Ευαγγελίστριας. Στα τονισμένα μαύρα οικήματα της πλατείας (δεξιά) στεγάστηκαν το 1924 τα προσφυγικά δημοτικά σχολεία (ένα αρρένων και ένα θηλέων). (Φώτο από την Τ. Υ. Πολοδομιά Δήμου Νέας Ιονίας).

γνώσιν υμετέρας επιθυμίας, όπως επισκεφθήτε Προσφυγικόν Συνοικισμόν Βόλου αισθάνεται μεγάλην χαράν επί τούτω έχουσα υπ' όψιν ότι επίσκεψις υμών θέλει ενισχύσει έργον Επιτροπής και θέλει συμβάλει γενικώτερον εις προαγωγήν προσφυγικού ζητήματος. Διερμηνεύουσα δε διακαή επιθυμίαν προσφυγικού κόσμου παρακαλεί μη φεισθήτε ουδενός κόπου προς μετάβασιν ενταύθα».

Η διαίρεσις του συνοικισμού

Ο προσφυγικός συνοικισμός, συγκείμενος εκ δέκα τετραγώνων, είνε διηρημένος εις δύο τμήματα εις το λιθόκτιστον, περιλαμβάνον εξ τετράγωνα και το τσιμεντόκτιστον απαρτιζόμενον εκ τεσσάρων τετραγώνων. Ο συνοικισμός έχει εν συνόλω δωμάτια 776.

Εκ των 10 τετραγώνων του συνοικισμού είνε καθ' όλα έτοιμα 7, ήτοι τέσσαρα τσιμεντόκιστα και τρία λιθόκιστα. Εναπομένουν τρία τετράγωνα, έχοντα ανάγκην συμπληρωματικών έργων, διά τα οποία απαραίτητως χρειάζεται τσιμέντον, το οποίον ελπίζεται συντόμως να σταλή εξ Αθηνών, κατόπιν του ανωτέρω δημοσιευμένου τηλεγραφήματος προς την κεντρικήν επιτροπήν στεγάσεως των προσφύγων. Διά την απρόσκοπτον συγκοινωνίαν του συνοικισμού με την πόλιν μας απαραίτητον επίσης είνε να κατασκευασθή γέφυρα επί του χειμάρρου Κραυσίνδωνος.

Όπως διαβάζουμε η Επιτροπή Στεγάσεως Προσφύγων του Βόλου συνεδριάζει, προβαίνει σε ορισμένες ενέργειες και ζητάει χρήματα και υλικά για τον προσφυγικό συνοικισμό, καθώς και για τα νέα σχολεία στα 2 δώροφα οικήματα στην πλατεία. Καλεί τον πρόεδρο της Κεντρικής Επιτροπής Αποκαταστάσεως Προσφύγων Μπονζόν να έλθει στο Βόλο για να δει την πρόοδο του συνοικισμού, αλλά και να ενισχύσει περαιτέρω τις προσπάθειες, που γίνονται εδώ για την προαγωγή του προσφυγικού ζητήματος.

Το δημοτικό συμβούλιο του Δήμου Παγασών εκφράζει επίσης «την βαθείαν ευγνωμοσύνην της πόλεως» προς τον Αλφρέδ Μπονζόν με ψήφισμά του.

Διαβάζουμε στα πρακτικά του δήμου Παγασών:

Ψήφισμα 727

Συνεδρία ΡΖ'

Το Δημοτικόν Συμβούλιον Παγασών

Συνελθόν εις συνεδρίασιν εν Βόλω σήμερον την 26ην του μηνός Νοεμβρίου του 1924 έτους

Αποφασίζει

Εκφράζει προς τον εν Αθήναις διαμένοντα αντιπρόσωπον της Κοινωνίας των Εθνών κ. Αλφρέδον Μπονζόν την βαθείαν ευγνωμοσύνην της πόλεως δια την φροντίδα και την μέριμναν την οποίαν η Κοινωνία των Εθνών έλαβε διά την στέγην των ατυχών συμπολιτών αδελφών μας προσφύγων, αναθέτει εις τον κ. Δήμαρχον και τον κ. Πρόεδρον του Συμβουλίου μετά δύο ή τριών Δημοτικών συμβούλων να παραδώση το ψήφισμα εις τον αντιπρόσωπον της Επιτροπής Αποκαταστάσεως Προσφύγων κ. Στυλιανόν Βασιλειάδην, παρακαλέση δε τούτον όπως και προφορικώς εκδηλώση την ευγνωμοσύνην ολοκλήρου της πόλεως την οποίαν επί του προκειμένου ασφαλώς διερμηνεύει το Δημοτικόν Συμβούλιον.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει και το απαντητικό τηλεγράφημα που απέστειλε ο Μπονζόν. Το διαβάζουμε στα Πρακτικά του Δήμου Παγασών:

Συνεδρία ΣΑ'

17 Δεκεμβρίου 1924

Θέμα 13ον: Ο κ. Δήμαρχος υποβάλλει ωσαύτως προς το Συμβούλιον το υπ' αριθμ. 31917 ε.ε. έγγραφον του εν Αθήναις Προέδρου της Επιτροπής Αποκαταστάσεως Προσφύγων μέλους της Κοινωνίας των Εθνών κ. Αλφρέδου Μπονζόν, δι ου εκφράζει τας ευχαριστίας του προς το Δημοτικόν Συμβούλιον επί τω προς αυτόν συγχαρητηρίω ψηφίσματι τούτου και όπερ έχει ούτως:

Επιτροπή Αποκαταστάσεως Προσφύγων

The Refugee Settlement Commission

Αριθμ. Πρωτ. 31917

Αθήναι 12 Δεκεμβρίου 1924

Κον Δ. Κουκιάδην

Δημαρχούντα Παγασών

Σπεύδω να εκφράσω υμίν και δι' υμών εις το Δημοτικόν Συμβούλιον Παγασών τας θερμάς μου ευχαριστίας δια το υπό του κ. Βασιλειάδου επιδοθέν μοι ψήφισμα του Δημοτικού Συμβουλίου επί τη ευκαιρία της εγκαταστάσεως των προσφύγων Βόλου εις τον Σινοικισμόν Νέας Ιωνίας ⁴⁷ προς αυτούς δε και τας θερμάς μου ευχαριστίας δια τους εν αυτώ αναγραφομένους κολακευτικούς δι' εμέ λόγους...

Ο Πρόεδρος

(υπογ.) Alfred Bonjon

⁴⁷. Υπογράμμισι δική μας.

Σπίτι στο Τετράγωνο Κ για δυο οικογένειες (Προύσης με Α. Βολίδη). Η μία «βλέπει» στον δρόμο (Προύσης) και η άλλη στην πλατειούλα με τα κοινόχρηστα αποχωρητήρια και πλυσταριό. Σήμερα (2024) είναι μια ωραία ενιαία οικοδομή.

Εντύπωση μας προκαλεί ότι σ' αυτό το τηλεγράφημα της Κεντρικής Επιτροπής Αποκαταστάσεως Προσφύγων, που το υπογράφει ο Πρόεδρος Αλφρέδ Μπονζόν, πέρα από τις ευχαριστίες, γίνεται λόγος περί «της εγκαταστάσεως των προσφύγων Βόλου εις τον Συνοικισμόν Νέας Ιωνίας». Είναι η πρώτη φορά που σε επίσημο έγγραφο αναφέρεται το όνομα του συνοικισμού «Νέα Ιωνία» μετά βέβαια από εκείνη τη φορά, που ακούστηκε στη θεμελίωση του συνοικισμού στις 15 Αυγούστου 1923, όπως διαβάσαμε.

Φαίνεται ότι η Κεντρική Επιτροπή Αποκαταστάσεως Προσφύγων θα είχε καταχωρήσει στα επίσημα χαρτιά της (έγγραφα, σχέδια, κ.λπ.) την ονομασία «Νέα Ιωνία» και είναι άξιο απορίας πώς η εδώ τοπική Επιτροπή Αποκαταστάσεως Προσφύγων έγραφε, όταν αναφερόταν στη Νέα Ιωνία, «ο εν Ξηροκάμπω προσφυγικός Συνοικισμός».

Είναι γεγονός πάντως ότι για πολλά χρόνια, στον γραπτό και ειδικά στον προφορικό λόγο, χρησιμοποιήθηκε από πολλούς η ονομασία «Συνοικισμός». «Πάμε στο συνοικισμό» έλεγαν οι Βολιώτες ή «είμαι απ' το συνοικισμό» έλεγαν οι Μικρασιάτες και όλοι εννοούσαν τη Νέα Ιωνία. Από την ίδρυση όμως του Δήμου Νέας Ιωνίας (1947) σιγά-σιγά έχουν εκλείψει και το

«προσφυγικός» και το «συνοικισμός Βόλου» και ονομάζεται πλέον «η πόλη της Νέας Ιωνίας». Αυτά προς το παρόν για το όνομα. Στις επόμενες σελίδες θα αναφέρουμε κι άλλα στοιχεία.

Τελευταία ημέρα του Νοεμβρίου, Κυριακή 30 του 1924, ο «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ» στη στήλη ΕΠΙΚΑΙΡΑ δημοσιεύει σε λίγες γραμμές μια ευχάριστη είδηση για τα προσφυγικά:

ΤΟ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΝ ΔΑΝΕΙΟΝ

Η σύναψι του προσφυγικού δανείου εξησφαλίσθη πλέον απολύτως. Κατόπιν τούτου υπάρχει ελπίς να μετριασθή των προσφύγων η δοκιμασία. Το πλείστον αυτών θ' αποκατασταθή οπωσδήποτε υποφερτά και θα δυνηθή συν τω χρόνω να αποβή χρήσιμον και παραγωγικόν.

Όλα, λοιπόν, πάνε καλά και την Πέμπτη, 4 Δεκεμβρίου 1924, ο «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ» δημοσιεύει άλλη μια ευχάριστη είδηση:

Η ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

Ετελείωσε χθες η καταγραφή των προσφύγων και από σήμερα θ' αρχίση η μεταφορά αυτών εις τον συνοικισμόν. Πρώτοι θα μετακομισθούν οι εγκατεστημένοι εις το δημοτικόν σχολείον Αγίου Νικολάου και κατόπιν οι των αποθηκών. Μετά την εκκένωσιν εκ των επιτεταγμένων οικημάτων τα περισσότερα υγιεινά δεν θα παραδοθούν εις τους ιδιοκτήτας των. Θα κρατηθούν και θα χρησιμοποιηθούν πιθανότατα διά την στέγασιν των προσφύγων, οι οποίοι ήδη διαμένουν υπό σκηνάς παρά το Γυμναστήριον. Τοιουτοτρόπως ελπίζεται να λυθή και το πρόβλημα της στέγασης των νέων προσφύγων.

Και συνεχίζονται τα ευχάριστα. Το Σάββατο, 13 Δεκεμβρίου 1924, ο «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ» δημοσιεύει ειδήσεις, που αναζωπυρώνουν τις ελπίδες πολλών προσφύγων για προσεχή τακτοποίησή τους. Γράφει :

Η ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΙΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΥ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΥ ΑΝΕΓΕΡΣΙΣ ΝΕΩΝ 200 ΟΙΚΙΣΚΩΝ

Υπό της εν Αθήναις Διεθνούς Επιτροπής Αποκαταστάσεως Προσφύγων ανηγέθη τηλεγραφικώς εις τον Πρόεδρον της ενταύθα Επιτροπής κ. Χρήστον Λούλην, ότι αμέσως μετά τας εορτάς άρχεται η κατασκευή ετέρων 200 οικίσκων εν τω προσφυγικό συνοικισμό και εάν και ούτοι δεν εξαρκέσωσι προς στέγασιν όλων των εν τη πόλει μας αναγκαστικώς στεγαζομένων προσφύγων θέλει συνεχισθή η κατασκευή και άλλων οικιών, ούτως ώστε εντός εξαμήνου περίπου να στεγασθώσι όλοι οι εν τη πόλει μας πρόσφυγες, χωρίς να μείνη ουδέ εις άστεγος.

Επίσης εντός της ερχόμενης εβδομάδος περαιούται η προπαρασκευαστική εργασία και μετά τας εορτάς άρχεται η κατασκευή εργασία και μετά τας εορτάς άρχεται η κατασκευή της γεφύρας, δι' ης ο προσφυγικός συνοικισμός θα συνδεθή κατ' ευθείαν μετά της πόλεως.

Ειδοποιήθη ωσαύτως και ο κ. Χρήστος Λούλης, ότι διετάχθη υπό της αρμοδίας αγγλικής οργανώσεως η άμεσος ίδρυσις συσσιτίου εν τω συνοικισμώ.

Όλα λοιπόν, φαίνεται, να πηγαίνουν καλά και σιγά-σιγά με κάποια σειρά γεμίζουν και τα υπόλοιπα σπίτια κόσμο και διαγράφονται στον ορίζοντα ελπίδες ότι μέσα σ' ένα εξάμηνο, αφού κτισθούν άλλοι 200 οικίσκοι, θα βουλευτούν και «όλοι οι εν τη πόλει μας πρόσφυγες», όπως γράφει η είδηση. Όσο για τη γέφυρα του Κραυσίδωνα και αυτή αρχίζει να κατασκευάζεται μετά τις γιορτές. Επίσης θα λειτουργήσει και συσσίτιο για τα παιδιά.

Το έτος 1924, το έτος της εγκατάστασης των πρώτων κατοίκων, το έτος της ίδρυσης του προσφυγικού συνοικισμού της Νέας Ιωνίας, τελειώνει, ενώ πλησιάζουν οι γιορτές των Χριστουγέννων. Οι προσφυγικές οργανώσεις ετοιμάζουν κάποια γιορτή για τα προσφυγόπουλα του συνοικισμού με δώρα κάτω από το χριστουγεννιάτικο δέντρο. Για τη συλλογή δώρων από τις στήλες του «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΥ» (Τετάρτη 17 Δεκεμβρίου 1924) κάνουν μια έκκληση στα παιδιά του Βόλου:

ΕΚΚΛΗΣΙΣ ΓΙΑ ΤΑ ΠΡΟΣΦΥΓΟΠΟΥΛΑ

Ελληνόπουλα του Βόλου!

Σεις που σκέπτεσθε από τώρα τι δώρα θα λάβητε για τας εορτάς συλλογισθείτε, ότι υπάρχουν χιλιάδες προσφυγόπουλα ξερριζωθέντα από τας πατρίδας των θύματα κι αυτά της εθνικής μας συμφοράς.

Θέλετε να ευχαριστηθήτε και να εορτάσητε με χαράν του Χριστού την Γέννησιν; Θυμίσατε στους γονείς σας να συνδράμουν το θεάρεστον έργον των ευγενών κυριών και δεσποινίδων της πόλεώς μας, στέλλοντας τα δώρα του δένδρου των Χριστουγέννων διά την εορτήν, η οποία θα γίνει στον προσφυγικόν συνοικισμόν στις 28 Δεκεμβρίου.

*Μικρασιατικός Σύνδεσμος, Θρακικός Σύλλογος,
Ένωσις Εφένδρων Μικρασίας - Θράκης.*

Με θερμά λόγια οι προσφυγικές οργανώσεις προτρέπουν τα παιδιά του Βόλου να προσφέρουν δώρα για τα προσφυγόπουλα, τα οποία θα τους τα μοιράσουν σε μια χριστουγεννιάτικη γιορτή, που θα γίνει στον προσφυγικό συνοικισμό την Κυριακή 28 Δεκεμβρίου. Μιλάνε για μια καθαρά χριστουγεννιάτικη γιορτή. Μήπως όμως γίνει και καμιά άλλη εκδήλωση μαζί μ' αυτή στο συνοικισμό; Και βέβαια θα γίνει.

6. ΤΑ ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΥ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΥ

Με έκδηλη χαρά την παραμονή των Χριστουγέννων, Τετάρτη 24 Δεκεμβρίου 1924, οι κάτοικοι του προσφυγικού συνοικισμού περιποιούνται τα καινούργια τους σπίτια και ετοιμάζουν τα καλά τους ρούχα για μια ξεχωριστή γιορτή, που θα γίνει λίγο μετά τα Χριστούγεννα και που αναγγέλλεται στον «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ».

Στον συνοικισμό τους, στην κεντρική πλατεία, στα σπίτια τους, που είναι χτισμένα στη σειρά ομοιόμορφα σαν στρατιωτάκια, θα έλθουν οι θρησκευτικές, στρατιωτικές και πολιτικές αρχές του Βόλου, οι Βολιώτες, άλλοι πρόσφυγες συμπατριώτες τους, για να παρευρεθούν στα εγκαίνια των έτοιμων σπιτιών του προσφυγικού τους συνοικισμού «Νέα Ιωνία».

Άλλη μια φορά στην τελετή του θεμέλιου λίθου, τον Δεκαπενταύγουστο του 1923, που χτίστηκε η πρώτη πέτρα στο συνοικισμό τους χάρηκαν, συγκινήθηκαν, δάκρυσαν. Και να τώρα βλέπουν τη Νέα Ιωνία τους ζωντανή, με σπίτια, με ανθρώπους, με οικογένειες, άνδρες, γυναίκες, παιδιά, γέροντες, γερόντισσες, με φωνές, με ζωή, με χλαλοή και χαίρονται διπλά, συγκινούνται, δακρύζουν και λένε κάνοντας το σταυρό τους «Δόξα σοι ο Θεός».

Να τι διαβάζουν στον «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ» (Τετάρτη 24 Δεκεμβρίου 1924):

ΠΡΟΣΚΛΗΣΙΣ

Την προσεχή Κυριακή 28 τρέχοντος και ώραν 10 π.μ. τελούμε τα εγκαίνια του προσφυγικού συνοικισμού {Νέα Ιωνία} και παρακαλούμεν τους ενταύθα παρόντας πληρεξουσίους (βουλευτάς), τας θρησκευτικάς και πολιτικάς αρχάς της πόλεως του Βόλου, τους διευθυντάς των ενταύθα εφημερίδων και αντιπροσώπους του τύπου, τα προεδρεία των Συλλόγων και Σωματείων, τους διευθυντάς των ανωτέρων και κατωτέρων σχολείων μετά των μαθητών και εν γένει τον λαόν της πόλεως του Βόλου, όπως παρευρεθώσι εις την τελετήν των εγκαίνιων του συνοικισμού των προσφύγων, τον οποίον φιλοστόργως ήγειρεν η πατρίς μας διά να στεγασθώσι εν αυτώ τα ευγενικά θύματα της εθνικής μας καταστροφής.

Ο Δήμος Παγασών, αι προσφυγικά οργανώσεις,

ο Πρόεδρος της Επιτροπής Αποκαταστάσεως

Προσφύγων τμήματος Βόλου.

Στην κεντρική πλατεία, στη μέση των Τετραγώνων, θα στήθηκε εξέδρα με γιρλάντες και σημαιούλες και όλοι εκεί γύρω οι πρόσφυγες, άνδρες, γυναίκες και παιδιά, μαθητούδια του νέου σχολείου, θα καθάρισαν τον χώρο από τις πέτρες και τα κοτρόνια, από τ' αγριόχορτα και τ' αγκάθια και θα προσπαθούσαν με αζίνες, με φτυάρια, με χέρια, να ημερέψουν τον χέρσο

Την Κυριακή 28 Δεκεμβρίου 1924, εδώ μπροστά στα δύο προσφυγικά σχολεία (ένα αρρένων και ένα θηλέων), που στεγάζονταν στα δύο διώροφα στην πλατεία Ευαγγελίστριας, τελέστηκαν τα εγκαίνια του προσφυγικού συνοικισμού της Νέας Ιωνίας (Τμήμα φωτογραφίας ΙΩΣΑΦΑΤ, 1927).

τόπο να ομορφύνει, γιατί τούτοι οι πρόσφυγες οι Μικρασιάτες, Ίωνες, Πόντιοι, Θρακιώτες αγαπούν την πάστρα, την ομορφιά, τα στολίδια. Το ίδιο θα έκαναν και στα ομοιόμορφα νέα τους σπίτια, στις αυλές τους, που ήταν ακόμα όλες «αβέρτα», όλες κοινές. Έπρεπε να δείξουν καλή εικόνα στους επίσημους, που θα έρχονταν, στους Βολιώτες και στους άλλους πρόσφυγες.

Την Κυριακή, 28 Δεκεμβρίου 1924, τελευταία Κυριακή του χρόνου, γιορτάστηκε το ιστορικό γεγονός για τη Νέα Ιωνία. Το πρωί, 10 η ώρα, συγκεντρώθηκαν στη μεγάλη πλατεία όλοι, επίσημοι και λαός και οι νέοι κάτοικοι του συνοικισμού «συν γυναίξι και τέκνοις» και παρακολούθησαν την τελετή των εγκαίνιων.

Ημέρα μεγάλη γι' αυτούς, ημέρα σημαδιακή, ημέρα σταθμός για τη Νέα Ιωνία.

Συγκινήθηκαν, ενθουσιάστηκαν, ζητωκραύγασαν!

Την επόμενη ημέρα, Δευτέρα 29 Δεκεμβρίου 1924, ο «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ» περιγράφει σε μεγάλο δίστηλο άρθρο, στην πρώτη σελίδα, το μεγάλο γεγονός για τον Βόλο και τη Νέα Ιωνία.

**ΤΑ ΧΘΕΣΙΝΑ ΕΓΚΑΙΝΙΑ
ΤΟΥ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΥ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΥ**

*Ένα βήμα προς την ολοκληρωτική αποκατάστασιν των προσφύγων.
Τι συνέστησαν οι ομιλήσαντες. Εργατικότητα και ομόνοιαν.
Η δεξίωσις. Το Χριστουγεννιάτικο Δέντρο.
Η χαρά των προσφυγοπαίδων.
Η διαίρεσις του Συνοικισμού.*

Υστερα από δύομισυ, σχεδόν, έτη συνετελέσθη και εις την πόλιν μας το πρώτον βήμα διά την ολοκληρωτικήν αποκατάστασιν των προσφύγων. Δύομισυ, σχεδόν, έτη στιβαγμένοι μέσα στις αποθήκες επερίμεναν τη στιγμή, που θα τους «περάσουν στις κάμαρες» όπως έλεγαν. Και πράγματι χθες με όλην την πρέπουσαν μεγαλοπρέπειαν έγιναν τα εγκαίνια του νέου προσφυγικού συνοικισμού, μέσα στις νεόκτιστες καμαρούλες, του οποίου εγκατεστάθησαν οι πρόσφυγες.

Ο «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ» της Δευτέρας 29 Δεκεμβρίου 1924:

«ΤΑ ΧΘΕΣΙΝΑ ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΥ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΥ»

Βεβαίως ο συνοικισμός έχει και τας ελλείψεις του, αλλά όλα θα διορθωθούν σιγά - σιγά και το Κράτος και οι ίδιοι οι πρόσφυγες θα φροντίσουν και έτσι βαθμηδόν ο συνοικισμός θα μεταβληθή σε μια ωραία συνοικία της πόλεώς μας.

Οι πρόσφυγες, ξεριζωμένοι άσπλαχνα από την γην των πατέρων των, θα δημιουργήσουν, με την γνωστή των εργατικότητα και εδώ, στην νέαν των πατρίδα, την ευτυχία των και τα χθεσινά εγκαίνια του συνοικισμού θα είνε η απαρχή μιας νέας ζωής, μιας νέας ευτυχίας, ενός καινούριου πλούτου.

Αι βάσεις της αποκαταστάσεως των προσφύγων ετέθησαν και ευχόμεθα πολύ γρήγορα να ανακτήσουν αν όχι την πρώτη των ευμάρειαν και άνεσιν, αλλά την συναίσθησιν, ότι ευρίσκονται σε μια νέα πατρίδα, που τους αγαπά, τους συμπονεί και θα τους βοηθήση όσο μπορεί.

ΤΑ ΕΓΚΑΙΝΙΑ

Τα εγκαίνια του προσφυγικού συνοικισμού ετελέσθησαν την 10ην π.μ. ώραν της χθες. Εχοροστάτησεν ο Σεβασμιώτατος Δημητριάδος κ. Γερμανός και παρέστησαν εις αυτά οι πληρεξούσιοι της επαρχίας μας κ.κ. Ευφραιμίδης, Σαράτσης και Ψιάρρης, ο δημαρχών κ. Δημ. Κουκιάδης, ο πρόεδρος κ. Σ. Σπυρίδης μετά του δημοτικού συμβουλίου και πολλοί εκ των συμπολιτών.

Μετά τα εγκαίνια ωμίλησαν ο δημαρχών κ. Κουκιάδης εκ μέρους των δημοτών του, ο πληρεξούσιος κ. Ευφραιμίδης εκ μέρους του προσφυγικού κόσμου, ο κ. Σπυρίδης εκ μέρους του δημοτικού συμβουλίου, ο κ. Χρ. Λούλης εκ μέρους της Κεντρικής επιτροπής Αποκαταστάσεως των προσφύγων.

Ο δημοδιδάσκαλος κ. Καρανικόλας ανέγνωσεν από χειρογράφου λόγον του πρόσφυγος ιατρού κ. Αποστολίδου. Τέλος ο πρόεδρος του Μικρασιατικού συνδέσμου κ. Βάρδας ανέγνωσε τηλεγράφημα του κ. υπουργού της Περιθάλψεως, γνωρίζοντος, ότι λυπείται διότι αι ασχολία του δεν του επέτρεψαν να παραστή εις τα εγκαίνια του προσφυγικού συνοικισμού.

Από τον «TAXYDROMO» της
Δευτέρας 29 Δεκεμβρίου 1924.

Οι προαναφερθέντες ομιληταί εις τους λόγους των διεδήλωσαν την χαράν των διά το επιτελεσθέν έργον, αφού εκ παραλλήλου ετόνισαν τας δυσχερείας τας οποίας το κράτος συνήντησεν εις τας προσπαθείας του διά την αποπεράτωσιν του προσφυγικού συνοικισμού, και συνέστησαν εν τέλει εργατικότητα εις τους πρόσφυγας και ομόνοϊαν μεταξύ αυτών και των αυτοχθόνων κατοίκων του Βόλου.

Επηκολούθησε δεξιώσις των επισήμων εις την αίθουσαν του σχολείου του συνοικισμού και προσεφέρθησαν εις αυτούς υπό της διοργανωτικής επιτροπής αναψυκτικά, κατά τα οποία ο πληρεξούσιος κ. Ευφραιμίδης - αναγνωρίζων μίαν παράλειψιν- εδράξατο της ευκαιρίας να ευχαριστήση τας κυρίας, αι οποίαι με ενδιαφέρον και ζήλον ειργάσθησαν διά το χριστουγεννιάτικο δέντρον των προσφυγοπαίδων.

Εις το μεταξύ η φιλαρμονική της φιλοπτώχου αδελφότητος παιάνιζε διάφορα εμβατήρια, ενώ τα προσφυγόπουλα εχόρευαν ελληνικούς χορούς.

ΤΟ ΔΕΝΔΡΟΝ

Μετά ταύτα εγένετο κλήρωσις της Λαχειοφόρου αγοράς του Χριστουγεννιάτικου Δέντρου, το οποίον διωργάνωσαν συμπολίτιδες κυρίαί για τα προσφυγόπουλα. Καθένα απ' αυτά προσήρχετο και επί τη προσαγωγή του λαχνού -η διανομή τούτων είχε γίνη την προηγουμένη ημέραν- ελάμβανε τα χριστουγεννιάτικα δώρα.

Φυσικά, λόγω του πλήθους των μικρών, τα δώρα δεν ήτο δυνατόν να είνε ούτε πολυτελή ούτε και πολυποίκιλα, ήρκει όμως η χαρά των μικρών προσφυγοπαίδων, ότι πήραν και αυτά κατά τας χαρμοσύνας αυτάς ημέρας ένα δώρον, έστω και ασήμαντον.

Την μεσημβρίαν παρετέθη γεύμα και τοιουτοτρόπως η προσφυγική εορτή, ήτις διωργανώθη επί τη ευκαιρία των εγκαινίων, έληξε.

Ο ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΣ

Ο αποπερατωθείς προσφυγικός συνοικισμός σύγκειται από εννεακόσια δωμάτια και διαιρείται εις δύο τμήματα: εις το λιθόκτιστον και εις τοτσιμεντόκτιστον. Έως τώρα μετεφέρθησαν εκεί και εγκατεστάθησαν 700 προσφυγικά οικογένεια και κατ' αυτάς θα μεταφερθούν αι υπολειπόμεναι τοιαύται, εκ των παλαιών εννοείται προσφύγων. Προς εγκατάστασιν και των εσχάτως ελθόντων εις την πόλιν μας προσφύγων θα ανοικοδομηθούν και άλλοι διακόσιοι οικίσκοι εις τον τόπον του συνοικισμού. Εκ παραλλήλου θα κατασκευασθή γέφυρα επί του Κραυσίδωνος διά την ευκολωτέραν συγκοινωνίαν του συνοικισμού με την πόλιν. Ήδη το δημοτικόν συμβούλιον έχει ψηφίσει σχετικήν πίστωσιν

και δεν εναπομένει παρά η έγκρισις της προϋπολογισθείσης δαπάνης υπό του αρμοδίου υπουργείου διά να γίνη έναρξις της εργασίας.

Σημείωση: Αύριον θα δημοσιεύσωμεν αποσπάσματα από τους εκφωνηθέντας λόγους.

Την επόμενη ημέρα, Τρίτη 30 Δεκεμβρίου 1924, ο «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ», όπως είχε προαναγγείλει, δημοσιεύει αποσπάσματα από τους λόγους, που εκφώνησαν οι επίσημοι. Ας τους διαβάσουμε:

**ΑΠΟ ΤΑ ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΤΟΥ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΥ
ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΕΚΦΩΝΗΘΕΝΤΩΝ ΛΟΓΩΝ**

Ο Πρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου κ. Σ. Σπυρίδης τερματίζων τον λόγον, τον οποίον εξεφώνησε προχθές κατά τα εγκαίνια του προσφυγικού Συνοικισμού είπε τα εξής:

Και είνε μέγα και γιγάντιο το κατώρθωμα αυτό της Μικράς μας Πατρίδος!

Η Μεγάλη και πλουσία Αγγλία διά να στεγάση και περιθάλη τριακοσίας χιλιάδας Βέλγους, οι οποίοι κατά το 1914 κατέφυγον εκεί μετά την κατάληψιν της πατρίδος των υπό των Γερμανών συνεταράχθη ολόκληρος, και επέρασε χρόνος και χρόνος πολύς, διά να δυνηθή να δώση μίαν σχετικήν λύσιν εις το προσωρινόν προσφυγικόν της ζήτημα.

Και η μικρά Ελλάς εστέγασε και περιέθαλμεν από δύο και πλέον ετών δύο περίπου εκατομμύρια πρόσφυγας! ⁴⁸ Και ήσαν τα τελευταία διαρρέυσαντα διά την πατρίδα μας έτη, οι δυσκολώτεροι καιροί, τα δυστυχέστερά της χρόνια! Διότι η Μικρασιατική καταστροφή ηπέιλησε να παρασύρη όλον το κράτος εις τον όλεθρον. Αι συνεπειαί της ήσαν τρομεραί! Η ακεραιότης των εδαφών μας εκινδύνευσεν από στιγμής εις στιγμήν.

Ο Στρατός μας είχε διαλυθή. Υλικά πολέμου δεν υπήρχον. Οικονομική πίστις και δημόσια οικονομικά σχεδόν δεν υφίσταντο. Και όμως! Μέσα εις τον κονιορτόν εκείνον της καταστροφής μέσα εις τον ανεμοστρόβιλον εκείνον της συμφοράς, αι ισχυραί δυνάμεις της Φυλής μας ημπόρεσαν και πάλιν να αντιταχθώσι, και τελεσφόρως αντεπεξήλθον διά της αναδημιουργίας ισχυρού Στρατού, όστις και την ακεραιότητα των εδαφών μας σχεδόν περιέσωσε και την τιμήν της Πατρίδος τελείως ανεστήλωσε!

⁴⁸ . Εδώ ο Σπύρος Σπυρίδης λέγει μια υπερβολή. Ακόμη δεν είχε υπολογισθεί καλά τότε ο αριθμός των προσφύγων. Τελικά είναι ενάμισι εκατομμύριο και όχι δύο.

Και ούτω αι τρομεραί συνέπειαι παρήλθον πλέον ανεπιστρεπτί. Τας αντιμετώπισαμεν ισχυρώς και ήσυχoi τώρα πλέον χωρίς τοιούτου είδους φοβερούς περισπασμούς θα βαδίσωμεν την οδόν της εργασίας η οποία πλούσια μας υπόσχεται τα αποτελέσματα.

Και θα είναι πλούσια τα αποτελέσματα, όχι μόνον διότι, ως είπον ανωτέρω, της Φυλής μας αι δυνάμεις είναι έντονοι και ισχυραί, αλλά, διότι θα έχωμεν επί πλέον πολυτίμους συνεπικούρους τους νέους συμπολίτας μας, των οποίων η φιλεργία και η εμπειρία διά την ανάπτυξιν των πλουτοπαραγωγικών εργασιών είναι अपαράμιλλοι.

Οι νέοι κλάδοι της Βιομηχανίας μας - ταπητουργία, μεταξουργία, Υφαντουργία - η βελτίωσις της καλλιεργείας και της ποιότητος του καπνού - του πολυτίμου τούτου προϊόντος της χώρας μας- η προαγωγή του εμπορίου, είναι έργα οφειλόμενα όλα εις τας ειδικάς γνώσεις, εις την εμπειρίαν και εις τα φώτα των προσφιλών ομοεθνών μας με τους οποίους καλούμεθα εις αδελφικήν συνεργασίαν διά την ευημερίαν και την οικονομικήν πρόοδον της χώρας μας.

Ο κ. Ευφραιμίδης συν τοις άλλοις είπε:

«Προς υμάς αγαπητοί πρόσφυγες απευθύνων εν τέλει τόν λόγον, συγχαίρω υμάς, ότι εν αδελφική αγάπη και ομονοία διαβιούτε μετά των αδελφών εντοπίων. Συνιστώ δε όπως εξακολουθήτε να διατηρήτε την αυτήν αγάπην και ομόνοιαν. Να κρατήτε υμάς μακράν και να ήσθε ξένοι εις πάσαν κακήν εισήγησιν, αποσκοπούσαν εις την χαλάρωσιν του εθνικού αναθέματος και της εθνικής ενότητος. Συνεργασθήτε μετά των φιλονόμων και φιλοπροόδων εντοπίων έχοντες υπ' όψιν ότι κοινήν πλέον μετ' αυτών έχετε πατρίδα.

Ούτω δε εργαζόμενοι στερεώνετε το καθεστώς πολίτευμα της Δημοκρατίας το μόνον αρμόζον και συμφυές με τον Έλληνα, συντελείτε εις την ανόρθωσιν του Κράτους και ενισχύετε το έθνος.

Ενισχυόμενον δε και ευημερούν το Κράτος θα επισύρη των ισχυρών της γης και φίλων της Ελλάδος ου μόνον την εκτίμησιν αλλά και τον σεβασμόν.

Όσον δε αφορά την καταστροφήν και την συμφοράν ημών οφείλετε να ήσθε μακράν παντός αισθήματος μίσους και εκδικήσεως απέναντι των πρωτουργών και συναιτίων και μόνον της συμφοράς να διατηρήτε ακμαίαν την ανάμνησιν, την οποίαν και εις τα τέκνα υμών να μεταδίδετε. Έχετε δε πεποιθήσιν ότι όταν ούτω πολιτεύεσθε και επί την εθνικήν ζωτικότητα βασίζεσθε, ο μέγας Θεός της Ελλάδος ούτε υμάς και ούτε ολόκληρον την Ελλάδα θα εγκαταλείψη».

Ένα μέρος από το Τετράγωνο Ε (οδός Μακεδονίας), ανατολικά της Ευαγγελίστριας, δίπλα από τα σχολεία, όπου έγιναν τα εγκαίνια. Σήμερα δεν υπάρχει. Στη θέση ανεγέρθηκε τριώροφη οικοδομή αμφίβολης αισθητικής.

Ο πρόσφυξ ιατρός κ. Αποστολίδης εν επιλόγω είπε τα εξής:

«Οσονδήποτε μικρά και πενιχρά και αν φαίνονται εις τα όμματα ημών τα οικήματα ταύτα, άπερ η μεγαθυμία της φιλτάτης Πατρίδος προώρισε διά σχολεία μας, ας μεγεθυνθώσι ταύτα εν τη διανοία μας, αναπαριστώντα τα καλλιμόρμαρα μέγαρα της πατρώας γης. Ας τα περιβάλωμεν με όλην μας την στοργήν και την αγάπην, με την οποίαν εσυνειθίσαμεν να περιβάλωμεν τα Κοινοτικά μας καθιδρύματα εκεί κάτω και ας προσπαθήσωμεν να καταστήσωμεν ταύτα διανοητικά εργαστήρια, εν οίς θα σφυρηλατηθώσιν αι ψυχαί των τέκνων μας, όπως ανδροθώσι ταύτα το ταχύτερον και καταστάσι στρατιώται ικανοί, ίνα διεκδικήσωσι μίαν ημέραν τους τάφους των πατέρων των. Αλλά μέχρις ότου ανατείλη η ευφρόσυτος αύτη ημέρα ουδ' επί στιγμήν οφείλομεν να παύσωμεν εργαζόμενοι. Το σύμβολόν μας ας είνε:

Εργασία, Αγάπη, Ομόνοια.

Εις δε την είσοδον του παρόντος Συνοικισμού δέον να αναγράψωμεν νοερώς και με μεγάλα γράμματα την επιγραμματικήν ταύτην αψίδα:

«Εν τη ενώσει η ισχύς».

Ο κ. Χ. Λούλης εκ μέρους της Επιτροπής Αποκαταστάσεως είπε τα εξής:

«Ως προεδρεύων του εν Βόλω παραρτήματος της διεθνούς Επιτροπής Αποκαταστάσεως Προσφύγων, έχω την υποχρέωσιν να ευχαριστήσω θερμώς τον αξιότιμον πληρεξούσιον κ. Ευφραιμίδην διά τας τόσον κολακευτικάς λέξεις του περί της επιτροπής και εμού.

Όταν προ δύο και ημίσεων ετών οι πρόσφυγες θύματα της μικρασιατικής τραγωδίας, φεύγοντα την μάχαιραν του δημίου, ήλθον εις την μητέρα πατρίδα, εύρον ταύτην ανεξάντλητον εις στοργήν και αισθήματα, αλλά πτωχόν εις χρηματικά μέσα. Αλλ' η στοργή της μητρός προς τα δεινοπαθούντα τέκνα της ήτο τόση, ώστε εξήντησεν αύτη διά την περίθλασίν των και τον τελευταίον οβολόν της.

Και συνεχίζουσα την μέριμνά της, απετάθη εις την διεθνή φιλανθρωπίαν και αναλαμβάνουσα βαρυτάτας οικονομικάς υποχρεώσεις εξήτησε την χρηματικήν αρωγήν των πεπολιτισμένων λαών. Εις την έκκλησιν ταύτην αντεπεκρίθησαν το πρώτον αι διεθνείς φιλανθρωπικαί οργανώσεις, αποτελούσαι το κύριον γνώρισμα των πεπολιτισμένων κρατών. Και επηκολούθησεν η συνομολόγησις του προσφυγικού δανείου, του οποίου η καταπλήσσουσα επιτυχία, εάν μαρτυρεί την πίστιν των διεθνών οικονομικών κύκλων προς το οικονομικόν μέλλον της πατρίδος ημών, μαρτυρεί εξ ίσου και την συμπάθειαν μετά της οποίας ο πεπολιτισμένος κόσμος παρακολουθεί την τύχην των αγαπητών προσφύγων.

Και ήδη η διεθνής επιτροπή αποκαταστάσεως με επαρκή τα οικονομικά μέσα, θέλει περαιώσει τάχιστα το έργον της πλήρους υμών αποκαταστάσεως.

Υμάς δε αγαπητοί πρόσφυγες εγκατασθέντας ήδη μονίμως εν τη πόλει μας, θέλομεν σας παρακολουθή μετ' αδελφικής στοργής, μέχρις ου ανδρούμενοι οικονομικώς εξελιχθήτε εις πλουτοφόρους παράγοντας της εθνικής ημών οικονομίας ανταποδίδοντας ούτω εις ημάς, πολύ πλείονα των όσων ημείς υπέρ υμών επράξαμεν».

Ο Σπύρος Σπυρίδης, τότε πρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου ⁴⁹ επισημαίνει ότι:

«οι νέοι κλάδοι της βιομηχανίας μας -ταπητουργία, μεταξουργία, υφαντουργία- η βελτίωσις της καλλιέργειας και της ποιότητας του καπνού, η προαγωγή του

⁴⁹ . Την επόμενη τετραετία 1925 - 1929 διετέλεσε δήμαρχος.

εμπορίου, είναι έργα οφειλόμενα όλα εις τας ειδικάς γνώσεις, εις την εμπειρίαν και εις τα φώτα των προσφιλών ομοεθνών μας...»

Ο Ευφραιμίδης, βουλευτής των Φιλελευθέρων, δίνει συμβουλές στους πρόσφυγες:

«Συγχαίρω υμάς ότι εν αδελφική αγάπη και ομονοία διαβιούτε μετά των αδελφών εντοπίων. Συνιστώ δε όπως εξακολουθείτε να διατηρήτε την αυτήν αγάπην και ομόνοιαν... Συνεργασθήτε μετά των φιλονόμων...».

Ο πρόσφυγας γιατρός Αποστολίδης, συνιστά *«Εργασία, Αγάπη, Ομόνοια».*

Ο πρόεδρος της Επιτροπής Αποκαταστάσεως Προσφύγων Χρ. Λούλης, που εργάστηκε για την ανέγερση του προσφυγικού συνοικισμού, απευθυνόμενος στους νέους κατοίκους τους διαβεβαιώνει: *«Θέλομεν σας παρακολουθή μετ' αδελφικής στοργής, μέχρις ου ανδρούμενοι οικονομικώς εξελιχθήτε εις πλουτοφόρους παράγοντας της εθνικής ημών οικονομίας...».*

Ωραία λόγια σε μια συγκινητική και ιστορική τελετή για τους ξεριζωμένους πρόσφυγες, που ρίχνουν πια ρίζες για ν' αναπτυχθούν, να καρποφορήσουν και να ζήσουν ευτυχισμένοι στη νέα τους πατρίδα, όλοι μαζί, σχεδόν κολλημένοι, αγκαλιασμένοι στα μονοκάμαρα μικρά τους σπίτια, όλοι μαζί άνθρωποι του μόχθου, παραγωγικοί, εργάτες, τεχνίτες, αμπελουργοί, ψαράδες, ναυτικοί, έμποροι, όλοι μαζί από τα διάφορα μέρη του Ελληνισμού, όλοι μαζί Έλληνες, όλοι μαζί Ελλάδα, ριζώνουν στη νέα τους πατρίδα, τη Νέα Ιωνία.

Την επόμενη ημέρα, Τετάρτη 31 Δεκεμβρίου 1924, τελευταία ημέρα του πρώτου έτους εγκατάστασής τους στη νέα τους πατρίδα, τη Νέα Ιωνία, οι πρόσφυγες νιώθουν την ανάγκη να ευχαριστήσουν και να εκφράσουν την ευγνωμοσύνη τους σε όλους όσους βοήθησαν στην ανέγερση του συνοικισμού και στην επιτυχία της ιστορικής τελετής των εγκαινίων. Δημοσιεύουν στον «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ» ένα μεγάλο ευχαριστήριο:

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟΝ

Τα διοικητικά συμβούλια των ενταύθα προσφυγικών οργανώσεων επί τη αίσια αποπεράτωσι του Συνοικισμού και τη τελέσει του αγιασμού διά τα εγκαίνια αυτού τε και των Σχολών⁵⁰, αισθάνονται την ιεράν υποχρέωσιν, όπως και δημοσία εκφράσωσι τας ευχαριστίας των προς πάντας τους οπωσδήποτε λόγω ή έργω συντελέσαντας εις την τε επιτέλεσιν του όλου έργου ως και εις την λαμπράν εμφάνισιν της εν λόγω εορτής.

⁵⁰. Εννοεί τα δημοτικά σχολεία.

Και δη προς Α.Σ. τον Μητροπολίτην Δημητριάδος, όστις όχι μόνον αυτοπροσώπως παρέστη, αλλά, εχοροστάτησεν του αγιασμού. Τον επαξίως Προϊστάμενον του Δήμου Παγασών αζ. κ. Δ. Κουκιάδην ως και τον συνεργάτην και συναντιλήπτορα αυτού προς παν ό,τι καλόν Πρόεδρον του Δημοτικού Συμβουλίου αζ. κ. Σπυρ. Σπυρίδην και λοιπούς Δημοτικούς Συμβούλους, οίτινες όχι μόνον υιοθέτησαν ευθύς εξ αρχής την εορτήν, αλλά και μεγάλως συνέτεινον διά της ηθικής αυτών επιβολής εις την εν γένει επιτυχίαν αυτής. Τους παρεπιδημούντας ενταύθα εντιμωτάτους κ.κ. πληρεξούσιους και ιδία τον πληρεξούσιον των προσφύγων αζ. κ. Αδαμάντιον Ευφραιμίδην, όστις αντιπροσώπευσε τους πρόσφυγας κατά την εορτήν εκφράσας διά καταλλήλου προσλαλιάς τας ευχαριστίας

Ένα μέρος στο Τετράγωνο Ζ με τα προαναγγελά σπύια χωρίς βελτισίσεις και προθήκες, εκτός από πιστοποιήσεις από την κυβέρνηση, οκτώ χρόνια μετά την ανέγερσή τους. Διακρίνονται αριστερά και δεξιά τα κενόκρηστα αποχωρήματα (10+10) και η πλατεϊούλα στη μέση χωρίς πλάκα μέχρι τότε (1932). Σε μια εσοχή στη μέση διακρίνεται το παλιό. Πίσω από τα σπύια είναι η οδός Μανιάδων, αριστερά η οδός Μακεδονίας και δεξιά η Εφέσου, που ακόμα δεν έχουν διαμορφωθεί. Η φωτογραφία έχει τραφεί από το δωρόφο που βραβεύεται και βρίσκεται ακόμα στη Β.Α. γωνία της πλατείας Ενωγλιότροφας, το 1932. (Τμήμα φωτογραφίας του Ζημίση).

και την ευγνωμοσύνην σύμπαντος του προσφυγικού κόσμου, προς άπαντας τους συντελεστές της βελτιώσεως της θέσεώς του. Τους αξ. Αντιπροσώπους των ξένων δυνάμεων και Διευθυντάς των ξένων ενταύθα οργανώσεων τους τιμήσαντας την εορτήν διά της παρουσίας των.

Την αξ. Επιτροπήν Αποκαταστάσεως Προσφύγων Βόλου και ιδία τον Πρόεδρον αυτής αξ. κ. Χρήστον Λούλην, διά τε την ένθερμον και ενεργόν συμμετοχήν εις την εορτήν καθώς και δι' όσα μέχρι τούδε υπέρ των προσφύγων έπραξεν, ίνα η εν τω συνοικισμώ διαμονή αυτών καταστή όσον το δυνατόν ανετωτέρα, προς δε διά της γενναιοδώρου χορηγίας διά το κυλικεϊόν συνεβάλετο εις την μείζονα φαίδρυνσιν της εορτής και δι' όσα παρήγορα και ενθαρρυντικά ο κ. Πρόεδρος αυτής διά το μέλλον των προσφύγων είχεν την καλωσύνην να είπη διά της λαμπράς προσφωνήσεώς του. Τον Πρόεδρον της Φιλοπτώχου Αδελφότητος του Ορφανοτροφείου αξ. κ. Κούτσικον τον πάνυ (πολύ) προθύμως παραχωρήσαντα την μουσικήν του υπ' αυτών καθιδρύματος προς τέρψιν των παραστάντων. Τους αξ. Διευθυντάς και Αντιπροσώπους του τύπου, δι' όσα εν γένει κολακευτικά χάριν της εορτής και υπέρ των προσφύγων έγραψαν. Εν τέλει δε απονέμουσι το μέγα Έυγε προς τας επιλέκτους κυρίας και χαριτωμένας δεσποινίδας της πόλεώς μας, αίτινες ουδενός εφείσθησαν, όπως η παιδική εορτή του Δένδρου των Χριστουγέννων, ην αι ίδιαι διοργάνωσαν υπέρ των πτωχών προσφυγοπαίδων έχη επιτυχίαν. Ιδιαιτέρως δε ευχαριστούμεν την αξ. κ. Χρησ. Λούλην διά την χιλιόδραχμον αυτής προσφοράν ως και την κ. Αδαμάντιου Ευφραιμίδου διά την ανάλογον τοιαύτην υπέρ του Δένδρου των Χριστουγέννων.

...Εκφράζομεν συνολικώς τας ευχαριστίας και την αιΐδιον (αιώνια) ευγνωμοσύνην σύμπαντος του προσφυγικού κόσμου της φιλοξένου πόλεως Βόλου, προς άπαντας τους ανωτέρω ευγενείς συντελεστές.

Ο προσφυγικός κόσμος της Τραγωδίας του '22 ήταν άνθρωποι με υψηλό φρόνημα και πολιτισμό. Ήξεραν να ζητούν, να απαιτούν δυναμικά, να οργανώνονται συλλογικά και να διεκδικούν τα δικάιά τους, ήξεραν όμως και αισθάνονταν την υποχρέωση να ευχαριστούν, να είναι ευγνώμονες σ' όσους συνέτρεξαν στα πάθη τους, σ' όσους βοήθησαν να λιγοστεύουν οι ταλαιπωρίες τους, σε όσους τους πλησίασαν και τους πρόσφεραν την αγάπη τους και την υλική τους βοήθεια. Άλλο ένα παρόμοιο συγκινητικό ευχαριστήριο διαβάσαμε τότε, που ο εξανθηματικός τύφος τους «ξαπόστειλε» στα πρώτα μισοτελειωμένα δωμάτια του συνοικισμού. Όλους, λοιπόν, αυτούς, που συνέβαλαν στην ανέγερση του συνοικισμού, αλλά και την παρουσίαση της τελετής των εγκαίνιων του συνοικισμού και των σχολείων, ευχαριστούν ονομαστικώς ή με τους

τίτλους και τα αξιώματά τους.

Πρέπει να σημειώσουμε ότι οι πρώτοι πρόσφυγες της Νέας Ιωνίας, αλλά και οι υπόλοιποι που εγκαταστάθηκαν στα επόμενα σπίτια, που χτίστηκαν γι αυτούς, δεν προέρχονταν, ας πούμε στην πλειοψηφία τους από μια ορισμένη περιοχή ή πόλη, αλλά από διάφορες.

Από τα επίσημα βιβλία των δημοτικών σχολείων, που άρχισαν να λειτουργούν το σχολικό έτος 1924 - 25, μπορούμε ενδεικτικά να δούμε τον τόπο καταγωγής των οικογενειών, που είχαν παιδιά στο σχολείο, οι οποίες θα ήταν περίπου οι μισές, απ' όσες εγκαταστάθηκαν στα πρώτα Τετράγωνα.⁵¹ Αυτοί οι τόποι, όπως αναγράφονται στα βιβλία είναι: Αϊβαλί, Αϊδίνι, Αδά - Παζάρ, Ακ - Σαράι, Αρετσού, Αξάριο, Βρύουλα (Βουρλά), Βαϊνδήρι, Βλάχκα, Βόλος, Γιάλοβα, Γενίκοϊ, Γκουνζέ, Γέροντας, Δεβελίκιοϊ, Δενιζλί, Δικελί, Εγγλεζονήσι (αναγράφονται 51 οικογένειες), Έφεσος, Εσκι - Σεχίρ, Ηράκλεια, Θείρα, Ικόνιο, Κιρκιτζέ, Κυδωνίαι, Κιρκαγάτς, Κορδελιό, Κίος, Κριτζαλιά, Κουκλουτζάς, Κουρί, Κωνσταντινούπολις, Κεφαλληνία, Λύγδα, Μαγνησία, Μουδανιά, Μπουτζάς, Μυριόφυτο Θράκης, Μυτιλήνη, Μαινεμένη, Νικομήδεια, Νίγδη, Νέα Φώκαια, Οδεμήσιον, Παπαζλί, Πάνορμος, Πέργαμος, Πάρλα, Πόντος, Πασαλιμάνι, Προύσα, Παλαιά Φώκαια, Σμύρνη (αναγράφονται 79 οικογένειες), Σεβδίκιοϊ, Σώκια, Σόμα, Σπάρτη Πισιδίας, Σαμψούντα, Σαράκιοϊ, Τραπεζούντα, Τσορπαλί, Τζιμόβασι, Φιλαδέλφεια, Χαλκά - Μπουνάρ, Χαμιτιέ, Χώναι.

Από τη μαγιά αυτή των 2500 - 3000 πρώτων κατοίκων των δέκα πρώτων Τετραγώνων και από άλλους πρόσφυγες και ντόπιους δημιουργήθηκε η σημερινή πόλη - δήμος της Νέας Ιωνίας, που μέσα σε εβδομήντα χρόνια (1924 - 1994) έχει δεκαπλασιαστεί περίπου (απογ. 1991 με 28.912 κατοίκους).

Το μωσαϊκό ηθών και εθίμων, γλωσσικών ιδιοματισμών, συμπεριφορών και χαρακτήρων, που διαπλεκόταν όμως μέσα στο υφάδι της ελληνικής ιστορικής συνείδησης και της ορθόδοξης χριστιανικής πίστης των προσφύγων της Μικρασιατικής καταστροφής του '22, αποτέλεσε το θεμέλιο της σύγχρονης πόλης.

Οι κάτοικοι της στο καμίνι της μίζερης ζωής τους σφυρηλάτησαν δεσμούς μέσα σε κοινωνικούς αγώνες, μέσα στην ψυχωμένη Εθνική Αντίσταση κατά των κατακτητών Ιταλών και Γερμανών, μέσα στην ποδοσφαιρική τους ομάδα - θρύλο «ΝΙΚΗ», μέσα στην εκκλησία τους την Ευαγγελίστρια και όλοι μαζί δέθηκαν άρρηκτα και αποτέλεσαν μια νέα πόλη, με δική της φυσιογνωμία, δική της προσωπική και κοινωνική ζωή και μ' ένα πανάρχαιο όνομα, που το έφεραν κι αυτό απ' τη χαμένη, αλλά αλησμόνητη Πατρίδα τους, τη «ΝΕΑ ΙΩΝΙΑ».

⁵¹ . Το δημοτικό σχολείο αρρένων είχε 224 μαθητές και το θηλέων 169 μαθήτριες, σύνολο 393.

ΜΕΡΟΣ Β΄**Η ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΗ ΝΕΑ ΙΩΝΙΑ****1. Η ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ ΣΕ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΑ ΣΠΙΤΙΑ**

Νέες ομάδες σπιτιών (Τσιμεντένια, Τζαμαλιώτικα, Πέτρινα, Γερμανικά).

Η γέφυρα του Κραυσίδωνα

Διαβάσαμε σε προηγούμενο δημοσίευμα στον «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ» (Σάββατο 13-12-1924), ότι «αμέσως μετά τας εορτάς άρχεται η κατασκευή ετέρων 200 οικίσκων εν τω προσφυγικό συνοικισμώ», και φαίνεται ότι έχει δρομολογηθεί μια τέτοια επέκταση, γιατί η Επιτροπή Αποκαταστάσεως Προσφύγων, απ' ό,τι διαβάζουμε σ' ένα δημοσίευμα («ΘΕΣΣΑΛΙΑ», Κυριακή 11 Ιανουαρίου 1925), παίρνει τα μέτρα της για την καθαριότητα και του νέου αυτού τμήματος.

ΠΡΟΚΗΡΥΞΙΣ ΜΕΙΟΔΟΤΙΚΟΥ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

Κατόπιν της ληφθείσης αποφάσεως περί επεκτάσεως του συνοικισμού και προκειμένου να συμπεριληφθή η καθαριότης και του τμήματος τούτου, προκηρύσσομεν νέαν μειοδοτικήν δημοπρασίαν προς ανάληψιν εργολαβικώς της καθαριότητος τούτων, γεννησομένην εις τα γραφεία της Ε.Α.Π. (Γραφεία Επιμελητηρίου). Βόλος 11-1-1925.

Ο Πρόεδρος της Ε.Α.Π. Χρήστος Λούλης.

Στο τέλος του μήνα διαβάζουμε νεότερες εξελίξεις για το θέμα στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» του Σαββάτου 31 Ιανουαρίου 1925:

ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΑ**Η ΕΠΕΚΤΑΣΙΣ ΤΟΥ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΥ****Η ΓΕΦΥΡΑ**

Ο επανελθών εξ Αθηνών Πρόεδρος της ενταύθα υποεπιτροπής της Αποκαταστάσεως Προσφύγων κ. Λούλης, μας ανεκοίνωσεν τα ακόλουθα σχετικώς με την πλήρωσιν των αναγκών του προσφυγικού συνοικισμού:

Η γέφυρα του Κραυσίδωνος η οποία θα ενώση τον συνοικισμόν με την πόλιν εκτίθεται εις δημοπρασίαν την 16ην Φεβρουαρίου ταυτοχρόνως

εν Αθήναις και εν Βόλω. Η έγκρισις της δημοπρασίας θα γίνη αμέσως παρά του Προέδρου της ενταύθα Επιτροπής κ. Λούλη.

Όσον αφορά το ζήτημα της επεκτάσεως του συνοικισμού δια της ανεγέρσεως νέων οικίσκων τούτο είχε σταματήσει, λόγω μη απαλλοτριώσεως του αναγκαιούντος δια την επέκτασιν χώρου. Τούτο επρόκειτο να λυθή κατά την προχθεσινήν συνεδρίασιν του αρμοδίου συμβουλίου του Υπουργείου, όπερ θα απεφάσιζε την απαλλοτριώσιν. Μετά την απαλλοτριώσιν θ' αρχίση η άμεσος εκτέλεσις του έργου.

Για τη γέφυρα, λοιπόν, του Κραυσίδωνα το έργο επισπεύδεται. Κι ενώ γράφει ότι η δημοπρασία θα γίνει στις 16 Φεβρουαρίου, ξαφνικά, μετά από δυο ημέρες, τη Δευτέρα 2 Φεβρουαρίου 1925, διαβάζουμε στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» :

**ΠΡΟΚΗΡΥΞΙΣ ΔΗΜΟΠΡΑΣΙΑΣ ΔΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΝ
ΓΕΦΥΡΑΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΚΡΑΥΣΙΔΩΝΟΣ**

Η Ε.Α.Π. προκηρύσσει μειοδοτικήν δημοπρασίαν δι' ενσφραγίστων προσφορών δια την κατασκευήν γεφύρας επί του Κραυσίδωνος εν Βόλω. Οι βουλόμενοι δύνανται να λάβουν γνώσιν των όρων εις το τεχνικόν τμήμα της Ε.Α.Π. (Κηφισίας 3) και παρά τω κ. Χρήσ. Λούλη (Γραφεία Εμπορικού Επιμελητηρίου) εν Βόλω και καθ' εκάστην 11-12. Προσφοραί γίνονται δεκταί εν Αθήναις και εν Βόλω μέχρι της 16ης Φεβρουαρίου.

Εντολή Ε.Α.Π.. Ο Πρόεδρος της Ε.Α.Π. Βόλου Χρήστος Λούλης

Η γέφυρα πήρε το δρόμο της και σύντομα θα κατασκευασθεί. Το έργο ήταν βασικής σημασίας, γιατί τον χειμώνα αυτόν, δηλαδή το 1924 -25 που κατοικήθηκε η Νέα Ιωνία, οι κάτοικοι περνούσαν από μαδέρια, που είχαν βάλει πρόχειρα για γέφυρα. Η παραπάνω δημοπρασία δημοσιεύεται στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» στις 5 και 9 Φεβρουαρίου πάλι.

Φαίνεται ότι έγινε η γέφυρα μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα, γιατί όταν την 1η Μαΐου 1925 επισκέφτηκε τη Νέα Ιωνία ο βουλευτής Αδαμάντιος Ευφραιμίδης και εξέτασε επιτοπίως «όλας τας ανάγκας του συνοικισμού», δεν αναφέρεται πια η γέφυρα. Σε μια συνέντευξή του, όπως θα διαβάσουμε παρακάτω, στις 23 Ιουλίου 1925, ο Βάρδας, Πρόεδρος του Μικρασιατικού Συνδέσμου, λέει: «Έγινε η γέφυρα». Επίσης, σε προεκλογικό λόγο του ο Σπύρος Σπυρίδης, που ήταν Πρόεδρος του προηγούμενου δημοτικού συμβουλίου, τονίζει: «Η γέφυρα του συνοικισμού των προσφύγων είναι έργον της δημοτικής αρχής». («ΘΕΣΣΑΛΙΑ», 22-8-1925).

Στα μέσα Απριλίου, ο Πρόεδρος της Επιτροπής Αποκαταστάσεως Προσφύγων Χρήστος Λούλης φέρνει καλά νέα από την Αθήνα για τα νέα οικήματα, που είχε αναφέρει προηγουμένως. Έτσι οι πρόσφυγες διαβάζουν στην «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» της Πέμπτης 16 Απριλίου 1925:

Η πρώτη κεντρική γέφυρα του Κραυσίδωνα, που κατασκευάστηκε το 1925. Εδώ σε φωτογραφία του 1963 λίγο πριν κατεδαφιστεί (Αρχείο Ιωάννη Μαλαμούση)

Η ΑΝΕΓΕΡΣΙΣ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΩΝ ΟΙΚΗΜΑΤΩΝ

Ο επανελθών εξ Αθηνών Πρόεδρος της ενταύθα υποεπιτροπής Αποκαταστάσεως Προσφύγων κ. Λούλης, μας ανεκοίνωσεν τα εξής, εν σχέσει με τα προσφυγικά ζητήματα:

Υπό της Επιτροπής Αποκαταστάσεως εκανονίσθη πλήρως η διάθεσις του προσφυγικού δανείου. Εξ αυτών διετέθησαν 32.000 λίραι, ήτοι περί τα 9 εκατ. δραχμών δια την ανέγερσιν 440 οικιών εν Βόλω και 60 εις Αγριάν, την οποίαν προ καιρού είχομεν αναγγείλει. Τα νέα αυτά οικήματα θα σύγκεινται έκαστον εκ δύο δωματίων, ενός χώρου κουζίνας και αποχωρητηρίου. Προ εκάστου δε εξ αυτών θα αφεθή και χώρος δια την μελλοντικήν των επέκτασιν. Η χάραξις των οικημάτων που θα κατασκευασθούν αρχίζει την Τετάρτην του Πάσχα. Από την Δευτέρα δε του Θωμά αρχίζουν αι εργασίαι της ανεγέρσεώς των. Προθεσμία κατασκευής των οικημάτων ετέθη εξάμηνος, ούτως ώστε, κατά το τέλος Οκτωβρίου, αύται να είναι έτοιμοι. Δια της κατασκευής αυτών των

Η πρώτη μικρή γέφυρα του Κραυσίδωνα, λίγο πριν καταδαφιστεί το 1963.

(Φότο από το αρχείο του Γιάννη Μαλαμούση)

οικημάτων όχι μόνον συμπληρώνεται η αποκατάσταση των προσφύγων, αλλά και ανακουφίζεται σημαντικώς η κρίσις της στέγης, που παρατηρείται εις την πόλιν μας.

Εδώ γίνεται λόγος για τα λεγόμενα «Τσιμεντένια» σπίτια, στο δυτικό μέρος της Ευαγγελίστριας. Αυτά έγιναν με τσιμεντόλιθα και ήταν ανθρώπινα. Σε κάθε κτήριο με τετράριχτη στέγη έμεναν δύο οικογένειες, που η κάθε μια είχε 2 δωμάτια, κουζίνα και αποχωρητήριο (εντός) καθώς και αυλή. Για τα σπίτια αυτά, σε συνέντευξη που έδωσε ο πρόεδρος του Μικρασιατικού Συνδέσμου Δημήτριος Βάρδας στην εφημερίδα «ΣΗΜΑΙΑ» στις 23 Ιουλίου 1925, αναφέρει ότι «κτίζονται 400 εισέτι οικήματα μεγαλύτερα των προηγουμένων». Είναι, λοιπόν, αυτά τα Τσιμεντένια τα οποία τελικώς έγιναν 356 οικήματα, για ισάριθμες οικογένειες.

Ας διαβάσουμε όμως ολόκληρη τη συνέντευξη του Βάρδα στην οποία περιέχονται και άλλα ενδιαφέροντα στοιχεία για τον προσφυγικό συνοικισμό και για τους πρόσφυγες:

Τσιμεντένια σπίτια το καθένα για δυο οικογένειες (οδός Κρήτης με Δημοκρατίας)

ΑΙ ΑΝΑΓΚΑΙ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ Ο ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΒΟΛΟΥ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΙΣ ΜΕ ΤΟΝ κ. ΒΑΡΔΑ

Ο Πρόεδρος του Μικρασιατικού Συνδέσμου κ. Βάρδας είχε την ευγενή καλοσύνη να μας είπη τα εξής:

Ο εδώ συνοικισμός των προσφύγων, μας είπε, είναι έργο της Επιτροπής Αποκαταστάσεως των Προσφύγων, ήτις αντιπροσωπεύει την Κοινωνίαν των Εθνών εν Ελλάδι. Τα μέχρι σήμερα παρ' αυτής ανοικοδομηθέντα οικήματα ανέρχονται εις 825 μονώροφα, εξ των 4 διώροφα χρησιμεύοντα δύο διά σχολεία, έν(α) αρρένων και έν(α) θηλέων, έν(α) δι' Αστυνομικόν Σταθμόν και το έτερον δια Λαϊκόν Φαρμακείον.⁵² Ήδη κατόπιν νεωτέρας αποφάσεως της Ε.Α.Π. κτίζονται 400 εισέτι οικήματα μεγαλύτερα των προηγουμένων, διότι θα είναι εκ δύο δωματίων, κουζίνας, μικρού κήπου και τα οποία θα δοθώσι εις τους πρόσφυγας χρεωλυτικώς⁵³

- Κατόπιν των νεοκτιζομένων οικημάτων λύεται πλέον το πρόβλημα

⁵². Είναι τα 4 διώροφα στα ανατολικά της Ευαγγελίστριας στις τέσσερις γωνίες.

⁵³. Μέσα σ' αυτά τα λεγόμενα «Τσιμεντένια» συνέχεια από τα Τετράγωνα στα δυτικά της Ευαγγελίστριας, είναι και 22 διώροφα, από τα οποία 6 βρίσκονται στη δυτική πλευρά της πλατείας και 16 στις γωνίες των οικοδομικών τετραγώνων της φαρδιάς οδού, τότε, Βυζαντίου, σήμερα Ελ. Βενιζέλου.

Σπίτι στα Τσιμεντένια για δυο οικογένειες στην οδό Ελευθερίου Βενιζέλου. Δεξιά το σπίτι του πρώτου δημάρχου Νέας Ιωνίας Ευάγγελου Καραμπατζάκη.

της στέγης κ .Πρόεδρε;

- Όχι, δυστυχώς δι'αυτών μόνον, διότι εις τας επιτάκτους οικίας και αποθήκας παραμένουσι εισέτι περί τας 810 οικογενείας και διότι η Ε.Α.Π. δεν δύναται να κατασκευάση άλλα οικήματα πλην των τελευταίων 400 που ανέφερα, εκτός αν επιτευχθή η σύναψις συμπληρωματικού προσφυγικού δανείου. Επί πλέον εγένετο εις τον συνοικισμόν «Νέα Ιωνία» εκ μέρους του Δήμου Παγασών η γέφυρα επί του ποταμού Κραυσίδωνος, η συνδέουσα την οδόν 2ας Νοεμβρίου με τον συνοικισμόν. Επίσης καταβάλλονται ενέργειαι εκ μέρους του Μικρασιατικού Συνδέσμου διά την ανοικοδόμησιν ετέρων 400 οικημάτων.

- Ποιός ο αριθμός των ενταύθα προσφύγων κ. Πρόεδρε;

- Ο αριθμός ανέρχεται εις 20.000 περίπου εξ ων 260 οικογένειαι γεωργικαί παραμένουσαι εις τας αποθήκας και οικίας. Αυτοί επρόκειτο να αποκατασταθούν εις το χωρίον Μπεκιρλέρ, αλλά λόγω γραφειοκρατικών διατυπώσεων καθυστερεί η αποκατάστασις των. Όσον αφορά δια την θέσιν των, οι μεν αστοί ευτυχώς κατά 80% εργάζονται ασχολούμενοι εις διάφορους εργασίας. Δεν δύναμαι να παραλείψω ότι

Διώροφο στα Τσιμεντένια της πλατείας Ευαγγελίστριας στη γωνία των οδών Δορυλαίου με Απ. Βολίδη. Σήμερα σε νέο κτήριο στεγάζεται η Εθνική Τράπεζα.

τούτο επετεύχθη χάρις εις την παροχήν δανείων παρά της Εθνικής Τραπέζης Ελλάδος τόσον εις τους αστούς δηλ. μικροεπαγγελματίας και βιοτέχνας, όσον και εις τους αγρότας... Εν γένει έχω να σας τονίσω ότι ο προσφυγικός κόσμος είναι στοιχείον φιλειρηνικόν, εργατικόν και άκρως πειθαρχικόν εις τους νόμους. Τούτο άλλωστε διεβεβαίωσαν και αι αρμόδια αρχαί, αίτινες ομολόγησαν ότι μόνον κομμουνιστικάί ιδέαι δεν είναι δυνατόν να επιδράσωσι επ 'αυτών, μολοντί ζώσιν εις ανθούν κομμουνιστικόν περιβάλλον⁵⁴. Το κράτος έπρεπε να δώση αποζημιώσιν έναντι των εν Τουρκία εγκαταλειφθεισών Περιουσιών⁵⁵. Ως προς την πολιτικήν το φρόνημα των προσφύγων είναι δημοκρατικόν.

Η ενδιαφέρουσα συνέντευξη του Βάρδα μας δίνει πληροφορίες για τα σπίτια, αλλά και προχωρεί πιο πέρα με κρίσεις και ιδέες για τον προσφυγικό κόσμο, που βασίζονται στις δικές του προσωπικές εκτιμήσεις.

⁵⁴ . Αυτή, περίπου, τη χρονική περίοδο έγιναν επεισόδια λαϊκής εξέγερσης στα Τρίκαλα (2 Φεβρουαρίου 1925), τα οποία απεδόθηκαν στη δράση και στις ιδέες του Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδας (Πηγή : Διαδίκτυο) και ο κ. Βάρδας σπεύδει να βεβαιώσει ότι «ο προσφυγικός κόσμος είναι στοιχείον φιλειρηνικόν, εργατικόν και άκρως πειθαρχικόν εις τους νόμους» και δεν έχει καμία σχέση με τα ανατρεπτικά κηρύγματα του κομμουνισμού.

⁵⁵ . Αποζημιώσεις έδωσε λίγο αργότερα, το 1927, όπως θα δούμε..

Σε μια άλλη είδηση («ΣΗΜΑΙΑ», 3-8-1925) «ο Υπουργός Προνοίας διατάσσει να διατεθώσι πρώτον δωμάτια εις προσφυγικάς οικογενείας χηρών και ορφανών». Φαίνεται λοιπόν ότι τα νέα οικήματα, τα Τσιμεντένια, θα είναι έτοιμα σε λίγο για να παραδοθούν.

Στο μεταξύ, τον Οκτώβριο του 1925, θα γίνουν δημοτικές εκλογές και αρχίζουν οι προεκλογικές βολές και ζυμώσεις στο Βόλο. Φαίνεται ότι σε κάποιο άρθρο της «Η ΣΗΜΑΙΑ» εύχεται «ίνα πέση η αμαρτωλή δημοτική αρχή» και τότε ο Σπ. Σπυρίδης, που ήταν Πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου (Δήμαρχος ο Κωστής Γκλαβάνης), στέλλει μια επιστολή στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» (22-8-1925) στην οποία δια μακρών αναφέρει τι έκανε η δημοτική αρχή σε διάφορους τομείς, όπως οδοποιΐα, λαχαναγορά, πυροσβεστικός σταθμός, δημοτικό θέατρο, ανέγερση μητροπολιτικού ναού (Αγ. Νικόλαος), δημοτική εκπαίδευση και γέφυρα του συνοικισμού. Εμείς γράφουμε το τελευταίο:

Η γέφυρα του συνοικισμού - Προσφυγικάι ανάγκαι

Ένας πολυπαθής αδελφικός πληθυσμός, των προσφύγων, εύρε εν τη δημοτική αρχή αληθή προστάτην και γενναίον επίκουρον. Η πόλις του Βόλου σεμνύνεται διά την επιβαλλομένην φιλόανθρωπον αρωγήν. Η γέφυρα του συνοικισμού των προσφύγων είναι έργον της δημοτικής αρχής. Απειρία δε απαιρητήτων δαπανών παρεσχέθη προθύμως διά την εκάστοτε εμφανιζομένην ανάγκη προσφυγικής περιθάλψεως.

Οι εκλογές έγιναν στις 25 Οκτωβρίου 1925 και δήμαρχος εκλέχτηκε ο Σπύρος Σπυρίδης. (Γί αυτές θα μιλήσουμε στις επόμενες σελίδες).

Έγινε, λοιπόν, και η γέφυρα μέσα στο πρώτο εξάμηνο του 1925 και «είναι έργον της δημοτικής αρχής». Ευτυχώς ένα χειμώνα ταλαιπωρήθηκαν οι κάτοικοι του συνοικισμού να περνάνε τον Κραυσίδανα από τα μαδέρια. Αυτή η γέφυρα στενή και μικρή, ίσα-ίσα χωρούσε να περάσει ένα όχημα, κράτησε περίπου τριάντα πέντε χρόνια, μέχρι που αντικαταστάθηκε με τη σημερινή, πολύ φαρδιά και μεγάλη, επί δημάρχου Νέας Ιωνίας Απόστολου Βολίδη, το 1963.

Είναι αναγκαίο να γυρίσουμε πίσω - ένα χρόνο περίπου - για να θυμηθούμε κάτι που έχει σχέση με τις σκεπές των πρώτων προσφυγικών σπιτιών, των Τετραγώνων, γιατί υπάρχει κάποια εξέλιξη.

Είχαμε διαβάσει σε μια συνέντευξη του προέδρου της Επιτροπής Αποκαταστάσεως Προσφύγων Χρήστου Λούλη στις 30-7-1924 στον «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ» ότι «η στέγασις εγένετο διά ρουμπερόιτ και ότι η τοιαύτη στέγασις είναι εξ ίσου καλή ως και η διά κεράμων». Από τα σπίτια όμως των Τετραγώνων που υπάρχουν μέχρι σήμερα δε βλέπουμε κανένα να είναι

Διώροφο στα Τσιμεντένια της οδού Ελευθερίου Βενιζέλου με Δημοκρατίας. Το σπίτι του γιατρού Μιλτιάδη Σουγιουλτζόγλου (Έχει κριθεί «διατηρητέο»).

σκεπασμένο μ' αυτό το πισσόχαρτο, το ρουμπερόιτ, αλλά είναι σκεπασμένα με κεραμίδια. Φαίνεται ότι αφού εγκαταστάθηκαν οι πρόσφυγες, όπως είδαμε μέσα στο 1924 στα σπίτια, επεκράτησε η άποψη να σκεπαστούν και με κεραμίδια, γ' αυτό διαβάζουμε στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» (24-5-1925) μια δημοπρασία για την επικάλυψη στεγών με κεραμίδια. Διαβάζουμε:

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ

Υπό της Ε.Α.Π. εκτίθεται εις μειοδοτικήν δημοπρασίαν την προσηχή Τετάρτη 27 τρέχοντος εν τοις Γραφείοις του Εμπορικού Επιμελητηρίου, η δια γαλλικού τύπου κεράμων επικάλυψις των στεγών των οικημάτων των εν Ξηροκάμπω του προσφυγικού συνοικισμού.

Το έργο της επικάλυψης θα έμεινε ημιτελές, γιατί στην εφημερίδα «ΣΗΜΑΙΑ» (22-2-1926) διαβάζουμε: «Προκηρύσσεται μειοδοτικός διαγωνισμός διά την διά γαλλικών κεράμων επικεράμωσιν του υπολοίπου τμήματος του εν Ξηροκάμπω παλαιού συνοικισμού».

Αποκαλεί «παλαιό συνοικισμό» τα Τετράγωνα σε αντιδιαστολή με τα Τσι-

μεντένια, που κτίζονται αυτή την περίοδο, τα οποία, όπως φαίνεται, είναι ακόμη ημιτελή, γιατί στις 25 Μαΐου 1926 διαβάζουμε στη «ΣΗΜΑΙΑ» ότι:

*Προκηρύσσεται δημοπρασία τις 27-5-1926 για την κατασκευήν 22 κλιμάκων ισαρίθμων διωρόφων οικημάτων του προσφυγικού συνοικισμού*⁵⁶

Αυτές οι ξύλινες σκάλες, εσωτερικές, σε όσα διώροφα δεν άλλαξαν όψη-και είναι τα περισσότερα- παραμένουν μέχρι σήμερα ως έχουν.

***

Στα Πέτρινα της οδού Δορυλαίου με Γανοχώρας, το σπίτι του Σόλωνα Χωραφά, όπως το παρέλαβε (1929). (Αρχειο Πολιτιστικής Εστίας Μικρασιατών «ΙΩΝΕΣ»).

Παράλληλα όμως το πρόγραμμα στέγασης των προσφύγων προχωρεί. Όπως είχαμε διαβάσει στη συνέντευξη του Προέδρου του Μικρασιατικού Συνδέσμου Βάρδα (23-7-1925) «*καταβάλλονται προσπάθειαι διά την ανοικοδόμησιν ετέρων 400 οικημάτων*», τώρα έρχεται στο φως η ευχάριστη είδηση ότι «*ήρχισεν απο χθές νέα χάραξις προσφυγικών οικημάτων εν Ξηροκάμπω ως και εν Αγριά*». («ΣΗΜΑΙΑ», 26 Μαΐου 1926). Εδώ πρέπει να εννοεί τα

⁵⁶ . Είναι τα 22 διώροφα για τα οποία γράψαμε προηγούμενα (6 στην πλατεία Ευαγγελίστριας και 16 στην οδό Ελευθερίου Βενιζέλου).

Σπίτι στα Πέτρινα, της οδού Μυριοφύτου για δυο οικογένειες.

λεγόμενα «Πέτρινα», που είναι δυτικότερα από τα Τσιμεντένια και η τοιχοποιΐα τους έγινε με πέτρες, βγαλμένες, μάλιστα, από το γειτονικό νταμάρι, το Κουφόβουνο⁵⁷ Οι παλιότεροι, ίσως θυμούνται ότι εκεί που είναι σήμερα οι εργατικές πολυκατοικίες και το ωραίο πάρκο, υπήρχε αυτό το νταμάρι, μέχρι που σκεπάστηκε από τα μπάζα, που μετέφεραν εκεί μετά τους σεισμούς, που έπληξαν τον Βόλο το 1955 και 1957. Το 1940 έσκαψαν εκεί μια στοά για καταφύγιο⁵⁸. Όταν έρχονταν τα ιταλικά αεροπλάνα να βομβαρδίσουν, ο γράφων θυμάται με συγκίνηση τη μακαρίτισσα μητέρα του να τον κουβαλάει αλαφιασμένη στην αγκαλιά της ή «γκαζίκια» (στον ώμο) νυχτιάτικα από τα Τετράγωνα της Ευαγγελίστριας στο Κουφόβουνο, μέσα στην κατασκοτεινή στοά...

⁵⁷. Πληροφορία του Ιγνάτη Μαρμαρά, ετών 92, από τα Θείρα της Μικρασίας. Με τον πατέρα του εκμεταλλευόταν το νταμάρι αυτό, για λογαριασμό του Σπύρου Τσαλαπάτα, που ήταν ιδιοκτησία του. (30-10-1993).

⁵⁸. Άλλο ένα καταφύγιο ημιυπόγειο, χτισμένο με μπετόν σε σχήμα Π (πι) είχε κατασκευαστεί στην πλατεία της Ευαγγελίστριας στο νοτιοδυτικό άκρο της. Το καταφύγιο αυτό, χωρίς να καταστραφεί μαζώθηκε και έτσι διαμορφώθηκε το τετράγωνο ανυψωμένο παρτέρι στο οποίο στήθηκε το Ηρώο που υπάρχει σήμερα.

Αυτά τα Πέτρινα σπίτια κτίστηκαν στα δυτικά της οδού Φιλαδελφείας, μετά τα Τσιμεντένια, μέχρι την οδό Ελλησπόντου και Γανοχώρας και οικοδομήθηκαν τελικά 300 κατοικίες, που είναι πολύ ευρύχωρες και με μεγάλο οικόπεδο. Γι' αυτές θα ξαναμιλήσουμε.

***

Στο μεταξύ πλησιάζει η έναρξη του νέου σχολικού έτους 1926-27 κι ακόμη μένουν σε μερικά σχολεία πρόσφυγες, με συνέπεια να εμποδίζεται η ομαλή λειτουργία τους. Για το λόγο αυτό η εφημερίδα «ΣΗΜΑΙΑ» κάνει ένα σχόλιο στις 3 Αυγούστου 1926 και γράφει:

Διά τον Υπουργό Παιδείας

Από πολλού είναι επιτεταγμένα τα παρά την Μεταμόρφωσιν Β' δημοτ. σχολείον θηλέων και το εν Παλαιοίς Γ' δημοτ. σχολείον αρρένων. Εις αμφοτέρα τα κτίρια ερειπωθέντα κατοικούσι πρόσφυγες, των οποίων δύναται να διαταχθή η εγκατάστασίς των εις τον προσφυγικόν συνοικισμόν.

Αυτή η είδηση έχει σχέση με την επέκταση του συνοικισμού της Νέας Ιωνίας, γιατί μετά 10 ημέρες, περίπου, απαντά ο Υπουργός Παιδείας στο παραπάνω σχόλιο. («ΣΗΜΑΙΑ», 14 Αυγούστου 1926):

Ο Υπουργός Παιδείας απέστειλε τηλεγράφημα προς τον Πρόεδρον του Επαγγελματικού - Βιοτεχνικού Επιμελητηρίου⁵⁹ για τα σχολεία: «Κατ' αυτάς αποστέλλονται εις Βόλον 300 γερμανικοί οικίσκοι στεγάζωσι πρόσφυγες».

Να λοιπόν η πρώτη είδηση, τον Αύγουστο του 1926, για μια άλλη ομάδα προσφυγικών σπιτιών της Νέας Ιωνίας, που θα κτισθούν στα ανατολικά της Ευαγγελίστριας, πιο πέρα από τα πρώτα Τετράγωνα. Αυτά τα «Γερμανικά», που το ίδιο το Υπουργείο ονομάζει «*γερμανικούς οικίσκους*», ονομάστηκαν έτσι, επειδή ήταν πληρωμένα από τις γερμανικές πολεμικές αποζημιώσεις του πρώτου Παγκόσμιου Πολέμου.⁶⁰ Ήταν προκατασκευασμένοι τοίχοι από λεπτές τσιμεντόπλακες με πλαίσιο, που τους βίδωσαν και έτσι έγινε ένα σπίτι,

⁵⁹ . Ως γνωστόν ήταν ο Χρ. Λούλης, που ταυτόχρονα ήταν και Πρόεδρος της Επιτροπής Αποκαταστάσεως Προσφύγων.

⁶⁰ . Γράφει η Βίκα Δ. Γκιζελή : « Ένα σχετικό παράδειγμα είναι η σειρά ξύλινων οικίσκων που χρηματοδοτήθηκαν από τις επανορθώσεις που υποχρεώθηκε να κάνει η μεταπολεμική Γερμανία. Βρίσκονται στην άκρη του οικισμού Κοκκινιά (Νίκαιας) και χαρακτηρίζουν με το όνομά τους ολόκληρη περιοχή : «Τα Γερμανικά». Το επίπεδο κατασκευής τους είναι άθλιο, τόσο ώστε αποτελούν ακριβώς παράδειγμα προς αποφυγή. (Βίκα Δ.Γκιζελή, *Κοινωνικοί μετασχηματισμοί και προέλευση της κοινωνικής κατοικίας στην Ελλάδα (1920 - 1930)*, Έκδοση Επικαιρότητα, Αθήνα 1984,σ. 210).

που χωρίστηκε σε τέσσερις οικογένειες. Γι' αυτό τα έλεγαν και «βιδωτά». Ήταν οι πιο ευτελείς προσφυγικές κατοικίες, γιατί οι τέσσερις οικογένειες, που ζούσαν κάτω από την ίδια στέγη δεν είχαν μυστικά... Ό,τι γινόταν στο δωμάτιο του ενός, περνούσε από τις βιδωμένες λεπτές τσιμεντόπλακες στα αυτιά του άλλου... Χώρια που ήταν στενόχωρα και με το αποχω-ρητήριο δίπλα τους...

Σπίτι στα Γερμανικά (Αρχείο Δήμου Νέας Ιωνίας)

Από το τηλεγράφημα όμως του Υπουργού Παιδείας «ότι έρχονται 300 γερμανικοί οικίσκοι» μέχρι να έρθουν εδώ και να κατασκευασθούν, θα περάσει σχεδόν ενάμιση χρόνος, θα φθάσουμε δηλαδή στο Μάρτιο του 1928, όπως θα δούμε παρακάτω. Όταν φτάσουμε στη διανομή τους θα διαβάσουμε πολλές σχετικές ειδήσεις γι' αυτά.

***

Εντάλματα προσωποκράτησης για τα σπίτια

Πριν όμως ολοκληρωθεί η στέγαση των προσφύγων στα οικήματα, που κατασκευάζει η Επιτροπή Αποκαταστάσεως Προσφύγων και πριν ακόμη στεγνώσουν οι τοίχοι από τα σπίτια, πριν συμπληρωθεί τετραετία από τότε που έβαλαν οι πρόσφυγες το κεφάλι τους στα Τετράγωνα, πέφτει βροχή «ενταλμάτων προσωποκρατήσεων διά την αποπληρωμήν της αξίας των οικημάτων της Ε.Α.Π. εις πλείστους κατοίκους του Συνοικισμού Νέας Ιωνίας». Διαβάζουμε, λοιπόν, την εκπληκτική είδηση στη «ΣΗΜΑΙΑ» στις 19 Αυγούστου 1927:

ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΑ

Συνεπεία κοινοποιήσεως ενταλμάτων προσωποκρατήσεων διά την αποπληρωμήν της αξίας των οικημάτων της Ε.Α.Π. εις πλείστους κατοίκους του Συνοικισμού Νέας Ιωνίας, το Δ.Σ. του Συλλόγου «Νέα Ιωνία» απηύθυνε το κατωτέρω τηλ/μα προς τους: Πρόεδρον

Κυβερνήσεως, Υπουργούς Οικονομικών, Προνοίας, Γεωργίας, Ανταλλαγής, Πρόεδρον Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Προσφυγικού, βουλευτάς Ευφραιμίδη, Γκλαβάνη, Μέρον, Ιωαννίδην, και την Π.Ο.Α.Δ.Α.: «Σύμπαντες κάτοικοι Συνοικισμού Νέας Ιωνίας, αντιπροσωπευόμενοι νομίμως υφ' ημών, ανάστατοι διαμαρτύρονται διά πιεστικά μέτρα Ε.Α.Π. προς άμεσον είσπραξιν υπερόγκων τοκοχρεωλυσίων αποπληρωμής οικημάτων. Παρακαλούσι δι' αποφυγήν δυσαρέστων συνεπειών ανα-κληθώσι επειγόντως κοινοποιηθέντα εντάλματα προσωποκρατήσεως, ων εξόφλησις αποβαίνει επί του παρόντος πάντη αδύνατος υπό σημε-ρινάς κρισίμους βιοτικές συνθήκας μασιζουσαν ανεργίαν και ένδειαν. Στοπ. Υπενθυμίζουσιν υπόμνημα Γεν. Συνελεύσεως αυτών 21ης Ιουνίου».

Σύλλογος «Νέα Ιωνία»

Να λοιπόν και εντάλματα προσωποκράτησης γι' αυτούς, που δεν μπόρεσαν να πληρώσουν τις τοκοχρεωλυτικές δόσεις για την εξόφληση των σπιτιών που πήραν. Προς το παρόν ήταν τα 776 δωμάτια - σπίτια στα δέκα Τετράγωνα και τα 356 σπίτια στα Τσιμεντένια. Μεγάλη η σπουδή της Επιτροπής Αποκαταστάσεως Προσφύγων να εισπράξει τα χρήματα, που είχε δαπανήσει, πριν καλά - καλά ανασάνουν οι πρόσφυγες!

Ευτυχώς όμως που η διαμαρτυρία εισακούστηκε, και στις 30-8-1927 στη «ΣΗΜΑΙΑ» οι πρόσφυγες διαβάζουν :

***ΑΝΕΣΤΑΛΗ Η ΔΙΩΞΙΣ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ
ΔΙΑ ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΩΝ ΟΙΚΗΜΑΤΩΝ***

Τη ενεργεία των βουλευτών του Νομού μας και της Π.Ο.Α.Δ.Α. η ενταύθα υπηρεσία της Ε.Α.Π. διετάχθη από το Κέντρον να αναστείλη τας διώξεις των προσφύγων, καθώς και την αποφυλάκισιν τών εις τας φυλακάς κρατουμένων διά τους αυτούς λόγους προσφύγων.

Κατόπιν της διαταγής ταύτης ενεργήθη σήμερα η αποφυλάκισις του Προέδρου του Συλλόγου «Νέα Ιωνία» κ. Δημ. Γούναρη.

Σκληρό το Κράτος! Και φυλακίσεις προσφύγων, γιατί δεν πλήρωσαν τις δόσεις, για να εξοφλήσουν τα σπίτια, που τους έδωσαν πριν 2-3 χρόνια! Ευτυχώς επικράτησε πνεύμα επιείκειας και κατανόησης και ανεστάλησαν προς το παρόν (;) οι φυλακίσεις.

Για να διαφωτίσει περισσότερο το θέμα ο Πρόεδρος του Συλλόγου «Νέα Ιωνία» Δημήτριος Γούναρης στέλνει στην εφημερίδα «ΣΗΜΑΙΑ» μια μακροσκελέστατη ανοιχτή επιστολή, που δημοσιεύεται σε δύο συνέχειες, 5 και 6 Σεπτεμβρίου 1927. Σ' αυτές εξηγεί γιατί οι πρόσφυγες δεν μπορούν να

πληρώσουν και υπενθυμίζει ένα υπόμνημα, που είχαν στείλει σχετικά με την πληρωμή των τοκοχρεωλυσίων και στο οποίο ζητούσαν:

1. *Εξάμηνον αναβολήν πληρωμών.*
2. *Ελάττωσιν τοκοχρεωλυσίων.*

.....

6. *Ελάττωσιν αξίας οικημάτων δια της μεταθέσεως του βάρους της μη ωφελίμου επιφανείας, τουτέστιν πλατειών, δρόμων κ.λπ. εις τον Δήμον, των δε Σχολείων, Ιατρείων, Αστυνομίας, Βρεφονηπιακού Σταθμού εις τα αρμόδια Υπουργεία.*

Αυτό το τελευταίο, σημαίνει ότι οι πρόσφυγες είχαν χρεωθεί να πληρώσουν, όχι μόνο την αξία του σπιτιού που πήραν, αλλά και την αξία των πλατειών, των δρόμων, των Σχολείων, των Ιατρείων, της Αστυνομίας και ενός Βρεφονηπιακού Σταθμού.⁶¹

Μετά από αυτή την αχαρακτήριστη παρένθεση - απαίτηση του Κράτους να εισπράξει με κάθε τρόπο τα χρήματα, που δαπάνησε για τους ταλαίπωρους πρόσφυγες και την προσωρινή αναστολή του μέτρου, ίσως να υπήρξε κάποια ανακούφιση. Το γεγονός όμως παραμένει. Οι πρόσφυγες έπρεπε να πληρώσουν τοκοχρεωλυτικώς τα σπίτια που τους έδωσε το Κράτος⁶² όπως και πράγματι έγινε.

Νέα Σπίτια

Τα προσφυγικά σπίτια, που είχαν ανεγερθεί, δεν έφταναν για να στεγάσουν το πλήθος των προσφύγων και γι'αυτό η Ε.Α.Π. δραστηριοποιείται προκειμένου να αναγειρεί νέες οικοδομές. Έτσι στις 21-12-1927 στη «ΣΗΜΑΙΑ» δημοσιεύεται:

Μειοδοτική δημοπρασία δι' ενσφραγίστων προσφορών δια την ανέγερσιν εν Βόλω 200 κατοικιών. Η δημοπρασία γεννήσεται την 4-1-1928 εις τα Γραφεία του Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου, ώραν 11 π.μ. Εις την δημοπρασίαν ταύτην θα γίνωνται δεκταί προσφοραί διά τα εξής συστήματα δομήσεως, ήτοι διά λιθοδομήν, οπτοπλινθοδομήν, χυτόν σκυρόδεμα και τσιμεντολίθους.

Εν Βόλω τη 20 Δεκεμβρίου 1927 Ο Πρόεδρος της Ε.Α.Π. Βόλου.

⁶¹ . Είχαμε διαβάσει ότι μαζί με τα Τετράγωνα χτίστηκαν και τέσσερα διώροφα σπίτια στα ανατολικά της πλατείας Ευαγγελίστριας, που διατέθηκαν τα δύο για σχολεία, το τρίτο για Αστυνομικό Σταθμό και το τέταρτο για λαϊκό Φαρμακείο-Ιατρείο.

⁶² . Τυπικά δεν απαιτούσε το κράτος τις τοκοχρεωλυτικές δόσεις, αλλά η Επιτροπή Αποκαταστάσεως Προσφύγων, που όπως είχαμε σημειώσει, ήταν μη κρατικός οργανισμός. Ωστόσο η ουσία ήταν ότι έπρεπε οι πρόσφυγες να πληρώσουν τα σπίτια.

Και ενώ η δημοπρασία οριζόταν στις 4-1-1928, δέκα ημέρες μετά, στις 14-1-1928 στη «ΣΗΜΑΙΑ» η Επιτροπή Αποκαταστάσεως Προσφύγων δημοσιεύει μια ειδοποίηση:

Η Ε.Α.Π. Βόλου καλεί τους επιθυμούντας εκ των διαμενόντων ενταύθα αστέγων προσφύγων να αγοράσωσι κατοικίαν εκ των λίαν προσεχώς ανεγερθησομένων 200 τοιούτων κατ' επέκτασιν του εν Ξηροκάμπω προσφυγικού συνοικισμού, όπως προσερχόμενοι μέχρι τέλους Ιανουαρίου ε.ε εις τα Γραφεία της Ε.Α.Π. καθ' εκάστην 4 - 6 μ.μ και Γραφεία Μικρασιατικού Συνδέσμου «Η Αλληλεγγύη» (κ. Δ. Βάρδαν) καθ' όλην την ημέραν δηλώσωσι τούτο υπογράφοντες σχετικήν δήλωσιν.

Ο Πρόεδρος της Ε.Α.Π. Βόλου Χρήστος Λούλης.

Τέρμα, λοιπόν, οι καταλήψεις σπιτιών, όπως έγιναν στα Τετράγωνα το 1924, που είδαμε. Τώρα καλούνται οι πρόσφυγες «να αγοράσωσι και δηλώσωσι τούτο υπογράφοντες σχετική δήλωσιν».

Ένα χρόνο, περίπου, μετά, στις 14 Απριλίου 1929, κατευθυνόμενος στην Αθήνα από τη Θεσσαλονίκη με ατμόπλοιο, διέρχεται από τον Βόλο ο Υπουργός Προνοίας και ως αρμόδιος για τα προσφυγικά ζητήματα, σταθμεύει στον Βόλο για τρεις ώρες και επισκέπτεται τις προσφυγικές εγκαταστάσεις στη Νέα Ιωνία και στον Βόλο. Διαβάζουμε στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» τη Δευτέρα 15 Απριλίου 1929:

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΟΛΙΝ ΜΑΣ

Επιστρέφων εις Αθήνας εκ Θεσ/νίκης διά του ατμοπλοίου «ΑΘΗΝΑΙ» παρέμεινεν χθες εις την πόλιν μας επί τριώρον ο Υπουργός Προνοίας κ. Εμμανουηλίδης, συνοδευόμενος παρά του ιδιαιτέρου αυτού Γραμματέως κ. Βασιλείου. Ο κ. Εμμανουηλίδης μετέβη εις τον συνοικισμόν, όπου εγένετο δεκτός υπό του επόπτου της Επιτροπής Αποκαταστάσεως Προσφύγων κ. Σ. Φουρτουνιάδου και Αστυνομικού Σταθμάρχου κ. Παπαναστασίου. Περιελθών δε τον παλαιόν και υπό ανέγερσιν νέον συνοικισμόν εξέφρασεν την ευαρέσκειάν του διά την καλήν σύνθεσιν των νέων οικημάτων⁶³. Ο κ. Υπουργός έλαβεν σημείωσιν ελλείψεων τινών των γερμανικών λεγομένων οικίσκων, υποσχεθείς την ταχείαν επιδιόρθωσιν αυτών και την επαύξησιν του αριθμού των ήδη υπάρχόντων φρεάτων. Ακολούθως ο κ. Εμμανουηλίδης επισκέφθη τας αποθήκας Τζανίδου, Παπασυμεών, τον παλαιόν στρατώνα, όπου φιλοξενούνται πρόσφυγες, καθώς και τα παραπήγματα της οδού Ιωλκού, επιθυμών ούτω να αντιληφθή αυτοπροσώπως το ζήτημα της στεγάσεως των

⁶³ .Η υπογράμμιση δική μας.

εναπομεινάντων προσφύγων εντός της πόλεως ημών και ν' ακούση τα τυχόν παράπονα των αστέγων.

Να λοιπόν, που ο κ. Υπουργός «περιελθών τον παλαιόν και υπό ανέγερσιν νέον συνοικισμόν εξέφρασεν την ευαρέσκειάν του». Φαίνεται πήγε και είδε αυτά τα 200 σπίτια, που άρχισαν να κτίζονται στις αρχές του 1928, όπως διαβάσαμε στη δημοπρασία στις 4-1-1928, για τα οποία η Επιτροπή Αποκαταστάσεως Προσφύγων καλούσε τους πρόσφυγες να τ' αγοράσουν. Πήγε και στα «Γερμανικά», που όπως θα δούμε έγιναν επεισόδια για την κατάληψή τους το Μάρτιο του 1928. Αξίζει να σημειωθεί ότι ο Υπουργός «επεσκέφθη και τα παραπήγματα» της οδού Ιωλκού⁶⁴.

Στις παράγκες αυτές (με λαμαρίνες και πισσόχαρτα), που έστησαν μόνοι τους, έμεναν κυρίως οι λεγόμενοι «ανταλλάξιμοι», που ήρθαν, όπως είδαμε, το Σεπτέμβριο του 1924 από το εσωτερικό της Μικρασίας και πολλοί «εκ Νικομηδείας» πρόσφυγες, που ήρθαν τον Ιούνιο του 1921.

Και ενώ το έτος 1929 πηγαίνει προς το τέλος του, την Τρίτη 10 Δεκεμβρίου 1929 στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» δημοσιεύεται μια είδηση σχετική με διανομή οικημάτων, που ενδιαφέρει τους πρόσφυγες :

ΕΙΛΟΠΟΙΗΣΙΣ

ΔΙΑΝΟΜΗ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΩΝ ΟΙΚΗΜΑΤΩΝ ΞΗΡΟΚΑΜΠΟΥ

Προκειμένου μετ' ολίγας ημέρας να διανεμηθώσι τα υπό της Ε.Α.Π. ανεγερθέντα οικήματα του εν τω Συνοικισμώ Ξηροκάμπω, προσκαλούνται άπαντες οι πρόσφυγες Βόλου μη τυχόντες μέχρι σήμερα στεγάσεως, ούτε από της Ε.Α.Π., ούτε από του Υπουργείου, οι βουλόμενοι να εξαγοράσωσι κατοικίαν παρά της Ε.Α.Π. διαμένοντες δε εις επίτακτα⁶⁵ οικήματα, αποθήκας, παραπήγματα ή επι ενοικίω, όπως προσέλθουν εις το Γραφείον Εποπτείας Συνοικισμού Ξηροκάμπου από της Δευτέρας 9 Δεκεμβρίου μέχρι την 13ην του ιδίου μηνός συμπεριλαμβανομένης, υποβάλλοντες υπεύθυνον δήλωσιν μετά σχετικών δικαιολογητικών της προσφυγικής των ιδιότητος. Προς τούτοις δέον να γνωρίζωσι οι ενδιαφερόμενοι ότι οι μέχρι σήμερα οπουδήποτε αιτήσεις ή υπεύθυνοι δηλώσεις δεν θα ληφθώσι υπόψιν ει μί μόνον αι εν τω ως άνω χρονικό διαστήματι υποβληθησόμενα τοιαύται τη βάσει των οποίων γεννήσεται η σχετική διαλογή.

*Ο Γραμματέυς της Διευθύνσεως Αστικής Επιτροπής Αποκαταστάσεως
Προσφύγων : Κ.Γεωργίου.*

⁶⁴ . Διάβαζε: παράγκες, που κατασκεύασαν μόνοι τους οι πρόσφυγες του «συνοικισμού Ιωλκού».

⁶⁵ . Σπίτια που τα είχε επιτάξει το κράτος για να στεγαστούν πρόσφυγες.

Φαίνεται ότι είναι αυτά τα 200 οικήματα, που επιθεώρησε ο Υπουργός στις 14 Απριλίου 1928 και που είχαμε διαβάσει μια ειδοποίηση για τους πρόσφυγες, που τους καλούσαν «να αγοράσωσι και δηλώσωσι τούτο υπογράφοντες σχετικήν δήλωσιν». Τώρα ζητούν νέες δηλώσεις και χαρτιά μέσα σε τέσσερις ημέρες, για να τους χορηγήσουν τα νέα οικήματα. Η θέση των σπιτιών αυτών δεν καθορίζεται ακριβώς, αλλά πρέπει να εννοεί τα λεγόμενα Πέτρινα, που έγιναν τελικώς 300, δυτικότερα από τα Τσιμεντένια της Ευαγγελίστριας.

Τρεις ημέρες μετά, διαβάζουμε μια είδηση σχετική με τα οικήματα αυτά στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» στις 13 Δεκεμβρίου 1929:

ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΙΝ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΩΝ

Επληροφόρημεν ότι αι διαμένουσαι οικογένειαι εις τας καπναποθήκας Τζανίδου, Παπασυμεών και τα οικήματα Κοσμαδοπούλου, αρνούνται να μεταφερθούν εις τα εν τω Συνοικισμώ αποπερατωθέντα οικήματα.

Και μετά μια εβδομάδα για το ίδιο θέμα η «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» στις 21 Δεκεμβρίου 1929 γράφει:

ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΙΝ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

Μέχρις σήμερον εγκατεστάθησαν εις τα ανεγερθέντα οικήματα 17 προσφυγικά οικογένειαι. Επληροφορούμεθα ότι αι υπόλοιποι προσφυγικά οικογένειαι αρνούνται να εγκαταλείψουν τας αποθήκας εις τας διαμένουσι και εγκατασταθώσι εις τα νέα οικήματα, ισχυριζόμενοι ότι στερούνται χρημάτων.

Να λοιπόν τα αίτια της απροθυμίας, τα χρήματα. Φαίνεται ότι η Επιτροπή θα ζητούσε κάποια προκαταβολή ή θα τους τα χρέωνε ακριβά και έτσι «αρνούνται να εγκαταλείψουν τας αποθήκας», στις οποίες μένουν εδώ και επτά χρόνια, δηλ. από το 1922!

Η στέγαση των προσφύγων ήταν ένα δύσκολο πρόβλημα και εμπλεκόταν συχνά διάφοροι παράμετροι, όπως οικονομικοί, κοινωνικοί, πολιτικοί, και μέσα στη δίνη αυτής της κατάστασης ο κάθε πρόσφυγας οικογενειάρχης προσπαθούσε να βρει τρόπο ν' αποκτήσει στέγη δική του, κατά τον συμφερότερο τρόπο.

Εκτός από τα πρώτα Τετράγωνα, που τα έκαναν σχεδόν κατάληψη οι πρόσφυγες, όπως είχαμε διαβάσει, χωρίς να περιμένουν τυπικές διαδικασίες με αιτήσεις, απογραφές, υπογραφές και χορηγήσεις, όλα τ' άλλα δόθηκαν με κάποιες προτεραιότητες, αλλά και δεσμεύσεις για επιστροφή του χρηματικού ποσού που χρεώθηκαν. Γι' αυτό βλέπουμε τους πρόσφυγες, που μένουν

ακόμη σε αποθήκες να το σκέφτονται και να το ξανασκέφτονται, αν θα πάρουν - θ' αγοράσουν - σπίτι στον προσφυγικό συνοικισμό της Νέας Ιωνίας.

Στο μεταξύ προς τα ανατολικά της πλατείας Ευαγγελίστριας είχαν τελειώσει την κατασκευή των «*γερμανικών οικίσκων*», που μιλήσαμε σε προηγούμενες σελίδες.

Θυμόμαστε ότι ο Υπουργός Παιδείας στις 14 Αυγούστου 1926 απέστειλε τηλεγράφημα «*κατ' αυτές αποστέλλονται εις Βόλον 300 γερμανικοί οικίσκοι*» και από τότε δεν είχαμε καμιά είδηση γι' αυτά τα σπίτια. Μετά ενάμιση χρόνο, στις 19 Μαρτίου 1928, οι πρόσφυγες διαβάζουν στη «*ΣΗΜΑΙΑ*» ευχάριστα νέα:

ΣΤΕΓΑΣΙΣ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΕΙΣ ΤΑ ΓΕΡΜΑΝΙΚΑ ΟΙΚΗΜΑΤΑ

Χθες διενεργήθη η στέγασις προσφυγικών οικογενειών διαμενουσών εις αποθήκας και οικήματα επί ενοικίω εις τους εν τω προσφυγικό συνοικισμό γερμανικούς οίκους. Κατά την μετακίνησιν τούτων εσημειώθησαν σκηναί εις διαφόρους αποθήκας και εις άλλα οικήματα, διότι επροβάλλοντο οι ισχυρισμοί ότι εγκατεστάθησαν οικογένειαι μη εγγεγραμμένοι εν τω κατάλόγω και έμειναν άλλαι δικαιούμεναι στεγάσεως εις τας εν λόγω οικίας.

Σπίτι στα Γερμανικά (οδός Δημοκρατίας)

Κι εδώ, όπως στα Τετράγωνα, έγινε μάχη για την απόκτηση στέγης από τους πρόσφυγες. Οι πρόσφυγες ήταν πολλοί και τα διαθέσιμα δωμάτια, όπως θα δούμε, ήταν μόνο 323. Ποιος να πρωτοβουλευτεί; Προτεραιότητα ασφαλώς θα είχαν αυτοί που έμεναν ακόμη στις αποθήκες και στα σχολεία.

Για να δούμε όμως τι αγώνας έγινε για την απόκτηση ενός σπιτιού, που όπως είχαμε σημειώσει ήταν ευτελούς κατασκευής με βιδωμένες τσιμεντόπλακες!

Στη «*ΣΗΜΑΙΑ*», σε δίσηλη ειδησεογραφία, την επόμενη ημέρα, Τετάρτη

21 Μαρτίου 1928, διαβάζουμε τι έγινε μπροστά στα Γραφεία του Εποικισμού για τα Γερμανικά:

**Η ΧΘΕΣΙΝΗ ΘΟΥΡΥΒΩΔΗΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΙΣ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ
ΑΠΗΤΗΣΑΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΙΝ ΕΙΣ ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΥΣ ΟΙΚΟΥΣ**

Χθες τας πρωινάς ώρας αρκετοί πρόσφυγες συνεκεντρώθησαν έξωθι των Γραφείων του Εποικισμού, αιτούντες όπως εγκατασταθούν εις γερμανικά οικήματα, δεδομένου ότι ούτοι κατοικούν ήδη εις ακαταλλήλους αποθήκας και διότι εις τα γερμανικά οικήματα εγκατεστάθησαν πολλοί, οίτινες ευρίσκοντο εις κατάλληλον μέρος μέχρι σήμερον. Δύναμις χωροφυλάκων απηγόρευσε την εντός των Γραφείων είσοδον των συγκεντρωθέντων. Ο κ. Χριστοδούλου ερωτηθείς υπό του συντάκτου μας επί της εν λόγω συγκεντρώσεως εδήλωσε τα εξής:

«Θεωρώ άσκοπον να σας δηλώσω ότι η συγκέντρωσις αύτη υπό το πρόσχημα δήθεν διαμαρτυρίας ήτο τελείως περιττή, εφ' όσον κατά την προχθесινήν μετά των αντιπροσώπων όλων των προσφυγικών οργανώσεων σύσκεψιν εμείναμεν σύμφωνοι όσον αφορά την διάθεσιν των υπολοίπων 33 οικημάτων. Σχετικώς με την εκκένωσιν των επιτάκτων οικημάτων της πόλεως μας, εις α (τα οποία) είχαν εγκατασταθή πρόσφυγες, ο Προϊστάμενος του Γραφείου Εποικισμού ανεκοίνωσεν τα εξής: «Η εκκένωσις των επιτάκτων οικημάτων έγινε κατά τοιούτον τρόπον, ώστε να εγκατασταθούν εις τα έτοιμα γερμανικά οικήματα οι κατοικούντες κατά πρώτον εις τα σχολεία και κατόπιν οι εις τας ανθυγιεινάς αποθήκας. Ούτω την παρελθούσαν Κυριακήν εξεκκενώθησαν τα σχολεία αρρένων και θηλέων Αγίου Κωνσταντίνου, Αγίου Νικολάου, Μεταμορφώσεως, Αγίων Θεοδώρων, Παλαιών, οικίας Ζάχου - ήτις εχρησιμεύθη ως Πρακτικόν Λύκειον - Τριών Ιεραρχών⁶⁶ και Ευαγγελικής Εκκλησίας.

Αμέσως κατόπιν εγένετο η μεταφορά των υπό σκηνάς ευρισκομένων όσον εκ τούτων ήθελον να μεταφερθούν εις τον συνοικισμόν. Επηκολούθησεν είτα η εκκένωσις των αποθηκών Κωνσταντινίδου, Αδάμ, Ζαρκάδου, και της παλαιάς Αστυνομίας.

Διά τας μεταφερθείσας οικογενείας, αι οποίαι κατώκουν εις τα ως άνω οικήματα διετέθησαν περί τα 290 δωμάτια εκ των 323 διαθεσίμων.⁶⁷

⁶⁶ . Επειδή κατοικούσαν πρόσφυγες, ίσως γι αυτό στη Βιβλιοθήκη λείπουν από τα αρχεία οι εφημερίδες των ετών 1922 μέχρι το 1925. Η Βιβλιοθήκη θα είχε προβλήματα.

⁶⁷ . Η «Μελέτη για την Ανάπλαση των Προσφυγικών» του Δήμου Νέας Ιωνίας, Αθήνα Ιούλιος 1992, Αθήνα, γράφει για 404 κατοικίες (σ.24) στα Γερμανικά.

Ως προς την διάθεσιν των υπολοίπων θα συνέλθῃ σήμερον το τοπικόν συμβούλιον ἵνα αποφασίσῃ ». Ο Πρόεδρος του τοπικού συμβουλίου κ. Χριστοδούλου εδέχθη χθες και ἤκουσεν τας ἀπόψεις ἐπὶ των εκκενώσεων οικημάτων, τα συμβούλια των προσφυγικῶν οργανώσεων».

Από αυτή την ειδησεογραφία, που έχει τις δηλώσεις του Προϊσταμένου του Εποικισμού, μαθαίνουμε πολλά πράγματα για τη στέγαση των προσφύγων στις διάφορες αποθήκες και τα σχολεία μέσα στο έτος 1928. Ακόμη δηλ. έμεναν πρόσφυγες στα κεντρικά σχολεία του Βόλου. Έτσι στη συνοικία του Αγίου Κωνσταντίνου, που ήταν δύο οικήματα σχολείων, ένα αρρένων και ένα θηλέων, στο ένα γινόταν τα μαθήματα και το άλλο το είχαν πιάσει οι πρόσφυγες. Το ίδιο έγινε και στη συνοικία της Μεταμόρφωσης και του Αγίου Νικολάου, όπου στο ίδιο κτήριο το πρωί έκαναν μάθημα τα αγόρια και το απόγευμα τα κορίτσια. Επίσης φαίνεται ότι και η Βιβλιοθήκη των Τριών Ιεραρχών καθώς και η Ευαγγελική Εκκλησία, εκείνες τις δύσκολες περιόδους χρησίμευσαν για καταλύματα των προσφύγων. Και βέβαια είναι πιασμένες και οι καπναποθήκες. Παράπονα λοιπόν ότι δεν πήραν οι πραγματικοί δικαιούχοι και πήραν κάποιοι άλλοι... Συγκέντρωση... Διαμαρτυρία... Αστυνομία... Μετά τέσσερις ημέρες, την Κυριακή 25 Μαρτίου 1928, που γιόρταζε και η Ευαγγελίστρια στον συνοικισμό, μια είδηση που δημοσιεύει η «ΣΗΜΑΙΑ» απογοητεύει όσους δεν πρόλαβαν:

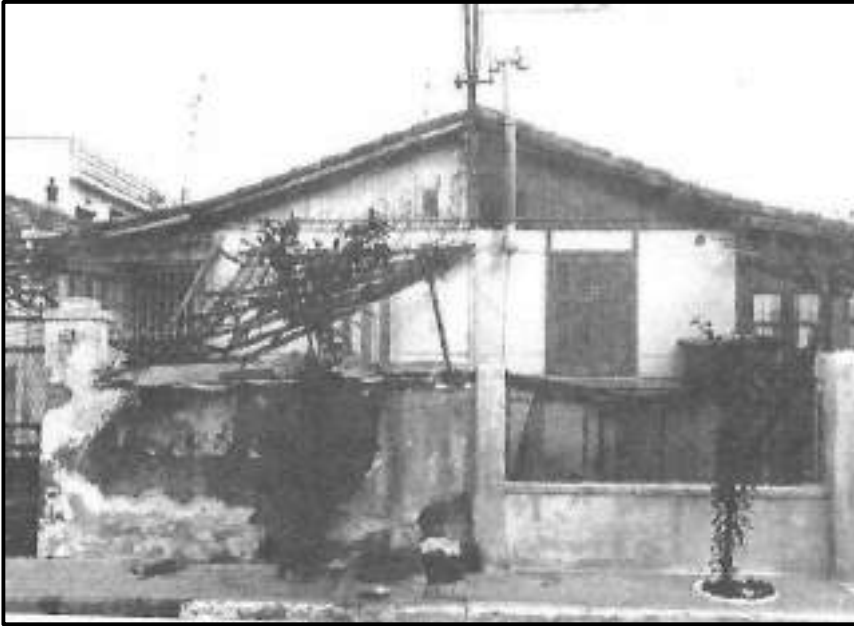
Η ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

Καθ' ἃ μανθάνωμεν εἰς τοὺς εναπομείντας κενούς 32 γερμανικούς οικίσκους παρὰ τον προσφυγικόν συνοικισμόν δεν θα εγκατασταθούν πρόσφυγες μέχρι νεωτέρας διαταγῆς του αρμοδίου Υπουργείου.

Τέλειωσε η μοιρασιά... Χάθηκαν οι ελπίδες... Μένουν στις αποθήκες και στα σχολεία... Ας έλθουμε όμως στο κλίμα εκείνης της εποχής, για να κατανοήσουμε τον αγώνα, και τα τρεχάματα των προσφύγων, που ζούσαν ακόμη στις αποθήκες και στα σχολεία πέντε χρόνια και να τους δούμε να διαμαρτύρονται, να συνωθούνται, να διαπληκτίζονται για να βάλουν το κεφάλι τους και τα παιδιά τους μέσα σε «δικό τους σπίτι»!

Το θέμα όμως δεν έχει κλείσει με τα Γερμανικά. Λίγες ημέρες μετά, στις 8 Απριλίου 1928, το πρόβλημα μένει ανοιχτό και οι πρόσφυγες στη «ΣΗΜΑΙΑ» διαβάζουν:

Η ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΥΣ ΟΙΚΙΣΚΟΥΣ

Σπίτι στα Γερμανικά για δυο οικογένειες εμπρός και δυο πίσω.

Προχθές, εις το Δημαρχιακόν κατάστημα, επαρουσιάσθη ενώπιον του κ. Νομάρχου Επιτροπή διαφόρων προσφυγικών οργανώσεων υπό τον κ. Βακαλούδη, Πρόεδρον Προσφυγικής Οργανώσεως Βόλου και υπέβαλε παράπονα δια το ζήτημα της στεγάσεως των προσφύγων, διαμαρτυρηθείσα εν ταυτώ διά τα κατά την στέγασιν εις τους γερμανικούς οικίσκους σημειωθέντα έκτροπα, διά της στεγάσεως εις αυτά προσφυγικών οικογενειών, αι οποίαι ηδύναντο και αργότερον να τακτοποιηθούν. Η Επιτροπή παρεκάλεσε τον κ. Νομάρχην όπως επιληφθή αμέσως μιας εξετάσεως των πραγμάτων και διατάξη την εγκατάστασιν εις τους εναπομείναντας 26 γερμανικούς οικίσκους οικογενειών εκ των παραμενουσών εισέτι από τετραετίας εις τας σκηνάς. Η Επιτροπή ενεχείρισε και υπόμνημα σχετικόν εις τον κ. Νομάρχην.

Τα σπίτια λίγα, αλλά αυτοί που έχουν ανάγκη στέγασης πολλοί. Ακόμη μένουν σε σκηνές οι «ανταλλάξιμοι», που ήρθαν το 1924 και τους εγκατέστησαν «πρόχειρα» σ' αυτές. Τα παράπονά τους είναι εύλογα. Ποιος να βουλευτεί στα λίγα σπίτια που έμειναν; Από τα 32 σπίτια που είδαμε να μένουν στην πρώτη διανομή, τώρα λιγότεψαν στα 26. Όλο και κάποιοι τρυπώνουν μέσα, αλλά όπως φαίνεται με πολλές διατυπώσεις.

Η Απογραφή του 1928

Επειδή στις 15 Μαΐου 1928 έγινε από τη Γενική Στατιστική Υπηρεσία επίσημη απογραφή του πληθυσμού, νομίζω ότι είναι χρήσιμο, να κάνουμε μια ανακεφαλαίωση και να δούμε, με βάση τα προσφυγικά σπίτια, πόσες οικογένειες κατοικούσαν, περίπου, στη Νέα Ιωνία:

* Μέσα στο έτος 1924 εγκαταστάθηκαν στα Τετράγωνα 776 οικογένειες.

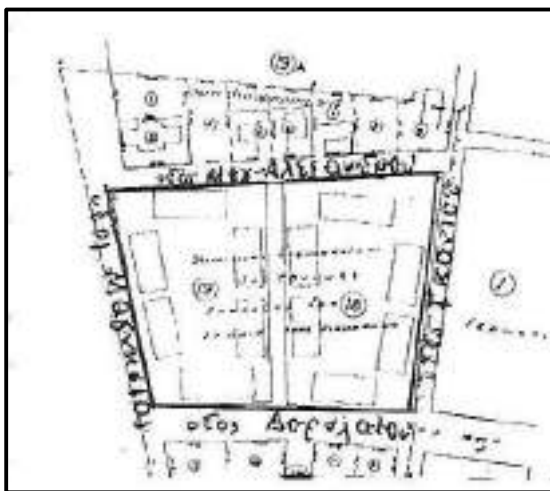
* Μέσα στο έτος 1925 εγκαταστάθηκαν στα Τσιμεντένια 356 οικογένειες.

* Μέσα στο έτος 1927 εγκαταστάθηκαν στα Τζαμαλιώτικα 104 οικογένειες⁶⁸

* Μέχρι τον Μάιο 1928 εγκαταστάθηκαν στα Γερμανικά 323 οικογένειες.

Έχουμε, λοιπόν, ένα σύνολο 1.559 σπιτιών, στα οποία κατοικούσαν ισάριθμες οικογένειες.

Η απογραφή, που έγινε, όπως είπαμε, τον Μάιο του 1928⁶⁹, κατέγραψε ότι στη Νέα Ιωνία κατοικούν 6.186 ψυχές (2.911 άνδρες και 3.275 γυναίκες). Η απογραφή αυτή έχει σημασία, γιατί ο λεγόμενος και

Τα «Τζαμαλιώτικα» ή «σπίτια της Εθνικής Τράπεζας». Εκατό τέσσερα σπίτια στριμωγμένα σε 6.500 τ. μ. (Αρχείο Τ. Υ. Δήμου Ν. Ιωνίας),

⁶⁸ . Για τα «Τζαμαλιώτικα» δεν βρήκαμε καμία δημοσίευση. Αυτά όμως είναι βέβαιο ότι κατοικήθηκαν στις αρχές (άνοιξη) του 1927 γιατί έχουμε εγγραφή μαθητών από τα σπίτια αυτά στα προσφυγικά σχολεία (Καρκαμπίτσος Δημήτριος Α΄ τάξη, εγγράφεται τον Μάρτιο του 1927 στο σχολείο, αριθ. Μαθητολογίου 287).

Τα σπίτια αυτά λέγονται «Τζαμαλιώτικα» γιατί οι πρόσφυγες, που κατοίκησαν σ' αυτά ζούσαν πρώτα στην καπναποθήκη του Τζαμαλή ή Τζεμαλή (Τούρκος καπνέμπορος που έφυγε με την ανταλλαγή πληθυσμών), στην οδό 2ας Νοεμβρίου με Ξενοφώντος. Επίσημα γράφονται ως «σπίτια της Τράπεζας», γιατί τα έχτισε η Εθνική Τράπεζα, προκειμένου να βγάλει τους πρόσφυγες και να μείνει η αποθήκη ελεύθερη, αφού ήταν ιδιοκτησία της. Τα 104 αυτά δωμάτια είναι τα πιο στριμωγμένα.

⁶⁹ . Στατιστική Επετηρίς της Ελλάδος 1930. Αθήναι. «Πρόσφυγες εν Ελλάδι κατά την απογραφήν 1928 κατά Δήμους και μεγάλες κοινότητες». Δήμος Παγασών. Β. «Πληθυσμός της Ελλάδος κατά την απογραφήν 15-16 Μαΐου 1928». Γεν. Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος. Αθήνα 1935.

Τα «Τζαμαλιώτικα». Η πλατειούλα στο πρώτο Τετράγωνο, όπου υπήρχαν το πλυσταριό και τα κοινόχρηστα αποχωρητήρια.

αναγραφόμενος προσφυγικός συνοικισμός εμφανίζεται στα κατάστιχα της Απογραφής με όνομα «Νέα Ιωνία », ως ιδιαίτερη πληθυσμιακή οντότητα.

Αναλυτικά για τον Δήμο Παγασών (Βόλου) έχουμε :

Πραγματικός πληθυσμός 47.793 κάτοικοι.

Πρόσφυγες εν όλω 13.773 κάτοικοι (ήτοι 28,8%).

Πρόσφυγες προ της Μικρασιατικής καταστροφής 1.828 κάτοικοι.

Πρόσφυγες μετά τη Μικρασιατική καταστροφή 11.945 κάτοικοι.⁷⁰

Επαρχία Βόλου. Δήμος Παγασών:

Βόλος 41.706 κάτοικοι (άνδρες 20.663 και γυναίκες 21.043).

Συνοικία Νέας Ιωνίας 6.186 κάτοικοι (άνδρες 2911 και γυναίκες 3.275).

Σύνολο πληθυσμού Βόλου και Νέας Ιωνίας 47.892 κάτοικοι⁷¹

⁷⁰ . Από το βιβλίο « Στατιστική Επετηρίς της Ελλάδος», 1930.

⁷¹ . Από το βιβλίο «Πληθυσμός της Ελλάδος κατά την απογραφή 15-16 Μα|ου 1928», Γεν. Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος, 1935, υπάρχει μια διαφορά 99 κατοίκων από το πρώτο βιβλίο..

Στα «Τζαμαλιώτικα». Αυτά τα «σπίτια» έμειναν, όπως ήταν τότε...

Αξίζει να θυμηθούμε ότι πριν οκτώ χρόνια, στην απογραφή του 1920, ο Βόλος παρουσιάζεται με 30.682 κατοίκους. Δηλαδή, μέσα σε λιγότερο από μια δεκαετία αυξήθηκε κατά 17.210 κάτοικους, ήτοι ποσοστό 56%.

Αν πάμε λίγο πιο πίσω, σε προηγούμενες απογραφές θα δούμε :

Απογραφή του 1907 ο Βόλος έχει 23.563 κατοίκους.

Απογραφή του 1920 ο Βόλος έχει 30.046 κατοίκους.

Απογραφή του 1928 ο Βόλος έχει 47.892 κατοίκους, μαζί με τη Νέα Ιωνία, που έχει 6.186.

Εδώ πρέπει να σημειώσουμε ότι το προσφυγικό στοιχείο του Βόλου, με τα 13.773 ψυχήμετά του το 1928 (28,80% επί του συνόλου), συμμετέχει στην οικονομική ανάπτυξη της πόλης είτε με το εργατικό δυναμικό του (άνδρες και γυναίκες) στα διάφορα εργοστάσια, είτε με την ασχολία του στον επαγγελματικό τομέα, είτε με τις εξειδικευμένες τεχνικές γνώσεις του και συμβάλλει στην οικονομική ανάπτυξη του Βόλου και της περιοχής. Ας θυμηθούμε τα λόγια, που είπε ο Σπ. Σπυρίδης, στα εγκαίνια της Νέας Ιωνίας, στις 28 Δεκεμβρίου του 1924:

«Οι νέοι κλάδοι της Βιομηχανίας μας - ταπητουργία, μεταξουργία, υφαντουργία - η βελτίωση της καλλιέργειας και της ποιότητας του καπνού, η προαγωγή του εμπορίου, είναι έργα οφειλόμενα όλα εις τας ειδικάς γνώσεις, εις την εμπειρίαν και εις τα φώτα των προσφιλών ομοεθνών μας».

***

Ο Μοργκεντάου στη Νέα Ιωνία

Ένα αξιοσημείωτο γεγονός, που έχει σχέση με την ανοικοδόμηση του προσφυγικού συνοικισμού της Νέας Ιωνίας, είναι και η επίσκεψη του πρώτου Προέδρου της Διεθνούς Επιτροπής Αποκαταστάσεως Προσφύγων Μοργκεντάου στον Βόλο και ειδικά στη Νέα Ιωνία. Για τον Μοργκεντάου έχουμε αναφερθεί στις προηγούμενες σελίδες του βιβλίου, όταν του ανέθεσαν από την Κοινωνία των Εθνών την Προεδρία της Διεθνούς Επιτροπής Αποκαταστάσεως Προσφύγων.

Ασφαλώς η τοπική Ε.Α.Π. και ο Δήμος θα επεφύλαξαν θερμή υποδοχή στον επίσημο ξένο, που διαχειριζόταν το μεγάλο θέμα της αποκατάστασης των προσφύγων.

Η εφημερίδα «ΣΗΜΑΙΑ» της Τετάρτης 30 Μαΐου 1928 αναγγέλλει:

ΑΦΙΞΙΣ ΜΟΡΓΚΕΝΤΑΟΥ

ΕΠΕΣΚΕΦΘΗ ΤΟΝ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΝ

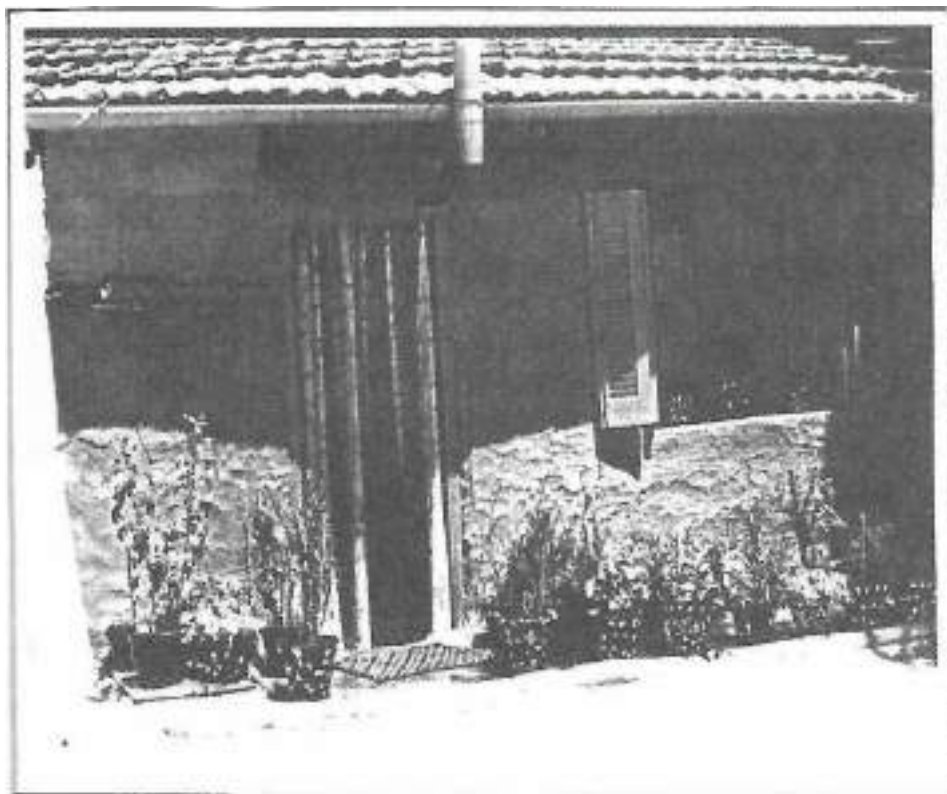
Χθες την 10ην πρωινήν αφίκετο εις την πόλιν μας, δια του ατμοπλοίου «ΗΡΑ», ο πρώτος Πρόεδρος της Επιτροπής Αποκαταστάσεως Προσφύγων και ήδη μέλος της Κοινωνίας των Εθνών κ. Μοργκεντάου.

Ο κ. Μοργκεντάου συνοδεύεται από τον σύμβουλον της Ε.Α.Π. κ. Αλ. Πάλλην και άλλους.

Ο κ. Μοργκεντάου, άμα τη εξόδω του έκ του ατμοπλοίου, μετά της ακολουθίας του κατηθύνθη εις τον συνοικισμόν της Νέας Ιωνίας, όπου παρέμεινεν επ' αρκετήν ώραν, επισκεφθείς πολλάς προσφυγικάς οικογενείας, επιθεωρήσας τον συνοικισμόν και, αντιληφθείς την καθόλου διαβίωσιν και κατάστασιν των εκεί προσφύγων, ανεχώρησεν περί την μεσημβρίαν.

Ο κ. Μοργκεντάου, εξ όσων ηδυνήθημεν να πληροφορηθώμεν, έμεινε Κατενθουσιασμένος από την κατάστασιν των εν Βόλω προσφύγων.

Ας δούμε με τη φαντασία μας τον διακεκριμένο Αμερικανό διπλωμάτη, πρόεδρο της Διεθνούς Επιτροπής Αποκαταστάσεως Προσφύγων, με το ψαθάκι και τη γραβάτα, μέσα στη ζέστη της αρχής του καλοκαιριού, συνοδευόμενο από τους συνεργάτες του και άλλους επισήμους, να

Σπίτι στα προσφυγικά της Νέας Ιωνίας στολισμένο με λουλούδια έξω στον δρόμο.

Τέτοια σπίτια θα είδε ο Ερρίκος Μοργκεντάου, Πρόεδρος της Κεντρικής

Επιτροπής Αποκαταστάσεως Προσφύγων κι έγραψε σε βιβλίο του :

«Πέρσι το καλοκαίρι επισκεφτήκαμε δεκάδες απ' αυτά -(τα σπίτια) - σε όλα τα μέρη της Ελλάδας και τα βρήκαμε πάντα τόσο καθαρά και περιποιημένα, όσο μπορούσαν να τα κάνουν τα πρόθυμα χέρια των νοικοκυραίων τους, στολισμένα με λιγοστά κεντήματα, φτιαγμένα σε αντίξοες συνθήκες, όταν ένα - δυο λεπτά μπορούσαν να αφαιρεθούν από πιο αναγκαίες ασχολίες, με χειροποίητες κουρτίνες στα παράθυρα και σχεδόν πάντα με ένα τουλάχιστον μικροσκοπικό γεράνι σε μια γλάστρα ή μια τούφα πρασινάδας να ξεπετάγεται από ένα γκαζοντενέκ, προσφέροντας μια πινελιά φυσικής ομορφιάς στο μέρος». (Πηγή: Ερρίκος Μοργκεντάου, *Η Αποστολή μου στην Αθήνα*, εκδόσεις Τροχαλία 1994, σ. 340. Φωτο: Από το αρχείο του Δήμου Νέας Ιωνίας).

περιέρχεται τα συγκροτήματα των προσφυγικών κατοικιών της Νέας Ιωνίας (Τετράγωνα, Τσιμεντένια, Πέτρινα και, τώρα τελευταία, τα Γερμανικά), ανάμεσα από χωραφοπλατείες και χωματόδρομους. Θα πέρασε τη γέφυρα του Κραυσίδωνα και θα προχώρησε ίσια στον μεγάλο δρόμο, «Φαρδύ» τον έλεγαν οι πρόσφυγες, θα κατευθύνθηκε στη μεγάλη πλατεία και θα είδε στο

αριστερό της άκρο τη μικρή Ευαγγελίστρια - θα δούμε στις επόμενες σελίδες γι' αυτήν - και στο δεξιό τα δύο διώροφα οικήματα, που χρησίμευαν για σχολεία. Ίσως να επισκέφθηκε τα σχολεία και να συνομίλησε με τους μαθητές.

Πάντως, όπως σημειώνει η εφημερίδα, «έμεινε κατενθουσιασμένος από την κατάσταση των εν Βόλω προσφύγων», που διαπίστωσε με την επίσκεψή του στη Νέα Ιωνία.

***

Ανέγερση σταδίου στη Νέα Ιωνία!

Η δημοτική αρχή - δήμαρχος ο Σπύρος Σπυρίδης - παρακολουθώντας την ανάπτυξη της Νέας Ιωνίας, σκέπτεται ν' αρχίσει ένα σπουδαίο έργο, που θα προωθούσε τον αθλητισμό σε ολόκληρη την περιοχή. Προγραμματίζει ν' ανεγείρει ένα στάδιο.

Το γεγονός αυτό σχολιάζει η εφημερίδα «ΣΗΜΑΙΑ», η οποία, σημειωτέον, αντιπολιτευόταν οξύτατα τον δήμαρχο Σπύρο Σπυρίδη, μ' ένα μακροσκελέστατο άρθρο, με μαύρα ιδιαίτερα γράμματα, στην πρώτη σελίδα και υπογραφή Α.Π.. Διαβάζουμε, λοιπόν, την Τρίτη 12 Ιουνίου 1928:

Η ΑΝΕΓΕΡΣΙΣ ΣΤΑΔΙΟΥ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΝ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΝ

Κατάπληκτος πληροφορήθη η κοινωνία της πόλεώς μας την απόφασιν του Δημάρχου περί απαλλοτριώσεως 30 στρεμμάτων παρά τον προσφυγικόν συνοικισμόν «Νέα Ιωνία», δι' ανέγερσιν αθλητικού, ποδοσφαιρικού σταδίου. Χαιρετίζομεν την προσπάθειαν του κ. Δημάρχου δια την ανάπτυξιν του αθλητισμού, αλλά δεν δυνάμεθα να εννοήσωμεν ποίον σκοπόν θα εκπληρώση, τίνος ανάγκας θα εξυπηρετήση το στάδιον αυτό ανεγειρόμενον εις την περιφέρειαν ταύτην. Διότι το στάδιον τούτο ανεγειρόμενον σχεδόν μίαν ώραν έξωθι της πόλεως Βόλου δεν είναι δυνατόν να φαντασθή τις ότι εξυπηρετεί τον αθλητισμόν της πόλεώς μας. Πώς είναι δυνατόν ένας πτωχός αθλητής εργαζόμενος μέχρι της 7ης απογευματινής να μεταβή προς προπόνησιν εις το στάδιο τούτο, το οποίον θα ευρίσκεται πέραν του προσφυγικού συνοικισμού; Εκτός εάν ο κ. Σπυρίδης έχει αντίληψιν ότι ανεγείρων το στάδιον τούτο εις τον ως άνω χώρον και εξυπηρετών ως εκ τούτου τα συμφέροντα των προσφύγων αθλητών του συνοικισμού, νομίζει ότι εξυπηρετεί και τα τοιαύτα γηγενών και προσφύγων αθλητών των κατοικούντων εντός της πόλεως. Διότι το

στάδιον τούτο ανεγειρόμενον εκεί, μόνον τα συμφέροντα των προσφύγων αθλητών προώριστα να εξυπηρετήσῃ.

Είναι δε απορίας άξιον πώς ο κ. Σπυρίδης δεν εσκέφθη να προβή εις απαλλοτριώσιν τόσων άλλων γηπέδων κειμένων περίξ της πόλεως ως π.χ. τα άνωθεν του Γυμναστηρίου, τα οικόπεδα περί το Μουσείον, τα οποία και εγγύς της πόλεως ευρίσκονται και καλλίτερον ήθελον εξυπηρετήση την νεολαίαν της πόλεως Βόλου, γινόμενον και κέντρον αναψυχής, ως ευστόχως είχεν διατυπώσει την γνώμην του κατά συνεδρίασιν του Δημοτικού Συμβουλίου κάποιος των πραγματικών δημοτικών συμβούλων.

Αησμονήσαμεν ότι ο κ. Δήμαρχος εκλεγείς τοιούτος μόνον διά των προσφυγικών ψήφων δεν ήτο δυνατόν παρά μόνον τα συμφέροντα αυτών να κυττάξει, όλοι όμως οι αθλητικοί σύλλογοι της πόλεώς μας πρέπει να σπεύσωσι να αναλάβωσι έντονον αγώνα κατά της αποφάσεως ταύτης του Δημάρχου, ήτις απόφασις πραγματοποιουμένη μέλλει να καταδικάση και απονεκρώση διά παντός πλέον τον οσημέραι αναπτυσσόμενον αθλητισμόν των κατοίκων της πόλεώς μας.

Α.Π.

Η εφημερίδα, δια του αρθρογράφου της « Α.Π.», παρασυρόμενη ίσως από το κομματικό της πάθος εναντίον του δημάρχου Σπύρου Σπυρίδη, χαιρετίζει μεν την προσπάθεια για την ίδρυση σταδίου, αλλά εκφράζει σοβαρές επιφυλάξεις για τον τόπο που θ' ανεγερθεί τούτο και κυριολεκτικά φρίττει, γιατί επιλέχτηκε κάποιο μέρος στον προσφυγικό συνοικισμό της Νέας Ιωνίας. Πέρα απ' τις σωστές επισημάνσεις για την απόσταση τότε, προβαίνει σε απαράδεκτες και μειωτικές κρίσεις για τους πρόσφυγες.

Σκόπιμα (;) ίσως ξεχνά η εφημερίδα, ότι αυτή την εποχή (1928) στον Βόλο υπάρχουν δυο ποδοσφαιρικά σωματεία (Νίκη και Αθλητική Ένωση Κωνσταντινουπολιτών), τα οποία ίδρυσαν οι πρόσφυγες, που ήρθαν στον Βόλο μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή του '22. Επίσης, προϋπήρχε βέβαια ο Γυμναστικός Σύλλογος Βόλου για τον κλασικό αθλητισμό, αλλά και αυτόν τον επάνδρωσαν πολλοί νεαροί αθλητές από τους «ανταλλάξιμους» πρόσφυγες, που κατοικούσαν, τότε, γύρω από το Γυμναστήριο σε παράγκες.

Ευτυχώς για την εφημερίδα και δυστυχώς για την πόλη του Βόλου τότε, το σχέδιο και η απόφαση αυτή του Σπύρου Σπυρίδη δεν πραγματοποιήθηκε, γιατί, όπως τόνιζε η εφημερίδα, «η απόφασις πραγματοποιουμένη μέλλει να καταδικάση και απονεκρώση δια παντός πλέον τον οσημέραι αναπτυσσόμενον αθλητισμόν των κατοίκων της πόλεως μας» και έτσι σώθηκε ο αθλητισμός του Βόλου! Φοβήθηκε μη τυχόν «το στάδιον τούτο ανεγειρόμενον εκεί μόνον τα

Το Δημοτικό κλειστό γυμναστήριο της Νέας Ιωνίας, στολίδι της περιοχής, που εγκαινιάστηκε από τον δήμαρχο Ν. Ιωνίας Στεφ. Φούσκη στις 08-11-1993. Πέρασαν οι εποχές που η Νέα Ιωνία ήταν μια απόμακρη προσφυγική συνοικία του Βόλου.

συμφέροντα των προσφύγων αθλητών προώρισται να εξυπηρετήσει»!

Και να η ιστορική συγκυρία!

Εβδομήντα χρόνια μετά την ίδρυση του προσφυγικού συνοικισμού της Νέας Ιωνίας, εκείνο το σχέδιο του Σπύρου Σπυρίδη πραγματοποιείται. Η Δημοτική Αρχή της Νέας Ιωνίας παραδίδει στις 08-11-1993, με επίσημα εγκαίνια από τον δήμαρχο Στέφανο Φούσκη έτοιμο στη νεολαία του ομώνυμου Δήμου, αλλά και της περιοχής γενικότερα του Βόλου, ένα Δημοτικό κλειστό Γυμναστήριο στις παρυφές του Πολιτιστικού της Άλσους στα Β.Α. της Νέας Ιωνίας.

***

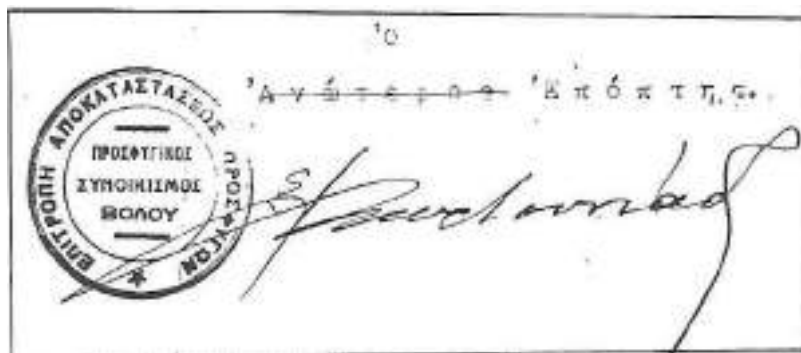
Τα χρέη των προσφύγων για τα σπίτια

Και μπαίνουμε στο έτος 1929 με μια είδηση, που έχει σχέση μ' αυτά, που γράψαμε (σελ. 135) σε προηγούμενες σελίδες για τα « Εντάλματα προσωποκράτησης για τα σπίτια».

Έτσι την Τετάρτη 9 Ιανουαρίου 1929 στη « ΘΕΣΣΑΛΙΑ » διαβάζουν οι πρόσφυγες:

ΤΑ ΧΡΕΗ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

Εις την Δ/σιν Εποικισμού ελήφθη τηλεγράφημα της Ε.Α.Π. συνιστώσης, όπως εξετασθούν επισταμένως τα παράπονα των προσφύγων σχετικώς με την αναγκαστικήν είσπραξιν των χρεών και χορηγηθή αναστολή, όπου επιβάλλεται.

Σφραγίδα της Επιτροπής Αποκατάστασης Προσφύγων για τον προσφυγικό συνοικισμό Βόλου με υπογραφή του επόπτη Σ. Φουρτουνιάδη (Αρχείο ΔΗ. Κ. Ι.Ε. Βόλου).

Να λοιπόν το θέμα πάλι μπροστά στους πρόσφυγες, όπως και τον Αύγουστο του 1927 με τις προσωποκρατήσεις για τα τοκοχρεωλύσια των σπιτιών που τους δώσανε. Οι αρμόδιες υπηρεσίες δεν τους ξεχνούν και απαιτούν την είσπραξη. Στο μεταξύ συστηματοποιούνται οι δοσοληψίες των προσφύγων με την Επιτροπή Αποκατάστασης Προσφύγων και αφήνεται κάποιος εύλογος χρόνος για την αγορά και την εξόφληση προσφυγικών οικημάτων στον Ξηρόκαμπο (Νέα Ιωνία).

Διαβάζουμε, λοιπόν, με τίτλο «ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΑ» στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» της Κυριακής 22 Ιουλίου 1929 τα παρακάτω :

ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΑ

Η Ε.Α.Π. δεχθείσα πρότασιν του ενταύθα τοπικού συμβουλίου στεγάσεως προσφύγων, υποβληθείσα διά του Υπουργείου Προνοίας, διώρισε τον εν Ξηροκάμπω Επόπτην αυτής κ. Σ. Φουρτουνιάδη και επόπτην του συνοικισμού Μ. Ασίας εκ 400 οικογενειών. Εις την Εποπτείαν του συνοικισμού Νέας Ιωνίας εξακολουθεί αθρόα η υπογραφή των βιβλιαρίων και των συμφώνων πωλήσεως των οικημάτων των αστών προσφύγων. Εις τα βιβλιάρια αναγράφεται η αξία του οικήματος, τα καταβληθέντα ποσά και το υπόλοιπον του χρέους, πληρωτέον τοκοχρεωλυτικώς εντός 15ετίας.

Και οι πρόσφυγες συνεπείς στις υποχρεώσεις τους άρχισαν να πληρώνουν δόσεις για την εξόφληση του χρέους των σπιτιών, που τους έδωσε το Κράτος. Ο γράφων έχει στα χέρια του αποδείξεις της Αγροτικής Τράπεζας με τις οποίες οι γονείς του πλήρωναν αυτό το χρέος για σειρά ετών, ακόμη και στην περίοδο της Κατοχής (21 Αυγούστου 1941, δραχ. 500) για το σπίτι που πήραν στο Τετράγωνο Θ' αριθ. 60 (Φωτογραφία στην επόμενη σελίδα).

Διώροφο σπίτι για τέσσερις οικογένειες στα δυτικά της Ευαγγελίστριας.

Από την είδηση αυτή επιβεβαιώνεται εκείνο που είχαμε σημειώσει σε προηγούμενες σελίδες. Ότι, δηλαδή, στην αξία των σπιτιών που έδιναν στους πρόσφυγες είχαν χρεωθεί οι δρόμοι, οι πλατείες, τα σχολεία, που είχαν γίνει και τώρα βλέπουμε ότι χαρίζονται οι 750 χιλιάδες, που είχαν χρεωθεί για τα σχολεία.

Επίσης, βλέπουμε και τα ποσά που χρεώθηκαν οι πρόσφυγες για τα οικήματα, που πήραν. Πιο φτηνά είναι τα Τετράγωνα, που όπως θυμόμαστε ήταν ένα σκέτο δωμάτιο με αποχωρητήρια και πλυσταριά κοινόχρηστα. Ήταν τα πρώτα σπίτια της Νέας Ιωνίας, που χτίστηκαν και κατοικήθηκαν, όπως είχαμε δει, με «κατάληψη» από τους πρόσφυγες το 1924. Ακολουθούν τα Τσιμεντένια, χτισμένα με τσιμεντόλιθους, στα δυτικά της Ευαγγελίστριας, που είχαν δυο δωμάτια, με μικρή κουζίνα και αποχωρητήριο μέσα. Ήταν καλύτερα, γι' αυτό και χρεώθηκαν περισσότερο ⁷³. Τα Πέτρινα, δυτικότερα απ' αυτά, μεγαλύτερα και με πολύ οικόπεδο είναι τα πιο ακριβά.

Όσοι είχαν οικονομικές δυνατότητες μπορούσαν να εξοφλήσουν το χρέος τους συντομότερα και όχι σε 15 χρόνια όπως είχαν καθορίσει. Έτσι στις 8 Μαΐου 1932 στη στήλη «ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΑ» δημοσιεύεται μια είδηση, που δείχνει αυτό ακριβώς, δηλ. τη συνέπεια και την προθυμία των προσφύγων να

⁷³ . Η αξία για τα Τσιμεντένια και τα Πέτρινα (λίθινα) είναι για δυο οικογένειες, ενώ για τα διώροφα για τέσσερις.

είναι τακτοποιημένοι στις υποχρεώσεις τους, γιατί είχαν επίγνωση ότι ήταν «νοικοκυραίοι άνθρωποι» και προσωρινά βρέθηκαν σε ανέχεια και αδυναμία.

Διαβάζουμε, λοιπόν, στην εφημερίδα « ΣΗΜΑΙΑ» (8 Μαΐου 1932):

ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΑ

Χθες εστάλησαν παρά της Αγροτικής Τραπέζης Ελλάδος οι πρώτοι τίτλοι ιδιοκτησίας επί καινήτων εν τω Αστικό συνοικισμό Ξηροκάμπου. Ούτω οι πρόσφυγες Ιωάννης Βρακίδης και Αικατερίνη Τσικριτά εκλήθησαν να παραλάβουν τον τίτλο ιδιοκτησίας αυτών...Αναμένονται και άλλοι τίτλοι ιδιοκτησίας προσφύγων, οίτινες επλήρωσαν εξ ολοκλήρου την αξία της κατοικίας αυτών.

Εφτά χρόνια σχεδόν μετά την εγκατάστασή τους μερικοί έχουν ξεπληρώσει το σπίτι και παίρνουν τον τίτλο ιδιοκτησίας, παρόλες τις οικονομικές δυσχέρειες της προσφυγιάς. Ο πρώτος απ' αυτούς είναι ο Ιωάννης Βρακίδης, Σμυρνιός, γνωστός λαϊκός ριμαδόρος της Νέας Ιωνίας. Με την καταστροφή της Σμύρνης, τον Αύγουστο του '22, μέσα στη σύγχυση της φυγής, έχασε τη γυναίκα του, που ήταν έγκυος, πιάστηκε αιχμάλωτος από τους Τούρκους και, μετά ένα χρόνο, με την ανταλλαγή των αιχμαλώτων του 1923, ήρθε στον Βόλο και ξαναβρήκε την οικογένειά του, την ημέρα που βάφτιζαν το παιδί του! Το 1925 πιάνει σπίτι στα Τσιμεντένια και το 1932 το εξοφλεί πρώτος!

Ο τίτλος κυριότητας προσφυγικού σπιτιού του Ιωάννη Βρακίδη: «Κατέβαλεν εξ ολοκλήρου την εκ Α. Α. (λιρών Αγγλίας) 73,289 την 23^η Μαρτίου 1932». (προσφορά Ξένης Βρακίδου-Ευθυμίου).

Οι δημοτικές εκλογές του 1929

Ο χρόνος όμως κυλάει και η τετραετία που ήταν δήμαρχος Παγασών (Βόλου) ο Σπύρος Σπυρίδης τελειώνει ⁷⁴. Έτσι έχουμε εκλογές, στις 4 Αυγούστου 1929. Από προεκλογικό λόγο του Σπυρίδη μαθαίνουμε πολλά για τις απόψεις του για τους πρόσφυγες, αλλά και για τα έργα που έκανε στον προσφυγικό συνοικισμό της Νέας Ιωνίας.

Το Σάββατο, 27 Ιουλίου 1929, η « ΘΕΣΣΑΛΙΑ » δημοσιεύει την ομιλία του Σπύρου Σπυρίδη προς το λαό του Βόλου. Αναφέρει δια μακρών τι συντελέστηκε στην τετραετία που πέρασε. Ένα κεφάλαιο είναι αφιερωμένο στους πρόσφυγες. Λέει, λοιπόν :

«Πρόσφυγες... Δεν έκαμα ιδιαιτέραν μνείαν των προσφύγων, διότι δι' ημάς δεν είναι πλέον ξένοι, αλλά αφότου εγκαταστάθησαν μεταξύ μας αποτέλουν αναπόσπαστο μέρος του πληθυσμού του Βόλου, δικαιούμενοι και αυτοί και μέλλοντες να τύχουν της ίδιας και θερμότερας αγάπης και πατρικής στοργής με όλον τον γηγενή πληθυσμόν, ο οποίος και αυτός έμαθε να εκτιμά και να σέβεται τόσον την φιλεργίαν αδελφών τέως προσφύγων, όσο και την υϊκήν αυτών αφοσίωσιν προς την νέαν των πατρίδα. Καίτοι οι προσφυγικοί συνοικισμοί δεν περιλαμβάνονται εις το σχέδιον πόλεως, ο Δήμος εμερίμνησεν δια να τους εφοδιάσῃ με πλούσιον φωτισμόν, με γέφυραν, με την κατασκευήν αρίστου κεντρικώτατου δρόμου, με εκκλησίαν. Πάντα ταύτα άνευ υποχρεώσεως. Φροντίζει δια την καθαριότητα και παρέχει άφθονον δωρεάν ιατρικήν βοήθειαν.

Πράγματι, ο δήμαρχος Σπ. Σπυρίδης ενδιαφερόταν για τη Νέα Ιωνία και, πολλές φορές, την επισκεπτόταν. Ο «Φαρδύς», ο κεντρικός δρόμος της (σήμερα Λεωφόρος Ειρήνης) ήταν ο πρώτος δρόμος που απέκτησε ασφαλτο και ρείθρα πεζοδρομίου. Επίσης η γέφυρα του Κραυσίδαωνα (η πρώτη) καθώς και η πρώτη μικρή Ευαγγελίστρια ήταν έργο της τετραετίας του Σπ. Σπυρίδη.

Τελικά όμως δεν βγήκε πάλι ο Σπ. Σπυρίδης και έχουμε νέο δήμαρχο για την τετραετία 1929 - 1933 τον Κ. Καρτάλη. Ψήφους που έλαβαν: Κων. Καρτάλης 4.128, Σπ. Σπυρίδης 3.706.

***

Η επίσκεψη του Ελευθερίου Βενιζέλου στη Νέα Ιωνία (Τα αιτήματα των προσφύγων)

Τον Μάιο του 1931 επισκέπτεται επίσημα τον Βόλο ο Πρωθυπουργός Ελ.

⁷⁴ . Η τετραετία δημαρχίας του Σπ. Σπυρίδη άρχισε στις 25 Οκτωβρίου 1925 και έληξε τον Αύγουστο του 1929.

Βενιζέλος. Κατέλυσε στην Πορταριά, στο ξενοδοχείο «Θεοξένεια» και τη Δευτέρα 18 Μαΐου 1931, γράφει η «ΣΗΜΑΙΑ»: «*Σήμερα θα κατέλθι εις τον Βόλον, να επισκεφθή τα εργοστάσια της πόλεώς μας και τους προσφυγικούς συνοικισμούς*». Πράγματι κατέβηκε και επισκέφτηκε τη Νέα Ιωνία και εκεί του επιφυλάχθηκε θερμή υποδοχή⁷⁵. Εκεί από ένα προσφυγικό σωματείο της Νέας Ιωνίας, «Ένωσις Καϋστρίου Πεδίου», του επιδόθηκε σχετικό υπόμνημα με προσφυγικά αιτήματα. Η «ΣΗΜΑΙΑ» της Τετάρτης 20 Μαΐου 1931 δημοσιεύει το υπόμνημα αυτό:

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Ενώσεως Προσφύγων «Καϋστρίου Πεδίου Βόλου», εκπροσωπούν την γνώμην αφ' ενός μεν απάντων των μελών του, αφ' ετέρου δε όλων των κατοίκων του Συνοικισμού Νέας Ιωνίας, διότι τυγχάνει η μόνη οργάνωσις την σήμερα εν τω Συνοικισμό, λαμβάνει την τιμήν να υποβάλη ευλαβώς υπ' όψιν της υμετέρας εξοχότητος τα κάτωθι αιτήματα, ων η επίλυσις θεωρείται ως επιτακτική ανάγκη.

- 1. Επανεκτίμησιν των οικημάτων του Συνοικισμού Νέας Ιωνίας Βόλου, ων η τιμή θεωρείται ως υπερβολικώς καθορισθείσα.*
- 2. Μέριμνα δι' ολοκληρωτικήν αποκατάστασιν προσφύγων.*
- 3. Επεκταθώσι τα ήδη εν τω Συνοικισμό ευρισκόμενα ανεπαρκή σχολεία⁷⁶.*
- 4. Ευχή να πληρωθή από την Εθν. Τράπεζα το καθυστερούμενο πο/στό 25%. Η Εθνική Τράπεζα να χορηγή επαγγελματικά δάνεια.*
- 6. Η Σεβαστή Κυβέρνησις επιληφθή εμπραγμάτως του ζητήματος της εξευρέσεως των εν τη Μικρά Ασία αιχμαλώτων.*
- 7. Να γίνη διακανονισμός των εκπροθέσμων δηλώσεων αποζημιώσεων. Ευελπιστούντες, ότι η Υμετέρα εξοχότης θέλει ευαρεστηθή κι εξετάση ευμενώς τα ανωτέρω αιτήματα.*

Διατελούμεν μετά σεβασμού Ο Πρόεδρος Ν. Μιχαηλίδης

Ο Γενικός Γραμματεύς Ν. Λαμπρόπουλος

Στο υπόμνημα αυτό σκιαγραφείται η αγωνία των προσφύγων στα προβλήματα, που τους απασχολούν. Και δεν είναι μόνον οικονομικά, που έχουν σχέση με την υπερβολική τιμή, που τους χρέωσαν τα σπίτια ή την ανέγερση και άλλων οικημάτων ή την καθυστέρηση της αποπληρωμής της αποζημίωσής τους ή τα επαγγελματικά δάνεια, αλλά τους ενδιαφέρει να επεκταθούν τα σχολεία και να εξευρεθούν

⁷⁵ . Στο κεφάλαιο « Η ΖΩΗ ΣΤΗ ΝΕΑ ΙΩΝΙΑ » θα δούμε αναλυτικά για την επίσκεψη αυτή.

⁷⁶ . Τα σχολεία δεν είχαν μεταφερθεί στα νέα διδακτήρια κοντά στη στρατόνα, αλλά στεγάζονταν ακόμη στα 3 διώροφα ανατολικά της Ευαγγελίστριας και στα Γερμανικά σε δυο σπίτια.

οι αιχμάλωτοι ⁷⁷.

Η επίσκεψη του Πρωθυπουργού Ελευθερίου Βενιζέλου στον προσφυγικό συνοικισμό της Νέας Ιωνίας αναπτέρωσε τις ελπίδες των προσφύγων για την επίλυση των προβλημάτων τους.

***

Η ανέγερση των τελευταίων προσφυγικών σπιτιών στη Νέα Ιωνία ⁷⁸ Καρταλέικα, στην οδό Θείρων, στις σιδηροδρομικές γραμμές (οδός Βυζαντίου και Γανοχώρας)

Μέσα στη δεκαετία του 1930-1940 έγιναν και οι τελευταίες ομάδες προσφυγικών σπιτιών στη Νέα Ιωνία, γιατί ήδη μετά άρχισε ο πόλεμος και η Κατοχή. Όποιος πρόλαβε, πήρε σπίτι. Στους υπόλοιπους πρόσφυγες χορήγησαν οικοπέδα και ανήγειραν μόνοι τους σπίτια. Γι' αυτό και οι ενέργειες των προσφυγικών σωματείων και των ίδιων των προσφύγων δεν σταματούν. Στη «ΣΗΜΑΙΑ» στις 26 Σεπτεμβρίου 1931 διαβάζουμε μια σχετική είδηση :

ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΑ

Ο Παμπροσφυγικός Σύνδεσμος Βόλου διά σχετικού υπομνήματός του στον αφιχθέντα Υπουργόν Προνοίας κ. Ιασονίδη, παρακαλεί να εγκρίνη πίστωσιν δια την ανέγερσιν 200 οικημάτων δια να στεγασθούν αι οικογένειαι, αίτινες διαμένουσι εις τας αποθήκας Τζανίδη, Κυριακόπουλου, Παπαϊωσήφ και Αγγελίδου.

⁷⁷. Έγινε η ανταλλαγή των αιχμαλώτων το 1923, αλλά ακόμη πολλοί δεν γύρισαν στα σπίτια τους. Ήταν αγνοούμενοι. Και είμαστε στα 1931! Η ιστορία επαναλαμβάνεται σήμερα με τους αγνοούμενους Κύπριους αγωνιστές, που κατακρατούν (;), εξαφάνισαν (;) οι Τούρκοι από το 1974.

⁷⁸. Στις 31 Δεκεμβρίου 1930, θεωρήθηκε ότι η Επιτροπή Αποκαταστάσεως Προσφύγων περάτωσε το έργο της (αγροτική και αστική αποκατάσταση των προσφύγων) και έτσι με κοινή συμφωνία Κράτους και Επιτροπής Αποκαταστάσεως Προσφύγων διαλύθηκε. Όπως είχαμε διαβάσει σε προηγούμενες σελίδες ιδρύθηκε στις 31 Οκτωβρίου 1923 και σ' αυτό το διάστημα των επτά χρόνων χτίστηκαν στη Νέα Ιωνία οι ομάδες σπιτιών που προαναφέραμε (Τετράγωνα, Τσιμεντένια, Γερμανικά, Πέτρινα, εκτός από τα Τζαμαλιώτικα που ανήγειρε η Εθνική Τράπεζα). Η παρουσία της Επιτροπής Αποκαταστάσεως Προσφύγων μεταβιβάστηκε στο Ελληνικό Δημόσιο, το οποίο με τις υπηρεσίες των υπουργείων Γεωργίας και Κοινωνικής Πρόνοιας, συνέχισε την αποπεράτωση της αποκατάστασης των προσφύγων. Στην Αγροτική Τράπεζα ανατέθηκε η είσπραξη των προσφυγικών χρεών. Αυτές οι τελευταίες ομάδες προσφυγικών σπιτιών, Καρταλέικα, στην οδό Θείρων και στις σιδηροδρομικές γραμμές στην οδό Βυζαντίου και Γανοχώρας δεν είναι έργο της Επιτροπής Αποκαταστάσεως Προσφύγων αλλά του Ελληνικού Δημοσίου. Πηγή: Περιοδικό ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ, Αθήνα, (τεύχος 992, 1973, σ. 38).

Το πρόβλημα λοιπόν της στέγασης των προσφύγων ακόμη δε λύθηκε, αφού παραμένουν σε διάφορες αποθήκες του Βόλου κάτω από άθλιες συνθήκες διαβίωσης ένας μεγάλος αριθμός απ' αυτούς. Βέβαια, δεν υπάρχει εκείνη η πρώτη έξαρση της αναζήτησης στέγης, που παρατηρήθηκε στα πρώτα χρόνια, ωστόσο το πρόβλημα παραμένει. Οι ειδήσεις οι σχετικές με ανέγερση νέων οικημάτων είναι πια αραιές.

Μετά δυο χρόνια, το Σάββατο 7 Οκτωβρίου 1933, στην εφημερίδα « ΛΑΪΚΗ ΦΩΝΗ » διαβάζουμε μια σχετική είδηση :

ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΑ

Σχετικώς με το ζήτημα της ανεγέρσεως του νέου προσφυγικού συνοικισμού, ουδεμία υπήρχε χθες πληροφορία περί της υπογραφής ή μη της συμβάσεως μεταξύ του αναλαβόντος εργολάβου κ. Θαλασσινού και του Υπουργείου Γεωργίας. Ο νέος συνοικισμός θα γίνη εις την προέκτασιν της Νέας Ιωνίας, θα αποτελήται δε από 130 οικίας.

Η σύμβαση για την κατασκευή των σπιτιών αυτών θα υπογράφηκε και μετά οκτώ μήνες ήταν έτοιμα να παραδοθούν στους πρόσφυγες, όπως μας βεβαιώνει ένα δημοσίευμα της « ΛΑΪΚΗΣ ΦΩΝΗΣ », που αντιπολιτεύεται τον τοπικό Υπουργό της Κυβέρνησης του Λαϊκού κόμματος Κ. Καρτάλη. Εμάς, βέβαια, μας ενδιαφέρει το ειδησεογραφικό μέρος. Διαβάζουμε, λοιπόν, στη « ΛΑΪΚΗ ΦΩΝΗ », της Τετάρτης 27 Ιουνίου 1934:

ΤΑ ΝΕΑ ΕΚΑΤΟΝ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΑ ΣΠΙΤΙΑ ΔΕΝ ΘΑ ΔΙΑΤΕΘΟΥΝ ΔΙ' ΕΚΕΙΝΟΥΣ ΠΟΥ ΕΓΙΝΑΝ

ΑΙ ΑΙΤΗΣΕΙΣ ΥΠΟΒΑΛΛΟΝΤΑΙ ΕΙΣ ΤΟ ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΤΟΥ κ. ΚΑΡΤΑΛΗ

Εις τον συνοικισμόν της ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ κατασκευάσθησαν, ως γνωστόν, εκατόν νέα σπίτια, προοριζόμενα διά την στέγασιν των επί 10ετίαν διαμενοντων εις τα οικιτρά ερείπια του μύλου Κυριακόπουλου και άλλας οικιτράς επίσης αποθήκας προσφύγων... Τώρα όμως που είναι έτοιμα δεν θα στεγασθούν καθόλου οι από 10ετίας τραγλοδίαιτοι πρόσφυγες. Τα σπίτια θα καταληφθούν από διαφόρους άλλους κυρίως εξαρτωμένους εκ της καρταλικής αυλής, αργομίσθους και λοιπούς κηφήνας της κυβερνώσης φανλοκρατίας... Θα παρατείνεται το αίσχος Κυριακοπούλου και των λοιπών τραγλών προς δόξαν του κόμματος των Καρτάληδων...⁷⁹

Γεγονός είναι ότι και άλλη μία ομάδα προσφυγικών σπιτιών είναι έτοιμη

⁷⁹ . Είναι άρθρο μεγάλο, τρίστηλο, δημοσιευμένο στην πρώτη σελίδα/

Προσφυγικό σπίτι στα «Καρταλείκα» για δυο οικογένειες

να στεγάσει τους ταλαιπωρους πρόσφυγες, που στεγάζονταν « πρόχειρα » για δέκα χρόνια ακόμη, σε αποθήκες, σε τρώγλες και σε ερειπωμένους μύλους... Αυτά τα νέα οικήματα είναι χτισμένα σε οικοδομικά τετράγωνα, στα βόρεια από τα Πέτρινα, δυτικά από το στρατόπεδο, περικλειόμενα από τους δρόμους Βενιζέλου - Ιατρίδη -Ελλησπόντου - Μαιάνδρου (εκτός δύο οικοδομικών τετραγώνων) Βενιζέλου.

Αυτά ονομάζονται «Καρταλείκα», γιατί όπως είδαμε κατασκευάστηκαν τότε που ήταν Υπουργός ο Κων. Καρτάλης. Στην πλατεία του συγκροτήματος των σπιτιών αυτών στήθηκε μια παράγκα και στεγάστηκε το 1ο Γυμνάσιο Νέας Ιωνίας το 1957-1958. Αργότερα (1958) στην πλατεία αυτή χτίστηκε το αστυνομικό τμήμα και ο υπόλοιπος χώρος μεταβλήθηκε σε ωραίο πάρκο (Γρηγόρη Λαμπράκη) με γήπεδο μπάσκετ επί δημάρχου Ανδρέα Βαλαχή.

Στην περιοχή αυτή που περικλείονταν 13 οικοδομικά τετράγωνα συν 1 ανατολικά της οδού Βενιζέλου κατασκευάστηκαν 152 σπίτια, όπως φαίνονται στις πινακίδες του Υπουργείου.

Και τελειώνει η οικοδομική δραστηριότητα για την αποκατάσταση των προσφύγων με την κατασκευή 36 σπιτιών σε τρία οικοδομικά τετράγωνα ανατολικά της οδού Αναπαύσεως στην οδό Θείων (όχι Θειών) και Σινώπης και άλλων 24 σπιτιών στα δυτικά από τα Πέτρινα κοντά στις σιδηροδρομικές γραμμές στην οδό Βυζαντίου και Γανοχώρας. Αυτά κατασκευάστηκαν μεταξύ των ετών 1936-38, οπότε και λήγει η αποκατάσταση των προσφύγων

Προσφυγικό σπίτι στην οδό Θείρων και Σινώπης για δυο οικογένειες

με την παροχή έτοιμων σπιτιών. Το Υπουργείο Πρόνοιας πια αρχίζει και χορηγεί οικοπέδα για την ολοκλήρωση της αποκατάστασης.

Και για να κλείσουμε το κεφάλαιο της κατασκευής των προσφυγικών σπιτιών στη Νέα Ιωνία ας ανακεφαλαιώσουμε για τα προσφυγικά σπίτια από το 1924 που εγκαταστάθηκαν οι πρώτοι πρόσφυγες στα Τετράγωνα μέχρι το 1938 που έγιναν τα τελευταία σπίτια:

Μέσα στο έτος 1924 κατασκευάστηκαν στα Τετράγωνα 776 σπίτια.

Μέσα στο έτος 1925 κατασκευάστηκαν στα Τσιμεντένια 356 σπίτια.

Μέσα στο έτος 1927 κατασκευάστηκαν στα Τζαμαλιώτικα 104 σπίτια.

Μέσα στο έτος 1928 κατασκευάστηκαν στα Γερμανικά 323 σπίτια.

Μέσα στα έτη 1928 - 1929 κατασκευάστηκαν στα Πέτρινα 300 σπίτια.

Μέσα στο έτος 1934 κατασκευάστηκαν στα Καρταλέικα 152 σπίτια.

Μέσα στα έτη 1936-1938 κατασκευάστηκαν στην οδό Θείρων και Σινώπης 36 σπίτια.

Μέσα στα έτη 1936 -1938 κατασκευάστηκαν στις σιδηροδρομικές γραμμές (οδός Βυζαντίου και Γανοχώρας) 24 σπίτια.

Σύνολον παραδοθέντων προσφυγικών σπιτιών 2.071.

Προσφυγικά σπίτια στην οδό Γανοχώρας με Δορυλαίου.

Όμως δεν πρέπει να σχηματισθεί η εντύπωση ότι μέχρι το 1938 - 1940 ήταν μόνο αυτά τα σπίτια στη Νέα Ιωνία. Πολλοί πρόσφυγες με δικά τους χρήματα έκαναν αγορές οικοπέδων και έχτισαν σπίτια και μαγαζιά και έτσι η Ν. Ιωνία στην απογραφή του 1947 (για να γίνει Δήμος) φαίνεται να έχει πληθυσμό 13.076 κατοίκους, οι οποίοι δεν είναι μόνον πρόσφυγες, αλλά και άλλοι από διάφορα μέρη.

**Τα προσφυγικά σπίτια της Νέας Ιωνίας κατά ομάδες
(Χρονολογία ανέγερσης και ονομασία τους)
Θέση των προσφυγικών σπιτιών μέσα στο
πολεοδομικό συγκρότημα της Νέας Ιωνίας**

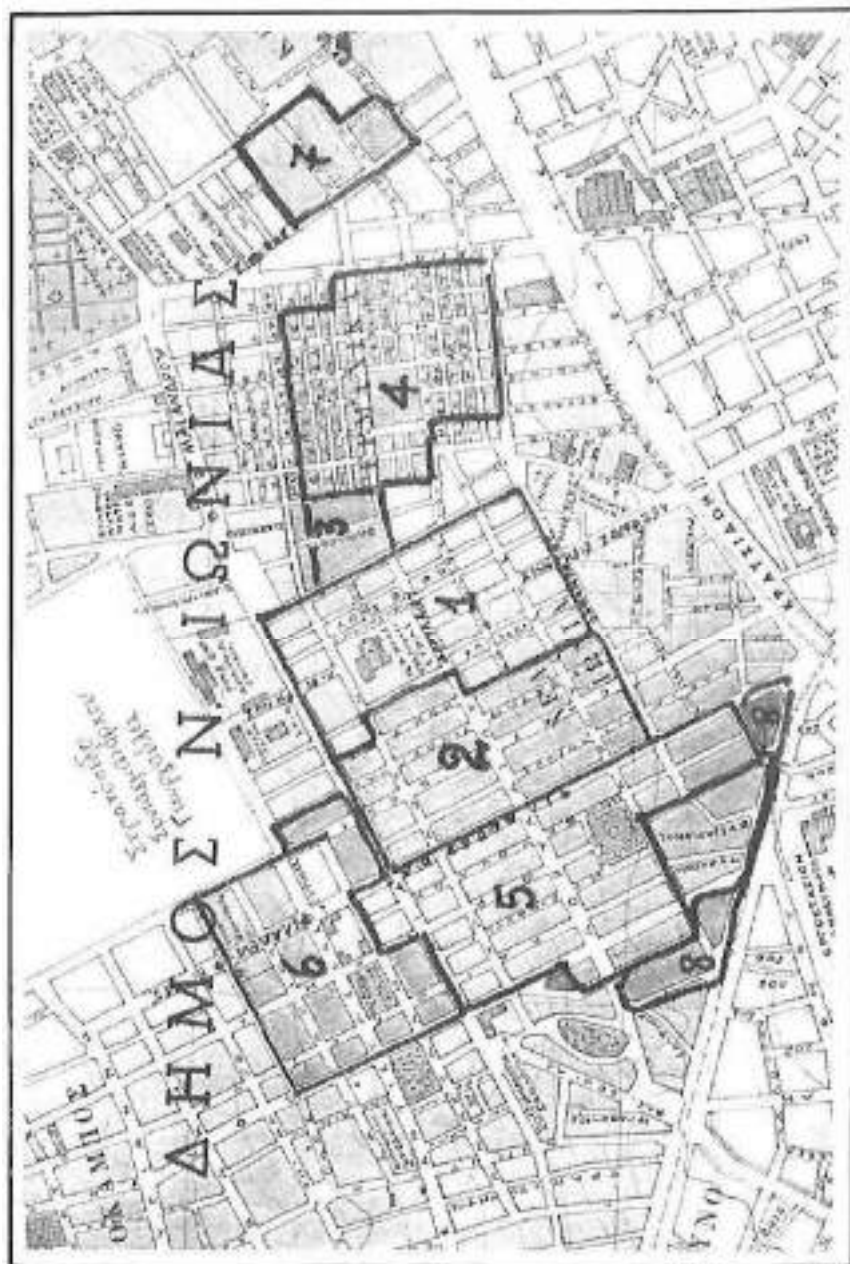
(Βλέπε και στην επόμενη σελίδα που έχει όλα τα προσφυγικά στον χάρτη).

Αριθμός 1. Το 1924 ανεγέρθηκαν τα Τετράγωνα και εγκαταστάθηκαν 776 οικογένειες σε ισάριθμα σπίτια.

Αριθμός 2. Το 1925 ανεγέρθηκαν τα Τσιμεντένια και εγκαταστάθηκαν 356 οικογένειες σε ισάριθμα σπίτια.

Αριθμός 3. Το 1927 ανεγέρθηκαν τα Τζαμαλιώτικα και εγκαταστάθηκαν 104 οικογένειες σε ισάριθμα σπίτια.

Τα προφυγικά σπίτια μέσα στο Πολεοδομικό Συγκρότημα της Ν. Ιωνίας.

Το Χρονικό της Νέας Ιωνίας 1924 -1994

Αριθμός 4. Το 1928 ανεγέρθηκαν τα Γερμανικά και εγκαταστάθηκαν 323 οικογένειες σε ισάριθμα σπίτια.

Αριθμός 5. Το 1928-29 ανεγέρθηκαν τα Πέτρινα και εγκαταστάθηκαν 300 οικογένειες σε ισάριθμα σπίτια.

Αριθμός 6. Το 1934 ανεγέρθηκαν τα Καρταλέικα και εγκαταστάθηκαν 152 οικογένειες σε ισάριθμα σπίτια.

Αριθμός 7. Το 1936-38 ανεγέρθηκαν στην οδό Θείων - Σινώπης και εγκαταστάθηκαν 36 οικογένειες σε ισάριθμα σπίτια.

Αριθμός 8. Το 1936-38 ανεγέρθηκαν στις σιδηροδρομικές γραμμές (οδός Βυζαντίου και Γανοχώρας) και εγκαταστάθηκαν 24 οικογένειες σε ισάριθμα σπίτια.

Εδώ πρέπει να σημειώσουμε και την εγκατάσταση πολλών προσφύγων - Ποντίων, που ήρθαν από την περιοχή του Καυκάσου κατά τα έτη 1937-39. Αυτοί κατοίκησαν βορειότερα από το Κουφόβουνο και έτσι σιγά - σιγά δημιουργήθηκε η συνοικία « Πέτρου και Παύλου » από τον ιερό ναό, που ανεγέρθηκε στη συνοικία, των Πρωτοκορυφαίων Αποστόλων Πέτρου και Παύλου. Οι Πόντιοι αυτοί και άλλοι που ήρθαν το 1922 με τη δραστήρια «Ένωση Ποντίων» κρατούν ζωντανή την ανάμνηση της χαμένης αλλά αλησμόνητης πατρίδας του Πόντου μέσα απ' τα τραγούδια, τους χορούς, το θέατρο και τις κάθε είδους εκδηλώσεις, που οργανώνουν συχνά.

***

Η Νέα Ιωνία του 1933

Οι δρόμοι και οι πλατείες της προσφυγικής Νέας Ιωνίας

Πριν κλείσουμε το κεφάλαιο αυτό με τα προσφυγικά σπίτια της Νέας Ιωνίας, αξίζει να διαβάσουμε στον «ΜΕΓΑ ΟΔΗΓΟ ΒΟΛΟΥ ΚΑΙ ΠΕΡΙΧΩΡΩΝ » του έτους 1933, τι γράφει για τη Νέα Ιωνία, που τότε είχε ζωή περίπου 10 ετών:

Νέα Ιωνία

Προσφυγικός συνοικισμός υπαγόμενος εις τον Δήμον Παγασών. Κείται δυτικώς της πόλεως Βόλου εκείθεν της γεφύρας της οδού 2ας Νοεμβρίου. Αριθμεί κατά την επίσημον στατιστικήν του 1928, 6186 κατοίκους, ασχολουμένους εις το εμπόριον, τήν βιοτεχνίαν, εις χειρονακτικές εργασίας κ.λπ. Επίσης πλείστοι εκ των κατοίκων αμφοτέρων των φύλων, εργάζονται εις τα εν Βόλω εργοστάσια (υφαντουργεία - κεραμοποιεία - μεταξουργεία κ.λπ.) και εις άλλας επιχειρήσεις ως ιδιωτικοί υπάλληλοι.

Συγκοινωνεί με τον Βόλον δια τακτικής συγκοινωνίας λεωφορείων αυτοκινήτων - Νέα Ιωνία - Αναυρος.

Αποτελείται από δύο τμήματα τα Νεόκτιστα και τα Γερμανικά⁸⁰. Είναι είναι συνέχεια του Βόλου, έχει ωραίες οικοδομές, ωραίες πλατείες και ωραία ρυμοτομία. Δεξιά εις το τέρμα της κεντρικής οδού Χαλκηδόνας κείται τά μεγαλοπρεπή νεόδμητα Εκπαιδευτήρια του συνοικισμού, εκπληρούντα όλους τους όρους της σχολικής υγιεινής και στεγάζονται δύο Δημοτικά Σχολεία (το 7ον και το 8ον). Εάν ψηφισθή το υπό συζήτησιν περί προσφυγικών συνοικισμών νομοσχέδιον, θα χωρισθή από τον Δήμον Παγασών και θα αποτελέση ιδίαν Κοινότητα⁸¹.

Οδοί: Αδριανούπολεως, Βρυούλων, Βυζαντίου, Γανοχώρας, Δορυλαίου, Εγγλεζονησίου, Ελλησπόντου, Ευφραιμίδου, Θράκης, Καισαρείας, Κωνσταντινουπόλεως, Μαγνησίας, Μιλήτου, Μυριοφύτου, Νικομηδείας, Προύσης, Ραιδεστού, Σινώπης, Σμύρνης, Φιλαδελφείας, Χαλκηδόνας.

Πλατεία : Εθνικών Αναμνήσεων (Νεόκτιστα), Σμύρνης (η κεντρική), Ιωάννου Χρυσοστόμου (Γερμανικά)⁸².

Στα Τετράγωνα στενός δρόμος

⁸⁰ .Εδώ ο ΟΔΗΓΟΣ δεν ακριβολογεί. Είδαμε σε προηγούμενες σελίδες τις ομάδες σπιτιών που είχαν κτισθεί μέχρι το 1933, που εκδόθηκε ο Μέγας Οδηγός, στη Νέα Ιωνία.

⁸¹ .Ο χωρισμός, όπως θα δούμε, έγινε αρκετά χρόνια αργότερα. Το 1947 χωρίστηκε η Νέα Ιωνία από τον Δήμο Παγασών και αποτέλεσε ξεχωριστό Δήμο.

⁸² . Όχι Ιωάννου Χρυσοστόμου, αλλά Χρυσοστόμου Σμύρνης. Σήμερα η πλατεία αυτή ονομάζεται «31η Αυγούστου 1922», για να θυμίζει τη μαύρη ημέρα καταστροφής της Σμύρνης και του μικρασιατικού ελληνισμού το 1922.

Στα Τσιμεντένια, σπίτι για δυο οικογένειες

Ναοί: Ευαγγελισμός της Θεοτόκου εις το μέσον της κεντρικής πλατείας. Ιερείς: Κων. Ζιώγας, Ιωάννης Λάμπας, Ν. Καραπαπαδάκης.

Εκπαιδευσις: 7ον και 8ον Δημοτ. Σχολείον, στεγαζόμενα εντός του αυτού οικήματος. Διευθυντής: Ι. Οικονόμου.

Αστυνομικός Σταθμός (κεντρική πλατεία).

Β' Σύνταγμα Σκαπανέων, τέρμα Χαλκηδόνας.

Σύλλογοι: «Άτλας» Ποδοσφαιρικός όμιλος, γραφεία οδ. Σινώπης⁸³.

Όμιλος εκδρομέων «ΠΑΝ», γραφεία: οδ. Σινώπης⁸⁴.

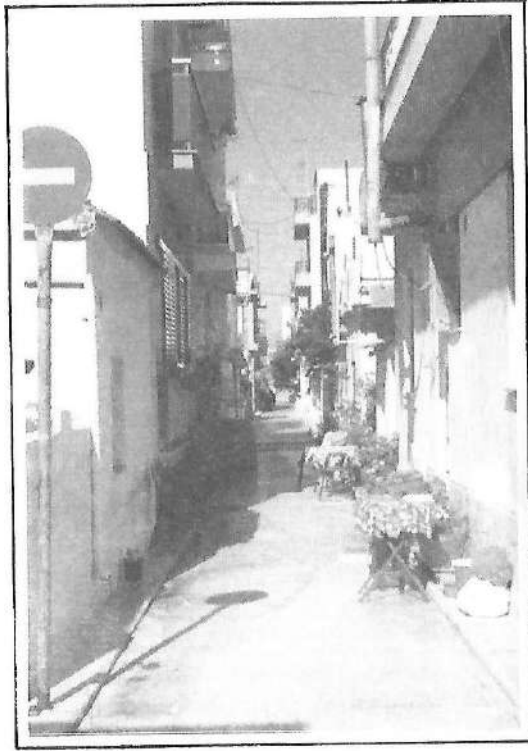
Χαρακτηριστικό είναι τα ονόματα οδών και πλατειών. Όλοι οι δρόμοι και οι πλατείες έχουν σχέση με τις αλησμόνητες πατρίδες της Μικρασίας του Πόντου και της Ανατ. Θράκης. Η οδός Ευφραιμίδου ήταν προς τιμή του Αδαμάντιου Ευφραιμίδα, Σμυρνιού δικηγόρου και πρώτου βουλευτή - πρόσφυγα από την περιφέρειά μας στο κόμμα των Φιλελευθέρων (Βενιζέλου)

⁸³. Παραλείπει τον Γυμναστικό Σύλλογο Βόλου «Η ΝΙΚΗ», ίσως, γιατί είχε τα γραφεία του στον Βόλο.

⁸⁴. Ο σημερινός φυσιολατρικός όμιλος ΠΑΝ ξεκίνησε από τη Νέα Ιωνία.

στις εκλογές του 1923. Πέθανε το 1928 και στην Ευαγγελίστρια τέλεσαν ένα μνημόσυνο γι' αυτόν (08-12-1928). Επίσης οι τρεις μεγάλες πλατείες έχουν ονόματα τιμής και μνήμης: Η κεντρική της Ευαγγελίστριας ονομάζεται Σμύρνης και των Γερμανικών σε πλατεία Χρυσοστόμου Σμύρνης, προς τιμή του σφαγιασθέντος Ιεράρχου. Η Εθνικών Αναμνήσεων μέχρι σήμερα έχει το ίδιο όνομα.

Η κεντρική οδός, ήταν η οδός Χαλκηδόνας (Κατίκιοϊ, προάστιο της Κωνσταντινούπολεως στη μικρασιατική ακτή), αλλά κανείς όμως δεν την έλεγε και δεν τη γνώριζε έτσι-δεν είχε πουθενά πινακίδα-αλλά τη λέγαμε το «Φαρδύ» ή «στο Φαρδύ»

Στα Γερμανικά, στενός δρόμος

***

Οι συνοικίες της Νέας Ιωνίας και τα προσφυγικά σπίτια

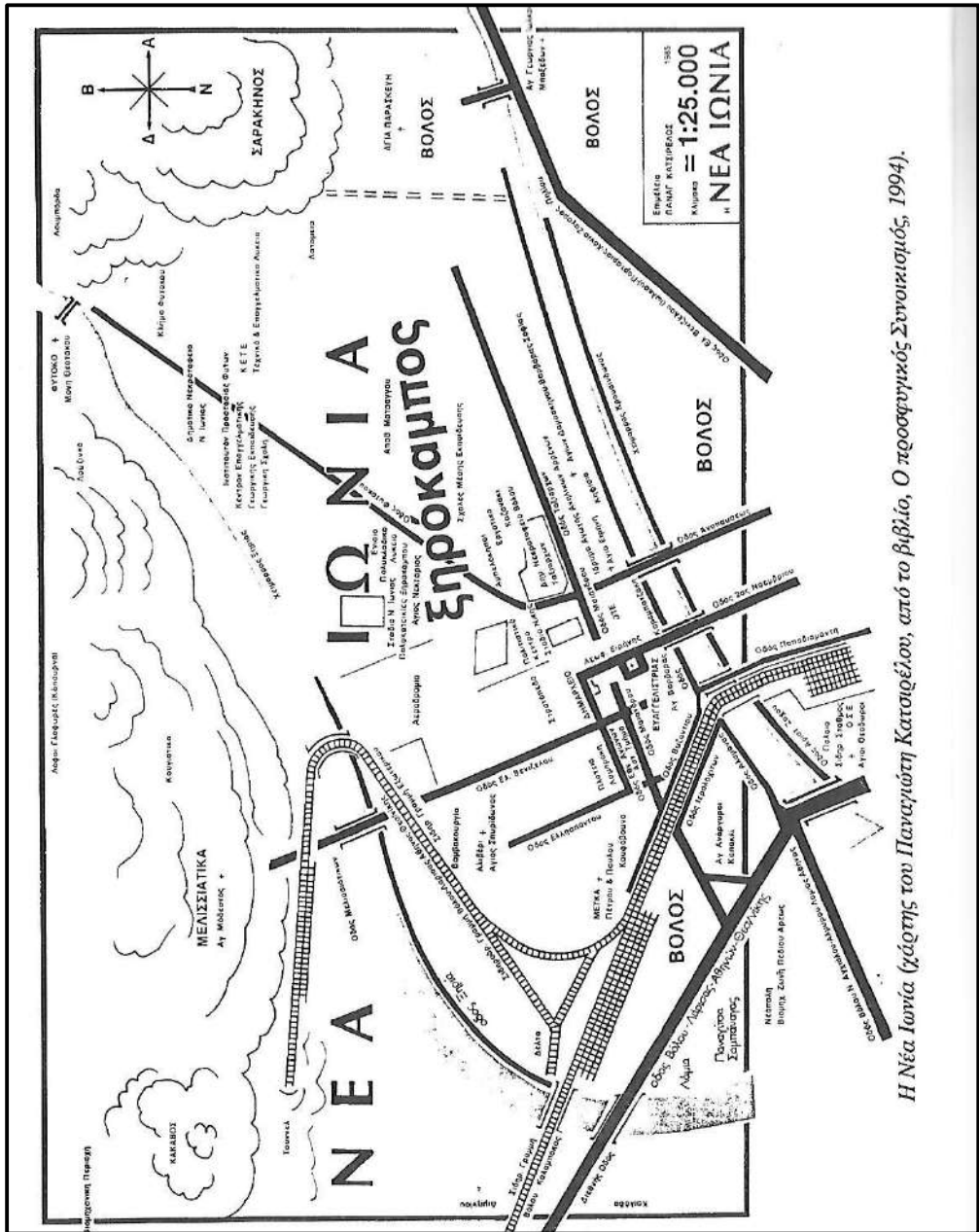
Η Νέα Ιωνία, κυρίως μετά το 1950, άρχισε ν' απλώνεται και να δημιουργούνται νέες συνοικίες. Έτσι διαμορφώθηκαν οι παρακάτω συνοικίες:

- **Συνοικία Ευαγγελίστριας:** Αυτή είναι η κεντρική και περιλαμβάνει το παραδοσιακό κέντρο με την Ευαγγελίστρια και τα προσφυγικά σπίτια Τετράγωνα, Τζαμαλιώτικα, Γερμανικά μέχρι την οδό Αναπαύσεως, Τσιμεντένια και Πέτρινα μέχρι τη Θράκης, νότια από τον Κραυσίδωνα και βόρεια με τη Μαιάνδρου και Δαβάκη, που περιλαμβάνει τα μισά «Καρταλέικα» προσφυγικά. Στη συνοικία αυτή υπάγεται και η πρώτη μικρή συνοικία Αγίας Βαρβάρας, που είναι αμέσως μετά τον Κραυσίδωνα και όπως είχαμε διαβάσει στο πρώτο μέρος του βιβλίου, πριν χτιστεί ο προσφυγικός συνοικισμός, υπήρχαν εκεί μακρινιτσιώτικα καλύβια. (Δεν έχει καμία εκκλησία εκεί ή εικονοστάσι με τ' όνομα αυτό. Ίσως πολύ παλιά να υπήρχε).

Αεροφωτογραφία της Νέας Ιωνίας (χωρίς ένδειξη χρονολογίας). Πρέπει να είναι μεταξύ των ετών 1950-58. (Φωτ. Αρχείο ΔΗ. Κ. Ι. Τ. Δήμου Βόλου).

- **Συνοικία Αγίας Βαρβάρας:** Αυτή είναι νέα συνοικία και περιλαμβάνει τη λεγόμενη Κηφισιά και Αμπελοκήπους, ανατολικά της Αναπαύσεως μέχρι το Καζανάκι και τα εργατικά, Μαιάνδρου, Ικάρων (προς Πολιτιστικό Άλσος), Μανδηλαρά και οδός προς Φυτόκο. Εδώ μέσα είναι η εκκλησία της Αγίας Βαρβάρας και άλλη μία, η Αγία Ειρήνη Χρυσοβαλλάντου (Παλαιο-ημερολογιτών στην οδό Θείρων), το συγκρότημα των Σχολείων (Γυμνασίου και Λυκείου Γενικού) και το Πολιτιστικό Άλσος. Εδώ είναι και τα προσφυγικά της οδού Θείρων με Σινώπης.
- **Συνοικία Αγίου Σπυρίδωνα:** Στα δυτικά της στρατόνας από Δαβάκη ανεβαίνουμε Βενιζέλου, δεξιά οδός Δοξοπούλου (πρώην Δωρίδος), ύστερα προς Στάδιο. Προς βορρά φτάνει μέχρι τον Ξηριά και δυτικά μέχρι το Δέλτα της γραμμής (Συνοικία Μπασματζίδα). Εδώ είναι η εκκλησία του Αγίου

Η Νέα Ιωνία (χάρτης του Παναγιώτη Κατσιέλιου, από το βιβλίο, Ο προσαρτητικός Συναρτισμός, 1994).

Σπυρίδωνα, ο υποσταθμός της ΔΕΗ (Αλιβέρι επειδή το ηλεκτρικό ρεύμα έρχεται από το Αλιβέρι της Εύβοιας) και η Βαμβακουργιά ⁸⁵.

- **Συνοικία Πέτρου και Παύλου:** Από Θράκης μέχρι τις γραμμές και προς βορρά μέχρι το Νέο Δέλτα και τη Χαλυβουργία ΜΕΤΚΑ. Εδώ είναι η εκκλησία των Πρωτοκορυφαίων Αποστόλων Πέτρου και Παύλου, τα δημοτικά σχολεία 31ο, 19ο, 20ο, το 3ο γυμνάσιο και οι πολυκατοικίες στο Κουφόβουνο. Εδώ είναι ένα μέρος από τα Πέτρινα προσφυγικά και από αυτά της σιδηροδρομικής γραμμής, (Βυζαντίου και Γανοχώρας).

- **Συνοικία Αγίου Νεκταρίου:** Περιλαμβάνει τα σπίτια γύρω από την εκκλησία του Αγίου Νεκταρίου, το συγκρότημα του Πολυκλαδικού Λύκειου, το 25ο Δ.Σ. τις πολυκατοικίες Ξηροκάμπου, τα Νέα Εργατικά και πάνω από τον Περιφερειακό τις ομάδες σπιτιών Πανόραμα (εργατικά –δεξιά της Φυτόκου) και Αγίου Δημητρίου (αριστερά της Φυτόκου). Επίσης περιλαμβάνει πάνω απ' τον Περιφερειακό (ανατολικά) τα κτήρια του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας (Γεωπονική Σχολή) και τη συνοικία Καλλιθέα.

- **Οικισμοί Μελισσατικών και Φυτόκου:** Το 1972, προσαρτήθηκαν στον Δήμο Νέας Ιωνίας η Κοινότητα Μελισσατικών και ο οικισμός της Μακρινίτσας, Φυτόκο και Κλήμα (Φ.Ε.Κ. 76/27-5-1972, τ. Α').

***

2. ΤΑ ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΣΤΗ ΝΕΑ ΙΩΝΙΑ (1924 - 1934) ⁸⁶

Με ονομασία προσφυγικά δημοτικά σχολεία

Είχαμε δει ότι ο προσφυγικός συνοικισμός άρχισε να κατοικείται ήδη από τις αρχές του 1924 με εκείνες τις δύσμοιρες οικογένειες, που τις απομόνωσαν λόγω του εξανθηματικού τύφου. Στη συνέχεια «καταλήφθηκαν» τα Τετράγωνα (776 σπίτια - δωμάτια) ως το τέλος του 1924 και έτσι ολοκληρώθηκε η πρώτη φάση της εγκατάστασης των πρώτων προσφύγων στον προσφυγικό συνοικισμό της Νέας Ιωνίας, που, όπως διαβάσαμε, τα επίσημα εγκαίνια έγιναν στις 28 Δεκεμβρίου 1924.

Περίπου 2500-3000 άνθρωποι άρχισαν τη ζωή τους στις νέες κατοικίες. Μεταξύ αυτών και τα παιδιά της σχολικής ηλικίας. Είχαμε διαβάσει ότι, όταν έχτισαν τα σπίτια, είχαν προβλέψει να χτίσουν και δύο διώροφα στα

⁸⁵ . Στα βόρεια της συνοικίας αυτής, πάνω από τον υποσταθμό της ΔΕΗ (Αλιβέρι) και πάνω από τις σιδηροδρομικές γραμμές μέχρι τον Ξηριά κατοικούν αρκετές οικογένειες τσιγγάνων σε σπίτια ή σε πρόχειρες κατασκευές (παράγκες). Επίσης οικογένειες τσιγγάνων έχουν εγκατασταθεί (με αγορά ή ενοίκιο) και σε άλλα σημεία της Νέας Ιωνίας, κυρίως στα παλιά προσφυγικά σπίτια.

⁸⁶ . Από το 1924 έως το 1929, ονομάζονταν επισήμως « προσφυγικά».

Στα δύο διώροφα, στα ανατολικά της Ευαγγελίστριας, επί της οδού Τενέδου, στεγάστηκαν τα προσφυγικά δημοτικά σχολεία από το 1924 έως το 1932.

ανατολικά της πλατείας (Ευαγγελίστριας), για να χρησιμοποιηθούν για σχολεία.

Την πρώτη είδηση για τη λειτουργία των δημοτικών σχολείων τη διαβάσαμε στον «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ» στις 16 Νοεμβρίου 1924, όπου ο Μικρασιατικός Σύνδεσμος αναφέρει τι επέτυχε:

«Κατόπιν ενεργειών του Μικρασιατικού Συνδέσμου επετεύχθησαν τα εξής:

1) Η παραχώρησις εκ μέρους της Επιτροπής Αποκαταστάσεως των δύο εκ των τεσσάρων διωρόφων οικίσκων του νέου συνοικισμού, όπως χρησιμεύσωσι ως προσωρινά σχολεία διά τους υπερτριακοσίους μαθητάς, όπως υπολογίζεται ο αριθμός των συγκεντρωθησομένων προσφυγοπαίδων εις τα σχολεία. Εντολή δε του Υπουργού της Παιδείας και Εθνικής Οικονομίας κ. Κων. Σπυρίδη ήρξατο και η λειτουργία αυτών, διορισθέντος του καταλλήλου προσωπικού και εγκριθείσης εξ 25 χιλ. δραχμών προς προμήθειαν του αναγκαίου σχολικού υλικού δια θρανία, τραπέζας κ.λπ.

Και είναι αλήθεια αυτά, που αναφέρει ο Μικρασιατικός Σύνδεσμος, γιατί στο πρώτο Μαθητολόγιο του σχολείου στην πρώτη σελίδα βρίσκουμε μια ιστορική εγγραφή του πρώτου διευθυντή του δημοτικού σχολείου αρρένων Νικολάου Ευσταθιάδη. Γράφει λοιπόν:

Έτος ιδρύσεως του Α' τετρατάξιου προσφυγικού αρρένων 1924-25. Το Α' τετρατάξιον προσφυγικόν δημοτικόν σχολείον αρρένων ιδρύθη κατά το έτος 1924 - 25 και άρχισε να λειτουργή από τον Σεβριον του έτους τούτου υπό την διεύθυνσιν του Νικολάου Ευσταθιάδου, διδασκαλείου Αθηνών.

Αι κατά το έτος τούτο εργασθείσαι εν τω σχολείω διδασκάλισσαι είναι οι εξής: Δέσποινα Αναστασιάδου, Απόφοιτος Κεντρικού Παρθεναγωγείου Σμύρνης. Ιουλία Ζαχαροπούλου, Απόφοιτος Ομηρείου Παρθεναγωγείου Σμύρνης. Αγαθονίκη Τριανταφυλλίδου, Απόφοιτος Ζαπτείου Παρθεναγωγείου Κων/πόλεως.

Αυτή η ιστορική ενθύμηση είναι γραμμένη με το χαρακτηριστικό γράψιμο του διευθυντή με την πέννα εκείνης της εποχής, όπως στη συνέχεια το πρώτο Μαθητολόγιο στο οποίο έχει γραμμένους 227 μαθητές. Παράλληλα μ' αυτό, ιδρύεται και ένα τριτάξιο σχολείο θηλέων στο οποίο φαίνονται να εγγράφονται σ' αυτό το σχολικό έτος (το πρώτο) 169 μαθήτριες. Δυστυχώς εδώ δεν έχουμε τα ονόματα των πρώτων διδασκαλισσών, παρά μόνο το βιβλίο του Γενικού Ελέγχου, που είναι γραμμένες 169 μαθήτριες.

Έτσι, λοιπόν, στα δύο διάφορα από το σχολικό έτος 1924-25 άρχισαν να λειτουργούν τα πρώτα δημοτικά σχολεία της Νέας Ιωνίας, ένα αρρένων και ένα θηλέων, δηλαδή σύνολο μαθητικού πληθυσμού 396 μαθητές και μαθήτριες. Ο Μικρασιατικός Σύνδεσμος μιλούσε για πάνω από τριακόσιους μαθητές, αλλά έφτασε τελικά περίπου τους 400 και ήδη από την πρώτη χρονιά θα υπήρξε πρόβλημα συνωστισμού, γιατί πού να χωρούσαν τόσα προσφυγόπουλα μέσα σε δύο διάφορα, που είχαν, όχι αίθουσες αλλά δωμάτια! Τα δύο αυτά δημοτικά σχολεία άρχισαν να λειτουργούν, όπως είδαμε, από το σχολικό έτος 1924-25, αλλά η επίσημη ίδρυσή τους με διάταγμα έγινε τον επόμενο χρόνο και συγκεκριμένα τον Σεπτέμβριο του 1925. Ερευνώντας τα αρχεία των ΦΕΚ βρήκαμε το σχετικό διάταγμα, που έχει ως εξής :

« Φύλλον Εφημερίδος της Κυβερνήσεως αριθμός 260,
21 Σεπτεμβρίου 1925, τεύχος Α'
Διάταγμα «Περί ιδρύσεως δημοτικών σχολείω »

Β) Εν τη περιφερεία Μαγνησίας: 1) Ιδρύνονται εν τω προσφυγικό συνοικισμώ της πόλεως Βόλου έν τετρατάξιον δημοτικόν σχολείον αρρένων υπό το όνομα «Ιον τετρατάξιον προσφυγικόν δημοτικόν σχολείον αρρένων Βόλου» και ένα τριτάξιον θηλέων υπό το όνομα « Ιον

τριτάξιον προσφυγικόν δημοτικόν σχολείον θηλέων Βόλου» εις την ίδρυσιν αυτών συντρεχόντων πάντων των νομίμων όρων.

Εν Ύδρα τη 9 Σεπτεμβρίου 1925

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας

ΠΑΥΛΟΣ ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΗΣ

Ο Πρόεδρος Θεόδωρος Πάγκαλος

Ο Μικρασιατικός Σύνδεσμος φροντίζει για τη λειτουργία των προσφυγικών σχολείων, και συνεργάζεται με την τοπική Επιτροπή Αποκαταστάσεως Προσφύγων για το θέμα αυτό. Στον «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ» της Πέμπτης, 20 Νοεμβρίου 1924, διαβάσαμε τις ενέργειες της Επιτροπής για την εύρυθμη λειτουργία του σχολείου και είδαμε εκεί ότι ζητεί ξυλεία, για να κατασκευασθούν θρανία για τους μαθητές, «έχοντες υπ' όψιν ότι ελλείπει θρανίων διδασκαλία γίνεται πλημμελέστατα».

Σχολικές εκδηλώσεις

Η κεντρική πλατεία του συνοικισμού και τα σχολεία που βρίσκονται σ' αυτήν, γίνονται το κέντρο των διαφόρων εορτασμών και εκδηλώσεων. Στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» της Πέμπτης, 25 Μαρτίου 1925, δημοσιεύεται ένα πρόγραμμα για την Εθνική εορτή σε σχέση με τους πρόσφυγες :

Η 25η Μαρτίου - Προσφυγικά

Τελουμένης σήμεραν και ώραν 10.30 π.μ. δοξολογίας επί τη επετείο της Εθνικής ημών παλιγγενεσίας και της ανακηρύξεως της δημοκρατίας εν τω ενταύθα μητροπολιτικώ ναώ του Αγίου Νικολάου, προτρέπονται πάντες οι πρόσφυγες, ομού μετά του λοιπού λαού της πόλεως, συμμετάσχωσι της τελετής.

Επίσης, σήμεραν και ώραν 4 μ.μ., θέλει συνεχισθή η εορτή εν τω ενταύθα προσφυγικώ Συνοικισμό, Νέα Ιωνία. Παρακαλούνται άπασαι αι ενταύθα πολιτικάί και στρατιωτικάί αρχαί και ο λαός της πόλεως ημών, όπως τιμήσωσι διά της παρουσίας των την εορτήν ταύτην⁸⁷.

Μικρασιατικός Σύνδεσμος, Θρακικός Σύλλογος,

Ενωσις Εφένδρων Μικράς Ασίας και Θράκης.

Η Ευαγγελίστρια ακόμη δεν είχε χτιστεί, και γι' αυτό η δοξολογία θα γίνει κάτω στον Βόλο, στον Άγιο Νικόλαο. Τα σχολεία όμως λειτουργούν και έτσι στο προαύλιό τους (δηλ. στην πλατεία) θα γίνει ο γιορτασμός της 25ης Μαρτίου, βεβαίως, από τα παιδιά του σχολείου. Την άλλη ημέρα Παρασκευή, 26 Μαρτίου 1925, η « ΘΕΣΣΑΛΙΑ » έχει την περιγραφή της γιορτής:

⁸⁷ . Υπογράμμιση δική μας.

Ο ΕΟΡΤΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΜΑΣ ΕΟΡΤΗΣ

Με την συνηθισμένη επισημότητα εωρτάσθη και εφέτος η επέτειος της Εθνικής Εορτής. Ο κ. Σπύρος Σπυρίδης, Πρόεδρος δημοτικού συμβουλίου εξεφώνησεν τον πανηγυρικών της ημέρας...

ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΝ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΝ

Το απόγευμα επιβλητικός και ωραιότατος εγένετο ο εορτασμός της Εθνικής Εορτής εις τον προσφυγικόν συνοικισμόν Νέα Ιωνία. Από ενωρίς ο συνοικισμός είχε προσλάβει με την ζωηροτάτην του κίνησιν πανηγυρικήν όψιν, ενώ έμπροσθεν του δημοτικού σχολείου επί της πλατείας του Εθνομάρτυρος Χρυσοστόμου, έγινε η συγκέντρωσις της εορτής επί παρουσία των αρχών και διαφόρων άλλων συμπολιτών μας.

Τα δημοτικά σχολεία αρρένων και θηλέων του προσφυγικού συνοικισμού καθώς και το σχολείον του Ασύλου του Παιδιού προσήλθον και παρετάχθησαν εις ευρύ τετράγωνον. Ακολούθως εψάλησαν διάφορα άσματα και απηγγέλησαν ποιήματα εκ μέρους των μαθητών, ο δε διδάσκαλος κ. Ευσταθιάδης απήγγειλεν τον πανηγυρικών της ημέρας. Εν τέλει ανεκρούσθη υπό της μουσικής ο Εθνικός Ύμνος και οι παριστάμενοι απεχώρησαν με τας ωραιότερας των εντυπώσεις.

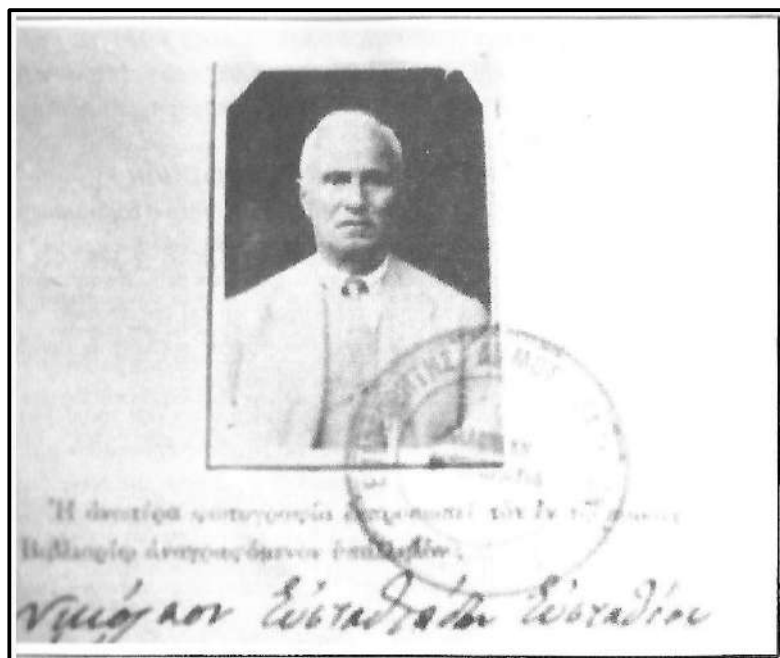
Είναι η πρώτη εθνική γιορτή, που γιορτάζεται στο συνοικισμό από τους πρόσφυγες στη μεγάλη πλατεία, που την ονόμασαν σε πλατεία Εθνομάρτυρος Χρυσοστόμου Σμύρνης, με πανηγυρική παρουσία των μαθητών και μαθητριών των δύο σχολείων, αλλά και του σχολείου του Ασύλου Παιδιού, που και σ' αυτό φοιτούσαν ορφανά προσφυγόπουλα.

Πριν σχεδόν ένα μήνα στον ίδιο χώρο, στο σχολείο, είχε γίνει και άλλη μια γιορτή προς τιμή του Ρήγα Φεραίου, όπως μαθαίνουμε από τη « ΘΕΣ-ΣΑΛΙΑ » την 1η Φεβρουαρίου 1925:

Η ΧΘΕΣΙΝΗ ΣΧΟΛΙΚΗ ΕΟΡΤΗ ΕΝ ΤΩ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΩ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΩ

Χθες περί ώραν 10.30~π.μ. ετελέσθη μετά πάσης λαμπρότητος εν τω προσφυγικώ συνοικισμό Βόλου σχολική εορτή παρά των προσφυγικών σχολείων αρρένων και θηλέων εις μνήμην του Εθνομάρτυρος Ρήγα Φεραίου καθ' ην εγένετο έρανος δι' ανέγερσιν του ανδριάντος αυτού, ο οποίος υπερέβη πάσαν προσδοκίαν, καθ' όσον αι εισπράξεις υπερέβησαν τας 800 δραχμάς.

Την εορτήν ετίμησαν διά της παρουσίας των ο Πρόεδρος Αποκαταστάσεως Προσφύγων κ. Χρήστος Λούλης, ο οποίος προσέφερε 500 δραχμάς, ο Πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου κ. Σπύρος Σπυρίδης, ο

Ο Νικόλαος Ευσταθιάδης, ο πρώτος διευθυντής του προσφυγικού δημοτικού σχολείου αρρένων (Φωτ. Προσφορά του γιου του Ευστάθιου Ν. Ευσταθιάδη)

Προϊστάμενος Ταμείου Περιθάψεως κ. Σχοινόπουλος και άπας ο προσφυγικός κόσμος ο διαμένων εν τω Συνοικισμώ.

Η εορτή ήρχισεν δι' εμβατηρίου παιχθέντος παρά της μουσικής του Ορφανοτροφείου. Έπειτα ο πανηγυρικός της ημέρας παρά του διευθυντού κ. Νικολάου Ευσταθιάδου. Μετά ταύτα απηγγέλθησαν ποιήματα και εψάλησαν άσματα παρά των μαθητών και μαθητριών. Την εορτήν επεσφράγισαν ο Εθνικός Ύμνος και ο χορός του Ζαλόγγου, ο οποίος εχορεύθη παρά των μαθητριών του προσφυγικού σχολείου.

Η κατάσταση όμως των σχολείων από την άποψη της μάθησης δεν είναι και τόσο ικανοποιητική, γιατί δεν είναι δυνατόν να γίνει αποδοτική διδασκαλία, όταν 400 περίπου μαθητές και μαθήτριες στοιβάζονται στις κάμαρες από τα δύο διώροφα, που τα χρησιμοποιούσαν για σχολεία. Ο διευθυντής και οι δάσκαλοι δεν μένουν ικανοποιημένοι γι' αυτό ενεργούν για τη βελτίωση της κατάστασης.

Στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ», την 1η Μαΐου 1925, δημοσιεύονται προσφυγικές ειδήσεις, ανάμεσα στις οποίες υπάρχουν και νέα για το σχολείο:

ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΑ

Προχθές επισκέφθη τον Συνοικισμόν Νέας Ιωνίας ο πληρεξούσιος Βόλου (βουλευτής πρόσφυγας) κ. Αδαμάντιος Ευφραιμίδης, συνοδούμενος υπό του κ. Προέδρου της Ε.Α.Π. κ. Χρήστου Λούλη και εξήτασαν επιτοπίως όλας τας ελλείψεις και ανάγκας του Συνοικισμού...

Μετά ταύτα επισκέφθησαν τα σχολεία εξετάσαντες λεπτομερώς τας αμέσους ανάγκας τούτων. Εις δε την παρατήρησιν του διευθυντού κ. Νικολάου Ευσταθιάδου, ότι τα υπάρχοντα οικήματα τυγχάνωσι ανεπαρκή, όπως περιλάβωσι τους φοιτώντας μαθητάς, η δε έλλειψις αύτη θέλει γίνει μάλλον καταφανής με την προσθήκην των νέων οικημάτων, ο Πρόεδρος της Ε.Α.Π. υπεσχέθη την παραχώρησιν ενός εισέτι διωρόφου οικήματος. Επί της εν γένει εξετάσεως των σχολείων και της προόδου των μαθητών ο κ. πληρεξούσιος απεκόμισεν αρίστας εντυπώσεις, εφ' ω και συνεχάρη το προσωπικόν των σχολείων διά τους καταβληθέντας κόπους ως και τον Πρόεδρον της Ε.Α.Π. εις τας αόκνους φροντίδας του οποίου οφείλεται η ύπαρξις των σχολείων του Συνοικισμού.

Απευθυνόμενος δε προς τα παιδιά με λόγους παραιναιτικούς τους συνεβούλευσε επιμέλειαν, πρόοδον και σεβασμόν προς το διδακτικόν προσωπικόν, αγάπην δε και αφοσίωσιν προς την πατρίδα, ίνα μίαν ημέραν γίνωσι χρηστοί πολίται και καλοί στρατιώται...

Και πραγματικά η αύξηση των μαθητών είναι θεαματική το επόμενο σχολικό έτος 1925-26, μετά την ανέγερση νέων οικημάτων (356 στα Τσιμεντένια), οπότε το σύνολο των μαθητών και μαθητριών των δύο σχολείων έφθασε τώρα τους 478 (258 αγόρια και 220 κορίτσια) και δεν χωρούσαν πια στα δύο διώροφα. Έτσι, όπως ζήτησε ο διευθυντής του σχολείου, παραχωρήθηκε και το τρίτο διώροφο, παρακάτω από τα άλλα στην αρχή της πλατείας για τις ανάγκες των μαθητών.

Χρόνο με χρόνο όμως οι μαθητές αυξάνονται και πληθύνονται, παρακολουθώντας την αύξηση του πληθυσμού (ανεγείρονται 104 σπίτια, τα Τζαμαλιώτικα). Οι συνθήκες γίνονται περισσότερο πιεστικές και γι' αυτό το επόμενο σχολικό έτος 1926-27 ιδρύεται και τρίτο διτάξιο προσφυγικό σχολείο στη Νέα Ιωνία και στη χρονιά αυτή εγγράφονται 65 μαθητές και μαθήτριες, γιατί αυτό το σχολείο είναι μικτό. Έτσι έχουμε: 288 στο αρρένων, 241 στο θηλέων και 65 στο μικτό, σύνολο 594 μαθητές.

Στο Φύλλο Εφημερίδος της Κυβερνήσεως αριθμός 4, στις 11-1-1927 στο τεύχος Α', δημοσιεύεται Διάταγμα σύμφωνα με το οποίο «*Ιδρύεται εν τω συνοικισμό Βόλου «Νέα Ιωνία» διτάξιον μικτόν Βόλου υπό την επωνυμίαν «δεύτερον προσφυγικόν μικτόν σχολείον Βόλου»*». Η επίσημη αυτή εγγραφή στο

Το δεύτερο προσφυγικό μικτό σχολείο Βόλου (1926) στεγάζεται στα Γερμανικά σε δύο οικήματα (Δορυλαίου και Ικονίου). Στη φωτογραφία το ένα από αυτά.

Φ.Ε.Κ. είναι σημαντική γιατί αυτή τη φορά αναφέρεται «εν τω συνοικισμώ Βόλου Νέα Ιωνία», ενώ στα προηγούμενα ιδρυτικά των άλλων σχολείων στις 11-9 - 1925 έγραφε « εν τω προσφυγικό συνοικισμώ της πόλεως Βόλου». Είναι η δεύτερη φορά που γράφεται το όνομα «Νέα Ιωνία». Η πρώτη είναι στο Φ.Ε.Κ. ,που η Ευαγγελίστρια γίνεται ενορία στις 31 Ιουλίου 1926, χωρίς κι εδώ ν' αναφέρεται το επίθετο «προσφυγικός».

Το επόμενο σχολικό έτος 1927- 28 έχουμε αύξηση και ανακατανομή των μαθητών, γιατί τώρα έρχονται μαθητές και από τα Γερμανικά. Έτσι έχουμε : 255 μαθητές στο αρρένων, 201 μαθήτριες στο θηλέων και 191 στο μικτό (μαθητές και μαθήτριες), σύνολο 647 παιδιά. Και επειδή στο μικτό είναι πολλοί οι μαθητές και δεν τους χωράνε τα τρία διώροφα και επειδή πολλοί μαθητές προέρχονται από τα Γερμανικά, χρησιμοποιούνται για σχολεία δύο οικήματα στην αρχή των Γερμανικών μετά τα Τζαμαλιώτικα, στη γωνία των οδών Δορυλαίου και Ικονίου.

Στο μεταξύ στο δυτικό τμήμα της Νέας Ιωνίας χτίζονται και τα Πέτρινα (300 κατοικίες) και ο αριθμός των μαθητών αυξάνεται. Κατά το σχολικό έτος 1928-29 έχουμε τους παρακάτω αριθμούς: Το αρρένων προσφυγικό γίνεται ανεπίσημα μικτό και γράφονται σ' αυτό 292 μαθητές και μαθήτριες, γιατί

παίρνει από τα Πέτρινα, το θηλέων ανεβαίνει στα 219 κορίτσια και το μικτό (περιοχής Γερμανικών) φτάνει στους 254, σύνολο μαθητικού πληθυσμού 765 μαθητές. Αυτός ο σχολικός χρόνος είναι και ο τελευταίος που τα σχολεία της Νέας Ιωνίας έχουν τον επιθετικό προσδιορισμό «προσφυγικό» σχολείο. Τον επόμενο χρόνο, όπως θα δούμε θ' αλλάζουν ονομασία. Ας παραμείνουμε όμως μέχρι εδώ για να συμπληρώσουμε κι άλλα στοιχεία γι' αυτά τα τρία προσφυγικά σχολεία στη μορφή τους αυτή και στην ονομασία.

Το διδακτικό προσωπικό των δημοτικών σχολείων

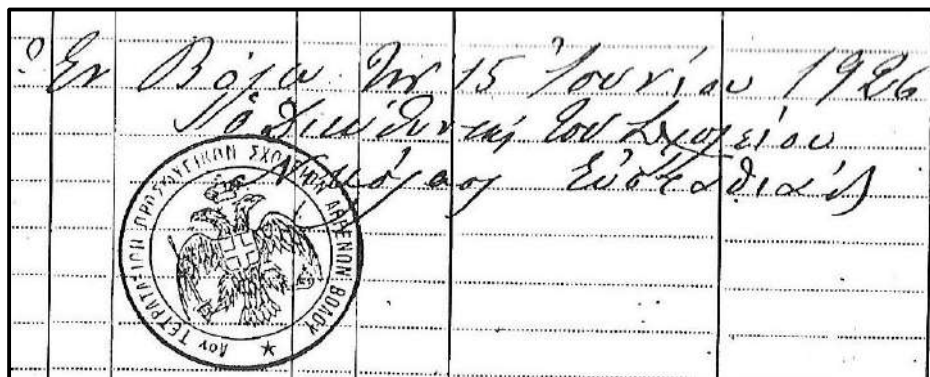
A) Στο «1ον τετρατάξιο προσφυγικό αρρένων Βόλου» είδαμε ότι ο διευθυντής Νικόλαος Ευσταθιάδης σημείωσε στην πρώτη σελίδα του Μαθητολογίου: Νικ. Ευσταθιάδης, Δέσποινα Αναστασιάδου, Ιουλία Ζαχαροπούλου και Αγαθονίκη Τριανταφυλλίδου για το σχολ. έτος 1924-25. Το ίδιο διδ. προσωπικό θα έμεινε και τα δύο επόμενα σχολ. έτη 1925 - 26 και 1926 - 27, γιατί το βλέπουμε στο « ΠΑΝΘΕΣΣΑΛΙΚΟ ΛΕΥΚΩΜΑ » (Θωμά Βινικίου, Βόλος 1927, σελ. 377. κεφάλαιο «Περί δημοτικής εκπ/σεως – σχολεία »). Για το έτος 1927 - 28 διευθυντής είναι ο Νικόλαος Ευσταθιάδης και προσωπικό πιθανόν το ίδιο (δε φαίνεται από επίσημες πηγές).

Για το σχολείο αυτό πρέπει να σημειώσουμε ένα σημαντικό στοιχείο, που έχει σχέση με τη σφραγίδα του. Εκείνη την εποχή, φαίνεται, ο κάθε διευθυντής καθόριζε τον τύπο της σφραγίδας του σχολείου του. Το γράφω αυτό, γιατί βρήκαμε διαφορετικές σφραγίδες π.χ. το Αο αρρένων Βόλου (1920- 21) έχει το εθνόσημο με κορώνα, το ίδιο σχολείο (1924-25) έχει εθνόσημο χωρίς κορώνα (έχουμε αβασίλευτη δημοκρατία), το 1926-27 έχει την κουκουβάγια και το Βο αρρένων Βόλου (1932- 33) έχει το κεφάλι της Αθηνάς.

Ο διευθυντής Νικόλαος Ευσταθιάδης από τον πρώτο χρόνο λειτουργίας του σχολείου καθορίζει τη δική του σφραγίδα, που αξίζει να την προσέξουμε. Είναι στρόγγυλη και φέρει κυκλοτερώς τον τίτλο του σχολείου ολογράφως « Αον ΤΕΤΡΑΤΑΞΙΟΝ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΝ ΣΧΟΛΕΙΟΝ ΑΡΡΕΝΩΝ ΒΟΛΟΥ » . Στη μέση έχει έναν ωραιότατο δικέφαλο αετό, που στο στήθος του έχει το εθνόσημο, πάνω από τα κεφάλια κορώνα και με τα πόδια του κρατεί σπαθί και σφαίρα με σταυρό. Ο Μικρασιάτης διευθυντής, που καταγόταν από τη Σπάρτη της Πελοποννήσου αισθανόταν ότι οι πρόσφυγες είχαν σχέση με το βυζαντινό δικέφαλο αετό, γι' αυτό και τον έβαλε στη σφραγίδα. Αυτή την εκφραστική σφραγίδα χρησιμοποιεί τα τέσσερα πρώτα χρόνια, που το σχολείο φέρει την επωνυμία «προσφυγικό».

B) Στο «1ο τριτάξιο προσφυγικόν θηλέων Βόλου» δε βρήκαμε στα βιβλία του καμιά πληροφορία για το διδακτικό προσωπικό, ούτε και για τη

Η σφραγίδα του προσφυγικού σχολείου αρρένων με την υπογραφή του Νικόλαου Ευσταθιάδη. Έχει το σύμβολο του βυζαντινού δικέφαλου αετού.

διευθύντρια. Υπάρχει μόνο Γενικός Έλεγχος και αυτός κλείνεται στο τέλος χωρίς ενδείξεις. Βρήκαμε όμως στο «ΠΑΝΘΕΣΣΑΛΙΚΟ ΛΕΥΚΩΜΑ», που αναφέραμε πιο πάνω, ότι το σχολ. έτος 1926 - 27 υπηρετούσαν οι δασκάλες: Ουρανία Τριανταφυλλίδου, Ευφροσύνη Σπανοπούλου⁸⁸ και Θεανώ Παλάζογλου. Σφραγίδα του σχολείου δεν βρήκαμε.

Γ) Για το τρίτο σχολείο του συνοικισμού, το «δεύτερον προσφυγικόν μικτόν Βόλου», που άρχισε να λειτουργεί από το σχολικό έτος 1926-27, υπογράφει ως διευθύντρια για τρία σχολικά έτη η Ελένη Καμινάρη (1926 - 27, 1927 - 28, 1928 - 29), ενώ το «ΛΕΥΚΩΜΑ» έχει ως προσωπικό τη Μαρία Παλλάς και τη Βικτωρία Κρυσταλλίδου για το έτος 1926-27 και την Ελένη Καμινάρη την έχει το Σχολείον Ασύλου Προσφυγοπαίδων στον Βόλο μαζί με την Αδελαΐδα Πάτση. Σύμφωνα με πληροφορίες που μας έδωσε η 90χρονη κυρία Ελένη Καμινάρη (2-2-1994) και η οποία θυμάται πολύ καλά τη θητεία

Ευφροσύνη Σπανοπούλου-Μεταφωτή. Δασκάλα του προσφυγικού σχολείου θηλέων (Αρχείο Αλ. Χρόνη).

⁸⁸. Ευφροσύνη Σπανοπούλου : Από τους Επιβάτες της Ανατ. Θράκης. Σπούδασε στο διδασκαλείο των Επιβατών (Αρχιγένεια Εκπαιδευτήρια Επιβατών). Αρχικά διορίστηκε στο Φανάρι Κωνσταντινουπόλεως. Μετά τη μικρασιατική καταστροφή έρχεται στον Βόλο. Το 1924 διορίζεται στο πρώτο προσφυγικό δημ. σχολείο θηλέων Βόλου, δηλ. στη Νέα Ιωνία, όπου και παρέμεινε για 10 χρόνια.

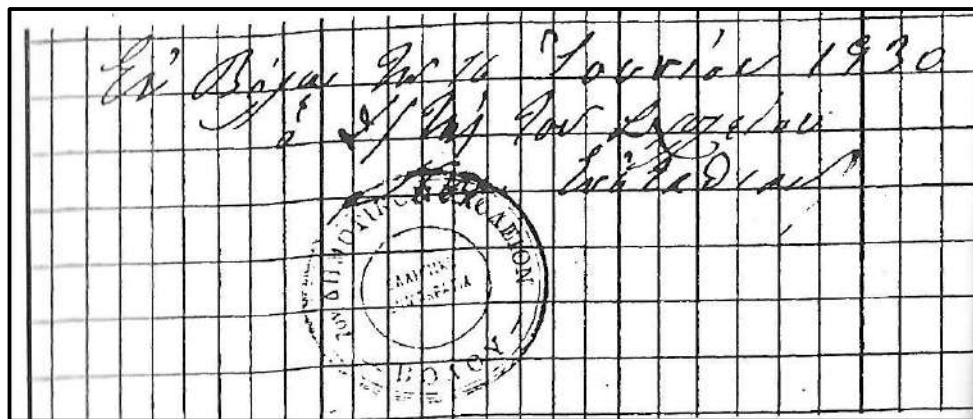
Η κ. Ελένη Καμινάρη-Μανώλη. Πρώτη διευθύντρια στο μικτό προσφυγικό σχολείο από το 1926 έως το 1929. (Η φωτογραφία πάρθηκε στο σπίτι της στις 02-02- 1994)

της στα προσφυγικά σχολεία, υπηρετούσε μαζί με την Αδελαΐδα Πάτση με μετάθεση σ' αυτό το σχολείο επί τρία χρόνια. Η Μαρία Παλλάς και η Βικτωρία Κρυσταλλίδου υπηρετούσαν στα άλλα σχολεία (αρρένων ή θηλέων, προσφυγικά). Η Ελένη Καμινάρη βεβαίωσε ότι χρησιμοποιούσαν για στέγαση του σχολείου προσφυγικά σπίτια στα Γερμανικά, γωνία Δορυλαίου με Ικονίου. Σφραγίδα του σχολείου δε βρέθηκε.

***

Μετονομασία των σχολείων

Από το σχολικό έτος 1929-30 έχουμε νέα ονομασία όλων των σχολείων, αλλά και νέα σύνθεση. Όλα τα δημοτικά σχολεία γίνονται πλέον μικτά. Παύει πια ο χωρισμός σε αρρένων και θηλέων και σε κάθε σχολείο και τάξη είναι αγόρια και κορίτσια. Το μέτρο αυτό συνάντησε αντιδράσεις από ορισμένη μερίδα γονέων, που φοβήθηκαν ότι αυτός ο συγχρωτισμός θα έβλαπτε τη σωστή αγωγή των παιδιών, αλλά η κυβέρνηση (Ελευθερίου Βενιζέλου, Υπουργός Παιδείας Γεώρ. Παπανδρέου) προχώρησε στην εφαρμογή του.

Η σφραγίδα του 7^{ου} Δημ. Σχολείου Βόλου (Ν. Ιωνίας) με υπογραφή Νικ. Ευσταθιάδη

Με διάταγμα που δημοσιεύτηκε στο Φύλλον Εφημερίδος Κυβερνήσεως αριθμός 112 και ημερομηνία 14 Απριλίου 1930, τα σχολεία του Βόλου γίνονται μικτά και παίρνουν νέα αριθμητική ονομασία. Έτσι και για τα σχολεία της Νέας Ιωνίας έχουμε νέες ονομασίες:

7) Το Α' τετρατάξιον αρρένων συνοικισμού εις 7ον τετρατάξιον σχολείον Βόλου.

8) Το τριτάξιον θηλέων συνοικισμού εις 8ον τριτάξιον σχολείον Βόλου.

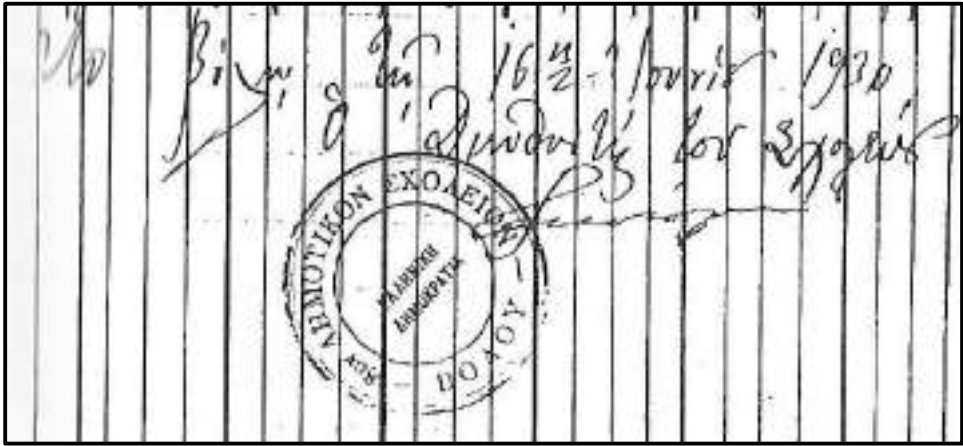
15) Το Γ' διτάξιον μικτόν συνοικισμού εις 15ο διτάξιον σχολείον Βόλου.

Αυτό είναι το διάταγμα μετονομασίας των σχολείων του Βόλου, που έδωσε την αρίθμηση στα υπάρχοντα τότε δημοτικά σχολεία μέχρι το 18ο, και συνεχίστηκε μετά. Έτσι, λοιπόν, από το σχολικό έτος 1929-30 τοποθετείται η αφετηρία της ονομασίας των σημερινών δημοτικών σχολείων. Στο τέλος του σχολικού έτους αυτού (16 Ιουνίου 1930), βρίσκουμε νέα ονόματα και νέες σφραγίδες, αλλά και νέους διευθυντές ως εξής:

Α) Το αρρένων, μετονομάζεται σε 7ο δημοτικό σχολείο, με υπογραφή του διευθυντή Νικόλαου Ευσταθιάδη και με σφραγίδα που φέρει κυκλοτερώς «7ο ΔΗΜΟΤΙΚΟΝ ΣΧΟΛΕΙΟΝ ΒΟΛΟΥ» και στη μέση «ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ».

Β) Το θηλέων σε 8ο δημοτικό σχολείο Βόλου, με διευθυντή τον Ιωάννη Οικονόμου και σφραγίδα ίδιου τύπου «8ον ΔΗΜΟΤΙΚΟΝ ΣΧΟΛΕΙΟΝ ΒΟΛΟΥ», «ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ».

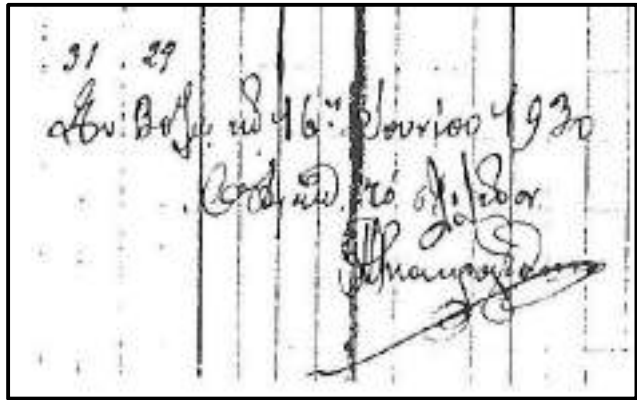
Γ) Το μικτό σε «15ον ΔΗΜΟΤΙΚΟΝ ΣΧΟΛΕΙΟΝ ΒΟΛΟΥ», με διευθυντή τον Ιωάννη Μακρυγιάννη, χωρίς σφραγίδα.

Η σφραγίδα του 8^{ου} Δημ. Σχολείου Βόλου (Ν. Ιωνίας) με υπογραφή Ι. Οικονόμου

Μετά από την μετονομασία και ονοματολογία των σχολείων του προσφυγικού συνοικισμού της Νέας Ιωνίας πρέπει να επαναφέρουμε το μυαλό μας στην ουσία και την πραγματικότητα.

Τα σχολεία εξακολουθούν να στεγάζονται στα προσφυγικά οικήματα. Το 7ο και το 8ο, στα τρία διώροφα ανατολικά της Ευαγγελίστριας και το 15ο σε δυο σπίτια στα Γερμανικά, όπως είχαμε σημειώσει προηγουμένως. Συνθήκες δύσκολες για σχολική εργασία και απόδοση μέσα στα προσφυγικά δωμάτια με στριμωγμένα τα προσφυγόπουλα, αλλά και τους δασκάλους, που έμεναν στα ίδια οικήματα με τις οικογένειές τους (στα διώροφα, στο ισόγειο, έμεναν σύμφωνα με πληροφορίες, δάσκαλοι και δασκάλες).

15^ο Δημ. Σχολείο Βόλου (Ν. Ιωνίας) χωρίς σφραγίδα με υπογραφή Ιωάν. Μακρυγιάννη.

Για το διδακτικό προσωπικό των σχολείων αυτού του σχολικού έτους 1929-30, έχουμε πληροφορίες από ένα βιβλιαράκι που εκδόθηκε το 1929 και

περιέχει τα «*ΠΡΑΚΤΙΚΑ του εν Βόλω Εκπαιδευτικού Συνεδρίου των Λειτουργών της Δημοτικής Εκπ/σεως ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ, Οργανωθέντος υπό του Επιθεωρητού των Δημοτικών Σχολείων Μαγνησίας ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΔΕΠΟΥ*».

Το συνέδριο αυτό πραγματοποιήθηκε στην αρχή του σχολικού έτους από 18 μέχρι 21 Σεπτεμβρίου 1929 και το βιβλιαράκι έχει το προσωπικό με την παλιά ονομασία των σχολείων, γιατί, όπως διαβάσαμε το Φ.Ε.Κ. μετονομασίας, έχει ημερομηνία 14 Απριλίου 1930. Έχουμε λοιπόν :

Α) Στο προσφυγικό τετρατάξιο αρρένων (7ο) φαίνονται να υπηρετούν οι : Νικόλαος Ευσταθιάδης, που είδαμε να υπογράφει ως διευθυντής, Ιουλία Ζαχαροπούλου, Δέσποινα Αναστασιάδου και Παλλάς Μαρία⁸⁹ Σύνολο μαθητών 295.

Β) Στο τριτάξιο θηλέων (8ο) οι: Ιωάννης Οικονόμου, που υπογράφει ως διευθυντής, Σπανοπούλου Ευφροσύνη, Βατσαρέα Ανδρονίκη και Τριανταφυλλίδου Ουρανία. Σύνολο μαθητών 240.

Γ) Στο διτάξιο μικτό (15ο) υπογράφει ως διευθυντής ο Ιωάννης Μακρυγιάννης και δασκάλες αναγράφονται: Βικτωρία Κρυσταλλίδου και Αγαθονίκη Τριανταφυλλίδου. Σύνολο μαθητών 166.

Ο δάσκαλος Νικόλαος Ευσταθιάδης

Στο Εκπαιδευτικό Συνέδριο, που αναφέραμε πιο πάνω, αναπτύχτηκαν διάφορα παιδαγωγικά θέματα από τον Επιθεωρητή και τους δασκάλους. Στη «ΣΗΜΑΙΑ» της Παρασκευής 20 Σεπτεμβρίου 1929 υπάρχουν αποσπάσματα από εισηγήσεις δασκάλων. Αξίζει να πληροφορηθούμε τις απόψεις του Νικ. Ευσταθιάδη σε ένα θέμα, γιατί ο δάσκαλος αυτός πρέπει να ήταν παιδαγωγικά καταρτισμένος, όπως μαθαίνουμε από τα γραφόμενα σ' ένα βιβλίο «*Η Ελληνική παιδεία στη Σπάρτη της Πισιδίας*» (Χάρη Σαπουντζάκη, Νέα Ιωνία Αττικής 1983, σελ. 22) που σημειώνει : «... Στα 1887 τοποθετείται για τη Σπάρτη της Πισιδίας η αλλαγή στα εκπαιδευτικά πράγματα με την κατάργηση των αλληλοδιδασκτικών σχολείων... Δυο σπουδαίοι δάσκαλοι από τη Σπάρτη, που είχαν σπουδάσει στα Διδασκαλεία της Πάτμου και της Αθήνας, ο Σωκράτης Παυλίδης και ο Νικόλαος Ευσταθιάδης, βάζουν τις γερές βάσεις για την εφαρμογή των νέων συστημάτων διδασκαλίας (της ερβαρτιανής μεθόδου όπως έχουμε πει ήδη) στα συνδιδακτικά σχολεία».

Ο διευθυντής του προσφυγικού σχολείου, λοιπόν, Νικόλαος Ευσταθιάδης, στο συνέδριο αναπτύσσει τις παιδαγωγικές του απόψεις πάνω στο θέμα

⁸⁹ . Η Μαρία Παλλάς ήταν δασκάλα και δίδαξε στο Παρθεναγωγείο των Θείων της Μικράς Ασίας πριν τη Μικρασιατική Καταστροφή του 1922.

Ο Νικόλαος Ευσταθιάδης (πρώτος από τ' αριστερά) καθηγητής στο Ομήρειο Παρθεναγωγείο Σμύρνης (Φωτ. Προσφορά του γιου του Ευστάθιου Ν. Ευσταθιάδη).

«Πώς θα κατορθωθή ώστε οι μαθηταί να ορθογραφώσι και καλλιγραφώσι ». Διαβάζουμε :

« Ευσταθιάδης: Το θέμα τούτο το σοβαρώτερον κατ' εμέ καλώς ετέθη υπό του κ. Επιθεωρητού, διότι δια της εισαγωγής της νέας γλώσσης⁹⁰ αλλοία θα είναι η διδαχή της ορθογραφίας. Προς τούτο οφείλει ο διδάσκαλος να γράφη εις τον πίνακα πιστώσ τας λέξεις, ούτως ώστε η πρώτη εικόν της γραφής να χαραχθή βαθειά μέσα στην ψυχή των μαθητών. Να επιβάλουν δε τη γραφή εσφαλμένης τυχόν λέξεως δις και τρις, ίνα σβεσθή η πρώτη λανθασμένη εικόν. Τονίζει ότι το ζήτημα της ορθογραφίας είναι κυρίως ζήτημα οράσεως και ακοής. Προς καλύτεραν εκμάθησιν της ορθογραφίας κρίνει προτιμώτερον την καθ' υπαγόρευσιν, διότι εις ταύτην και η ακοή και η όρασις εν πολλοίς λαμβάνουν μέρος. Ούτω μόνον θα αποφευχθή η ακμάζουσα ανορθογραφία.

⁹⁰ . Με τον Νόμο 3438/1927 επί υπουργού Παιδείας Θ. Νικολούδη « εισάγεται η διδασκαλία της δημοτικής γλώσσης εις πάσας τας τάξεις του δημοτικού σχολείου, με παράλληλη διδασκαλία της καθαρευούσης εις τας δυο ανωτέρας» (Χρήστου Λέφα, Ιστορία της Εκπαιδεύσεως, Ο. Ε. Σ. Β. Αθήνα 1942, σ.457). Και στη συνέχεια: «Καθίσταται υποχρεωτική η διδασκαλία της δημοτικής γλώσσης εις πάσας τας τάξεις του δημοτικού» με τον Νόμο 5045/1930 επί υπουργού Παιδείας, Γεωργίου Παπανδρέου (όπ. π. σ. 459).

Όσον αφορά το ζήτημα της καλλιγραφίας, νομίζει, ότι τούτο ως πρώτον συστατικόν της γραφής, πρέπει να εφελκύση ιδιαίτερος την προσοχήν των διδασκάλων. Εκείνο που εξασφαλίζει την εκμάθησιν της καλλιγραφίας είναι ο διδάσκαλος καλλιγράφος. Κηρύσσεται δε περαιτέρω υπέρ της ισομέτρου και παραλλήλου γραφής και αναλύει πώς πρέπει εις το δημοτικόν σχολείον να διδάσκεται η καλλιγραφία».

Ίσως ξεφύγαμε από τον άξονα του θέματος μας, αλλά, νομίζω, άξιζε να γνωρίσουμε περισσότερο τον δάσκαλο και διευθυντή του προσφυγικού σχολείου Νικόλαο Ευσταθιάδη⁹¹, που γαλούχησε και έμαθε γράμματα τα προσφυγόπουλα του προσφυγικού συνοικισμού της Νέας Ιωνίας εκείνα τα πρώτα δύσκολα, στερημένα χρόνια. Άλλωστε οι διδακτικές αυτές απόψεις του είναι ρηξικέλευθες και έχουν επικαιρότητα.

***

Η ανέγερση των μεγάλων σχολείων

Τον Οκτώβριο του 1930 έχουμε ένα σημαντικό γεγονός, που έχει σχέση με τα σχολεία. Επισκέπτεται την πόλη του Βόλου ο υπουργός Παιδείας Γεώργιος Παπανδρέου και επιλαμβάνεται των θεμάτων της αρμοδιότητάς του. Στη « ΘΕΣΣΑΛΙΑ » του Σαββάτου 4 Οκτωβρίου 1930 έχει εκτεταμένη ειδησεογραφία για την επίσημη αυτή επίσκεψη του υπουργού:

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΟΛΙΝ ΜΑΣ

ΡΙΖΙΚΗ ΛΥΣΙΣ ΤΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ

Ο Υπουργός Παιδείας κ. Παπανδρέου συνεχίζοντας την περιοδίαν του έφθασεν χθες εις τον Βόλον....

(ακολουθεί μεγάλο ρεπορτάζ).

Η διαδρομή δια τα σχολεία

Την 4.30~ μ.μ. ο κ. Υπουργός συνοδευόμενος υπό του δημαρχούντος κ. Ζαρκάδου, δημοτικών συμβούλων, του μηχανικού του δήμου κ. Κοντοστάνου, του αρχιτέκτονος του Υπουργείου κ. Δήμου της ακολουθίας του Υπουργού, ήρχισεν την επίσκεψιν τόσον των υπάρχοντων σχολείων, όσον και των οικοπέδων στα οποία πρέπει ν' ανεγερθούν νέα σχολικά κτίρια...

⁹¹ . Ο Δήμος Νέας Ιωνίας, πρόσφατα, τίμησε τον Νικόλαο Ευσταθιάδη, δίνοντας το όνομά του σε οδό της πόλης, απέναντι από το 31ο Δημοτικό Σχολείο και το 3ο Γυμνάσιο (αριθμός απόφασης Δημοτικού Συμβουλίου 132/28-6-1994 επί δημάρχου Στέφανου Φούσκη).

*Εις έτερον οικόπεδον εις τον
προσφυγικόν συνοικισμόν
Νέας Ιωνίας θα ανεγερθεί
κτίριον δια δύο δημοτικά
σχολεία...*

*...κ.λπ κ.λπ δεξίωση,
ομιλία στους εκπαιδευτικούς...*

Εδώ βρίσκεται η αρχή της ανέγερσης των μεγάλων σχολείων της Νέας Ιωνίας, που διατηρούνται μέχρι σήμερα, του 7ου και του 8ου σχολείου. Ας παρακολουθήσουμε την πορεία μέχρι την ολοκλήρωσή της. Μετά τέσσερις μήνες από την επίσκεψη του Υπουργού, διαβάζουμε στη «Λαϊκή Φωνή» στις 10 Φεβρουαρίου 1931, το αποτέλεσμα των ενεργειών του :

**ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ
ΔΗΜΟΠΡΑΣΙΑΣ
ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ**

ΔΙΔΑΚΤΗΡΙΩΝ ΕΝ ΒΟΛΩ

Εκτίθεται εις μειοδοτικήν δημοπρασίαν την 25ην Φεβρουαρίου ε.έ. η ανέγερσις δυο δημοτικών σχολείων εν Βόλω...

Αθήνα 5 Φεβρουαρίου 1931 Ο Υπουργός Γεώργιος Παπανδρέου
Στις 26 Φεβρουαρίου 1931 έχουμε την εξέλιξη της δημοπρασίας αυτής. Διαβάζουμε στη « ΛΑΪΚΗ ΦΩΝΗ » και με τίτλο αντιπολιτευτικής διάθεσης:

**ΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ. ΤΟ ΔΙΔΑΚΤΗΡΙΑΚΟ
ΖΗΤΗΜΑ ΚΑΙ ΤΟ ΠΕΙΣΜΑ ΤΟΥ ΚΑΡΤΑΛΗ**

Υπό της αρμόδιας επιτροπής αποτελούμενης εκ των κ.κ. Βουσβούνη και Δέπου Επιθεωρητών, Κοντοστάνου μηχανικού του Δήμου, Μαρκογιαννόπουλου σχολικού αρχιτέκτονος της κεντρικής υπηρεσίας του Υπουργείου Παιδείας, εγένετο χθες η δημοπρασία, διά την ανάδειξιν

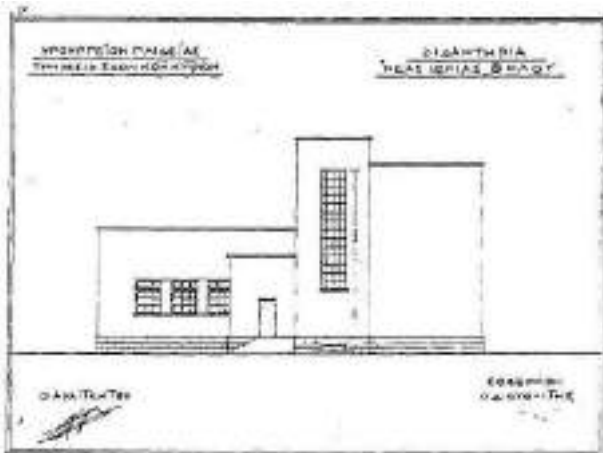
Ο Γεώργιος Παπανδρέου διετέλεσε
υπουργός Παιδείας στην κυβέρνηση
Ελευθερίου Βενιζέλου, από τις 2
Ιανουαρίου του 1930 έως τις 26 Μαΐου
1932. Η υπουργία του χαρακτηρίζεται
από έναν αληθινό οικοδομικό οργανισμό,
που εκδηλώθηκε με την ανέγερση
εκατοντάδων νέων σχολικών κτιρίων.
(Φωτ. και κείμενο από την Ιστορία του
Ελληνικού Έθνους, Εκδοτική Αθηνών
Α.Ε. 1978, τ. ΙΕ', σελ. 317).

Εργολάβου προς ανάληψιν της κατασκευής των δύο εξαταξίων δημοτικών σχολείων του συνοικισμού Νέας Ιωνίας και της συνοικίας Αναύρου. Εις την δημοπρασίαν κατασκευής έλαβον μέρος ένδεκα εν όλω μειοδότηαι.

Να, λοιπόν, που η κατασκευή των μεγάλων σχολείων στη Νέα Ιωνία πήρε τον δρόμο της. Εδώ πρέπει να θυμηθούμε την επίσκεψη του πρωθυπουργού της χώρας Ελευθερίου Βενιζέλου στον Βόλο και στη Νέα Ιωνία, που έγινε μετά τρεις μήνες, στις 18

Μαΐου 1931, καθώς και την ενθουσιώδη υποδοχή, που του επεφύλαξαν οι πρόσφυγες στη πλατεία Ευαγγελίστριας, μπροστά στα προσφυγικά σχολεία, που στεγάζονταν στα διώροφα, όπου ο διευθυντής του σχολείου Νικόλαος Ευσταθιάδης στον λόγο του, που καλωσόρισε τον πρωθυπουργό, υπενθύμισε το αίτημα των προσφύγων της Νέας Ιωνίας για την ανέγερση του σχολείου. Τότε και ο προ-

Ένα από τα σχέδια (δυτική όψη) της Υπηρεσίας Σχολικών Κτηρίων του Υπουργείου Παιδείας για τα διδακτήρια της Νέας Ιωνίας Βόλου. (Αρχείο ΔΗ. Κ. Ι.Τ. του Δήμου Βόλου).

σφυγικός σύλλογος «Ένωσις Καϋστρίου Πεδίου» είχε ζητήσει σχολεία. Η απάντηση του Υπουργείου Παιδείας ήλθε στις 18 Ιουνίου 1931, όπου στη «ΛΑΪΚΗ ΦΩΝΗ» δημοσιεύεται ότι «για τα σχολεία του συνοικισμού διετεθήσαν 750.000 δραχμές». Φαίνεται πως οι εργασίες ανέγερσης άρχισαν και το έργο προχωρεί. Η «ΛΑΪΚΗ ΦΩΝΗ» στις 12 Αυγούστου 1931, όταν επισκέπτεται τον Βόλο ο Υπουργός Προνοίας Ιασωνίδης, γράφει :

Ο Υπουργός Προνοίας εις Νέαν Ιωνίαν... είπεν «...είδον το νέον σχολείον το οποίον σας ανεγείρει η Κυβέρνησις Ελευθερίου Βενιζέλου ». Ο Υπουργός πήγε πρώτα στο γήπεδο της «ΝΙΚΗΣ» και έπειτα στην πλατεία, όπου τον υπεδέχθησαν με ζητωκραυγάς.

Μετά έξι, σχεδόν, μήνες, στις 13 Φεβρουαρίου 1932, φαίνεται πως το έργο έχει προχωρήσει αρκετά, γιατί στη «ΛΑΪΚΗ ΦΩΝΗ» διαβάζουμε:

ΤΟ ΔΙΔΑΚΤΗΡΙΑΚΟ ΖΗΤΗΜΑ

Εκ παραλλήλου η ανέγερσις του δωδεκαταξίου δημοτικού σχολείου του συνοικισμού Νέας Ιωνίας συνεχίζεται συντόνωσ, εντός δε ελαχίστου

χρόνου θα είναι έτοιμον διά την τοποθέτησιν της στέγης. Το σχολείον τούτο έχει προϋπολογισθή εις δύο εκατομμύρια 650 χιλιάδας δραχ.(2.650.000).

Δυστυχώς δεν βρήκαμε άλλη πληροφορία για την πρόοδο των εργασιών. Επίσης δεν βρήκαμε ούτε στις εφημερίδες, αλλά ούτε και σε επίσημα βιβλία καμιά πληροφορία, για το αν στεγάστηκαν οι μαθητές κατά το επόμενο σχολικό έτος 1932-33 στα νέα διδακτήρια. Ωστόσο πρέπει να θεωρείται βέβαιο ότι στο σχολικό έτος αυτό έγινε η μεταφορά των μαθητών από τα προσφυγικά σχολεία (τα διώροφα στην πλατεία της Ευαγγελίστριας και τα δύο οικήματα στα Γερμανικά) στα νέα διδακτήρια, όπως τουλάχιστον συμπεραίνεται από έμμεσες πληροφορίες. Στη « ΛΑΪΚΗ ΦΩΝΗ » στις 23 Απριλίου 1933 δημοσιεύεται η παρακάτω πληροφορία:

ΘΑ ΑΚΥΡΩΘΟΥΝ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΩΝ ΟΙΚΗΜΑΤΩΝ

Κατά πληροφορίας μας η Δ/σις Αγροτικής Τράπεζας Ελλάδος προέβη εις διάβημα προς το Υπουργείον Κρατικής Υγιεινής και Αντιλήψεως διά την ακύρωσιν της παραχωρήσεως εις τους πρόσφυγας των οικημάτων άτινα εχρησίμευον προ τινος ως Σχολεία του Συνοικισμού Ξηροκάμπου.

Συμπεραίνουμε, λοιπόν, ότι τον Απρίλιο του 1933 ήδη κάθονταν προσφυγικές οικογένειες στα οικήματα αυτά « άτινα εχρησίμευον προ τινος ως Σχολεία του Συνοικισμού Ξηροκάμπου ». Επίσης αυτό το «προ τινος » μας δίνει το δικαίωμα να υποθέσουμε ότι τα προσφυγικά σχολεία στα οικήματα, έπαυσαν να λειτουργούν, πριν μερικούς μήνες. Αφού λοιπόν μέσα στο καλοκαίρι του 1932 θα είχε τοποθετηθεί και η στέγη, μπορούμε να υπολογίσουμε ότι αρχές του σχολικού έτους 1932-33 (Σεπτέμβριο-Οκτώβριο;) ή στις αρχές του '33 να έγινε η εγκατάσταση στα νέα μεγάλα σχολεία.

Γεννιέται όμως το ερώτημα, γιατί για ένα τόσο σπουδαίο έργο, που ήταν επίτευγμα της Κυβέρνησης του Ελευθερίου Βενιζέλου και ειδικά του υπουργού Παιδείας Γεωργίου Παπανδρέου, δεν έγιναν επίσημα εγκαίνια ή τέλος πάντων κάποια τελετή με παρουσία επίσημων κρατικών παραγόντων;

Την απάντηση αυτή ίσως τη βρούμε, αν εξετάσουμε την πολιτική κατάσταση, που επικράτησε από τον Μάιο του 1932 μέχρι τον Ιούνιο του 1933, δηλ. αυτό το έτος που μας ενδιαφέρει, με την εγκατάσταση των μαθητών στα νέα μεγάλα και σύγχρονα διδακτήρια.

Η κυβέρνηση του Ελευθερίου Βενιζέλου, μετά από μια γόνιμη και δημιουργική τετραετία (1928-1932), παραιτείται τον Μάιο του 1932 και αμέσως ξεσπάει μια πολιτική κρίση, που θυμίζει την εποχή του διχασμού του 1920. Μέσα σ' ένα χρόνο, σε κλίμα ασυνεννοησίας και φανατισμού του πολιτικού κόσμου, άλλαξαν πέντε κυβερνήσεις, έγιναν δυο εκλογικές αναμε-

τρήσεις (25 Σεπτεμβρίου 1932 και 5 Μαρτίου 1933), ξέσπασε το κίνημα του Πλαστήρα (6 Μαρτίου 1933), με αποκορύφωμα τη στυγερή απόπειρα δολοφονίας του Ελευθερίου Βενιζέλου στη Λεωφόρο Κηφισιάς στις 6 Ιουνίου 1933. Μέσα, λοιπόν, σ' αυτό το βαρύ κλίμα διχασμού και αναζωπύρωσης των παθών, αλλά και του καθεστωτικού ζητήματος, δεν θα υπήρχε ασφαλώς διάθεση από κανέναν για εγκαίνια και επίσημες τελετές, γιατί θα δημιουργούνταν, πιθανότατα, ύστερα απ' τον φανατισμό, που υπήρχε, θλιβερά επεισόδια.

Τον Μάιο του 1933 η «ΛΑΪΚΗ ΦΩΝΗ» δημοσιεύει σε συνέχειες μια έρευνα του δημοσιογράφου Α.Τ. (Αθως Τριγκώνης) για τον προσφυγικό συνοικισμό της Νέας Ιωνίας. Εκεί διαβάζουμε στοιχεία, που μας ενδιαφέρουν για τα σχολεία της Νέας Ιωνίας (Σάββατο 6 Μαΐου 1933):

ΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ

Έχει ο συνοικισμός Νέας Ιωνίας κι ένα καλοφτιαγμένο πράγμα να παρουσιάσει, ένα πράγμα που βρίσκεται στη θέση και στον τόπο του: Είναι τα δύο καινούρια δημοτικά σχολεία του νεοκτισμένα, αρχιτεκτονικώς τέλεια, πληρούντα όλους τους όρους της υγιεινής, με αίθουσες ευρύτατες, με ταράτσες, με αυλές, αποτελούν πρότυπα σχολείων. Τα κτίρια έγιναν από τα χρήματα του εκπαιδευτικού δανείου⁹². Το κράτος έδωσε περί τα τέσσερα εκατομμύρια δραχμών και ο δήμος παραχώρησε τα οικοπέδα αξίας άλλων διακοσίων χιλιάδων δραχμών. Στα δύο σχολεία του συνοικισμού διδάσκουν περί τους δέκα δημοδιδασκάλους και φοιτούν περί τα χίλια προσφυγόπουλα, αγόρια και κορίτσια. Νομίζω δε ότι ο αριθμός των, είναι αρκετά μεγάλος και ότι πρέπει οι αρμόδιοι να σκεφθούν από τώρα για τη δημιουργία ενός ακόμη δημοτικού σχολείου, όπου θα διοχετευθούν οι πλεονάζοντες μαθηταί των δύο προηγούμενων.

*Τα καινούρια αυτά σχολεία, αν και λειτουργούν από καιρό, **δεν έχουν ακόμη εγκαίνιασθή επισήμως**⁹³. Προ ημερών λοιπόν, έγινε μια επιτροπή από κατοίκους της Νέας Ιωνίας, η οποία απεφάσισε εν συνεννοήσει με τους διευθυντάς των δύο δημοτικών σχολείων, **να γίνουν τα εγκαίνια επισήμως το πρωί της 4ης Ιουνίου**, το δε απόγευμα να δοθή μέσα στις ευρυχωρότατες αυλές των σχολείων μια κοσμική γιορτή, με χορό κ.λπ. - ένα γκάρντεν πάρτυ, όπως μου είπαν...- για να γιορτάσουν τα παιδιά το ξεσκλάβωμά των από τις ανθυγιεινότετες τρώγλες, όπου μέχρι σήμερα μάθαιναν λίγα γράμματα...*

⁹² . Το Υπουργείο Παιδείας έλαβε δάνειο από την Σουηδία, για την ανέγερση διδακτηρίων, που ονομάστηκε «εκπαιδευτικών δάνειον».

⁹³ . Οι υπογραμμίσεις είναι δικές μας.

Το Χρονικό της Νέας Ιωνίας 1924 -1994

*Τα δυο κενούρια δημοτικά σχολεία κούκτιστο, αρχιτεκτονικώς τέλεια... Αριστερά και δεξιά τα κούκτιστα.
Σε πρώτο επίπεδο το Τετράγωνο Ζ. Στο βάθος τα κούκτιστα της σερραϊώνας, (φωτ. Ζημέρη, καλοκαίρι 1932).*

Στα σχολεία γίνονται κανονικά μαθήματα και βέβαια προς το τέλος, κατά τα καθιερωμένα, παρουσιάζονται οι γυμναστικές επιδείξεις. Στη «ΛΑΪΚΗ ΦΩΝΗ» στις 27 Μαΐου 1933 διαβάζουμε σχετικά :

**ΑΙ ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΑΙ ΕΠΙΔΕΙΞΕΙΣ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ
ΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ**

Εις τον περίβολον των νεοδημιούτων σχολείων του συνοικισμού Νέας Ιωνίας ετελέσθησαν αι γυμναστικάι επιδείξεις των μαθητών και μαθητριών αυτών, σημειώσασαι εξαιρετικήν επιτυχίαν. Τας επιδείξεις παρηκολούθησαν οι γονεείς και κηδεμόνες των μαθητών και πλήθος κόσμου, όστις συνεχάρη τον διευθυντήν του σχολείου κ. Ιωάννην Οικονόμου, τους διδασκάλους κ. κ. Ιωάννη Μακρυγιάννη, Νικ. Μπρούζον και τας διδασκαλίσσας κυρίαν Φρόσω Μεταφτσή (Ευφροσύνη Σπανοπούλου), δίδας Ουρανίαν Τριανταφυλλίδου, Ανδρονίκη Βατσαρέα, Ιουλία Ζαχαροπούλου, Δέσπω Αναστασιάδου και Ζηνοβίαν Κορδάτου (νηπιαγωγός) διά τας αόκνους προσπαθείας των προς διάδοσιν της γυμναστικής αγωγής μεταξύ των μικρών μαθητών.

Οι ειδήσεις αυτές, η προηγούμενη και η παραπάνω, είναι σημαντικές, γιατί μας πληροφορούν για τα εγκαίνια για τα οποία κάνουμε λόγο, αλλά και για το διδακτικό προσωπικό των σχολείων. Γι' αυτό το τελευταίο θα σχολιάσουμε μετά τα εγκαίνια.

Διαβάσαμε, λοιπόν, ότι «μια επιτροπή απεφάσισε να γίνουν τα εγκαίνια επισήμως το πρωί της 4ης Ιουνίου, το δε απόγευμα να δοθή μια κοσμική γιορτή μέσα στις ευρυχωρότατες αυλές». Όπως θα δούμε παρακάτω για εγκαίνια δεν γίνεται πια λόγος, παρά μόνο για αυτή την κοσμική γιορτή. Στη «ΛΑΪΚΗ ΦΩΝΗ» στις 6 Ιουνίου 1933 διαβάζουμε σχετικώς:

ΑΙ ΕΟΡΤΑΙ ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ

Την παρελθούσαν Κυριακήν προσήλθον εις συνεδρίασιν της διοργανωτικής επιτροπής αι Κυρίαι Ζίφου, Περπινιάδη και Κουμουνδούρου και αντήλλαξαν σκέψεις σχετικώς με την έκθεσιν χειροτεχνημάτων του Λυκείου εις ιδιαίτερον πρατήριον κατά τας εορτάς του προσεχούς Σαββάτου και της Κυριακής του συνοικισμού Νέας Ιωνίας. Επίσης προσήλθον και οι λοιποί περιπεριούχοι, οίτινες θα εκθέσουν διάφορα είδη χειροτεχνίας. Γενικώς η εορτή αύτη θα αφήση εποχήν εις τα κοσμικά χρονικά της πόλεώς μας.

Συηήλθε, λοιπόν, η επιτροπή και όρισε η γιορτή να γίνει το Σαββατοκύριακο 10 και 11 Ιουνίου, αλλά στις 6 Ιουνίου 1933, ημέρα Τρίτη, γίνεται η αποτρόπαια απόπειρα δολοφονίας του Ελευθερίου Βενιζέλου στη Λεωφόρο Κηφισιάς με επακόλουθο την κοινωνική αναταραχή και έτσι η γιορτή

Το διδακτικό προσωπικό των σχολείων Νέας Ιωνίας κατά το σχολικό έτος 1937-38. Από αριστερά οι δασκάλες: Ζηνοβία Κορδάτου-νηπιαγωγός, Αλεξάνδρα Φορλίδα, Ιουλία Ζαχαροπούλου, Δέσπω Αναστασιάδου, Ουρανία Τριανταφυλλίδου και Ανδρονίκη Βατσαρέα , διευθύντρια του 8^{ου} Δημ. Σχολείου. Δάσκαλοι: Στη μέση καθήμενος ο Ιωάννης Οικονόμου, διευθυντής του 7^{ου} Δημ. Σχολείου. Από τ' αριστερά: Μιχαήλ Δουλής, Αλκιβιάδης Καχριμανίδης, Νικόλαος Γούναρης και... (Φωτ. του Ιωβέλ Μ. Ιωσαφάτ, προσφορά της δασκάλας Αλεξάνδρας Φορλίδα-Δομαζινάκη)

αναβάλλεται, όπως διαβάζουμε στη «ΛΑΪΚΗ ΦΩΝΗ», (10-6-1933), για το μεθεπόμενο Σαββατοκύριακο 17-18 Ιουνίου. Στις 15 και 16 Ιουνίου υπάρχει ειδησεογραφία για τις προετοιμασίες της γιορτής και τη Δευτέρα, 19 Ιουνίου 1933, έχει μια εκτεταμένη περιγραφή όλων των σχετικών εκδηλώσεων. Διαβάζουμε:

**ΔΥΟ ΗΜΕΡΑΙ ΛΑΜΠΡΩΝ ΕΟΡΤΩΝ
ΕΙΣ ΤΟΝ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΝ ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ
Η ΕΠΙΤΥΧΙΑ ΤΟΥ ΓΚΑΡΝΤΕΝ ΠΑΡΤΥ**

Το πρόγραμμα του Σαββάτου περιελάμβανε δύο μέρη, 1ον συναυλίαν και 2ον χορόν... Προς δυσμάς του περιβόλου, όπου τα υπόστεγα των σχολείων, είχαν εγκατασταθή τα περίπτερα των εργοστασίων Μουρτζούκου με έκθεσιν εκλεκτών υφασμάτων και Ετμεκτζόγλου με μηχανήμα μετάξης. Επίσης υπό του αγγειοπλάστου κ. Ράλλη εξετίθητο

εις περίπτερον διάφορα κομψοτεχνήματα αγγειοπλαστικής... Τας εορτάς ετίμησεν ο Νομάρχης κ. Γεωργόπουλος. Αι εορταί εσυνεχίσθησαν χθες την δην μ.μ με την αυτήν κοσμοσυρροήν. Υπό των μαθητριών του σχολείου εχορεύθησαν διάφοροι χοροί και ετραγουδήθησαν εύμορφα τραγουδάκια. Επίσης δύο ομάδες έπαιζαν βόλεϋ- μπωλ...

Αι εορταί ετέλουν υπό την επίτιμον προστασίαν του Β' Συντάγματος Σκαπανέων, αντισυνταγματάρχου Δ. Πετρουλάκη. Την διοργανωτικήν επιτροπήν απετέλουν οι κ.κ. Οικονομόπουλος Μ., Τριχόπουλος Β., Χωραφάς Σόλων, Οικονομίδης Π., Ετμεκτζόγλου Γ., Στεφάνου Θ., Ψαράς Ευάγ., Φουρτουνιαδάς Σ., Ματάκης Δ., Σαριλίδης Γ., Αντώνογλου Π. και Γαρμφάλλου Γ. Η σχολική Εφορία απαρτίζεται εκ των κ.κ. Α. Αποστολίδη, Μιλτιάδου Σουγιουλτζόπουλου, Λεωνίδα. Νησιώτη, Ν. Μακαρωνά, Ν. Χατζηνικολάου, Ιωάν. Οικονόμου, Κ. Καρωτή, Π. Θεοδωρίδη και Χαραλαμπίδη.

Μετά δυο ημέρες οι σχολικές Εφορείες του 7ου και 8ου δημοτικού σχολείου δημοσιεύουν ένα μεγάλο ευχαριστήριο σε όσους βοήθησαν στην επιτυχία αυτής της γιορτής. («ΛΑΪΚΗ ΦΩΝΗ», Τετάρτη 28 Ιουνίου 1933).

Εδώ θα σταματήσουμε την ειδησεογραφία για τα μεγάλα διδακτήρια υπενθυμίζοντας ότι τον Φεβρουάριο του 1931 έγινε η δημοπρασία για την κατασκευή τους και μέσα σε δύο σχεδόν χρόνια από το σχολικό έτος 1932-33 παραδόθηκαν στους μαθητές και έκτοτε χρησιμοποιούνται μέχρι σήμερα με την αρχική τους μορφή, λαμβάνοντας υπόψη ότι έγιναν και επισκευές μετά τους καταστρεπτικούς σεισμούς της Μαγνησίας κατά τα έτη 1955 και 1957.

Διδακτικό προσωπικό και αριθμός μαθητών των σχολείων από το 1930 μέχρι το 1934

Ας επανέλθουμε όμως στο διδακτικό προσωπικό των σχολείων και στον αριθμό των μαθητών για τα σχολικά έτη 1930-31, 1931-32 στα προσφυγικά οικήματα - σχολεία και το 1932-33 στα νεόκτιστα μεγάλα σχολεία. Για τα δύο πρώτα έτη δεν έχουμε καμιά επίσημη πληροφορία για το προσωπικό. Φαίνεται όμως στο σύνολό του να παραμένει το ίδιο, αφού τους περισσότερους τους βρίσκουμε το σχολικό έτος 1932-33 στα μεγάλα σχολεία. Ας δούμε τα στοιχεία:

Α) Το 7ο δημ. σχολείο κατά το σχολικό έτος 1930-31 έχει 296 μαθητές με διευθυντή τον Νικ. Ευσταθιάδη και προσωπικό οπωσδήποτε την Ιουλία Ζαχαροπούλου και τη Δέσποινα Αναστασιάδου πιθανόν δε (προφορικές πληροφορίες) και τη Μαρία Παλλάς, που είχε τα προηγούμενα χρόνια.

Τον επόμενο σχολικό χρόνο 1931-32 έχει 288 μαθητές με διευθυντή τον Νικόλαο Ευσταθιάδη και προσωπικό το ίδιο.

Τη χρονιά που έγινε η μεταφορά στα μεγάλα σχολεία 1932-33 στο μαθητολόγιο έχει γραμμένους 640 μαθητές εκ των οποίων οι 174 προέρχονται από το 15ο σχολείο. Το σχολικό αυτό έτος έγινε συγχώνευση του «7ου 4/τάξιου και 15ου διτάξιου Βόλου εις εν 7ον εξατάξιον Βόλου» (Φ.Ε.Κ. 313/9- 9 - 1932 τ. Α'). Το 15ο χάνεται για πολλά χρόνια και εμφανίζεται πάλι να λειτουργεί με δικό του μαθητολόγιο το 1955-56. Γι' αυτό στο ευχαριστήριο για τις γιορτές διαβάσαμε οι σχολικές εφορείες του 7ου και 8ου δημ. σχολείου και όχι και του 15ου.

Διευθυντής του 7ου παρέμεινε μέχρι στις 11 Νοεμβρίου 1932 ο Νικόλαος Ευσταθιάδης⁹⁴. Μετά συνταξιοδοτήθηκε και ανεχώρησε από το Βόλο στις 11-1-1933 και εγκαταστάθηκε στη Νέα Σμύρνη Αθηνών.⁹⁵ Στο τέλος αυτού του σχολικού έτους το Μαθητολόγιο δεν έχει υπογραφή, παρά μόνον ο Γενικός έλεγχος με υπογραφή του Ιωάν. Οικονόμου, που ήταν διευθυντής στο 8ο δημοτικό σχολείο. Στα επόμενα σχολικά έτη, πλην του 1933-34, διευθυντής για πολλά χρόνια θα παραμείνει ο Ιωάννης Οικονόμου⁹⁶.

Το διδακτικό προσωπικό του σχολείου αυτού το σχολ. έτος 1932-33 πρέπει να ήταν αυτό που διαβάσαμε στις γυμναστικές επιδείξεις που έγιναν τον Μάιο του 1933, δηλ. ο Νικ. Ευσταθιάδης μέχρι 11-11-1932, η Ιουλία Ζαχαροπούλου, η Δέσποινα Αναστασιάδου και από το 15ο οι Ιωάννης Μακρυγιάννης. Ο Ιωάννης Οικονόμου αυτό το έτος απλώς θα υπέγραψε το Μαθητολόγιο, όπως είχαμε δει.

Το σχολικό έτος 1933-34 έχει 572 μαθητές με διευθύντρια την Αγαθονίκη Τριανταφυλλίδου.

Β) Το 8ο δημ. σχολείο κατά το σχολ. έτος 1930- 31 έχει 257 μαθητές με διευθυντή τον Ιωάννη Οικονόμου και διδακτικό προσωπικό την Ευφροσύνη

⁹⁴. Το Μαθητολόγιο του σχολείου το υπογράφει και το κλείνει ο Νικόλαος Ευσταθιάδης ως διευθυντής στις 11 Νοεμβρίου 1932 με α/α εγγραφέντων μέχρι τότε 616 μαθητών. Φαίνεται ότι, όταν παρέδωσε την διεύθυνση του σχολείου, υπέγραψε. Αυτή είναι η τελευταία του υπογραφή στα επίσημα βιβλία. Οι εγγραφές όμως συνεχίζονται και στο τέλος του σχολ. έτους 1932-33 φαίνονται εγγεγραμμένοι 640 μαθητές με ημερομηνία δεύτερου κλεισίματος στις 30 Ιουνίου 1933, αλλά χωρίς υπογραφή διευθυντή.

⁹⁵. Πληροφορία από τον Ευστάθιο Ευσταθιάδη, γιο του διευθυντή Νικόλαου Ευσταθιάδη.

⁹⁶. Ο Ιωάννης Οικονόμου, δάσκαλος από τα Αλάτσατα της Σμύρνης, υπηρέτησε 19 χρόνια στη Νέα Ιωνία μέχρι το 1946-47 που συνταξιοδοτήθηκε. Υπήρξε δραστήριος δάσκαλος, ζούσε στη Νέα Ιωνία και συμμετείχε στη ζωή της σε πολλές δραστηριότητες (επίτροπος στην Ευαγγελίστρια κ.α.).

Σπανοπούλου, Ανδρονίκη Βατσαρέα και την Ουρανία Τριανταφυλλίδου. Το σχολ. έτος 1931-32 έχει 246 μαθητές με διευθυντή τον Ιωαν. Οικονόμου και δασκάλες την Ευφροσύνη Σπανοπούλου, Ανδρονίκη Βατσαρέα και Ουρανία Τριανταφυλλίδου. Το σχολ. έτος 1932-33, που έγινε η μεταφορά στα μεγάλα σχολεία το σχολείο έχει 304 μαθητές και προσωπικό τον Ιωαν. Οικονόμου, Ευφροσύνη Σπανοπούλου-Μεταφτσή, Ουρανία Τριανταφυλλίδου και τη Μαρία Παλλάς, γιατί φαίνεται σε σημείωση στο βιβλίο Πρωτοκόλλου του σχολείου να παίρνει αναρρωτική άδεια στις 8-3-1933, και την ίδια ημέρα (8-3-1933) ν' αναλαμβάνει υπηρεσία ο Νικ. Μπρούζος.

Αυτό το τελευταίο έτος 1932-33 παρατηρούμε μια θεαματική άνοδο των εγγραφέντων μαθητών. Στο 7ο, εγγράφονται 640 και στο 8ο, εγγράφονται 304 μαθητές (σύνολο 944). Αυτό οφείλεται, όπως είπαμε, στη συγχώνευση του 15ου, αλλά και στην αθρόα προσέλευση μαθητών του προσφυγικού συνοικισμού, που φοιτούσαν ενδεχομένως σε άλλα γειτονικά σχολεία, και τώρα που έγινε το μεγάλο σχολείο μαζεύτηκαν στον τόπο τους. Αυτό συμπεραίνεται και εκ του ότι και το επόμενο σχολικό έτος 1933-34 οι μαθητές φτάνουν τους 992 (572 στο 7ο και 420 στο 8ο).

Γ) Το 15ο σχολείο κατά τα επόμενα δύο σχολ. έτη 1930-31 και 1931-32 θα διατηρούσε Μαθητολόγιο, αλλά δεν το βρήκαμε. Σε εφημερίδα όμως εκείνης της εποχής ⁹⁷ διαβάσαμε ένα πίνακα εγγραφέντων, που παρουσιάζει και το 15ο ως διτάξιο με αριθμό μαθητών για το σχολ. έτος 1930-31 εγγραφέντες 218 και για το 1931-32 εγγραφέντες 208 μαθητές. Διευθυντής οπωσδήποτε ο Ιωάν. Μακρυγιάννης. Για το έτος 1932-33 που είδαμε πήγαν στα μεγάλα σχολεία έγινε η συγχώνευση, όπως γράψαμε, και από τότε χάνεται το σχολείο αυτό, για να φανεί πολύ αργότερα μετά την Κατοχή ως αυτόνομο δημοτικό σχολείο (σχολ. έτος 1955-56).

Πριν κλείσουμε όμως το κεφάλαιο αυτό με τα σχολεία εκείνης της περιόδου, από το 1924 μέχρι το σχολ. έτος 1933-34, οφείλουμε ν' αναφέρουμε και το Νηπιαγωγείο του προσφυγικού συνοικισμού.

Το νηπιαγωγείο της προσφυγικής Νέας Ιωνίας με τη νηπιαγωγό Ζηνοβία Κορδάτου

Εκείνη την εποχή τα νηπιαγωγεία ιδρύονταν σε περιοχές, που υπήρχε πρόβλημα γλωσσικής επάρκειας των παιδιών. Δυστυχώς για την ίδρυση και λειτουργία του νηπιαγωγείου στον προσφυγικό συνοικισμό δεν έχουμε καμία επίσημη πηγή, παρά μόνο προφορικές πληροφορίες. Το νηπιαγωγείο είναι συνδεδεμένο με τη νηπιαγωγό Ζηνοβία Κορδάτου, από τη Ζαγορά, ανιψιά

⁹⁷ . Πηγή: «ΛΑΪΚΗ ΦΩΝΗ », 9-12-1931 «Πόσοι μαθηταί ενεγράφησαν εφέτος ».

Το Νηπιαγωγείο στεγαζόταν στο υπόγειο του 7^{ου} Δημοτικού Σχολείου (σήμερα 1^ο Δ. Σ. Νέας Ιωνίας (κάτω δεξιά).

του ιστορικού Γιάννη Κορδάτου, την οποία πολλοί μαθητές θυμούνται. Ωστόσο, ούτε το « ΠΑΝΘΕΣΣΑΛΙΚΟ ΛΕΥΚΩΜΑ » του Θωμά Βινικίου (ΒΟΛΟΣ 1927), ούτε και η «ΕΠΕΤΗΡΙΣ ΤΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔ. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ ΕΤΟΥΣ 1929-30» αναφέρουν για νηπιαγωγείο και νηπιαγωγό Ζηνοβία Κορδάτου. Οι προφορικές όμως πληροφορίες επιμένουν ότι στα πρώτα προσφυγικά σχολεία που λειτουργούσαν στα διώροφα σπίτια ήταν και η Ζηνοβία Κορδάτου. Κάπου σ' ένα δωμάτιο κι αυτή θα μάζευε τα προσφυγόπουλα και τα μάθαινε «τραγουδάκια» όπως θυμάται κάποιος. Οι πληροφορίες συγκλίνουν ότι στη Νέα Ιωνία διορίστηκε το σχολ. έτος 1929-30, αφού απεφοίτησε από το διδασκαλείο Νηπιαγωγών της Καλλιθέας.

Η πρώτη γραπτή πληροφορία, που βρίσκουμε με τ' όνομά της, είναι στις 27 Μαΐου 1933 στη «ΛΑΪΚΗ ΦΩΝΗ», που μαζί με το προσωπικό των σχολείων, που παρουσίασαν τις γυμναστικές επιδείξεις στα καινούργια μεγάλα διδασκτήρια, αναφέρεται κι αυτή. Η επιμονή μου να βρω στοιχεία για τη νηπιαγωγό ξεκινάει από τη φήμη, που έχει αφήσει την εποχή εκείνη, η μοναδική για πολλά χρόνια. Στα μεγάλα σχολεία το Νηπιαγωγείο στεγαζόταν στο υπόγειο που βρίσκεται στην πλευρά του 7ου Σχολείου. Εκεί στο υπόγειο μαζεύονταν γύρω της πάνω από 100 παιδάκια-και ο γράφων- άκουαν την «κυρία» τους να τους μαθαίνει να «μιλούν σωστά ελληνικά», που ήταν ο

«Ενθύμιον Σχολικού Έτους 1950-1951 (Φωτογράφος: Αθαν. Τσολάκης).

**Η νηπιαγωγός Ζηνοβία Κορδάτου με τα νηπιά της κατά το σχολικό έτος 1950-51
(Προσφορά φωτογραφίας: Βασίλης Θεοδωρόπουλος).**

σκοπός του νηπιαγωγείου. Πρέπει να σημειωθεί ότι τότε σε ολόκληρο τον Βόλο - εκτός από το Άσυλο - δεν υπήρχε άλλο νηπιαγωγείο. Στο υπόγειο του 7ου σχολείου δούλεψε πάνω από είκοσι χρόνια και από τα χέρια της πέρασαν εκατοντάδες παιδιά που την έχουν στην καρδιά τους. Από τη Νέα Ιωνία έφυγε, μετά το 1953 με μετάθεση στον Βόλο.

Άλλες πληροφορίες για τα προσφυγικά σχολεία

Αξίζει να μελετήσουμε μερικά στοιχεία από τα επίσημα βιβλία των προσφυγικών πρώτων σχολείων, που λειτούργησαν τότε, μόλις κατοικήθηκε ο Συνοικισμός, το 1924 στα πρώτα σπίτια, στα Τετράγωνα. Στα βιβλία αυτά (Μαθητολόγιο και Γενικό Έλεγχο) θα βρούμε αρκετά ενδιαφέροντα πράγματα, που θα μας κάνουν να εκτιμήσουμε τη σχολική εργασία, που γινόταν. Ο αείμνηστος Νικόλαος Ευσταθιάδης, πρώτος δάσκαλος και διευθυντής του Α΄ προσφυγικού σχολείου αρρένων, που παρέμεινε οκτώ σχολικά έτη στο ίδιο σχολείο, έχει αφήσει πλήρες αρχείο των επίσημων βιβλίων (Μαθητολογίου και Γενικού Ελέγχου) γραμμένα όλα τα χρόνια από τον ίδιο με τα λοξά χαρακτηριστικά γράμματα με πέννα και με όλα τα στοιχεία με τάξη και ακρίβεια. Εμείς θα πάρουμε δειγματοληπτικά μερικά στοιχεία για να ζήσουμε τη σχολική ζωή με δασκάλους και μαθητές.

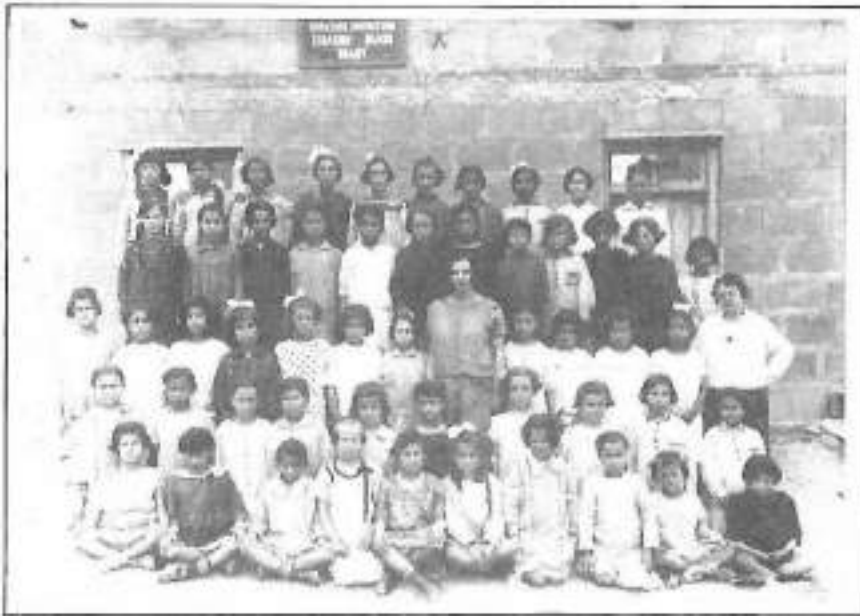

Το προσφυγικό Δημοτικό Σχολείο αρρένων κατά το σχολικό έτος 1924 - 25. Στη μέση ο διευθυντής Νικόλαος Ευσταθιάδης, έχοντας μπροστά του το γιό του Ευστάθιο. Δίπλα του η δασκάλα Δέσπω Αναστασιάδου. Μαθητές που αναγνωρίστηκαν: Καθήμενοι από τα αριστερά: 1. Βακαλούμης Αργύριος, 2. Γιουβάνογλου Νικ., 3. Κασούρης Μανώλης, 4. Παζινός Θεόδωρος, 5. Τσικράς Φώτης, 6. Σταθαράς Νικόλαος, 7. Λουκάκης Γεώργιος, 8. —, 9. Γιαμανόγλου Νικόλαος, 10. Δημάκης Νικόλαος, 11. Δροσόπουλος Θεοδόσης. Όρθιοι. Πρώτη σειρά: 1. Πρίαμος Κομνηνός - Χιωτάκης, 2. Παναγιώτης Κατσιρέλος, 3. Μαθιάδης Σταύρος, 4. Μούτσογλου Νικόλαος, 5. — 9. Δεύτερη σειρά: 1. Λαβίδας Γιάννης, 2.—, 3. Σαράφογλου, 4. Ψαριανός Κώστας, 5. —, 6. Μπόνος Δημήτριος, 7. Κεαμετζής Ανδρέας, 8. —, 9. Ανδρεάδης Παναγιώτης, 10. —, 11. Καβέκος Βασίλης. Τρίτη σειρά: 1. Σιγανός Δημήτριος, 2.—4., 5. Πεπονόπουλος Γεώργιος, 6—10, 11. Μπόνος Παναγιώτης.

α) Εγγραφές μαθητών - προσέλευση (στο σχολείο αρρένων)

Είχαμε πει ότι τα σχολεία άρχισαν να λειτουργούν το σχολικό έτος 1924-25. Βλέπουμε την εγγραφή τους κατά μήνα : Οκτώβριο 50, Νοέμβριο 41, Δεκέμβριο 31, Ιανουάριο 56, Φεβρουάριο 35, Μάρτιο 13 και Μάιο 1. Σύνολο 227.

Αυτή η σταδιακή προσέλευση δείχνει ότι συνεχώς έρχονταν πρόσφυγες και έπιαναν δωμάτια. Θυμόμαστε ότι τα επίσημα εγκαίνια της παράδοσης του Συνοικισμού (Νέας Ιωνίας) είχαν γίνει στις 28 Δεκεμβρίου 1924.

Το προσφυγικό Δημοτικό Σχολείο θηλέων κατά το σχολικό έτος 1924-25.
 Δασκάλες. Στη μέση: Ευφροσύνη Σπανοπούλου και δεξιά Ουρανία Τριανταφυλλίδου, διευθύντρια. Αναγνωρίστηκαν. Πρώτη σειρά καθήμενες: 1. Μαρία Κατιφιόγλου, 3. Ανίνα Βλαχοπούλου, 4. Παρασκευή Πατούχη, 5. Σοφία Μαχαιρά, 6. Αιλή Μακαρωνά, 7. Ευγενία Αρναούτογλου, 8. Φωτεινή Φωτίου, 9. Νίκη —, 10. Αγγέλα Τσάγγαρη. Δεύτερη σειρά. Καθήμενες στα γόνατα: 2. Άλκηστη Στυλιανού, 3. Μαρία Νικολάου, 4. Κρυσταλλία Γκοτζαμάνη, 5. Βασιλική Διαμαντίδου, 6. Μαρίνα Παρασκευά, 9. Ευθαλία Πόλη, 10. Κωνσταντία Πόλη. Όρθιες. Πρώτη σειρά: 1. Στέλλα Νάνου, 2. Δέσποινα Ρεβύθη, 4. Έλλη Φραγκούλη, 5. Σταματία Λουτράρη, 6. Πετρίδου —, 7. Μαύρου. Δεύτερη σειρά όρθιες: 2. Ευαγγελία Σινάνη, 3. Ανάστα Σωτηριάδη, 4. Αδαμαντία Χατζηβασιλείου, 5. Ευαγγελία Σκυριανού, 7. Κυριακούλα Εδίρνελη, 8. Σοφία Μαυρομάτη. Τρίτη σειρά όρθιες: 1. Στάσα Μπενάκη, 5. Ευαγγελία Κεσμετζή, 6. Σταυρούλα Βαρχαλαμά, 7. Κατίνα Αρναούτογλου, 9. Άννα Καλυβά. (Φωτ. προσφορά Αλέξ. Χρόνη).

Επομένως και από αυτά τα στοιχεία φαίνεται η ρευστότητα της εγκατάστασης των προσφύγων.

Αντιθέτως το επόμενο σχολικό έτος, όπως και το μεθεπόμενο, οι εγγραφές μαθητών γίνονται κανονικά στους πρώτους μήνες ως εξής:

Ενδεικτικό του προσφυγικού Δημοτικού Σχολείου αρρένων Βόλου (1924-25) με την υπογραφή του Νικ. Ευσταθιάδη (Αρχείο Πολ. Εστία Ν. Ιωνίας «ΙΩΝΕΣ»)

- Σχολικό έτος 1925-26: Σεπτέμβριος 204, Οκτώβριος 37, Νοέμβριος 13, Φεβρουάριος 2, Μάρτιος 2, σύνολο 258.

- Σχολικό έτος 1926-27: Σεπτέμβριος 266, Οκτώβριος 4, Νοέμβριος 3, Δεκέμβριος 2, Ιανουάριος 6, Φεβρουάριος 1, Μάρτιος 6. Σύνολο 288.

β) Διακοπή φοίτησης

Ένα άλλο στοιχείο, που μας προκαλεί θλιβερές σκέψεις και ερωτηματικά είναι η διακοπή φοίτησης που παρατηρούμε.

Διαβάζουμε τον παρακάτω πίνακα: (Από τον Γενικό Έλεγχο του σχολείου αρρένων):

α/α Σχολ. έτος	Εγγραφέν.	Εξετασθέν.	Απεχώρησαν	Προαχθέντες	Απορριφθέντες
1. 1924 - 25	224	185	39 (17%)	125	60 (32%)
2. 1925 - 26	258	202	56 (22%)	158	44 (22%)
3. 1926 - 27	278 ⁹⁸	215	63 (23%)	153	62 (29%)
4. 1927 - 28	227	180	47 (21%)	130	50 (28%)
5. 1928 - 29	276	223	53(20%	160	63 (28%)
6. 1929 - 30	289	254	35(12%)	190	64 (25%)

Παρατηρούμε ότι το ποσοστό αυτών των μαθητών, που διακόπτουν τη φοίτηση («απεχώρησαν») είναι μεγάλο. Επίσης το ποσοστό των απορριπτομένων είναι εντυπωσιακό. Εδώ μπορεί να ειπωθούν πολλά...

γ) Πρόοδος μαθητών- βαθμολογία

Η κλίμακα της βαθμολογίας μέχρι το σχολ. έτος 1928-29 ήταν από το 2 έως το 6 με τους χαρακτηρισμούς: Άριστα (6), Λίαν καλώς (5), Καλώς (4), Σχεδόν καλώς (3), οπότε έμενε ο μαθητής «στάσιμος», και Μετρίως (2) πάλι «στάσιμος». Μετά το 1929 -30 η κλίμακα έγινε από το 1 ως 10, όπως είναι μέχρι σήμερα.

Ένας πίνακας της βαθμολογίας του σχολείου αρρένων θα μας δείξει, ότι οι δάσκαλοι σύμφωνα με τις επιταγές της νομοθεσίας και την πραγματικότητα, προσπαθούσαν να είναι ακριβοδίκαιοι και χρησιμοποιούσαν όλη την κλίμακα βαθμολογίας, χωρίς άλλες «παιδαγωγικές» σκοπιμότητες. Άλλωστε αυτό ήταν το πνεύμα της εποχής και δεν ήταν δυνατόν για τα προσφυγόπουλα να ισχύσουν διαφορετικά κριτήρια.

Διαβάζουμε τον πίνακα:

⁹⁸ . Το Μαθητολόγιο έχει 288 μαθητές.

**Πίνακας βαθμολογίας των μαθητών του προσφυγικού σχολείου αρρένων
σχολικού έτους 1924 - 25.**

Τάξη ⁹⁹	Εξετασθέντες	Προαχθέντες					Ποσοστό στασίων
		με 6	με 5	με 4	με 3	με 2	
Α'	89	4	13	33	30	9	44%
Β'	49	7	9	19	14	-	29%
Γ	31	7	6	12	4	2	19%
Δ'	16	1	4	10	1	-	6%
Σύνολο	185	19	32	74	49	11	32%

Μελετώντας τον πίνακα οριζόντια και κάθετα μπορούμε να κάνουμε πολλές σκέψεις και να βγάλουμε συμπεράσματα.

δ) Τα διδασκόμενα μαθήματα

Από τον Γεν.Έλεγχο μπορούμε να μάθουμε τα μαθήματα, που διδάσκονταν: Οι Α' και Β' τάξεις διδάσκονταν: Θρησκευτικά, Ελληνικά, Αριθμητική, Γεωγραφία (Πατριδογνωσία), Γυμναστική, Καλλιγραφία, Ιχνογραφία, Ωδική, Χειροτεχνία.

Οι Γ' και Δ' τάξεις διδάσκονταν: Θρησκευτικά, Ελληνικά, Αριθμητική, Ιστορία, Γεωγραφία, Φυσ. Ιστορία, Καλλιγραφία, Ιχνογραφία, Ωδική, Χειροτεχνία (Γ').

ε) Η διαγωγή του μαθητή

Αυτή, όπως είναι γνωστό, σημειωνόταν στα επίσημα βιβλία και στο ενδεικτικό, που έπαιρνε ο μαθητής στο τέλος της χρονιάς, εφόσον, βεβαίως, προβιβαζόταν. Είναι χαρακτηριστικό, ότι υπάρχουν όλες οι διαβαθμίσεις και δεν είναι η καταχώρηση απλώς τυπική και για όλους ίδια.

Οι διαβαθμίσεις της διαγωγής για το σχολείο των αρρένων είναι: «κοσμιοτάτη» και «κοσμία».

Για το σχολείο των θηλέων υπάρχει μια διαφοροποίηση με εκτενέστερη περιγραφή της διαγωγής, χωρίς να είμαι σε θέση να δώσω κάποια εξήγηση. Έτσι σημειώνεται: «αρίστη», «κοσμιοτάτη», «κοσμία», «λίαν καλή», «μέτρια» και «χρηστή».

Ας δούμε δυο πίνακες, έναν του σχολείου αρρένων και έναν άλλο του σχολείου θηλέων για το σχολικό έτος 1924-25.

⁹⁹ . Τότε το δημοτικό σχολείο είχε μόνο 4 τάξεις. Δεν είχε Ε' και Στ'.

Τα μεγάλα σχολεία όπως είναι σήμερα (7^ο και 8^ο Δημοτικά Σχολεία Βόλου).

Διαγωγή	Σχολείο αρρένων τάξεις (αριθμός μαθητών)			
	Α΄	Β΄	Γ΄	Δ΄
Κοσμιωτάτη	10	19	26	16
Κοσμία	79	30	5	-
Σύνολο	89	49	31	16

Διαγωγή	Σχολείο θηλέων τάξεις(αριθμός μαθητριών)			
	Α΄	Β΄	Γ΄	Δ΄
Αρίστη	63	14	8	4
Κοσμιωτάτη	1	-	-	1
Κοσμία	-	10	4	1
Λίαν καλή	1	-	-	-
Καλή	5	9	4	1
Μετρία	-	2	-	1
Χρηστή	4	-	-	-
Σύνολο μαθ.	74	35	16	8

Στ) Συνθήκες σχολικής εργασίας**(αίθουσες - θρανία - γραφικά είδη μαθητών - βοηθητικά βιβλία)**

Είχαμε δει ότι στεγάζονταν στα διάφορα προσφυγικά σπίτια ανατολικά της Ευαγγελίστριας μέχρι το σχολ. έτος 1932-33. Το μικτό σχολείο χρησιμοποιούσε για διδακτήριο, όπως είχαμε δει, δυο οικήματα στα Γερμανικά. Μέσα, λοιπόν, στα προσφυγικά δωμάτια στριμώχνονταν τα παιδιά, καθισμένα σε πάγκους για να χωράνε περισσότερα. Θρανία πρέπει να είχαν λίγα. Διαβάσαμε σε προηγούμενες σελίδες ότι ο Μικρασιατικός Σύνδεσμος παρακαλούσε την Επιτροπή Αποκαταστάσεως Προσφύγων να επιτρέψει να χορηγηθεί ένα μέρος της ξυλείας, που προοριζόταν για την ανέγερση των σπιτιών, για να χρησιμοποιηθεί για κατασκευή θρανίων «... έχοντες υπ' όψιν ότι ελλείπει θρανίων η διδασκαλία γίνεται πλημμελέστατα...» («ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ», 20 Νοεμβρίου 1924).

Όσο για αγορά γραφικής ύλης (τετράδια, μολύβια κ.ά. η δημαρχία έδινε κάποιο χρηματικό ποσό και αγοραζόταν από τα βιβλιοπωλεία και έπειτα μοιραζόταν στα παιδιά. Στην καλύτερη περίπτωση τους έδιναν σημειώματα και πήγαιναν τα προσφυγόπουλα και έπαιρναν τα γραφικά που είχαν ανάγκη.

Το Αναγνωστικό και όποιο άλλο βοηθητικό βιβλίο χρειαζόταν ο καθένας τα αγόραζε μόνος του. Δεν υπήρχε τότε η δωρεάν παιδεία και χορήγηση βιβλίων από το κράτος. Οι μαθητές πλήρωναν για εγγραφές, για χαρτόσημα στο ενδεικτικό τους, για ν' αγοράσουν τα απαραίτητα βιβλία τους. Οι μαθητές της Α' τάξης χρησιμοποιούσαν για να μάθουν τα πρώτα γράμματα πλάκες και κοντύλια (αβάνια και κονδύλια).

Μπορούμε, λοιπόν, να πούμε συμπερασματικά, ότι μέσα σε τέτοιες συνθήκες εργασίας, με τόσα παιδιά, μέσα σ' ένα δωμάτιο με πρωινό και απογευματινό ωράριο, με ακριβοδίκαιη και λεπτομερέστατη βαθμολογία, χαρακτηρισμούς διαγωγής, με οργάνωση γιορτών κ.α. δραστηριοτήτων, οι

Απολυτήριο του 7^{ου} Δ. Σ. Βόλου σχολ. έτους 1946-47 με υπογραφή του δ/τή Ιωάννη Οικονόμου (Αρχείο «ΙΩΝΕΣ»)

δάσκαλοι και δασκάλες, αλλά και τα ίδια τα παιδιά επιτελούσαν έναν άθλο. Ειδικότερα στους δασκάλους και δασκάλες και των τριών προσφυγικών σχολείων των οποίων τα ονόματα μένουν στις καρδιές των πρώτων προσφύγων και σημειώνονται σ' αυτό το βιβλίο, οφείλεται ένας μεγάλος έπαινος και μια εξαιρετική τιμή.

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΤΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ
ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΔΕΚΑΕΤΙΑ
(ΑΠΟ ΤΟ 1924-25 ΜΕΧΡΙ ΤΟ 1934-35)

Σχολ. έτος	Τίτλος σχολείου - Διδακτικό προσωπικό	Αριθμός μαθητών σχολείου	Σύνολο μαθητών σχολείων
	1. Α΄ Προσφυγικόν τετρατάξιον αρρένων Βόλου Διευθυντής : Νικόλαος Ευσταθιάδης, Δέσποινα Αναστασιάδου, Ιουλία Ζαχαροπούλου, Αγαθονίκη Τριανταφυλλίδου, ... 227		
1924 – 25	2. Α΄ Τριτάξιον προσφυγικόν θηλέων Βόλου Ουρανία Τριανταφυλλίδου, Ευφροσύνη Σπανοπούλου, Θεανώ Παλάζογλου, Μαρία Παλλάς ..... 169.....		396
	1. Α΄ Τετρατάξιον προσφυγικόν αρρένων Βόλου (διδακτικό προσωπικό το ίδιο) 258		
1925-26	2. Α΄ Τριτάξιον προσφυγικόν θηλέων Βόλου (διδακτικό προσωπικό το ίδιο)..... 220.....		478
	1. Α΄ Τετρατάξιον προσφ. αρρένων Βόλου (διδ. προσω- σωπικό το ίδιο και η Βικτωρία Κρυσταλλίδου)... 288		
1926-27	2. Α΄ Τριτάξιον προσφυγικόν θηλέων Βόλου (διδακτικό προσωπικό το ίδιο)..... 241		
	3. Β΄ Προσφυγικόν μικτόν Βόλου διευθύντρια: Ελένη Καμινάρη, Αδελαΐς Πάτση .... 65.....		594
	1. Α΄ Τετρατάξιον προσφυγικόν αρρένων Βόλου (διδ. προσωπικό το ίδιο πλην, ίσως, της Βικτωρίας Κρυσταλλίδου, που θα πήγε στο μικτό προσφυγικό) .255		
1927-28			

Το Χρονικό της Νέας Ιωνίας 1924 -1994

2. Α΄ Τριτάξιον προσφυγικόν θηλέων Βόλου

(διδασκτικό προσωπικό το ίδιο)..... 201

3. Β΄ Προσφυγικό μικτό Βόλου, διευθύντρια : Ελένη Καμινάρη, Αδελαιΐς Πάτση, Βικ. Κρυσταλλίδου..... 191 .. **647****1. Α΄ τετρατάξιον προσφυγικόν αρρένων Βόλου**

(ως μικτό ανεπίσημα - διδ. προσωπικό το ίδιο) ... 292

2. Β΄ τριτάξιον προσφυγικόν θηλέων Βόλου

(ως μικτό ανεπίσημα) διευθυντής: Ιωάννης Οικονόμου και δασκάλες είναι οι ίδιες..... 219

1928-29**3. Β΄ Προσφυγικόν μικτόν Βόλου,**διευθύντρια: Ελένη Καμινάρη, Αδελαιΐς Πάτση, Βικωρία Κρυσταλλίδου ..... 254...**765****(Μετονομασία των σχολείων)****1. 7ον τετρατάξιον σχολείον Βόλου**, διευθυντής:

Νικ. Ευσταθιάδης, Ιουλία Ζαχαροπούλου, Δέσποινα Αναστασιάδου, Μαρία Παλλάς 295

2. 8ον τριτάξιον σχολείον Βόλου, διευθυντής: Ιωάννης

Οικονόμου, Ευφροσύνη Σπανοπούλου, Ουρανία Τριανταφυλλίδου, Ανδρονίκη Βατσαρέα..... 240

1929-30**3. 15ον διτάξιον σχολείον Βόλου**, διευθυντής: ΙωάννηςΜακρυγιάννης, Βικτωρία Κρυσταλλίδου, Αγαθονίκη Τριανταφυλλίδου ..... 166...**701****1. 7ο Δ.Σ.Βόλου** (διδ. προσωπικό το ίδιο) ..... 296**1930-31****2. 8ο. Δ.Σ.Βόλου** (διδ. προσωπικό το ίδιο) ..... 257**3. 15ο Δ.Σ. Βόλου** (διδ. προσωπικό το ίδιο)..... 218...**771****1. 7ο Δ.Σ. Βόλου** (διδακτικό προσωπικό το ίδιο ... 288**1931-32****2. 8ο Δ.Σ. Βόλου** (διδ. προσωπικό το ίδιο) ... 246**3. 15ο Δ.Σ. Βόλου** (διδ. προσωπικό το ίδιο). .... 208...**742**

(Μεταστεγάζονται από τα προσφυγικά οικήματα στο μεγάλο σχολείο και το 15ο Δ.Σ. συγχωνεύεται στο 7ο).

1932-33**1. 7ο Δ.Σ. Βόλου.** διευθυντής μέχρι στις 11-11-1932

1932-33

ο Ν. Ευσταθιάδης, Ιουλία Ζαχαροπούλου, Δέσποινα
 Αναστασιάδου, Ιωάν. Μακρυγιάννης (15ο),
 Αγαθονίκη Τριανταφυλλίδου (15ο)..... 640
2. 8ο Δ.Σ. Βόλου ,διευθυντής: Ιωάννης Οικονόμου,
 Ευφροσύνη Σπανοπούλου, Ανδρονίκη Βατσαρέα,
 Ουρανία Τριανταφυλλίδου, Μαρία Παλλάς,
 Νικ. Μπρούζος ..... 304.....**944**
 (σ.σ. Το 8^ο Δ.Σ. έχει περισσότερους δασκάλους και λιγότερους – μισούς
 μαθητές από το 7^ο Δ.Σ. Το πιθανότερο θα είναι, όταν πήγαν στα μεγάλα
 σχολεία, άσχετα τι έγραψαν στα Μαθητολόγια του κάθε σχολείου, να
 μοίρασαν τους μαθητές σε ανάλογο αριθμό κατά τάξη και δάσκαλο).

1933-34

1. 7ο Δ.Σ. Βόλου, διευθύντρια: Αγαθονίκη Τριαντα-
 φυλλίδου και το υπόλοιπο προσωπικό ίδιο..... 572
2. 8ο Δ.Σ. Βόλου,διευθυντής : Ιωάν. Οικονόμου και
 το υπόλοιπο προσωπικό ίδιο..... 420...**992**

1934-35

1. 7ο Δ.Σ. Βόλου, διευθυντής: Ιωάν. Οικονόμου
 για πολλά χρόνια,μέχρι το 1946 – 47..... 468
2. 8ο Δ.Σ. Βόλου, διευθύντρια: Ανδρονίκη Βατσαρέα
 μέχρι το σχολ. έτος 1938-39..... 658..**1.126**

***

3. Η ΠΡΩΤΗ ΜΙΚΡΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΡΙΑΣ

(έτος ανέγερσης 1926)

Είδαμε, ότι το 1924, στις 28 Δεκεμβρίου, έγιναν τα επίσημα εγκαίνια της εγκατάστασης των προσφύγων στα πρώτα σπίτια, τα λεγόμενα Τετράγωνα και έτσι άρχισε να κυλάει η ρόδα της ζωής στον άλλοτε Ξηρόκαμπο, τον γυμνό και άδενδρο τόπο. Στο μεταξύ αρχίζει η αλματώδης ανέγερση και άλλων προσφυγικών κατοικιών. Μέσα στο καλοκαίρι του 1925 ανεγείρονται τα λεγόμενα Τσιμεντένια στα δυτικά της κεντρικής πλατείας (Ευαγγελίστριας). Έλειπε όμως από τον συνοικισμό ένας ιερός ναός, μια εκκλησία, που οι πρόσφυγες την είχαν ανάγκη για να τελούν τα θρησκευτικά τους καθήκοντα. Και να η ευκαιρία να συμπληρωθεί αυτό το κενό. Στις 25 Οκτωβρίου 1925 προκηρύσσονται δημοτικές εκλογές. Αντίπαλοι δήμαρχοι είναι Σπύρος Σπυρίδης και ο Κ. Καρτάλης. Έτσι έχουμε προεκλογικούς λόγους και υποσχέσεις. Ο Σπύρος Σπυρίδης σε προεκλογικό του λόγο στον προσφυγικό συνοικισμό «*υπόσχεται την ανέγερσιν ναού* » («ΣΗΜΑΙΑ», 12 Οκτωβρίου 1925).

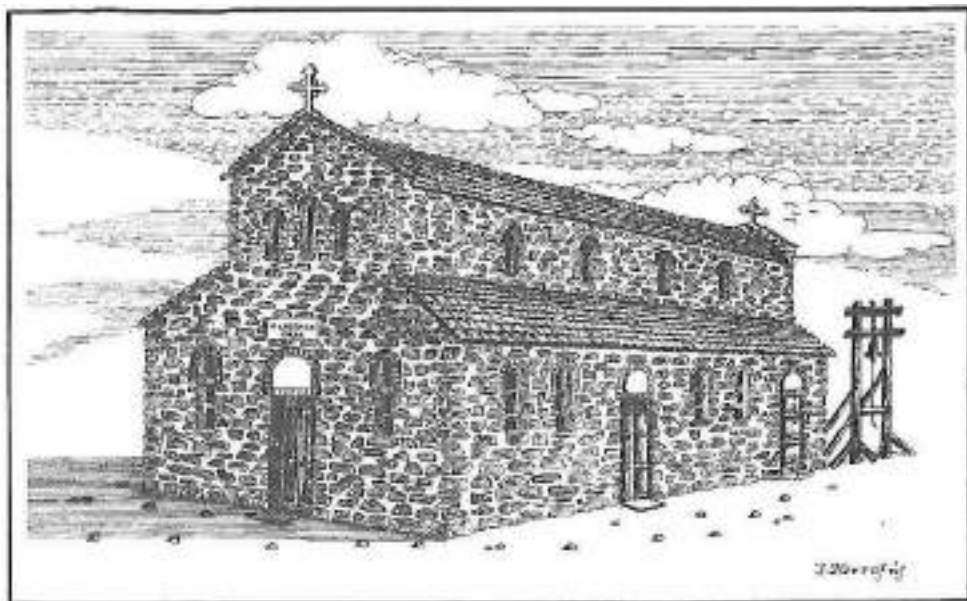
Και πραγματικά, όταν μετά τις εκλογές βγήκε δήμαρχος ο Σπ. Σπυρίδης, κράτησε την υπόσχεσή του και έλαβε σχετική μέριμνα στις πρώτες αποφάσεις του δημοτικού συμβουλίου. Σε ειδησεογραφία της «ΣΗΜΑΙΑΣ», 24 Δεκεμβρίου 1925, που αναφέρονται διάφορες αποφάσεις του δημοτικού συμβουλίου γράφει: «*Εψηφίσθη πίστωσις δραχ. 150.000 διά την ανέγερσιν ναού εις τον προσφυγικόν συνοικισμόν*»¹⁰⁰ Να, λοιπόν, το πρώτο ξεκίνημα για την εκκλησία. Ακριβώς δύο μήνες μετά την πρώτη αυτή ευχάριστη είδηση, η «ΣΗΜΑΙΑ» στις 25 Φεβρουαρίου 1926 δημοσιεύει το επόμενο ουσιαστικό βήμα :

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ ΔΙΑΚΗΡΥΞΕΩΣ

Εκτίθεται εις μειοδοτικόν διαγωνισμόν εν τω Δημαρχιακώ καταστήματι την 1ην Μαρτίου ε.έ. και ώραν 11 π.μ. δι' ενσφραγίστων προσφορών η εργασία ανεγέρσεως ιερού ναού εν τω προσφυγικώ Συνοικισμώ Βόλου «Νέα Ιωνία». Τα σχετικά της εργασίας ευρίσκονται κατατεθειμένα παρά τη Μηχανική Υπηρεσία του Δήμου Παγασών.

Εν Βόλω τη 24 Φεβρουαρίου 1926. Ο Δημαρχών Παγασών Ιωάννης Μπα-

¹⁰⁰ . Η σχετική απόφαση του δημοτικού συμβουλίου Παγασών (αριθμός 23, συνεδρία Β/23-12-1925) αναφέρει: «*Αποφασίζει την ανέγερση Ναού εν τω Συνοικισμώ των προσφύγων «Νέα Ιωνία», εγκρίνει την υπό του μηχανικού του Δήμου Δημητρίου Μυτιληναίου συνταχθείσαν μελέτην μετά του σχεδιαγράμματος και χορηγεί εκ του αποθεματικού κεφαλαίου του προϋπολογισμού του Δήμου της τρεχούσης χρήσεως 1925-26 έκτακτον πίστωσιν εκ δραχμών (150.000) εκατόν πενήτην χιλιάδων δια την δαπάνην της ανεγέρσεως*»)

Σχέδιο από μνήμης της πρώτης μικρής Ευαγγελίστριας (έτος ανέγερσης 1926) του Γιάννη Κονταξή.

κονικόλας.

Οι πρόσφυγες διαβάζουν και συγκινούνται, διαβάζουν και χαίρονται. Οι Μικρασιάτες, που ξεριζώθηκαν από τις πατρογονικές τους εστίες κουβαλώντας στους μπόγους τους τις εικόνες απ' το εικονοστάσι του σπιτιού τους ή από την εκκλησία του χωριού τους, αισθάνονται τώρα να συμπληρώνεται ένα μεγάλο κενό του συνοικισμού τους. Όπως δε γίνεται σπίτι χωρίς εικονοστάσι, έτσι δε γίνεται και συνοικισμός χωρίς την εκκλησία του. Εδώ και δυο χρόνια τώρα, 1924 και 1925, λείπει η εκκλησία τους, λείπει το κέντρο της θρησκευτικής λατρείας, αλλά και της κοινωνικής συνοχής. Άλλωστε, στο κέντρο του συνοικισμού, είχαν αφήσει μια μεγάλη πλατεία και είχαν πει θα γίνει εκεί εκκλησία. Να, λοιπόν, που η προσδοκία γίνεται πραγματικότητα.

Η δημοπρασία κατακυρώθηκε σε κάποιον μειοδότη, που όπως φαίνεται άρχισε τις εκσκαφές θεμελίων, γιατί 13 μέρες μετά, το Σάββατο 13 Μαρτίου 1926 η «ΣΗΜΑΙΑ» με μία μικρή, αλλά σημαντική είδηση αναγγέλλει:

ΑΝΕΓΕΡΣΙΣ ΝΑΟΥ

Αύριον Κυριακήν περί ώραν 10 π. μ. παρουσία της Α. Σεβασμιώτητος του

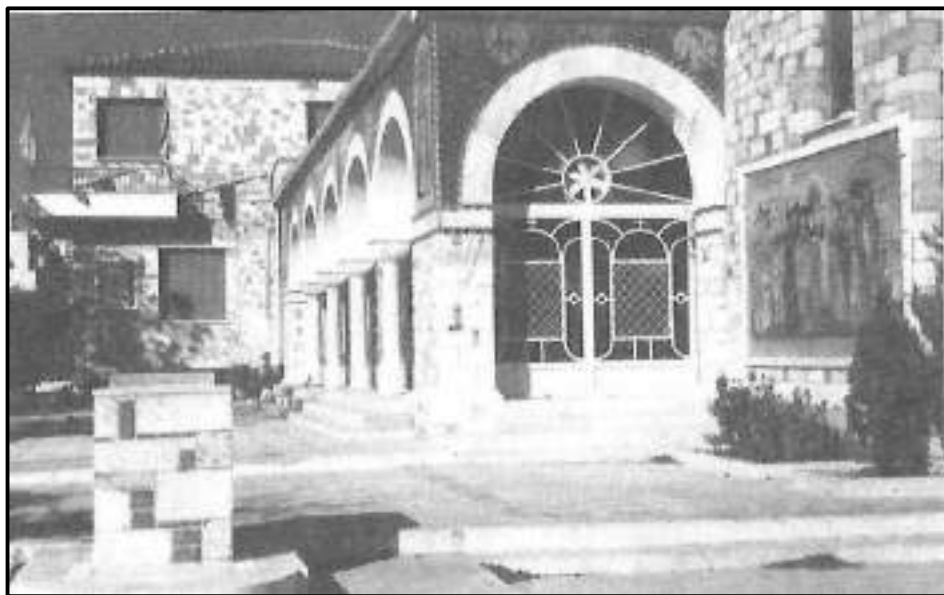
«1927: Πάσχα στον Συνοικισμό» γράφει η φωτογραφία του φωτ. Ιωσαφάτ. Αριστερά διακρίνεται μέρος της εκκλησίας με το ικρίωμα του καμπαναριού. Στο βάθος της πλατείας τα δύο διώροφα δημοτικά σχολεία. (Φωτογραφία από το Αρχείο Ιερού Ναού Ευαγγελίστριας).

Μητροπολίτου Δημητριάδος και των αρχών, θα κατατεθή ο θεμέλιος λίθος του ιερού ναού, όστις θ' ανεγερθή εις τον Συνοικισμόν «Νέα Ιωνία».

Πριν τριάμισι σχεδόν χρόνια, στις 15 Αυγούστου 1923, ο ίδιος δεσπότης, ο Γερμανός, είχε ραντίσει με αγιασμό την κατάθεση του θεμέλιου λίθου του προσφυγικού συνοικισμού της Νέας Ιωνίας και τώρα καλείται πάλι στην κατάθεση του θεμέλιου λίθου της πρώτης εκκλησίας τους. (Σημείωση, νεότερη έρευνα: Όχι, δεν παρέστη, τότε, ο Μητροπολίτης Γερμανός («ΘΕΣΣΑΛΙΑ», 16-08-2023). Τότε η περιοχή αυτή, ο Ξηρόκαμπος, ήταν μια γυμνή και επίπεδη έκταση, χωράφια με πέτρες, αγκάθια, κάπαρες και λυγαριές. Από το 1924 όμως γέμισε σπίτια, άνθρωπος, ζωή, κίνηση. Στ' ανατολικά της μεγάλης πλατείας, εκεί που στεγάζονται τα σχολεία στα δύο διώροφα, τα μαθητούδια χαλούν τον κόσμο με τις φωνές και τα παιχνίδια τους.

Τα θεμέλια της εκκλησίας τους τα άνοιξαν ακριβώς απέναντι από τα σχολεία, στο δυτικό μέρος της πλατείας, που τότε χωριζόταν στη μέση από τον κεντρικό δρόμο, που πήγαινε ίσια στη στρατώνα. Το σχέδιο φαινόταν απλό. Ένα ορθογώνιο με διαστάσεις περίπου 20 μ. μήκος και 10 μ. πλάτος. Γύρω από τα θεμέλια είχαν κουβαλήσει τα πρώτα υλικά, πέτρες, άμμο, ασβέστη. Η εκκλησία θα γινόταν πετρόχτιστη, όπως ακριβώς και τα πρώτα σπίτια στα Τετράγωνα.

Ι. Ν. Ευαγγελίστριας. Αριστερά, σε πρώτο επίπεδο, ο πέτρινος βωμός, όπου ήταν η Αγία Τράπεζα της μικρής Ευαγγελίστριας

Και ήρθε η Κυριακή της κατάθεσης του θεμέλιου λίθου, 14 Μαρτίου 1926. Στη μεγάλη πλατεία θα ήσαν παρόντες όλοι οι κάτοικοι του προσφυγικού συνοικισμού «συν γυναίξί και τέκνοις», όπως συνήθιζαν. Αυτοί ήταν τότε, όσοι κατοικούσαν στα Τετράγωνα και στα Τσιμεντένια, περίπου 1.000 οικογένειες¹⁰¹. Οπωσδήποτε όμως, θα ήρθαν κι άλλοι πρόσφυγες από το Βόλο, που κατοικούσαν ακόμη σε σχολεία και αποθήκες, αλλά και πολλοί Βολιώτες για να δουν τον νέο συνοικισμό και τα σπίτια.

Με την παρουσία των αρχών του τόπου έγινε η κατάθεση του θεμέλιου λίθου.

Μετά δυο μέρες, την Τετάρτη, 17 Μαρτίου 1926, η «ΣΗΜΑΙΑ» δημοσιεύει για το γεγονός:

ΤΑ ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΤΟΥ ΕΝ ΙΩΝΙΑ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΥ ΝΑΟΥ

Την 11ην πρωινήν ώραν της Κυριακής εγένοντο εις τον προσφυγικόν Συνοικισμόν « Νέα Ιωνία» η θεμελίωσις του εκεί μέλλοντος ν' ανεγερθή ναού. Η εκκλησία αυτή ωνομάσθη «Ευαγγελισμός της Θεοτόκου», τα δε

¹⁰¹ . Τα 22 διώροφα δυτικά της πλατείας και στην οδό Ελευθ.Βενιζέλου (τότε Βυζαντίου) ήταν ακόμη ημιτελή χωρίς σκάλες .

1954: Η πλατεία Ευαγγελίστριας πριν διαμορφωθεί. Στο βάθος ο νέος μεγάλος ιερός ναός της Ευαγγελίστριας, που αποπερατώνεται. Αριστερά διακρίνεται μέρος της μικρής Ευαγγελίστριας με την καμπάνα κρεμασμένη σε δυο κολονάκια. Οι νεαροί της φωτογραφίας είναι (από αριστερά): Ο συγγραφέας του παρόντος, ο Θεμιστοκλής Καραγιάννης και ο Ντίνος Ψαλιδάκης.

εγκαίνια της ετελέσθησαν μετά πάσης λαμπρότητας. Παρέστησαν άπανσαι αι αρχαί της πόλεως, πολιτικάί και στρατιωτικάί, ο Δήμαρχος μετά του Δημοτικού Συμβουλίου, άπας σχεδόν ο προσφυγικός κόσμος και πολλοί εκ των εντοπίων. Κατά τα εγκαίνια εχοροστάτησεν ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Γερμανός.

Την ίδια ημέρα, Τετάρτη 17 Μαρτίου 1926, άλλη εφημερίδα του Βόλου «Η ΘΕΣΣΑΛΙΑ» δίνει τη δική της περιγραφή των εγκαινίων και μια ιδιαίτερη πληροφορία για το όνομα :

**ΚΑΤΑΘΕΣΙΣ ΘΕΜΕΛΙΟΥ ΛΙΘΟΥ
ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΥ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΥ**

Προχθές Κυριακήν περί την 11ην πρωινήν, παρουσία της Α.Σ. του Μητροπολίτου Δημητριάδος, του Δημάρχου μετά του Δημοτικού Συμβουλίου, του Προέδρου Επιτροπής Αποκαταστάσεως Προσφύγων κ. Χρησ. Λούλη, του Προέδρου του Μικρασιατικού Συνδέσμου κ. Βάρδα μεθ' ολοκλήρου του διοικητικού συμβουλίου αυτού, του Επιθεωρητού της Δημοτικής Εκπαιδεύσεως Μαγνησίας κ. Αραβώση, του Προέδρου του Βι-

ομηχανικού Επιμελητηρίου και άλλων επίσημων, καθώς και πολλού κόσμου εγένετο η τελετή της καταθέσεως του θεμελίου λίθου του ιερού ναού, όστις θ' ανεγερθή εις τον συνοικισμόν «Νέα Ιωνία». Κατά πληροφορίας μας, η αποπεράτωσις του ναού τούτου θα απαιτήση δίμηνον περίπου χρονικόν διάστημα. Μετά την αποπεράτωσιν θα δοθή υπό της Α.Σ.(σ.σ. Αυτού Σεβασμιότητος, δηλ. του Μητροπολίτη) και το όνομα κατά την ημέραν των εγκαινίων. Η μεγάλη πλειονότης των κατοίκων του συνοικισμού, ως θετικώς πληροφορούμεθα, ιδίως δε αι γυναίκες, επιμένουσι όπως αφιερωθή ο ιερός ναός εις τον Ευαγγελισμόν της Θεοτόκου.

Ο ανδριάντας του εθνομάρτυρα Χρυσοστόμου Σμύρνης που υψώνεται σε μνημείο στα ανατολικά της πλατείας Μητροπόλεως των Αθηνών (Έργο του γλύπτη Κ. Δημητριάδη, 1936).

Για την κατασκευή του διενεργήθηκε πανελλήνιος έρανος το 1929, στον οποίον συμμετείχαν και οι Βολιώτες (γηγενείς και πρόσφυγες), όπως θα διαβάσουμε πιο κάτω.

Στις δυο περιγραφές, βλέπουμε μια διαφορά γύρω από το όνομα του ιερού ναού. Ο Μικρασιάτης Πέτρος Παλαμηδάς σε ένα δημοσίευμα του στον «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ» στις 14.5.1969 γράφει γι' αυτό το θέμα: «...ο ναός είχε αρχικώς αποφασισθή να αφιερωθή εις την Αγίαν Φωτεινήν εις μίαν σύσκεψιν προσφυγικών παραγόντων, πολλοί όμως εξήτησαν να αφιερωθή εις την Μεγαλόχαρην, η οποία μας γλίτωσε από την καταστροφή του 1922. Και η γνώμη των πολλών επεκράτησεν ».

Τεσσερισήμισι μήνες μετά τη θεμελίωση του ναού, με Διάταγμα που υπογράφει ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας Θεόδωρος Πάγκαλος και ο υπουργός Παιδείας και

**Η προτομή του
εθνομάρτυρα
Χρυσοστόμου Σμύρνης,
στην πλατεία της
Ευαγγελίστριας**

**(Έργο γλύπτη Νικόλα,
1970)**

Θρησκευμάτων Γ. Σπυρίδωνος όπου δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (Φ.Ε.Κ.), στο φύλλο 259 με ημερομηνία 31 Ιουλίου 1926, στο πρώτο τεύχος, διαβάζουμε: «*Εν Νέα Ιωνία-Βόλου ιδρύεται ενοριακός ναός ο Ευαγγελισμός της Θεοτόκου*». Η είδηση αυτή είναι σημαντική, γιατί είναι η επίσημη γενέθλια ημέρα του ναού, αλλά και γιατί για πρώτη φορά σε επίσημο έγγραφο (Φ.Ε.Κ.) γράφεται το τοπωνύμιο της συνοικίας «Νέα Ιωνία».

Στην ειδησεογραφία της «ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ», στη θεμελίωση, διαβάσαμε ότι «*κατά πληροφορίας μας η αποπεράτωση του ιερού ναού τούτου θ' απαιτήσει δίμηνον περίπου χρονικόν διάστημα*». Φαίνεται όμως ότι οι πληροφορίες της δεν επαληθεύτηκαν, γιατί μετά από επτά μήνες, στις 11 Οκτωβρίου 1926, διαβάζουμε στη «ΣΗΜΑΙΑ» μια μακροσκελέστατη, όσο και συγκινητική έκκληση του Παμπροσφυγικού Σύλλογου Βόλου «*προς την κοινωνίαν του Βόλου, όπως θελήση και συνδράμη το έργον της αποπερατώσεως της εκκλησίας του συνοικισμού*» :

ΠΑΜΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΒΟΛΟΥ

Ο Παμπροσφυγικός Σύλλογος Βόλου ευρίσκεται εις την ανάγκην να απευθύνη την κάτωθι έκκλησιν προς την κοινωνίαν Βόλου, όπως θελήση να συνδράμη το έργον της αποπερατώσεως της εκκλησίας του συνοικισμού προσφύγων. Όλοι οι επιθυμούντες να συνεισφέρωσι δύνανται να προσέρχονται εις τα γραφεία του Παμπροσφυγικού Συνδέσμου (στενόν Τραπέζης Αθηνών) και εγγράφωσι με τας ιδίας χείρας των τα ονόματά των ως και τα ποσά, εις τον υπ' αυτού ανοιχθέντα κατάλογον, ο οποίος θα δημοσιεύεται αυθημερόν εις τας εγχωρίους εφημερίδας.

Αδελφοί συμπολίται

Πέρα εκεί κάτω στον Ξηρόκαμπο, μαζευτήκανε όλα τα θύματα, ορφανά και απροστάτευτα του αγρίου κεμαλισμού του αιμοσταγούς Τούρκου. Είναι εκείνα τα ερείπια της Μικράς Ασίας και Θράκης, που μία μαύρη ημέρα του Σεπτεμβρίου 1922, που η τύχη τα εξέβρασε στην πόλιν σας. Για μας αυτή η ημέρα είναι μία ημέρα αλησμόνητη, που σας είδαμε, αγαπητοί αδελφοί, όλοι σας ηνωμένοι να μας προσφέρετε ό,τι μπορούσατε για να μετριάσητε έναν πόνο, που θεραπεία δεν είχε. Δεν θα λησμονήσουμε ποτέ το ό,τι μας εκάνατε. Και ίσως αυτή τη στιγμή στην ψυχή σας, να ψιθυρήσετε δύο λόγια πικρά, γιατί και από μας βρεθήκανε μερικοί να σας βρίσουνε, χωρίς να συλλογιστούνε τι κάνουνε και εκείνοι, που σας βρίσανε σας είναι γνωστοί και σε μας άσπονδοι εχθροί.

Σε όλα τα καλά που μας κάνατε μέχρι σήμερα, προσθέσατε ακόμη μία καλωσύνη, γιατί αυτή τη φορά πρόκειται για να μας βοηθήσετε να βολέψωμε μια εκκλησία προσφυγική εκεί πέρα στον Ξηρόκαμπο, για να

Κάθε χρόνο, στις 15 Αυγούστου η Δημοτική Αρχή, από το 1977, τελεί επιμνημόσυνη δέηση υπέρ των θυμάτων της Μικρασιατικής Καταστροφής και καταθέτει στεφάνι στην προτομή του εθνομάρτυρα Χρυσοστόμου Σμύρνης. Στη φωτ. ο αντιδήμαρχος Φώτης Λαμπρινίδης καταθέτει στεφάνι, 15-08-1993.

μπορούμε και ημείς όλοι εκεί κάτω μαζεμένοι, σε εκείνο το μικρό παρακλήσι, το φτωχό και ορφανό να λέμε «δόξα τω Θεώ», που αξιωθήκαμε και πάλι εκκλησία μας να δούμε. Και μια παρηγοριά περισσότερη θα έχουμε, γιατί θα έχουμε και τα μαρτυρικά μας εικονίσματα και ίσως πάλι μια ημέρα θα τα πάμε εκεί κάτω! Εκεί κάτω όπου τα άταφα κόκαλα των δικών σας παιδιών μαζί με τα ιδικά μας, μας φωνάζουνε «Ένωση και εκδίκηση» ζητούνε.

Εκ του Γραφείου του Παμπροσφυγικού Συνδέσμου».

Αν προσέξουμε την ανακοίνωση του Παμπροσφυγικού Συνδέσμου, θα διαπιστώσουμε ότι πέρα από την έκκληση για βοήθεια στην ανέγερση του ναού και τους επαίνους για τους Βολιώτες, που τους συνέτρεξαν στην αρχή, όταν έφτασαν στο λιμάνι, τότε, το 1922, καταλήγει με την ελπίδα της επιστροφής στην πατρίδα, που δεν εννοεί να τη θεωρεί χαμένη, και την ένωσή της με την Ελλάδα!

Για το αποτέλεσμα αυτής της θερμής έκκλησης δε βρήκαμε ειδησεογραφία, ούτε κατάλογο συμπολιτών μας με προσφορές τους μέχρι το τέλος του 1926.

Έτσι μπήκαμε στο 1927. Τον Μάρτιο του 1927 φαίνεται ότι ο ναός έχει τελειώσει γιατί στις 25 Μαρτίου 1927, την ημέρα του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου και της Εθνικής Εορτής στα «ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ» της «ΣΗΜΑΙΑΣ» διαβάζουμε:

Η ΠΑΝΗΓΥΡΙΣ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ

Σήμερον εορτάζει εις τον προσφυγικόν συνοικισμόν «Νέας Ιωνίας» ο νεόδμητος ναός του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου. Η πανήγυρις η οποία θα διαρκέση επί τριήμερον θα προσελκύση ολόκληρον την πόλιν μας, ευνοούντος και του καιρού, και θα παρουσιάση κατά τας προβλέψεις επιτυχίαν εξαιρετικήν. Πολύ δε δικαίως, το μιν, διότι όλοι θα σπεύσουν να γνωρίσουν τον νέον ναόν του οποίου αι εικόνες εξαιρετικής αξίας, τέχνης και αρχαιολογίας είναι κειμήλια περισωθέντα εκ της μεγάλης καταστροφής, το δε, δια να επισκεφθούν τον ωραίον συνοικισμόν και γνωρίσουν την ζωήν και τα έθιμα των αδελφών μας προσφύγων.

Ένα χρόνο λοιπόν μετά τη θεμελίωσή του ο ναός είναι έτοιμος και πανηγυρίζει. Για εγκαίνια δε γίνεται πουθενά λόγος. Φαίνεται όμως ότι αυτές τις ημέρες θα έγιναν και τα εγκαίνια, Κυριακή 27 Μαρτίου 1927, αφού όπως γράφει η εφημερίδα «η πανήγυρις θα διαρκέση επί τριήμερον», και ο ναός είναι «νεόδμητος και έχει εικόνες εξαιρετικής αξίας, τέχνης και αρχαιολογίας, που είναι κειμήλια περισωθέντα εκ της μεγάλης καταστροφής». Για τις εικόνες αυτές θα διαβάσουμε σχετικά και στις επόμενες σελίδες.

Ο ναός, όπως γράψαμε, και όπως τον θυμούνται οι παλιότεροι κάτοικοι της Νέας Ιωνίας, ήταν ορθογώνιος, πετρόχτιστος, αλλά όχι με πέτρες πελεκητές, όπως ο σημερινός. Για καμπαναριό είχαν κατασκευάσει στο ανατολικό μέρος, δίπλα απ' το ιερό, ένα ξύλινο ικρίωμα και πάνω σ' αυτό κρέμασαν την καμπάνα. Αργότερα με τον καιρό, που σάπισαν τα ξύλα, κρέμασαν την καμπάνα σε δυο κολονάκια στον τοίχο της εκκλησιάς, κοντά στο ιερό. Πάνω από τη δυτική κεντρική πόρτα υπήρχε μια μαρμαρίνη πλάκα, που έγραφε ότι ο ναός θεμελιώθηκε και χτίστηκε επί δημάρχου Σπύρου Σπυρίδη. Όταν γινόταν η πανήγυρη του Ευαγγελισμού, τον Δεκαπενταύγουστο, αλλά και το Πάσχα, για την εξυπηρέτηση του μεγάλου πλήθους, που έρχονταν, κατασκεύαζαν στη νότια πύλη με σανίδια και μουσαμάδες, ένα πρόχειρο στέγαστρο, που το στόλιζαν με σημαιούλες και με βάγια. Εκεί οι επίτροποι έδιναν τα κεριά, αλλά κι εκεί γινόταν η λαχειοφόρος για την ενίσχυση του ναού, από κεντήματα και άλλα χειροτεχνήματα, που πρόσφεραν οι γυναίκες της Νέας Ιωνίας.

Συγκινητική είναι η τελευταία πρόταση της εφημερίδας η οποία συνιστά έμμεσα στους Βολιώτες να επισκεφθούν το ναό και να γνωρίσουν «τον

1946: Η χορωδία από το αριστερό ψαλτήρι στον τοίχο της μικρής Ευαγγελίστριας. Στη μέση ο ψάλτης Δημήτρης Γιάκος, τότε στρατιώτης. Η φωτογραφία είναι «τραβηγμένη» από τον πλανόδιο φωτογράφο Σταύρο Κακαπάλογλου, που είχε στημένο το «κουτί» του στην πλατεία Ευαγγελίστριας

ωραίων συνοικισμών των αδελφών μας προσφύγων».

Αυτή η μικρή εκκλησία, εξυπηρέτησε τους κατοίκους για πολλά χρόνια και το 1959 κατεδαφίστηκε, γιατί δίπλα απ' αυτή υψώθηκε ο νέος μεγαλόπρεπος ναός που κοσμεί την πλατεία σήμερα. Εκεί που ήταν η Άγια Τράπεζά της, υπάρχει ένας πέτρινος βωμός, στη νοτιοδυτική γωνιά του σημερινού ναού, κοντά στο καμπαναριό. Από τη θέση αυτή μέχρι τον περίβολο του πάρκου σχεδόν ήταν το μήκος εκείνου του μικρού ναού. Η υπόλοιπη πλατεία ήταν ανοιχτή και συνήθως εκεί παίζαμε μπάλα ή τα «σκλαβάκια» ανάμεσα σε δυο ανεμικά πλατάνια, που είχαν φυτέψει. Στο βορεινό μέρος της εκκλησούλας, όχι κολλητά, υπήρχε ένας οικίσκος, που έμενε η κλησάρισα του ναού (για πολλά χρόνια θυμόμαστε την κυρα-Καλλιόπη Βακιρτζή). Εκεί κοντά ήταν το πηγάδι για το νερό και αργότερα μια βρύση, όταν έγινε δίκτυο ύδρευσης. Για 32-33 χρόνια τούτος ο μικρός ναός ήταν το κέντρο και η ψυχή της Νέας Ιωνίας. Η καμπάνα της διαλαλούσε τις χαρές, τις λύπες και τις λαχτάρες των κατοίκων της. Ο γράφων θυμάται τα δαιμονισμένα χτυπήματά της κατά τους συναγερμούς, όταν έρχονταν τα ιταλικά αεροπλάνα, τα χαρμόσινα καμπανίσματα για τις νίκες στο Αργυρόκαστρο και στο Τεπελένι, τα

πανηγυρικά και ατέλειωτα χτυπήματά της κατά την ημέρα της λευτεριάς μας από την γερμανική κατοχή, στις 19 Οκτωβρίου 1944, από το απόγευμα ως αργά το βράδυ.

Συνεχίζοντας την έρευνα στις εφημερίδες του Βόλου δε βρίσκω άλλη είδηση για την Ευαγγελίστρια, παρά μόνον την επόμενη χρονιά, το 1928. Έτσι στις 25 Μαρτίου 1928, ημέρα Κυριακή η «ΣΗΜΑΙΑ» δημοσιεύει:

ΠΑΝΗΓΥΡΙΣ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΥ «ΝΕΑ ΙΩΝΙΑ»

Ο προσφυγικός συνοικισμός «Νέα Ιωνία» πανηγυρίζει επ' ευκαιρία του Ευαγγελισμού, χάρις εις τον ομώνυμον ναόν. Ο ναός, τα διάφορα κέντρα και η είσοδος εις τον ναόν έχουν διακοσμηθή από χθες πανηγυρικός δια σημαιών πολυχρώμων κ.λπ. Η όψις της συνοικίας είναι εντελώς πανηγυρική λαμβάνουσα εξαιρετικήν ζωηρότητα εκ της εισροής αρκετού κόσμου. Εάν ο καιρός είναι καλός σήμεραν προμηνύεται συρροή πλήθους κόσμου.

Η διπλή γιορτή της 25ης Μαρτίου, εθνική για το 1821 και θρησκευτική για τον Ευαγγελισμό της Θεοτόκου, που γιορτάζεται στον μικρό ναό, στο κέντρο του προσφυγικού συνοικισμού, είναι το γεγονός της χρονιάς και οι πρόσφυγες άνοιγαν τα σπίτια τους, τα άσπριζαν, τα στόλιζαν και τα σημαιοστόλιζαν. Το ίδιο γινόταν και με τα μαγαζιά στον «Φαρδύ» από τη γέφυρα τον Κραυσίδωνα μέχρι την κεντρική πλατεία και την εκκλησιά. Την επόμενη ημέρα, Δευτέρα 26 Μαρτίου 1928, η «ΣΗΜΑΙΑ» θα σημειώσει:

**ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ
ΠΑΝΗΓΥΡΙΣ ΕΙΣ ΤΟΝ
ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΝ
ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΝ**

Μετά πάσης επισημότητας ετελέσθη χθες η θρησκευτική πανήγυρις εν τω

Ο παπα-Νικόλας Μαστρογιάννης από το Εγγλεζονήσι. Ο πρώτος ιερέας της Ευαγγελίστριας από το 1926 έως το 1928.

συνοικισμῶ «Νέα Ιωνία». Κατά την δοξολογίαν ὡς και καθ' ὅλην την ημεραν, παρέστη πλήθος κόσμου. Ο συνοικισμός παρουσίαζε πανηγυρικήν ὄψιν, ἀπαντα σχεδόν τα κατὰσθήματα εἶχαν σημαιοστολισθῆ. Αἱ εἰσπράξεις υπέρ του ιεροῦ ναοῦ Ευαγγελισμοῦ της Θεοτόκου ἦσαν ικανοποιητικά.

Αν λάβουμε υπόψη μας ὅτι τα περισσότερα κατὰσθήματα της Νέας Ιωνίας βρίσκονταν στον «Φαρδύ» (τότε οδός Χαλκηδόνας), μπορούμε να φανταστούμε τι πανηγυρικό θέαμα παρουσίαζε με τον σημαιοστολισμὸν αὐτὸν και τον κόσμον, που ἐρχόταν ἀπὸ τον Βόλον.

Και φτάνουμε σε μια θρησκευτική - κοσμική εἶδηση, η οποία και σήμερα εξακολουθεῖ να δημοσιεύεται στις εφημερίδες. Είναι ο στολισμὸς των Επιταφίων της Μ. Παρασκευῆς στις διάφορες ἐκκλησίες του Βόλου, ὅπου ονομαστικά αναφέρονται ποιες κυρίες και δεσποινίδες στόλισαν τον Επιτάφιο της ἐνορίας τους. Ἐτσι για πρώτη φορά αναφέρεται και η Ευαγγελίστρια στη « ΣΗΜΑΙΑ » του Μ. Σαββάτου, 14 Απριλίου 1928, ἀνάμεσα στις ἐκκλησίες του Βόλου:

Ο ναός του προσφυγικῶ συνοικισμοῦ

Πολύ υπέροχος ο επιτάφιος του ναοῦ του προσφυγικῶ συνοικισμοῦ

Ο παπα-Νικόλας Καραπαπαδάκης ἀπὸ το Τσεσνεῖριο της Νικομήδειας. Εφημερίος ἀπὸ το 1928 ἕως το 1956, 28 χρόνια.

Νέας Ιωνίας, στολισθείς υπό των δίδων Θάλειας Αρώνη, Έλλης Γούναρη, Λουκίας Τόλια, Ευαγγελίας Ματθαίου, Αριστέας Παναγιωτοπούλου και Κωστούλας Δ.

Σε έναν άλλο Επιτάφιο του έτους 1933, 15 Απριλίου η «ΛΑΪΚΗ ΦΩΝΗ» σημειώνει: «Τον Επιτάφιο της Ευαγγελιστρίας Νέας Ιωνίας εστόλισαν οι δίδες Μπενάκη, Μακαρωνά, Κασούρη, Ζαμπέτογλου, Λουκίδου, Χιώτογλου, Παυλοπούλου, Παπάζογλου ως και αι κυρίαί Αθ. Μπενάκη, Νησιώτη και Βουγιουκλάκη».

Από το 1928 αναφέρεται και πανηγύρι τον Δεκαπενταύγουστο. Στη «ΣΗΜΑΙΑ», στις 17 Αυγούστου 1928, που αναφέρονται τα διάφορα πανηγύρια της περιοχής μας, όπως του Αγίου Λαυρεντίου και της Μακρινίτσας, έχει και τη Νέα Ιωνία. Γράφει:

Η πανήγυρις του Συνοικισμού Νέας Ιωνίας

Επίσης μετά πάσης μεγαλοπρεπειάς ετελέσθη και η ετησία θρησκευτική πανήγυρις του συνοικισμού Νέας Ιωνίας.

Ο ναός κάθε χρόνο πανηγυρίζει δυο φορές και γίνεται το επίκεντρο εορτών στη Νέα Ιωνία, όπως φαίνεται από την ειδησεογραφία των εφημερίδων.

Οι πρόσφυγες έχουν τη «δική» τους εκκλησία στη Νέα Ιωνία και τα προσφυγικά σωματεία της πόλης μας αισθάνονται χρέος να τελέσουν τις διάφορες εκδηλώσεις τους σ' αυτή. Έτσι τα προσφυγικά σωματεία που είχαν την έδρα τους στον Βόλο, αλλά και στη Νέα Ιωνία, ετοιμάζουν μνημόσυνο για τα θύματα της Μικρασιατικής καταστροφής και στην Ευαγγελίστρια, παράλληλα μ' αυτό, που τελείται στον μητροπολιτικό ναό του Αγίου Νικολάου. Η «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» του Σαββάτου 23 Νοεμβρίου 1929 γράφει:

ΜΝΗΜΟΣΥΝΟΝ ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΣΜΥΡΝΗΣ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

Τελούντες την προσεχή Κυριακήν 24 τρέχοντος επιμνημόσυνον δέησιν εν τω Ιερώ Ναώ της Ευαγγελιστρίας (Συνοικισμός Νέας Ιωνίας) υπέρ αναπαύσεως των ψυχών των αιοδύμων μαρτύρων Μητροπολιτών Σμύρνης Χρυσοστόμου, Κυδωνίων Γρηγορίου, Μοσχονησίων Αμβροσίου και των σφαγιασθέντων κληρικών και λαϊκών αδελφών ημών κατά την Μικρασιατικήν Τραγωδίαν. Παρακαλούμεν υμάς, όπως προσερχόμενοι ενώσητε μεθ' ημών προς τον Ύψιστον τας δεήσεις σας.

Τα προσφυγικά σωματεία

Σύλλογος Προσφύγων «Νέα Ιωνία», Ένωσις Καϋστρίου Πεδίου, Σύλλογος Νικομηδείας, Σύλλογος Καππαδοκίας, Ένωσις Ελλήνων Υψηλών Τουρκίας, Σύνδεσμος Παμπροσφυγικός, Θρακικός Σύλλογος.

Να, λοιπόν, η αρχή της επιμνημόσυνης δέησης, που τελείται και τώρα κάθε Δεκαπενταύγουστο και ο Δήμαρχος της Νέας Ιωνίας καταθέτει δάφνινο

στεφάνι για τα θύματα της Μικρασιατικής κατάστροφής έξω στον περίβολο της Ευαγγελίστριας, μπροστά στην προτομή του Μητροπολίτη Χρυσοστόμου Σμύρνης.

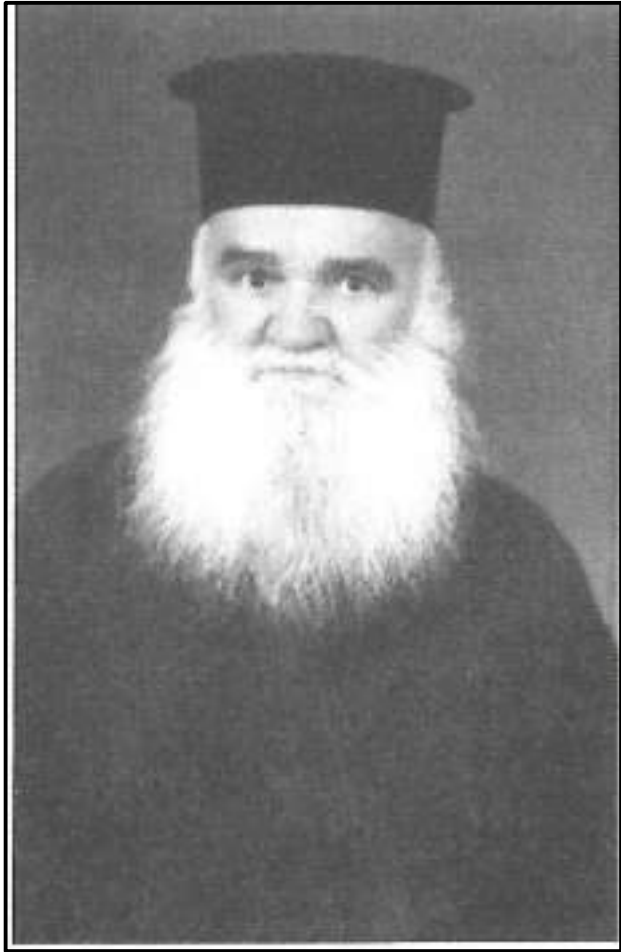
Παρόμοιο μνημόσυνο τελέστηκε και σε όλες τις εκκλησίες του Βόλου, και στον μητροπολιτικό ναό του Αγίου Νικολάου «παρέστησαν άπαναι αι αρχαί της πόλεως».

Στη « ΘΕΣΣΑΛΙΑ » της Δευτέρας 25 Νοεμβρίου 1929 διαβάζουμε για όλα αυτά τα μνημόσυνα:

**ΤΟ ΧΘΕΣΙΝΟΝ
ΜΝΗΜΟΣΥΝΟΝ
ΥΠΕΡ ΤΟΥ
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ
ΣΜΥΡΝΗΣ**

Χθες σύμφωνα με το επίσημον πρόγραμμα εψάλη επιμνημόσυνη δέησις εις όλας τας εκκλησίας της πόλεώς μας καθώς και εις τον Συνοικισμόν Νέας Ιωνίας υπέρ του Εθνομάρτυρος Μητροπολίτου Σμύρνης Χρυσοστόμου.

Επίσης διενεργήθη έρανος υπέρ της εν Αθήναις ανεγέρσεως μνημείου του σφαγιασθέντος Ιεράρχου. Κατά την τέλεσιν του μνημοσύνου εις τον μητροπολιτικόν ναόν του Αγίου Νικολάου παρέστησαν άπαναι αι αρχαί της πόλεώς μας.

Ο παπα-Δημήτρης Δημητριάδης από την Κερασούντα του Πόντου, εφημέριος από το 1932 έως το 1964, 32 χρόνια.

Ήταν νωπές ακόμη οι πληγές της Μικρασιατικής Τραγωδίας και ο Ελληνισμός συνείχετο από τη θυσία των αθών θυμάτων, που πλήρωσαν την τουρκική θηριωδία του 1922, και γι' αυτό θεωρούσε χρέος του να τα τιμήσει ανάλογα. Στο πλαίσιο της τιμής αυτής ήταν και ένας πανελλήνιος έρανος που διενεργήθηκε εκείνη την εποχή για την ανέγερση μνημείου του Χρυσοστόμου Σμύρνης στην Αθήνα. Το μνημείο αυτό ανεγέρθηκε πίσω από τον μητροπολιτικό ναό των Αθηνών και στη μέση του υψώνεται ο ανδριάντας του μαρτυρικού Δεσπότη.

Στις εφημερίδες εκείνης της εποχής υπάρχει ειδησεογραφία σχετική με εκλογές για την ανάδειξη επιτρόπων στους ναούς της πόλεώς μας. Υπήρχε νόμος σύμφωνα με τον οποίο οι επίτροποι εκλέγονταν από τον λαό με ψηφοφορία. Το 1927 βρήκαμε τέτοια ειδησεογραφία, με εκλογές επιτρόπων στις εκκλησίες του Βόλου, αλλά για την Ευαγγελίστρια δεν είχε τίποτα σχετικό, αν και αυτή (η Ευαγγελίστρια) από τις 31 Ιουλίου 1926, όπως είδαμε, είχε αναγνωρισθεί ως ενοριακός ναός.

Στη « ΛΑΪΚΗ ΦΩΝΗ » στις 17 Ιανουαρίου 1933 διαβάζουμε σχετικά:

Γενομένων αρχαιρεσιών προς εκλογήν Επιτρόπων του Ιερού Ναού Ευαγγελιστρίας, συνοικισμού Νέας Ιωνίας, εξελέγησαν επί 532 ψηφισάντων Επίτροποι οι: κ.κ Ιωάννης Παπαδόπουλος διά ψήφων 223, Ιωάννης Οικονόμου, δημοδιδάσκαλος διά ψήφων 213, Λεωνίδας Νησιώτης, φαρμακοποιός διά ψήφων 192 και Εμμαν. Σαβαλάκης διά ψήφων 158.

Αυτοί θα ήταν οι πρώτοι αιρετοί Επίτροποι της Ευαγγελίστριας. Σε προηγούμενα χρόνια διαβάσαμε να είναι επίτροποι (« ΛΑΪΚΗ ΦΩΝΗ », 7 Απριλίου 1931) και να υπογράφουν κάποια επιστολή οι: Γ. Δ. Τηλέφογλου, Α. Χαραλαμπίδης και Γεώρ. Κεσμετζής. Αυτοί θα ήταν οι πρώτοι επίτροποι χωρίς εκλογές, αφού το 1927 δεν βρήκαμε κάτι σχετικό, αν και η εκκλησία άρχισε να λειτουργεί από τους τελευταίους μήνες του 1926, ακόμη και ως μισοτελειωμένη.¹⁰²

Τα επίσημα βιβλία της Ευαγγελίστριας αρχίζουν τις εγγραφές από τον Δεκέμβριο του 1926. Συγκεκριμένα αναγράφονται: Στις 5 Δεκεμβρίου 1926 τελείται ο πρώτος γάμος μεταξύ του Ιωάννη Αλεξ. Μάλλια και της Στυλιανής Νικ. Σιγανού. Στις 14 Δεκεμβρίου 1926 γίνεται η πρώτη κηδεία του Γεωργίου Γούναρη ετών 58. Στις 15 Δεκεμβρίου 1926 βαπτίζεται «εν τη οικία η κόρη του Παναγ. Βαφειάδη και της Βιργινίας Κιρλή και ονομάζεται Κωνσταντία.

Στις 17 Δεκεμβρίου 1926 βαπτίζονται τα τρίδυμα του Νίκου Αθηναίου και της Φωτεινής και ονομάζονται Αγγελική,

¹⁰². Μαρτυρία (10- 4-1992) της Μαρίας Σταθαρά, Μικρασιάτισσας ετών 81, που θυμόταν την κηδεία του πατέρα της στις 21 Οκτωβρίου 1926 μέσα στην εκκλησία «καραγιαπί». Άλλωστε, διαβάσαμε και την έκκληση του Παμπροσφυγικού Συνδέσμου για αποπεράτωση του ναού στις 11 Οκτωβρίου 1926.

Ονούφριος και Σταύρος, Ιερέας που τέλεσε τα μυστήρια και τις ιερές τελετές είναι ο Νικόλαος Μαστρογιάννης, που φαίνεται στα βιβλία μέχρι το Δεκέμβριο του 1927.

Ας μπούμε σ' εκείνον τον μικρό ναό να λειτουργήσουμε την πρώτη χρονιά 1926-1927. Μέσα στο ιερό ιερουργεί ο παπα-Νικόλας Μαστρογιάννης από το Εγγλεζονήσι (πέθανε 3 Μαρτίου του 1928). Δεξιός ψάλτης ο Σωτήρης Μειμάρογλου από τη Μαγνησία, ψέλνει τα βυζαντινά μέλη μέσα από τα μουσικά χειρόγραφα βιβλία του που τα έφερε από τη Μικρά Ασία και αριστερός ο Δημήτρης Χατζηνικολάου από τη Γιαλοβα της Νικομήδειας, που αργότερα έγινε παπάς. Νεωκόρος, που γνωρίζει άριστα την εκκλησιαστική τάξη και την τηρεί με ευλάβεια, γιατί και στην πατρίδα του τα Θείρα το ίδιο διακόνημα υπηρετούσε, είναι ο μπαρμπα-Γιάννης Σκαλίδης. Στους τοίχους ενάγυρα κρεμασμένες οι μεγάλες εκείνες μικρασιάτικες εικόνες,-που έφεραν οι πρόσφυγες μαζί τους¹⁰³. Το εκκλησίασμα, όλοι πρόσφυγες, στριμωγμένοι, πες κολλημένοι ο ένας στον άλλο, όπως στα σπίτια τους, προσεύχονται, γιατί έτσι έμαθαν, ζητούν να πάρουν δύναμη για να υπερνικήσουν τις δυσκολίες της ζωής τους. «Πλούσιοι επώχευσαν και επείνασαν οι δε εκζητούντες τον Κύριον ουκ ελαττωθήσονται παντός αγαθού» (Ψαλμος 33, 12).

Ο παπα-Σωτήρης Σιδηρόπουλος από τα Πλάτανα της Τραπεζούντας του Πόντου. (Όλες οι φωτ. των ιερέων προέρχονται από το αρχείο του Ι. Ν. Ευαγγελίστριας).

¹⁰³. Αυτές οι μικρασιάτικες εικόνες υπάρχουν σήμερα στο γυναικωνίτη του μεγάλου ναού της Ευαγγελίστριας συντηρημένες μέσα σε ειδικά πλαίσια και κορνίζες. Περισσότερα γι' αυτές θα διαβάσουμε στις επόμενες σελίδες.

Και στα κατοπινά χρόνια, που ήρθαν και οι άλλοι Μικρασιάτες παπάδες, ο παπα - Νικόλας Καραπαπαδάκης από το Τσεσνεϊριο της Νικομηδείας το 1928, ο παπα-Δημήτρης Δημητριάδης, αργότερα, από την Κερασούντα του Πόντου και ο παπα-Σωτήρης Σιδηρόπουλος από τα Πλάτανα της Τραπεζούντας (αναφερόμαστε σ' αυτούς που θήτευσαν πολλά χρόνια), οι πρόσφυγες βίωναν έντονα τη θρησκευτική τους πίστη. Ποιος δε θυμάται εκείνες τις καταλυτικές ακολουθίες της Μ. Εβδομάδας και ποιος δεν έχει συγκλονισθεί και δεν έχει κλάψει μαζί με τον παπα-Σωτήρη, όταν τη Μ. Πέμπτη σήκωνε τον εσταυρωμένο κι έψαλε μ' εκείνη τη στεντόρεια, γοερή και ραγισμένη φωνή του, το «*Σήμερον κρεμάται επί ξύλου ο εν ύδασι την γην κρεμάσας...*»! Στιγμές αλησμόνητης θρησκευτικής κατάνυξης για τους πρώτους πρόσφυγες. Τα Πάθη του Χριστού, γίνονται πάθη δικά τους...

Πριν φύγουμε απ' τη μικρή Ευαγγελίστρια, που τα δύσκολα εκείνα χρόνια, τα προσφυγικά, τα κατοχικά και τα μετακατοχικά, έδρασε σαν φιλόστοργη μητέρα, παρέχοντας κάθε είδους βοήθεια στους, κατά κανόνα, ασθενέστερους οικονομικά κατοίκους της Νέας Ιωνίας, αξίζει να φέρουμε στο νου μας τους ανθρώπους, που γύρω από αυτήν, πρόσφεραν ανιδιοτελώς τις υπηρεσίες τους. Σ' αυτό θα μας βοηθήσει ένα δημοσίευμα του φαρμακοποιού από τη Νέα Ιωνία Κυριάκου Νησιώτη, που γράφτηκε στην εφημερίδα «ΠΡΩΙΝΗ της Δευτέρας», 23 Δεκεμβρίου 1985. Διαβάζουμε:

**« ΠΡΟΣΚΛΗΤΗΡΙΟ » ΕΥΓΕΝΩΝ ΨΥΧΩΝ
ΣΤΗΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΡΙΑ ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ**

Θαρρώ τούτες τις μέρες, που μας τις θύμισε ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης (με τις σχετικές εκδηλώσεις του Πνευματικού Κέντρου), πως πάλι αντηχεί το βαρύ εκείνο γλωσσίδι της καμπάνας μας, σαν να θέλει να μας μαζέψει πάλι για μια ακόμη φορά, ζωντανούς κι αποθαμένους. Όλους όσοι μόχθησαν, τόσο για το μεγάλο και το στόλισμα της καινούριας «Ευαγγελίστριας», όσο και αυτούς, που μόχθησαν στο φιλάνθρωπο έργο της Εκκλησίας μας, δηλ. στην οργάνωση συσσιτίων, της επισκέψεως στα σπίτια των ασθενών, στο ιατρείο της ΕΟΧΑ (Επιτροπή Οργανώσεως Χριστιανικής Αλληλεγγύης), που ήταν απέναντι από την εκκλησία κ.λπ.

*Ας θυμηθούμε νοερά ανθρώπους, που δεν είναι πια αναμεσά μας σ' ένα χώρο ιερό, που δεν υπάρχει πια - στην παλιά μας «Ευαγγελίστρια».
Να θυμηθούμε το φιλάνθρωπο ζευγάρι, τον Αποστόλη και τη Βασιλεία Βολίδη, την Κατερίνα Αλτίνογλου, τον Γιώργη Μιχαηλίδη, τον Θωμά Λαζάκη, τον Κώστα Βλαχόπουλο, τον Κώστα Τερζίδη, τον Γιάννη και τη Φεβρωνία Βρακίδη, την Κατίνα Μειμάρογλου, τις μορφές των παπάδων*

μας, (του παπά-Νικόλα, του παπα-Σωτήρη, του παπα-Δημήτρη), την Ελένη Πετράκη, τη Σοφία Χατζηλιάδου (Βουρούκου), τη Σταματία Ανανιάδου, τον Θόδωρα Δανηλίδη και άλλες και άλλους πολλούς. Όμως να μην ξεχάσω μια ακόμη ψυχή. Είναι η αξέχαστη Ελένη Γεωργίου (Μιχαλοπούλου). Χήρα μαυροφορεμένη - νέα κοπέλα (που παρά το πρόσφατο πένθος της) - περνούσε τη γέφυρα του Κραυσίδωνα κάθε πρωί για να δώσει στη Νέα Ιωνία τις καλές της υπηρεσίες. Ήταν μα ψυχή, που εμείς οι πρόσφυγες της δώσαμε, μα και μας έδωσε την καρδιά της.

Θυμάμαι τους εκλεκτούς γιατρούς, που δέχτηκαν να συνεργαστούν με την Εκκλησία και να προσφέρουν δωρεάν τις υπηρεσίες τους στην περίθαλψη απόρων ασθενών της ενορίας μας. Τον Γιώργο Σταμόπουλο, τον Νίκο Κατιρτζόγλου, τον Γεώργιο Νικολαΐδη, τον Βαγγέλη Σκούρα.

Μια εποχή βάλουμε στο νού μας, που έφυγε, γεμάτη όμως από αναμνήσεις σε πολύ στενόχωρο και σκοτεινό καιρό, στα χρόνια της Κατοχής.

4. Η ΖΩΗ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΗ ΝΕΑ ΙΩΝΙΑ **ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΧΡΟΝΙΑ**

Ο πληθυσμός μέχρι σήμερα

Ο Ξηρόκαμπος, «ο πέραν του χειμάρρου Κραυσίνδωνος», τόπος, που σ' αυτόν τις 15 Αυγούστου 1923 θεμελιώθηκε ένας νέος συνοικισμός, η «Νέα Ιωνία», από τον Ιανουάριο του 1924, όπως είδαμε, άρχισε να κατοικείται από ένα ποικιλώνυμο πλήθος ανθρώπων, των προσφύγων της Μικρασιατικής Τραγωδίας του '22, που αρχίζουν να γράφουν την ιστορία τους στη νέα τους πατρίδα. Σημαντικά ή και ασήμαντα γεγονότα, απλές ειδήσεις γραμμένες στα φυλά των εφημερίδων, ανθρώπινη δραστηριότητα, συνθέτουν ένα μωσαϊκό, που αξίζει, νομίζω, να διαβαστεί, για να ζήσουμε μαζί με τους ταλαίπωρους πρόσφυγες τα πρώτα χρόνια, κυρίως, της ζωής τους στη Νέα Ιωνία. Ίσως φαίνονται ασήμαντες σήμερα αυτές οι απλές λεπτομέρειες της ζωής τους, αλλά, πιστεύω, έχουν κάποια αξία, γιατί είναι η πρώτη ανάσα της σημερινής πόλης, η πρώτη δραστηριότητα των ανθρώπων μέσα σ' έναν τόπο, που σε λίγα σχετικά χρόνια με μεγάλα άλματα απλώθηκε, αυξήθηκε, προόδευε. Αρκεί ν' αναφέρουμε την αύξηση του πληθυσμού από τότε που ιδρύθηκε μέχρι σήμερα :

1923: Στον Ξηρόκαμπο μένουν λίγες οικογένειες (ντόπιοι) στην μικρή συνοικία της Αγίας Βαρβάρας.

1924: Κατοικούν οι πρώτοι πρόσφυγες στα Τετράγωνα περίπου 2500-3000 ψυχές.

1928: Επίσημη απογραφή ως συνοικία του Βόλου, Νέα Ιωνία 6.186 κάτοικοι.

1940: Η Νέα Ιωνία σ' αυτή την απογραφή δε φαίνεται ως ξεχωριστή συνοικία του Βόλου και απογράφεται μαζί με το Βόλο (σύνολο 54.919 κάτοικοι).

1947: Απογραφή προκειμένου να γίνει Δήμος Νέας Ιωνίας 13.706 κάτοικοι.

1951: Επίσημη απογραφή ως Δήμος Νέας Ιωνίας 13.946 κάτοικοι.

1961: Επίσημη απογραφή ως Δήμος Νέας Ιωνίας 18.203 κάτοικοι.

1971: Επίσημη απογραφή ως Δήμος Νέας Ιωνίας 19.955 κάτοικοι.

1981: Επίσημη απογραφή ως Δήμος Νέας Ιωνίας 24.433 κάτοικοι.

1991: Επίσημη απογραφή ως Δήμος Νέας Ιωνίας 28.537 κάτοικοι ¹⁰⁴.

Εμείς θα ξεφυλλίσουμε τις εφημερίδες εκείνης της εποχής, στις οποίες αποτυπώνεται ο παλμός της καθημερινής ζωής και θα σημειώσουμε τα ασημαντα ή σημαντικά γεγονότα, που διαδραματίζονται στη Νέα Ιωνία, κυρίως τα πρώτα χρόνια της ζωής της. Για να έχουμε μια συνολική εικόνα, όλα αυτά τα κατατάξαμε σε κατηγορίες, όπως γίνεται και στις εφημερίδες. Έτσι λοιπόν θα διαβάζουμε σαν να έχουμε ανοιγμένη μια μεγάλη εφημερίδα, στην οποία περιλαμβάνονται διαχρονικά τα διάφορα γεγονότα.

Αθλητικά:

Γυμναστικός Σύλλογος Βόλου η «ΝΙΚΗ» (1924)

Η ιστορία του αθλητικού αυτού σωματείου είναι συνυφασμένη με την ιστορία της Νέας Ιωνίας. Την ίδια χρονιά, το 1924, γεννήθηκαν στον προσφυγικό συνοικισμό και είναι έννοιες αξεχώριστες τόσο, που Νέα Ιωνία να σημαίνει « ΝΙΚΗ » και « ΝΙΚΗ » να σημαίνει Νέα Ιωνία. Και δεν είναι τυχαίο αυτό. Οι Μικρασιάτες πρόσφυγες διωγμένοι από την πανάρχαια ελληνική τους πατρίδα, έφεραν μαζί τους μέσα στους μπόγους και στην καρδιά τους το αθλητικό ιδεώδες που λάτρευαν και καλλιεργούσαν. Και ακριβώς μόλις κούρνιασαν, μόλις έβαλαν το κεφάλι τους, μα σε αποθήκες,

¹⁰⁴ . Σε εισήγηση αρμόδιας επιτροπής προς το Υπουργείο Οικονομικών για τη σύσταση Δημόσιας Οικονομικής Υπηρεσίας (Δ.Ο.Υ.) Α΄ Τάξεως (Εφορία και Ταμείο) στο Δήμο Νέας Ιωνίας, αναφέρεται: « Ο Δήμος Νέας Ιωνίας Μαγνησίας, έχει πληθυσμό σύμφωνα με την απογραφή του μηνός Μαρτίου, 28.000 κατοίκους, οι οποίοι μαζί με τους ετεροδημότες ανέρχονται σε 40.000 περίπου κατοίκους ». (Νομαρχία Μαγνησίας, Διεύθυνση Επιθεώρησης και Συντονισμού Δ.Ο.Υ. αριθμ. πρωτοκόλλου 1248/8-11-1993).

Ο τίτλος-λογότυπος της ΝΙΚΗΣ

σε σχολεία, σε χαμόσπιτα, ξεπήδησε από μέσα τους ο αθλητισμός, που δίνει φτερά στο σώμα, στο νου και στην καρδιά, δίνει δύναμη, ενθουσιασμό και αισιοδοξία.

Η αγαπημένη τους ομάδα η « ΝΙΚΗ » τους έδινε ζωή. Μέσα στα σκληρά χρόνια της δουλειάς και της βιοπάλης, αυτή ήταν η ψυχή τους και η ανάσα τους. Όλη την εβδομάδα ζούσαν και περίμεναν να την καμαρώσουν, να τη ζητωκραυγάσουν, να την εγκαρδιώσουν κάθε Κυριακή στο γήπεδο. Η νίκη της « ΝΙΚΗΣ » γινόταν επιτυχία δική τους και η ήττα συμφορά τους. Γιατί η «ΝΙΚΗ» ήταν κοντά τους στα Τετράγωνα, στα Γερμανικά, στα Τζαμαλιώτικα, στον γείτονά τους, στον εργάτη, στον κουρέα, στον μπακάλη, στον χασάπη, στον γιο τους, στον αδερφό τους, στον πατέρα τους...

Για την ιστορία της «ΝΙΚΗΣ» ο Αθλητικός Οργανισμός του Δήμου Νέας Ιωνίας, με την ευκαιρία συμπλήρωσης 70 χρόνων ζωής και δημιουργίας, από το 1924 μέχρι το 1994, θα κυκλοφορήσει ένα βιβλίο του Γιώργου Τσιντσίνη με όλες τις λεπτομέρειες και τη δράση του ιστορικού σωματείου. Εμείς εδώ θα περιοριστούμε σε συμβολική αναφορά, γιατί ακριβώς, όπως είπαμε στην αρχή, η ιστορία της «ΝΙΚΗΣ» αρχίζει παράλληλα με την ιστορία της Νέας Ιωνίας, το 1924.

Η «ΝΙΚΗ» είναι το πρώτο προσφυγικό σωματείο, που έχει σκοπό τον αθλητισμό¹⁰⁵. Ιδρύθηκε στις 19 Αυγούστου 1924 με την επωνυμία «Γυμνα-

¹⁰⁵ . Από το ανάτυπο του 10^{ου} τόμου του Αρχείου Θεσσαλικών Μελετών «Ευρετήριο των αναγνωρισμένων προσφυγικών σωματείων του Πρωτοδικείου Βόλου 1914-1971», Βόλος 1992, του Βαγγέλη Νίκου, σελ. 307.

στικός Σύλλογος Προσφύγων Βόλου» και με σκοπό: «*Η διάδοσις και επέκτασις της γυμναστικής εις απάσας τας κοινωνικάς τάξεις των προσφύγων*». Ένα χρόνο μετά, στις 29 Σεπτεμβρίου 1926 τροποποιεί την επωνυμία της και το καταστατικό της ως «Γυμναστικός Σύλλογος «Η ΝΙΚΗ», τέως Γυμναστικός Σύλλογος Προσφύγων Βόλου» και σκοπός: «*Η διάδοσις και επέκτασις της γυμναστικής και της σωματικής αγωγής*». Φεύγει η λέξη, που περιόριζε το φάσμα των μελών του, δηλαδή η λέξη «προσφύγων» και μπαίνει ένας ευρύτερος σκοπός, «*ο της σωματικής αγωγής*». Το γεγονός, όμως, είναι τούτο: Μπορεί να έφυγε η λέξη «προσφύγων» για γενικότερους λόγους, ωστόσο «Η ΝΙΚΗ» στελεχώθηκε, ανδρώθηκε, προόδευε και μεγαλούργησε, ως ποδοσφαιρική ομάδα, τουλάχιστον, με αθλητές, που προέρχονταν από τη Νέα Ιωνία, ήταν Μικρασιάτες ή παιδιά Μικρασιατών προσφύγων.

Για την ιστορία και μόνο, εδώ θα παρουσιάσουμε όποιες και όσες ειδήσεις βρήκαμε στις εφημερίδες των πρώτων χρόνων, έτσι αποσπασματικά, χωρίς απαίτηση μιας ολοκληρωμένης παρουσίασης της μεγάλης ιστορίας της «ΝΙΚΗΣ», που θα μας δώσει το υπό έκδοση βιβλίο του Γιώργου Τσιντσίνη. Η πρώτη είδηση, που βρίσκουμε στην εφημερίδα «ΣΗΜΑΙΑ» στις 28 Μαρτίου 1927:

ΑΘΛΗΤΙΚΑ ΝΕΑ

Χθες εν τη πλατεία Γεωργίου του Α' ετελέσθησαν αγώνες ποδοσφαίρου μεταξύ των ομάδων Ομίλου Εκδρομέων και Γυμναστικού Συλλόγου «Νίκη». Κατόπιν ωραίου αγώνος αμφοτέραι αι ομάδες ανεδείχθησαν ισόπαλοι με 1-1. Την ομάδα της «Νίκης» αποτελούν οι κάτωθι παίκται: Μαγουλάς (αρχηγός), Σωτηρόπουλος, Ζαντερίου, Φαρζάν, Παντελάρας, Αϊδινλής, Μαλούδης, Κουτσομητάκης, Κόντζογλου, Συνανίδης και Παντελίδης.

Αυτή η ομάδα Εκδρομέων ήταν όπως το λέει και ο τίτλος της. Από αυτήν αργότερα, το 1932, βγήκε ο Ορειβατικός Σύλλογος Βόλου. Φαίνεται, τότε, είχε και ποδοσφαιρικό τμήμα. Εδώ διαβάζουμε ένα θρυλικό όνομα. Το όνομα του Μαγουλά, που υπηρέτησε τη «ΝΙΚΗ» μέχρι τον θάνατό του, από παίκτης, αρχηγός και πρόεδρος της ιστορικής ομάδας. Αυτά ως πρώτη είδηση, και συνεχίζουμε. Διαβάζουμε στην εφημερίδα «ΣΗΜΑΙΑ» τη Δευτέρα 12 Σεπτεμβρίου 1927:

ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΑ

Ετελέσθησαν χθες εις τον συνοικισμόν «Νέα Ιωνία» παρισταμένου αρκετού κόσμου ποδοσφαιρικοί αγώνες μεταξύ των αθλητικών ομάδων «Νίκη» του συνοικισμού και της «Ενώσεως Καπνεργατών». Μετά πεισματώδη αγώνα νικήτρια ανεδείχθη η πρώτη με τέρματα 1- 0.

Χαρακτηριστικό της είδησης αυτής είναι ότι, ο τίτλος της γράφει «ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΑ», ως να επρόκειτο για κάποιο θέμα, που αφορούσε τους πρόσφυγες π.χ. για κατοικίες, συσσίτια κ.λπ., όπως παρουσιάζονταν τέτοιες ειδήσεις εκείνη την εποχή και τις έγραφαν σε ειδική στήλη με τίτλο, που προαναφέραμε. Η εφημερίδα τη θεωρεί προσφυγική είδηση και όχι αθλητική, ίσως γιατί και τα δυο σωματεία ήταν προσφυγικά;¹⁰⁶. Και κάτι άλλο, που έχει κάποια σημασία. Γράφει: «Ετελέσθησαν χθες εις τον συνοικισμόν «Νέα Ιωνία» παρισταμένου αρκετού κόσμου».

Πού όμως; σε γήπεδο; Τέτοιο δεν υπήρχε. Προφορικές πληροφορίες αναφέρουν ότι στα πρώτα χρόνια χρησιμοποιήθηκε για γήπεδο στη Νέα Ιωνία, η μεγάλη πλατεία, που βρισκόταν η Ευαγγελίστρια. Μάλιστα σε ένα από τα διώροφα που είναι στα δυτικά, σε κάποιο δωμάτιο, ήταν τα γραφεία και αποδυτήρια μαζί. Όσο για τον πολύ κόσμο, αρκούσαν να μαζευτούν οι πρόσφυγες που κατοικούσαν εκεί γύρω από τα Τετράγωνα, τα Τσιμεντένια και τα Τζαμαλιώτικα, που ήταν χτισμένα μέχρι το 1927.

Η «ΝΙΚΗ», όπως και άλλα αθλητικά σωματεία τότε, καλλιεργούσε και τον κλασικό αθλητισμό και συμμετείχε σε αγώνες στίβου, που γίνονταν μεταξύ των σωματείων. Έτσι στη «ΣΗΜΑΙΑ» στις 29 Νοεμβρίου 1927 έχουμε αποτελέσματα από αγώνες στίβου:

ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ

Την παρελθούσαν Κυριακήν και ώραν 2.30~ μ.μ. ετελέσθησαν εις το Γυμναστήριον οι αθλητικοί αγώνες του Γυμναστικού Συλλόγου Βόλου και του Γυμ. Προσφύγων « Νίκη ». Τα αποτελέσματα έχουσι ούτω: ΑΝΔΡΩΝ: Δρόμος 100μ. α)...β)...γ) Γ. Μποσινάκης 12'' 2/5 (Προσφυγικός Σύλλογος ΝΙΚΗ). Δρόμος 800μ. α)...β)...γ) Γ. Φραγκούλης (Προσφυγικός Σύλλογος ΝΙΚΗ). Άλμα εις μήκος: α)... β)... γ) Γ. Μποσινάκης (Προσφυγικός Σύλλογος

¹⁰⁶ . Το άλλο σωματείο είχε πλήρη τίτλο: Σύνδεσμος Καπνεργατών και Καπνεργατριών Προσφύγων Βόλου «Η ΟΜΟΝΟΙΑ» (Βαγγέλη Νίκου, ό. π.) και φαίνεται, αν και επαγγελματικό σωματείο, είχε ποδοσφαιρική ομάδα.

ΝΙΚΗ). ΕΦΗΒΩΝ: Άλμα εις μήκος: α)...β)...γ) Απ. Τριγκώνης 4.92μ. (Προσφυγικός Σύλλογος ΝΙΚΗ). Άλμα τριπλούν: α)... β) Απ. Τριγκώνης 11.03μ. (Προσφυγικός Σύλλογος ΝΙΚΗ) γ)...

Οι διοικούντες το σωματείο προσπαθούν να βρουν χρηματικούς πόρους. Στη « ΣΗΜΑΙΑ » της 17ης Μαρτίου 1928 διαβάζουμε για μια απόφαση του δημοτικού συμβουλίου του Δήμου Παγασών:

Αποφάσεις του δημοτικού συμβουλίου επί του προϋπολογισμού 1928-29.

Εν τω μεταξύ εισέρχεται εις την αίθουσαν επιτροπή των αθλητικών σωματείων Προσφυγικού Συλλόγου «Η Νίκη» και «Ένωσις Κωνσταντινουπόλεως Βόλου» αιτούσαι την παροχήν υλικής ενισχύσεως του Δήμου υπέρ του σκοπού ον επιδιώκουσιν. Αποφασίζεται δε όπως αναγραφή εν τω προϋπολογισμώ κονδύλιον εκ δραχμών 30.000. Ψηφίζεται κονδύλιον εκ δραχ. 15.000, παρ' όλην την αρνητικήν στάσιν του κ. Δημάρχου επί της παροχής του κονδυλίου.

Η «ΝΙΚΗ» είναι ένα δραστήριο αθλητικό σωματείο και συμμετέχει ή διοργανώνει αγώνες, όπως αυτούς που διοργάνωσε σε εσωτερικό ποδοσφαιρικό πρωτάθλημα.

Στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» της Τρίτης 27 Αυγούστου 1929 διαβάζουμε:

Αθλητική ζωή

Εσωτερικό ποδοσφαιρικό πρωτάθλημα Γ .Σ. Νίκη, Ηρακλής και Ολυμπιακός. Χθες συναντήθηκαν εις το γήπεδον της Νέας Ιωνίας αι ως άνω ομάδες διά το εσωτερικόν πρωτάθλημα της Νίκης. Ηρακλής-Ολυμπιακός 3- 0, Νίκη -Απόλλων εις την πλατείαν Γεωργίου Α' ταυτοχρόνως. Η Νίκη επέτυχε 3-0. Ο αγών όμως θεωρείται ισόπαλος λόγω του ότι η πρώτη ομάς δίδει 3 τέρματα χαριστικά. Από τη Νίκη διεκρίθησαν οι: Κατσαλής, Σκαμάκης, Αρχιμανδρίτης, Μαγουλάς και Χρυσάφης.

Φαίνεται, λοιπόν, πως η «ΝΙΚΗ» απέκτησε γήπεδο στη Νέα Ιωνία, αυτό που έχει μέχρι σήμερα, γι' αυτό και διοργανώνει και εσωτερικό πρωτάθλημα. Το άλλο γήπεδο του Βόλου βρισκόταν στην πλατεία Γεωργίου Α', στον Άγιο Κωνσταντίνο, εκεί που είναι σήμερα το πάρκο. Τότε εκεί ήταν απέραντος ανοιχτός χώρος, οπότε ήταν κατάλληλος για γήπεδο. « Αυτή η πλατεία», σημειώνει ο Π. Κατσιρέλος στο βιβλίο του «Γνωριμία με τη Μαγνησία» (σελ. 116), «χρησιμοποιήθηκε ως πρώτο «Στάδιο Ποδοσφαίρου» του Βόλου »¹⁰⁷. Για το γήπεδο της «ΝΙΚΗΣ» θα είχαν αρχίσει κάποιες διαδικασίες

¹⁰⁷ . Όπως διαβάσαμε στην πρώτη αθλητική είδηση στον αγώνα μεταξύ «Νίκης» και «Ομίλου Εκδρομέων», που έγινε σ' αυτό το γήπεδο.

παραχώρησης και αγοράς, γιατί, όταν επισκέφθηκε ο Υπουργός Προνοίας Ιασωνίδης τη Νέα Ιωνία στις 12 Αυγούστου 1931, όπως σημειώνει η « ΛΑΪΚΗ ΦΩΝΗ », « ο Υπουργός πήγε πρώτα εις το γήπεδον της « Νίκης » και έπειτα στην πλατεία, όπου τον υπεδέχθησαν με ζητωκραυγάς οι κάτοικοι του προσφυγικού συνοικισμού ».

Και λίγους μήνες μετά, στις 11 Δεκεμβρίου 1931, η « ΛΑΪΚΗ ΦΩΝΗ » δημοσιεύει τη χαρούμενη είδηση :

Η ΟΜΑΣ «ΝΙΚΗ» ΗΓΟΡΑΣΕ ΓΗΠΕΔΟ

Το φιλοπρόδοον σωματείον της πόλεώς μας «Νίκη» προχθές προέβη εις την αγοράν του γηπέδου αυτού αντί ενός αρκετά σοβαρού ποσού καταβληθέντος τούτου αμέσως τοις μετρητοίς... Διά το όλον έργον θα δαπανηθούν 300 χιλ.

Είναι λοιπόν γεγονός η απόκτηση του γηπέδου της « ΝΙΚΗΣ » στη Νέα Ιωνία. Μέσα στο γήπεδο αυτό η ομάδα θα γνωρίσει θριάμβους. Πόσες συγκινήσεις, πόσες αλησμόνητες φάσεις δεν έχουν εξελιχθεί σ' αυτό το γήπεδο στην 70χρονη αθλητική ιστορία της! Το ποδόσφαιρο του Βόλου γνώρισε άνθηση μετά την έλευση των προσφύγων, ύστερα από τη Μικρασιατική Καταστροφή του 1922. Και όχι μόνο, βέβαια, του Βόλου. Στην Αθήνα (Α.Ε.Κ., Πανιώνιος, Απόλλων), στη Θεσσαλονίκη (Π.Α.Ο.Κ., Απόλλων Καλαμαριάς), αλλά και σε άλλες πόλεις ιδρύονται ποδοσφαιρικές ομάδες. Σε φυλλάδιο που διανεμήθηκε στους φιλάθλους την 1^η Σεπτεμβρίου 1993 κατά τον αγώνα Α.Ε.Κ.-ΝΙΚΗΣ και που τα στοιχεία του αντλήθηκαν από το υπό έκδοση βιβλίο «Η αθλητική ιστορία της Νέας Ιωνίας» του δημοσιογράφου Γιώργου Τσιντσίνη, αναφέρονται για το ποδόσφαιρο εκείνης της εποχής τα εξής :

Η σφραγίδα της «ΝΙΚΗΣ».

Η Νίκη

Από τα σπλάχνα του Πανιωνίου και του Απόλλωνα Σμύρνης θα ξεπηδήσουν αρκετοί ποδοσφαιριστές και παράγοντες που, με τη Μικρασιατική Καταστροφή, θα φτάσουν πρόσφυγες στον Βόλο και θα ιδρύσουν, αμέσως σχεδόν (το 1923), την Προσφυγική Ομάδα του Ερυθρού Σταυρού, την ομάδα που μετονομάστηκε σε Νίκη, το 1924...

Αξιοσημείωτο είναι ότι σε μια «αθλητική μελέτη», που κάνει η εφημερίδα «ΣΗΜΑΙΑ» την Παρασκευή 11 Οκτωβρίου 1929, περιγράφεται η

δραστηριότητα πέντε ποδοσφαιρικών σωματείων εκείνης της εποχής, εκ των οποίων τα τρία είναι προσφυγικά! Διαβάζουμε :

ΤΟ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ ΣΤΟΝ ΒΟΛΟ - Αθλητική μελέτη

Υπογραφή: ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΟΣ

1. ΝΙΚΗ: Οργάνωσις αποτελούμενη ως επί το πολύ από Μικρασιάτες, ιδρυθείσα 2 χρόνια ύστερα από τη Μικρασιατική Καταστροφή. Η οργάνωσις αυτή διατηρεί και τμήμα κλασικού αθλητισμού, αλλ' ουδεμία πρόοδο μέχρι σήμερα το τμήμα αυτό κατόρθωσε να μας δώσει. Ίσως γιατί το πνεύμα του κλασικού αθλητισμού έχει υπερβολικά υποχωρήσει στη διάνοια του παιδιού. Πρόεδρος της ΝΙΚΗΣ είναι ο κ. Παπάζογλου, ένα παιδί γεμάτο όρεξη για δουλειά, φιλότιμο, αλλά τρομερά εγωιστής για το σύλλογό του, σε τέτοιο βαθμό που, ας μας πιστέψη, πως ζημιώνει την αξία του συλλόγου του, παρά τον ωφελεί.(σ.σ. Ρίχνει και «καρφιά»).

2. ΚΕΝΤΑΥΡΟΣ:... Έχει ζωή δυο χρόνων...(Σ.Σ. Επαινεί χωρίς «καρφιά»)

3. ΠΗΛΕΥΣ...(Σ.Σ. Το ίδιο κι εδώ επαινεί.)

4. ΕΝΩΣΙΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ: Δρόσα και αυτή ποδοσφαιρική οργάνωσις ατυχής όμως εις τους αγώνες, γιατί ποτές δεν κατορθώσε να φέρη στο ενεργητικό της μια νίκη. Εν τούτοις όμως αυτό δεν την υποχρεώνει να κοιμηθή. Εργάζεται για να παράγει νέο υλικό και είμαι σίγουρος πως θα το πετύχη πολύ σύντομα. Πρόεδρος της ο κ. Απ. Λερωμένος.

Π.Α.Ο.Κ.: Νεοσύστατο σωματείο, απαρτιζόμενο ως επί το πολύ από Κωνσταντινουπολίτας αποχωρήσαντας από την «Ένωσι Κωνσταντινουπόλεως». Δουλεύει δραστήρια, ενεργεί ακατάπαυστα για να επιτύχη κάτι το καλύτερο από την Ένωσι! Να δούμε.

(Η εφημερίδα συνεχίζει την επόμενη μέρα: Με τις ανάγκες του ποδοσφαίρου)

ΤΑ ΥΛΙΚΑ ΜΕΣΑ...

ΑΝΑΓΚΗ ΓΗΠΕΔΟΥ: Ομολογώ πως η εξεύρεσις κατάλληλου γηπέδου είναι πολύ δύσκολη...Γι' αυτό πρέπει να προβλέψωμεν στα περιφερειακά γήπεδα και τοιαύτα τρία κρίνω κατάλληλα. Το πρώτον είναι άνωθεν του Νοσοκομείου, το δεύτερον παράπλευρα του Μουσείου και το τρίτον εις τον Συνοικισμόν, όπου εγένετο και πρότασις του παλαιού Δημοτικού Συμβουλίου ¹⁰⁸ τη προτάσει του φιλάθλου κ. Αλέξη Π. Αποστολίδη προς Απαλλοτριώσιν... Το τελευταίο το αποκλείω λόγω της αποστάσεως και

¹⁰⁸ . Τότε ήταν δήμαρχος ο Σπύρος Σπυρίδης, ενώ τώρα είναι ο Κ. Καρτάλης.

«Η πρώτη ποδοσφαιρική ομάδα του Γυμναστικού Συλλόγου Βόλου Η ΝΙΚΗ 1930-31». Διακρίνονται από τα αριστερά όρθιοι: Βότσης, Παπαργυρόπουλος, Χρυσάφης, Μαγουλάς, Τσερβενιώτης, Ψαθάς, Παντελίδης. Καθιστοί: Σπανός, Ζαντερίου, Κατσαλής, Βουρούκος, Σουγιολτζόπουλος (Από το αρχείο της ΝΙΚΗΣ. Φωτ. Ιωσαφάτ, Βόλος).

της μη υπάρξεως μεταφορικών μέσων...

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΟΣ

Αυτά γράφει ο αρθρογράφος της « ΣΗΜΑΙΑΣ » με την υπογραφή «ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΟΣ » και ενώ γράφει στην επικεφαλίδα «**Αθλητική μελέτη: Το ποδόσφαιρο στον Βόλο**» δεν μας δίνει στοιχεία για την ποδοσφαιρική δραστηριότητα των σωματείων, αλλά αφήνει τη γραφίδα του να παρασυρθεί από συναισθηματικές παρορμήσεις και χαμηλού επιπέδου κρίσεις και δεν βρίσκει δυο λέξεις για να επισημάνει ότι, από τα σωματεία, που προσπαθεί να περιγράψει, τα περισσότερα είναι προσφυγικά, και εν πάση περιπτώσει, παρά τις δυσκολίες, που έχουν ως πρόσφυγες, έχουν τη δύναμη να ασχολούνται και με τον αθλητισμό!

Όσο για το γήπεδο, που γράφει στον Συνοικισμό, και το οποίο, ως «ειδικός», το αποκλείει κατηγορηματικά και για το οποίο μας υπενθυμίζει την πρόταση του τότε δημάρχου Σπύρου Σπυρίδη, μας αναγκάζει να γυρίσουμε πίσω στις προηγούμενες σελίδες του παρόντος βιβλίου (σελ.150) και να ξαναδια-

Η ΝΙΚΗ το 1953. Αριστερά, όρθιος, διακρίνεται ο Παντελής Μαγουλάς, που διετέλεσε ποδοσφαιριστής, πρόεδρος και αρχηγός της ομάδας για πολλά χρόνια. (Φωτ. προσφορά Σταύρου Ντάφη).

βάσουμε εκείνο το πικρόχολο άρθρο της ίδιας εφημερίδας, που έγραφε κάποιος με τα αρχικά «Α.Π.» στις 12.6.1928, για να καταλάβουμε, γιατί δεν θέλει να γίνει στάδιο στον προσφυγικό συνοικισμό της Νέας Ιωνίας.

Ο «ΜΕΓΑΣ ΟΔΗΓΟΣ ΒΟΛΟΥ ΚΑΙ ΠΕΡΙΧΩΡΩΝ» του Γ. Χ. ΓΑΒΡΙΗΛΙΔΟΥ, έκδοση Θεσσαλονίκη, 1η Νοεμβρίου 1933, σελίδα 46, γράφει για τη «ΝΙΚΗ».

Γυμναστικός Σύλλογος «Νίκη» γραφεία: Δημητριάδος 34. Ιδρύθη το 1924 και είναι το μόνον εν Θεσσαλία Αθλητικόν Σωματείον το οποίον έσχε άριστα αποτελέσματα εναντίον ομάδων Εθνικής Κατηγορίας και δη Θεσσαλονίκης. Τυγχάνει πρωταθλήτρια Θεσσαλίας, μέλος της Ε.Π.Ο., Σ.Ε.Γ.Α.Σ. και Ε.Π.Σ.Θ. και έχει να επιδείξη δράσιν κλασικού αθλητισμού, ποδοσφαίρου, και παιδιών. Διατηρεί 4 πλήρεις ομάδας, εκ των οποίων το πρωτάθλημα το έχει και η β'.

Διοικητικόν Συμβούλιον: Πρόεδρος: Α. Παπάζογλου, Αντιπρόεδρος: Παν. Οικονομίδης, Γεν. Γραμματεύς: Πρ. Αντώνογλου, Ταμίας: Α. Σολωμονίδης, Έφοροι: Παν. Βουρούκος, Σύμβουλοι: Μιλτ. Σουγιουλτζόπουλος, Απ. Λεμονής.

Προπονητής ο Ούγγρος Αυγ. Μόρβεϋ, Γήπεδον ιδιόκτητον διαστάσεων 150 X 74 καταλλήλως περιφραγμένον, εις τον Συνοικισμόν Νέα Ιωνίαν.

Συνεχίζουμε την παρουσίαση της «ΝΙΚΗΣ», που γεννήθηκε το 1924 μαζί με την πόλη της Νέας Ιωνίας και κλείνει ζωή 70 χρόνων, παραθέτοντας ένα άρθρο της «ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ» γραμμένο στις 22 Αυγούστου 1947, σε μια παρουσίαση, που κάνει η εφημερίδα για όλα τα ποδοσφαιρικά σωματεία του Βόλου με τίτλο «Το βολιώτικο ποδόσφαιρο» στο οποίο σημειώνονται κι άλλα ενδιαφέροντα στοιχεία για τους Μικρασιάτες.

Το Βολιώτικο ποδόσφαιρο

Η «Νίκη» και η αλματώδης εξέλιξίς της

Η «Νίκη» είναι ένα από τα παλαιότερα αθλητικά σωματεία του Βόλου. Η ίδρυσίς της, κατά το 1924 είναι συνυφασμένη με την εγκατάστασιν εις την πόλιν μας των χιλιάδων προσφύγων της Μικρασιατικής καταστροφής. Η ύπαρξις του αθλητικού αυτού σωματείου είναι ένα ελάχιστον μέρος της γιγαντιαίας προσπάθειάς που κατέβαλεν ο Ελληνισμός της Μικράς Ασίας, αμέσως μετά την μεγάλην συμφοράν η οποία τον έπληξε, όπως επανεύρει τον εαυτόν του και καταλάβη την πρέπουσαν θέσιν μέσα εις την ζωήν της μητρός Ελλάδος, όπου τον έφεραν η υποχώρησις του 1922. Είναι ένα κομμάτι της προσπάθειάς η οποία μετέτρεψε τον άλλοτε σκουπιδότοπον του Βόλου, τον Ξηρόκαμπον, εις μιαν ολόκληρον πόλιν με ζωήν και παλμόν την Νέαν Ιωνίαν. Της ίδιας προσπάθειάς, τέλος, η οποία κατά τας δύο τελευταίας δεκαετίας προσέφερε την μεγαλύτεραν συμβολήν εις την γεωργικήν και την βιομηχανικήν ανάπτυξιν της χώρας.

Η «Νίκη» αυτή καθ' εαυτήν, είναι η καλύτερα εκδήλωσις της ζωτικότητος του προσφυγικού κόσμου, η οποία καταφαίνεται και από την ακατάβλητον μαχητικότητα, την οποίαν επιδεικνύει συνεχώς η ομάδα αυτή εις το διάστημα της τελευταίας εικοσαετίας. Οι ωραίοι και νικηφόροι αγώνες της έκαμαν την Νίκην ομάδα-ίνδαλμα δια την Νέαν Ιωνίαν η οποία την εδημιούργησε και αγαπητήν επίσης εις όλους τους πραγματικούς φιλάθλους του Βόλου. Η πλουσία εξάλλου και καρποφόρος δράσις της Νίκης συνετέλεσεν ώστε το ποδόσφαιρον του Βόλου να υπολογίζεται μεταξύ των φιλάθλων εις τας Αθήνας, την Θεσσαλονίκην και την λοιπήν Ελλάδα. Αλλά η «Νίκη» εκτός της επιδόσεώς της εις το ποδόσφαιρον, κατέβαλε με ιδιαίτερον τμήμα το οποίον διατηρεί από ετών, με ιδιαίτεραν φροντίδα δια την ανάπτυξιν του κλασικού αθλητισμού και ανέδειξε πολλούς καλούς αθλητάς του στίβου. Πρωτεργάται εις την ίδρυσιν του αθλητικού συλλόγου «Νίκη» ήσαν μερικοί παλαιοί φίλαθλοι και αθληταί μεταξύ των οποίων

**Ο ναύτης-θερμαστής
Γιάννης Μπόνος,
ποδοσφαιριστής της
ΝΙΚΗΣ, ήταν μεταξύ των
νεκρών της «ΕΛΛΗΣ».
(Φωτ. από την εφημερίδα
«ΘΕΣΣΑΛΙΑ», 1508-1990).**

οι Απ. Παπάζογλου, Γ. Νάσος, Αντ. Σκυργιάννης, Π. Μαγουλάς, Δημ. Αδάμ, Ιωάνν. Παπαγιάννης, Μανρ. Πανάς, Νικ. Παπαδημητρίου, Αλ. Αρμάος, Αντ. Ζαντερίου, οι αποθανόντες Σ. Χωραφάς, Γ. Φραγκούλης, Ν. Στρατηγός και άλλοι. Κατά τα προπολεμικά χρόνια η «Νίκη» εκέρδισε πολλές φορές το θεσσαλικόν ποδοσφαιρικόν πρωτάθλημα και κατήγαγε συχνά αξιόλογες νίκες εις βάρος αθηναϊκών και μακεδονικών ομάδων, μεταξύ των οποίων αναφέρονται ο Άρης, ο Ηρακλής, ο Αετός, ο Π.Α.Ο.Κ., η Μακαμπή της Θεσσαλονίκης, ο Αθηναϊκός κ.λπ. Μετά την απελευθέρωσιν, η «Νίκη» εξήλθε νικήτρια εις το πρώτον πανθεσσαλικόν

πρωτάθλημα της περιόδου 1945-46, εφέτος δε κατά την διεξαγωγή του Κυπέλλου Ελλάδος κατέλαβε την τρίτην θέσιν, νικήσασα την πρωταθλήτριαν Θεσσαλονίκης Μακεδονικόν με τέρματα 3-2, τον Πανελευσινιακόν με 1-0 και την Ένωσιν Χαλκίδος με 2 -1. Κατά καιρούς η «Νίκη» ανέδειξε πολλούς καλούς αθλητάς και πραγματικούς άσσους του ποδοσφαίρου. Από τους πλέον αξιολόγους αθλητάς της εις τα προπολεμικά χρόνια αναφέρονται οι αδελφοί Παντελίδη, οι Κατσαλής, Μαγουλάς, Σπανός, Αλ. Τσερβενιώτης, Σκαμάκης, Σουγιουλτζόπουλος (αποβιώσας), Χρυσάφης (αποβιώσας), Μινισίου, Βουρούκος, Συνανίδης, Φραγκούλης, Μαλούδης, Μαρίνος, Αρμάος, Ζαντερίου, Μπόνος (φονευθείς), Πατούχας (φονευθείς), Βότσης (φονευθείς) κ.λπ.

Εις τον μεγάλον αγώνα του έθνους εναντίον των Γερμανοϊταλικών κατακτητών η «Νίκη» κατέβαλε βαρύτατον φόρον αίματος. Εις εκ των εξαιρετικών παικτών της, ο Ιωάννης Μπόνος ¹⁰⁹ υπηρετών κατά τας παραμονάς του πολέμου ως ναύτης επί της τορπιλλισθείσης «Έλλης», υπήρξεν από τα πρώτα θύματα της ιταλικής δολιότητος. Δεύτερος αθλητής της ο Αναστάσιος Βότσης εφονεύθη εις το αλβανικόν μέτωπον και δύο άλλοι ο Ιωάννης Πατούχας και ο Νικ. Στρατηγός εδολοφονήθησαν κατά την Κατοχήν.

Η «Νίκη», με την ενίσχυσιν του μεγάλου φίλου της και φιλάθλου κ. Αγαμ. Μπακουλάκη και με την αρωγήν του Δήμου Παγασών έχει αποκτήσει από ετών, ιδικών της γήπεδον, εις το οποίον διεξάγονται οι περισσότεροι ποδοσφαιρικοί αγώνες. Το γήπεδον όμως αυτό έχει πολλάς ελλείψεις και προπαντός έχει ανάγκην κατασκευής κερκίδων, αποδυτηρίων κ.λπ. Η σημερινή διοίκσις της οργανώσεως, αποτελούμενη εκ των κ. κ. Παντ. Μαγουλά προέδρου, Ελ. Κατσαλή και Ιωάν. Καρακώστα αντιπροέδρων, Ζ. Μπέτσου ταμίου και Ευστρ. Παπαστρατή, Ν. Ζήγρα, Ν. Παπαδημητρίου και Ανδρέα Μπάτσιου συμβούλων, καταβάλλει κάθε δυνατήν προσπάθειαν δια την βελτίωσιν του γηπέδου, τα οικονομικά όμως του σωματείου είναι πενιχρά.

Η « Νίκη », το πρότυπον αυτό αθλητικόν σωματείον μας, πρέπει να τύχη κάθε δυνατής οικονομικής ενισχύσεως από το Κράτος και τον Δήμον δια να δυνηθή να συνεχίση την ωραίαν προσπάθειάν του υπέρ της νεολαίας.

¹⁰⁹ .Ο ναύτης - θερμαστής Γιάννης Μπόνος και ποδοσφαιριστής της «ΝΙΚΗΣ» από τη Νέα Ιωνία ήταν μεταξύ των νεκρών της «Έλλης», που τορπιλίστηκε από τους Ιταλούς στις 15 Αυγούστου 1940 στο λιμάνι της Τήνου. Το όνομά του είναι γραμμένο μεταξύ των νεκρών της «Έλλης» σε μαρμάρινη αναμνηστική στήλη στον ναό της Ευαγγελίστριας στην Τήνο: «Ιωάννης Μπόνος, ναύτης - θερμαστής».

Η ΝΙΚΗ των θριάμβων. Α΄ Εθνική 1964. Καθιστοί από αριστερά: Γιάτσος Κων., Καραηλιού Γιώργος, Τάσος Μανιατάκης (αρχηγός), Γάκης Παν., Τζίνης Νικ. Όρθιοι από αριστερά: Ιωσηφίδης Αθαν., Λαλές Δημ., Τσιμπερίδης Γιώργος, Ζαντέρογλου Χρήστος, Μάλλης Κώστας, Καλλιονζής Ελευθέριος (Φωτ. προσφορά Τάσου Μανιατάκη).

Η δημοφιλής ομάδα της Νέας Ιωνίας συνέχιζε την επιτυχημένη αθλητική της δραστηριότητα, ακόμη και στα μαύρα χρόνια της γερμανοϊταλικής Κατοχής. Και η πορεία συνεχίστηκε, για να φθάσει στο ζενίθ, συμμετέχοντας στο πρωτάθλημα της Α΄ Εθνικής Κατηγορίας κατά τα έτη 1961-1966. Εμείς εδώ δεν έχουμε σκοπό να γράψουμε την αθλητική ιστορία της «ΝΙΚΗΣ», που θα μας την προσφέρει άλλωστε ο Αθλητικός Οργανισμός Δήμου Νέας Ιωνίας με το βιβλίο του Γιώργου Τσιντσίνη «*Η αθλητική ιστορία της Νέας Ιωνίας Μαγνησίας*». Δεν μπορούμε όμως να μη σημειώσουμε τα τελευταία στοιχεία που περιέχει το φυλλάδιο, που προαναφέραμε, για να δούμε συνολικά την 70χρονη πορεία της:

Η «Νίκη» μετέχει στα επίσημα εθνικά πρωταθλήματα ποδοσφαίρου από τότε που θεσπίστηκαν (1959).

Όλα τα προηγούμενα χρόνια, δέσποζε στο ποδόσφαιρο της κεντρικής Ελλάδας. Χαρακτηριστικό είναι ότι από τα 19 πανθεσσαλικά

Η ΝΙΚΗ της περιόδου 1993 – 94 στη Γ΄ Εθνική (Φωτ. Νίκου Τσόγκα)

πρωταθλήματα, που έγιναν στην περίοδο 1938-1961, κατέκτησε τα 14. Από το 1959 ως σήμερα, έχει συμμετοχή 5 ετών στην Α΄ Εθνική (περίοδος 1961-1966), 22 συμμετοχές στη Β΄ Εθνική, 6 συμμετοχές στη Γ΄ Εθνική και 2 σε ερασιτεχνικές κατηγορίες.

Το διοικητικό συμβούλιο της «ΝΙΚΗΣ» τα δύο τελευταία χρόνια που πέρασαν 1992-94 το αποτελούσαν οι εξής: Πρόεδρος Μιχ. Μαυρογιάννης, Α΄ Αντιπρόεδρος Κυριάκος Σαββίδης, Β΄ Αντιπρόεδρος Νικόλ. Τριανταφύλλου, Γεν. Γραμματέας Κων/νος Ευαγγελόπουλος, Ειδ. Γραμ. Μιχ. Γραφανάκης, ταμίας Νικ. Βισβίκης, Γεν. Αρχηγ. Απόστ. Αρώνης, Έφορος Δημ. Σχέσεων Παναγ. Κουκάκης, Έφορος υλικού Γεώργιος Κουφογιώργος, Έφορος ερασιτεχνικής ομάδας Κων/νος Λαμπριάδης, Έφορος τύπου Γεώργιος Βαλαχής, Μέλη Χρησ. Στεφόπουλος, Άρης Ευαγγελόπουλος, Χρήστος Καβούρας.

Για τη νέα περίοδο εκλέχτηκε με δυο αναπληρωματικές εκλογές (22/06 και 03/12/1994) νέο διοικητικό συμβούλιο που το αποτελούν οι εξής: Πρόεδρος Γεώργιος Τσιντσινης, Αντιπρόεδρος Μεντεκίδης Σάββας, Γεν. Γραμματέας Παναγιώτης Αμμανίτης, Ταμίας Βασίλειος Μαρίτσης, Γεν. Αρχηγός Επαμεινώνδας Μαρίτσης, Έφορος Ποδοσφαίρου Γιώργος Μαστρογιάννης,

Έφορος Υλικού και Εγκαταστάσεων Φίλιππος Κουτσερής, Έφοροι Ερασιτεχνικών Ποδοσφαιρικών Τμημάτων Παύλος Μαβίδης και Ιωάννης Καουνάς, μέλη Χρήστος Συμεωνίδης και Απόστολος Αρώνης.

Πολιτικά - Δημοτικές Εκλογές

Μετά τη Μικρασιατική καταστροφή η εγκατάσταση των προσφύγων στον ελλαδικό χώρο ανατάραξε τα πολιτικά πράγματα. Είχε προηγηθεί της καταστροφής, ο διχασμός των Ελλήνων σε δύο αντιμαχόμενα στρατόπεδα (Βενιζελικοί-Κωνσταντινικοί) και τώρα, που συντελέστηκε η Τραγωδία κάθε παράταξη θεωρούσε υπεύθυνη της καταστροφής την άλλη. Τα πολιτικά πάθη ήταν οξυμένα, και οι πολιτικές εκδηλώσεις ζωνρότατες.

Εμείς θα παρακολουθήσουμε σε τοπικό επίπεδο τα πολιτικά πράγματα και την πολιτική κίνηση για την εκλογή δημάρχου. Οι πρόσφυγες μέσα στον Βόλο και στη Νέα Ιωνία ήταν μια αξιόλογη δύναμη ψήφων, που ο καθένας υποψήφιος προσπαθούσε να προσεταιρισθεί. Αλλά και οι ίδιοι οι πρόσφυγες, άνθρωποι που έζησαν σε πολυεθνικές κοινότητες με διάφορες πολιτισμικές καταβολές, δεν έμειναν απαθείς στις προκλήσεις των περιστάσεων. Έλαβαν ενεργό μέρος με ζωνρότητα και πάθος υποστηρίζοντας αυτό που πίστευαν, προσδοκώντας περισσότερα οφέλη.

Η νεοσύστατη συνοικία της Νέας Ιωνίας ήταν ένας τόπος που περίμενε πολλά από τον δήμαρχο, τον κάθε δήμαρχο. Ήταν μια νέα πόλη, χέρσος τόπος, που ό,τι και να έκανε κάποιος, αυτό φαινόταν. Γι' αυτό και οι υποψήφιοι δήμαρχοι την επισκέπτονται και υπόσχονται πολλά.

Για τις 25 Οκτωβρίου 1925 έχουν προκηρυχθεί δημοτικές εκλογές. Είναι οι πρώτες εκλογές, που λαβαίνουν μέρος και οι πρόσφυγες μετά την εγκατάστασή τους στο Βόλο και, βεβαίως, είναι μια υπολογίσιμη δύναμη ψήφων. Διεκδικητές του αξιώματος του δημάρχου από τους επικρατέστερους ήταν ο Δ. Σαράτσης, ο Σπ. Σπυρίδης και ο Κ. Καρτάλης. Διαβάζουμε, λοιπόν, στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ», την Πέμπτη 15 Οκτωβρίου 1925 :

ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ ΤΟΥ κ. ΣΑΡΑΤΣΗ ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΝ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΝ

Το εσπέρας χθες ο κ. Σαράτσης και οι συνεργαζόμενοι μετ' αυτού σύμβουλοι επισκέφθησαν την Νέαν Ιωνίαν, όπου έγιναν ενθουσιωδέστατα δεκτοί. Οι κάτοικοι ησύχαζον εις τα καφενεία μετά την ημερησίαν εργασίαν των και παρεκάλεσαν τον υποψήφιο δήμαρχο να εκθέση το πρόγραμμά του. Ο κ. Σαράτσης αφού κατ' αρχάς υπενθύμισε ότι ο πληθυσμός της Νέας Ιωνίας γρήγορα θα αφομοιωθή με τον της πόλεως, είπεν ότι δια τούτο edικαιούτο τας αυτάς υποχρεώσεις προς

αυτήν και τα αυτά δικαιώματα. Έπειτα ερχόμενος εις την κατάστασιν του συνοικισμού είπεν ότι αυτός είναι ένα άθροισμα οικιών χωρίς κανένα στοιχείον πόλεως, διότι λείπουν δρόμοι, πλατεία, εκκλησία, ηλεκτρικόν φως, το δε σχολείον είναι μικρόν χωρίς κήπον και διδακτικά όργανα. Όλα αυτά πρέπει να κατασκευασθούν με χρήματα του Δήμου, ο οποίος οφείλει να λύση και το ζήτημα της κατοικίας, ιδρών φτηνά σπίτια τα οποία θα παραχωρήση στους κατοίκους πρόσφυγας και εγχωρίους με ετήσιες δόσεις. Ως προς τα μαγαζιά των προσφύγων είπε ότι ο Δήμος έχει ιεράν υποχρέωσιν να εξασφαλίση τοιαύτα και εις όσους ακόμη δεν έχουν και ανέπτυξε ένα σχέδιο κατά το οποίον και αι τέσσερες πλευραί της πλατείας Ρήγα Φεραίου πρέπει να παραχωρηθούν στους πρόσφυγας, οι οποίοι να εγκαταστήσουν εκεί τα καταστήματά των. Αυτά δε καλύτερον είναι να γίνουν ομοιόμορφα και ωραία με σχέδια του Δήμου, ώστε να στολίσουν την πλατείαν.

Το Άσυλον των προσφυγοπαίδων, που πήγε στα Παλαιά πρέπει ν' αναλάβη ο Δήμος, διότι άλλως κοντεύουν να πεταχτούν στους δρόμους τα ορφανά ελλείψει πόρων.

Σ' αυτόν τον προεκλογικό λόγο του Δ. Σαράτση βλέπουμε τη Ν. Ιωνία του 1925: «Είναι ένα άθροισμα οικιών χωρίς κανένα στοιχείον πόλεως, διότι λείπουν δρόμοι, πλατεία, ηλεκτρικόν φως, το δε σχολείον είναι μικρόν...», πράγματα που είναι αληθινά, χωρίς υπερβολές.

Επίσης υπόσχεται να επιλύσει το πρόβλημα των παρατηγμάτων-μαγαζιών, τα οποία είχαν οι πρόσφυγες στην πλατεία Ρήγα Φεραίου, που απασχολούσε πολλούς κατοίκους της Ν. Ιωνίας, οι οποίοι είχαν εκεί μαγαζιά και σπίτια μαζί.

Δεν ξεχνάει και το Άσυλο στο οποίο περιθάλλονταν προσφυγόπαιδα.

Ο άλλος υποψήφιος, ο Σπύρος Σπυρίδης, είχε επισκεφθεί τη Νέα Ιωνία πρωτύτερα («ΣΗΜΑΙΑ», 12 Οκτωβρίου 1925) και όπως είχαμε διαβάσει υποσχέθηκε «την ανέγερσιν ναού» κι αυτός, όπως είδαμε, όταν βγήκε δήμαρχος, τήρησε την υπόσχεση του.

Σ' αυτή την επίσκεψη του, όπως γράφει η εφημερίδα, συνοδευόταν και από τον Ευάγγελο Καραμπατζάκη, που μετά από 22 χρόνια, το 1947, θα γίνει ο πρώτος δήμαρχος της Νέας Ιωνίας.

Στις 19 Οκτωβρίου 1925 διαβάζουμε στη «ΣΗΜΑΙΑ» ένα προεκλογικό ευχαριστήριο με σημασία:

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΝΕΑΝ ΙΩΝΙΑΝ

Η οικογένεια του ανεξάρτητου υποψηφίου συμβούλου κ. Ζήση Γιαννητσάκη σπεύδει να ευχαριστήση θερμώς όλη την Νεάν Ιωνίαν δια

την εγκάρδιον υποδοχήν και την περιποίησιν που εύρε χθες Κυριακήν εις τον σεβαστόν συνοικισμόν και δε θα ξεχάσει ποτέ την τόσην ευγένειαν και καλωσύνην.

Περιττό να σημειωθεί, ότι ο άνθρωπος αυτός είχε την τύχη όλων των ανεξάρτητων υποψηφίων. Δεν βγήκε. Εντύπωση όμως μας προξενεί το θερμό ευχαριστήριο.

Οι εκλογές έγιναν την Κυριακή 25 Οκτωβρίου 1925 με νικητή τον Σπύρο Σπυρίδη, που έλαβε 2.041 ψήφους με δεύτερο τον Κ. Καρτάλη με 1.850 ψήφους και τρίτο το Δ. Σαράτση με 941 ψήφους.

Η εφημερίδα «ΣΗΜΑΙΑ», που αντιπολιτευόταν τον Σπύρο Σπυρίδη, τρεις ημέρες μετά τις εκλογές (Τετάρτη 28-10-1925), δημοσιεύει ένα πικρόχολο άρθρο στην πρώτη σελίδα για τον Σπύρο Σπυρίδη και τους πρόσφυγες του Ξηρόκαμπου (όχι της Νέας Ιωνίας, αποφεύγει να γράφει το όνομα αυτό) και το υπογράφει το άρθρο αυτό κάποιος με το όνομα Κ. Βολιώτης. Διαβάζουμε:

Ο ΒΟΛΟΣ ΚΑΙ Ο κ. ΣΠΥΡΙΔΟΓΛΟΥ

- *Οι δε ελάχιστοι εκλογείς του επιτυχόντος Δημάρχου οι δυνάμενοι να ομιλήσουν ελληνιστί, πλήρης ανεξηγήτου δέους εκ της παγεράς και αγανακτισμένης σιωπής των Βολιωτών, αποτολμούσαν το ερώτημα: « Τάχα δεν είναι οι πρόσφυγες, που εξέλεξαν τον κ. Σπυρίδογλου, Έλληνες; ». Ναι, είναι Έλληνες, ουδείς τολμά να αρνηθή, αλλά και δεν είναι Βολιώται. Δεν είναι η πλειοψηφία της πόλεως. Δεν είχαν ως εκ τούτου δικαίωμα αυτοί να επιβάλουν εις την πόλιν τον δήμαρχον. Περισσότερον δε αυτός, δεν έχει δικαίωμα να λέγεται Δήμαρχος Βόλου - είναι Δήμαρχος της εκτός σχεδίου πόλεως γης. Είναι Δήμαρχος του Συνοικισμού Προσφύγων, όχι όμως της ωραίας πόλεως μας (!).*
- *Να παραιτηθή ή να μεταφέρει την Δημαρχίαν εις τον Ξηρόκαμπον, ένθα και οι άγονοι αγροί της οικογενείας του...*
- *Βεβαίως είναι φαρμακωμένος όλος ο γηγενής πληθυσμός, όλοι οι Βολιώται, διότι τετρακισχίλιοι αυτοί αναγκάζονται να υποταγούν εις τα δισχίλια βιβλιάρια του κ. Σπυρίδογλου.*

Εψήφισαν 6.000 εκλογείς. Τέσσαρες χιλιάδες γηγενείς και δύο χιλιάδες πρόσφυγες. Ο κ. Σπυρίδογλου έλαβε τας 1700 ψήφους των προσφύγων, τους οποίους αποβραδís είχε αποκλείσει διά φρουράς εις τας εγκαταστάσεις, και μίαν ελαχίστην ποσότητα Βολιωτών, των γνωστών κομματικών του υπηκόων, ώστε να συμπληρώση τας 2.041 ψήφους, που έλαβε.

Εκείνο το οποίον επιμελώς είχομεν αποφύγει, τουλάχιστον εδώ, ψυχικόν δηλ. χωρισμόν, μεταξύ Προσφύγων και Εντοπίων, συνετελέσθη τώρα.

*Τους καρπούς του χωρισμού αυτού, ας ετοιμασθή ο κ. Σπυρίδου να
θερίση λίαν συντόμως.*

Κ. ΒΟΛΙΩΤΗΣ

Τα σχόλια γι' αυτό το δημοσίευμα περιττεύουν. Λυπηρό, προσβλητικό, κατάπτυστο! Δυστυχώς, το κλίμα του φανατισμού και της μισαλλοδοξίας καλλιεργούνταν εκείνη την εποχή μεταξύ ομάδων, που είχαν διαφορετικά συμφέροντα. Οι παλιότεροι θυμούνται ότι οι οπαδοί του καθενός υποψήφιου διέτρεχαν την πόλη και με γκαζοτενεκέδες έκαναν θόρυβο, οι μεν του Σπυρίδη φωνάζοντας «Σπυρ - Σπυρ», οι δε του Καρτάλη «Καρ - Καρ» και μετά τη επιτυχία του ενός και την αποτυχία του άλλου οι πανηγυρισμοί μεταφέρονταν στα σπίτια και στα εκλογικά κέντρα των αντιπάλων με γκαζοτενεκεδοκρουσίες, ιαχές «Σπυρ - Σπυρ» ή «Καρ - Καρ» και πανηγυρισμούς.

Για το εκλογικό και προεκλογικό κλίμα που επεκράτησε στις επόμενες και μεθεπόμενες δημοτικές εκλογές μεταξύ Σπυρίδηδων και Καρτάληδων δε θα συνεχίσουμε, γιατί θα επαναλαμβάναμε τα ίδια πράγματα σχεδόν, καθότι καθένας υποστηρίζει ότι «οι υποψήφιοι του έγιναν δεκτοί από τους πρόσφυγες του συννοικισμού με ενθουσιασμό». Θα τελειώσουμε με ένα δημοσίευμα της «ΛΑΪΚΗΣ ΦΩΝΗΣ» στις 23.9.1932, που δείχνει ακριβώς αυτό. Είναι από τις δημοτικές εκλογές του 1932:

Η χθεσινή θερμότητα υποδοχή του Κων. Σπυρίδη.

...Εις την Νέαν Ιωνίαν μόλις αφίχθη επί της γέφυρας ανηράπη

**Το καφεζαχαροπλαστείο «BYZANTION», κοντά στη γέφυρα
του Κραυσίδωνα, που γίνονταν πολιτικές συζητήσεις.**

αυτόχρονα υπό του πλήθους και οδηγήθη εις την αίθουσαν του καφενείου «BYZANTION», όπου εχαιρέτησε δια θερμότητος προσλαλιάς τον προσφυγικόν κόσμον.

Κακοκαιρίες - χιόνια

Πολλοί κάτοικοι της Νέας Ιωνίας, από τους πρώτους, που κατοίκησαν στα Τετράγωνα και στα Τσιμεντένια, αλλά και όλοι οι πρόσφυγες του Βόλου, που ζούσαν στοιβαγμένοι σε καπναποθήκες, σχολεία, επίτακτα σπίτια και σε σκηνές, εκεί γύρω στο Γυμναστήριο, θυμούνται ένα φοβερό χιόνι, που έπεσε την παραμονή του Αγίου Νικολάου το 1925...

Ο Μικρασιάτης Πέτρος Παλαμηδάς, που εκείνη την εποχή κατοικούσε στα νεόκτιστα Τσιμεντένια σπίτια της Νέας Ιωνίας, μας περιγράφει σ' ένα δημοσίευσμά του στην «ΘΕΣΣΑΛΙΑ » στις 10-01-1988 για την κατάσταση, που δημιούργησε το χιόνι εκείνες τις παγερές ημέρες:

...Ήταν παραμονή Αγίου Νικολάου το 1925 και ο Βόλος ζύπνησε με ένα μέτρο χιόνι μέσα στην πόλη. Στον συνοικισμό είχαν κτισθεί μόνο τα λεγόμενα Τετράγωνα ¹¹⁰, που ήταν ενός δωματίου για κάθε οικογένεια. Η ανεργία, η φτώχεια και η πείνα ήταν καθημερινά προβλήματα των προσφύγων. Στον συνοικισμό ήταν ένα παντοπωλείο των Νικολαΐδη-Καρυώτη και απέναντι το καφεμαγειρείο του Χρ. Μαυρομάτη, μαγαζιά παράγκες, φτιαγμένα από καλάμια και ζύλα και τα οποία είχαν για καθίσματα πάγκους. Πρωί-πρωί με το πολύ εκείνο χιόνι ήρθε ο Δήμαρχος Παγασών Σπύρος Σπυρίδης μαζί με το Δημήτρη Βάρδα. Οι πρόσφυγες ήταν συγκεντρωμένοι έξω από το κατάστημα του Μαυρομάτη, ζητούσαν τρόφιμα, ψωμί και κάρβουνα, για να ζεσταθούν. Ο Δήμαρχος αμέσως έδωσε εντολή να κηρυχθεί ο συνοικισμός των προσφύγων σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης και μετά από λίγες ώρες μας έδωσαν τρόφιμα και κάρβουνα...

Η εφημερίδα «ΘΕΣΣΑΛΙΑ», την Τετάρτη 9 Δεκεμβρίου 1925, μας δίνει μια εκτενέστατη περιγραφή της κατάστασης με τα προβλήματα που δημιούργησε το χιόνι. Διαβάζουμε:

**ΠΡΩΤΟΦΑΝΗΣ ΧΙΟΝΟΘΥΕΛΛΑ
Ο ΒΟΛΟΣ ΕΝ ΠΛΗΡΕΙ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΩ
ΧΙΟΝΙ ΕΝΟΣ ΜΕΤΡΟΥ - ΣΤΑΜΑΤΗΣΕ ΚΑΘΕ ΚΙΝΗΣΙΣ
ΤΡΙΗΜΕΡΟΣ ΔΙΑΚΟΠΗ ΕΡΓΑΣΙΩΝ-**

¹¹⁰ . Εδώ κάνει λάθος ο Πέτρος Παλαμηδάς. Στο δεύτερο εξάμηνο του 1925 είχαν χτιστεί και τα Τσιμεντένια, όπως διαβάσαμε στις συνεντεύξεις του Χρήστου Λούλη (16-4-1925) και του Δημήτρη Βάρδα (23-07-1925).

- ΤΑ ΛΑΜΒΑΝΟΜΕΝΑ ΜΕΤΡΑ

Το θέαμα της Κυριακής: Η ημέρα του Αγίου Νικολάου εξημερώνοντας προσέφερεν εις τους συμπολίτας μας ένα από τα αγριώτερα και μεγαλοπρεπέστερα θεάματα, που είδαν ποτέ στην ζωή των. Καθ' όλην την νύκτα το χιόνι είχε προχωρήσει τόσο πολύ, ώστε είχε αποκλείσει το παν. Εις ένα μέτρο ύψος από του εδάφους υψώνετο το στρώμα του και η αγρία χιονοθύελλα εξηκολούθη με σφοδρότατον άνεμον και πυκνότητα νιφάδας... Κανείς δεν ημπορούσε να ξεμυτίσει έξω από την πόρτα του. Ένα απέραντο σάβανον εσκέπαζεν το παν και εις την ερημίαν των λευκών δρόμων και κάθε άλλου λευκού διαστήματος μόνος κυρίαρχος εκάλπαζεν ο άγριος άνεμος αλαλάζων θριαμβευτικός, ενώ πυκνότεται νιφάδες τον έρραινον, αυξάνοντας διαρκώς το πάχος του στρωμένου χιονιού.

Η χιονόπτωσης: Πρώτοι περισσότερον παντός δοκιμασθέντες υπήρξαν οι διαμένοντες υπό τας σκηνάς πρόσφυγες εκ Νικομηδείας, Πόντου και οι λοιποί ανταλλάξιμοι. Πλην των κινδύνων του ψύχους διέτρεχον ούτοι και τον εκ της πείνης θάνατον, καθ' ότι εστερούντο εφοδίων, τα δε καταστήματα ήσαν όλα κλειστά. Παρατηρήθη ιδίως μεγάλη έλλειψις άρτου εκ της οποίας υπέφερεν όλη σχεδόν η πόλις. Όσον αφορά τα κάρβουνα ταύτα εξηφανίσθησαν αμέσως διά λόγους ευνόητους, οι οποίοι δυστυχώς έχουν ακόμη πέραση εις το ρωμέικο. Ενώ εις όλα τα μέρη του κόσμου είχαν λίαν δυσaréστους συνεπείας διά τους μεταχειριζόμενους αυτούς.

Ας έλθουμε να δούμε την απελπιστική κατάσταση των ανθρώπων αυτών. Λες και ήθελε να επαληθευτεί η παροιμία «...και ο Αη-Νικόλας παραχώνει ». Να βγάζουν το κεφάλι τους από τα μικρά παράθυρα των αποθηκών, να προσπαθούν να ξεπαραχωθούν από τις σκηνές τους, ν' ανοίγουν τρύπες ανάμεσα στα παραχωμένα Τετράγωνα και ν' αντικρίζουν και να αισθάνονται επάνω τους το παγωμένο σάβανο του χιονιού, να κάθονται κατάχαμα χωρίς φωτιά, χωρίς νερό, χωρίς ψωμί. Και καλά αυτοί που έβαλαν το κεφάλι τους με την οικογένεια τους στα προσφυγικά σπίτια-δωμάτια του προσφυγικού συνοικισμού της Νέας Ιωνίας. Οι άλλοι όμως που πλακώθηκαν κάτω από τις σκηνές τους; Η ειδησεογραφία μας λύνει την απορία («ΣΗΜΑΙΑ», 9.12.1925) «ετοποθέτησαν εις διαφόρους αποθήκας» και πιο κάτω («ΣΗΜΑΙΑ», 16.12.1925) «(ο δήμαρχος) συνεσώρευσε επί τινος ημέρας, όσους ηδυνήθη εκ των προσφύγων εις την εκκλησίαν της Αναλήψεως! » Ευτυχώς, που βρέθηκε και η εκκλησία και στέγασε προσωρινά τους μουλιασμένους από το χιόνι και ξυλιασμένους από το κρύο πρόσφυγες!

Η δραματική κατάσταση για τους πρόσφυγες, λόγω του χιονιού, συγκινεί τη βολιώτικη κοινωνία και, φαίνεται ότι, ξεκίνησε ένας έρανος υπέρ των χιονοπλήκτων. Διαβάζουμε στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» (Σάββατο 12 Δεκεμβρίου 1925):

ΕΡΑΝΟΣ ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΧΙΟΝΟΠΛΗΚΤΩΝ

Πρώτος κατάλογος: Εθνική Τράπεζα 10.000 δρχ. Τράπεζα Αθηνών 5.000 δρχ. κ.λπ..

Αστυνομική κίνηση

Είδαμε ότι στο τέλος του 1924 είχαν γίνει τα επίσημα εγκαίνια των πρώτων σπιτιών - δωματιών, τα οποία οι πρόσφυγες κατέλαβαν αυθαιρέτως, χωρίς χαρτιά και διατυπώσεις. Ήταν τα λεγόμενα Τετράγωνα, όλα μονώροφα, εκτός από τέσσερα διώροφα στα ανατολικά της πλατείας Ευαγγελίστριας, που ακόμη δεν είχε κτιστεί, τα οποία θα χρησιμοποιούνταν για τα δύο σχολεία, το άλλο για λαϊκό ιατρό - φαρμακείο και το τέταρτο για τον αστυνομικό σταθμό. Τα σχολεία άρχισαν να λειτουργούν από το σχολικό έτος 1924-1925, από τον Νοέμβριο μήνα, όπως είχαμε διαβάσει, και επειδή πλήθαιναν οι μαθητές, το επόμενο έτος χρησιμοποιήθηκε για σχολείο και το τρίτο διώροφο, πιο κάτω από τ' άλλα, που προοριζόταν για αστυνομία.

Έτσι η αστυνομία φαίνεται να λειτουργεί το 1926, σ' ένα από τα έξι διώροφα, που στο μεταξύ χτίστηκαν στα δυτικά της Ευαγγελίστριας, στο δεύτερο κατά σειρά. Για πρώτη φορά βρίσκουμε είδηση σχετική στη «ΣΗΜΑΙΑ» στις 18 Δεκεμβρίου 1926 :

ΣΥΛΛΗΨΙΣ ΛΑΘΡΕΜΠΟΡΟΥ ΣΙΓΑΡΟΧΑΡΤΟΥ

Εις γνώσιν του Αστυνομικού Σταθμάρχου Νέας Ιωνίας περιήλθε η πληροφορία ότι ο Α.Β. επώλει σιγαρόχαρτον. Ούτος συλληφθείς...

Εκείνη την εποχή απαγορευόταν το στριφτό τσιγάρο και η πώληση σιγαρόχαρτου, έστω και σε μικρή ποσότητα, ήταν απαγορευμένη. Γι' αυτό και η σύλληψη... Η είδηση έχει σημασία για έναν άλλο λόγο. Είναι ο τίτλος «Αστυνομικός Σταθμάρχης Νέας Ιωνίας», που για πρώτη φορά χρησιμοποιεί δημόσια υπηρεσία το τοπωνύμιο «Νέα Ιωνία». Θυμόμαστε ότι η Επιτροπή Αποκαταστάσεως Προσφύγων χρησιμοποιούσε το όνομα *ο εν Ξηροκάμπω προσφυγικός Συνοικισμός*, χωρίς ποτέ (;) ν' αναφέρει «Νέα Ιωνία», αν και το όνομα είχε ακουστεί κατά τον θεμέλιο λίθο στις 15 Αυγούστου 1923 και ο πρόεδρος της Κεντρικής Επιτροπής Αποκαταστάσεως Προσφύγων Αλφρέντ Μπονζόν σε ευχαριστήριο τηλεγράφημά του είχε αναφέρει το όνομα «Νέα Ιωνία» το Δεκέμβριο του 1924, όπως διαβάσαμε (σελ. 106).

Και η ζωή των προσφύγων περνάει μέσα από την αστυνομική κίνηση με τραγικά περιστατικά, με ευτράπελα επεισόδια, με μικροκλοπές και μικροληστείες (!), αλλά και την επιβολή του «νόμου και της τάξεως». Γράφουμε μερικά, έτσι, για την ιστορία.

Πριν όμως γράψουμε αυτά, αξίζει να διαβάσουμε μια είδηση, που έχει σχέση με τον εξοπλισμό σε μέσα του Αστυνομικού Σταθμού Νέας Ιωνίας: («ΣΗΜΑΙΑ», 20 Νοεμβρίου 1928) :

Η χθεσινή συνεδρίασις του Δημοτικού Συμβουλίου

Συνήλθεν χθες... και ανέβαλεν δι' άλλην συνεδρίασιν το ζήτημα της Διοικήσεως Χωροφυλακής περί τηλεγραφικής συνδέσεως της μετά του σταθμού Νέας Ιωνίας.

Δηλαδή, πέρασαν σχεδόν δύο χρόνια από τότε, που λειτουργεί αστυνομικός σταθμός στη Νέα Ιωνία και δεν είναι συνδεδεμένος τηλεγραφικά με τα γραφεία Διοίκησης Χωροφυλακής. Κάνει αίτηση η διοίκηση και το ζήτημα αναβάλλεται γι' αργότερα!

Και τώρα σταχυολόγηση των ειδήσεων του αστυνομικού δελτίου :

«ΣΗΜΑΙΑ», 16 Ιανουαρίου 1927 Τραγικό δυστύχημα. Διαμελισμός προσφυγόπαιδος.

Περί την 4ην απογευματινήν ώραν της χθες εις τον Συνοικισμόν Νέας Ιωνίας και επί της οδού Νικομηδείας (σήμερα οδός Κρήτης) οι καραγωγείς Α.Χ., Σπ.Ευστ., Δ.Χ. παρέσυραν δια των διτρόχων κάρων τον τετραετή προσφυγόπαιδα Αναστάσιο Παντελή Καλατζόπουλον και τον ετραμάτισαν θανασίμως. Ο δράσται συνελήφθησαν.

« ΣΗΜΑΙΑ » 18.10.1927 ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΑ: *Συνελήφθη χθες υπό των αστυνομικών οργάνων του συνοικισμού « Νέας Ιωνίας », ο Αντώνιος Σ., καραγωγεύς επί αντιστάσει και εξυβρίσει των αστυνομικών οργάνων εν τη εκτελέσει των καθηκόντων των.*

«ΣΗΜΑΙΑ», 6.3.1927: ΑΠΑΓΩΓΗ: *Ο αστυνομικός σταθμάρχης Νέας Ιωνίας αναφέρει εις την ενταύθα Διοίκησιν Χωροφυλακής ότι ο Π.Ε.Α. απήγαγε εκουσίως την 15έτιδα δεσποινίδα Πολυξένη Θ.Α., παρά την θέλησιν των γονέων της. Ο απαγωγεύς συλληφθείς απεστάλη συνοδεία...*

ΛΑΪΚΗ ΦΩΝΗ», 26.6.1931: *Η ληστεία Νέας Ιωνίας: Παραπέμπεται εις το μονομελές ο Δημήτριος Κ., πρόσφυξ, επί απρομελητέοις τραύμασι κ.τλ... ως ένοχος μιας μικροληστείας εις βάρος ενός στρατιώτου παρά την γέφυραν του συνοικισμού.*

«ΛΑΪΚΗ ΦΩΝΗ», 3.8.1931: Η ΧΘΕΣΙΝΗ ΑΙΦΝΙΔΙΟΣ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΗ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΙΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΝΕΑΝ ΙΩΝΙΑΝ

Την 8.30' μ.μ. χθες εις την πλατείαν του συνοικισμού Νέας Ιωνίας ευάριθμοι κομμουνισταί, επωφεληθέντες της απογευματινής κινήσεως των προσφύγων, συνεκρότησαν, παρά την απαγορευτικήν διαταγήν,

συγκέντρωσιν. Εις (ένας) των κομμουνιστών ανελθών εις λίθον, εξεφώνησεν ολιγόλεπτον λόγον, αναφερθείς κατά του Κράτους, του πολέμου και των εξοπλισμών. Οι ολίγοι άνδρες του σταθμού χωροφυλακής Νέας Ιωνίας σπεύσαντες αμέσως εις τον τόπον της συγκεντρώσεως, προσεπάθησαν να διαλύσουν τους συγκεντρωθέντας. Μετ' ολίγον καταφθάσασα και η εν επιφυλακή δύναμις του συντάγματος Σκαπανέων κατώρθωσεν μετά της χωροφυλακής να διαλύση χωρίς να κάμη χρήσιν των όπλων τους συγκεντρωθέντας, οι οποίοι ανήρχοντο περίπου εις 200. Εκ των κομμουνιστών συνελήφθη μόνον εις (ένας).

Επισκέψεις επισήμων στη Νέα Ιωνία

Τη Νέα Ιωνία επισκέπτονται κατά καιρούς κυβερνητικά στελέχη και επίσημοι για την επίλυση επί τόπου των προσφυγικών προβλημάτων ή για ενημέρωση ή επιθεώρηση. Σε πολλές επισκέψεις έχουμε αναφερθεί και σε άλλα σημεία. Εδώ θα αναφέρουμε συμπληρωματικά στοιχεία, που έχουν σχέση, βέβαια, με τη Νέα Ιωνία και τους πρόσφυγες.

* Την Πέμπτη 1 Δεκεμβρίου 1927 διαβάζουμε στη «ΣΗΜΑΙΑ»:

ΑΦΙΞΙΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

Την 12.30' μεσημβρινήν της χθες αφίκετο εις την πόλιν μας συνοδευόμενος υπό του ιδιαιτέρου γραμματέως του και του βουλευτού κ. Ευφραιμίδου, ο κ. Κύρκος, Υπουργός Πρόνοιας, και κατέλυσε εις το ξενοδοχείον «ΠΑΛΛΑΣ», προς επίλυσιν διαφόρων εκκρεμών προσφυγικών ζητημάτων. Τον κ. Υπουργόν υπεδέχθησαν εις την αποβάθραν οι κ. κ. Δήμαρχος, Λιμενάρχης, ο κ. Κουτσίνας, ο κ. Βάρδας, λοιποί πρόσφυγες και συμπολίται.

Σήμερον την δην απογευματινήν ο κ. Υπουργός θα ομιλήση εις το Δημ. Θέατρον.

* Για την επίσκεψη του Μοργκεντάου, προέδρου της Διεθνούς Επιτροπής Αποκαταστάσεως Προσφύγων στη Νέα Ιωνία στις 30 Μαΐου 1928, γράψαμε στο κεφάλαιο Η ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ (σελ. 148 του παρόντος).

* Επίσης για μια άλλη επίσκεψη του υπουργού Πρόνοιας, του Εμμανουηλίδη στις 14 Απριλίου 1929 έχουμε γράψει στο ίδιο παραπάνω κεφάλαιο (σελ 138 του παρόντος).

* Για την επίσκεψη του Ελευθερίου Βενιζέλου στη Νέα Ιωνία στις 18 Μαΐου 1931 έχουμε σημειώσει το υπόμνημα, που του επέδωσε η «Ένωσις Προσφύγων Καΐστρίου Πεδίου». Εδώ θ' αναφερθούμε σε άλλες χαρακτηριστικές λεπτομέρειες (σελ. 158 του παρόντος).

Ο ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΑΙ ΤΟΝ ΒΟΛΟ.

Το πρωί της Δευτέρας 18 Μαΐου 1931 κατέβηκε από την Πορταριά, όπου κατέλυσε, και επισκέφτηκε τις βιομηχανίες του Βόλου. Εδώ στη φωτ. είναι στο εργοστάσιο Παπαγεωργίου (Φωτ. από το βιβλίο «Η βιομηχανία του Βόλου», Νίτσας Κολιού, Βόλος 1993).

Ας παρακολουθήσουμε τη σχετική ειδησεογραφία στην εφημερίδα «ΛΑΪΚΗ ΦΩΝΗ»:

Κυριακή 17 Μαΐου 1931: Καλώς ήλθατε κ. Πρωθυπουργέ. (Ακολουθεί σχετικό άρθρο).

Δευτέρα 18 Μαΐου 1931: Σήμερα ο κ. Πρωθυπουργός και ο κ. Βουρλούμης θα επισκεφθούν κατερχόμενοι εκ Πορταριάς την 10 π.μ. τα εργοστάσια της πόλεως μας και τους προσφυγικούς συνοικισμούς.

Τρίτη 19 Μαΐου 1931: Η ΥΠΟΔΟΧΗ ΕΙΣ ΤΗΝ ΝΕΑΝ ΙΩΝΙΑΝ

Αν και η πλειονότης των προσφύγων, λόγω της ημέρας ήτο απησχολημένη, η κεντρική πλατεία του συνοικισμού από ενωρίς είχε κατακλυσθή υπό αρκετού κόσμου, όστις ανέμενε εναγωνίως να ιδή και επευφημήση τον κ. Πρωθυπουργόν. Την άφιξιν του κ. Βενιζέλου και των επισήμων την 11 π.μ. εις την Νέαν Ιωνίαν υπεδέχθησαν ζωηραί ζητωκραυγαί και εκδηλώσεις του πλήθους. Τον κ. Βενιζέλον προσεφώνησεν εις την πλατείαν ο δημοδιδάσκαλος κ. Ευσταθιάδης, όστις ευχαρίστησε τον Κυβερνήτην δια το μέγα ενδιαφέρον υπέρ του προσφυγικού κόσμου εκ μέρους όλων των κατοίκων του Συνοικισμού.

Ο ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ ΣΤΗΝ ΝΕΑ ΙΩΝΙΑ

Το μεσημέρι της Δευτέρας 18 Μαΐου 1931, ο Πρωθυπουργός Ελευθέριος Βενιζέλος επισκέφτηκε τον προσφυγικό συνοικισμό της Νέας Ιωνίας. Από τούτο το διώροφο σπίτι, που ήταν τότε σχολείο και από το μεσαίο παράθυρο μίλησε προς το πλήθος των συγκεντρωμένων στην πλατεία της Ευαγγελίστριας. Η φωτογραφία του σπιτιού είναι του 1935, όταν έφυγαν τα σχολεία και κατοικήθηκε από προσφυγικές οικογένειες.
(Φωτ. προσφορά Τερψιχόρης Θεοδωρίου- Μουδέ)

Ο κ. Πρωθυπουργός συγκεκινημένος από τους λόγους και τας εκδηλώσεις χαράς των προσφύγων εδέχθη κατόπιν απαιτήσεως να ομιλήση προς τους συγκεντρωθέντας.

«Γνωρίζετε καλά», ήρχισεν ο κ. Βενιζέλος, «ποία ήτο η επιθυμία και που ήθελα εγώ να σας επισκεφθώ. Αλλά δυστυχώς ήλθαν τα πράγματα στραβά και η επιθυμία μου και οι πόθοι μου δεν ικανοποιήθηκαν. Εν τούτοις το κακόν δύναται τις να ειπή, ότι έχει θεραπευθεί. Η συμφωνία την οποίαν εκλείσαμε με την Τουρκία θα μας εξασφάλισι μίαν διαρκή προσέγγισιν και συνεργασίαν με την γείτονα δημοκρατίαν δια το καλόν του εμπορίου, της βιομηχανίας του συνόλου. Έπειτα πρέπει να γνωρίζετε ότι ένας από τους κυριωτέρους λόγους, που μας ηνάγκασε να υπογράψωμεν την συμφωνίαν ήτο και το ζήτημα των

αποζημιώσεων»¹¹¹

Ο κ. Πρωθυπουργός συνεχίζων είπε ότι οι πρόσφυγες δέον να μη δίδωσιν εμπιστοσύνην εις τους από σκοπού φωνασκούντας και να έχωσιν απόλυτον εμπιστοσύνην εις την Κυβέρνησιν, η οποία τους περιβάλλει ιδιαιτέρως διά μερίμνης.

Αυτά γράφει η εφημερίδα «ΛΑΪΚΗ ΦΩΝΗ» σχετικά με την επίσκεψη του Βενιζέλου στη Νέα Ιωνία. Ο Ευστάθιος Ευσταθιάδης, γιός του δασκάλου Νικολάου Ευσταθιάδη, που υποδέχτηκε τον Ελευθέριο Βενιζέλο, τότε ήταν 11 ετών και θυμάται την επίσκεψη του πρωθυπουργού. Σε γράμμα του (31-01-1992, από τη Νέα Σμύρνη, όπου κατοικεί αναφέρει ότι μια συμμαθήτρια του, η Αύρα Λουκίδου, που ήταν άριστη, πρόσφερε στον πρωθυπουργό ανθοδέσμη με λουλούδια και τον προσφώνησε με λίγα συγκινητικά λόγια, που της έγραψε ο δάσκαλος. Επίσης, γράφει, «τον Βενιζέλο υπεδέχθη ο πατέρας μου με όλα τα παιδιά του σχολείου και τις δασκάλες μας στην πλατεία Ευαγγελίστριας και όπου μετά την προσφώνηση του πατέρα μου και την αίτηση του για ένα καλό σχολείο, πήρε τη διαβεβαίωση του Βενιζέλου, ότι αυτό θα γίνει σύντομα». Και πραγματικά από τον Φεβρουάριο αυτού του έτους (1931) δρομολογήθηκαν οι ενέργειες για την ανέγερση των μεγάλων σχολείων της Νέας Ιωνίας, που θα δούμε σε άλλο κεφάλαιο.

* Στις 12 Αυγούστου 1931 η «ΛΑΪΚΗ ΦΩΝΗ» δημοσιεύει:

Ο Υπουργός Προνοίας Ιασονίδης εις Νέαν Ιωνίαν

Ο Υπουργός πήγε πρώτα εις το γήπεδον της «ΝΙΚΗΣ» και έπειτα στην πλατεία, όπου τον υπεδέχθησαν με ζητωκραυγάς οι κάτοικοι του προσφυγικού συνοικισμού. Ο Υπουργός είπε «είδον το νέον σχολείον το οποίον σας αναγείρει η Κυβέρνησις Ελευθερίου Βενιζέλου».

* Μετά λίγες ημέρες, στις 19 Αυγούστου 1931, επισκέπτεται το Βόλο ο Υπουργός Παιδείας. Η εφημερίδα «ΣΗΜΑΙΑ» σημειώνει :

ΑΦΙΞΙΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑΣ κ. Γ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

Αφίκετο εις την πόλιν μας ατμοπλοϊκώς ο Υπουργός Παιδείας κ. Γεώργιος Παπανδρέου και μετέβη εις Πορταριάν και κατέλυσεν εις «ΘΕΟΞΕΝΕΙΑ».

Μετά τρεις ημέρες ο υπουργός ανεχώρησε χωρίς ν' αναφέρεται καμία δραστηριότητα του, γιατί στην Πορταριά «διήλθε μέρος της αδείας του». Ασφαλώς, όμως, θα ασχολήθηκε με την ανέγερση των σχολείων της Νέας Ιωνίας, που απ' την Πορταριά θα διακρίνονταν τα έργα, που είχαν αρχίσει.

¹¹¹ . Αυτά τα έχει γραμμένα η εφημερίδα με μαύρα ιδιαίτερα γράμματα.

Προσφυγικοί Σύλλογοι-Συγκεντρώσεις-Διαμαρτυρίες

Οι πρόσφυγες, που εγκαταστάθηκαν στο Ν Βόλο και στη Μαγνησία, από νωρίς οργανώθηκαν σε διάφορα Σωματεία και Συλλόγους, προκειμένου να διεκδικήσουν και υποστηρίξουν τα συμφέροντα τους κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Η δραστηριότητα τους είναι πλούσια και εκτείνεται σε πολλούς τομείς. Εμείς θα περιοριστούμε δειγματοληπτικά σε ό,τι έχει σχέση με τη Νέα Ιωνία, που βρήκαμε δημοσιευμένο στις εφημερίδες εκείνης της εποχής. Βέβαια, στο πρώτο μέρος του παρόντος βιβλίου, έχουμε βρει πάρα πολλά για τη δράση του Μικρασιατικού Συνδέσμου στην ανέγερση του προσφυγικού συνοικισμού της Νέας Ιωνίας. Στη συνέχεια θα μας δοθεί η ευκαιρία να δούμε και δραστηριότητες και άλλων συλλόγων:

* Στη « ΣΗΜΑΙΑ » στις 3 Ιουλίου 1927 διαβάζουμε στη στήλη

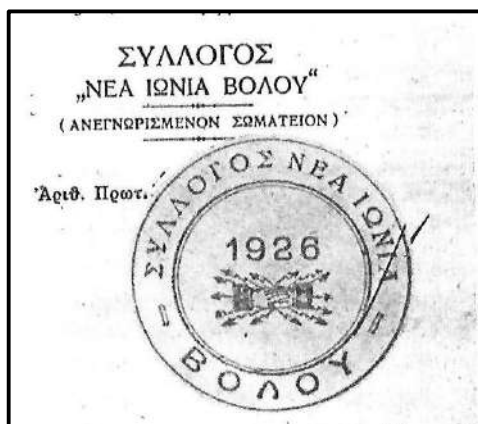
ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΑ:

Την παρελθούσα Κυριακήν 26 παρόντος μηνός εγένοντο αρχαιρεσείαι του εν τω προσφυγικό συνοικισμό «Νέα Ιωνία», ομωνύμου Συλλόγου προσφύγων. Εξελέγησαν δε ως σύμβουλοι κατά σειράν επιτυχίας οι εξής: 1) Δημ. Γούναρης 261, 2) Μιχ. Βλαχόπουλος 123, 3) Χρ. Καρανικόλας 111, 4) Γεώργιος Αρώνης 110, 5) Στυλ. Δημάκης 93, 6) Νικ. Μακαρωνάς 79, και 7) Μιλτιάδης Σουγιουλτζόπουλος 78, επί 295 ψηφισάντων.

Πρόεδρος εξελέγη ο Δημήτριος Γούναρης.

Ο Σύλλογος αυτός δραστηριοποιείται επάνω στο θέμα της κοινοποίησης ενταλμάτων προσωποκράτησης στους πρόσφυγες, που καθυστέρησαν να πληρώσουν τις τοκοχρεωλυτικές δόσεις για τα σπίτια που πήρανε, όπως είχαμε σημειώσει σε προηγούμενες σελίδες (σελ.136).

Στη «ΣΗΜΑΙΑ», στις 19 Αυγούστου 1927, διαβάσαμε τη ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΑ του:

Τίτλος και σφραγίδα του Συλλόγου «Νέα Ιωνία Βόλου» (Γενικά Αρχεία του Κράτους-Αρχεία Μαγνησίας).

Συνέπεια κοινοποίησεως ενταλμάτων προσωποκρατήσεως διά την αποπληρωμήν της αξίας των οικημάτων της Επιτροπής Αποκαταστάσεως Προσφύγων εις πλείστους κατοίκους του συνοικισμού Νέας Ιωνίας κ.τλ... .

Ο ίδιος σύλλογος απευθύνει υπόμνημα στους αρμόδιους για πολλά αιτήματα, όπως είχαμε διαβάσει και στο οποίο καταλήγει: («ΣΗΜΑΙΑ», 6 Σεπτεμβρίου 1927): *...Εξεδόθησαν τοιαύτα (εντάλματα προσωποκρατήσεων) εναντίον 15 περίπου ατόμων, ως επί το πλείστον πτωχών βιοπαλαιστών συντηρούντων πολυμελείς οικογενείας, αίτινες edιώχθησαν και εφυλα-κίσθησαν, ως ο υποφαινόμενος επί δήμερον χωρίς κανέναν λόγον, αλλ' απλώς και μόνο, διότι δεν είχαν λεπτά να πληρώσουν τα χρέη των. Τη ενεργεία όμως αυτών των προσφύγων ενηργήθη η αποφυλάκισις των κρατουμένων και η αναστολή των διώξεων.*

Στις 19 Οκτωβρίου 1927 ο ίδιος Σύλλογος καλεί Παμπροσφυγική συνέλευση για το θέμα των αποζημιώσεων. Την πρόσκληση διαβάζουμε στη «ΣΗΜΑΙΑ» ως είδηση:

**ΠΑΜΠΡΟΣΦΥΓΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΝ
ΙΩΝΙΑ**

Καθ' ά πληροφορούμεθα την 24ην τρέχοντος εις τον συνοικισμόν «Ιωνία» θα συνέλθουν εις γενικήν συνέλευσιν πάντες οι κάτοικοι αυτού, πρωτοβουλία του αυτόθι εδρεύοντος προσφυγικού συλλόγου. Κατά ταύτην θα συζητηθώσιν εν εκτάσει τα εκκρεμούντα προσφυγικά ζητήματα και τα σχετικά με την αποζημίωσιν των ιδίως. Μετά ταύτα θα συνταχθή ψήφισμα προς την Κυβέρνησιν, δι ού θα παρακαλήται αυτή όπως επισπεύση την καταβολήν των καθυστερουμένων αποζημιώσεων.

Τίτλος και σφραγίδα της «Ενωσις Προσφύγων Καΰστρίου Πεδίου» (Γενικά Αρχεία του Κράτους-Αρχεία Ν. Μαγνησίας).

* Και άλλος προσφυγικός σύνδεσμος, που έχει την έδρα του στη Νέα Ιωνία κινητοποιείται. Στη «ΣΗΜΑΙΑ», στις 31 Οκτωβρίου 1927, διαβάζουμε σχετικά για τη δράση του :

ΧΘΕΣΙΝΗ ΣΥΣΚΕΨΙΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ

Την 5ην μ.μ. ώραν της χθες εις τον προσφυγικόν συνοικισμόν και εις τα γραφεία του προσφυγικού συνδέσμου Καϋστρίου πεδίου συνήλθον οι προσφυγικές οργανώσεις και έλαβον απόφασιν συγκλήσεως γενικής συνελεύσεως προς συζήτησιν, προσφυγικών ζητημάτων και σύνταξιν και υποβολήν υπομνήματος προς την Κυβέρνησιν δια την πληρωμήν των αποζημιώσεων των εν τω συμπληρωματικώ μητρώω εγγεγραμμένων και του παρακρατήματος εξ 25%. Προς τούτο εξελέγη και επιτροπή.

Και την Κυριακή 6 Νοεμβρίου 1927 οι πρόσφυγες διαβάζουν στη «ΣΗΜΑΙΑ» μια πρόσκληση για το συλλαλητήριο που είχε αποφασισθεί να γίνει :

Παρακαλούνται οι πρόσφυγες Βόλου, όπως σήμερα και περί ώραν 10.30 π.μ. προσέλθωσιν εις τον εν τη πλατεία του συνοικισμού «Νέα Ιωνία» χώρον προς συγκρότησιν συλλαλητηρίου διά την καθυστέρησιν της πληρωμής της αποζημιώσεως του συμπληρωματικού μητρώου και 25%.

Η οργανωτική επιτροπή συλλαλητηρίου των προσφυγικών οργανώσεων. Την επόμενη Δευτέρα 7 Νοεμβρίου 1927 η «ΣΗΜΑΙΑ» δημοσιεύει τα του συλλαλητηρίου:

**ΤΟ ΧΘΕΣΙΝΟΝ ΣΥΛΛΑΛΗΤΗΡΙΟΝ
ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ ΜΑΣ**

Με αρκετήν επιτυχίαν και εν πλήρει τάξει έλαβε χώρον εν τω προσφυγικό συνοικισμό «Νέας Ιωνία » και περί ώραν 10.30 π.μ. το προαναγγελθέν συλλαλητήριο διαμαρτυρίας των προσφύγων της πόλεως μας εις την Κυβέρνησιν διά την παρατηρούμενην κρατικήν αδιαφορίαν επί όλων εν γένει των ζητημάτων της αποζημιώσεως των. Κατ' αυτό ωμίλησαν οι κ.κ. Δημ. Γούναρης, Πρόεδρος του εν τω Συνοικισμό «Νέα Ιωνία» και Δημ. Βάρδας, διά μακρών αναπτύξαντες τα διάφορα ζητήματα τα σχετικά με την συγκρότησιν του συλλαλητηρίου. Με την έγκρισιν του κατωτέρω ψηφίσματος και την ανάθεσιν της επιδόσεως αυτού αρμοδίως εις την οργανωτικήν επιτροπήν αποτελούμενην εκ των κ.κ. Κ. Βακαλάκη, Λ. Αποστολίδην, Δημ. Βάρδα, Γ. Αρώνη, Δ. Γούναρη, Π. Βαφειάδου, Νεγρεπόντη, Αρβανιτοπούλου και Χρ. Ερμαριοπούλου, όλος εκείνος ο όγκος διελύθη ησύχως.

ΤΟ ΨΗΦΙΣΜΑ

Πρόεδρον Κυβερνήσεως, Πρόεδρον Βουλής, Υπουργόν Οικονομικών, Υφυπουργόν Γεωργίας, Βουλευτάς Ευφραιμίδην, Σπυρίδην, Γκλαβάνην, Μέρον, Αποστολίδην, Ιωαννίδην, Καρτάλην, «Ελεύθερον Βήμα», «Λόγον», Π.Ο.Α.Δ.Α.

Προσφυγικός κόσμος Βόλου συνελθών ογκώδες συλλαλητήριον πλατείας Συνοικισμού, διαμαρτύρεται Κυβέρνησιν, ψηφίζει εν μία βοή κατωτέρω :

1. Διαμαρτύρεται στεντορείως αδικαολόγητον καθυστέρησιν πληρωμής συμπληρωματικού ποσού αποζημιώσεως...

2. Αζιοί...

3. Απαιτεί...

Ανατίθησιν Βουλευταίς Επαρχίας του υποστηρίζαι σθεναρώς δίκαια αιτήματα του.

ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ ΒΟΛΟΥ

Όταν ο Ελευθέριος Βενιζέλος, ως Πρωθυπουργός της χώρας, επισκέφθηκε το Βόλο και τη Νέα Ιωνία στις 18 Μαΐου 1931, η «Ένωσις Προσφύγων Καϋστρίου Πεδίου Βόλου» του επέδωσε ένα υπόμνημα, («ΛΑΪΚΗ ΦΩΝΗ», 20 Μαΐου 1931), που το αναφέραμε ήδη.

Υπόμνημα προσφύγων προς τον Πρωθυπουργόν

Το Διοικητικόν Συμβούλιον της «Ενώσεως Προσφύγων Καϋστρίου Πεδίου Βόλου» εκπροσωπούν την γνώμην αφενός μεν απάντων των μελών του, αφ' ετέρου δε όλων των κατοίκων του Συνοικισμού Νέας Ιωνίας, διότι τυγχάνει η μόνη οργάνωσις την σήμερον εν τω Συνοικισμό, λαμβάνει την τιμήν να υποβάλη ευλαβώς τα κάτωθι αιτήματα, ων η επίλυσις θεωρείται επιτακτική ανάγκη...¹¹².

* Εκείνη την εποχή οι Θεσσαλικοί Σιδηρόδρομοι προσπάθησαν ν' απαγορεύσουν τη διέλευση των αυτοκινήτων της συγκοινωνίας από την οδό Δημητριάδος και τον Σταθμό, θεωρώντας ως μονοπώλιο δικό τους, επειδή περνούσαν γραμμές και επειδή το τρενάκι έκανε δρομολόγια από τον σιδηροδρομικό σταθμό ως τον Άναυρο. Έτσι τα μικρά λεωφορεία, που έκαναν δρομολόγιο Νέα Ιωνία - Άναυρο, εμποδίζονταν να περνάνε από την οδό Δημητριάδος και ζημιωνόταν προφανώς η Νέα Ιωνία. Οι κάτοικοι της Νέας Ιωνίας, κυρίως οι καταστηματάρχες αντέδρασαν έντονα και έστειλαν μια επιστολή διαμαρτυρίας στη «ΛΑΪΚΗ ΦΩΝΗ», που τη δημοσίευσε στις 9 Οκτωβρίου 1932:

¹¹². Το έχουμε αναγράψει στη σελ. 158

ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΑ**Προσφύγων Συναρπάξεως Νέας Ιωνίας Βόλου**

Σύσσωμος ο προσφυγικός κόσμος της Νέας Ιωνίας Βόλου ως και ολόκληρος η κοινωνία του Βόλου, διαμαρτύρεται κατά της Διευθύνσεως των Θεσσαλικών Σιδηροδρόμων, ήτις προσπαθεί διά πλαγίων μέσων όπως παρεμποδίση την διέλευσιν των λεωφορείων Νέας Ιωνίας - Αναύρου εκ της οδού Δημητριάδος, ως και της οδού Σταθμού, διακόπτοντας την συγκοινωνίαν μας...

Ο διαμαρτυρούμενος προσφυγικός κόσμος. Μεθ' υπολήψεως

Α. Μαζαράκης, Ν. Μαυρομάτης, Ε. Σταμπουλού, Ν. Βαρχαλαμάς, Κ. Καρυώτης, Μ. Τίκογλου, Ν. Δημητρίου, Ε. Λιότσης, Α. Νησιώτης, Δ. Παπάζογλου, Π. Χριστίδης, Γ. Μαρκόπουλος, Γ. Σεϊτανίδης, Κ. Αναστασιάδης, Γ. Τηλέφογλου, Β. Τσιλιγκίρογλου, Ν. Καρακώστας, Ν. Αθηναίος, Γ. Σαρόγλου, Κ. Πακίρογλου, Α. Σαρασκέρης, Κ. Ματζουράνης, Κ. Δάρλας, Γ. Σκαλίδης, Γ. Βαλαχής, Κλεισθένης, Καλαϊτζίδης, Καλτσογιάννης, Σ. Ιακώβου, Α. Κουτίνας, Ε. Κολτσιδόπουλος, Α. Κεσίογλου, Κ. Βλαχόπουλος, Ι. Καρακώστας, Σ. Στρατηγός, Β. Ρούστας, Ι. Κόπανος, Α. Κόπανος και έπονται άλλαι υπογραφαί.

Τελικά οι Θεσσαλικοί Σιδηρόδρομοι υποχώρησαν και η συγκοινωνία με τα λεωφορεία δεν παρεμποδίστηκε στο δρομολόγιο Νέα Ιωνία - Άναυρος δια μέσου της οδού Δημητριάδος.

Καταβολή αποζημιώσεων - Ομολογίες

Ένα γεγονός που ανατάραξε τη φτώχεια και τη μιζέρια της προσφυγιάς ήταν η καταβολή των αποζημιώσεων. Η Ελληνική Πολιτεία τους αποζημιώσε για τις περιουσίες που εγκατέλειψαν, βάσει συμφωνίας που σύναψε με την Τουρκία «Περί ανταλλαξιμού περιουσίας» στις 30 Ιανουαρίου 1923, στο πλαίσιο της Συνθήκης της Λωζάννης.

Μετά την εγκατάσταση τους στην Ελλάδα κλήθηκαν οι πρόσφυγες να υποβάλουν Δηλώσεις¹¹³ στις οποίες ανέφεραν με λεπτομέρεια την κινητή και

¹¹³ . Η δήλωση αυτή στην πρώτη σελίδα είχε τα στοιχεία του πρόσφυγα και στις επόμενες σελίδες λεπτομερή περιγραφή της ακίνητης και κινητής περιουσίας που εγκατέλειψαν στην Τουρκία με την αποτίμησή της σε χρήματα (χρυσές τουρκικές λίρες). Στην πρώτη σελίδα έγραφε: «ΔΗΛΩΣΙΣ ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΕΩΣ: Ο υποφαινόμενος παρακαλώ τη Μικτήν Επιτροπήν να προβή εις την επ' ωφελεία μου εκκαθάρισιν της κάτωθι καθοριζομένης ακινήτου και κινητής περιουσίας μου συμφώνως προς την από 30 Ιανουαρίου 1923 Ελληνοτουρκική Σύμβασιν «Περί ανταλλαγής των πληθυσμών».

Το Χρονικό της Νέας Ιωνίας 1924 -1994

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΓΕΩΡΓΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΑΝΤΑΛΛΑΓΗΣ

Της Κοινότητας *Κουβέτσιου*
Έκκλ. Έπαρχιας *Παροικίου Αγράφι*
Έδρα *Μουζιμένη*

Π Ρ Α Ξ Ι Σ

162 Αριθ. πράξ. 36
Αριθ. πρᾶξ. ἑκί τῆς ὑπ' ἀριθ. πρῶτ. δηλώσεως 36
Τοῦ *Γεωργίου Γ. Λαδοπούλου*
ἔκ *Γεωργίου Γ. Λαδοπούλου* ἐπεδικάσθησαν ὑπὸ τῆς ἀνω
Ἐκτιμητικῆς Ἐπιτροπῆς κατὰ τὴν συνεδρίσειν τῆς
εἰς τὴν *Μαρία Γ. Λαδοπούλου*
Δι' ἀκίνητον *Γησιὰν ἐπὶ τῆς ἑξῆς* Α. Τ. Χ. } *11845*
Διὰ κινήτην *Γησιὰν ἐπὶ τῆς ἑξῆς* Α. Τ. Χ. } *11845*
Δι' εἰσόδημα *Ποσὸν ἐξ ἐξουσιάζουσας* Α. Τ. Χ. } *11845*
Ἡτοι ἐν ὄψει Α. Τ. Χ. *11845*

Ἀκριβὲς ἀπόστασμα ἐκ τῶν πρακτικῶν

Ἐν Ἀθήναις ἡ 30 Ἰουλίου 1927

Ὁ Προϊστάμενος
[Signature]

Ὁ Γραμματεὺς
[Signature]

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΚΤΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΝΤΑΛΛΑΓΗΣ

Κατεβλήθησαν εἰς τὸν διαπισθῆσαν τῆς παραδοχῆς ἀπο-
φάσει ἔσται τῆς ἀποζημιώσεως τοῦ, ὑπ' ἀριθ. 31
Ἐπιτολίου *31* *11845* *Παροικίου*
Συνολικῆ ἀξίας δραμῶν *31000*
31000
ἡ 30 Ἰουλίου 1927

1 Πράξη του Υπουργείου Γεωργίας με την οποία φαίνεται η καταβολή της αποζημίωσης. Μετρητά 7.434 δραχ.- Ομολογία 31X1.000=31.000 δραχ. Εν Αθήναις τη 30 Ιουλίου 1927.

ακίνητη περιουσία που εγκατέλειψαν εκεί και παράλληλα ζητούσαν να λάβουν χρηματική αποζημίωση. Συστήθηκαν επιτροπές, συνήλθαν διάφορα συμβούλια και άρχισαν να εξετάζουν μία-μία τις δηλώσεις αυτές.

Ο χρόνος όμως κυλούσε και οι αποζημιώσεις αργούσαν να φανούν, παρά τις διαμαρτυρίες των προσφυγικών σωματείων και τις επείγουσες ανάγκες, που είχαν οι πρόσφυγες. Πέρασαν σχεδόν πέντε χρόνια κι ακόμη δεν πήραν δραχμή. Βρισκόμαστε στον Μάρτιο του 1927, οπότε διαβάζουν την πρώτη χαρούμενη είδηση στη «ΛΑΪΚΗ ΦΩΝΗ» στις 23.3.1927:

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ : ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Καθίσταται γνωστόν εις τους ενδιαφερομένους ότι από αύριον 24 τρέχ. θα πληρώνονται αποζημιώσεις εις τους ανταλλαξιμους πρόσφυγας τους καταγομένους εκ των κάτωθι κοινοτήτων:

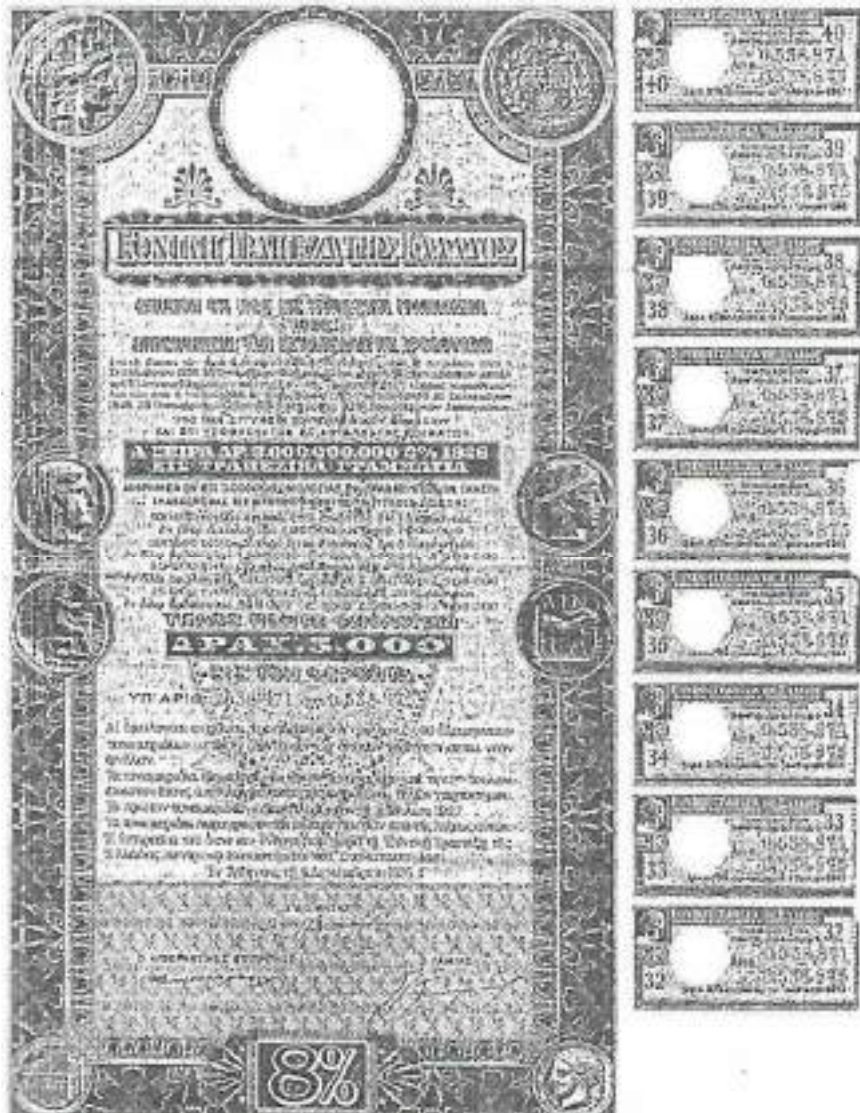
1) Κοινότητος Ομορλού - Ηλιουπόλεως 2) Ορτάκιοϊ - Νίκαιας 3) Ουσάκ - Φιλαδελφείας 4) Προύσης - Προύσης 5) Πανόρμου - Κυζίκου 6) Πόρου - Ικονίου κ.λπ... κ.λπ... μέχρι 27 κοινοτήτες.

Χαρές και πανηγύρια για τους πρώτους τυχερούς, που θα έπαιρναν χρήματα ρευστά και μαζεμένα. Δεν ήταν όμως, έτσι ακριβώς τα πράγματα. Οι πρόσφυγες υποχρεώθηκαν να λάβουν ως αποζημίωση σε χρήμα μόνο το 1/5 και τα υπόλοιπα σε ομόλογα (οι περίφημες ομολογίες).

Το ελληνικό δημόσιο, επειδή δεν είχε χρήματα να πληρώσει τις αποζημιώσεις, έκανε εσωτερικό δάνειο αποκλειστικά από τους πρόσφυγες! Εξέδωσε «ΔΑΝΕΙΟ 8% 1926 ΕΙΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ ΠΡΟΣ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΙΝ ΤΩΝ ΕΞ ΑΝΤΑΛΛΑΓΗΣ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ υπό την εγγύησιν του ελληνικού δημοσίου και επί υποθήκη των εξ' ανταλλαγής κτημάτων». Το δάνειο ήταν διάρκειας 20 ετών και έληγε το 1947. Με την ανώμαλη όμως κατάσταση που επακολούθησε (πτώση της κυβέρνησης Βενιζέλου, ανώμαλη εσωτερική κατάσταση, δικτατορία Μεταξά, Πόλεμος, Κατοχή) και την ιλιγγιώδη άνοδο του τιμαριθμού οι ομολογίες αυτές έγιναν κουρελόχαρτα.

Πρέπει να σημειωθεί ότι, η αποζημίωση που τους καταβλήθηκε, δεν αντιπροσώπευε ούτε τη μισή αξία της περιουσίας, που εγκατέλειψαν εκεί. Υπήρχαν πολλά παράπονα. Ας είναι όμως. Οι πρόσφυγες έπιασαν λεφτά μαζεμένα στα χέρια τους μετά από χρόνια αναπαραδιάς και φτώχειας. Και ήταν κι εκείνες οι «ομολογίες» που δεν ήξεραν ή φοβούνταν να τις χρησιμοποιήσουν εμπορικά και τις κρατούσαν στα συρτάρια τους για ασφάλεια, ίσα - ίσα να παίρνουν τον τόκο.

Και σιγά - σιγά άρχισαν να παίρνουν αποζημιώσεις κι άλλοι κι άλλοι..., άλλαξε η όψη των ανθρώπων..., αλλά και της αγοράς. Οι πρόσφυγες ψώνιζαν ό,τι τους έλειπε σε ρούχα, παπούτσια ή άλλα νοικοκυριά.... Τότε τους δόθηκε το μέσο για να «το ρίξουν λίγο έξω»... Ο «Φαρδύς» αχολογούσε από τα όργανα που έπαιζαν οι διάφορες κομπανίες και τα τσίπουρα, τα κρασιά, οι μεζέδες και τα κεράσματα προσπαθούσαν να γλυκάνουν τη χαμοζωή του

Μία Ομολογία με την οποία το Κράτος πλήρωσε «προς αποζημίωσιν των εξ ανταλλαγής προσφύγων» διάρκειας 20 ετών (Από το 1927 έως το 1947).

πρόσφυγα, μετά από τόσα χρόνια στέρησης και δυσπραγίας, Κατά το «η φτώχεια θέλει καλοπέραση», τους δόθηκε η ευκαιρία να ξεφύγουν από το μαγανοπήγαδο της σκληρής ζωής, μια που είχαν τώρα λεφτά και να κάνουν

κάποιες βελτιώσεις στα μονοκάμαρα σπίτια τους ή ν' αγοράσουν κάποιο ακίνητο.

Και ποια σχέση μπορεί να έχουν αυτά με τη Νέα Ιωνία; Και βέβαια έχουν, γιατί ήταν μια χαρακτηριστική προσφυγούπολη, που δέχτηκε και τα καλά, αλλά και τα κακά αυτής της νέας πραγματικότητας. Τα καλά τα είπαμε. Τα άλλα όμως ποια ήταν; Ήρθαν κι αυτά.

Το χρήμα των προσφύγων το «οσμίστηκαν» πολλοί «αετονύχηδες» και επέδραμαν στη Νέα Ιωνία για να προσφέρουν «θέατρο», «ψυχαγωγία» και άλλες «απολαύσεις»... Έτσι κατέφθασαν θίασοι - μπουλούκια με θεατρινούλες – «καλλιτέχνιδες», έστησαν υπαίθριες σκηνές και πρόσφεραν «καλλιτεχνικό θέαμα». Άλλοι παρουσίαζαν «ευρωπαϊκό καλλιτεχνικό μπαλέτο» με χορευτριούλες που χόρευαν «ευρωπαϊκά» ταγκό, βαλς, καν - καν, τσάρλεστον, άλλοι άλλα κ.λπ..

Και οι πληροφορίες λένε, ότι εκείνη την πρώτη περίοδο της καταβολής των αποζημιώσεων, χάθηκαν πολλά λεφτά –«αέρα παρασί», λεφτά στον αέρα - πριν γίνει κάποια ασφαλής τοποθέτηση τους και επωφελής στην αγορά. Ήταν κι εκείνα τα χρωματιστά και με πολλές υπογραφές χαρτιά, οι «ομολογίες», που τους μπέρδευαν ακόμη περισσότερο. Άλλοι τις ρευστοποίησαν και αγόρασαν κάποιο ακίνητο, άλλοι τις κρατούσαν για προίκα των κοριτσιών τους, άλλοι τις καταχώνιασαν για ασφάλεια στα συρτάρια τους. Όλοι είχαν κάποια έγνοια γι' αυτά τα «χαρτιά» και συχνά γίνονταν αιτία συζητήσεων και διαφωνιών. Ο «γιαβουκλούς» (αγαπητικός) με συνοδεία κομπανίας οργάνων (ούτι, βιολί, κανονάκι) τραγουδούσε παθητικά και απειλητικά: *«Αν δε σου δώσει η μάνα σου σαράντα μολογίες αχ, σαράντα μολογίες, πώς με θωρείς και σε θωρώ, θάχουμε φασαρίες, αχ, θάχουμε φασαρίες»*¹¹⁴. Στα συρτάρια πολλών προσφυγικών οικογενειών υπάρχουν πολλές τέτοιες - κουρελόχαρτα - ομολογίες, που τις βλέπουν οι γεροντότεροι, κουνάνε το κεφάλι τους και λένε πικρά: «Αχ μ' αυτές τις κ...ομολογίες μας γέλασαν. Αλλά κι εμείς δεν είχαμε μυαλό. Μπορούσαμε ν' αγοράσουμε τη μισή Νέα Ιωνία. Πού μυαλό!». Έτσι έμειναν κι αυτές σαν ενθύμια μιας ταραγμένης εποχής και σαν απομεινάρια των χαμένων περιουσιών, που άφησαν «εκεί στην πατρίδα», που κι αυτή έγινε χαρτί, ιδέα, ανάμνηση, όνειρο.

***

¹¹⁴ . Περιοδικό «Ρόπτρο του Βόλου», «ο γιαγκίνι» Γιώργου Τσιντσίνη, τ. 1, Ιανουάριος 1993, σ. 60.

Η πυρκαγιά στις παράγκες των προσφύγων στην πλατεία Ρήγα Φεραίου

Στον Βόλο, στις 12 Φεβρουαρίου 1936, εκτυλίχτηκε μια προσφυγική τραγωδία. Στην πλατεία Ρήγα Φεραίου ξέσπασε μια φοβερή πυρκαγιά, που κατέστρεψε τις παράγκες των προσφύγων, που τις χρησιμοποιούσαν για μαγαζιά και σπίτια μαζί. Το συγκλονιστικό αυτό γεγονός έχει σχέση με τη Νέα Ιωνία, γιατί πολλοί κάτοικοί της είχαν παράγκες-μαγαζιά εκεί, και μάλιστα μερικά απ' αυτά κάηκαν και καταστράφηκαν. Για τη μεγάλη αυτή πυρκαγιά, αλλά και για όσα είχαν προηγηθεί, ας διαβάσουμε ένα δικό μας δημοσίευμα στη « ΘΕΣΣΑΛΙΑ » της Κυριακής 7 Μαρτίου 1993, με επίτιτλο «*Οι Μικρασιάτες στον Βόλο*» και τίτλο:

Η ΠΥΡΚΑΓΙΑ ΤΟΥ 1936 ΣΤΙΣ ΠΑΡΑΓΚΕΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

Στο «ΒΗΜΑ» της Κυριακής 10-1-1993 ο «Πρώην»¹¹⁵ σε σχετικό με τη μικρασιατική προσφυγιά άρθρο του έγραψε:

*Η αποκατάσταση και αφομοίωση των προσφύγων από τη Μικρά Ασία και τον Πόντο είναι ένα τεράστιο επίτευγμα των νεότερων Ελλήνων, γηγενών και προσφύγων... Αρκετά χρόνια αργότερα μαθητής πλέον του γυμνασίου, παρακολούθησα την αντίθεση ανάμεσα στους γηγενείς και τους πρόσφυγες η οποία οφειλόταν στον ανταγωνισμό στην αγορά εργασίας, στις αναγκαστικές απαλλοτριώσεις κτημάτων των γηγενών υπέρ των προσφύγων, καθώς και στον ανταγωνισμό μεταξύ βιοτεχνών και επαγγελματιών*¹¹⁶.

Πράγματι, η αφομοίωση του ενάμισι εκατομμυρίου προσφύγων, που ήλθαν στην Ελλάδα από τις μικρασιατικές περιοχές, πέρασε, στην αρχή, μια σκληρή δοκιμασία, για να αμβλυνθεί, τελικώς, προς όφελος όλων.

Στον Βόλο, ο οποίος δέχτηκε ένα μεγάλο πλήθος προσφύγων, συνέβη ένα συγκλονιστικό γεγονός, που έχει σχέση με την «αντίθεση γηγενών και προσφύγων η οποία οφειλόταν στον ανταγωνισμό μεταξύ βιοτεχνών και επαγγελματιών» όπως σημειώνει ο «Πρώην», που είναι εξέχων «Ελλην πολιτικός». Είναι η πυρκαγιά που ξέσπασε στα « προσφυγικά παραπήγματα της Πλατείας Ρήγα Φεραίου» στις 12 Φεβρουαρίου 1936. Οι τοπικές εφημερίδες της εποχής εκείνης παρουσιάζουν στα πρωτοσέλιδά τους με πηχυαίους τίτλους το συγκλονιστικό γεγονός. Διαβάζουμε:

¹¹⁵ . Ο «Πρώην», όπως αποκάλυψε στην εφημερίδα ΒΗΜΑ αργότερα ο ίδιος, (9-10-1994) είναι ο Γεώργιος Ι. Ράλλης, πρώην πρωθυπουργός (1980-81).

¹¹⁶ . Η υπογράμμιση δική μας.

Η «ΘΕΣΣΑΛΙΑ», Πέμπτη 13 Φεβρουαρίου 1936:

Ο ΧΘΕΣΙΝΟΣ ΕΜΠΡΗΣΜΟΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΩΝ ΠΑΡΑΠΗΓΜΑΤΩΝ ΡΗΓΑ ΦΕΡΑΙΟΥ - ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΘΥΜΑΤΑ - ΑΙ ΕΠΕΛΘΟΥΣΑΙ ΖΗΜΙΑΙ - Η ΑΓΑΝΑΚΤΗΣΙΣ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ - Η ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑ ΑΝΑΚΡΙΣΕΩΝ - ΑΙ ΕΠΑΚΟΛΟΥΘΗΣΑΣΑΙ ΣΥΛΛΗΨΕΙΣ - ΜΕΤΡΑ ΔΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΝ ΤΩΝ ΠΥΡΟΠΑΘΩΝ.

Ο «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ», Πέμπτη 13 Φεβρουαρίου 1936:

Η ΧΘΕΣΙΝΗ ΝΕΑ ΠΥΡΚΑΪΑ ΕΙΣ ΤΑ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΑ ΠΑΡΑΠΗΓΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑΣ ΡΗΓΑ ΦΕΡΑΙΟΥ - ΕΚΑΗΣΑΝ ΠΕΡΙ ΤΑΣ 20 ΚΑΤΟΙΚΙΑΙ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ - ΤΡΑΓΙΚΟΣ ΘΑΝΑΤΟΣ ΝΕΟΥ ΑΠΟΚΛΕΙΣΘΕΝΤΟΣ ΕΚ ΤΩΝ ΦΛΟΓΩΝ - ΔΙΑΠΙΣΤΟΥΤΑΙ ΕΚ ΤΩΝ ΑΝΑΚΡΙΣΕΩΝ ΟΤΙ ΠΡΟΚΕΙΤΑΙ ΠΕΡΙ ΕΜΠΡΗΣΜΟΥ.

Η «ΝΕΑ ΕΛΛΑΣ», Πέμπτη 13 Φεβρουαρίου 1936:

Η ΧΘΕΣΙΝΗ ΤΕΡΑΣΤΙΑ ΠΥΡΚΑΪΑ ΕΙΣ ΤΑ ΠΑΡΑΠΗΓΜΑΤΑ - ΕΝΤΟΣ ΟΛΙΓΟΥ ΑΠΕΤΕΦΡΩΘΗΣΑΝ ΤΕΛΕΙΩΣ ΔΕΚΑΕΠΤΑ ΞΥΛΙΝΑΙ ΠΑΡΑΓΚΕΣ - ΑΠΗΝΘΡΑΚΩΘΗ ΚΑΙ ΕΙΣ ΝΕΑΡΟΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕ ΕΝΩ ΕΚΟΙΜΑΤΟ- ΑΙ ΖΗΜΙΑΙ ΥΠΟΛΟΓΙΖΟΝΤΑΙ ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΕΙΣ 850 ΧΙΛ. ΔΡΑΧΜΩΝ - ΕΚ ΤΩΝ ΑΝΑΚΡΙΣΕΩΝ ΠΡΟΕΚΥΨΑΝ ΙΚΑΝΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΜΠΡΗΣΜΟΥ.

Αυτά γράφουν στα πρωτοσέλιδά τους με κεφαλαία γράμματα οι εφημερίδες και συνεχίζουν με εκτενέστετες περιγραφές ν' αναγράφουν λεπτομέρειες για την πυρκαγιά, αλλά και για την αναστάτωση, που δημιουργήθηκε στην πόλη. Ας πάμε όμως λίγα χρόνια πιο πίσω από τη μοιραία εκείνη βραδιά της πυρκαγιάς, για να παρακολουθήσουμε το θέμα.

Όπως είναι γνωστό, μετά το 1920, στον Βόλο έφθασαν χιλιάδες πρόσφυγες σε τρία κύματα. Το πρώτο το 1921 με τους «πρόσφυγες εκ Νικομηδείας», το δεύτερο το 1922 με τη Μικρασιατική Καταστροφή και το τρίτο το 1924 με τους «ανταλλάξιμους». Αυτοί οι άνθρωποι, πολλοί από τους οποίους στην πατρίδα τους ήταν έμποροι ή επαγγελματίες, προσπάθησαν να προσαρμοστούν στη νέα πραγματικότητα και άρχισαν να ανοίγουν πρόχειρα μαγαζάκια-παράγκες, όπου υπήρχε κίνηση και κυρίως στα εμπορικά περάσματα. Έτσι άρχισαν να ξεφυτρώνουν παράγκες στην Πλατεία Ελευθερίας, μπροστά στα τότε ανεγειρόμενα δικαστήρια και στην Πλατεία Ρήγα Φεραίου, που ήταν περίπου πιο κάτω από το σημερινό δημαρχείο μέχρι την οδό Παπαδιαμάντη στον σταθμό των τραινών. Σημειωτέον, ότι εκείνη την εποχή η εμπορική αγορά του Βόλου ήταν στη συνοικία των Παλαιών, όπου υπήρχαν λογής-λογής καταστήματα για την εξυπηρέτηση των Βολιωτών, αλλά και των άλλων οι οποίοι έρχονταν από τα χωριά του Πηλίου

και τον κάμπο για ψώνια. Έτσι οι παράγκες της πλατείας Ρήγα Φεραίου, που ήταν ανάμεσα από τον κυρίως Βόλο και την αγορά των Παλαιών και κοντά στον σιδηροδρομικό σταθμό και το λιμάνι, που άραζαν τα καϊκια, απέκτησαν ζωηρή εμπορική κίνηση. Επίσης «...η ευγένεια του Ιωνα, το γέλιο του, ο τρόπος που πουλούσε τα εμπορεύματα του, μάζευαν πελάτες απ' την πόλη, τα γύρω χωριά, τα νησιά. Πάμε στις παράγκες να ψωνίσουμε έλεγε ο κόσμος, εκεί που οι άνθρωποι πουλάνε το ίδιο πράγμα και το κάνουνε να μοιάζει αλλιώς με τον γλυκό τρόπο»¹¹⁷.

Κατά μια απογραφή του 1932 στα παραπήγματα αυτά ήταν «12 ράπται, 15 υποδηματοποιοί και 70 διάφοροι». Αυτά τα διάφορα 70 μαγαζιά ήταν εμπορικά που πουλούσαν πανικά, έτοιμα ενδύματα λαϊκής κατανάλωσης, φωτογραφεία, γανωτζήδικα, ξυλουργεία, παντοπωλεία, κρεοπωλεία, σιδηρουργεία για γεωργικά εργαλεία (τσάπες, κασμάδες κ.λπ.) καφενεία, φουρνάριο μέχρι και μάντρα οικοδομών, που πουλούσε άμμο. Ανάμεσα σ' αυτά τα παραπήγματα - μικρομάγαζα κινιόταν ένα πλήθος ανθρώπων, που έβρισκε ό,τι είχε άμεση ανάγκη, γινόταν δηλ. σαν ένα είδος λαϊκής αγοράς με δυσμενείς οπωσδήποτε συνέπειες στην υπόλοιπη αγορά και τα καταστήματα του Βόλου. Σε πολλές περιπτώσεις οι ίδιες παράγκες χρησίμευαν ως κατοικίες των προσφύγων στο πάνω πάτωμα ή δίπλα σ' αυτές.

Ο Νίκος Κουρούμαλος, παιδί τότε που δούλευε σ' ένα καφενείο, με βοηθό τη μήμη του μας δίνει έναν μακρύ κατάλογο από τα μαγαζιά, που υπήρχαν εκεί. Αρχίζοντας από το παλιό Δημοτικό Θέατρο προς τον σταθμό σιδηροδρόμων (σήμερα Λεωφόρος Γρηγ. Λαμπράκη) θυμάται τα παρακάτω μαγαζιά – παράγκες ¹¹⁸.

Είδη περιπτέρου: Αφοί Σταμπούλογλου (κάηκε)*

Κουρείο: Αφοί Ευάγ. Σταμπούλογλου (κάηκε)*

Κουρείο: Γεωρ. Βουρούκου (κάηκε)*

Φωτογραφείο: Δημ. Κοτόπουλου (κάηκε)

Υποδήματα: Ιωάννη (Αβραάμ) Δουλκιάρογλου (κάηκε)

Πήλινα (τσουκάλια κλπ.): Κώστα Κωνσταντόπουλου

Πατσατζίδικο: Κώστα ...;

Παντοπωλείο: Τάσου Μπαξεβανίδη

Φανοποιείο-τενεκετζήδικο: Αλέξ. Ζώτου

Παντοπωλείο: Μιχάλη Κεσμετζή*

Εμπορορραφείο: Δημήτρη Καπετανίδη (κάηκε)

¹¹⁷ . Ελένη Δικαίου - Σβάρνα «Τα κοριτσάκια με τα ναυτικά», Αθήνα 1991, σελ. 93.

¹¹⁸ .Τα σημειούμενα με αστερίσκο (*) σ' αυτή τη σελίδα και στις επόμενες έχουν σχέση με ανθρώπους της Νέας Ιωνίας στην οποία κατοικούσαν ή ήρθαν μετά την πυρκαγιά.

Ραφείο: Βασίλη Σταυρίδη*
 Ραφείο: Ιω. Τσκουντουρίδη (κάηκε)*
 Μαγειρείο: Κατίνας...;*
 Κουρείο: Παναγ. Γεωργιάδη (κάηκε)
 Κρεοπωλείο: Γ. Καλλιγέρη (κάηκε)*
 Υποδήματα: Λαζ. Γεωργιάδη (κάηκε)
 Υποδήματα: Ιωάν. Ψαρόμπα (κάηκε)
 Πήλινα: Δ. και Ιορ. Χατζηαντωνιάδη
 Πήλινα: Σπύρου Παπάζογλου
 Αμμοχάλικο: Γεωργ. Κόπανου*
 Κρεοπωλείο: Ιωάν. Κόπανου*
 Υποδήματα: Αριστείδη...;
 Μαραγκούδικο (σκάφες κλπ.):...;
 Υποδήματα: Παπαδόπουλου Μιλτ. ...;*
 Σιδηρουργείο: Γιάννη Ιωαννίδη*
 Ραφείο: Λουκά Λουκίδη*
 Καφενείο: Καλ. Κωνσταντινίδου*
 Καφενείο: Γεωρ. Μέλη*
 Κρεοπωλείο: Κώστα Μέλη*
 Ξηροί καρποί - πετιμέζι: {Ο
 γείτονας}...;*
 Καφενείο: Νίκου Κόπανου*
 Φούρνος: Ιωάννη Βλασταρίδη*
 Αμμοχάλικο: Οδυσσέα Παξινού*
 Αμμοχάλικο: Βασίλη Μιχάλαρου
 Ρολογάδικο και τσαγκάρικο: (με κομμένο πόδι)...*
 Γανωτζίδικο: Ν. Καραθανασόπουλου*
 Ραφείο: Ερμαριόπουλου*
 Υποδήματα-μπότες: Ζέρβα Δημήτρη
 Κεριά, λιβάνια κ.ά.: Γιάννη Πετρωνίου*
 Ραφείο: Γεωργίου Παπαδόπουλου
 Ραφείο: Στυλιανού Λεμονίδη
 Καφενείο Όλγας
 Σιδηρουργείο: Ιορδάνη Ακάσογλου
 Πήλινα: Αντωνιάδης
 Υφάσματα: Νικ. Μπασματζίδη
 Μαγειρείο: Λάζαρου Παπαδόπουλου*

Ο Βασίλης Σταυρίδης (δεξιά) μπροστά στο ραφείο του στις παράγκες της πλατείας Ρήγα Φεραίου (Φωτ. 1932 από το αρχείο της Πολιτιστικής Εστίας Μικρασιατών Νέας Ιωνίας Μαγνησίας «ΙΩΝΕΣ»).

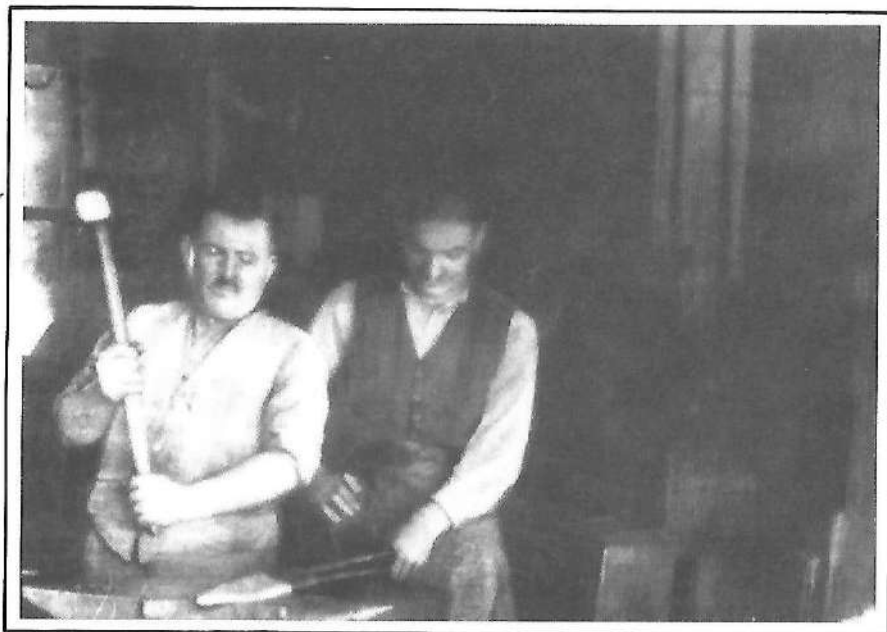
Νίκος Κουρούμαλος
 Η φωτογραφία αυτή είναι τραβηγμένη το 1935 μέσα στο φωτογραφείο-παράγκα του Γεωρ. Αποστολίδη, που κάηκε στην πυρκαγιά στις 12 Φεβρουαρίου 1936. Εικονίζεται ο μικρός Νίκος Κουρούμαλος, που βοηθούσε σ' ένα καφενείο-παράγκα της γιαγιάς του Καλλιόπης Κωνσταντινίδου. Φοράει ποδιά εργασίας και είναι ξυπόλυτος! Ο ίδιος μας έδωσε από μνήμης τον κατάλογο των μαγαζιών- παραγκών, που είχαν οι πρόσφυγες, αλλά και λίγοι ντόπιοι στην πλατεία Ρήγα Φεραίου. Τα σημειούμενα με αστερίσκο ο ίδιος μας τα επισήμανε.

(Φωτ. προσφορά Νίκου

Υποδήματα: Αγαθάγγελου Τζιβάνη*
 Ραφείο: Ιωάν. Παπαδόπουλου*
 Ραφείο: Ιωαν. Μιχαηλίδη
 Ραφείο: Πρόδρομου Πασικετόπουλου*
 Υφάσματα: Αφοί Καχριμανίδη
 Κουρείο και κομμωτήριο: Μανώλη Κυλινδρέα*
 Χρυσοχοείο και κατοικία επάνω: Μιχάλη Αϊβαζόγλου*
 Έτοιμα ενδύματα: Αιμίλιου Λεβαντή, Ο ΚΟΚΟΡΑΣ, κάηκε.
 Φωτογραφείο: Γεωρ. Αποστολίδη (κάηκε)
 Ψιλικά: Δημήτρη Μαμάτση (κάηκε)*
 Καπνοπωλείο: Στ. Κωστούλα (κάηκε)

**Ο Ιορδάνης Ακάσογλου (πρώτος αριστερά) στο σιδηρουργείο του, στις παράγκες των προσφύγων της πλατείας Ρήγα Φεραίου.
(Φωτ. προσφορά του γιου του Ανέστη Ακάσογλου)**

Παντοπωλείο: Γεωργίου Τηλέφογλου*

Γαζωτής: Νοτάριου Ζαναπαλίδη

Κουρείο: Μπάρμπα - Αντώνη...;

Ραφείο: Δημήτρη Κυριακίδη*

Ξηροί Καρποί: Μπαρμπα Σταμάτη...;

Υφάσματα: Γιάννη Καφριτσάκη

Κουρείο: Νικ. Παπαδημητρίου

Παντοπωλείο: Βασίλη Λογαρά

Ξυλουργείο και κατοικία: Εμμ. Καμηλάκη (κάηκε)

Ραφείο-έτοιμα ενδύματα και κατοικία: Εμμ. Βουλγαρίδη (κάηκε)*

Επίσης ανάμεσα τους ήταν:

Υποδήματα: Παπαδημητρίου Δημήτρη

Μαραγκούδικο: Παπαδημητρίου Δημήτρη

Δυο οικογένειες χωρίς μαγαζιά

Κουρείο: Εμμ. Καμηλάρη

Σιδεράδικο: Κοσμίδη...;

Ένας, που πουλούσε τσούλια, χράμια κ.λπ.
Τσαγκάρικο και σπίτι Παντελή Ερρίκου ¹¹⁹.

Επόμενο ήταν ν' αρχίσουν κάποιες προστριβές μεταξύ των γηγενών και των παραγκούχων εμπόρων, όταν άρχισε να διαφαίνεται, ότι θίγονταν τα συμφέροντα των πρώτων. Και, διαβάζουμε, τέσσερα χρόνια, ακριβώς, πριν ξεσπάσει η πυρκαγιά :

Η Ομοσπονδία Επαγγελματιών Μαγνησίας διαμαρτύρεται, καθ' ότι οι ιδιοκτήται των καταστημάτων τούτων ανερχομένων εις 100 περίπου, συναγωνίζονται τους λοιπούς συναδέλφους των, οίτινες βαρύνονται με ενοίκια, φόρους κ.λπ. Να εξετασθή η μεταφορά των παραπηγμάτων αυτών

(«Λαϊκή Φωνή», 13.2.1932).

Όμως, «οι παραγκούχοι οίτινες είναι αποφασισμένοι να ματαιώσωσι την μεταφοράν, απέστειλαν έγγραφον εις τον Οικ. Έφορον και παρακαλούν να πιστοποιήση φόρον επιτηδεύματος από το 1923»..

(«Λαϊκή Φωνή», 20.2.1932).

Τον επόμενο χρόνο στις 07-06-1933 ο Άθως Τριγκώνης στη «Λαϊκή Φωνή» κάνει μια έρευνα για τις παράγκες αυτές και γράφει τις αντιτιθέμενες απόψεις: «Λέγουν οι καταστηματάρχες ότι «οι παραγκούχοι απολαύουν ακόμη ωρισμένων ευκολιών από το κράτος και κατορθώνουν να μας συναγωνίζονται τρόπον τινά αθεμίτως...». Απαντούν οι παραγκούχοι: «...Όσον αφορά τα λεγόμενα από τους καταστηματάρχες ότι τους συναγωνιζόμεθα κ.λπ. μόνον αστείότητες μπορούν να εκληφθούν... Αντιθέτως ημεείς έχομεν την εντύπωσιν, ότι τα μεγάλα καταστήματα με το όνομα των, την εμφάνισιν των κ.τλ. μας συναγωνίζονται».

Τα πράγματα οξύνθηκαν περισσότερο, μετά από μια μικρή πυρκαγιά, που εξερράγη τα Χριστούγεννα του 1935 και έτσι οι πρόσφυγες έβαλαν νυχτοφύλακες στις παράγκες, για νυχτερινές περιπολίες. Μάταια όμως.

Ξημερώματα της Τετάρτης 12 Φεβρουαρίου 1936, πύρινες φλόγες ξεπετάχτηκαν από τα δύο ακραία σημεία των παραγκών, απ' το δημοτικό θέατρο και απ' το μέρος του σταθμού. Οι φλόγες τύλιξαν ταχύτατα τις ξύλινες παράγκες, πριν προλάβουν οι αντλίες του Δήμου ¹²⁰ και οι ιδιοκτήτες να

¹¹⁹ . Για να συμπληρωθεί ο κατάλογος βοήθησαν με τη μνήμη τους εκτός από τον Νίκο Κουρούμαλο και οι: Γιάννης Μιχαηλίδης, Ανέστης Ακάσογλου, Νικ. Πασαλίδης, Δημήτριος Μαμάτσης, που κήκε το κατάστημά του, Ηλίας Κυριακίδης και Αλέκος Φερτεκλίδης.

¹²⁰ . Τότε τις πυρκαγιές έσβηνε ο Δήμος. Η Πυροσβεστική Υπηρεσία ιδρύθηκε στον Βόλο το 1937 (Φ.Ε.Κ. 434/28-10-1937 τεύχος πρώτο) και άρχισε να λειτουργεί στις 24 Αυγούστου

σβήσουν την φωτιά. Αποτέλεσμα: Δεκαεφτά παραπήγματα - μερικά από αυτά καταστήματα και κατοικίες μαζί - έγιναν παρανάλωμα της φωτιάς με το εμπόρευμα που είχαν μέσα. Την επόμενη ημέρα στην εφημερίδα «ΝΕΑ ΕΛΛΑΣ», Πέμπτη 13 Φεβρουαρίου 1936, διαβάζουμε:

ΤΑ ΑΠΟΤΕΦΡΩΘΕΝΤΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ

Εκ της πυρκαϊάς απετεφρώθησαν τελείως τα εξής παραπήγματα:

α) Εκ της πλευράς του Δημοτικού Θεάτρου:

- 1) Υποδηματοποιείον, Λαζάρου Γεωργιάδου, ζημία 125.000 δρχ.
- 2) Κρεοπωλείον, Γεωρ. Καλλιγέρη, ζημία 20.000 δρχ.*
- 3) Υποδηματοποιείον, Ιωάν. Δουλκιάρογλου, ζημία 35.000 δρχ.
- 4) Ραφείον, Ιωάν. Τσικουντουρίδη, ζημία 40.000 δρχ.*
- 5) Υποδηματοποιείον, Ιωάν. Ψαρόμπα, ζημία 75.000 δρχ.
- 6) και 7) Καπνοπωλείον και Κουρείον Ευαγ. Σταμπούλογλου, ζημία 35.000 δρχ.*
- 8) Κουρείον, Γεωρ. Βουρούκου, ζημία 30.000 δρχ.*
- 9) Κουρείον, Παν. Γεωργιάδη, ζημία 30.000 δρχ.
- 10) Εμποροραφείον, Δ. Καπετανίδη, ζημία 60.000 δρχ.
- 11) Φωτογραφείον, Δημ. Κοτοπούλου, ζημία 30.000 δρχ

β) εκ της πλευράς των Παλαιών:

- 1) Κατάστημα ετοιμών ενδυμάτων & κατοικία Εμμ. Βουλγαρίδη, ζημία 50.000 δρχ.*
- 2) Ξυλουργείο και κατοικία Εμμ. Καμηλάκη, ζημία 30.000 δρχ.
- 3) Καταστήματα ψιλικών, Δημητρίου Μαμάτση, ζημία 100.000 δρχ.
- 4) Φωτογραφείον, Γ. Αποστολίδη, ζημία 25.000 δρχ.
- 5) Εμπορικό, Αιμιλίου Λεβαντή (ΙΟ κόκορας), ζημία 20.000 δρχ.
- 6) Καπνοπωλείον, Στ. Κωστούλα, ζημία 25.000 δρχ.¹²¹

Το τραγικότερο: Ένα νεαρό παιδί ο Κομνηνός (όχι Δαμιανός, που γράφουν οι εφημερίδες) Καμηλάκης κάηκε, έγινε κυριολεκτικά κάρβουνο ¹²².

Ανάστατος ο Βόλος. Απειλούνται επεισόδια.

1938 ως Πυροσβεστικός Σταθμός Γ' τάξεως με προσωπικό 15 άνδρες και μηχανολογικό εξοπλισμό δυο υδροφόρα οχήματα Denis και μια φορητή αντλία με πρώτο διοικητή τον σταθμάρχη Α' τάξεως Ιωάννη Σαρακατσάνη («Ιστορία του Πυροσβεστικού Σώματος», Αθήνα 1980, σ. 91-92).

¹²¹. Προφορικές πληροφορίες αναφέρουν ότι, έπαθαν ζημιές και άλλα καταστήματα – κατοικίες, εκτός από αυτά που γράφουν οι εφημερίδες είτε από τη φωτιά, είτε από τον πανικό, είτε από τις λεηλασίες προσδραμόντων (πληροφορία από τα παιδιά του χρυσοχόου Μιχάλη Αϊβαζόγλου, που είχε εκεί κατάστημα και κατοικία μαζί και έπαθε πολλές ζημιές).

¹²². Ο Κομνηνός Καμηλάκης του Εμμανουήλ ήταν μαθητής του 9ου δημοτικού σχολείου Βόλου (Παλαιών). Ήταν γεροδεμένο παιδί και μεγάλος στην ηλικία (16 ετών). (σ.σ. Είναι γραμμένος στον Γενικό Έλεγχο του σχολείου κατά το σχολικό έτος 1935-36 με α/α 460, τάξη Στ' και τόπο γέννησης Σμύρνη. Έχει βαθμολογία μόνο του Α' τριμήνου και στο τέλος ο διευθυντής σημειώνει στις παρατηρήσεις: «απεβίωσε την 12-2-1936», δηλαδή την ημέρα της πυρκαϊγής). Ο Κομνηνός Καμηλάκης προσπάθησε να σβήσει τη φωτιά στην παράγκα τους

«Η πυρκαϊά αυτή, η οποία λόγω της ερχόμενης διαπιστώσεως, ότι οφείλεται εις ανόσιον εμπρησμόν, τείνει να λάβει την μορφήν κοινωνικού ζητήματος...» γράφει «Ο ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ» την επόμενη ημέρα 13-02-1936.

«Η ΘΕΣΣΑΛΙΑ» σε κύριο άρθρο της (13-02-1936) γράφει :

ΤΟ ΣΤΥΓΕΡΟΝ ΕΓΚΛΗΜΑ ΤΩΝ ΕΞΗΜΕΡΩΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΧΘΕΣ

Ένα στυγερόν έγκλημα διεπράχθη περί τα εξημερώματα της χθες εις την πόλιν μας. Στυγερόν διότι εγκληματικά χείρες και διάνοιαι κατέστρεψαν την περιουσίαν και τον πόρον ζωής πτωχών βιοπαλαιστών, οι οποίοι προ δεκατεσσάρων ετών είχαν υποστή δι' εθνικούς λόγους μίαν άλλην τραγικήν καταστροφήν, η οποία είναι γνωστή με το όνομα μικρασιατική συμφορά.

Στυγερόν διότι η εγκληματική πράξις του εμπρησμού εστοίχισε και την ζωήν ανθρωπίνων υπάρξεων. Απείρως όμως στυγνότερον διότι το έγκλημα αυτό έπληξε θανασίμως τον πολιτισμόν και την γαλήνην της πόλεως μας, η οποία μη αναγνωρίζουσα διακρίσεις μεταξύ γηγενών και προσφύγων αγκαλιάζει όλα τα τέκνα με μιαν στοργήν εις την ομαδικήν προσπάθειαν εξυπηρητέσεως των βιοτικών αναγκών της και της γενικής του τόπου προόδου.

Ο προσφυγικός κόσμος βράζει από αγανάκτηση και απειλούνται αντίποινα. Επιτροπή όμως, από πρόσφυγες, συνιστά «*ψυχραιμία και αξιοπρέπειαν... καθ' ο διεπίστωσεν όντως το ενδιαφέρον δια την ανακάλυψιν των ανοσίων και απάνθρωπων εμπρηστών*».

Επεμβαίνει ο εισαγγελέας, γίνονται συλλήψεις, διενεργούνται ανακρίσεις, καταλήγουν σε προφυλακίσεις. Το κακό όμως είχε γίνει.

Όμως, «*τα δαχτυλίδια μας πέσανε, μα τα δάχτυλα μας μείνανε*»¹²³, έλεγε και ξανάλεγε, η Σμυρνιά, που κάηκε τότε η παράγκα τους - σπίτι και ραφείο. Οι Μικρασιάτες δεν έμειναν με σταυρωμένα χέρια.

Μπορεί να μάζεψαν για δεύτερη φορά την περιουσία τους σε αποκαΐδια και στάχτη, όμως δεν λύγισαν. Σε άλλα σημεία της πόλης έστησαν τα μαγαζάκια τους, εργάστηκαν, πάλεψαν, ορθοπόδησαν, προσφέροντας κι αυτοί μέσα στη γενική ανάπτυξη του Βόλου και της Νέας Ιωνίας την πρόθυμη εξυπηρέτηση τους, το δημιουργικό τους πνεύμα και την ακάματη εργατικότητα τους. Ο ανταγωνισμός, σήμερα πλέον, μεταξύ γηγενών και προσφύγων φαίνεται σαν μακρινό παρελθόν.

(ξυλουργείο και κατοικία μαζί), εγκλωβίστηκε όμως από τις φλόγες και απανθρακώθηκε. Στην κηδεία του τον συνόδευσαν οι συμμαθητές του με το δάσκαλό τους. (Πληροφορία Νίκου Κουρούμαλου).

¹²³ .Βλ. Ελένης Δικαίου «*Τα κοριτσάκια με τα ναυτικά*», Αθήνα 1991, σελ. 85.

Η αγορά - τα καταστήματα της Νέας Ιωνίας

Στις προηγούμενες σελίδες είχαμε διαβάσει σε μία συνέντευξη του προέδρου της Επιτροπής Αποκαταστάσεως Προσφύγων Χρήστου Λούλη («ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ» 30-07-1924) ότι στον κατασκευαζόμενο, τότε, προσφυγικό συνοικισμό είχαν προγραμματιστεί να γίνουν «είκοσι τουλάχιστον μαγαζιά, ίνα χρησιμεύσωσι διά κρεοπωλεία, αρτοποιεία, λαχανοπωλεία κ. λπ, υπό τον όρον να δοθώσι ταύτα εις πρόσφυγας επαγγελματίας», δηλ. ν' αποτελέσουν αυτά ένα είδος αγοράς, για την εξυπηρέτηση των πρώτων βιοτικών αναγκών. Τέτοια μαγαζιά όμως ουδέποτε κατασκευάστηκαν και το έργο έμεινε στα χαρτιά. Οι ανάγκες όμως των ανθρώπων δεν περίμεναν και η λύση αντιμετώπιστηκε από τους ίδιους, που εγκαταστάθηκαν εκεί.

Δραστήριοι και εργατικοί, που πολλοί απ' αυτούς και στην πατρίδα τους, στη Μικρασία, ήταν επαγγελματίες ή τεχνίτες, άνοιξαν μαγαζιά, μετατρέποντας το σπιτάκι που πήραν σε επαγγελματική στέγη ή αγοράζοντας κάποιο οικοπέδο για το στήσιμο της δουλειάς τους.

Έτσι δημιουργήθηκε από μόνη της μια αγορά, κυρίως στον κεντρικό δρόμο, από τη γέφυρα του Κραυσίδωνα μέχρι την πλατεία της Ευαγγελίστριας, συνέχεια της 2ας Νοεμβρίου, που λεγόταν οδός Χαλκηδόνας, αλλά κανείς δεν την ήξερε με το όνομα αυτό, παρά μόνο με το προσωνύμιο «Φαρδύς», που το έφεραν κι αυτό απ' την πατρίδα τους τη Σμύρνη. Εκεί είχαν το Φαρδύ της Ευαγγελίστριας (Λεωφόρος Τσάι-ρέμα), το Φαρδύ στη συνοικία Αγίας Αικατερίνης, το Φαρδύ στον Άγιο Τρύφωνα, το Φαρδύ στον Άγιο Δημήτριο. Στο Φαρδύ (σήμερα Λεωφόρος Ειρήνης) και στον πρώτο κάθετο, οδός Σινώπης (σήμερα οδός Δημοκρατίας) άνοιξαν τα πρώτα μαγαζιά κι εκεί γινόταν το φτωχικό αλισβερίσι των προσφύγων. Και όχι μόνον αυτό. Οι Μικρασιάτες ήταν άνθρωποι κοινωνικοί, χαρούμενοι, γλεντζέδες και μέσα στη φτώχεια τους έβρισκαν κάποιες στιγμές για ξεκούραση και ψυχαγωγία. Κι αυτό γινόταν στο «Φαρδύ» με τα καφενεία, τα λαϊκά όργανα, με τη βόλτα των αγοριών και των κοριτσιών στο Ν δρόμο αυτόν, όπως εκεί στη Σμύρνη.

Αξίζει να διαβάσουμε μια περιγραφή, που μας δίνει η εφημερίδα «ΣΗΜΑΙΑ», για εκείνη την πρώτη εποχή για την κίνηση της αγοράς την παραμονή των Χριστουγέννων του έτους 1927. Πρέπει να σημειώσουμε ότι τότε (το 1927 τον Δεκέμβριο) στη Νέα Ιωνία είχαν χτιστεί μόνο τα Τετράγωνα, τα Τσιμεντένια και τα Τζαμαλιώτικα προσφυγικά σπίτια, δηλ. ζούσαν 1250 περίπου οικογένειες.

Στο φύλλο της ημέρας των Χριστουγέννων η εφημερίδα «ΣΗΜΑΙΑ», Κυριακή 25 Δεκεμβρίου 1927, έχει ένα οδοιπορικό στην αγορά του Βόλου με την κίνηση στα διάφορα καταστήματα, αρτοποιεία, κρεοπωλεία, κουρεία κ.λπ. και καταλήγει:

Και τώρα στον προσφυγικό συνοικισμό «Νέα Ιωνία»

Εδώ η κίνηση είναι αλλοία της πόλεως. Άλλην εντελώς όψιν παίρνουν εδώ τα πράγματα. Νέοι, γέροι, κόρες, γυναίκες, παιδιά χαρούμενοι σαν πουλάκια που ξαναβρίσκουν το ταίρι τους, τερετίζουν. Φωνούλες γλυκές κι αρμονικές παντού σκορπίζονται.

Ένας κόσμος ολόκληρος έχει μεταφερθεί εδώ. Η Ανατολή! Η φλογερή, η χαρούμενη και ηδυπαθής Ανατολή, όπως εγνωρίσαμε τότε... Η Μικρασία ολόκληρος από τον Πόντον, την Κίον και τα Μουδανιά μέχρι της όμορφης τότε Σμύρνης. Κι απ' τη Σμύρνη ως την Αττάλεια και κάτω την Αλεξανδρέττα. Βαθειά ως την Καισάρεια, στο Ικόνιο, στην Προύσσα και στην Άγκυρα. Ένας κόσμος ολόκληρος με σβυσμένες ελπίδες, με χαμένα όνειρα, δόξες και μεγαλεία.

Γκρέμιοι Ρωμιοί... Γκρέμια τρόπαια...

Εν τούτοις όμως. Οι Ανατολίτες γλεντούν και διασκεδάζουν. Και φαίνονται πάντα χαρούμενοι. Ποιος ξέρει όμως τι μαύρα και σκοτεινά Χριστούγεννα γιορτάζουν κατά βάθος οι γεμάτες μυστικοπάθεια ανατολίτικες ψυχές...

Ας ευχηθούμε καλή χρονιά. Καλά Χριστούγεννα. Και του χρόνου καλλίτερα αγαπητοί συμπολίται...

(Υπογραφή: Συμπολίτης)

Ο δημοσιογράφος της εφημερίδας «Συμπολίτης», που έκανε τον γύρο της χριστουγεννιάτικης αγοράς του Βόλου, άλλα περίμενε και άλλα είδε, μόλις πέρασε τη γέφυρα του Κραυσίδωνα και μπήκε στη Νέα Ιωνία, στο «Φαρδύ». Του έκανε εντύπωση η χαρούμενη διάθεση των ανθρώπων στην αγορά και η γραφίδα του ξεσπάει σε μια λυρική, ρομαντική περιγραφή.

Η Νέα Ιωνία, όμως, μεγαλώνει χρόνο με χρόνο και, όπως θυμόμαστε, η απογραφή που έγινε το 1928, έβγαλε 6.186 ψυχόμετρα κι ασφαλώς και τα μαγαζιά πληθαίνουν.

Ο Αστυνομικός Σταθμός της Νέας Ιωνίας παρακολουθεί την υγειονομική κατάσταση των καταστημάτων της δικαιοδοσίας του και προβαίνει σε επιθεωρήσεις.

Στη «ΛΑΪΚΗ ΦΩΝΗ» στις 26 Ιουνίου 1931 διαβάζουμε σχετικά:

ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΝ

Παρά της αστυιατρικής υπηρεσίας και του διοικητού του σταθμού χωροφυλακής Νέας Ιωνίας ενηργήθη χθες υγειονομική επιθεώρησις εις τα κατωτέρω καφενεία, παντοπωλεία κ.λπ. καταστήματα του συνοικισμού: Ιωάννη Καμπουρογιάννη, Σπ. Παπάζογλου, Νικ. Μανρομάτη, Νικ. Λεφάκη, Ιωάν. Καρακβιζίδη, Κυρ. Βαρβαγιάννη, Αρχ. Δήμου, Φ. Τοπάλη, Κων. Κατσιούρα, Νικ. Βούλη, Ιωάν. Ξάνθη, Κων. Καρυώτη, Μιχ. Τίκογλου, Νικ. Καρακώστα, Εμμαν. Σταμπούλου, Νικ. Χατζηαποστόλου, Γ. Γεωργιάδου, Ν. Χριστίδου, Βασ. Τσιλιγκίρογλου, Ι. Λαμπρίδου, Δημ. Δημοσθένους, Ν. Καρακουλάκη, Γ. Πλεύρη, Νικ. Βαρχαλαμά, Ν. Αθηναίου, Γ. Συνανίδου, Α. Πατούχη, Δ. Βαλαχή, Θ. Γαλανάκη, και Δ. Δημητριάδη. Πάντα τα ανωτέρω ευρέθησαν καθαρά. Πλην τούτων επεθεωρήθησαν και μερικά εισέτι, άτινα ευρέθησαν ακάθαρτα.

Ο «ΜΕΓΑΣ ΟΔΗΓΟΣ ΒΟΛΟΥ ΚΑΙ ΠΕΡΙΧΩΡΩΝ» του Γ. Χ. Γαβριηλίδη, που εκδόθηκε στη Θεσσαλονίκη το 1933, αναφέρει τα καταστήματα, που υπήρχαν τότε στη Νέα Ιωνία (σελ. 201 του ΟΔΗΓΟΥ).

Τα διαβάζουμε, όπως τα έχει κατά κατηγορίες και στο δρόμο που βρίσκονται:

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΑΙ

Αρτοποιεία: Αλεξανδρίδης Παν. Γερμανικά Αρίτζογλου Μαργ. οδ. Σινώπης, Αρώνης Α. οδ. Νικομηδείας, Γιαντζής Ν. οδ. Προύσσης, Δαρδαμανέλλης Ν. οδ. Σινώπης, Καλαιτζής Κ. οδ. Χαλκηδόνας, Ξάνθης Ιωάννης οδ. Σινώπης, Φραγκάκης Μ. οδ. Χαλκηδόνας, Ν. Βούλη - Μιχ. Καραφύλλογλου¹²⁴.

Γαλακτοπωλεία: Γαλλής Γεώρ. οδ. Δορυλαίου, Κουτίνας Αθ. οδ. Χαλκηδόνας, Πατσέας Ιωάν. οδ. Σινώπης, Ρούστας Βασ. οδ. Χαλκηδόνας.

Γανωτήρια: Καραθανασόπουλος Γιακουμής οδός Χαλκηδόνας.

Εστιατόρια - Ζυθεστιατόρια: Παντελίδης Π. οδ. Σινώπης, Χατζηαναστασίου Ν. οδ. Χαλκηδόνας.

Ζαχαροπλαστεία: Καρακώστας Ν. οδ. Χαλκηδόνας, Τσιλιγκίρογλου Β. οδ. Χαλκηδόνας, Χαραλαμπίδης Αν. οδ. Χαλκηδόνας.

Ηλεκτρικά είδη: Μαγουλάς Παντελής οδ. Χαλκηδόνας.

Ιατροί: Αποστολίδης Α. οδ. Δορυλαίου-Ραιδεστού, Σουγιουλτζόπουλος Μ. οδ. Βυζαντίου-Σινώπης.

Καπνοπωλεία- Περίπτερα: Αλμπανόπουλος Α. οδ. Χαλκηδόνας. Βακα-

¹²⁴ . Λειτουργούσε από το 1927, αλλά ο ΟΔΗΓΟΣ δεν το ανέφερε.

Το παραδοσιακό αρτοποιείο των Ν. Βούλη-Μιχ. Καραφύλλογλου από το 1927 μέχρι σήμερα (Στη φωτ. ο Μανώλης Μιχ. Καραφύλλογλου)

λούμης Α. οδ. Χαλκηδόνας, Βαρυπάτης Β. οδ. Χαλκηδόνας, Γεωργούδης Αθ. οδ. Χαλκηδόνας, Φιλιππίδης Παν. οδ. Χαλκηδόνας, Χαραλαμπίδης Αν. πρατήριο σιγαρέττων οδ. Χαλκηδόνας.

Καφεκοπτεία: Γρηγοριάδης Γρηγ. οδ. Χαλκηδόνας.

Καφενεία: Αθηναίος Νικ. οδ. Χαλκηδόνας, Αλμπάνης Θεοφάνης οδ. Σινώπης, Ασλάνης Ν. οδ. Χαλκηδόνας, Βαλαχής Γ. οδ. Σινώπης, Βαλαχής Δημ. οδ. Χαλκηδόνας, Γαλανάκης Θεμ. οδ. Χαλκηδόνας, Γεωργιάδης Γ. οδ. Χαλκηδόνας, Γιαννουλάκης Α. οδ. Σμύρνης, Γκίνου Μ. οδ. Σινώπης, Δεμίρης Σωτ. οδ. Σμύρνης, Δημητριάδης Δ. οδ. Χαλκηδόνας, Δημοσθένους Δ. οδ. Χαλκηδόνας, Εμμανουηλίδης Χρ. οδ. Χαλκηδόνας, Καλίκος Μ. Γερμανικά, Καρακουλάκης Ν. οδ. Χαλκηδόνας, Μαυρομάτης Νικ. οδ. Χαλκηδόνας, Πατούχης Αλ. οδ. Χαλκηδόνας, Σαρόγλου Ι. οδ. Χαλκηδόνας, Χατζηναστασίου Ν. οδ. Χαλκηδόνας, Ψαρριανός Δ. οδ. Χαλκηδόνας.

Κουρεία - Κομμωτήρια: Βαρχαλαμάς Ν. οδ. Χαλκηδόνας, Κρύσιλας Τάκης οδ. Χαλκηδόνας, Μαχαίρας Ι. οδ. Χαλκηδόνας, Νικολαΐδης Ι. πλ. Χρυσοστόμου Σμύρνης, Νικολαΐδης και Βουγιούκας οδ. Χαλκηδόνας,

Παπαδόπουλος Γ. οδ. Χαλκηδό-
νος, Σταμπουλού Εμμ. οδ. Χαλ-
κηδόνας.

Κρεοπωλεία: Δεβριάδης Π. οδ.
Χαλκηδόνας, Μερτζιμέκης Ι. οδ.
Χαλκηδόνας, Μποιϊλής Αγγ. οδ.
Χαλκηδόνας.

Μαχαιροποιεία: Σωτηρίου Νικ.
Γερμανικά.

Ξυλάνθρακες- καύσιμος ύλη:
Δρακόπουλος Κ. Γέφυρα

Οινοπωλεία - Ποτοποιεία: Γα-
ρυφαλλίδης Θ. οδ. Χαλκηδόνας,
Δημητριάδης Δ. οδ. Χαλκηδόνας,
Δημοσθένους Δ. οδ. Χαλκηδό-
νας, Καλίκος Μ. Γερμανικά,
Καρακουλάκης Ν. οδ. Χαλκηδό-
νας, Κόγιας Χρ. οδ. Χαλκηδόνας.

Οπωροπωλεία: Αμοργιανός Σ.
οδ. Σινώπης, Γαρίτσης Κ. οδ.
Χαλκηδόνας, Δάρλας Κ. οδ. Χαλ-
κηδόνας, Δήμου Δ. οδ. Νικομη-
δείας, Κοτσάς Π. Γερμανικά, Κουζάκης Ι. οδ. Χαλκηδόνας, Ραλάκης Β.
οδ. Χαλκηδόνας.

Παντοπωλεία: Βαρβαγιάννης Κ. οδ. Προύσσης, Βαφειάδης Χρ. οδ. Νι-
κομηδείας, Βουτσάς Θεοδ. οδ. Σινώπης, Γκιουρτζίδης Α. Γερμανικά, Δρίζου
Γεώρ. οδ. Χαλκηδόνας, Καμπουρογιάννης Ι. οδ. Χαλκηδόνας, Καρκαβιτζίδης Ι.
οδ. Νικομηδείας, Λεφάκης Α. οδ. Νικομηδείας, Κεχαϊδής Χαρ. πλ. Εθ.
Αναμνήσεων, Κουρούμαλλος Κ. οδ. Προύσσης, Κουτσουλίδης Ευάγ.
Γερμανικά, Λεφάκης Δ. οδ. Μαγνησίας, Μάλλιας Ιωάν. οδ. Χαλκηδόνας,
Μεϊμάρογλου Σωτ. οδ. Δορυλαίου, Νικολαΐδης Ν. -Καρωότης Κ. οδ.
Χαλκηδόνας, Παπάζογλου Δ. οδ. Χαλκηδόνας, Πα-πάς Δημ. Γερμανικά,
Σουσιλίδης Απόστολος οδ. Σινώπης¹²⁵ Χατζη-γεωργίου Γ. οδ. Δορυλαίου.

Πιλοποιεία- Πιλοκαθαριστήρια: Παπαγεωργίου Μ. οδ. Χαλκηδόνας.

Ποδήλατα: Μαγουλάς Παν. οδ. Χαλκηδόνας.

Ποτοποιεία: Τίκογλου Μιχ. οδ. Χαλκηδόνας.

Ραφεία: Γκιουρτζίδης Θ. Γερμανικά, Γούναρης Α. Χαλκηδόνας, Ιορδανί-

Ο νεαρός Νίκος Τσιλιγκίρογλου στο
«BYZANTION» δροσίζει τους θαμώνες
(Φωτ. του 1950, προσφορά του ίδιου).

¹²⁵ .Από το 1928 λειτουργούσε, αλλά ο ΟΔΗΓΟΣ δεν το είχε κι αυτό.

δης Β. Χαλκηδόνας, Μουπαγιατζής Ν. οδ. Σινώπης, Σωτηριάδης Χρ. οδ. Χαλκηδόνας, Τσοπουρίδης Αν. οδ. Χαλκηδόνας.

Σανδαλοποιεία: Δουλής Ελευθ. οδ. Σινώπης.

Υποδηματοποιεία: Αδαμόπουλος Κ. οδ. Χαλκηδόνας, Βογιατζής Κ. κεντρική πλατεία, Καλαφάτης Ηλίας οδ. Χαλκηδόνας, Κατσαλής Ελευθ. οδ. Χαλκηδόνας, Κωνσταντάρης Παρασκευάς οδ. Σινώπης, Λαζαρίδης Ν. οδ. Σινώπης, Μανιαδάκης Παύλος οδ. Προύσσης, Σαρόγλου Θ. οδ. Χαλκηδόνας.

Υφάσματα-Ψιλικά: Δανός Γ. οδ. Δορυλαίου, Φασουράκης Ηρακ. οδ. Χαλκηδόνας.

Φαρμακεία: Νησιώτης Λεων. οδ. Χαλκηδόνας.

Χαρτοπωλεία: Χαραλαμπίδης Αν. οδ. Χαλκηδόνας.

Χρυσοχοεία - Ωρολογοπωλεία: Μπενάκης Δημ. οδ. Χαλκηδόνας, Γεωργιάδης Ι. οδ. Χαλκηδόνας.

Άλλος ένας εμπορικός οδηγός, που κυκλοφόρησε λίγο πριν τον πόλεμο του 1940, με τίτλο «Οδηγός και Λεύκωμα Θεσσαλίας - Ηπείρου 1939-1940» (Εκδότης Ι. Ξανάκης, Βόλος) περιέχει τους επαγγελματίες της Νέας Ιωνίας κατά κατηγορίες, αλλά χωρίς διεύθυνση, όπως ο προηγούμενος. Πάντως τα πιο πολλά μαγαζιά βρίσκονται ακόμη στην οδό Χαλκηδόνας, στο Φαρδύ:

Επαγγελματίαι

Αρτοποιεία: Αρίτζογλου Μαργαρώ, Αρώνης Αθ., Βούλης και Καραφύλλογλου, Δαρδαμανέλλης Ν., Καλαϊτζής Κ., Κελετιρτζής Αθ., Ξάνθης Ι., Πελαγιάδης Ιορ., Φιλοσόγλου Ι., Φραγκάκης Κλεάν..

Αρωματοπωλεία: Μπενάκης Δ., Τσιπνής Ανθιμος.

Γαλακτοπωλεία: Γεωργιάδης Γ., Κουτίνης Αθ., Ρούστας Β..

Επιπλοποιεία: Φωτίου Κ..

Ζαχαροπλαστέια: Καρακώστας Ν., Τσιλιγκίρογλου Β..

Ηλεκτρικά είδη: Μαγουλάς Παντελής.

Ιατροί: Αποστολίδης Λεωσθένης, Παπανικολάου Δ.

Καπνοπωλεία: Αλμπανόπουλος Αντώνης, Βακαλούμης Α., Βαρυπάτης Β., Φιλίπιδης Παν., Χαραλαμπίδης Α..

Καφεκοπτεία: Γρηγοριάδης Γρηγόριος, Κεσιμίδης Τηλέμαχος.

Καφενεία: Αλμπάνης Θ., Βαλαχής Γεώρ., Γεωργιάδης Γ., Δημοσθένους Δ., Εμμανουηλίδης Χρήστος, Καλύβας Δ., Καρακουλάκης Ν., Μαυρομάτης Ν., Παπαλιάκος Βασ., Σαββάκης Μ., Σαρόγλου Ι., Τουτουτζόγλου Α., Τσουκαλάς., Χατζηαναστασίου Ν..

Κουρεία: Βαρχαλαμάς Νικ., Δεμίρη Αφοί, Μαχαίρας Ιων., Νικολαΐδης Στ., Παπαδόπουλος Γ., Σιτζάκης Ι., Σταμπουλού Εμμ..

Κρεοπωλεία: Βαλαχής Δ., Δεβριάδης Π., Καλλιγέρης Γ., Μερτζιμέκης Ι., Τζιβγούλης Ν..

Οδοντιατρεία: Ποιμενίδης Αριστ..

Οινοποιεία-Ποτοποιεία: Τίκογλου και Ηλιάδης.

Παντοπωλεία: Βαρβαγιάννης Κ., Βουτσάς Θεόδ., Γκιουρτζίδης Δ., Καλλιγέρης Ν., Καμπουρογιάννης Ι., Καρκαβιτισίδης Ι., Κεχαΐδης Χ., Κλημεντόπουλος Λοΐζος, Κουτσουλίδης Ευαγ., Λαγούτσικος Ανέστης, Λεφάκης Δημ., Λεφάκης Νικ., Μάλλιας Ιωάν., Μειϊμάρογλου Σωτ., Μιχαηλάτσος Βασ., Νικολαΐδης Νέστωρ, Καρυώτης Κ., Παπαδόπουλος Γ., Παπάζογλου Ευάγ., Σουσιλίδης Απόστ...¹²⁶.

Ποτοποιεία: Γαλανάκης Θεμ., Κατσιούρας Κ., Κουζάκης Ι..

Ταβέρναι: Γαλανάκης Θεμ., Γιαννόπουλος Ευαγ., Καμπουρογιάννης Ι., Κόπελας Ανδρέας, Κατσούρας Γ., Χατζηαναστασίου Νικ..

Υποδηματοποιεία: Αδαμόπουλος Κ., Γαβριηλίδης Χ., Γεωργίου Ελ., Καλαφάτης Ηλ., Κατσαλής Ελ., Κοϊμάς Δ., Κοκκάρας Κ., Κωνσταντάρας Παρασκευάς, Λαζαρίδης Ν., Παπαθεολόγου Χ., Σαπουνάς Γ..

Υφασμάτα: Δανός Στέφ., Δανηλίδης Παν., Μπιρογλάνη Αφοί, Φασουράκης Ηρακλής.

Φαρμακεία: Νησιώτης Λεωνίδα, Παπανικολάου Δήμητρα.

Χρυσοχοεία- Ωρολογιοπωλεία: Γεωργιάδης Στέφαν. Μπενάκης Δημ.

Ψιλικά: Δανηλίδης Παν., Μπενάκης Δ., Μπιρογλάνη Αφοί.

Στους παραπάνω επαγγελματίες δεν πρέπει να παραλείψουμε ν' αναφέρουμε και έναν γνήσιο τύπο της Νέας Ιωνίας, τον Χατζή – λεγόταν Διογένης Αρναούτογλου, αλλά όλοι τον ξέραμε «Χατζή»- που πουλούσε τις Κυριακές το περίφημο σάμαλι του έξω από το γήπεδο της ΝΙΚΗΣ και τις καθημερινές στα παλιά ψαράδικα, έξω απ' το καφενείο «Ναυτιλία».

Επίσης τον Αλέκο Καρακατσόπουλο με το «κινητό ζαχαροπλαστείο» επάνω σ' ένα περιποιημένο καρότσι, που το έστηνε στην παραλία έξω από το «ΑΧΙΛΛΕΙΟ» και πρόσφερε μαζί με τ' άλλα γλυκά και το μικρασιάτικο σάμαλι και το καλοκαίρι γνήσιο χειροποίητο παγωτό χωνάκι.

Ήταν και ο ματζουνάς που γύριζε στις γειτονιές με τα ματζούνια για τα παιδιά... ο μαστιχάς με τη μαστίχα... κι άλλοι...

Για την αγορά της Νέας Ιωνίας στο Φαρδύ και για τα καταστήματα που

¹²⁶. Από το 1928 λειτουργούσε και δεν το είχε ο Οδηγός.

Διαφημίσεις καταστημάτων της Νέας Ιωνίας εκείνη την εποχή

Χορευτικά συγκεντρώσεις εις την Νέαν Ιωνίαν.

Την Κυριακήν και δευτέραν ημέραν των Χριστουγέννων χορευτικά οικογενειακά συγκεντρώσεις από 8μ.μ. μέχρι πρωίας εις την αίθουσι χορού Δ. Παπάζογλου (παρά την γέφυραν του συνοικισμού Νέας Ιωνίας). Μουσική πλήρης, τζαζ - μπαντ. Είσοδος δραχμιάς 10 δια τους κυρίους και δια τας κυρίας και δεσποινίδας ελευθέρα.

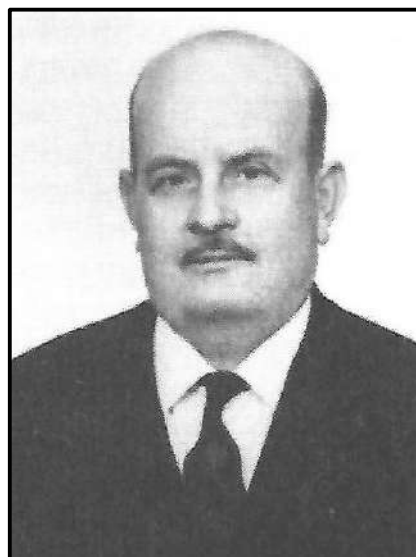
(Από την εφημερίδα «ΛΑΪΚΗ ΦΩΝΗ» 24-12-1932).

<p>Φ Α Ρ Μ Α Κ Ε Ι Ο Ν Δ. ΝΗΣΙΩΤΟΥ ΒΟΛΟΣ - ΝΕΑ ΙΩΝΙΑ Δδός Χαλκηδόνος</p>	<p>ΑΡΧΙΣΧΕΙΟΝ & ΦΡΟΝΟΓΟΠΩΛΕΙΟΝ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Κ. ΜΠΕΝΑΚΗ ἐπι σκοπεῖται ἐργασθῆναι εἰς μεγάλην Χρυσασοῦσα μεγάλουπύλων ΒΟΛΟΣ - ΝΕΑ ΙΩΝΙΑ Δδός Χαλκηδόνος (παρὰ τὴν γέφυραν) ΕΚΤΕΛΟΥΝΤΑΙ ἔργασίαι καλλιτεχνικαί, μαθηματικαί εἰς τὴν Ἀντιπροσωπείαν ἡ Διοικήσαν ΓΕΩΡΓΙΑΝΤΑ</p>
---	---

(«Μέγας Οδὸς Βόλου καὶ Περιχώρων» τοῦ 1933).

που υπήρχαν εκεί, αλλά και αλλού, ο Πέτρος Παλαμηδάς, Μικρασιάτης απ' το Σεβδίκιοϊ της Σμύρνης, που μας έγραψε πολλά για την προσφυγούπολη της Νέας Ιωνίας, σε ένα δημοσιεύμα του στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» στις 24 Ιανουαρίου 1988 με τίτλο «*Η πόλη της Νέας Ιωνίας πριν σαράντα χρόνια...*», μας κάνει μια ζωντανή

Πέτρος Β. Παλαμηδάς, από το Σεβδίκιοϊ της Σμύρνης (1912-1992). Διετέλεσε δημοτικός σύμβουλος, μέλος της επιτροπής ανέγερσης της Ευαγγελίστριας, ιδρυτικό στέλεχος και πρόεδρος του συνεταιρισμού οινοπαντοπωλών Βόλου. Στις τοπικές εφημερίδες έχουν καταχωρηθεί δημοσιεύματά του για τη ζωή της Νέας Ιωνίας. (Φωτ. προσφορά του γιου του Βασίλη Παλαμηδά)

Ο νεαρός Χρήστος Β. Δανός (φωτ. 1934) με το ιπήλατο υφασματοεμπορικό του κατάστημα του! Από εδώ ξεκίνησε το μεγάλο κατάστημα υφασμάτων, που ίδρυσαν στον Βόλο (γωνία Ερμού με Ελ. Βενιζέλου) οι αδελφοί Β. Δανού (Φωτ. προσφορά του γιου του Βασίλη Δανού)

περιγραφή και περιήγηση. Ας διαβάσουμε:

Με την είσοδο του στη Νέα Ιωνία, ο επισκέπτης θα συναντούσε δυο αξιόλογα κέντρα διασκέδασης. Του Γιάννη Κάρλου με τη μεγάλη λεύκα και του Αγγλογάλου. Ήταν μαγαζιά με λαϊκή ορχήστρα και εκλεκτή κουζίνα, που κάθε βράδυ συγκέντρωναν πολύ κόσμο. Καφενεία κεντρικά ήταν τέσσερα. Του Βασίλη Τσιλιγκίρογλου, που οι πελάτες είχαν ενδιαφέροντα για την πολιτική, οικονομική και πολιτιστική ζωή της πόλης. Του Χρήστου Εμμανουηλίδη, που κάθε απόγευμα ήταν γεμάτο από εργάτες και τεχνίτες κάθε εργασίας. Του Νίκου Καρακουλάκη που σύχναζαν πελάτες μεγάλης ηλικίας. Του Κώστα Διαβασμένου που σύχναζε η νεολαία με τα μπιλιάρδα και άλλα παιχνίδια. Άλλα κέντρα διασκέδασης έξω από το κέντρο ήταν του Πέτρου, του Αλεξανδρίδη και του Νικολόπουλου. Φαρμακείο μοναδικό, στη Νέα Ιωνία ήταν του Λεωνίδα Νησιώτη. Γιατροί εκείνη την εποχή ήταν ο Σουγιουλτζόπουλος, ο Τζιλούλης, ο Σκούρας και ο Σιούρας. Υπηρέτησαν το λαό της Νέας

Το καφενείο του Χρήστου Εμμανουηλίδη στο «Φαρδύ», λίγο πριν κατεδαφιστεί το 1970 με τους θαμώνες και τους γύρω μαγαζάτορες σε μια αναμνηστική φωτογραφία. Στη μέση η κόρη του Κική Εμμανουηλίδη-Κυριακίδη (Φωτ. προσφορά Ηλία Κυριακίδη).

Ιωνίας με υψηλά αισθήματα ανθρωπισμού και αλτρουϊσμού. Λαϊκές ταβέρνες υπήρχαν στην κεντρική λεωφόρο, του Ηλιάδη, του Κουζάκη, του Πολίτη και του Γαλανάκη. Είχαν καλό κρασί και καλή κουζίνα. Τσιπουράδικα με αγνό τσίπουρο και εκλεκτούς μεζέδες ήταν του Καλαφατάκη, του Αλμπάνη και του Μέλη. Επίσης υπήρχε ο καλός πρωινός πατσάς στο μαγαζί του Αντρέα Κόπελα για τους καλοφαγάδες πελάτες. Ζαχαροπλαστεία με καλά γλυκά ήταν του Καρακώστα, του Σαουλίδη, του Τσιλιγκίρογλου. Στη στάση Μαυρομάτη ήταν το κατάστημα ηλεκτρικών ειδών του Παντελή Μαγουλά. Εδώ συγκεντρώνεται κάθε μέρα πολύς κόσμος και μιλάει για την ποδοσφαιρική ομάδα «ΝΙΚΗ» που έχει επιτυχίες και έχει πρόεδρο τον δυναμικό και άξιο Μαγουλά. Δυο ωρολογοποιεία εξυπηρετούν στο κέντρο της πόλης του Γεωργιάδη και του Μπενάκη. Καταστήματα με νεωτερισμούς και ψιλικά είναι του Δανηλίδη, του Φασουράκη και του Φερτεκλίδη. Κεντρικά κρεοπωλεία είναι του Μέλη, του Δεβριάδη, του Κόπανου και του Κοκόλη. Μερικά από αυτά κάθε βράδυ, στις ψησταριές τους ψήνουν το νόστιμο κοκορέτσι για να μοσχοβολήσει όλος ο τόπος. Παντοπωλεία έχουμε του Παπάζογλου, του Γεωργαλά, του Μηνυσίου, του Γαρίτση, του Μάλλια, του Γεωργαλαδάκη, του Βουτσά,

Ο νεαρός Θεόδωρος Δανηλίδης, δεξιά (Φωτ. 1934) με το κινητό κατάστημά του, νεωτερισμών, επάνω σε καροτσάκι. Ύστερα ίδρυσε μαζί με τους αδελφούς του το γνωστό κατάστημα νεωτερισμών στη Νέα Ιωνία (γωνία Προύσης με Ίωνος). (Φωτ. προσφορά της κόρης του Κυριακής Δανηλίδου)

του Καλίκου και του Κεχαΐδη. Δυο γαλακτοπωλεία είναι στο κέντρο της πόλης του Κόρκα και του Γεωργαλά. Από τα αρτοποιεία το πρώτο που άνοιξε στη Νέα Ιωνία ήταν ο φούρνος του Αθανασίου Αρώνη. Θυμάμαι τον τίτλο που έδωσε ο Αρώνης στην ταμπέλα του φούρνου του: «Αρτοποιείον η 2α Μαΐου 1919», για να θυμίζει δόξες και νίκες του ελληνικού στρατού στη Μικρά Ασία. Άλλοι φούρνοι ήταν του Ξάνθη, του Παυλίδη, του Φιλοσόγλου, του Αλεξανδρίδη, του Βούλη και Καραφύλλογλου, του Πελαγιάδη, του Καλφαγιώργου, του Γιαντσή και του Τζάλλα.

Ο «Φαρδύς» (και το «Φαρδύ»)

Όπως διαπιστώνουμε, τα περισσότερα καταστήματα βρίσκονταν στην οδό Χαλκηδόνος, το γνωστό μας «Φαρδύ», γι' αυτό και παρουσίαζε εξαιρετική κίνηση καθημερινά, αλλά κυρίως τις Κυριακές, που γινόταν και η βόλτα και το «νυφοπάζαρο», ενώ στα πεζοδρόμια τα μαγαζιά έβγαζαν τις καρέκλες τους και στις άκρες οι γερόντισσες κάθονταν στα χαμηλά καρεκλάκια και σκαμνάκια τους και χάζευαν το πήγαινε - έλα των περιπατητών.

Αυτή την εποχή (1933), που ο «Μέγας Οδηγός Βόλου και Περιχώρων» παραθέτει την πληθώρα των καταστημάτων, που υπήρχαν στην οδό

Ο Αλέκος Καρακατσόπουλος (φωτ. 1955), παρασκευάζει παγωτό στη χειροκίνητη παγωνιέρα μπροστά στο σπίτι του. Πίσω του, στο καροτσάκι, το κινητό ζαχαροπλαστείο (Φωτ. προσφορά της κόρης του Γεωργίας Καρακατσοπούλου-Χαϊδούλη).

Το σημερινό μεγάλο κατάστημα νεωτερισμών του Τάσου Κρούσου στη Νέα Ιωνία, από εδώ ξεκίνησε. Ο νεαρός Τάσος, ο ιδιοκτήτης του, σε φωτ. του 1955 με το γαϊδουράκι του και την πραμάτεια του πάνω στο καροτσάκι!

Χαλκηδόνος (Φαρδύ), αξίζει να διαβάσουμε μια περιγραφή, που μας κάνει στην εφημερίδα «ΛΑΪΚΗ ΦΩΝΗ» στις 9 Μαΐου 1933 ο εκλεκτός δημοσιογράφος Α.Τ. (Άθως Τριγκώνης) για το τι γινόταν την ημέρα της Κυριακής στη Νέα Ιωνία:

Η ημέρα της Κυριακής

Κάθε Κυριακή ο συνοικισμός της Νέας Ιωνίας αλλάζει όψη, τα καφενεία του, οι πλατείες του, οι δρόμοι του αποχτούν άλλη ζωή. Ιδίως την Κυριακήν το απόγευμα, ο κεντρικός δρόμος του συνοικισμού (Φαρδύς) γίνεται αγνώριστος. Τα καφενεία του είναι όλα γεμάτα, πολυθρόρυβα και αναστατωμένα. Αλλά και μέσα, στη μέση του δρόμου, δεν μπορεί κανείς να περάση. Τόσοι είναι οι περιπατητές - γιατί, οι πρόσφυγες τον δρόμο αυτόν τον μεταχειρίζονται ως τόπον περιπάτου, όπως ημείς την παραλιάν.

Νέοι, καλοντυμένοι και ευπαρουσίαστοι, μ' ένα λουλούδι στ' αυτί ή στο χέρι, με την κουβέντα ή την έξυπνη απάντηση στα χείλη με το χαμόγελο,

πάνε καθ' ομάδες πέρα δώθε στον δρόμο αυτόν τον κεντρικόν, ανταλλάζοντας φωναχτά κουβέντες μ' άλλες παρέες ή πειράζοντας και γλυκοκυτώντας τις παρέες των κοριτσιών, που καλοστολισμένα, χαρωπά κι ελεύθερα πάνε πάνω - κάτω κι αυτά μέσα στο δρόμο.

Κι είνε μια πραγματική χαρά να τους βλέπει κανείς με τις φωνές των, τα γέλοια των, τα χάχανά των, την εύκολη ευθυμία των και με τα νειάτα των, να γεμίζουν, να πλημμυρίζουν με κίνηση και χαρά ολόκληρο το δρόμο.

Καθώς βραδυνάξει οι περιπατητές του δρόμου καθώς και οι θαμώνες των καφενειών αραιώνουν. Πολλοί, αν έχη κανένα χορό το βράδυ, πηγαίνουν να ετοιμασθούν. Αν όχι δεν θα ξαναβγούν μετά το φαΐ. Οι άλλοι όμως που θα μείνουν στα καφενειά έχουν κακούς σκοπούς:

Ύστερα από μια δυο ώρες με τη βοήθεια του άφθονου ούζου, που θα ρεύση στο μεταξύ και των μουσικών οργάνων, που θα μετακληθούν κατεσκευσμένως από τη γωνιά του καφενειού, θα διεκτραγωδήσουν τα μεράκια τους, θα ψάλλουν τους πόνους και τα ντέρτια της πολυβασανισμένης καρδιάς των:

- Αμά...α...α...αν

Και άμα η ώρα περάση κι η καρδιά ξαλαφρώση από τα πολλά βάσανα της, αρχίζει ο χορός πούναι όλο λεβεντιά κι ασικλήκι.

Πρέπει ωστόσο να σημειωθεί πως τα γλέντια αυτά των προσφύγων, δεν καταλήγουν, όπως τα ελληνικά γλέντια, με παρεξηγήσεις με μαχαιριές, κουμπουριές και φόνους «ένεκα το φιλότιμο». Οι πρόσφυγες είναι σ' αυτό το σημείο πιο πολιτισμένοι από μας. Μπορούν να γλεντήσουν, να ευφρανθούν, να χαρούν, να ευθυμήσουν, χωρίς ποτέ στο τέλος να πετσοκοπούν.

Αυτά γράφει ο Άθως Τριγκώνης στη «ΛΑΪΚΗ ΦΩΝΗ» για την ημέρα της Κυριακής. Το Σαββατόβραδο έχουμε όμως μια άλλη εικόνα, που μας τη δίνει λίγο πιο μπροστά στην ίδια περιγραφή:

Το Σάββατο βράδυ οι γυναίκες δεν βγαίνουν έξω. Κουρασμένες από τη δουλειά όλης της εβδομάδας ή απασχολημένες με τις δουλειές του σπιτιού, κάθονται μέσα.

Ωστόσο, και με τους άντρες μόνον, τα καφενειά της Νέας Ιωνίας, πούναι αρκετά, αποχτούν κίνηση, πολυθόρυβη ζωή και χρώμα. Οι πρόσφυγες έχουν ανεπτυγμένο μέσα τους το ένστικτο της κοινωνικότητας. Μαζώνονται, λοιπόν, σε μεγάλες παρέες, γύρω από τα τραπέζια των καφενειών, συζητώντας με την ιδιόρρυθμη ο καθένας των διάλεκτο του με τα τούρκικα των και κουτσοπίνοντας κυρίως ούζο.

Ο «Φαρδύς» του 1935, «η κεντρική οδός του συνοικισμού» (Φωτ. και λεζάντα «ΘΕΣΣΑΛΙΑ», 18-03-1935).

Στο βιβλίο «*Ο Βόλος και το Πήλιο*» (Ομαδική προσπάθεια των δασκάλων της Μαγνησίας, Βόλος 1959, σ. 100) υπάρχει μια περιγραφή για τον «Φαρδύ» εκείνης της εποχής (1959). Διαβάζουμε :

Βρισκόμαστε πια στο «Φαρδύ», τον απογευματινό περίπατο του συνοικισμού. Στα πεζοδρόμια οι καρέκλες των καφενείων είναι τώρα πιασμένες. Μόλις περάσαμε τη γέφυρα, το φύλλωμα μιας λεύκας μας έγνεψε φιλικά, κι απ' το καφενείο του Κάρλου μας υποδέχτηκαν οι θριαμβευτικές ομοβροντίες του ταβλιού...

Υπάρχει μια λαχτάρα ζωής σ' όλα εκεί. Στο σφριγηλό κορμί το ντυμένο με φτηνά υφάσματα, στο βλέμμα αυτού του νεαρού με το μπάϋρον πουκάμισο, σ' αυτό το γάργαρα γέλιο, στις κινήσεις αυτού του ηλικιωμένου που αδειάζει το καραφάκι στα ποτηράκια.

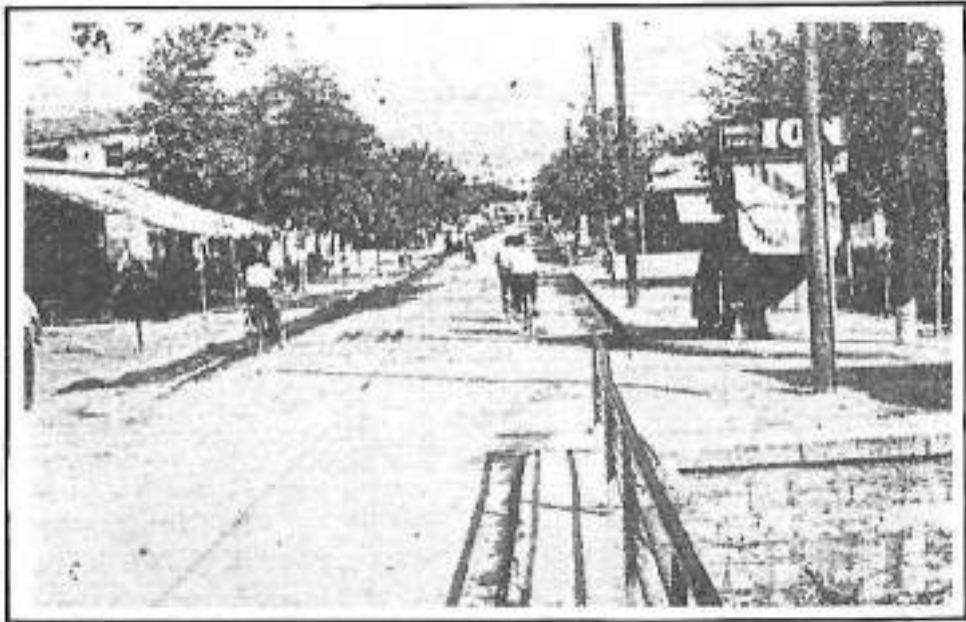
Ο λογοτέχνης Παναγιώτης Κατσιρέλος, που έζησε και ζει όλα του τα χρόνια στα πρώτα προσφυγικά σπίτια της Νέας Ιωνίας, στη νουβέλα του «*Στάση Μαυρομάτη*» (ΩΡΕΣ, τρίτη έκδοση, 1991, σελίδα 119) μας περιγράφει τι γινόταν τις Αποκριές στον «Φαρδύ». Διαβάζουμε:

«...Έξω ψιλόβρεχε, μα οι «κουδουνάτοι» δεν χαμπαρίζανε κι ήτανε γεμάτος ο Φαρδύς. Οι «γκεβετζέδες» (γουστόζοι) Μικρασιάτες, που παρ' όλη τη φτώχεια τους δεν τους έλειψε η όρεξη, γλεντούσαν και τα χωρατά τους (τ' αστεία) ήταν ατέλειωτα... Άλλος έκανε τον γιατρό, άλλος τον παλιάτσο, άλλος ήτανε ντυμένος γυναίκα, άλλος παρίστανε τον αριστοκράτη κύριο με ψηλό καπέλο, φράκο, σκληρό κολάρο και μονόκλ, άλλος τον Τούρκο παλαιότουρκο με φέσι, άλλος τον Βλάχο, άλλος ,ό,τι του κατέβαινε. Κι είχαν όργανα και κιθάρες και παίζανε...».

Το χλαλολόι που γινότανε στον Φαρδύ τις Αποκριές, δε λέγεται. Παρέες, παρέες και οικογένειες ολόκληρες, αλλά και μεμονωμένοι με απλές μεταμφιέσεις, άνδρες, γυναίκες και παιδιά, σκορπούσαν ένα αυθόρμητο γέλιο με τ' αστεία τους, με τις κινήσεις τους, με το ντύσιμό τους. Μια ομάδα από τα Θείρα συνέχιζε κι εδώ αυτό, που παράσταναν εκεί στην πατρίδα τους. Έκαναν την καμήλα. Μια νεκροκεφαλή αλόγου, που ανοιγόκλεινε το στόμα της μ' ένα σπάγγο, τον οποίο τραβούσαν από κάτω οι μεταμφιεσμένοι, που σχημάτιζαν το σώμα της καμήλας, σκορπούσε τον «τρόμο». Από κοντά τη συνόδευε κι ο παλιάτσος, που κρατούσε ένα «γκιογκιό» (δοχείο νυκτός) και μέσα είχε ταχίни με στραγάλια κοπανισμένα και όλος αυτός ο πολτός έμοιαζε με «κακά» μικρού παιδιού. Αυτός έγλειφε και ξανάγλειφε με ένα κουτάλι το μίγμα και πρόθυμος πρόσφερε το περιεχόμενο του στους θεατές, που με χάχανα και γέλια προσπαθούσαν ν' αποφύγουν κι αυτόν και την καμήλα των Θειριανών.

Η οικογένεια Καραγιάννη (Τσαμπούκαλη) με αρχηγό την Εγγλεζονησιώτισσα μάνα τους, τη Σοφία, και τον αμίμητο «ποιητή» Μανώλη, σκορπούσε ακράτητα γέλια. Τα αστεία τους έμειναν... Από κοντά κι ο «φωτογράφος», που απαθανάτιζε με τη φωτογραφική του μηχανή όλο το γλέντι, που γινόταν στον Φαρδύ. Σοβαρός αμίλητος με κωμικές κινήσεις ετοιμάζε τη μηχανή, πόζαρε η παρέα και «ωπ» έβγαине το «πουλάκι» (ένα ομοίωμα ανδρικού μορίου) μέσα σε γέλια και πανζουρλισμό.

Ο μπαρμπα-Γιώργης Μονογενής στον Φαρδύ έκανε την κοινωνική του σάτιρα. Καυτηρίαζε επώνυμα τη συμπεριφορά των πολιτικάντηδων της Νέας Ιωνίας. Φορτωμένος ένα τσουβάλι κέρατα, που είχε μαζέψει από τα χασάπικα του δρόμου, διαλαλούσε τηνπραμάτεια του. «Κέρατα! Κέρατααα καλάα βερνικωμέναα! ».«Πουλάς, πουλάς μπαρμπα-Γιώργη; Αγοράζει κανένας;», τον ρωτούσαν οι άλλοι, τάχα, απορημένοι. Κι αυτός με ύφος κακόμοιρο και σοβαρό απαντούσε: «Πού να τα πουλήσω; Όλοι έχουν κέρατα! Όλοι σου λέω, ο τάδε... ο τάδε...Μόνο ένας δεν έχει. Ο Μιχάλης ο Τίκογλου!» Και όλοι τότε γελούσαν. Κανείς δεν παραξηγιόταν. Αστεία με νόημα, έξυπνα, δηκτικά και προκαλούσαν γέλια και εύθυμη διάθεση στην αγορά.

«Ο κεντρικός δρόμος της Νέας Ιωνίας με την εκκλησία Ευαγγελίστρια στο βάθος». (Φωτ. και λεζάντα από το βιβλίο «Ο Βόλος και το Πήλιο», Βόλος 1959).

Αυτός ήταν ο βραδινός Φαρδύς, ο γιορτινός, ο αποκριάτικος, ο κυριακάτικος, της ξεκούρασης, της ξενοιασιάς, του ούζου και της βόλτας. Ήταν όμως και ο πρωινός Φαρδύς, που είχε εντελώς διαφορετική όψη. Από τα χαράματα, μόλις σφύριζαν οι μπουρούδες των εργοστασίων του Καλαμάρα¹²⁷ και του Παπαγεωργίου¹²⁸ ο συνοικισμός σηκωνόταν στο πόδι. Ο κόσμος ξυπνούσε και ξεκινούσε για τη δουλειά. Τότε ο Φαρδύς γινόταν ένας χείμαρρος εργατιάς, που ξεχνόταν με τα πόδια προς τον Βόλο. Στη μικρή γέφυρα του Κραυσίδωνα τα μπουλούκια των εργατών και των εργατριών, μέχρι που στριμώχνονταν, για να περάσουν βιαστικά - βιαστικά. Ήτανε και τα κάρα που κατέβαιναν στο Βόλο και μερικοί τυχεροί σκαρφάλωναν σ' αυτά. Για λεωφορείο δεν γινόταν λόγος. Ένα ήταν κι αυτό, και ήθελε και εισιτήριο. Οι καπνοτζήδες (εργάτες στις καπναποθήκες), οι καπνοτζούδες (γυναίκες) και τα νεαρά κοριτσόπουλα οι «Ματσαγγοπούλες» κρατώντας κατσαρολάκια, καλαθάκια ή πάνινες σακκουλίτσες, που 'χαν μέσα το φτωχό μεσημεριανό τους, όλοι κατευθύνονταν βιαστικοί στις

¹²⁷. Το εργοστάσιο του Μουρτζούκου το έλεγαν με το παλιό του όνομα «Καλαμάρα».

¹²⁸. Αυτά τα δύο είχαν σειρήνες ατμού και σφύριζαν σαν πλοία: μπου...μπου...μπου.

μεγάλες καπναποθήκες και στο εργοστάσιο του Ματσάγγου στο κέντρο της πόλης. Άλλοι άντρες και παλικαρόπουλα με εργατικά ρούχα, τραγιάσκες και κεφαλομάντηλα, τραβούσαν για τις σιδηροβιομηχανίες του Γκλαβάνη, του Σταματόπουλου, εκεί προς την οδό 2ας Νοεμβρίου ή κάτω στο λιμάνι. Από το άλλο γεφύρι της οδού Αναπαύσεως εργάτες και εργάτριες περνούσαν για το διπλανό εργοστάσιο του Μουρτζούκου και από τη γέφυρα του τρένου (χάρη των εργατών είχαν τοποθετήσει λαμαρίνες χονδρές, πλάτους μισού μέτρου από τα δύο μέρη της γέφυρας) άλλα μπουλούκια τραβούσαν για του Παπαγεωργίου. Προχωρούσαν βιαστικοί, αμίλητοι, λες κουντισμένοι, για να προλάβουν να μπουν μέσα από τη σιδηρόπορτα, γιατί αλλιώς έχαναν το μεροκάματο. Εκεί μέσα τους περίμενε δουλειά σκληρή, βαρειά, επικίνδυνη για τη σωματική τους ακεραιότητα και για την υγεία τους μέχρι τις 5 το απόγευμα, με μια ώρα διακοπή για φαγητό στο πόδι ή έξω στο πεζοδρόμιο απ' το καταρολάκι τους ¹²⁹.

Και βραδιάζοντας η ημέρα, γινόταν η αντίστροφη πορεία της ανθρώπινης μάζας των προσφύγων. Εργάτες και εργάτριες, ανέβαιναν πάλι τον Φαρδύ κουρασμένοι, ξεπνοημένοι. Επάνω τους κουβαλούσαν τη βαρειά χαρακτηριστική μυρωδιά του καπνού, τις μουντζούρες στο πρόσωπο και στα ρούχα τους απ' τα σίδηρα και τα καμίνια, τις κλωστές και τα βαμβάκια με τις σκόνες στα ρούχα τους, στα μαλλιά τους, στα ρουθούνια τους από τα υφαντήρια. Οι Εγγλεζονησιώτες λιμενεργάτες, όταν ξεφόρτωναν κανένα καρβουνιάρικο καράβι, γύριζαν σαν αραπάδες και μόνο ξεχώριζαν άσπρα τα μάτια και τα δόντια τους.

Αυτός ήταν ο Φαρδύς τις καθημερινές πρωινές και βραδινές ώρες από τη Δευτέρα μέχρι το Σάββατο. Σ' αυτόν αποτυπωνόταν ο αγώνας για την εξασφάλιση του επιούσιου, το κυνηγητό του μεροκάματος, ο αγώνας για τη ζωή. Ο «άλλος» Φαρδύς, που διαβάσαμε με τις βόλτες και τα καφενεΐα ήταν του Σαββατόβραδου και της Κυριακής, ήταν, σαν να λέμε, το σφουγγάρι, που ξέπλενε τη φτώχεια, την κούραση, τον κόπο και τον αγώνα όλης της εβδομάδας, και «άντε φτου κι απ' την αρχή».

Η εργατικότητα, η δημιουργικότητα και η αισιοδοξία του πρόσφυγα Μικρασιάτη ήταν τα όπλα με τα οποία πολέμησε για να σταθεί όρθιος, να ζήσει, να δημιουργήσει και να συμμετάσχει στην οικονομική πρόοδο της νέας του πατρίδας, της μητέρας του Ελλάδας. Ειδικά για την περιοχή μας, θαρρώ πως πρέπει κάποτε να αναγνωριστεί και η συμβολή αυτών των εργατών και εργατριών της προσφυγιάς, που με τον ιδρώτα και τα χέρια τους συνέβαλαν στη βιομηχανική ανάπτυξη του Βόλου στην περίοδο του μεσοπολέμου.

¹²⁹ . Πολλοί, ίσως, θυμούνται ακόμη τις «Ματσαγγοπούλες» έξω στα πεζοδρόμια της οδού Ιωλκού (Ελευθερίου Βενιζέλου) με τα καταρολάκια τους να τρώγουν το μεσημεριανό τους...

Ο «Φαρδύς» σήμερα (Λεωφόρος Ειρήνης, φोट. 27-11-1994)

Εδώ αξίζει να διαβάσουμε ένα μέρος από άρθρο του Λάζαρου Αρσενίου γραμμένο σε αφιέρωμα του «Οικονομικού Ταχυδρόμου», τεύχος 992, σελ. 93, Πέμπτη 26 Απριλίου 1973, που τονίζει τη συμβολή των προσφύγων στην οικονομική ανάπτυξη του Βόλου. Υπέρτιτλος και τίτλος του άρθρου :

Πρόσφυγες και οικονομία

Η Θεσσαλία δέχεται τους πρόσφυγες

... Με την εγκατάσταση των προσφύγων, ο Βόλος παίρνει μια νέα ώθηση. Γίνεται η μεγαλύτερη πόλη της Θεσσαλίας και μια από τις πιο μεγάλες σε όλη την Ελλάδα και παράλληλα εξασφαλίζει μια νέα δύναμη για περαιτέρω οικονομική ανάπτυξη, σαν κέντρο βιομηχανικό και εμπορικό. Με τη λήξη του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου όταν η Ελλάδα πέρασε σε ανάπτυξη, αναπτύσσονται στο Βόλο, και μάλιστα ραγδαία η υφαντουργία και άλλοι κλάδοι, που έχουν ανάγκη από πολλά εργατικά χέρια και εργατίρες ιδίως.

Την ανάγκη τούτη την καλύπτουν οι πρόσφυγες της Νέας Ιωνίας. Μόνο τα εργοστάσια Παπαγεωργίου και Μουρτζούκου, απορροφούν δυο χιλιάδες περίπου, βρίσκοντας έτσι στο προσφυγικό στοιχείο τα απαραίτητα χέρια να αναπτύσσουν την παραγωγή τους, σε σημείο να καταλάβουν θέση εξέχουσα στην ελληνική υφαντουργία. Κάτι παρόμοιο

συνέβη και για άλλους κλάδους, ιδιαίτερα για εκείνους που είχαν ανάγκη από πολλούς εργάτες, όπως οι καπναποθήκες, τα καπνεργοστάσια κ.λπ...

Από κάθε οικογένεια προσφύγων δε δουλεύει μόνο ο ένας, ο αρχηγός της, όπως το συνήθιζαν μέχρι τότε οι Έλληνες, αλλά και τα άλλα μέλη της, οι γυναίκες και τα κορίτσια τους. Τούτο εκτός από το ότι συμβάλλει στην αύξηση του εισοδήματος κάθε οικογένειας, συντελλεί στο να διαφοροποιηθούν ταχύτερα και οι αντιλήψεις των γηγενών Ελλήνων στο κεφάλαιο αυτό και να διαδοθεί ευρύτερα η συμμετοχή και της Ελληνίδας στην εργασία και ιδιαίτερα στο εργοστάσιο...

Σε σύντομο διάστημα, στην αγορά του Βόλου προστίθενται νέα καταστήματα, που δημιουργούν οι πρόσφυγες. Βαφειάδης, Δανιηλίδης, Ευτυχίδης, Μπασματζίδης, Χατζηβασιλείου και άλλοι. Ο Ετμεκτζόγλου από την Προύσσα δημιουργεί βιομηχανία μεταξωτών, ο Τερζόγλου τα χυτήρια και άλλοι δημιουργούν μονάδες επιπλοποιίας ή παραγωγής άλλων προϊόντων...

Η μεταξουργία Ετμεκτζόγλου

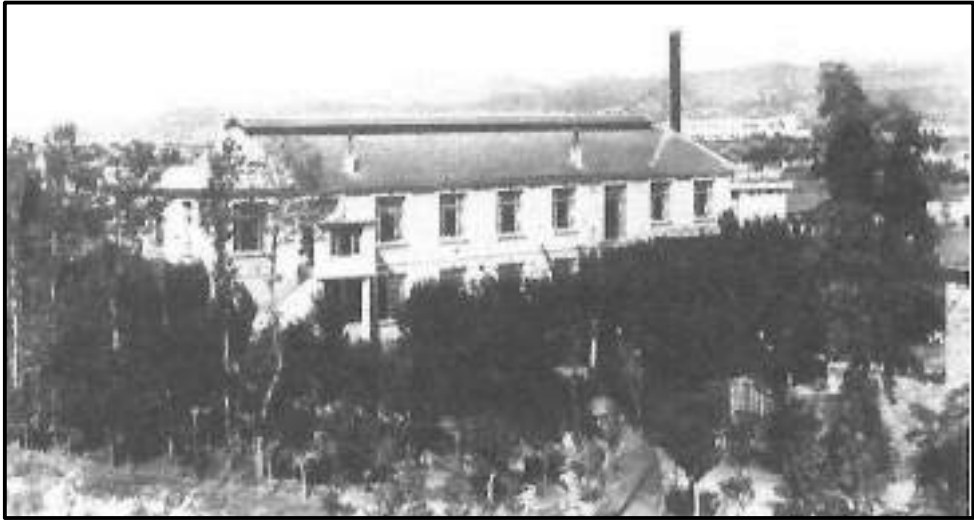
Η γνωστή Μεταξουργία Ετμεκτζόγλου¹³⁰ στην όχθη του Κραυσίδωνα (οδός δημάρχου Ευάγγελου Καραμπατζάκη με Αναπαύσεως) στη Νέα Ιωνία, με το όνομα ΜΕΤΑΞΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΦΡΥΝΗ Α.Ε. ιδρύθηκε στον Βόλο από τους αδελφούς Γεώργιο και Αθανάσιο Αν. Ετμεκτζόγλου το 1924.

Οι αδελφοί Ετμεκτζόγλου από τη Μικρά Ασία, γεννημένοι στην κωμόπολη Ορτάκιοϊ της Βιθυνίας (περιοχή Νικομήδειας) ήρθαν πρόσφυγες στην Ελλάδα, αφού εγκατέλειψαν εκεί την περιουσία τους και εγκαταστάθηκαν στον Βόλο. Με πενιχρά υλικά μέσα που διέθεσαν αλλά με μόρφωση και με την πατροπαράδοτη γνώση της μεταξουργίας, αλλά και προσωπική σωματική εργασία έχτισαν το πρώτο μικρό εργαστήριο αναπήνισης¹³¹ κουκουλιών στη βόρεια όχθη του Κραυσίδωνα, στη Νέα Ιωνία, το 1924.

Το πρώτο αυτό εργαστήριο είχε 10 λεκάνες αναπήνισης παραδοσιακού τύπου και απασχολούσε 25 γυναίκες και έναν άνδρα. Σύντομα και σε διάστημα ενός περίπου έτους διπλασιάζεται η αρχική αυτή εγκατάσταση με την προσθήκη ενός ακόμη κτίσματος για να χωρέσει άλλες 14 λεκάνες αναπήνισης με υπερδιπλασιασμό του εργατικού προσωπικού. Τον τέταρτο

¹³⁰ . Τις πληροφορίες μας έδωσε ο Αλέξανδρος Γεωργίου Ετμεκτζόγλου, ένας από τους ιδιοκτήτες της επιχείρησης ΜΕΤΑΞΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΦΡΥΝΗ Α.Ε.

¹³¹ . Αναπήνιση: η εξαγωγή της κλωστής του μεταξίου από τα κουκούλια των μεταξοσκώληκων.

Το Μεταξουργείο στη βόρεια όχθη του Κρανσίδα (οδός Καραμπατζάκη με Αναπαύσεως). Σε πρώτο πλάνο ο ένας από τους ιδρυτές του Γεώργιος Α. Ετμεκτζόγλου (Φωτ. του 1938, προσφορά του γιου του Αλέξανδρου Γεωργ. Ετμεκτζόγλου).

χρόνο η δυναμικότητα του αναπηνιστηρίου αυξάνεται σε 70 λεκάνες, οι οποίες τοποθετούνται σε διώροφο κτίριο, το οποίο σώζεται μέχρι σήμερα, αφού επισκευάστηκε μετά τους σεισμούς του 1955 - 57.

Το νέο αυτό εργοστάσιο αποτελεί πλέον μια σοβαρή για την εποχή εκείνη βιομηχανία του Βόλου, είναι ατμοκίνητο και διαθέτει ηλεκτρική γεννήτρια για τον φωτισμό του. Απασχολεί μέχρι και 150 περίπου άτομα, κυρίως γυναίκες, σε μια βάρδια και επεκτείνει τον κύκλο των εργασιών του. Μεταβάλλεται σε εξαγωγική μονάδα με πελάτες του εξωτερικού στη Γαλλία και την Ιταλία, οι οποίοι ήταν γνωστοί από τη δράση των αδελφών Ετμεκτζόγλου στη Μικρά Ασία.

Σ' αυτή τη φάση αξιοποιούνται τα κουκούλια, που παράγονται στη Θεσσαλία. Μια ποσότητα 150 τόννων θεσσαλικών κουκουλιών άριστης ποιότητας μεταβάλλονται ετησίως σε 12.000 κιλά μετάξι υφαντουργίας, επίσης άριστης ποιότητας, που το μεγαλύτερο μέρος του εξάγεται στην Ευρώπη και ένα μέρος του διατίθεται στην Αθήνα για την εγχώρια παραγωγή υφασμάτων και για την κορδελλοποιΐα.

Η δραστηριότητα αυτή συνεχίζεται μέχρι το 1935. Μέσα στο διάστημα αυτό, από το 1924, εκατοντάδες προσφυγικών οικογενειών ανακουφίζονται από την εργασία των μελών τους, αντιμετωπίζοντας τις δύσκολες συνθήκες

Μεταξουργία ΥΙΩΝ ΕΤΜΕΚΤΖΟΓΛΟΥ. Εργάτριες στο τμήμα αναπίνησης (εξαγωγής του μεταξιού από τα κουκούλια). Στη μέση ο ένας από τους ιδρυτές Γεώργιος Α. Ετμεκτζόγλου. (Φωτ. του 1938, προσφορά του γιου του Αλέξανδρου Γεωργ. Ετμεκτζόγλου).

της προσφυγιάς και της διαβίωσης.

Από το 1935 εξ αιτίας διαφόρων αιτίων, η διάθεση των προϊόντων της βιομηχανίας αυτής παύει να είναι ανταγωνιστική στη διεθνή αγορά και περιορίζεται μόνο στην εγχώρια κατανάλωση. Για την καλύτερη απορρόφηση της παραγωγής σε μετάξι, η εταιρεία Υιών Α. Ετμεκτζόγλου ιδρύει στην Αθήνα μικρή μονάδα παραγωγής μεταξωτών υφασμάτων με την επωνυμία ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΜΕΤΑΞΩΤΩΝ ΦΡΥΝΗ, όπου απασχολεί 55 περίπου άτομα σε μια βάρδια.

Μετά το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, υπάρχει μεγάλη ζήτηση του προϊόντος και έτσι η βιομηχανία των ΥΙΩΝ Α. ΕΤΜΕΚΤΖΟΓΛΟΥ δημιουργεί στην Αθήνα μεγαλύτερη μονάδα και μαζί με τη μονάδα αναπίνησης του Βόλου απασχολεί συνολικώς 250 περίπου άτομα.

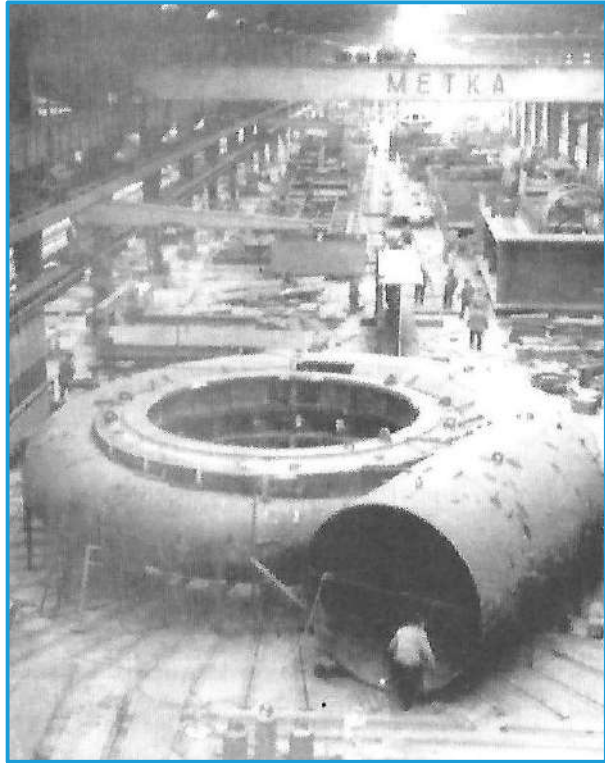
Συνεχίζει έτσι την παραδοσιακή επεξεργασία, αρχίζοντας από το γεωργικό προϊόν, το χλωρό κουκούλι, τη νηματοποίηση, την ύφανση, τη λεύκανση, τη βαφή και εκτύπωση σχεδίων, το φινίρισμα και την παράδοση έτοιμου υφάσματος στην ελληνική αγορά.

Το 1972 παραγγέλθηκε η πρώτη στην Ελλάδα μονάδα αυτόματης αναπίνησης μεταξιού από την Ιαπωνία, η οποία εγκαταστάθηκε και λειτούρ-

γησε στον Βόλο το 1973. Από το έτος αυτό η επιχείρηση συνεχίζει τη δράση της με τα παιδιά του ενός από τους πρώτους ιδρυτές Γεωργίου Ετμεκτζόγλου, Αλέξανδρο και Αναστάσιο. Το 1983 σταματάει οριστικά η μονάδα αναπήνισης κουκουλιών, που είναι εγκαταστημένη στη Νέα Ιωνία, λόγω έλλειψης πρώτης ύλης, που είναι τα κουκούλια, αλλά και λόγω εισαγωγών μεταξιού από την Κίνα και Βραζιλία σε πολύ χαμηλές τιμές.

Το 1991 το εργοστάσιο του Βόλου σταματάει και την υφαντουργική μονάδα, ενώ το εργοστάσιο Αθηνών διατηρεί ένα μικρό τμήμα του¹³².

Το παραδοσιακό και ιστορικό κτήριο του εργοστασίου αυτού, το λεγόμενο «Μεταξουργείο», που είναι δεμένο με την εξέλιξη της Νέας Ιωνίας από το 1924, η παρούσα δημοτική αρχή (δήμαρχος Στέφανος Φούσκης) σκοπεύει να το αποκτήσει, ώστε, σε συνδυασμό με την ανάπλαση των παρόχθιων δρόμων και του Κραυσίδωνα, ν' αποτελέσει έναν πόλο πολιτιστικών δραστηριοτήτων ή άλλων κοινωφελών λειτουργιών, αναβαθμίζοντας σε μεγάλο βαθμό την είσοδο της Νέας Ιωνίας από τον Βόλο.

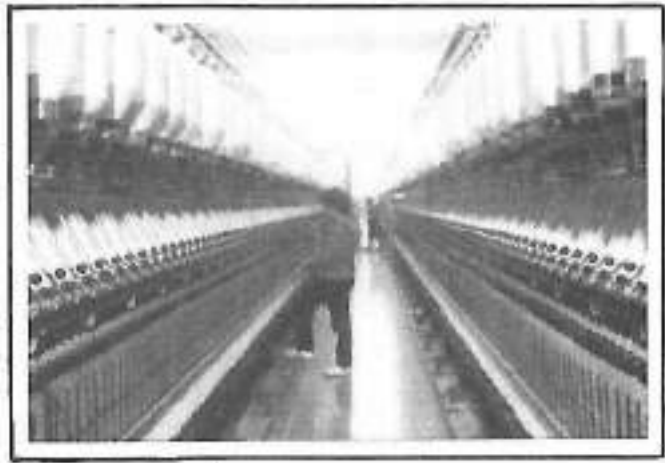
ΜΕΓΑΛΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ ΣΤΗ ΝΕΑ ΙΩΝΙΑ: ΜΕΤΑΛΛΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α. Ε.: Ίδρυση 1962. Δραστηριότητες: Κατασκευή και εγκατάσταση σύνθετων μεταλλικών κατασκευών. Εξαγωγές (43 %). Γεν. Δ/ντής Ανδρ. Αναστασόπουλος. Προσωπικό 530. Καθαρά κέρδη 1991: 191.552.000 δρχ. (Φωτ. από φυλλάδιο της βιομηχανίας και στοιχεία από το βιβλίο της Νίτσας Κολιού: «Η βιομηχανία του Βόλου», Βόλος 1993).

¹³² . Στο κτήριο αυτό, στο λεγόμενο «Μεταξουργείο», σήμερα λειτουργεί ο ιδιωτικός ραδιοφωνικός σταθμός «ANTENNA 4» με ιδιοκτήτη τον Γεώργιο Αλεξ. Ετμεκτζόγλου, εγγονό του ιδρυτή της Μεταξουργίας.

Σήμερα...

Αυτά τότε. Τα χρόνια όμως πέρασαν. Η Νέα Ιωνία σήμερα δεν είναι πια ο προσφυγικός συνοικισμός με αγορά τους δυο δρόμους, Χαλκηδόνος (Φαρδύ) και Σινώπης (Δημοκρατίας). Οι 3.000 κάτοικοι του 1924, αυτά τα 70 χρόνια, έχουν υπερδεκαπλασιαστεί και φθάνουν τις 40.000 περίπου μαζί με τους ετεροδημότες, όπως διαβάσαμε στη σελ. 228.

Η οικονομική ζωτικότητα, μετά από το παραδοσιακό κέντρο, έχει μεταφερθεί και σε άλλες περιοχές και δρόμους. Στους μεγάλους δρόμους Μαιάνδρου, Ελλησπόντου, Εθνικών Αγώνων, Κυρίλλου και Αναπαύσεως, αλλά και σε άλλους μικρότερους σε όλη την έκταση

της Νέας Ιωνίας, έχουν ανοίξει πολλά καταστήματα, που εξυπηρετούν τις σύγχρονες ανάγκες. Πέρα απ' αυτά μέσα στα όρια του Δήμου έχουν αναπτυχθεί μεγάλες βιομηχανίες (ΜΕΤΚΑ, Βαμβακουργία), πολλές βιοτεχνίες, εργαστήρια, συνεργεία και χώροι που προσφέρονται υπηρεσίες (φροντιστήρια, γυμναστήρια κ.λπ.¹³³, που φανερώνουν την οικονομική πρόοδο και την άνοδο του βιοτικού επιπέδου, της πάλαι ποτέ προσφυγούπολης, της Νέας Ιωνίας.

ΜΕΓΑΛΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ ΣΤΗ ΝΕΑ ΙΩΝΙΑ: ΒΑΜΒΑΚΟΥΡΓΙΑ ΒΟΛΟΥ Α. Ε.: Ίδρυση 1963. Παραγωγή βαμβακερών νημάτων. Εξαγωγές (65%). Διευθύνων σύμβουλος Κ. Μπακάλης. Προσωπικό 850. Καθαρά κέρδη 1991: 27.528.000 δρχ. (Φωτ. εφημερίδα «ΘΕΣΣΑΛΙΑ», 10-04- 1994 και στοιχεία από το βιβλίο της Νίτσας Κολιού: «Η βιομηχανία του Βόλου», Βόλος 1993).

***

¹³³ . Στον συγκεκριμένο «*Δήμο Νέας Ιωνίας λειτουργούν 312 μεταποιητικές επιχειρήσεις, 300 εμπορικές επιχειρήσεις και 280 επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών, οι οποίες απασχολούν περίπου 14.000 εργαζόμενους* ». (Από την εισήγηση της Επιτροπής της Διεύθυνσης Επιθεώρησης και Συντονισμού Δ.Ο.Υ της Νομαρχίας Μαγνησίας. Βλ. και σημείωση 104, σελ.228).

ΜΕΡΟΣ Γ΄

Η ΝΕΑ ΙΩΝΙΑ ΓΙΝΕΤΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΠΟΛΗ

5. Η ΙΔΡΥΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ ΤΟ 1947 ΔΗΜΑΡΧΟΙ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ ΑΠΟ ΤΟ 1947 μέχρι ΣΗΜΕΡΑ ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΣΥΜΒΟΥΛΙΑ - ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ

Η ίδρυση του Δήμου Νέας Ιωνίας

Μετά τον πόλεμο και την κατοχή του 1940-1944 άρχισαν να δημιουργούνται στη χώρα μας νέοι όροι κοινωνικής ζωής. Έγιναν μεγάλες αλλαγές στις οικονομικές δραστηριότητες των ανθρώπων, άρχισε να εμφανίζεται ισχυρό ρεύμα αστυφιλίας και το πολιτειακό θέμα με κύριο άξονα τον αγώνα για επικράτηση αντίπαλων ιδεολογιών και συστημάτων, διαμόρφωσαν μια νέα δυναμική γύρω από τα αστικά κέντρα.

Μέσα στις συνθήκες αυτές, ο άλλοτε μικρός προσφυγικός συνοικισμός της Νέας Ιωνίας, μεγάλωσε εντυπωσιακά. Εκτός από τους πρόσφυγες - Μικρασιάτες, Θρακιώτες, Πόντιους - που κατοίκησαν στα σπίτια και στα οικοπέδα, που τους παραχώρησε το κράτος, εγκαταστάθηκαν και πάρα πολλοί άλλοι, κυρίως από το εσωτερικό της Θεσσαλίας, με αποτέλεσμα να είναι αναγκαία μια καλύτερη οργάνωση της συνοικίας, που αποτελούσε από τον καιρό της ίδρυσής της ένα ζωντανό κομμάτι του Βόλου. Τα συσσωρευμένα προβλήματα ύδρευσης, καθαριότητας, κατασκευής δρόμων και πλατειών καθώς και η διοικητική εξυπηρέτηση των πολιτών απαιτούσαν μια αυτονομία από τον Δήμο Παγασών (Βόλου), ο οποίος βεβαίως είχε και τα δικά του παρόμοια προβλήματα στις διάφορες συνοικίες του.

Από το άλλο μέρος η διόγκωση αριστερών πολιτικών δυνάμεων στον προσφυγικό συνοικισμό και η επιθυμία της κρατούσας πολιτικής παράταξης να ελέγχει αυτές, σε συνδυασμό με τις φιλοδοξίες πολιτικών παραγόντων της συνοικίας, συντέλεσαν ευνοϊκά, ώστε ν' αποσχισθεί η Νέα Ιωνία από τον Δήμο Παγασών και ν' αποτελέσει ίδιον Δήμο, με την επωνυμία « Δήμος Νέας Ιωνίας (Βόλου)» σε δυο φάσεις.

Στην πρώτη φάση έχουμε την ίδρυσή της ως Κοινότητα. Με το Νομοθετικό

Διάταγμα αριθμ.107, που δημοσιεύτηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (Φ.Ε.Κ) στις 26 Σεπτεμβρίου 1946, στο φύλλο 290, τεύχος πρώτο:

«Ο συνοικισμός «Νέα Ιωνία», αποσπώμενος του εις ην νυν υπάγεται Δήμου Παγασών, εν τη Επαρχία Βόλου, του Νομού Μαγνησίας, αναγνωρίζεται εις ιδίαν Κοινότητα, υπό το όνομα «Κοινότης Νέας Ιωνίας» με έδραν τον ομώνυμον συνοικισμόν».

Αυτό είναι το πρώτο βήμα για την απόσπαση της Νέας Ιωνίας από τον Δήμο Παγασών. Έμεινε όμως, τελείως, τυπικό, γιατί ως Κοινότητα δε λειτούργησε ποτέ.

Πληροφορίες αναφέρουν ότι παράγοντες της Νέας Ιωνίας και ειδικά ο μετέπειτα πρώτος δήμαρχος Ευάγγελος Καραμπατζάκης ανεβοκατέβηκαν τις σκάλες των Υπουργείων στην Αθήνα πολλές φορές, ώσπου μετά από εννιά μήνες ν' αναγνωρισθεί ως Δήμος και να λειτουργήσει.

Ακολουθεί η δεύτερη φάση με την αναγνώριση του Δήμου Νέας Ιωνίας. Το ιστορικό Διάταγμα δημοσιεύτηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (Φ.Ε.Κ) στις 29 Μαΐου 1947, στο φύλλο 105, τεύχος πρώτο και φέρει την υπογραφή του Γεωργίου Παπανδρέου ως υπουργού των Εσωτερικών, έχει ως εξής :

**Περί αναγνώρισεως Δήμου Ν. Ιωνίας εν τω Νομώ Μαγνησίας.
ΠΑΥΛΟΣ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ**

Έχοντες υπ' όψει το άρθρο 1 του Κώδικος της περί Δήμων και Κοινοτήτων Νομοθεσίας και της υπ' αριθ.19953/2442 της 31 Μαρτίου 1947 κοινήν απόφασιν των Υπουργών Εσωτερικών και Εθνικής Οικονομίας «περί εγκρίσεως πράξεως επιτροπής, αφορώσης καθορισμόν πληθυσμού Κοινοτήτος Νέας Ιωνίας», δημοσιευθείσαν εις το υπ' αριθ. 52 της 29 –

Το ΦΕΚ 290 /26-09-1946, τεύχος πρώτο, Νομοθετικό Διάταγμα 107 με το οποίο η Νέα Ιωνία αποσπάται από τον Δήμο Παγασών και αναγνωρίζεται ως Κοινότητα.

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Έν' Αθήναις τῆ 29 Μαΐου 1947 ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟΝ Ἀριθμὸς φύλλου 1005

ΠΕΡΙΣΧΟΜΕΝΑ

Διατάγματα

- Παρί διαταγήσεως καταγραφῆσαν ἄρχαια Γεωγραφικὰ ὄνομα Ἀττικῆς
- Παρί διαταγήσεως Δήμου Ν. Ἰωνίας ἐν τῷ Νομῷ Μαγνησίας
- Παρί καθιερωθῆσαν Ἀποστολῆς Διότους Ἀθηνῶν
- Παρί καταστάσεως Γραμματείας Κοινωνικῆς Προνοίας ἐπὶ τῇ περιφέρειᾳ τῆς Ἐπαρχίας Κορινθιακῆς Πελοποννήσου
- Παρί προνομήσεως τοῦ ἄρθρου 19 τοῦ ἐπιθ. 18.10.46 Π.Δ. περὶ ἀπονομῆσεως καὶ ἀναστήσεως τῶν ἱερῶν ἀεικέλιων ἐπὶ ἀρραβῶν τῶν ἄλλοιων ἱερῶν θεῶν καὶ τῶν ἀποστολῶν αἰετῶν

ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΑ

Παρί διαταγήσεως καταγραφῆσαν ἄρχαια Γεωγραφικὰ ὄνομα Ἀττικῆς

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Β'

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Ἐγγυητὴ ἐν ἔθνει τῆς βασιλείας τοῦ ἐν ἐπιθ. 1579/24-28 Ἀπριλοῦ 1918 Νόμου περὶ ἀπονομῆσεως τῶν ἐπὶ τῆς Βασιλευστικῆς εὐθείας τοῦ Ἀπριλοῦ 1918 καταγραφῆσαν ἄρχαια τῶν ἀποστολῶν τῶν ἱερῶν ἀεικέλιων τῆς Περιφέρειᾶς Σερρῶν, Δοξιάς καὶ Κοβαλιῶν. Ἐν ἐπιθ. 10.073 τῆς 20 Ἰανουαρίου 1946 διαταγῆ τοῦ Βασιλευστικοῦ Πρωτοδικείου Μεσσηνίας περὶ καταγραφῆσαν αἰετῶν ἀποστολῶν γυναικῶν ἐπὶ ἄρχαια τοῦ Γεωγραφικοῦ ὀνόματος Ἀττικῆς καὶ ἐπιθ. 49-57/1947 διαταγῆς προνομήσεως τοῦ Στρατιωτικοῦ Ἐπιτελείου περὶ ἀναστήσεως τῶν ἀποστολῶν τῆς Περιφέρειᾶς Τρικων ἐπιθ. 1579/24-28 Ἀπριλοῦ 1918 καὶ ἀπονομῆσεως τῶν ἐπὶ τῆς Βασιλευστικῆς εὐθείας τοῦ Ἀπριλοῦ 1918 καταγραφῆσαν ἄρχαια τῶν ἱερῶν ἀεικέλιων τῆς Περιφέρειᾶς Σερρῶν, Δοξιάς καὶ Κοβαλιῶν καὶ ἐπὶ τῆς Ἀττικῆς τοῦ Γεωγραφικοῦ ὀνόματος Ἀττικῆς.

Ἐν Ἀθήναις τῆ 15 Μαρτίου 1947

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Β'

Ὁ ἐν ἐπιθ. 1005/29 Μαΐου 1947
Α. ΣΑΚΥΡΑΡΟΥ

Παρί διαταγήσεως Δήμου Ν. Ἰωνίας ἐν τῷ Νομῷ Μαγνησίας

ΠΑΥΛΟΣ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Ἐγγυητὴ ἐν ἔθνει τῆς βασιλείας τοῦ ἐν ἐπιθ. 1579/24-28 Ἀπριλοῦ 1918 Νόμου περὶ ἀπονομῆσεως τῶν ἐπὶ τῆς Βασιλευστικῆς εὐθείας τοῦ Ἀπριλοῦ 1918 καταγραφῆσαν ἄρχαια τῶν ἀποστολῶν τῶν ἱερῶν ἀεικέλιων τῆς Περιφέρειᾶς Σερρῶν, Δοξιάς καὶ Κοβαλιῶν. Ἐν ἐπιθ. 10.073 τῆς 20 Ἰανουαρίου 1946 διαταγῆ τοῦ Βασιλευστικοῦ Πρωτοδικείου Μεσσηνίας περὶ καταγραφῆσαν αἰετῶν ἀποστολῶν γυναικῶν ἐπὶ ἄρχαια τοῦ Γεωγραφικοῦ ὀνόματος Ἀττικῆς καὶ ἐπιθ. 49-57/1947 διαταγῆς προνομήσεως τοῦ Στρατιωτικοῦ Ἐπιτελείου περὶ ἀναστήσεως τῶν ἀποστολῶν τῆς Περιφέρειᾶς Τρικων ἐπιθ. 1579/24-28 Ἀπριλοῦ 1918 καὶ ἀπονομῆσεως τῶν ἐπὶ τῆς Βασιλευστικῆς εὐθείας τοῦ Ἀπριλοῦ 1918 καταγραφῆσαν ἄρχαια τῶν ἱερῶν ἀεικέλιων τῆς Περιφέρειᾶς Σερρῶν, Δοξιάς καὶ Κοβαλιῶν καὶ ἐπὶ τῆς Ἀττικῆς τοῦ Γεωγραφικοῦ ὀνόματος Ἀττικῆς.

Ἐν Ἀθήναις τῆ 29 Μαΐου 1947

ΠΑΥΛΟΣ Β.

Ὁ ἐν ἐπιθ. 1005/29 Μαΐου 1947
Α. ΣΑΚΥΡΑΡΟΥ

Παρί καθιερωθῆσαν Ἀποστολῆς Διότους Ἀθηνῶν

ΠΑΥΛΟΣ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Ἐγγυητὴ ἐν ἔθνει τῆς βασιλείας τοῦ ἐν ἐπιθ. 1579/24-28 Ἀπριλοῦ 1918 Νόμου περὶ ἀπονομῆσεως τῶν ἐπὶ τῆς Βασιλευστικῆς εὐθείας τοῦ Ἀπριλοῦ 1918 καταγραφῆσαν ἄρχαια τῶν ἀποστολῶν τῶν ἱερῶν ἀεικέλιων τῆς Περιφέρειᾶς Σερρῶν, Δοξιάς καὶ Κοβαλιῶν. Ἐν ἐπιθ. 10.073 τῆς 20 Ἰανουαρίου 1946 διαταγῆ τοῦ Βασιλευστικοῦ Πρωτοδικείου Μεσσηνίας περὶ καταγραφῆσαν αἰετῶν ἀποστολῶν γυναικῶν ἐπὶ ἄρχαια τοῦ Γεωγραφικοῦ ὀνόματος Ἀττικῆς καὶ ἐπιθ. 49-57/1947 διαταγῆς προνομήσεως τοῦ Στρατιωτικοῦ Ἐπιτελείου περὶ ἀναστήσεως τῶν ἀποστολῶν τῆς Περιφέρειᾶς Τρικων ἐπιθ. 1579/24-28 Ἀπριλοῦ 1918 καὶ ἀπονομῆσεως τῶν ἐπὶ τῆς Βασιλευστικῆς εὐθείας τοῦ Ἀπριλοῦ 1918 καταγραφῆσαν ἄρχαια τῶν ἱερῶν ἀεικέλιων τῆς Περιφέρειᾶς Σερρῶν, Δοξιάς καὶ Κοβαλιῶν καὶ ἐπὶ τῆς Ἀττικῆς τοῦ Γεωγραφικοῦ ὀνόματος Ἀττικῆς.

Ἐν Ἀθήναις τῆ 15 Μαρτίου 1947

Το Διάταγμα «Περί αναγνωρίσεως Δήμου Νέας Ιωνίας ἐν τῷ Νομῷ Μαγνησίας» (ΦΕΚ 105 / 29-05-1947, τεύχος πρῶτο).

4 - 1947 Φ.Ε.Κ. (τεύχος δεύτερο), δι' ης ωρίσθη ότι ο πληθυσμός τη κοινότητα Νέας Ιωνίας ανέρχεται εις 13.706 κατοίκους, προτάσει του Ημετέρου επί των Εσωτερικών Υπουργού, απεφασίσασμεν και διατάσσομεν.

Άρθρον μόνον

Η Κοινότης Νέας Ιωνίας, εν τη Επαρχία Βόλου και τω Νομώ Μαγνησίας, αναγνωρίζεται εις Δήμον, υπό το όνομα «Δήμος Νέας Ιωνίας», εν τη αυτή Επαρχία και τω αυτώ Νομώ.

Εις τον αυτόν επί των Εσωτερικών Υπουργόν ανατίθεμεν την δημοσίευσιν και εκτέλεσιν του παρόντος.

Εν Αθήναις τη 29 Μαΐου 1947

ΠΑΥΛΟΣ Β.

*Ο επί των Εσωτερικών Υπουργός
Γ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ*

Δήμαρχοι - Δημοτικά Συμβούλια - Δημοτικές Εκλογές **1ος ΔΗΜΑΡΧΟΣ: ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΚΑΡΑΜΠΑΤΖΑΚΗΣ**

Στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» της Κυριακής 6 Ιουλίου 1947 υπάρχει η φωτογραφία του Ευάγγελου Καραμπατζάκη με την παρακάτω σύντομη επεξήγηση:

«Ο νέος δήμαρχος της Νέας Ιωνίας. Ο πρώτος δήμαρχος του νεοσυσταθέντος Δήμου Νέας Ιωνίας (Βόλου) κ. Ευάγγελος Καραμπατζάκης, του οποίου ο διορισμός εδημοσιεύθη εις το υπ' αριθ. 145 της 1ης τρέχοντος φύλλον της Εφημερίδος της Κυβερνήσεως»¹³⁴.

Ευάγγελος Καραμπατζάκης, πρώτος δήμαρχος Νέας Ιωνίας.

Στη Νέα Ιωνία επικρατεί πνεύμα ευφορίας και δημιουργικής κινητικότητας μεταξύ των διαφόρων παραγόντων και πολιτών που ενδιαφέρονταν για τα κοινά του νέου Δήμου,

¹³⁴ . Η « Εφημερίς της Κυβερνήσεως », αριθμ. φύλλου 145, 1η Ιουλίου 1947, τεύχος τρίτο, γράφει: « Υπουργείον Εσωτερικών. Διά του από 12 Ιουνίου 1947 Β. Διατάγματος εκδοθέντος εν Αθήναις, προτάσει του Ημετέρου επί των Εσωτερικών Υπουργού, διορίσθη Δήμαρχος του αρτισυστάτου Δήμου Νέας Ιωνίας (Βόλου) ο Ευάγγελος Καραμπατζάκης. Ο Υπουργός Γ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ »/

προκειμένου να καταλάβουν κάποιο αξίωμα στο πρώτο δημοτικό συμβούλιο. Στο καφε-ζαχαροπλαστέιο «BYZANTION» του Τσιλιγκίρογλου στη γέφυρα γίνονται συζητήσεις και ζυμώσεις γύρω από το φλέγον θέμα της δημοτικής αρχής και τα πρόσωπα, τα οποία θα πλαισιώσουν τον πρώτο δήμαρχο. Ας υπενθυμίσουμε ότι η πρώτη δημοτική αρχή, δήμαρχος και δημοτικό συμβούλιο, έγινε με διορισμό, όχι με εκλογές.

Ύστερα από είκοσι σχεδόν ημέρες στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» της Πέμπτης 24 Ιουλίου 1947 διαβάζουμε ειδήσεις για τα πρώτα βήματα του νεοσυσταθέντος Δήμου:

**ΗΡΧΙΣΕΝ ΑΠΟ ΧΘΕΣ Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΝΕΑΣ
ΙΩΝΙΑΣ. ΤΑ ΥΠΟ ΜΕΛΕΤΗ ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΥ**

Από χθες ήρχισεν η λειτουργία των γραφείων του Δήμου Νέας Ιωνίας, τα οποία εγκαταστάθησαν εις κτίριον επί της κεντρικής οδού του συνοικισμού παρά το σχολείον Νέας Ιωνίας. Ο δε δήμαρχος κ. Ευάγγελος Καραμπατζάκης ανέλαβε τα καθήκοντά του.

Επίσης χθες ενεκρίθησαν υπό της Νομαρχίας τα πρακτικά του καταρτισμού του σώματος του δημοτικού συμβουλίου, βάσει των οποίων εξελέγησαν Πρόεδρος Συμβουλίου ο κ. Γεώργιος Τσατσάκος, Αντιπρόεδρος ο κ. Μιλτιάδης Σουγιουλτζόγλου, Γραμματέας ο κ. Θεμιστοκλής Γαλανάκης και μέλη της δημορχιακής επιτροπής οι κ.κ. Πέτρος Παλαμηδάς, Ιωάννης Μάλλιας και Ευάγγελος Λιότσης.

Επίσης ο κ. δήμαρχος φροντίζει διά την κατάλληλον διαρρύθμισιν του κτιρίου το οποίο θα χρησιμοποιηθή ως δημορχείον Νέας Ιωνίας¹³⁵.

Κυρίως ο κ. δήμαρχος θα ενδιαφερθή διά την επέκτασιν και βελτίωσιν του δικτύου υδρεύσεως του συνοικισμού. Διά την καλύτεραν καθαριότητα αυτού και διά την υγεία των κατοίκων. Δια το τελευταίον αυτό ζήτημα θα καταβληθή προσπάθεια, ώστε το λειτουργούν λαϊκόν ιατρείον πλουτισθή με τα απαραίτητα φάρμακα και ενισχυθή με προσωπικόν. Η δημοτική αρχή μελετά το ζήτημα της κατεδαφίσεως των παλαιών κοινοχρήστων αποχωρητηρίων και της ανεγέρσεως μικρών ομοιομόρφων δι' εκάστην οικογένειαν.

Εδώ βλέπουμε τη νέα δημοτική αρχή να προβληματίζεται με την εξάλειψη του «*αίσχους των κοινοχρήστων αποχωρητηρίων*», που από τότε, που

¹³⁵ .Ως πρώτο Δημορχείο χρησιμοποιήθηκαν κάτι κτίσματα, που έχτισαν οι Ιταλοί στο υπόστεγο του 8ου δημοτικού σχολείου, αυτό που είναι στη Λεωφόρο Ειρήνης, και τα είχαν για βοηθητικές υπηρεσίες του νοσοκομείου τους, που στεγαζόταν στα επιταγμένα δημοτικά σχολεία (7ο και 8ο). Αργότερα χτίστηκε απέναντι το νέο δημορχείο, μονώροφο και έπειτα έγινε διώροφο. Το σχολικό υπόστεγο πήρε την παλιά του μορφή, όπως είναι σήμερα.

κατασκευάσθηκαν στη μέση των δέκα Τετραγώνων, των πρώτων σπιτιών της Νέας Ιωνίας, το 1924, η πολύχρονη χρησιμοποίησή τους δημιούργησε εστίες μόλυνσης για τους κατοίκους. Και είμαστε στο 1947!

Ήδη από το 1933 σε μια έρευνα που έκανε ο δημοσιογράφος Άθως Τριγκώνης («ΛΑΪΚΗ ΦΩΝΗ», Παρασκευή 5 Μαΐου 1933) σημειώνει:

«Αυτό το αίσχος πρέπει να λείψει το ταχύτερον»¹³⁶. Είναι εμπαιγμός για τους πτωχούς πρόσφυγας που έχουν τη δυστυχία να κάθονται σ' αυτά τα σπίτια και να χρησιμοποιούν αυτά τα «βοηθητικά» οικήματα.... Είναι αίσχος για τον ολίγον ανθρωπισμόν που υπάρχει.... Και αποτελούν άμεσον κίνδυνον μόλυνσεως για ολόκληρον την πόλιν. Πρέπει να λείψουν και να λείψουν το συντομότερον».

Και σ' ένα άλλο άρθρο, που διαβάσαμε στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» (18-4-1935) σε προηγούμενες σελίδες του παρόντος βιβλίου θυμόμαστε που έγραφε:

«Το χειρότερον, είναι τα αποχωρητήρια του συνοικισμού, ένα πραγματικόν και απερίγραπτον αίσχος και η αιτία που τον μετέβαλεν εις έναν απέραντον κοπρώνα».

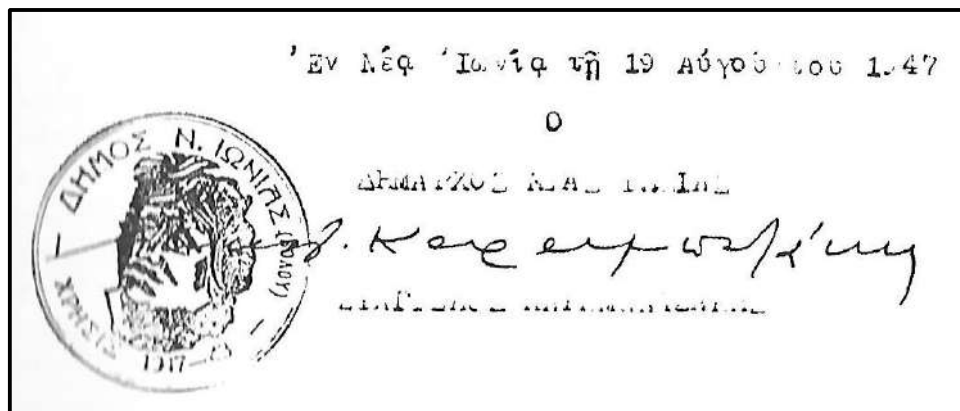
Πράγματι με αλλεπάλληλες αποφάσεις ολοκληρώνεται το γκρέμισμα αυτών των αποχωρητηρίων και των πλυσταριών, που βρίσκονταν στη μέση των Τετραγώνων. Ο δήμος χορήγησε μια πόρτα και τούβλα, καθώς και τους τεχνίτες για να χτίσει κάθε οικογένεια το μικρό δικό της «αναγκαίο».

Αργότερα στη θέση αυτή δημιουργήθηκε από τον δήμο σε κάθε Τετράγωνο μια μικρή πλατεία με παρτέρι στη μέση, όπως μπορούμε να δούμε σήμερα. Πού να φαντασθεί κανείς τι βρισκόταν στη θέση αυτή πριν 47 χρόνια και τι συνέβαινε εκεί!

Την πρώτη δημοτική αρχή απετέλεσαν οι: δήμαρχος: Ευάγγελος Καραμπατζάκης, δημοτικοί σύμβουλοι: Γεώργιος Τσατσάκος, Μιλτιάδης Σουγιουλτζόπουλος, Θεμιστοκλής Γαλανάκης, Δημήτριος Μπενάκης, Ευάγγελος Λιότσης, Χρήστος Καρουκανίδης, Σωκράτης (Θρασύβουλος) Παξινός, Ιωάννης Μάλλιας, Ιωάννης Κόπανος, Νικόλαος Χρύσης, Πέτρος Παλαμηδάς, Δημήτριος Μωραΐτης, Αλέξανδρος Ασημής, Δημήτριος Βέκκας, και Λοΐζος Κλημεντόπουλος¹³⁷. Ήταν 15μελές. Οι πρώτες αποφάσεις του νεοσύστατου δήμου ήταν: Το 1^ο Πρακτικό / 20-07-1947 «Συγκρότηση σε Σώμα».

¹³⁶ . Η υπογράμμιση δική του.

¹³⁷ . Στα δημοτικά συμβούλια αναγράφουμε μόνο τα ονοματεπώνυμα όσων διορίστηκαν ή εκλέχτηκαν, σύμφωνα με τα εκλογικά αποτελέσματα που έχουν οι εφημερίδες. Ήταν πέρα από τις δυνατότητές μας να παρακολουθήσουμε και να καταγράψουμε τις αλλαγές, που τυχόν, επέρχονταν κατά τη διάρκεια της θητείας κάθε δημοτικής αρχής.

Η πρώτη σφραγίδα του Δήμου Νέας Ιωνίας (Βόλου) με την εικόνα του αρχαίου Ίωνα. Δίπλα η υπογραφή του πρώτου δημάρχου Ευάγγελου Καραμπατζάκη (Αρχείο Δήμου Νέας Ιωνίας)

Με το 2ο Πρακτικό/ 29 - 07 - 1947 ορίζεται ο τύπος της σφραγίδας, που φέρει στη μέση την κεφαλή του Ίωνα και κυκλοτερώς τις λέξεις «ΔΗΜΟΣ ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ (ΒΟΛΟΥ) 1947».

Με το 3ο Πρακτικό/ 06 -08 - 1947 γίνονται διάφορες μετονομασίες οδών. Έτσι η Μιλήτου μετονομάζεται σε Χρήστου Λούλη, η Χαλκηδόνας (Φαρδύς) σε Βασιλέως Παύλου, η Σινόπης (σήμερα Δημοκρατίας) σε Βασιλίσσης Φρειδερίκης, η Βυζαντίου σε Ελευθερίου Βενιζέλου, η Νικομηδείας σε Κρήτης. Και συνεχίζονται οι αποφάσεις...

Ας επιστρέψουμε όμως στην ειδησεογραφία, που αφορά τον νέο δήμο.

Στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» της Κυριακής 17 Αυγούστου 1947 διαβάζουμε :

ΤΑ ΣΗΜΕΡΙΝΑ ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ

Σήμερον την 11ην π. μ. θα γίνουν τα επίσημα εγκαίνια της λειτουργίας του νέου δήμου Νέας Ιωνίας. Εις τα εγκαίνια εκλήθησαν όπως παραστούν όλοι αι αρχαί της πόλεως. Θα ομιλήση δε κατά την εορτήν ο δήμαρχος Νέας Ιωνίας κ. Καραμπατζάκης, εκθέτων το πρόγραμμά του.

Ήδη υπό του κ. Δημάρχου κατηρτίσθη ο νέος προϋπολογισμός του δήμου Νέας Ιωνίας, ο οποίος προβλέπει έσοδα 390 εκατομμύρια δραχ. και έξοδα 382 εκατομ. Επίσης υπό της Νομαρχίας ενεκρίθησαν δύο οργανισμοί του δήμου : Ήτοι 5 υπαλλήλων του δημοτολογίου και 8 της καθαριότητας.

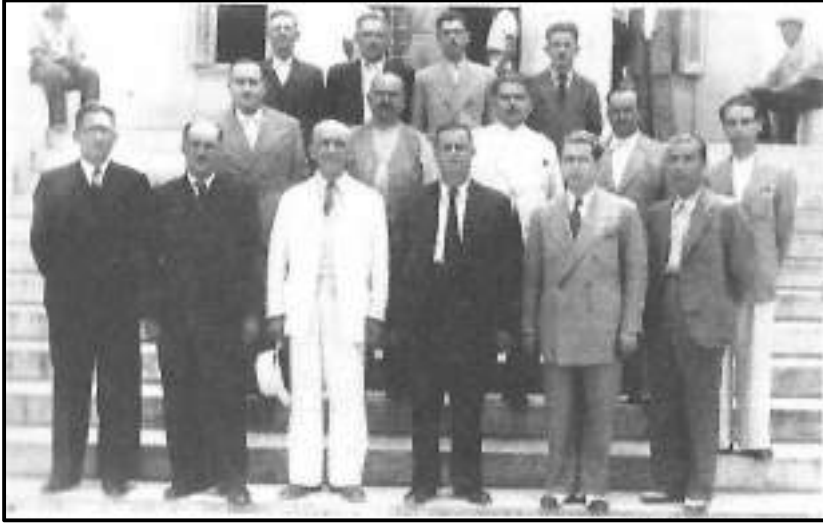
Η Κυριακή 17 Αυγούστου 1947 είναι η επίσημη ημέρα εγκατάστασης της δημοτικής αρχής της Νέας Ιωνίας. Την Τρίτη 19 Αυγούστου η «ΘΕΣΣΑΛΙΑ»

μας δίνει τη σχετική περιγραφή των εγκαινίων :

**ΤΑ ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΤΗΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ
ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΑΡΧΗΣ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ**

Προχθές Κυριακήν ετελέσθησαν με πάσαν επισημότητα τα εγκαινία εγκαταστάσεως της πρώτης δημοτικής αρχής του συνοικισμού της Νέας Ιωνίας. Τον αγιασμόν ετέλεσεν ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Δημητριάδος κ. Ιωακείμ. Παρέστησαν άπασαι αι πολιτικά και στρατιωτικά αρχαί Βόλου, ο βουλευτής κ. Νικ. Αντωνόπουλος, ο νομάρχης κ. Παπαδάκος, ο δήμαρχος Παγασών κ. Ζησάκης, ο πρόξενος της Αγγλίας, ο αρχιραβίνος της ισραηλιτικής κοινότητος (Πέσαχ Μουσής), οι διευθυνταί των Τραπεζών, οι διοικηταί Αστυνομίας και Ασφαλείας, πολλοί αξ/κοί της Αστυνομίας και της Βάσεως, οι έφεδροι αξ/κοί, ο επιθεωρητής δημ. σχολείων, οι διοικήσεις εργατικού κέντρου και των εργατικών σωματείων της πόλεώς μας, ο Πρόεδρος του Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου κ. Τσαλαπάτας, ο κ. Κων. Λούλης, ο Πρόεδρος του Επαγγελματικού Επιμελητηρίου κ. Χατζηκωνσταντίνου, ο αντιπρόεδρος του Ερυθρού Σταυρού, η αντιπρόσωπος των Ελληνίδων Οδηγών, η κ. Παπαϊωάννου εκ μέρους του Παιδικού Σταθμού, ο Νομιάτρος κ. Μιχαλόπουλος, ο Νομομηχανικός κ. Τριανταφύλλης, οι κ. κ. Μπρίκας και Καζαμίας του Εθνικιστικού Σύλλογου ΕΛΑΣ - ΕΛΕΣ - ΕΚΚΑ, η Κρητική Αδελφότης «Το Αρκάδι», ο Σύλλογος Εθνικοφρόνων εργατών ξηράς και θαλάσσης, ο κ. Χατζηαναστασίου εκ μέρους των Προσκόπων, ο κ. Νησιώτης εκ μέρους της Εκκλησιαστικής Επιτροπής Ευαγγελιστρίας, εκπρόσωποι των λιμενεργατών και φορτοεκφορτωτών ξηράς, του Γραφείου Εργασίας και πλήθος κόσμου.

Μετά την τέλεσιν του αγιασμού ωμίλησεν πρώτος ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης κ. Ιωακείμ, εξάρας την φιλοπατρίαν και τον φιλόχρηστον χαρακτήρα του προσφυγικού κόσμου, ο οποίος εγκατεστάθη εις την πόλιν μας μετά την μικρασιατικήν καταστροφήν. Ακολούθως ωμίλησεν ο κ. Νομάρχης, ο οποίος αφού εξήρε δι' ολίγων τα αγαθά της αυτοδιοικήσεως, συνεχάρη την πρώτην δημοτικήν αρχήν της Νέας Ιωνίας και υπεσχέθη να παράσχη εις αυτήν πάσαν δυνατήν ενίσχυσιν. Είτα ωμίλησεν ο δήμαρχος Παγασών κ. Ζήσης Ζησάκης, διαδηλώσας την χαράν της πόλεως Βόλου διά την ίδρυσιν του νέου Δήμου Νέας Ιωνίας και εκφράσας την πεποίθησιν, ότι ο αποχωρισμός της Νέας Ιωνίας θα αποβή ευεργετικός δι' αυτήν. Καταλήγων ο κ. Ζησάκης ετόνισεν ότι η πόλις του Βόλου θα παρακολουθή με στοργήν την πρόοδον του γείτονος δήμου. Τελευταίος ωμίλησεν ο δήμαρχος Νέας Ιωνίας κ.

Το Δημοτικό Συμβούλιο του Δήμου Νέας Ιωνίας μετά την ορκωμοσία.

Στην πρώτη σειρά (από αριστερά): Θεμ. Γαλανάκης, γραμματέας, Ευάγ. Λιότσης, Μιλτ. Σουγιουλτζόπουλος, αντιπρόεδρος Δ. Σ., Ευάγγελος Καραμπατζάκης, δήμαρχος, Γ. Κονίδης, διευθυντής Νομαρχίας, εκπρόσωπος του Νομάρχη κατά την ορκωμοσία, Γεώρ. Τσατσάκος, πρόεδρος του Δ. Σ.. Στη δεύτερη σειρά (από αριστερά): Ιωάν. Μάλλιας, Ιωάν. Κόπανος, Νικ. Χρύσης, Πέτρος Παλαμηδάς, Δημ. Μπενάκης. Στην τρίτη σειρά (από αριστερά): Δημ. Μωραΐτης, Αλεξ. Ασημής, Χρήστ. Καρουκανίδης και Δημ. Βέκκας. Η φωτογραφία τραβήχτηκε μετά την ορκωμοσία στα σκαλοπάτια του Μεγάλου Περβανά, που στεγαζόταν, τότε, η Νομαρχία. (Φωτ. προσφορά Βασιλή Π. Παλαμηδά).

Ευάγγελος Καραμπατζάκης, ο οποίος αφού ανέφερεν το ιστορικόν της ιδρύσεως του νέου δήμου και τας ιδιαιτέρας προς αυτό προσπαθείας, ετόνισε τας ανάγκας της Νέας Ιωνίας και το πρόγραμμα δράσεως του διά την ικανοποίησιν αυτών. (Σ. Σύνταξις: Τον λόγον του δημάρχου θα δημοσιεύσωμεν εις το αυριανόν φύλλον μας). Η εορτή έληξε με την ανάκρουσιν του Εθνικού Ύμνου υπό της Φιλαρμονικής του Δήμου και προσφοράν αναψυκτικών εις τους κεκλημένους.

Την επόμενη ημέρα, Τετάρτη 20 Αυγούστου 1947, η «ΘΕΣΣΑΛΙΑ», όπως είχε υποσχεθεί, δημοσιεύει τον λόγο του δημάρχου Ευάγγελου Καραμπατζάκη:

ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΤΗΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ

Ο προχθεσινός λόγος του Δημάρχου κ. Καραμπατζάκη

Κατά τα τελεσθέντα προχθές Κυριακήν εγκαίνια εγκαταστάσεως της νέας Δημοτικής Αρχής Νέας Ιωνίας, ο Δήμαρχος κ. Ευάγγελος

Καραμπατζάκης εξεφώνησε τον κάτωθι λόγο:

Εκ μέρους της Δημοτικής Αρχής και των κατοίκων του Δήμου Νέας Ιωνίας σας ευχαριστώ θερμότατα για την τιμή που μας κάματε να παρευρεθείτε εις τα σημερινά εγκαίνια δια την εγκατάστασιν της πρώτης Δημοτικής Αρχής του νεοϊδρυθέντος Δήμου μας.

Ο Δήμος Νέας Ιωνίας (Βόλου) αρχικώς ως Συνοικισμός Νέας Ιωνίας εκτίσθη κατά το έτος 1924 μετά την Μικρασιατική Καταστροφή. Αρχικώς εκτίσθησαν τα υπό στοιχεία Α - Κ τετράγωνα υπό του Υπουργείου Προνοίας, εσυνεχίσθησαν μετέπειτα υπό της Τοπικής Επιτροπής Αποκαταστάσεως Προσφύγων προεδρευομένης υπό του τότε Προέδρου του Εμπορικού Επιμελητηρίου αιμινήστου Χρήστου Λούλη, συνεπληρώθησαν δε εν έτει 1936 υπό του Υπουργείου Προνοίας.

Οι κάτοικοι του Δήμου προέρχονται εκ Μικράς Ασίας και ειδικώτερον εκ των περιφερειών Σμύρνης Μαγνησίας, Εγγλεζονησίου, Νικομηδείας, Βρουύλων, Φιλαδελφείας, Σεβδίκιοι, Βουτζά, Καισαρείας, Πόντου, υπάρχουν δε και γηγενείς.

Ο Συνοικισμός Νέας Ιωνίας Βόλου ονομασθείς ούτω παρά του Υπουργείου Προνοίας, διετέλεσεν αναπόσπαστον μέρος του Δήμου Παγασών μέχρι του έτους 1946, ότε επί Υπουργού Εσωτερικών του εκ Φαρσάλων Πολιτευτού κ. Ιωάννου Κυρώζη διά του υπ. αριθ. 107/1946 Ν. Διατάγματος δημοσιευθέντος εις το υπ. αριθ. 290 (τεύχος πρώτον) της Εφημερίδος της Κυβερνήσεως απετέλεσεν ιδίαν Κοινότητα ομώνυμον αποσπασθείς του Δήμου Παγασών. Οι κάτοικοι όμως φιλοδοξούντες, όπως η Κοινότης των λόγω του πληθυσμού μετονομασθή εις ομώνυμον Δήμον, πρωτοβουλία του νυν Δημάρχου κ. Ευαγγέλου Σταύρου Καραμπατζάκη και τη συνδρομή των κ. κ Βουλευτών του Νομού Μαγνησίας επέτυχον την μετονομασίαν της Κοινότητος Νέας Ιωνίας εις Δήμον Νέας Ιωνίας Βόλου εκδοθέντων των κάτωθι Διαταγμάτων :

1) Του από 13-2-1947 Νομοθετικού Διατάγματος (τεύχος πρώτον) αριθμός φύλλου Εφημερίδος Κυβερνήσεως 22 (περί συστάσεως Επιτροπής προς απογραφήν πληθυσμού της Κοινότητος Νέας Ιωνίας). Η Επιτροπή αύτη απετελέσθη εκ του Νομάρχου Μαγνησίας κ. Γ. Παπαδάκου ως Προέδρου, του Νομομηχανικού Μαγνησίας κ. Γ. Τριανταφύλλη και του Β' Οικονομικού Εφόρου κ. Γ. Πολιτοπούλου ως μελών, ήτις καθώρισεν αφ' ενός τα όρια του νέου Δήμου, αφ' ετέρου προέβη εις την απογραφήν του πληθυσμού ανερχομένου εις 13.706 κατοίκους.

Το Χρονικό της Νέας Ιωνίας 1924 -1994

ΔΗΜΟΣ ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ (ΒΟΛΟΥ)

Ο δήμος Νέας Ιωνίας (Βόλου) άρχισε ως Σύνταγμα Νέας Ιωνίας αντίθετα κατά το έτος 1924 μετά την Μεταπολεμική αναδιοργάνωση.

Άρχισε επίθεσεν επί της εποχής Α...Κ ταράματα από το Υπουργείο Πρωτόδικου διαμαρτυρήσαν μετέπειτα από την Τριτοβάθμια Έπιτροπή Αποκαταστάσεως Περιφέρειας Πελοποννησιακής από τον τότε Πρόεδρο του Στρατοπέδου Εργαζομένων Λαοκρατών Κρήτης Λαός, ανακαταστάσεως δι' εν έτος 1924 επί του Υπουργείου Πρωτόδικου.

Οι απόψεις του δήμου φέρθηκαν εις παρά 'Αλις επί 'Επιτροπών εις τήν Επαρχιακήν Έπιτροπήν Πρωτοδικίου Παιδείας, Εθνικιστικής Σχολικής, Παιδείας, Παιδείας και Γενικής.

Ο Σύνταγμας τήν Νέας Ιωνίας έδωκε άποφασιστική απόφαση επί του Υπουργείου Πρωτοδικου διατάσσοντας άποφασιστική μέρα επί δήμου Παγασών μέρα του έτους 1924, έτι επί Υπουργού 'Επιτροπών επί της Επαρχιακής Πολιτικής κ. 'Αναστάσιου Μαρτίου επί τήν έτη 1924 Ν. Διατάγματα δημοσιευθέντα εις τήν έτη 1924 (Τέχος 1924) επί της Επαρχιακής της Κυβερνήσεως, άπέβλεπε εις τήν Κωνσταντήν 'Επιτροπήν δημοσιευθέντα επί δήμου Παγασών.

Οι απόψεις έφαι ελεγεθαι άποφασιστική άποφασιστική επί τήν έτη 1924 (Τέχος 1924) επί της Επαρχιακής της Κυβερνήσεως, άπέβλεπε εις τήν Κωνσταντήν 'Επιτροπήν δημοσιευθέντα επί δήμου Παγασών.

Οι απόψεις έφαι ελεγεθαι άποφασιστική άποφασιστική επί τήν έτη 1924 (Τέχος 1924) επί της Επαρχιακής της Κυβερνήσεως, άπέβλεπε εις τήν Κωνσταντήν 'Επιτροπήν δημοσιευθέντα επί δήμου Παγασών.

1) Του από 13-2-1947 άρθρο 1 (τέχος πρώτον) άρθρο φύλλον δημοσιευθέν εις τήν έτη 1947 (Τέχος 1947) επί της Επαρχιακής της Κυβερνήσεως, άπέβλεπε εις τήν Κωνσταντήν 'Επιτροπήν δημοσιευθέντα επί δήμου Παγασών.

2) Του από 29-5-47 Β Διατάγματος δημοσιευθέντος εις τήν έτη 1947 (Τέχος πρώτον) φύλλον της 'Εφημερίδος της Κυβερνήσεως δι' οδ μετωνόμασθ η Κωνσταντή Ν. Ιωνίας εις ΔΗΜΟΝ Ν. ΙΩΝΙΑΣ.

3) Του από 12-6-1947 Β Διατάγματος δημοσιευθέντος εις τήν έτη 1947 (Τέχος 1947) φύλλον της 'Εφημερίδος της Κυβερνήσεως διορίσθ πρώτος Δημάρχος του άρτιστατού Δήμου της Νέας Ιωνίας (Βόλου) ο κ. Εοάγγελος Στ. Καραμπατζάκης.

Και τέλος διά τής έτη 1947 57513-5-7-1947 άποφασιστική του έτη τών 'Εσωτερικών Υπουργού κ. Γ. Παπανδρέου διορίσθ το πρώτον Δημοτικόν Συμβούλιον άποφασιστική εις τών

ΔΗΜΑΡΧΟΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΣΤ. ΚΑΡΑΜΠΑΤΖΑΚΗΣ

ΔΗΜΟΤΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ

- 1) Γεώργιος Έμ. Τσατσίκος 2) Ιωάννης Άλις, Μάλλια 3) Ανώτατος Ε. Κλημεντάκης 4) Κρίστος Τίλ, Καρακωνίδης 5) Δημ. Κων. Αλεξάνδης 6) Δημήτ. Μιχ. Μαρτίτης 7) Μιχ. Νικ. Σουγιουλτζάκος 8) Άλις Κωνσ. Άσμις 9) Εοάγγελος Μιχ. Λιάσης 10) Θεμ. Γεωργ. Γαλανίδης 11) Μιχ. Κωνστ. Κρόσης 12) Σωτ. Μιχ. Παλιός 13) Ιωάννης Γεωργ. Κόνακος 14) Δημήτριος Κων. Βίλας και 15) Πέτρος Ν. Παλιός.

Σήμερον τήν 17ην του μηνός Αυγούστου ήμεραν Κυριακήν και ώραν 11ην π.μ. παρουσία τών 'Αρχών και πλήθος Κόσμου τόνον του Δήμου Νέας Ιωνίας δσον και τής Πόλεως Βόλου χοροστατούντος του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Δημητριάδος κ. 'Ιωακείμ έτελεσθησαν τά έγκαίνια τής έγκαταστάσεως τής πρώτης Δημοτικής 'Αρχής του άρτιστατού Δήμου της Νέας Ιωνίας (Βόλου).

Επίσημο έγγραφο με πολλές υπογραφές και σφραγίδες. Οι υπογραφές είναι: Γεωργίου Έμ. Τσατσίκος, Ιωάννης Άλις, Ανώτατος Ε. Κλημεντάκης, Κρίστος Τίλ, Δημ. Κων. Αλεξάνδης, Δημήτ. Μιχ. Μαρτίτης, Μιχ. Νικ. Σουγιουλτζάκος, Άλις Κωνσ. Άσμις, Εοάγγελος Μιχ. Λιάσης, Θεμ. Γεωργ. Γαλανίδης, Μιχ. Κωνστ. Κρόσης, Σωτ. Μιχ. Παλιός, Ιωάννης Γεωργ. Κόνακος, Δημήτριος Κων. Βίλας, Πέτρος Ν. Παλιός. Υπάρχει και σφραγίδα του Δημάρχου Ευαγγέλου Στ. Καραμπατζάκη.

Στις 17 Αυγούστου 1947, ημέρα Κυριακή και ώρα 11 π. μ. έγιναν τα επίσημα εγκαίνια του Δήμου Νέας Ιωνίας με παρουσία Αρχών και Λαού. Στο τέλος, επίσημοι και λαός υπέγραψαν σ' ένα αναμνηστικό λεύκωμα (οι περισσότερες υπογραφές στις δύο επόμενες δεξιές σελίδες). Πρώτες υπογραφές από τα αριστερά είναι του μητροπολίτη Ιωακείμ, του βουλευτή Ν. Αντωνόπουλου, του νομάρχη Γ. Παπαδάκου, του δημάρχου Παγασών Ζήση Ζησάκη, του δημάρχου Νέας Ιωνίας Ευαγ. Καραμπατζάκη κ. ά. (Το λεύκωμα αυτό βρίσκεται στο Αρχείο Δήμου Νέας Ιωνίας, από όπου το φωτογράφησα).

2) Της υπ' αριθ. 19953)2442 κοινής αποφάσεως των υπουργών Εσωτερικών και Εθνικής Οικονομίας κ. κ. Γ. Παπανδρέου και Σοφ. Βενιζέλου, δι' ης ενεκρίθη η απογραφή του πληθυσμού και ο καθορισμός των ορίων του νεοϊδρυθέντος Δήμου.

3) Του από 29) 5) 1947 Β. Διατάγματος δημοσιευθέντος εις το υπ' αρ. 105) 29) 5) 1947 (τεύχος πρώτον) φύλλον της «Εφημερίδος της Κυβερνήσεως» δι ου μετωνομάσθη η Κοινότης Νέας Ιωνίας εις Δήμον Νέας Ιωνίας διωρίσθη πρώτος Δήμαρχος του αρτισυστάτου Δήμου της Νέας Ιωνίας Βόλου ο κ. Ευάγγελος Σταύρου Καραμπατζάκης.

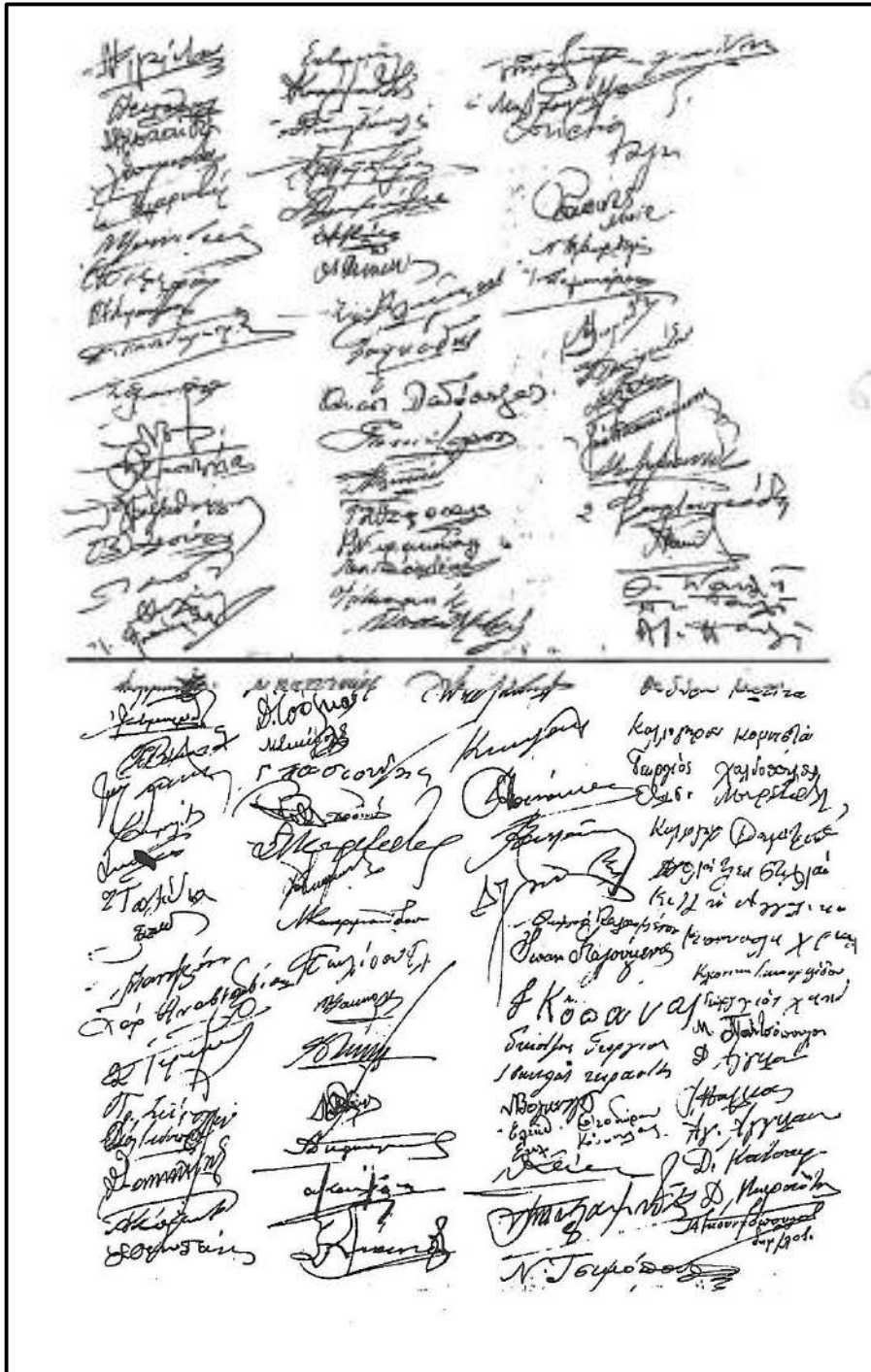
Και τέλος δια της υπ' αριθ. 57513/5-7-1947 αποφάσεως του επί των Εσωτερικών υπουργού κ. Γ. Παπανδρέου διωρίσθη το πρώτον Δημοτικόν Συμβούλιον.

Καίτοι ο Δήμος ιδρύθη υπό τας σημερινάς αντιξόους συνθήκας, η Δημοτική Αρχή υπόσχεται με την βοήθειαν του Θεού και της Παναγίας, ότι θα καταβάλη πάσαν δυνατήν προσπάθειαν να ανταποκριθή εις το βαρύτερον έργον το οποίον η Πολιτεία της ενεπιστεύθη, θέλει όμως να ελπίζη ότι τόσον η Κυβέρνησις όσον και αι τοπικαί Αρχαί του Κράτους και σύμπας ο Λαός του Δήμου μας θέλουσιν έλθη συνεπίκουροι εις το βαρύ έργον το οποίον ανελάβομεν.

Ο Δήμος μας έχει μεγάλας ανάγκας και ιδιαίτερα έχει άμεσον ανάγκην από νερό και έργα οδοποιΐας, στερείται παντελώς σχεδίου πόλεως, βασικού στοιχείου δια την ανασυγκρότησιν του κ.λπ., ελπίζει όμως και πιστεύει ότι το Κράτος με την βοήθειαν που μας κάμει σήμερα η Μεγάλη Σύμμαχος μας Αμερικανική Δημοκρατία θα έλθη αρωγός εις τον Δήμον ώστε μετά πεποιθήσεως να προσβλέπωμεν εις ταχεία εκτέλεσιν των απαραίτητων έργων δια την υγείαν των κατοίκων.

Υπό τας ανωτέρω προϋποθέσεις και με την πεποίθησιν ότι εις το εσωτερικόν μας ζήτημα θέλει πρωτανέυση ο πατριωτισμός των Ελλήνων και θέλει επέλθη η τόσον αναγκαία ψυχική ενότης μεταξύ μας προς σωτηρίαν της φιλάτης μας πατρίδος θα μου επιτρέψητε να αναφωνήσω:
Ζήτω η αιώνια Ελλάς! Ζήτω ο Βασιλεύς! Ζήτω ο στρατός!

Το Χρονικό της Νέας Ιωνίας 1924 -1994

2ος ΔΗΜΑΡΧΟΣ: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΒΟΛΙΔΗΣ (1η θητεία διορισμένος)

Το Υπουργείο Εσωτερικών με το υπ' αριθ. 36761/8-6-1949 έγγραφό του διορίζει ως δήμαρχο Νέας Ιωνίας τον Απόστολο Βολίδη και η νέα δημοτική αρχή έχει την παρακάτω σύνθεση: Δήμαρχος Απόστολος Βολίδης,

Δημοτικό Συμβούλιο: Γεώργιος Τσατσάκος, Μιλτιάδης Σουγιουλτζόγλου, Θεμιστοκλής Γαλανάκης, Δημήτριος Μπενάκης, Ευάγγελος Λιότσης, Χρήστος Καρουκανίδης, Σωκράτης (Θρασύβουλος) Παξινός, Δημήτριος Βέκκας, Λοΐζος Κλημεντόπουλος, Αναστάσιος Χατζηαναστασίου, Νικόλαος Χρύσης, Πέτρος Παλαμηδάς, Ιωάννης Κόπανος, Ιωάννης Μάλλιας και Αλέξανδρος Ασημής.

Αυτά τα μέλη φαίνονται στο 1ο Πρακτικό/ 16-06-1949, ενώ στο τελευταίο πρακτικό 502/ 21-08-1950 φαίνονται ως δημοτικοί σύμβουλοι και ο : Μ. Κεσμετζής, Ν. Βαρχαλαμάς, Α. Φωτίου.

3ος ΔΗΜΑΡΧΟΣ: ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΤΣΟΥΜΑΣ (Αντιεισαγγελέας Βόλου)

Προκειμένου να διεξαχθούν αδιάβλητες εκλογές η κυβέρνηση αντικατέστησε τους δημάρχους με δικαστικούς και έτσι έχουμε στη Νέα Ιωνία υπηρεσιακό δήμαρχο τον Ευάγγελο Τσούμα, Αντιεισαγγελέα Βόλου.

Στη « ΘΕΣΣΑΛΙΑ » στις 20 Αυγούστου 1950 διαβάζουμε :

Εις την Νομαρχίαν ελήφθη τηλεγράφημα του Υπουργείου Εσωτερικών διά του οποίου ανακοινούται ο διορισμός ως υπηρεσιακών δημάρχων του Αντιεισαγγελέως κ. Τσούμα εις τον Δήμον Νέας Ιωνίας και του Πταισματοδίκου κ. Παπαγυροπούλου εις τον Δήμο Αλμυρού. Οι ανωτέρω θ' αναλάβουν τα καθήκοντα των αύριον .

Στο δημοτικό συμβούλιο με δήμαρχο τον Ευάγ. Τσούμα φαίνονται ως δημοτικοί σύμβουλοι (συνεδρίαση 31-8-1950 σε απαρτία) οι: Απόστολος Βολίδης, Θεόδωρος Δανηλίδης, Ιωάννης Μάλλιας, Λοΐζος Κλημεντόπουλος, Μ. Κεσμετζής, Αναστάσιος Χατζηαναστασίου, Νικ. Χρύσης, Νικ. Βαρχαλαμάς και Θ. Ανδρέου.

Από τις 23 Αυγούστου 1950 αρχίζει η προεκλογική περίοδος για να ετοιμαστεί η χώρα για τις πρώτες δημοτικές εκλογές, που θα γίνουν το επόμενο έτος, στις 15 Απριλίου 1951. Για εννιά περίπου μήνες θα είναι υπηρεσιακός δήμαρχος ο Τσούμας.

4ος ΔΗΜΑΡΧΟΣ: ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΠΑΛΗΣ (1η θητεία, εκλεγμένος)

Και ερχόμαστε στις πρώτες μεταπολεμικές δημοτικές εκλογές της 15ης Απριλίου 1951.

Στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» της Πέμπτης 19 Απριλίου 1951, διαβάζουμε:

Το Χρονικό της Νέας Ιωνίας 1924 -1994

2.6.71. Αναστασία Δημ. Τσόφλια
 Ν.Ι. Διπλότυπη 22η Φοιτητική Ομάδα...
 [Handwritten signatures]

26η Βοιάς
 25 Δεκέμβ. 1945
 [Handwritten signatures]

Λ. Παπαγιάννης
 Πάριος Βασίλης
 Ν. Βασίλης
 Γ. Βασίλης
 Νωίκος Κρητιστράτος
 Ζ. Κρητιστράτος
 Χρ. Μπαρμπούνης
 Α. Τσόφλια
 Χ. Μουζουράκης
 [Handwritten signatures]

[Handwritten signatures and names on the right side of the top section]

Σ.Ε.Ο. Ν.Ι. [Handwritten signature]
 Σ.Ε.Ο. Ν.Ι. [Handwritten signature]
 Σ.Ε.Ο. Ν.Ι. [Handwritten signature]
 Σ.Ε.Ο. Ν.Ι. [Handwritten signature]

[Handwritten signatures and names on the left side of the bottom section]

[Handwritten signatures and names on the right side of the bottom section]

[Handwritten signatures and names at the bottom center and right]

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΚΛΟΓΩΝ ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ:(πλήρη):

Συνδυασμός Προοδευτική Ένωσις έλαβεν 3.310 ψήφους (60,52%)

Συνδυασμός Απόσ. Βολίδη έλαβεν 866 ψήφους (15,84%)

Συνδυασμός Ευαγ. Καραμπατζάκη έλαβεν 974 ψήφους (17,81%)

Συνδυασμός Γεωρ. Τσατσάκου έλαβεν 205 ψήφους (3,75%)

Μεμονωμένοι έλαβαν 114 ψήφους (2,08%)

Επιτυχάνει ολόκληρον το ψηφοδέλιον της Προοδευτικής Ενώσεως με την ακόλουθον σειράν επιτυχίας:

Τακτικοί

- 1) Μιχ. Τίκογλου 3.361
- 2) Ανδρόνικος Δανηλίδης 3.297
- 3) Αλέξ. Δημόπουλος 3.294
- 4) Κ. Σαρόγλου 3.281
- 5) Χρ. Πιπικάκης 3.280
- 6) Α. Κασάμπαλης 3.279
- 7) Ιορ. Πολατίδης 3.277
- 8) Γ. Πετρόπουλος 3.275
- 9) Βασιλεία Γεωργαλαδάκη 3.270¹³⁸
- 10) Μ. Δροσινός 3.270
- 11) Β. Νικολακάκης 3.270
- 12) Στ. Ιακώβου 3.268
- 13) Κ. Βαλαχής 3.267
- 14) Ν. Παπάς 3.263
- 15) Γ. Μπαλής 3.260

Αναπληρωματικοί

- 16) Ν. Κόπανος 3.258
- 17) Ν. Μαρίνος 3.255
- 18) Ουρανία Μόσχου 3.253
- 19) Ε. Παναγούλιας 3.251
- 20) Γ. Γεωργαλάς 3.251
- 21) Κ. Καμπουρόπουλος 3.241
- 22) Γ. Καραγιάννης 3.227
- 23) Ι. Δελής 3.227

¹³⁸ . Η Βασιλεία Γεωργαλαδάκη είναι η πρώτη γυναίκα εκλεγμένη ως δημοτική σύμβουλος μετά την απόκτηση του δικαιώματος της ψήφου από τις γυναίκες (Νόμος 2159 του 1952).

Το Δημοτικό Συμβούλιο της Νέας Ιωνίας μετά τις εκλογές του 1951. (Πρώτη σειρά από αριστερά): Δροσινός Μιχ., Ιακώβου Σ., Γεωργαλαδάκη Β., Δημόπουλος Αλ. (Δεύτερη σειρά): Πετρόπουλος Γ. (μόλις διακρίνεται), Κασάμπαλης Α., Τίκογλου Μ., Δανηλίδης Ανδρόν., Παπάς Ν. (Τρίτη σειρά): Πολατιδής Ιορδ., Μπαλής Γ., Σαρόγλου Κ., Βαλαχής Κ., Πιπικάκης Χ., Νικολακάκης Β. (Περιοδικό ΩΡΕΣ, τ. 12, 15-01-1987).

24) Ν. Κυτούδης 3.223

25) Γ. Πατούχης 3.209

26) Αρτέμιος Περγάμαλης 3.209

27) Π. Παλαμηδάς 3.205 ¹³⁹

28) Θ. Γαλανάκης 3.129

29) Ανασ. Ιωαννίδης 3.128

30) Ν. Βούλης 3.067

Στις 30 Μαΐου 1951, δηλ. 15 ημέρες μετά τις εκλογές στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» διαβάζουμε:

ΕΚΛΟΓΗ ΤΟΥ ΔΗΜΑΡΧΟΥ ΕΙΣ ΤΟΝ ΔΗΜΟΝ ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ

Επίσης χθές και ώρα 10 π.μ. συνήλθεν εις το δημαρχείον Νέας Ιωνίας το δημαιορειακό σώμα εξ 29 τακτικών και αναπληρωματικών συμβούλων υπό του πλειοψηφίσαντος συμβούλου κ. Μιχ. Τίκογλου.

¹³⁹ . Ο δημοτικός σύμβουλος Πέτρος Παλαμηδάς, λόγω νομικού κωλύματος, δεν ορκίστηκε. Και έτσι έμειναν 29.

Κατά την επακολουθήσασαν ψηφοφορίαν ο κ. Μπαλής έλαβε 19 ψήφους, ο κ. Τίκογλου 1 και 9 ψηφοδέλτια βρέθηκαν λευκά. (Συνεδρία 20-05-1951).

Κατόπιν της εκλογής ως δημάρχου ο κ. Μπαλής διά συντόμου λόγου ηυχάριστησε τους συμβούλους και εξήτησε την συνδρομήν των δια την επίλυσιν των πολλαπλών προβλημάτων του συνοικισμού.

Την επόμενη ημέρα, Πέμπτη 31 Μαΐου 1951, η «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» έχει την παρακάτω είδηση:

ΟΡΚΙΣΤΗΚΑΝ ΟΙ ΔΗΜΑΡΧΟΙ ΠΑΓΑΣΩΝ ΚΑΙ ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ

Χθες περί ώραν 11.15' προσήλθον εις την Νομαρχίαν οι νεοεκλεγέντες δήμαρχοι κ.κ. Κοντοστόνος (Παγασών) και Γ. Μπαλής (Νέας Ιωνίας) και έδωσαν ενώπιον του κ. Νομάρχου τον νενομισμένον όρκον... Ο δήμαρχος Νέας Ιωνίας κ. Γεώργιος Μπαλής μετά την ορκω-μοσίαν προέβη εις τας κάτωθι ανακοινώσεις:

Η νέα δημοτική αρχή που αναλαμβάνει την διοίκησιν του δήμου με την θέλησιν και εμπιστοσύνην της ογκώδους πλειοψηφίας του λαού, θεωρεί ως πρώ-τον της καθήκον να διαβεβαιώση τους κατοίκους της Νέας Ιωνίας, ότι οι εκλεκτοί του αντιλαμβανόμενοι και συνειδητοποιούντες τον προοδευτικόν παλμόν των συμπολιτών των θα επιδοθούν με απόλυτον σύμπνοιαν, ενότητα, πίστιν, και αφοσίωσιν εις την πραγματοποίησιν των βασικών και θεμελιωδών επιδιώξεών των.

Σύμφωνα με τας διακηρυχθείσας αρχάς της Προοδευτικής Ενώσεως η δημοτική αρχή θα καταστήση την Δημαρχίαν πραγματικό σπίτι του λαού, όπου θα βρίσκουν κάθε δυνατή ανακούφισιν και εξυπηρέτησιν όλοι οι πολίται, χωρίς καμίαν κοινωνικήν ή πολιτικήν διάκρισιν...

Με μεγάλην εμπιστοσύνην επίσης προσβλέπει εις την αδελφικήν συνεργασίαν και υποστήριξιν της δημοτικής αρχής Παγασών διά ζητήματα ενδια-

Γεώργιος Μπαλής. Ο πρώτος εκλεγμένος δήμαρχος Νέας Ιωνίας (Αρχείο του ίδιου).

φέροντα τους δύο γειτονικούς δήμους.

Και την άλλη ημέρα, Παρασκευή 1η Ιουνίου 1951, διαβάζουμε στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ»

**ΕΓΚΑΤΕΣΤΑΘΗΣΑΝ ΑΠΟ ΧΘΕΣ ΟΙ ΝΕΟΙ ΔΗΜΑΡΧΟΙ
ΠΑΓΑΣΩΝ ΚΑΙ ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ**

Εξάλλου την 10ην π.μ. της χθες ο νέος δήμαρχος της Νέας Ιωνίας κ. Γεώργιος Μπαλής παρέλαβε υπηρεσίαν παρά του προκατόχου του Αντιεισαγγελέως κ. Τσούμα, τον οποίον ευχαρίστησε διά τας υπέρ του δήμου ενεργείας του.

Από τις 31 Μαΐου 1951 ο δήμος Νέας Ιωνίας έχει τον πρώτον εκλεγμένο δήμαρχό του με, επίσης, εκλεγμένο δημοτικό συμβούλιο, που προήλθε από τις εκλογές της 15ης Απριλίου 1951.

Η θητεία του Γεωργίου Μπαλή κράτησε μέχρι τις 21 Ιουνίου 1952, γιατί υπέβαλλε παραίτηση από το αξίωμα του δημάρχου ¹⁴⁰. Αυτή είναι η πρώτη περίοδος του Γ. Μπαλή που διήρκεσε ένα έτος κι ένα μήνα. Στα επόμενα χρόνια εκλέχτηκε άλλες δύο φορές.

5ος ΔΗΜΑΡΧΟΣ: ΜΙΧΑΗΛ ΤΙΚΟΓΛΟΥ

Σε συνεδρίαση της Κυριακής 15 Ιουνίου 1952 συνήλθε το δημαρειακό σώμα του δήμου Νέας Ιωνίας για την εκλογή νέου δημάρχου, γιατί στο μεταξύ ο δήμαρχος Γεώργιος Μπαλής, όπως σημειώσαμε, υπέβαλε την παραίτησή του για λόγους υγείας. Συμμετείχαν όλοι οι σύμβουλοι τακτικοί και αναπληρωματικοί της Προοδευτικής Ενώσεως, που είχαν εκλεγεί στις προηγούμενες εκλογές.

Ψήφισαν οι 29 και έλαβαν: Μιχαήλ Τικογλου 18, Γεώργιος Μπαλής 11.

Δήμαρχος εκλέχτηκε ο Μιχαήλ Τικογλου. Η ορκωμοσία του έγινε τις 21 Ιουνίου 1952 ενώπιον του Νομάρχη Αθανασιάδη - Νόβα.

Ο Μιχαήλ Τικογλου έμεινε δήμαρχος από τις 21 Ιουνίου 1952 μέχρι τις 21 Ιανουαρίου 1955, δηλ. διετέλεσε δήμαρχος 2 έτη και 7 μήνες. Το 1^ο Πρακτικό του δημάρχου Μ. Τικογλου είναι στις 23 Ιουνίου 1952.

¹⁴⁰ . «Τυπικά παραιτήθηκα για λόγους υγείας, ουσιαστικά όμως λόγω ανειλημμένων προεκλογικών υποχρεώσεων του συνδυασμού μας για την κατ' έτος αναβάπτιση του δημάρχου, στο δημαρειακό σώμα. Δεν εκλέχτηκα τον δεύτερο χρόνο, λόγω διαφοροποίησης του συσχετισμού των δυνάμεων, στο δημαρειακό σώμα, εξ' αιτίας ψηφίσματος για τη μη εκτέλεση του Νίκου Μπελογιάννη ». Γ. Μπαλής (Δήλωση του Γ.Μπαλή στον συγγραφέα του παρόντος, 15 - 11 - 1994).

**Ο Μιχαήλ Τίκογλου, δήμαρχος Νέας Ιωνίας, 1952-1955.
(Φωτ. προσφορά Απόστολος Μιχ. Τίκογλου)**

6ος ΔΗΜΑΡΧΟΣ: ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΟΞΟΠΟΥΛΟΣ

Οι επόμενες εκλογές για την ανάδειξη νέων δημοτικών αρχών έγιναν στις 21 Νοεμβρίου 1954. Η «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» της Τρίτης 23 Νοεμβρίου 1954 δημοσιεύει τ' αποτελέσματα :

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ

Επί 5.345 εγκύρων ψηφοδελτίων έλαβον :

Γεώργιος Δοξόπουλος 3.744 ψήφους (70,05%)

Απόστολος Βολίδης 1.601 ψήφους (29,95%)

Εκλέγεται δήμαρχος ο κ. Γεώργιος Δοξόπουλος.

Την Τετάρτη 24 Νοεμβρίου 1954 η «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» έχει συνέχεια των αποτελεσμάτων :

***Ποιοι εκλέγονται δημοτικοί σύμβουλοι εις τον δήμον Νέας Ιωνίας
με τους σταυρούς προτιμήσεως:***

Εκ του συνδυασμού της πλειοψηφίας (Γ. Δοξόπουλου)

1) Μιχ. Τίκογλου 2.415

2) Αλ. Δημόπουλος 2.233

3) Κων. Βαλαχής 1.994

4) Μαρία Καρακώστα 1.697

5) Γ. Μπαλής 1.649

- 6) Αρ. Βαλκεσέρογλου 1.207
 7) Μιχ. Μαυρουδής 943
 8) Εμ. Παναγούλιας 872
 9) Βασ. Νικολακάκης 861
 10) Αντ. Κασάμπαλης 846
 11) Γεώρ. Σκλιας 838

Εκ του συνδυασμού της μειοψηφίας (Απόστ. Βολίδη):

- 1) Γεώρ. Τσατσάκος 857
 2) Παναγ. Δανιηλίδης 693
 3) Πέτρος Παλαμηδάς 684
 4) Νικ. Βαρχαλαμάς 673

Το Σάββατο 22 Ιανουαρίου 1955 η «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» δημοσιεύει για την ορκωμοσία:

Ορκίζεται ο δήμαρχος και το δημοτικό συμβούλιο Νέας Ιωνίας

Σήμερα την 10ην πρωινήν θα ορκισθή εις το νομαρχιακόν κατάστημα ενώπιον του Νομάρχου κ. Παπαδάκου ο δήμαρχος Νέας Ιωνίας κ. Γεώργιος Δοξόπουλος και το νεοεκλεγέν δημοτικόν συμβούλιον. Σχετικές προσκλήσεις απέστειλεν ήδη ο πλειοψηφών δημοτικός σύμβουλος κ. Τίκογλου...

Και την επόμενη ημέρα, Κυριακή 23 Ιανουαρίου 1955, σημειώνει :

Ορκίσθησαν χθές την πρωίαν ο νέος δήμαρχος και το δημοτικόν συμβούλιον της Νέας Ιωνίας ενώπιον του κ. Νομάρχου.

(Στον δήμο Παγασών (Βόλου) ορκίστηκε ο Γεώρ. Καρτάλης)

Άρχισε, λοιπόν, η θητεία του Γεωργίου Δοξόπουλου στις 22 Ιανουαρίου 1955. Όμως δε θα τερματιστεί, γιατί στο μεταξύ προκηρύχτηκαν βουλευτικές εκλογές και ο Γ. Δοξόπουλος παραιτήθηκε για να υποβάλει υποψηφιότητα ως βουλευτής στο κόμμα Π.Α.Δ.Ε (Πατριωτική,

Γεώργιος Δοξόπουλος, δήμαρχος Νέας Ιωνίας, 1955-1958.

(Φωτ. προσφορά Βέτας Δοξοπούλου).

Ανανεωτική, Δημοκρατική, Ένωση). Έμεινε δήμαρχος μέχρι στις 21 Απριλίου 1958 δηλ. 3 χρόνια και 3 μήνες.

Ένα γεγονός, φαινομενικά άσχετο, αλλά οπωσδήποτε σημαντικό για τη δραστηριότητα της δημοτικής αρχής επί δημάρχου Νέας Ιωνίας Γεωρ. Δοξόπουλου, ήταν οι καταστρεπτικοί σεισμοί, που έπληξαν την περιοχή μας εκείνη την εποχή. Διαβάζουμε,λοιπόν, στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» της Τετάρτης 20 Απριλίου 1955 :

**ΤΡΟΜΑΚΤΙΚΟΣ ΣΕΙΣΜΟΣ ΣΥΝΕΚΛΟΝΙΣΕΝ ΧΘΕΣ ΕΚ
ΘΕΜΕΛΙΩΝ ΤΟΝ ΒΟΛΟΝ ΚΑΙ ΤΟ ΠΗΛΙΟΝ. ΤΕΡΑΣΤΙΑΙ ΑΙ
ΠΡΟΞΕΝΗΘΕΙΣΑΙ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΑΙ ΕΙΣ ΟΙΚΟΔΟΜΑΣ.
ΥΠΑΡΧΕΙ ΕΙΣ ΝΕΚΡΟΣ ΚΑΙ ΤΡΑΥΜΑΤΙΑΙ ΕΚ ΤΩΝ ΧΩΡΙΩΝ.
ΟΙ ΚΑΤΟΙΚΟΙ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ ΜΑΣ ΠΑΝΙΚΟΒΛΗΤΟΙ
ΔΙΕΝΥΚΤΕΡΕΥΣΑΝ ΕΙΣ ΤΟ ΥΠΑΙΘΡΟΝ.
ΔΗΜΙΟΥΡΓΕΙΤΑΙ ΑΜΕΣΟΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΔΙΑ ΤΗΝ ΣΤΕΓΑΣΙΝ
ΧΙΛΙΑΔΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΩΝ**

Ο Εγκέλαδος ξαναχτύπησε με σφοδρότητα το Βόλο και την περιοχή του στις 8 Μαρτίου 1957. Στη « ΘΕΣΣΑΛΙΑ » του Σαββάτου 9 Μαρτίου 1957 διαβάζουμε :

**ΑΛΛΕΠΑΛΛΗΛΟΙ ΤΡΟΜΑΚΤΙΚΗΣ ΕΝΤΑΣΕΩΣ ΣΕΙΣΜΟΙ ΕΠΛΗΞΑΝ
ΒΑΡΥΤΑΤΑ ΤΟΝ ΒΟΛΟΝ ΚΑΙ ΙΣΟ-ΠΕΛΩΣΑΝ ΤΟ ΒΕΛΕΣΤΙΝΟΝ,
ΡΙΖΟ-ΜΥΛΟΝ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΧΩΡΙΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙ-
ΟΧΗΣ.....**

Ωστόσο στη Νέα Ιωνία δεν καταγράφηκαν σοβαρές βλάβες στα σπίτια. Ζημιές προκλήθηκαν στα κεντρικά δημοτικά σχολεία (7ο και 8ο), που μετά από επισκευή διατήρησαν την παλιά τους μορφή.

7ος ΔΗΜΑΡΧΟΣ: ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΣ

Μετά την παραίτηση του Δοξόπουλου αναλαμβάνει από τις 21 Απριλίου 1958 δήμαρχος ο Αλέξανδρος Δημόπουλος σύμφωνα με τον Νόμο, προκειμένου να ολοκληρωθεί η θητεία του δημοτικού συμβουλίου, που εκλέχτηκε με τις εκλογές. Ο Αλέξανδρος Δημόπουλος έμεινε δήμαρχος μέχρι στις 10 Μαΐου 1959, δηλ. ένα έτος και ένα μήνα περίπου.

**Αλέξανδρος Δημόπουλος,
δήμαρχος Νέας
Ιωνίας, 1958-59.
(Φωτ. προσφορά Απόστ.
Δημόπουλου)**

8ος ΔΗΜΑΡΧΟΣ: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΒΟΛΙΔΗΣ (2η θητεία, εκλεγμένος)
 Την Κυριακή 5 Απριλίου 1959 γίνονται δημοτικές εκλογές στις οποίες έχουμε τα παρακάτω αποτελέσματα: (« ΘΕΣΣΑΛΙΑ », Τρίτη 7 Απριλίου 1959):

Εψήφισαν: Έγκυρα 7.414

Συνδυασμός Α.Γ.Α.Π.Η.(Αγών Γενικής Ανασυγκροτήσεως, Προόδου, Ήσυχίας)

Αποστ. Βολίδη έλαβε 4.468 ψήφους (60,25%)

Συνδυασμός Κέντρου έλαβε 790 ψήφους (10,60%)

Συνδυασμός Γ. Δοζόπουλου έλαβε 2.158 ψήφους (29,10%)

**Ο Απόστολος Βολίδης (καθήμενος στη μέση), δήμαρχος Νέας Ιωνίας 1959-1964 με ένα μέρος του δημοτικού συμβουλίου. Καθήμενοι: Θάλεια Μελισσάκη-Αρώνη, Γεώργιος Μιχαηλίδης. Όρθιοι (από αριστερά): Αλέξ. Δημόπουλος, Νικόλαος Βαρχαλαμάς, Ιωάννης Φιλοσόγλου και Χρήστος Πιπικάκης.
 (Φωτ. προσφορά Θάλειας Μελισσάκη-Αρώνη)**

Οπότε εκλέγεται δήμαρχος ο Απόστολος Βολίδης. Οι σταυροί τους οποίους έλαβαν οι δημοτικοί σύμβουλοι, που εκλέγονται είναι :

Απ. Βολίδης 4.201

1) Βαρχαλαμάς Νικ. 745

2) Φιλοσόγλου Ιωάν. 350

-
- 3) Δανηλίδης Θ. 318
  - 4) Κωνσταντινίδης Ευάγγελος. 308
  - 5) Μιχαηλίδης Γ. 305
  - 6) Μελισσάκη Θάλεια 286
  - 7) Μέλης Νικόλαος 221

Συνδυασμός Κέντρου

- 1) Τίκογλου Μιχ. 655 και
- 2) Παλαμηδάς Πέτρος 131

Συνδυασμός Γ. Δοξόπουλου

- 1) Δοξόπουλος Γ. 1.535
- 2) Δημόπουλος Αλέξ. 562
- 3) Μπαλής Γεώργιος 543
- 4) Τσιαντός Δημ. 301

Το δημοτικό αυτό σχήμα με δήμαρχο τον Απόστολο Βολίδη διαχειρίστηκε τα δημοτικά πράγματα μέχρι τις επόμενες εκλογές, περίπου 5 χρόνια¹⁴¹. Η θητεία του Απ. Βολίδη άρχισε στις 10 Μαΐου 1959 και έληξε στις 16 Αυγούστου 1964, κράτησε 5 χρόνια και 3 μήνες. Πρέπει να σημειωθεί ότι αυτή την περίοδο έχουμε κυβέρνηση της Εθνικής Ριζοσπαστικής Ενώσεως (Ε.Ρ.Ε.) με πρωθυπουργό τον Κωνσταντίνο Καραμανλή.

9ος ΔΗΜΑΡΧΟΣ: ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΠΑΛΗΣ (2η θητεία)

Την Κυριακή 5 Ιουλίου 1964 διεξάγονται εκλογές για την ανάδειξη δημοτικών αρχόντων.

Στη Νέα Ιωνία συμμετέχουν δύο συνδυασμοί και έχουμε τα παρακάτω αποτελέσματα. («ΘΕΣΣΑΛΙΑ», Τρίτη 7 Ιουλίου 1964) :

Εγκυρα ψηφοδέλτια 8.686. Έλαβον :

Προοδευτικός Συνδυασμός Νέας Ιωνίας (Γεώργιος Μπαλής) 5.892 ψήφους (67,80%)

Συνδυασμός Α.Γ.Α.Π.Η. (Απόστολος Βολίδης) 2.797 ψήφους (32,20%)

Δήμαρχος εκλέγεται από τον Προοδευτικό συνδυασμό ο Γεώργιος Μπαλής.

Την Τετάρτη 8 Ιουλίου 1964 διαβάζουμε στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» τους σταυρούς προτίμησης που έλαβαν οι δημοτικοί σύμβουλοι του καθενός συνδυασμού:

Εκ του Προοδευτικού Συνδυασμού: (δήμαρχος Γεώργιος Μπαλής)

---

¹⁴¹ Στο τελευταίο δημοτικό συμβούλιο, στις 14-07-1964, φαίνονται δημοτικοί σύμβουλοι οι : Χρήστος Φασουράκης, Κων/νος Περιβολάρης και Χρήστος. Πιπικάκης.

Τακτικοί:

- 1) Ανδρέας Βαλαχής 782
- 2) Αθανάσιος Ευσταθίου 634
- 3) Δήμητρα Θεολόγου 526
- 4) Φανούριος Αβτζής 507
- 5) Γεώργιος Δημόπουλος 450
- 6) Αθανάσιος Ξάνθης 419
- 7) Γεώργιος Κατσάνος 317
- 8) Παύλος Ηλιάδης 239
- 9) Πέτρος Παλαμηδάς 232
- 10) Σωτήριος Οικονόμου 220

Αναπληρωματικοί:

- 11) Γεώργιος Τσατσάκος 186
- 12) Ανδρέας Μαύρος 149

Εκ του συνδυασμού Α.Γ.Α.Π.Η.: (Απόστολος Βολίδης)**Τακτικοί:**

- 1) Ιωάννης Φιλοσόγλου 199
- 2) Ιωάννης Μουστακίδης 197
- 3) Νικόλαος Βαρχαλαμάς 194
- 4) Κων/νος Περιβολάρης 192

Αναπληρωματικοί:

- 5) Θεόδωρος Δανιηλίδης 167
- 6) Κων/νος Κυρλόγλου 167
- 7) Αγάπιος Μιχαηλίδης 152
- 8) Ευάγγελος Κωνσταντινίδης 147

Το νέο δημοτικό συμβούλιο αποτελείται από 10 συμβούλους του Προοδευτικού Συνδυασμού (δήμαρχος Γεώργιος Μπαλής) και 5 του συνδυασμού Α.Γ.Α.Π.Η..

Η νέα δημοτική αρχή ανέλαβε καθήκοντα από τις 17 Αυγούστου 1964.

Τον νέο δήμαρχο προσφώνησε ο Δ/ντής των υπηρεσιών του Δήμου

Μενέλαος Σαραφάκης («ΘΕΣΣΑΛΙΑ», 18-8-64).

Αυτή η δημοτική αρχή, όμως, δεν πρόλαβε να ολοκληρώσει το έργο της και να διανύσει ολόκληρη την τετραετία, γιατί καταλύθηκαν οι δημοκρατικοί θεσμοί με την επιβολή της δικτατορίας της 21ης Απριλίου 1967. Ο δήμαρχος Γεώργιος Μπαλής συνελήφθηκε και οδηγήθηκε στην εξορία στις 22 Απριλίου 1967.

Η δεύτερη αυτή θητεία του δημάρχου Γεωργίου Μπαλή κράτησε 2 χρόνια και 8 μήνες.

10ος ΔΗΜΑΡΧΟΣ: ΚΩΝ. ΣΟΥΓΙΟΥΛΤΖΟΓΛΟΥ
(διορισμένος από τη δικτατορία της 21ης Απριλίου 1967)

Με απόφαση του Ανώτερου Στρατιωτικού Διοικητή Μαγνησίας διορίζεται δήμαρχος Νέας Ιωνίας (Δ/γή 1/04-05-1967) ο Κωνσταντίνος Σουγιουλτζόγλου και ορκίζεται στις 5 Μαΐου 1967. Η θητεία του κράτησε μέχρι τις 21 Απριλίου 1972, που υπέβαλε την παραίτησή του. Κράτησε 5 χρόνια.

Ως προς τη σύνθεση του δημοτικού συμβουλίου, στο υπ' αριθμ. 56/ 24-05-1967 πρώτο Πρακτικό αναφέρεται :

« Επί συνόλου 11 υπολοίπων μελών ευρέθησαν παρόντα 9.

Παρόντες: Βαρχαλαμάς Ν., Δημόπουλος Γ., Ηλιάδης Π., Κωνσταντινίδης Ευάγ., Μουστακίδης Ιωαν., Παλαμηδάς Π., Περιβολάρης Κων., Τσατσάκος Γ., Φιλοσόγλου Ιωάν.

Απόντες: Κατσάνος Γ., Ξάνθης Αθ., καίτοι νομίμως κληθέντες δεν προσήλθον ».

11ος ΔΗΜΑΡΧΟΣ: ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΖΑΧΟΓΙΩΡΓΟΣ
(διορισμένος από τη δικτατορία)

Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών της δικτατορίας (4729/12-05-1972) διορίζεται δήμαρχος Νέας Ιωνίας ο Σπυρίδων Ζαχογιώργος. Ορκίστηκε και ανέλαβε υπηρεσία στις 19 Μαΐου 1972. Θήτευσε μέχρι τις 18 Σεπτεμβρίου 1974, δηλαδή 2 χρόνια και 4 μήνες.

Ως προς τη σύνθεση του δημοτικού συμβουλίου στο υπ' αριθμ. 77/08-06-1972 πρώτο Πρακτικό αναφέρεται :

«Επί συνόλου 7 μελών, ευρέθησαν παρόντα 7.

Παρόντες: Δανηλίδης Θεοδ., Κοΐλιας Κων., Μαύρος Αντ., Μουστακίδης Ιω., Περιβολάρης Κων., Ρούφος Δημοσθένης, Τίκογλου Μιχ..».

Στον Δήμο Νέας Ιωνίας προσαρτώνται τα Μελισσάτικα και το Φυτόκον

Με απόφαση του Υπουργείου Εσωτερικών αριθμ. 50419/72, που δημοσιεύθηκε στο Φ.Ε.Κ. 76/27-05-1972 τεύχος πρώτο, η Κοινότητα Μελισσατικών και ο οικισμός της Μακρινίτσας, Φυτόκον, προσαρτώνται στο Δήμο Νέας Ιωνίας αποτελώντας ενιαίο πολεοδομικό συγκρότημα.

12ος ΔΗΜΑΡΧΟΣ: ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΩΝ. ΣΚΟΥΡΑΣ
(Ειρηνοδίκης Βόλου)

Μετά την πτώση της δικτατορίας η Πολιτεία σε εφαρμογή του Ν.Δ. 51/1974 «Περί επαναφοράς της νομιμότητας εις τους δήμους και τας κοινότητες, με την υπ' αριθμ. 74613 / Γ /Δ. 164, από 18 Σεπτεμβρίου 1974

διαταγή του Υπουργού Εσωτερικών ορίζεται δήμαρχος ο Ειρηνοδίκης Βόλου Σκούρας Γεώργιος και αποφασίζεται η συγκρότηση του δημοτικού συμβουλίου της Νέας Ιωνίας με την υπ' αριθμ. 24991/05-10-1974 απόφαση του Νομάρχη Μαγνησίας ως εξής:

Δήμαρχος: Σκούρας Γεώργιος, Ειρηνοδίκης Βόλου.

Αναπληρωτής Δημάρχου: Μπαλής Γεώργιος

Δημοτικός Σύμβουλος: Βαλαχής Ανδρέας

Δημοτικός Σύμβουλος: Ευσταθίου Αθανάσιος

Δημοτικός Σύμβουλος: Θεολόγου Δήμητρα σύζυγος Παλαιολόγου

Δημοτικός Σύμβουλος: Αβτζής-Ασλάν Φανούριος

Δημοτικός Σύμβουλος: Δημόπουλος Γεώργιος

Δημοτικός Σύμβουλος: Ξάνθης Αθανάσιος

Δημοτικός Σύμβουλος: Κατσάνος Γεώργιος

Δημοτικός Σύμβουλος: Ηλιάδης Παύλος

Δημοτικός Σύμβουλος: Παλαμηδάς Πέτρος

Δημοτικός Σύμβουλος: Φιλοσόγλου Ιωάννης

Δημοτικός Σύμβουλος: Μουστακίδης Ιωάννης

Δημοτικός Σύμβουλος: Βαρχαλαμάς Νικόλαος

Δημοτικός Σύμβουλος: Περιβολάρης Κων/ντίνος

Δημοτικός Σύμβουλος: Κωνσταντινίδης Ευάγγελος

Όπως βλέπουμε, εκτός από τον δήμαρχο, που είναι δικαστικός, όλοι οι άλλοι είναι οι εκλεγμένοι από τις εκλογές του Ιουλίου του 1964, των οποίων η θητεία διακόπηκε με την επιβολή της δικτατορίας της 21ης Απριλίου 1967. Ο δήμαρχος Σκούρας Γεώργιος και αυτό το δημοτικό συμβούλιο θα παραμείνουν μέχρι τις επόμενες εκλογές του 1975 και την παράδοση της εξουσίας στον νέο εκλεγμένο δήμαρχο. Έτσι η θητεία του Σκούρα διήρκεσε από τις 18 Σεπτεμβρίου 1974 μέχρι τις 31 Μαΐου 1975, δηλ. 8 μήνες.

13ος ΔΗΜΑΡΧΟΣ: ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΠΑΛΗΣ (3η θητεία)

Εκλογές: Κυριακή 30 Μαρτίου 1975

Αποτελέσματα εκλογών (« ΘΕΣΣΑΛΙΑ », Τρίτη 1 Απριλίου 1975) :

Στον Δήμο Νέας Ιωνίας

Έγκυρα ψηφοδέλτια: 9.717

Έλαβον: Συνδυασμός Κων. Τσοπουρίδη 2.843 ψήφους, ήτοι ποσοστό 29,25%

Συνδυασμός Γεωργ. Μπαλή 6.207 ψήφους, ήτοι ποσοστό 63,87%

Συνδυασμός Ιωάν. Φιλοσόγλου 669 ψήφους, ήτοι ποσοστό 6,88%

**Εκλέγεται δήμαρχος ο
Γεώργιος Μπαλής.**

**Ποιοι εκλέγονται δημοτικοί
σύμβουλοι:**

**Εκ του συνδυασμού του Γ.
Μπαλή (6.207 ψήφους,
ποσοστό 63,87%)**

- 1) Γκόγκας Κων. 876 σταυρ.
- 2) Βαλαχής Ανδρέας 846 στ.
- 3) Αβτζής - Ασλάν Φανούριος
652 σταυρούς
- 4) Κοντάκης Ματθαίος 620 σ.
- 5) Τίρχας Συμεών 577 σταυρ.
- 6) Ξάνθης Αθαν. 576 σταυρ.
- 7) Κοζανίτης Κων. 552 σταυρ.
- 8) Ευτυχίδης Ανασ. 537 σταυρ.
- 9) Γιωτάκης Αθαν. 514 σταυρ.
- 10) Έξαρχος Ιωάννης 487 στ.
- 11) Αναγνωστοπούλου
Βασιλική 469 σταυρούς
- 12) Νικόπουλος Νικόλαος 400 σταυρούς
- 13) Στεργίου Βασίλειος 399 σταυρούς

**Εκ του συνδυασμού του Κων. Τσοπουρίδη (2.843 ψήφους, ποσοστό
29,25%)**

- 1) Τσοπουρίδης Κων. ως υποψήφιος δήμαρχος
- 2) Βαρχαλαμάς Στεφ. 417 σταυρούς
- 3) Παπαδόπουλος Άλκης 372 σταυρούς
- 4) Τζανέτος Ιωάννης 354 σταυρούς
- 5) Κολλάτος Θεοφάνης 250 σταυρούς
- 6) Σταματόπουλος Αθαν. 249 σταυρούς

**Εκ του συνδυασμού του Ιωάν. Φιλοσόγλου (669 ψήφους,
ποσοστό 6,88%) ουδείς εξελέγη ».**

Η ορκωμοσία του νέου δημάρχου Γεωργίου Μπαλή έγινε την Πέμπτη 22 Μαΐου 1975. Την ίδια ημέρα έγινε και η ορκωμοσία των δημοτικών συμβούλων. («ΘΕΣΣΑΛΙΑ», 23-05-1975): «*Η εγκατάσταση της νέας δημοτικής αρχής με δήμαρχο τον Γεώργιο Μπαλή έγινε την Κυριακή 1 Ιουνίου 1975. Ωμίλησε ο απερχόμενος δήμαρχος Ειρηνοδίκης Γεώργιος Σκούρας*». («ΘΕΣΣΑΛΙΑ», Τρίτη 3 Ιουνίου 1975).

Ο Γεώργιος Μπαλής είναι ο πρώτος δήμαρχος μετά τη δικτατορία. Η θητεία του κράτησε από την 1η Ιουνίου 1975 μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 1978, δηλ. 3 χρόνια και 7 μήνες.

14ος ΔΗΜΑΡΧΟΣ: ΑΝΔΡΕΑΣ ΒΑΛΑΧΗΣ (1η τετραετία)

Εκλογές: 15 Οκτωβρίου 1978 (πρώτη Κυριακή).

Αποτελέσματα εκλογών
(«ΘΕΣΣΑΛΙΑ», Τρίτη 17
Οκτωβρίου 1978):

Έγκυρα ψηφοδέλτια: 10.815

*Έλαβον: Ανδρέας Βαλαχής
3.901 ψήφους, ποσοστό
36,07%*

*Κων. Τσοπουρίδης: 3.815
ψήφους, ποσοστό 35,28%*

*Γεώργιος Μπαλής: 3.099
ψήφους, ποσοστό 28,06%*

Ουδείς έλαβε πάνω από το 50% των έγκυρων ψηφοδελτίων, γι' αυτό κι έχουμε επαναληπτικές εκλογές μεταξύ των δύο πρώτων την επόμενη Κυριακή.

Επαναληπτικές εκλογές:
22 Οκτωβρίου 1978
(δεύτερη Κυριακή).

Αποτελέσματα εκλογών
(«ΘΕΣΣΑΛΙΑ», Τρίτη 24
Οκτωβρίου 1978):

*Έλαβον: Ανδρέας Βαλαχής
5.931 ψήφους, ποσοστό
56,07%*

Κων. Τσοπουρίδης 4.647 ψήφους, ποσοστό 43,93%

Δήμαρχος εκλέγεται ο Ανδρέας Βαλαχής.

**Οι σταυροί προτίμησης των δημοτικών συμβούλων
(«ΘΕΣΣΑΛΙΑ» (24-10-1978):**

Εκ του συνδυασμού του Ανδρέα Βαλαχή :

1) Στεργίου Βασίλειος 851 σταυρούς

Ο Ανδρέας Βαλαχής, δήμαρχος Νέας Ιωνίας τρεις τετραετίες, από 1979 έως 1990 (Φωτ. από τον ίδιο).

- 2) Γκόγκας Κων/νος 846 σταυρούς
- 3) Ψυχούλη Αφροδίτη 821 σταυρούς
- 4) Εντυχίδης Αναστάσιος 789 σταυρούς
- 5) Διαμαντοπούλου Αναστασία 690 σταυρούς
- 6) Ευσταθίου Αθανάσιος 642 σταυρούς
- 7) Οικονόμου Γεώργιος 541 σταυρούς
- 8) Κοντάκης Γεώργιος 570 σταυρούς
- 9) Μαλαμούσης Ιωάννης 489 σταυρούς
- 10) Κατσαλής Κων/νος 451 σταυρούς
- 11) Δημάκης Δημήτριος 425 σταυρούς
- 12) Πιπικάκης Χρήστος 351 σταυρούς
- 13) Σκλιας Γεώργιος 351 σταυρούς

Εκ του συνδυασμού του Κων. Τσοπουρίδη εκλέγονται :

- 1) Κων/νος Τσοπουρίδης ως υποψήφιος δήμαρχος
- 2) Φουντούλης Δημήτριος 575 σταυρούς
- 3) Μαρσουβανίδης Κων/νος 544 σταυρούς
- 4) Ντάφης Σταύρος 528 σταυρούς
- 5) Μορφογιάννης Κων/νος 527 σταυρούς
- 6) Χαντζής Λουκάς 490 σταυρούς

Εκ του συνδυασμού του Γεωργίου Μπαλή ουδείς εκλέγεται ¹⁴².

Η ορκωμοσία του νέου Δημάρχου, Ανδρέα Βαλαχή, έγινε την Τρίτη 12 Δεκεμβρίου 1978. Η ανάληψη των καθηκόντων της νέας δημοτικής αρχής έγινε την 1η Ιανουαρίου 1979 και έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 1982 ¹⁴³. Αυτή είναι η πρώτη θητεία-τετραετία του Ανδρέα Βαλαχή στο αξίωμα του Δημάρχου της Νέας Ιωνίας. Θα επακολουθήσουν άλλες δύο συνεχείς τετραετίες.

15ος ΔΗΜΑΡΧΟΣ: ΑΝΔΡΕΑΣ ΒΑΛΑΧΗΣ (2η τετραετία)

Εκλογές: Κυριακή 17 Οκτωβρίου 1982

Αποτέλεσμα εκλογών Δήμου Νέας Ιωνίας («ΘΕΣΣΑΛΙΑ», Δευτέρα 18 Οκτωβρίου 1982:

¹⁴². Σύμφωνα με τον εκλογικό νόμο, η κατανομή των δημοτικών συμβούλων γινόταν από τον πρώτο και τον δεύτερο συνδυασμό. Έτσι, αν και έλαβε ο συνδυασμός του Γεωργίου Μπαλή ποσοστό 28,06% των ψήφων, δεν έβγαλε κανένα δημοτικό σύμβουλο και ούτε ο ίδιος βγήκε.

¹⁴³. Από αυτές τις εκλογές η θητεία των δημοτικών αρχών αρχίζει την 1η Ιανουαρίου του έτους μετά τις εκλογές, και λήγει μετά 4 έτη, την 31η Δεκεμβρίου. Οι εκλογές γίνονται πάντα την Κυριακή του δεύτερου δεκαήμερου του Οκτωβρίου και αν χρειαστεί να γίνουν επαναληπτικές, αυτές γίνονται την επόμενη Κυριακή του Οκτωβρίου.

Εγκυρα ψηφοδέλτια: 12.903

Έλαβον:

Προοδευτική Δημοκρατική Ενότητα (Ανδρ. Βαλαχής) 6.251 ψήφους, ήτοι ποσοστό 48,45% (Υποστηρίχτηκε από το ΚΚΕ - ΚΚΕ Εσ.)

Δημοκρατική Συνεργασία Αλλαγής (Ν. Νικολόπουλος) 3.748 ψήφους, ήτοι ποσοστό 29,35% (Υποστηρίχτηκε από το Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα, ΠΑ.ΣΟ.Κ.)

Δημοκρατική Δημοτική - Αλλαγή (Κ. Τσοπουρίδης) 2.764 ψήφους, ήτοι ποσοστό 22,20% (Υποστηρίχτηκε από τη Νέα Δημοκρατία. Ν.Δ.).

Δήμαρχος δεν εκλέγεται κανένας και σύμφωνα με τον Νόμο γίνονται επαναληπτικές εκλογές.

Για να εκλεγεί δήμαρχος έπρεπε να πάρει κάποιος πάνω από το 50%. Την επόμενη Κυριακή έγιναν επαναληπτικές εκλογές μεταξύ των δύο πρώτων. Επαναληπτικές εκλογές την επόμενη Κυριακή 24 Οκτωβρίου 1982

Αποτελέσματα εκλογών «ΘΕΣΣΑΛΙΑ», Τρίτη 26 Οκτωβρίου 1982

Εγκυρα ψηφοδέλτια: 11.523

Έλαβον: Ανδρέας Βαλαχής 7.002, ήτοι ποσοστό 60,77%

Νικ. Νικολόπουλος 4.521, ήτοι ποσοστό 39,22%

Εκλέγεται δήμαρχος ο Ανδρέας Βαλαχής

Δημοτικοί σύμβουλοι εκλέγονται με τους αντίστοιχους σταυρούς προτίμησης οι παρακάτω:

Εκ του συνδυασμού του Ανδρέα Βαλαχή.

Τακτικοί:

1) Μπαλής Γεώργιος 436

2) Αημιός Στυλιανός 434

3) Γκόγκας Κων/νος 383

4) Κοκκινάκης Δημήτριος 366

5) Οικονόμου Γεώργιος 365

6) Κατσαλής Κων/νος 353

7) Κοντάκης Ματθαίος 311

8) Τσιτούμη Διαλεχτή 294

9) Παρασκευάς Κων/νος 287

10) Μαυριάς Σπυρίδων 273

11) Ιωαννίδης Ιωάννης (Βάνιας) 262

12) Χατζηγεωργίου Τιμολέων 224

13) Χαυδατούρης Δημήτριος, Πάρεδρος Μελισσατικών

14) Τσαλούχος Ασημάκης, Πάρεδρος Φυτόκου

Αναπληρωματικοί:

15) Δημόπουλος Γεώργιος 193

16) Γλάρος Ευστάθιος 190

17) Σκλιας Γεώργιος 189

Εκ του συνδυασμού του Νικολόπουλου Νικόλαου εκλέγονται οι:**Τακτικοί:**

1) Νικολόπουλος Νικόλαος ως υποψήφιος δήμαρχος

2) Δοξόπουλος Αναστάσιος 393

3) Σαρόγλου Αντώνιος 231

4) Παπαδόπουλος Ανέστης 223

5) Δανιηλίδης Ευάγγελος 218

Αναπληρωματικοί:

6) Κολτσιδόπουλος Όμηρος 195

7) Θεοδώρου Χρυσόστομος 183

8) Θεοχαρόπουλος Χρήστος 178

9) Σαμαράς Ελευθέριος 171

10) Καραστέργιος Θεόδωρος 156

11) Καλουράκης Νικόλαος 135

Εκ του συνδυασμού του Τσοπουρίδη Κων. εκλέγονται οι :**Τακτικοί:**

1) Τσοπουρίδης Κων/νος ως υποψήφιος δήμαρχος.

2) Μαρσουβανίδης Κων/νος 286

Αναπληρωματικοί:

3) Σταματόπουλος Αθανάσιος 202

4) Αβραμόπουλος Χρήστος 197 και

5) Ντάφης Σταύρος 156.

Η ορκωμοσία έγινε στις 16 Δεκεμβρίου 1982 και η ανάληψη καθηκόντων την 1η Ιανουαρίου 1983. Αυτή είναι η 2η τετραετία του δημάρχου Ανδρέα Βαλαχή (συνέχεια της πρώτης). Έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 1986.

16ος ΔΗΜΑΡΧΟΣ: ΑΝΔΡΕΑΣ ΒΑΛΑΧΗΣ (3η τετραετία)

Εκλογές: Κυριακή 12 Οκτωβρίου 1986 (πρώτη Κυριακή)

Αποτελέσματα εκλογών: («ΘΕΣΣΑΛΙΑ», Τρίτη 13 Οκτωβρίου 1986)

Έγκυρα ψηφοδέλτια: 13.874

Έλαβον: Προοδευτική Δημοκρατική Ενότητα: Ανδρέας Βαλαχίς 5.865 ψήφους, ποσοστό 42,27% (Κ.Κ.Ε - Κ.Κ.Ε. Εσωτ.)

Δημοκρατική Συνεργασία: Όμηρος Κολτσιδόπουλος 4.216 ψήφους, ποσοστό 30,38% (ΠΑ.ΣΟ.Κ.)

Φιλελεύθερη Δημοκρατική Κίνηση: Εμμανουήλ Χατζημάρκος 3.345 ψήφους, ποσοστό 24,13% (Νέα Δημοκρατία)

Δημοτική Ανανεωτική Εξόρμηση: Κων/νος Τσοπουρίδης 488 ψήφους, ποσοστό 3,22% (Δημοκρατική Ανανέωση, ΔΗ.ΑΝΑ)

Ουδείς εκλέγεται δήμαρχος, γιατί δεν έλαβε πάνω από 50%.

Την επόμενη Κυριακή έχουμε επαναληπτικές εκλογές.

Επαναληπτικές εκλογές: Κυριακή 19 Οκτωβρίου 1986.

Αποτελέσματα εκλογών: («ΘΕΣΣΑΛΙΑ», Δευτέρα 20 Οκτωβρίου 1986)

Έγκυρα ψηφοδέλτια: 11.924

Έλαβον: Ανδρέας Βαλαχής, 7.102 ψήφους, ποσοστό 59,56%

Όμηρος Κολτσιδόπουλος 4.882 ψήφους, ποσοστό 40,44%

Δήμαρχος εκλέγεται ο Ανδρέας Βαλαχής, για τρίτη τετραετία.

Δημοτικοί σύμβουλοι εκλέγονται:

Εκ του συνδυασμού του Ανδρέα Βαλαχή με σταυρούς προτίμησης :

1) Στέφανος Φούσκης - Μαρίνος 644 σταυρούς

2) Γκόγκας Κων/νος 411 σταυρούς

3) Κατσαλής Κων/νος 345 σταυρούς

4) Κοκκινάκης Δημήτριος 328 σταυρούς

5) Μανιάρης Νέστορας 275 σταυρούς

6) Ιωαννίδης Ιωάννης (Βάνιας) 268 σταυρούς

7) Μαυριάς Σπυρίδων 263 σταυρούς

8) Αμπατζής Αναστάσιος 249 σταυρούς

9) Δημόπουλος Γεώργιος 217 σταυρούς

10) Μακαριάδης Αβραάμ 214 σταυρούς ¹⁴⁴

11) Παρασκευάς Κων/νος 211 σταυρούς

12) Θεολόγου Παλαιολόγος 188 σταυρούς

13) Μανιός Βασίλειος 182 σταυρούς

14) Χατζηγεωργίου Τιμολέων 161 Πάρεδρος Μελισσατικών

Εκ του συνδυασμού του Όμηρου Κολτσιδόπουλου :

1) Κολτσιδόπουλος Όμηρος ως υποψήφιος δήμαρχος

2) Τζανής Λεωνίδα 366 σταυρούς

¹⁴⁴ . Ο Αβραάμ Μακαριάδης δεν εκλέχθηκε δημοτικός σύμβουλος. Έγινε κάποιο λάθος στην καταμέτρηση των σταυρών. Αντ' αυτού εκλέχθηκε η Βακρατσά - Φώτα Ευαγγελία.

3) Καλλιοντζής Ελευθέριος 306 σταυρούς

4) Καλουράκης Νικόλαος 237

5) Μαβίδης Πάυλος 233 σταυρούς

Εκ του συνδυασμού του Εμμανουήλ Χατζημάρκου :

1) Χατζημάρκος Εμμανουήλ ως υποψήφιος Δήμαρχος

2) Χατζηγιάκης Κων/νος 450 σταυρούς

Εκ του συνδυασμού του Κων/νου Τσοπουρίδη ουδείς εκλέγεται.

Η ορκωμοσία έγινε στις 18 Δεκεμβρίου 1986 και η ανάληψη καθηκόντων την 1η Ιανουαρίου 1987. Αυτή είναι η 3η τετραετία του δημάρχου Ανδρέα Βαλαχή. Έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 1990.

17ος ΔΗΜΑΡΧΟΣ: ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΦΟΥΣΚΗΣ-ΜΑΡΙΝΟΣ (1η τετραετία)

Εκλογές: Κυριακή 14 Οκτωβρίου 1990

Αποτελέσματα εκλογών

(«ΘΕΣΣΑΛΙΑ», Δευτέρα 15

Οκτωβρίου 1990)

*Εψήφισαν: Έγκυρα ψηφοδέλ-
τια: 13.910*

*Έλαβον: Συνδυασμός Αυτό-
τέλεια - Συνεργασία - Ανά-
πτυξη (Στέφανος Φούσκης)
10.239 ψήφους, ποσοστό
73,60% (Υποστηρίχτηκε από
το ΠΑ.ΣΟ.Κ. - ΚΚΕ -
Συνασπισμός).*

*Συνδυασμός Νέα Πορεία
(Λεωνιδάκη - Παπάζογλου
Γεωργία) 2.904 ψήφους,
ποσοστό 20,87% (Υποστηρί-
χτηκε από τη Νέα Δημο-
κρατία).*

*Συνδυασμός Λαϊκή Ενωτική
Εξόρμηση (Κων/νος Τσοπου-
ρίδης) 767 ψήφους,
ποσοστό 5,51% (Ανεξάρτητος).*

Εκλέγεται δήμαρχος ο Στέφανος Φούσκης-Μαρίνος

Οι σταυροί προτίμησης των δημοτικών συμβούλων («ΘΕΣΣΑΛΙΑ», Τρίτη 16 Οκτωβρίου 1990).

**Στέφανος Φούσκης-Μαρίνος, δήμαρχος
Νέας Ιωνίας 1991-94 και εκλέχτηκε για τη
νέα τετραετία 1995-1998.
(Φωτ. αρχείο του ίδιου).**

Εκλέγονται από κάθε συνδυασμό:

Συνεργασία - Αυτοτέλεια - Ανάπτυξη (Στέφανος Φούσκης-Μαρίνος)

- 1) Λεωνίδα Τζανής 2.683 σταυρούς
- 2) Παύλος Μαβίδης 1.176 σταυρούς
- 3) Κων/νος Κατσαλής 1.076 σταυρούς
- 4) Νέστορας Μανιάρας 1.008 σταυρούς
- 5) Κων/νος Γκόγκας 956 σταυρούς
- 6) Φώτης Λαμπρινίδης 935 σταυρούς
- 7) Κων/νος Χαλέβας 895 σταυρούς
- 8) Ιωάννης Καουνάς 880 σταυρούς
- 9) Γεώργιος Κυρίτσης 867 σταυρούς
- 10) Σπύρος Μαυριάς 784 σταυρούς
- 11) Ιωάννης Ιωαννίδης (Βάνιας) 783 σταυρούς
- 12) Αθηνά Βαρσάμη 766 σταυρούς
- 13) Αντώνιος Σαρόγλου 624 σταυρούς
- 14) Νικόλαος Καλουράκης 599 σταυρούς και
- 15) Πάρεδρος Μελισσατικών εκλέγεται ο Χατζηγεωργίου Τιμολέων.

Νέα Πορεία (Γεωργία Παπάζογλου – Λεωνιδάκη)

- 1) Γεωργία Παπάζογλου - Λεωνιδάκη ως υποψήφια δήμαρχος
- 2) Γεώργιος Χατζημάρκος 390 σταυρούς
- 3) Γεώργιος Γκόλιας 386 σταυρούς
- 4) Κων/νος Μορφογιάννης 349 σταυρούς

Επίσης εκλέγεται ο επικεφαλής του συνδυασμού «Λαϊκή Ενωτική Εξόρμηση» Κων/νος Τσοπουρίδης.

Η ορκωμοσία έγινε στις 20 Οκτωβρίου 1990 και η ανάληψη καθηκόντων την 1η Ιανουαρίου 1991. Αυτή είναι η πρώτη τετραετία του δημάρχου Στέφανου Φούσκη-Μαρίνου 1991-1994.

18ος ΔΗΜΑΡΧΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΦΟΥΣΚΗΣ-ΜΑΡΙΝΟΣ (2η τετραετία)

Εκλογές: Κυριακή 16 Οκτωβρίου 1994

Αποτελέσματα εκλογών («ΘΕΣΣΑΛΙΑ», Τρίτη 18 Οκτωβρίου 1994)

Εψήφισαν: Έγκυρα ψηφοδέλτια: 14.026

Έλαβον :

Συνδυασμός: Αυτοτέλεια - Συνεργασία - Ανάπτυξη (δήμαρχος Στέφανος Φούσκη-Μαρίνος) 8410 ψήφους, ποσοστό 59,96%.

(υποστηρίχτηκε από το ΠΑ.ΣΟ.Κ. και τον Συνασπισμό)

Προοδευτική Δημοκρατική Ενότητα (δήμαρχος Ανδρέας Βαλαχής)
2878 ψήφους, ποσοστό 20,52% (υποστηρίχτηκε από το Κ.Κ.Ε και την
Πολιτική Άνοιξη).

Νέα Ιωνία - Σύγχρονη Πόλη (δήμαρχος Απόστολος Πατσάς) 2738
ψήφους, ποσοστό 19,52% (υποστηρίχθηκε από τη Νέα Δημοκρατία)

**Εκλέγεται δήμαρχος για δεύτερη τετραετία ο Στέφανος Φούσκης -
Μαρίνος.**

Οι σταυροί προτίμησης των δημοτικών συμβούλων.

Ποιοι εκλέγονται από κάθε συνδυασμό:

**Αυτοτέλεια - Συνεργασία – Ανάπτυξη επικεφαλής ο δήμαρχος Στέφανος
Φούσκης – Μαρίνος :**

1. Μαβίδης Παύλος 1.085 σταυρούς
2. Μολοχίδης Ιωάννης 871 σταυρούς
3. Μπαλή Αικατερίνη 853 σταυρούς
4. Καλλιотζής Ελευθέριος 793 σταυρούς
5. Λαμπρινίδης Φώτιος 722 σταυρούς
6. Κατσαλής Κων/ντίνος 715 σταυρούς
7. Μανιάρης Νέστωρ 673 σταυρούς
8. Κολτσιδόπουλος Όμηρος 649 σταυρούς
9. Καουνάς Ιωάννης 634 σταυρούς
10. Αγνωσιώτου - Γαλανάκη Ελένη 554 σταυρούς
11. Καλλιπολίτης Αντώνιος 546 σταυρούς
12. Κυρίσης Γεώργιος 543 σταυρούς
13. Χατζηγεωργίου Δημήτριος 729 σταυρούς (πάρεδρος Μελισσατικών)¹⁴⁵

Προοδευτική Δημοκρατική Ενότητα

Βαλαχής Ανδρέας ως επικεφαλής του συνδυασμού

1. Χαλέβας Κων/ντίνος 456 σταυρούς
2. Λημνιός Στυλιανός 393 σταυρούς
3. Ιωαννίδης Ιωάννης 332 σταυρούς

Νέα Ιωνία - Σύγχρονη Πόλη

Πατσάς Απόστολος ως επικεφαλής του συνδυασμού

1. Κοίλιας Νικόλαος 682

¹⁴⁵ .Μετά από σχετική ένσταση τη θέση του παρέδρου Μελισσατικών κατέλαβε η Αναδιώτου
- Καρακώστα Ευδοκία.

Το Χρονικό της Νέας Ιωνίας 1924-1994

α/α	Όνοματεπώνυμο - επώνυμο	τοπίος υποτέλει/ης	Προσωνία	Θητεία		Διάρκεια	
				Ορκισμοσία	Λοχή Πέρας		
1.	Κορμεταϊδής Ειρήν. (εργολάβος δημ. έργων)	διορισμός	1-7-47	1-7-47	15-6-49	2 έτη	
2.	Βολδής Απόστολος (εργολάβος δημ. έργων) (1)	διορισμός	8-6-49	15-6-49	21-8-50	1 έτος, 2 μήνες	
3.	Τσιφής Ευάγγελος (αντιπροεγγελέας)	υψηλοτάτης		23-8-50	30-5-51	9 μήνες	
4.	Μπαλός Γεώργιος (1) (ξυλογάλας)	επαγωγές	15-4-51	30-5-51	21-6-52	1 έτος, 1 μήνας	
5.	Τζιζούλου Μιχαήλ (στησεύς)	δημαρχεύς		21-6-52	21-1-55	2 έτη, 7 μήνες	
6.	Δολιτσούλος Γεώργιος (δισπύργος)	επαγωγές	21-11-54	22-1-55	21-4-58	3 έτη, 3 μήνες	
7.	Δημόπουλος Αλέξανδρος (μηχανοκίνητος)	επαγωγές		21-4-58	10-5-59	1 έτος, 1 μήνας	
8.	Βολδής Απόστολος (2)	επαγωγές	5-4-59	10-5-59	16-8-64	5 έτη, 3 μήνες	
9.	Μπαλός Γεώργιος (2)	επαγωγές	5-7-64	17-8-64	22-4-67	2 έτη, 8 μήνες	
10.	Σταγικολαζούλου Κωνσταντίνος (γυσιεύς)	διορισμός	4-5-67	5-5-67	18-5-72	5 έτη	
11.	Ζαχαριώφης Σπυρίδων (διεργεύς)	διορισμός	12-5-72	19-5-72	18-9-74	2 έτη, 4 μήνες	
12.	Σκοπής Γεώργιος (επιτροδότης)	υψηλοτάτης	18-9-74		18-9-74	31-5-75	8 μήνες
13.	Μπαλός Γεώργιος (3)	επαγωγές	30-3-75	22-5-75	1-6-75	31-12-78	3 έτη, 7 μήνες
14.	Βολδής Ανδρέας (1) (βιοτέχνης) (β' επαγωγές 22-10-78)	επαγωγές	15-10-78	12-12-78	1-1-79	31-12-82	4 έτη
15.	Βολδής Ανδρέας (2) (β' επαγωγές 24-10-82)	επαγωγές	17-10-82	16-12-82	1-1-83	31-12-86	4 έτη
16.	Βολδής Ανδρέας (3) (β' επαγωγές 19-10-86)	επαγωγές	12-10-86	18-12-86	1-1-87	31-12-90	4 έτη
17.	Φούβης Στέφανος (1) (γυσιεύς)	επαγωγές	14-10-90	20-12-90	1-1-91	31-12-94	4 έτη
18.	Φούβης Στέφανος (2)	επαγωγές	16-10-94	21-12-94			

2. Μορφογιάννης Κων/ντίος 451

Από την 1η Ιανουαρίου 1995 θ' αρχίσει η δεύτερη τετραετία του δημάρχου Στέφανου Φούσκη - Μαρίνου (1995-1998) με το νέο δημοτικό συμβούλιο.

Η ορκωμοσία του δημάρχου και του νέου δημοτικού συμβουλίου πραγματοποιήθηκε την Τετάρτη 21 Δεκεμβρίου 1994, για πρώτη φορά στο Δημαρχείο της Νέας Ιωνίας.

ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ

Μαζί μ' αυτές τις δημοτικές εκλογές στις 16 Οκτωβρίου 1994 διεξήχθησαν για πρώτη φορά σύμφωνα με τον Νόμο 2218/94 για «ίδρυση νομαρχιακής αυτοδιοίκησης... κ.λπ.», που δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ 90/13-6-1994 εκλογές για αιρετό νομάρχη και αιρετό νομαρχιακό συμβούλιο (Β' βαθμός τοπικής αυτοδιοίκησης).

Παρακάτω δημοσιεύουμε τα αποτελέσματα, αφενός γιατί είναι ένα ιστορικό γεγονός στην τοπική αυτοδιοίκηση, αφετέρου γιατί στο πρώτο αιρετό νομαρχιακό συμβούλιο εκλέχτηκαν και σύμβουλοι, που κατοικούν ή υπηρετούν ως υπάλληλοι (εκπαιδευτικοί) στη Νέα Ιωνία.

Οι εκλογές επαναλήφθηκαν την επόμενη Κυριακή 23 Οκτωβρίου γιατί κανένας συνδυασμός δεν συγκέντρωσε πάνω από 50% για να εκλεγεί νομάρχης. Εδώ γράφουμε τ' αποτελέσματα από τη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» της Τρίτης 18 Οκτωβρίου 1994 και της Δευτέρας 24 Οκτωβρίου 1994. (Μέσα σε παρένθεση είναι τα ποσοστά της δεύτερης Κυριακής).

Αποτελέσματα νομαρχιακών εκλογών (σε ποσοστά)

Συνδυασμός: «Δημοκρατική Συνεργασία για τη Μαγνησία »

Πάνος Σκοτινιώτης 29,14% (55,59%)

(υποστηρίχτηκε από το ΠΑ.ΣΟ.Κ. και το Συνασπισμό)

Συνδυασμός: «Νέα Γνοή – Μαγνησία » Ιωάννης Αμοιρόγλου

(υποστηρίχτηκε από τη Νέα Δημοκρατία) 31,62% (44,41%)

Συνδυασμός: «Δημοκρατική Παράταξη Μαγνησίας»

Γιάννης Στάμος

(ανεξάρτητος προερχόμενος από το ΠΑ.ΣΟ.Κ.) 15,11%

Συνδυασμός: «Ενωτική Πρωτοβουλία Μαγνησίας»

Μιχάλης Κουντούρης

(υποστηρίχτηκε από το Κ.Κ.Ε και την Πολιτική Άνοιξη) 24,13%

Σύμφωνα με τα παραπάνω αποτελέσματα εκλέχτηκε ως πρώτος αιρετός νομάρχης Μαγνησίας ο Πάνος Σκοτινιώτης.

Η σύνθεση του πρώτου αιρετού νομαρχιακού συμβουλίου Μαγνησίας, που αναλαμβάνει καθήκοντα από την 1η Ιανουαρίου 1995 έχει ως εξής :

Νομάρχης Πάνος Σκοτινιώτης

Δημοκρατική Συνεργασία, έδρες 19: Γιάννης Βαρδούλης, Αρ. Νιζάμης, Στρ. Κρομμύδας, Στ. Κούντριας, Εύη Τζαβέλλα-Αδαμάκη, Παρ. Μουτσινάς, Δημ. Μεργιαλής, Μιχ. Μούχος, Γ. Μπάπας (υπηρετεί στη Ν. Ιωνία), Δημ. Δερβένης, Απόστολος Φοινικόπουλος, Στερ. Κοντογεωργάκης, Βασιλική Ζούμπου, Χρ. Λαβωμένος, Ιωάν. Λουλούδας (υπηρετεί στη Νέα Ιωνία), Γ. Αντώνογλου, Σωτ. Μπακογιάννης (κάτοικος Νέας Ιωνίας και υπηρετεί), Βασ. Αποστολάκης και Βασ. Λαρυγγάκης (υπηρετούσε στη Νέα Ιωνία).

Νέα Πνοή, έδρες 6: Γιάννης Αμοιρόγλου, Δημ. Αλεξόπουλος, Γ. Ευμορφόπουλος, Γιάννης Πρίντζος, Αθ. Κοκκίνης, Βασ. Ράπτης.

Ενωτική Πρωτοβουλία, έδρες 4: Μιχ. Κουντούρης, Αντ. Παππάς, Κων. Σώμος, Απ. Δουμπιώτης.

Δημοκρατική Παράταξη, έδρες 2: Γιάννης Στάμος, Νικ. Βλασταρίδης.

6. ΠΡΟΟΛΟΣ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ**Προβλήματα της προσφυγικής Νέας Ιωνίας**

Σήμερα η Νέα Ιωνία είναι μια σύγχρονη πόλη με δρόμους, πλατείες, οικοδομές, πάρκα, αλλά βεβαίως και με προβλήματα, που επιζητούν τη λύση τους. Για να εκτιμήσουμε, όμως, τη σημερινή κατάσταση χρήσιμο, θα είναι να γυρίσουμε πίσω, στα πρώτα χρόνια της ζωής της και να διαβάσουμε τα σχετικά δημοσιεύματα στις εφημερίδες της εποχής εκείνης.

Είχαμε διαβάσει σε προηγούμενες σελίδες, από τη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» της Πέμπτης 15 Οκτωβρίου 1925 σε προεκλογικό λόγο του Δημήτρη Σαράτση στον προσφυγικό συνοικισμό της Νέας Ιωνίας :

«...ότι αυτός είναι ένα άθροισμα οικιών χωρίς κανένα στοιχείον πόλεως, διότι λείπουν δρόμοι, πλατεία, εκκλησία, ηλεκτρικόν φως, το δε σχολείον είναι μικρόν χωρίς κήπον και διδακτικά όργανα. Όλα αυτά πρέπει να κατασκευασθούν με χρήματα του δήμου, ο οποίος οφείλει να λύση και το ζήτημα της κατοικίας ιδρύων φτηνά σπίτια με τα οποία θα παραχωρήση στους κατοίκους πρόσφυγας και εγχωρίους με ετήσιες δόσεις...»

Συνεχίζοντας θα βρούμε ειδήσεις για την ύδρευση και καθαριότητα. Στη « ΣΗΜΑΙΑ » στις 28 Φεβρουαρίου 1926 διαβάζουμε :

Δημοπρασία διά την εκκένωσιν βόθρων του εν Ξηροκάμπω Συνοικισμού Προσφύγων

Ο Πρόεδρος Χρ. Λούλης

Όπως αναφέρθηκε στο τέλος του 1924 και αρχές του 1925 κατασκευάστηκαν στα πρώτα δέκα τετράγωνα κατοικιών τα κοινόχρηστα αποχωρητήρια και πλυσταριά. Φαίνεται ότι ένα χρόνο αργότερα γέμισαν οι βόθροι και η Επιτροπή Αποκα-ταστάσεως Προσφύγων κάνει δημοπρασία για την εκκένωση των βόθρων. Ας μεταφερθούμε νοερά σ' εκείνη την εποχή...

Στη «ΛΑΪΚΗ ΦΩΝΗ» στις 9 Φεβρουαρίου 1931 σε μια έρευνα επί της καταστάσεως του προσφυγικού συνοικισμού «Νέας Ιωνίας» σημειώνονται και τούτα:..

.Την κατάστασιν επιδεινώνουν δύο κυρίως πράγματα. Το αίσχος της ακαθαρσίας των αποχωρητηρίων και η κακή ποιότης του ύδατος. Αν εξαιρέση κανείς πέντε το πολύ φρέατα, των άλλων πηγαδιών το ύδωρ είναι ανθυγιεινότατον...

Μετά από ένα μήνα η «ΛΑΪΚΗ ΦΩΝΗ» επαναφέρει το θέμα για το ακατάλληλο νερό (2 Μαρτίου 1931):

Τα αρτεσιανά συνοικισμού Νέας Ιωνίας. Διεκόπησαν αι εργασίαι του αρτεσιανού φρέατος των Γερμανικών σε βάθος 152 μέτρων καθ' ότι ευρέθη ύδωρ με πολλά μειονεκτήματα. Επί της πλατείας Εθνικών Αναμνήσεων (στα Πέτρινα) έφθασε σε βάθος 150 μέτρων. Το ύδωρ είναι τελείως ακατάλληλον προς πόσιν.

Με τουλούμπες (αντλίες) υδρεύονταν οι κάτοικοι (Σχέδιο του Γιάννη Κονταξή)

Από πηγάδια (φρέατα) έβγαζαν νερό με τον κουβά για πόσιμο νερό και για τη λάτρα του σπιτιού (Σχέδιο του Γιάννη Κονταξή)

Το πρόβλημα του νερού στον προσφυγικό συνοικισμό είναι οξύτατο. Στην ίδια εφημερίδα («ΛΑΪΚΗ ΦΩΝΗ», 7 Σεπτεμβρίου 1932) βρίσκουμε μια επιστολή-διαμαρτυρία κατοίκων:

ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Η ύδρευσις του Συνοικισμού.

Οι κάτωθι υπογεγραμμένοι πρόσφυγες του συνοικισμού Νέας Ιωνίας «Πέτρινα σίτια» παρακαλούν τον κ. Δήμαρχο Καρτάλη, όπως μεριμνήση διά την ανόρυξιν συντόμως δύο φρεάτων επί των τερμάτων των οδών Μυριοφύτου και Ραιδεστού, καθότι στερούμεθα παντελώς ύδατος υποφέροντες από λειψυδρίαν.

Μεθ' υπολήψεως

Γ. Αθηναίος, Δ. Σαββίδης, Ηλ. Αθανασίου, Ν. Κονδύλης, Ιορδάνης Χερμάτσογλου, Μιχαήλ Δροσινός κ.ά. (σύνολο 20 υπογραφές).

Και πάλι στη «ΛΑΪΚΗ ΦΩΝΗ», όπου ο δημοσιογράφος Άθως Τριγκώνης κάνει μια έρευνα στον προσφυγικό συνοικισμό, σημειώνονται τα παρακάτω (Τρίτη 9 Μαΐου 1933) :

...Είναι αναμφισβήτητο, λοιπόν, ότι ο προσφυγικός συνοικισμός Νέας Ιωνίας, έχει πολλές, πάρα πολλές ανάγκες, και άμεσες. Οι ελλείψεις του είναι αμέτρητες. Δεν έχει νερό, δεν έχει δρόμους, δεν έχει κοινά πλυσταριά και αποχωρητήρια, αφού τα υπάρχοντα κατήντησαν αχρησιμοποίητα, δεν έχει συγκοινωνία, δεν έχει υγειονομική περίθαλψη, δεν έχει μ' ένα λόγο τίποτα....

Η κατάσταση αυτή, που περιγράφουν οι εφημερίδες, όπως φαίνεται θα κρατήσει πολύ. Η «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» σε μια έρευνά της για το συνοικισμό της Νέας Ιωνίας, επισημαίνει τα παρακάτω (Πέμπτη 18 Απριλίου 1935), με υπογραφή: α.ο.)

ΤΡΕΙΣ ΜΕΓΑΛΑΙ ΑΝΑΓΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΥ ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ

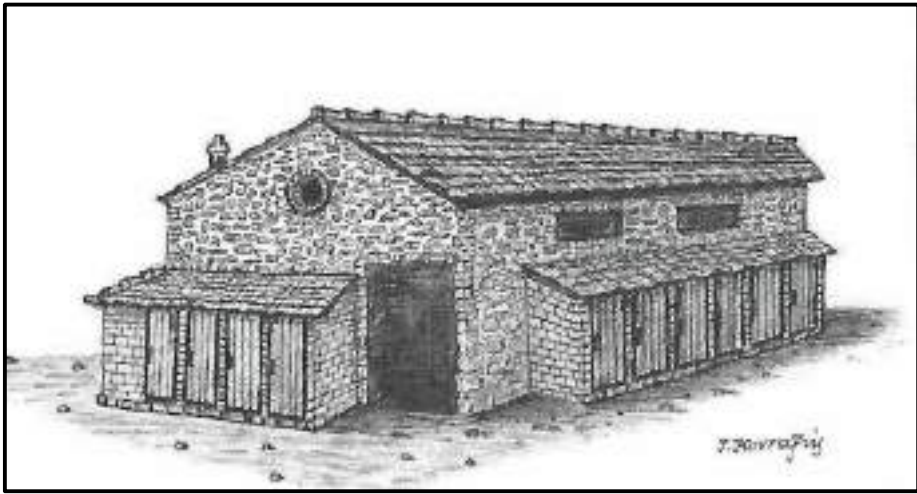
Διά τας ελλείψεις και τας ανάγκας του συνοικισμού Νέας Ιωνίας, εις τον οποίον διαμένει το τρίτον περίπου των κατοίκων της πόλεώς μας, ησχολήθημεν και άλλοτε και επιστήσαμεν την προσοχήν των αρμοδίων διά την θεραπείαν των. Φαίνεται όμως ότι οι διάφοροι αρμόδιοι εσυνήθισαν να ενθυμούνται να επισκέπτονται τον συνοικισμόν μόνον εις τας παραμονάς εκλογών.

Πραγματικώς δε και το ελάχιστον που έγινε υπέρ των πολυπαθών κατοίκων του συνοικισμού τούτου, εις τας αθλίας προσφυγικάς ψήφους οφείλεται αποκλειστικώς. Απ' εκεί και πέραν κανένα πραγματικόν

ενδιαφέρον τόσο από το Κράτος όσο και από τον Δήμον διά τους αμαρτωλούς αυτούς συνδημότες μας.

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΟΣ

Τα εκκρεμή ζητήματα και αι ανάγκαι του συνοικισμού είνε πολλά, πρωτεύουσαν θέσιν όμως κατέχει το ζήτημα της καθαριότητος, το οποίον χρήζει αμέσου επιλύσεως διότι η υγιεινή κατάστασις των κατοίκων αυτού κάθε άλλο παρά ευχάριστος είνε.

Το πλυσταριό με τα 20 κοινόχρηστα αποχωρητήρια (ένα για 4 οικογένειες!) που είχε γύρω-γύρω στο Τετράγωνο Θ'. Τέτοια πλυσταριά υπήρχαν και στα άλλα Τετράγωνα (Σχέδιο από μνήμης του Γιάννη Κονταξή).

Ο συνοικισμός Ν. Ιωνίας έχει μεταβληθή εις ένα βρωμότοπον απ' άκρου εις άκρον. Το διεπιστώσαμεν αυτό μόνοι μας, επιχειρήσαντες προχθές έναν περίπατον εις τους κακοσυντηρημένους δρόμους του και η εντύπωσις, που μας άφησεν ο περίπατος αυτός διά την ελεεινήν από απόψεως καθαριότητος κατάστασιν του συνοικισμού μας κάμνει να εκπληττώμεθα και απορώμεν διά την αδιαφορίαν της δημοτικής αρχής.

Παντού όπου και να στρέψης το βλέμμα σου, ακαθαρσίες και λιμνάζοντα νερά, τα οποία χύνονται είτε από τα πηγάδια είτε από τα διάφορα σπίτια και δεν έχουν πού να διοχετευθούν. Βρωμόνερα, από τα οποία θα εκκολαφθούν χιλιάδες κουνούπια, που θα πνίζουν το καλοκαίρι τους πρόσφυγας. Και το χειρότερον δεν είνε αυτό. Το χειρότερο, είνε τα αποχωρητήρια του συνοικισμού, ένα πραγματικόν και απερίγραπτον αίσχος και η αιτία που τον μετέβαλεν εις έναν απέραντον κοπρώνα.

Διά να περάση κανείς πλησίον από τα αποχωρητήρια αυτά χρειάζεται να κλείση όχι μόνον τη μύτη, αλλά και τα μάτια του. Τόση είνε η αθλιότης και η δυσωδία των και επειδή φαίνεται ότι δεν λαμβάνεται καμμία πρόνοια διά την επισκευήν και καθαριότητα των εφιστώμεν την προσοχήν του Δήμου επί των κινδύνων που θα προκύψουν εις βάρος της υγείας των προσφύγων εάν η κατάστασις αυτή εξακολουθήση να υπάρχη και κατά τους μήνας του καλοκαιριού. Μας πληροφορούν ήδη ότι η φυματίωσις κάνει θραύσιν εις τον συνοικισμόν και δεν νομίζομεν ότι πρέπει να ενσκήψη και η χολέρα διά να συγκινηθούν οι δημοτικοί μας άρχοντες.

ΤΟ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΩΝ 3Τ

Άλλο ζήτημα του συνοικισμού το οποίον εκκρεμεί αδικαιολογήτως είνε η ίδρυσις παραρτήματος Τηλεγραφείου και Ταχυδρομείου. Το παράρτημα τούτο, ως είνε ευνόητον, θα εξυπηρετήση τα μέγιστα τους κατοίκους του συνοικισμού, οι οποίοι προκειμένου να στείλουν ένα τηλεγράφημα ή γράμμα δεν θα είνε υποχρεωμένοι να κατέρχωνται εις την αγοράν. Το υπουργείον Συγκοινωνίας κατόπιν ενεργειών ενέκρινε την ίδρυσιν του παραρτήματος τούτου, εξήτησεν όμως από τον Δήμον την παραχώρησιν του οικήματος. Κατόπιν τούτου ο εδώ διευθυντής των 3Τ κ. Φ. Γεντέκος απηύθυνεν προ διμήνου περίπου έγγραφον προς τον Δήμον ζητών την παραχώρησιν καταλλήλου οικοδήματος του παραρτήματος. Δυστυχώς μέχρι σήμερα ο Δήμος αντί να ενοικιάση οίκημα έχει αγοράσει... αγρόν.

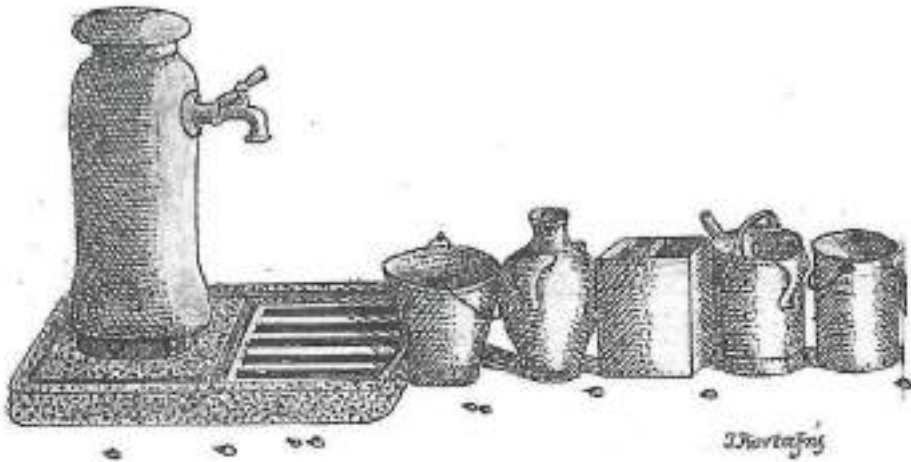
Η ΥΔΡΕΥΣΙΣ ΤΟΥ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΥ

Όπως εις κάθε εργασίαν μας προχωρούμε με τον «αραμπ » εις τον φαιδρόν αυτόν τόπον, έτσι και η περίφημη ύδρευσις του συνοικισμού Ν. Ιωνίας, ενώ έπρεπε να είχε περατωθή από πολλού χρόνου δεν συνεπληρώθη εισέτι. Και τώρα ακόμη, που δεν έχομεν καλοκαίρι πολλαί οικογένειαι από τας κατοικούσας ιδίως εις τα Γερμανικά αναγκάζονται να τρέχουν μέχρι των δημοτικών σχολείων διά να προμηθευθούν το νερό των από την εκεί υπάρχουσαν μοναδικήν κρήνην. Η Μηχανική υπηρεσία του Δήμου από την οποίαν εξητήσαμεν σχετικάς πληροφορίας μας εβεβαίωσεν ότι εντός 10ημέρου θα περατωθή το έργον της υδρεύσεως και θα τοποθετηθούν αι κρήναι.

Ευχόμεθα οι βεβαιώσεις της Μηχανικής υπηρεσίας περί συντόμου περατώσεως του έργου της υδρεύσεως να επαληθεύσουν και να ληφθή μέριμνα και διά τα λοιπά εκκρεμή ζητήματα του συνοικισμού διά να δύνανται του λοιπού οι πρόσφυγες να σκέπτονται ότι έπαυσαν να είνε... πρόσφυγες. **α.ο.**

Στο μεταξύ μετά το 1935 επέρχονται στη χώρα μας ανώμαλες πολιτικές καταστάσεις (δικτατορία Μεταξά, πόλεμος 1940-41, ιταλογερμανική Κατοχή 1941-44, ανώμαλη εσωτερική κατάσταση - εμφύλιος) και έτσι στη Νέα Ιωνία παραμένουν άλυτα τα προβλήματα, που έχουν σχέση με την ύδρευση, με το « *αίσχος των αποχωρητηρίων* », με τους δρόμους, την καθαριότητα και την υγεία των κατοίκων, και μάλιστα περισσότερο οξυμένα. Είχαμε διαβάσει σε προηγούμενες σελίδες, όταν η Νέα Ιωνία έγινε δήμος (« ΘΕΣΣΑΛΙΑ », 24 Ιουλίου 1947) ότι :

...ο δήμαρχος θα ενδιαφερθή κυρίως διά την επέκτασιν και βελτίωσιν του δικτύου υδρεύσεως του συνοικισμού, διά την καλύτεραν καθαριότητα αυτού και δια την υγιάν των κατοίκων... Η δημοτική αρχή μελετά το ζήτημα της κατεδαφίσεως των παλαιών κοινοχρήστων αποχωρητηρίων και της ανεγέρσεως μικρών ομοιομόρφων δι' εκάστην οικογένειαν...

Βρύση κοινόχρηστη σε δρόμο με τους κουβάδες, τις στάμνες και τους τενεκέδες στη σειρά («ουρά»), γιατί το νερό ερχόταν 3 φορές την ημέρα (Σχέδιο από μνήμης Γιάννη Κονταξή)

Και πράγματι με μια σειρά αποφάσεων του Δημοτικού Συμβουλίου κατεδαφίστηκαν αυτά, αφού έδωσαν σε κάθε σπίτι μια πόρτα και τούβλα, αλλά και τεχνίτες για την κατασκευή των νέων αποχωρητηρίων σε κάθε οικογένεια.

Το πρόβλημα όμως του νερού παραμένει. Σε υπόμνημα του Δήμου Νέας Ιωνίας στις 17 Απριλίου 1950 αναφέρονται τα παρακάτω σε στην εφημερίδα «ΜΑΓΝΗΣΙΑ», Δευτέρα 25-05-1985 (σε ιστορική αναδρομή):

Το Χρονικό της Νέας Ιωνίας 1924 -1994

Ένα από τα σπουδαιότερα προβλήματα τα οποία ζοηρώς απασχολούν το Δήμο είναι και το της υδρεύσεως αυτού, από της πλευράς της βελτιώσεως των δυσμενών συνθηκών υδροδοτήσεως των κατοίκων. Η υδροδότησι των κατοίκων του Δήμου Νέας Ιωνίας γίνεται δι' υδροληψίας εκ δύο αρτεσιανών φρεάτων απεχόντων αλλήλων περί τα 600 μέτρα και διοχετεύσεως του ύδατος εις 120 κοινοχρήστους κρήνας από τας οποίας και μόνο υδρεύονται οι κάτοικοι.

Οι παλαιότεροι κάτοικοι της Νέας Ιωνίας θα θυμούνται τι συνέβαινε σ' αυτές τις κοινόχρηστες βρύσες κατά το μεσημέρι, που ερχόταν το νερό για μια ώρα. Γίνονταν καυγάδες και μαλλιοτραβήγματα μεταξύ των γυναικών αν καμιά έπαιρνε τη σειρά άλλης ή αν γέμιζε πάνω από δυο-τρεις κουβάδες. Πριν από πολλές ώρες έβαζαν κουβάδες ή τενεκέδες για σειρά σε «ουρά» και όταν για μια ώρα ερχόταν το νερό ανυπομονούσαν όλες να γεμίσουν πριν κοπεί. Όταν τα αρτεσιανά είχαν νερό, τότε η βρύση άνοιγε πρωί - μεσημέρι - βράδυ, διαφορετικά μία ή δύο φορές. Κι όλο - όλο αυτό ήταν το νερό για όλες τις χρήσεις (μπουγάδα, καθαριότητα των ανθρώπων, λάτρα του σπιτιού). Συνθήκες αδιανόητες για τη σημερινή εποχή...

Το Χρονικό της Προόδου

Έργα που πραγματοποιήσε κάθε δημοτική αρχή

Για να πάρουμε μια ιδέα πώς διαμορφώθηκε σιγά-σιγά η Νέα Ιωνία σε σύγχρονη πόλη με τη σημερινή της μορφή, νομίζω, πως αξίζει να δούμε τα έργα που επιτέλεσε κάθε δημοτική αρχή, από το 1947, που ιδρύθηκε ως Δήμος, μέχρι σήμερα το 1994.

Όλοι οι κατά καιρούς διατελέσαντες δήμαρχοι και δημοτικοί σύμβουλοι, μέσα στο πλαίσιο, όχι μόνον της ατομικής τους δράσης, αλλά και της συγκυρίας και εξάρτησής τους από την κεντρική διοίκηση (κυβέρνηση), προσπάθησαν να εξυπηρετήσουν τις ανάγκες των κατοίκων της Νέας Ιωνίας και έχουν αφήσει τη σφραγίδα τους σε πολλά έργα και τομείς.

Εμείς εδώ θα προσπαθήσουμε να εκθέσουμε αντικειμενικά και περιληπτικά τα έργα που επιτέλεσαν, όπως φαίνονται μέσα από τα Πρακτικά του Δημοτικού Συμβουλίου ή από δημοσιεύσεις ή από γραπτά σημειώματα, που μας έδωσαν οι ίδιοι πρώην και νυν δήμαρχοι, που βρίσκονται ανάμεσά μας, με σκοπό όχι να δείξουμε τον αξιότερο, αλλά για να βιώσουμε την πρόοδο και τη μεταμόρφωση του άλλοτε προσφυγικού συνοικισμού της Νέας Ιωνίας σε μια σύγχρονη πόλη. Πρέπει να αποφύγουμε συνειδητά ή ασυνειδητά την κάθε σύγκριση, γιατί από το 1947 μέχρι σήμερα, σ' αυτά τα 47 χρόνια, κάθε θητεία μιας δημοτικής αρχής είχε και έχει τις δικές της ιδιαιτερότητες, που

πρέπει να τις λάβουμε υπόψη μας.

Και μετά από αυτόν τον αναγκαίο πρόλογο με τις διευκρινήσεις εκθέτουμε τα έργα κάθε δημοτικής αρχής με επικεφαλής τον δήμαρχό της :

Δήμαρχος Ευάγγελος Καραμπατζάκης

Η πρώτη δημοτική αρχή, από 1-7-1947 μέχρι 15-6-1949 (2 έτη), είχε την ευθύνη της οργάνωσης των Υπηρεσιών του Δήμου με όλες τις δυσκολίες, που έχει η οργάνωση μιας υπηρεσίας (στέγη, υπάλληλοι, έπιπλα και σκεύη, αλλά και εκπαίδευση των νέων υπαλλήλων στις αρμοδιότητές τους από έμπειρους του Δήμου Βόλου, τότε Παγασών).

Από τα έργα ξεχωρίζουμε την κατεδάφιση των κοινόχρηστων

Στο υπόστεγο, αριστερά του 8^{ου} Δ. Σ. στο οποίο οι Ιταλοί είχαν κτίσει βοηθητικά οικήματα, στεγάστηκε, ύστερα από διαρρύθμιση, το πρώτο δημαρχείο του νεοσύστατου δήμου. Πίσω, διακρίνεται το σημερινό δημαρχείο. Δεξιά το 8^ο Δ. Σ.

αποχωρητηρίων στα Τετράγωνα, για τα οποία έχει γίνει λόγος σε προηγούμενες σελίδες ¹⁴⁶. Μέχρι τότε, όπως είδαμε, η Νέα Ιωνία είχε μόνο έναν δρόμο ασφαλτοστρωμένο με κράσπεδα, την οδό Χαλκηδόνας (Φαρδύς), που οδηγούσε στη στρατόνα, ενώ όλοι οι άλλοι ήταν χωματόδρομοι, που το χειμώνα μετατρέπονταν σε χειμάρρους. Όσο για τις τρεις μεγάλες πλατείες της (Ευαγγελίστριας, Γερμανικών και Εθνικών Αναμνήσεων στα Πέτρινα) ήταν αλάνες που παίζαμε μπάλα. Σ' αυτές τις πλατείες και σε 5 μεγάλους

¹⁴⁶. Οι σχετικές αποφάσεις του Δ.Σ. για την κατεδάφιση των αποχωρητηρίων και για την αγορά υλικών, που έδωσαν σε κάθε σπίτι είναι: Η 98/1-2-1948, 132/20-6-1948, η 215/2-3-1949, η 233/3-3-1949, η 239/3-3-1949, η 240/3-3-1949, η 257/29-5-1949 και η 291/6-7-1949..

Εδώ στα Τετράγωνα υπήρχαν τα κοινόχρηστα αποχωρητήρια και το πλυσταριό. Αυτά γκρεμίστηκαν από τους πρώτους δημάρχους και δημιουργήθηκαν πλατειούλες με παρτέρα (Φώτ. Από το Τετράγωνο Κ.).

δρόμους (Βασ. Φρειδερίκης (σήμερα Δημοκρατίας), Μαιάνδρου, Δορυλαίου, Ελευθ. Βενιζέλου και Μαγνησίας) γίνονται κρασπεδώσεις και διαμόρφωσή τους σε δρόμους με κυλίνδρωση και σκύρα και βέβαια όχι σε όλο το μήκος τους αλλά σε ένα μικρό μέρος τους. Επίσης φαίνεται μια απόφαση (229/3-3-1949) με την οποία ένα δημοτικό οικόπεδο παραχωρείται στο Ι.Κ.Α. για την ανέγερση υγειονομικού σταθμού (είναι αυτό όπου σήμερα έχει ανεγερθεί το μεγάλο κτήριο του ΙΚΑ κάτω από τη Δημαρχία στη Λεωφόρο Ειρήνης). Δίνει επίσης κάποια υλικά για την κατασκευή Παιδικού Σταθμού Νέας Ιωνίας. Επίσης ο Δήμος βοηθάει τους άπορους δημότες του, χορηγεί φάρμακα, επιχορηγεί τη ΝΙΚΗ, τα σχολεία 7ο, 8ο, 20ο, τους Προσκόπους, τους Ναυτοπροσκόπους και τους Οδηγούς της Νέας Ιωνίας καθώς και τον νέο ιερό ναό της Ευαγγελίστριας, που χτιζόταν τότε, με γενναία επιχορηγία.

Όμως ο δήμος έχει και άλλες υποχρεώσεις και διαθέτει ένα χρηματικό ποσό διά «*την κατασκευήν 4 πολυβολείων διά την φρούρησιν του υδραγωγείου και άλλων 6 διά την φύλαξιν της Νέας Ιωνίας*»! (Σημείωση: Βρισκόμαστε στην εποχή του Εμφύλιου πολέμου).

Αυτή η δραστηριότητα της δημοτικής αρχής και ό,τι άλλα έχουμε αναφέρει σε προηγούμενες σελίδες φαίνεται στα Πρακτικά του Δημοτικού Συμβουλίου, απ' όπου και αντλήσαμε τις πληροφορίες μας.

Δήμαρχος Απόστολος Βολίδης

Η δημοτική αρχή με δήμαρχο τον Απ. Βολίδα, (1η θητεία ως διορισμένος, από 15-6-1949 μέχρι 21-8-1950 -1 έτος και 2 μήνες), συνέχισε τα έργα της προηγούμενης. Κατεδαφίζει και τα τελευταία αποχωρητήρια στο Τετράγωνο Δ΄ και τσιμεντοστρώνει μερικούς στενούς δρόμους των Τετραγώνων γύρω από την πλατεία της Ευαγγελίστριας. Επίσης επεκτείνει το δίκτυο ύδρευσης, κατασκευάζει νέες κοινόχρηστες βρύσες σε διάφορα σημεία της Νέας Ιωνίας, κυρίως σε κεντρικούς δρόμους και γωνίες, αλλά και σε άλλους (Φιλαδελφείας, Προύσης, Βρυούλων, Βασ. Φρειδερίκης και Θράκης). Το δημοτικό συμβούλιο επαναλαμβάνει τη δωρεάν παραχώρηση δημοτικού οικοπέδου προς το ΙΚΑ (369/4-11-1949) και αποφασίζει τη θεμελίωση του Παιδικού Σταθμού Νέας Ιωνίας (476/28-6-1950). Δεν παραλείπει να επιχορηγήσει τον νέο ναό της Ευαγγελίστριας και να βοηθήσει τους άπορους δημότες. Επίσης ίδρυσε ένα μικρό συγκρότημα Φιλαρμονικής.

Δήμαρχος Ευάγγελος Τσούμας

Προκειμένου να διεξαχθούν αδιάβλητες δημοτικές εκλογές η Κυβέρνηση όρισε υπηρεσιακούς δημάρχους και στον δήμο Νέας Ιωνίας τοποθετήθηκε ο αντεισαγγελέας Βόλου Ευάγγελος Τσούμας, (από 21-8-1950 μέχρι 30-5-1951 - 9 μήνες). Ο υπηρεσιακός δήμαρχος ασχολείται με τα θέματα τρέχουσας επικαιρότητας, συνεχίζει την *«κατασκευή του υπολοίπου τμήματος περιφερειακών οδών πλατείας Ευαγγελίστριας διά μπετόν»*, ενισχύει την ανέγερση της Ευαγγελίστριας και επιχορηγεί τα σχολεία.

Δήμαρχος Γεώργιος Μπαλής

Είναι ο πρώτος δήμαρχος, που προέρχεται από τις εκλογές της 15ης Απριλίου 1951, (από 31-5-1951 μέχρι 21-6-1952 -1 έτος, 1 μήνα) και εκλέχτηκε δήμαρχος, ύστερα από ψηφοφορία μεταξύ των δημοτικών συμβούλων τακτικών και αναπληρωματικών (δημαιρεσία) του συνδυασμού «Προοδευτική Ένωση».

Στο σύντομο χρονικό διάστημα, που διετέλεσε δήμαρχος, συνέχισε τα έργα οδοστρωμάτων γύρω από την πλατεία Ευαγγελίστριας και επέκτασης της ύδρευσης με κοινόχρηστες βρύσες. Ανέθεσε την σύνταξη μελέτης για εσωτερικό πλέον δίκτυο ύδρευσης (βρύσες μέσα στα σπίτια). Επίσης έκανε μια πληρέστερη οργάνωση των εσωτερικών υπηρεσιών του δήμου και συνέταξε βεβαιωτικούς καταλόγους για την είσπραξη των τελών ύδρευσης και καθαριότητας.

Δήμαρχος Μιχαήλ Τίκογλου

Ο δήμαρχος αυτός (από 21-6-1952 μέχρι 21-1-1955 - 2 έτη και 7 μήνες) υλοποίησε τη μελέτη εσωτερικής ύδρευσης με ένα μεγάλο δάνειο, που έλαβε ο δήμος και έτσι άρχισαν να μπαίνουν βρύσες μέσα στα σπίτια σταδιακά. Το 1952-53 φιλοξένησε το πρώτο Γυμνάσιο Ν. Ιωνίας σε αίθουσες δίπλα από το δημαρχείο, που στεγαζόταν, όπως είχαμε πει σε κτίσματα που έκτισαν οι Ιταλοί στο δυτικό υπόστεγο του 8ου σχολείου. Το πρώτο αυτό Γυμνάσιο της Νέας Ιωνίας με το όνομα «Γυμνασιακό παράρτημα Νέας Ιωνίας» υπαγόταν στο 2ο Γυμνάσιο Βόλου. Προχώρησε στη μελέτη και ανέγερση του πρώτου δημαρχιακού καταστήματος (264/24-7-1953). Αυτό ήταν μονόροφο και κτίστηκε στην απέναντι από την πόρτα του σχολείου πλατειούλα, στη γωνία παράλληλα προς τη στρατώνα και κάθετα στη Λεωφόρο Ειρήνης. Είναι αυτό που σήμερα στεγάζονται οι τεχνικές υπηρεσίες του δήμου, πριν ανεβούμε τις σκάλες του δημαρχείου δεξιά. Πριν λίγο καιρό χρησιμοποιήθηκε για Κ.Α.Π.Η. (Κέντρο Ανοιχτής Προστασίας Ηλικιωμένων).

Δήμαρχος Γεώργιος Δοξόπουλος

Δήμαρχος από 22-1-1955 μέχρι 21-4-1958 - 3 έτη και 3 μήνες. Επεκτείνει το κεντρικό δίκτυο ύδρευσης σε διάφορες περιοχές. Για στέγαση του Γυμνασιακού παραρτήματος εξασφαλίζει ένα παράπηγμα (η θρυλική ξύλινη παράγκα) και το τοποθετεί (1958) στην πλατεία, που ήταν η Αστυνομία, στη γωνία των οδών Φιλαδελφείας και Εθνικών Αγώνων (σήμερα πλατεία Γρηγόρη Λαμπράκη). Κατασκευάζει κρασπεδόρειθρα στην οδό Φιλαδελφείας και στην πλατεία Εθνικών Αναμνήσεων και γέφυρα στον Κραυσίδωνα, δίπλα στη σιδηροδρομική γραμμή, στην προέκταση της οδού Παπαδιαμάντη από τον Βόλο και Φιλαδελφείας από τη

Η γέφυρα στον Κραυσίδωνα, κοντά στις σιδηροδρομικές γραμμές στην οδό Φιλαδελφείας με Παπαδιαμάντη από Βόλο (Φωτ. 21-10-1994 με πλημμυρισμένο τον Κραυσίδωνα).

Νέα Ιωνία. Παραχωρεί οικόπεδο κάτω από το Νεκροταφείο για ν' ανεγερθεί το 15ο δημοτικό σχολείο και άλλο οικόπεδο 705 τμ. στην πλατεία, που ήταν τα παραπήγματα του Γυμνασίου (σήμερα πλατεία Γρ. Λαμπράκη), για ν' ανεγερθεί το Γ' Αστυνομικό Τμήμα. Σ' αυτή τη θέση με πρωτοβουλία του διοικητή Δημ. Παϊζάνου χτίστηκε το κτήριο που υπάρχει σήμερα και χρησιμοποιείται ως Αστυνομικό Κατάστημα (έτος ανέγερσης 1958).

Δήμαρχος Αλέξανδρος Δημόπουλος

Δήμαρχος από 21-04-1958 μέχρι 10-05-1959 - ένα έτος και έναν μήνα. Ασχολήθηκε με έργα ύδρευσης και οδοποιίας. Όπως και οι άλλοι δήμαρχοι, παρέχει βοήθεια σε άπορους δημότες (τρόφιμα, φάρμακα, έξοδα ταφής). Επίσης με ψηφίσματα του Δ.Σ. διαμαρτύρεται για τους βανδαλισμούς των Τούρκων και των Άγγλων σε βάρος του λαού της Κύπρου.

Δήμαρχος Απόστολος Βολίδης

Ο δήμαρχος Απόστολος Βολίδης, (από 10-5-1959 μέχρι 16-8-1964 - 5 έτη και 3 μήνες - 2η θητεία ως εκλεγμένος), εκμεταλλεύεται στο έπακρο ένα πρόγραμμα της τότε Κυβέρνησης Κων. Καραμανλή και αξιοποιεί τα χρήματα του Ο.Α.Α.Α. (Οργανισμός Ασφαλίσεως Απασχολήσεως Ανεργίας, δηλ. ο σημερινός Ο.Α.Ε.Δ.) σε μόνιμα έργα και καταφέρνει με το δικό του τρόπο να αποσπά διπλάσια και τριπλάσια μερίδα πιστώσεων με το επιχείρημα ότι είναι μεν μικρή η Νέα Ιωνία, αλλά έχει μεγάλο εργατικό δυναμικό.

Με τα χρήματα του Ο.Α.Α.Α. εκτελεί πολλά έργα οδοποιίας, υπονόμων και ύδρευσης. Οι κάθετοι και παράλληλοι δρόμοι κάτω από την οδό Μαιάνδρου μέχρι τον Κραυσίδωνα ανασκάπτονται και στρώνονται με παχύ οδόστρωμα από μπετόν. Όλα τα στενάδια στα Τετράγωνα και στα Γερμανικά καθώς και οι πλατειούλες που έμειναν μετά την κατεδάφιση των κοινόχρηστων αποχωρητηρίων στρώνονται με μπετόν και διαμορφώνονται μικρά παρτέρια.

Ας σημειωθεί ότι τότε το μπετόν γινόταν με τα φτυάρια ή με μικρές μπετονιέρες. Έτοιμο μπετόν δεν υπήρχε όπως σήμερα και γι' αυτό στους δρόμους εργάζονταν δεκάδες συνεργεία εργατών, οπότε και το πρόγραμμα απασχόλησης ανέργων εφαρμοζόταν και έργα γίνονταν στη Νέα Ιωνία.

Επεκτείνει το κεντρικό δίκτυο ύδρευσης και τοποθετούνται υδρομετρητές στα σπίτια. Με τη βοήθεια και του στρατού κατασκευάζει την πλατεία της Ευαγγελίστριας (λίθινη περίφραξη, εσωτερική διαμόρφωση με παρτέρια,

Έργα στους δρόμους της Νέας Ιωνίας. Αριστερά (δεύτερος) με το ρεπούμπλικο ο δήμαρχος Απόστολος Βολίδης (Φωτ. προσφορά Βασίλη Παλαμηδά).

συντριβάνι με πίδακα, ειδικό φωτισμό κ. ά.).

Επιτυγχάνει την κατασκευή από το Υπουργείο Δημοσίων Έργων της μεγάλης γέφυρας στον Κραυσίδαωνα στην οδό Βασιλέως Παύλου (σήμερα Λεωφόρος Ειρήνης) το 1963 και έτσι αντικαταστάθηκε η στενή παλιά και ακατάλληλη για τους καιρούς μας, που είχε κατασκευασθεί, όπως είχαμε δει, το 1925 στον τότε μικρό προσφυγικό συνοικισμό.

Το δημοτικό συμβούλιο με εισήγηση του δημάρχου για να εκφράσει τις ευχαριστίες του στην Κυβέρνηση για τα χρήματα που έρχονται μέσω του Ο.Α.Α.Α. και κατασκευάζονται τα έργα, ανακηρύσσει επίτιμους δημότες τον πρωθυπουργό Κωνσταντίνο Καραμανλή και του παραδίδει το χρυσό κλειδί της πόλης κατά την άφιξή του στο Βόλο (03-08-1959). Επίσης ανακηρύσσει επίτιμους δημότες τον υπουργό Εργασίας Δημητράτο, τον υπουργό Εσωτερικών Δημ. Μακρή, τον υπουργό Συγκοινωνιών και Δημοσίων Έργων Σόλωνα Γκίκα, τον επόμενο υπουργό Εργασίας Κων. Χρυσανθόπουλο, τον επόμενο υπουργό Εσωτερικών Γεώργιο Ράλλη, τον υφυπουργό Συντονισμού Ιωάννη Μπούτο, που ήταν εμπνευστής του προγράμματος του Ο.Α.Α.Α. και τον διευθύνοντα Σύμβουλο της Α.Γ.Ε.Τ. Αλέξ. Τσάτσο (ίσως, γιατί παρείχε

Έτος 1963. Κατασκευή της μεγάλης γέφυρας του Κραυσίδανα από το Υπουργείο Δημοσίων Έργων (Φωτ. αρχείο Γιάννη Μαλαμούση).

μεγάλες ποσότητες τσιμέντων δωρεάν για τα έργα).

Αγοράζει και παραχωρεί οικόπεδο για την ανέγερση του 19ου δημοτικού σχολείου και παραχωρεί την πλατεία Γερμανικών στη Βασιλική Πρόνοια (τότε) για την ανέγερση οικήματος και χώρων ψυχαγωγίας και αθλητισμού. Παραχωρεί δωρεάν οικόπεδο για την κατάσκευή μεταλλικών σιταποθηκών (σιλό) και συμμετέχει στη διοργάνωση καρναβαλιού στην παραλία του Βόλου (1960). Βοηθάει τους άπορους δημότες με τρόφιμα,

Η γέφυρα του Κραυσίδανα (φωτ. 21-10-1994)

φάρμακα και δωρεάν εισιτήρια για νοσοκομεία της Αθήνας, καθώς και έξοδα ταφής και φέρετρα. Συνδράμει στην ανέγερση του νέου ναού της Ευαγγελίστριας και ενεργεί για την έγκριση ενοριακών ναών στις συνοικίες

Κηφισιάς και Αμπελοκήπων.

Δήμαρχος Γεώργιος Μπαλής

Δήμαρχος σε 2η θητεία από 17-08-1964 μέχρι τη βίαιη απομάκρυνσή του από τη δικτατορία της 21ης Απριλίου 1967 στις 22-04-1967 - 2 έτη και 8 μήνες. Δραστηριότητα, που φαίνεται από ενημερωτικό σημείωμα του πρώην Δημάρχου Γεωργ. Μπαλή:

Συνιστά Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου για την πνευματική ανάπτυξη, τον αθλητισμό και την πρόνοια της Νέας Ιωνίας, όπως: « Δημοτική Βιβλιοθήκη και Πινακοθήκη, Κέντρον Πνευματικής Αναπτύξεως και Επιμορφώσεως » (349/10-12-1965), «Γυμναστήριον Δήμου Νέας Ιωνίας Μαγνησίας» (379/22-12-1965), «Δημοτική Στέγη Προστασίας Απόρου Γήρατος, Παιδών και Μητρότητος» (348/10-12-1965). Κάνει μελέτη για δημοτικά λουτρά (478/08-07-1966). Αναλυτικά κατά τομείς έγιναν τα παρακάτω έργα στο διάστημα αυτής της 2^{ης} θητείας του :

Έργα οδοποιΐας

- Στα Πέτρινα από Φιλαδελφείας μέχρι Γανοχώρας και από Μαιάνδρου μέχρι Κραυσίδωνα και σιδηροδρομική γραμμή κρασπεδώνονται όλοι οι δρόμοι και διαμορφώνεται η πλατεία Εθνικών Αναμνήσεων σε πάρκο με μικρό πίδακα.
- Στα Γερμανικά από Μαγνησίας μέχρι Αναπαύσεως και από Μαιάνδρου μέχρι Δορυλαίου κρασπεδώνονται όλοι οι δρόμοι και με τσιμεντένια οδοστρώματα αναμορφώνονται όλες οι στενωποί.
- Στην Κηφισιά κρασπεδώνονται οι δρόμοι μέχρι των ορίων του σχεδίου πόλης.
- Η Θείρων διαμορφώνεται ως αγροτική οδός.
- Στους Αμπελόκηπους κρασπεδώνονται οι κάθετοι προς τη Μαιάνδρου δρόμοι.
- Κατασκευάζεται η οδός πίσω του Νεκροταφείου, διαχωρίζεται η πλατεία και οι γύρω δρόμοι για το τέρμα της γραμμής Νο 2.
- Στο ελεύθερο οικόπεδο στον τοίχο του Νεκροταφείου διαμορφώνεται και λειτουργεί παιδική χαρά και κέντρο άθλησης.
- Ολοκληρώνονται οι οδοί Μαιάνδρου από Μαγνησίας μέχρι Νεκροταφείο και η οδός Ταξιαρχών μέχρι το Καζανάκι.
- Ολοκληρώνεται η οδός Καισαρείας, Φιλαδελφείας και Αδριανουπόλεως, η οδός Ελλησπόντου μέχρι Πηλέως για τη μετάθεση του τέρματος της γραμμής Νο 1.
- Κατασκευάζεται η οδός Μυτιλήνης από Βαμβακουργία μέχρι σιδηροδρομική γραμμή και η οδός Βυζαντίου.

- Εξαγοράζεται ο λαχανόκηπος Λαΐου που χρησιμοποιείται για διακλάδωση της οδού Μυτιλήνης, κατασκευή τριγώνου πλατείας στον ναό του Πέτρου και Παύλου.
- Στο συνοικισμό Καρταλικά και Αγίου Σπυρίδωνα γίνονται κρασπεδώσεις καθέτων προς τη Μαιάνδρου δρόμων.

Έργα ύδρευσης

- Με δάνειο ύδρευσης 2.000.000 δρχ. γίνονται επεκτάσεις δικτύου μήκους 15.000 μέτρων σωλήνων σε όλες τις ακραίες συνοικίες.
- Τοποθετούνται νέα μηχανήματα διπλασιασμού παραγωγής νερού και συνδέεται η βιομηχανική ζώνη απευθείας με το 3ο και 4ο αντλιοστάσιο.
- Τοποθετούνται 3.100 υδρόμετρα.
- Πιστώσεις από τον Ο.Α.Α.Α.
- Εξαγγέλλεται πρόγραμμα 10.000.000 δρχ. για όλη τη χώρα εκ των οποίων 1.600.000 δρχ. για τη Νέα Ιωνία και 2.650.000 δρχ. για τον Βόλο.

Ηλεκτροφωτισμός

- Επιτυγχάνεται πρόγραμμα της Δ.Ε.Η. με 122 νέους στύλους με ισάριθμα φωτεινά σήματα και 40 στύλων επί πληρωμή του Δήμου.
- Τοποθετούνται διακοσμητικά φωτιστικά σώματα στη Β. Παύλου - Φρειδερίκης - Μαιάνδρου - Αγ. Σοφίας - Αναπαύσεως και στις πλατείες Αμπελοκήπων και Εθνικών Αναμνήσεων.

Διάφορα

- Εξαγοράζεται με συμβολική τιμή 205.000 δρχ. το δημόσιο κτήμα ΒΚ/29 για την αποκατάσταση των παραπηγματούχων του Κουφόβουνου.
- Εξασφαλίζεται από τον Ο.Σ.Κ. 700.000 για την αγορά οικοπέδου ιδιοκτησίας δήμου Βόλου στους Αμπελόκηπους και ένταξη στο πρόγραμμα 1967 του κτηρίου Γυμνασίου - Λυκείου Νέας Ιωνίας.
- Κατασκευάζεται το κωδωνοστάσιο στην Ευαγγελίστρια με ρολόι της πόλης και ολοκληρώνεται το πάρκο Ευαγγελίστριας.
- Κατασκευάζει τον περίβολο των ναών Αγ. Ιωάννου Δαμασκηνού - Αγίας Βαρβάρας και συμβάλλει στην αγορά οικοπέδου για τον Άγιο Σπυρίδωνα.
- Το Δεκέμβριο του 1966 εντάσσει και τη Νέα Ιωνία στη ρυθμιστική μελέτη Βόλου, που αποφασίζει το Υπουργείο Δημοσίων Έργων.

Η θητεία του όμως διακόπτεται βίαια από τη δικτατορία της 21ης Απριλίου 1967 και οδηγείται στην εξορία την επόμενη ημέρα (22-04-1967) για δυο χρόνια στα νησιά Γυάρο και Λέρο.

Δήμαρχος Κων/ντίνος Σουγιουλτζόγλου

(Διορισμένος από τη δικτατορία της 21^{ης} Απριλίου 1967, από 05-05-1967 μέχρι 18-05-1972, πέντε έτη). Έργα: Συνάπτει δάνεια για την εκτέλεση έργων

Το τουριστικό περίπτερο στην πλατεία Εθνικών Αναμνήσεων που χρησιμοποιήθηκε ως Πολιτιστική και Πνευματική Εστία του Δήμου Νέας Ιωνίας, αργότερα ως στέκι νέων και σήμερα έχει παραχωρηθεί στο κέντρο ενημέρωσης για τα ναρκωτικά.

οδοποιίας και ύδρευσης. Ασφαλτοστρώνει τους δρόμους Ραιδεστού, Μυριοφύτου, Θράκης, Βρουύλων και τοποθετεί κρασπεδόρειθρα σε άλλους. Εξασφαλίζει δάνειο και προσθέτει νέα πτέρυγα στο δημαρχείο (280/06-08-1968). Γίνεται η μελέτη, τίθεται ο θεμέλιος λίθος και τελικά αποπερατώνεται (1182/10-01-1972). Είναι αυτό το τμήμα από Β. προς Ν., παράλληλα προς τη Λεωφόρο Ειρήνης, που συμπλήρωσε ένα σχέδιο γάμα (Γ) με εκείνο το τμήμα, που είχε χτιστεί επί δημάρχου Μιχαήλ Τίκογλου το 1953.

Συνάπτει δάνειο, ανεγείρει και εγκαινιάζει το τουριστικό περίπτερο στην πλατεία Εθνικών Αναμνήσεων (10-01-1972) και στην πλατεία Ευαγγελιστριάς τοποθετεί την προτομή του Εθνομάρτυρα Χρυσοστόμου Σμύρνης (έργο Νικόλα, 25-11-1970). Επίσης εγκρίνει χρηματικά ποσά για ανέγερση Ηρώου στην πλατεία της Ευαγγελιστριάς (17-2-1972). Παραχωρεί οικόπεδο στο Κουφόβουνο για ανέγερση εργατικών πολυκατοικιών.

Δήμαρχος Σπυρίδων Ζαχογιώργος

Διορισμένος από τη δικτατορία της 21ης Απριλίου, από 19-5-1972 μέχρι 18-9-1974, 2 έτη και 4 μήνες. Έργα: Προμηθεύεται και εγκαθιστά 2 ηλεκτροκίνητα αντλητικά συγκροτήματα, τοποθετεί υδρομετρητές και μελετά την επέκταση του εσωτερικού υδραγωγείου. Εκτελεί έργα οδοποιίας

και επέκτασης φωτισμού και διαμόρφωσης της πλατείας Πέτρου και Παύλου και της πλατείας Φυτόκου με γκρέιντερ. Παραχωρεί το παράπηγμα που στεγαζόταν το Γυμνάσιο στους Προσκόπους και Αλκίμους της Νέας Ιωνίας. Εγκαινιάζει το Ηρώο (10-09-72) στην πλατεία Ευαγγελίστριας (έργο Νικόλα 1971).

Δήμαρχος Γεώργιος Σκούρας

Ειρηνοδίκης Βόλου, υπηρεσιακός από 18-09-1974 μέχρι 31-50-1975 -οκτώ μήνες. Ασχολείται με υπηρεσιακά θέματα και συνεχίζει τα έργα της προηγούμενης δημοτικής αρχής. Εγκρίνει τη δημοπρασία για την επέκταση του εσωτερικού υδραγωγείου και συνεχίζει τη διαμόρφωση της πλατείας Πέτρου και Παύλου και τη διάνοιξη και χωματουργική διαμόρφωση οδών στις συνοικίες Πέτρου και Παύλου και Αγίου Σπυρίδωνος. Επί των ημερών του ιδρύεται με Διάταγμα η Τεχνική Υπηρεσία του Δήμου.

Δήμαρχος Γ. Μπαλής

Δήμαρχος σε 3η θητεία - πρώτος εκλεγμένος μετά τη δικτατορία, από 01-06-1975 μέχρι 31-12-1978 - 3 έτη και 7 μήνες. Έργα κατά τομείς (από σημείωμα του πρώην Δημάρχου Γεωργίου Μπαλή):

- Καθιερώνει πρώτος τις λαϊκές αγορές στη Νέα Ιωνία (145/04-08-1975) , οι οποίες μετά επεκτείνονται και στον Βόλο.
- Συνιστά την «Πνευματική και Πολιτιστική Εστία Δήμου Νέας Ιωνίας» (217/19-11-1975) με ευρύτατες πολιτιστικές δραστηριότητες και χορηγήσεις δυο υποτροφιών σε Πανεπιστήμιο τον χρόνο.
- Καθιερώνει και πραγματοποιεί το 1977 και 1978 γιορτές «Μικρασιάτικης Εβδομάδας» στη μνήμη των χαμένων πατρίδων.
- Παραχωρεί δωρεάν έκταση 20.650 τμ2. στο Ίδρυμα «Άσπρες Πεταλούδες » (180/06-08-1976).
- Επίσης δωρεά 2000 τμ2. στον ιερό ναό του Αγίου Νεκταρίου (293/23-12-1976).

Έργα ύδρευσης

- Τοποθετούνται 15.000 τρεχ. μέτρα πλαστικοί σωλήνες (60-150 χιλ.) και 7000 τρ. μ. 1 1/2 - 2 ιντσών εκτός των παροχών της 1/2 ίντσας.
- Δίνονται 1.200 νέες παροχές σε σπίτια.
- Κατασκευάζονται 2 νέες δεξαμενές (Σαρακηνός 250 M3, Κλήμα Φυτόκου 60 M3).
- Κατασκευάζονται περιμετρικοί αγωγοί άνω του σχεδίου πόλης.

Λαϊκή αγορά στη Νέα Ιωνία. Οι λαϊκές αγορές καθιερώθηκαν από το 1975

- Υδροδοτούνται 12 νέοι οικισμοί.
- Αντικαθίστανται όλα τα αντλητικά μηχανήματα και οι ηλεκτρικές εγκαταστάσεις στα αντλιοστάσια « Ματσάγγου ».
- Ενοποιήθηκε το δίκτυο της πόλης και των Μελισσατικών.
- Επεκτείνεται το δίκτυο στη νέα περιοχή του Δήμου μεταξύ των οδών Λαρίσης και σιδηροδρομικής γραμμής μέχρι το εργοστάσιο Αφων Σωτηρίου.

Έργα οδοποιΐας

- Έργα για κράσπεδα και οδοστρώματα σε 100 περίπου δρόμους (κρασπεδόρειθρα 25.000 τρέχοντα μέτρα, ασφαλτικά οδοστρώματα 16.000 τρεχ. μέτρα, 10.000 Μ2 χωματουργικές διαμορφώσεις δρόμων εκτός σχεδίου πόλης και αγροτικών οδών (Μελισσάτικα, Φυτόκο).

Πλατείες - Πράσινο - Παιδικές χαρές

- Αγοράστηκε έκταση στον Ξηριά 30 στρεμμάτων, φυτεύτηκαν 1400 λεύκες για δημιουργία δημοτικού άλσους.
- Διαμορφώθηκε η πλατεία της οδού Μυτιλήνης και ένα κηπάριο στο τρίγωνο των πολυκατοικιών Ξηροκάμπου.
- Αναδημιουργήθηκαν οι 2 παιδικές χαρές στην πλατεία Αμπελόκηπων και έγιναν νέες: α) στην πλατεία Ευαγγελίστριας β) στην πλατεία Μυτιλήνης γ)

Η Ιωάννα Τσάτσου, σύζυγος του τότε Προέδρου της Δημοκρατίας Κων. Τσάτσου, Σμυρναία ποιήτρια με πλούσια κοινωνική και εθνική δράση, ξεναγείται από τον δήμαρχο Νέας Ιωνίας Γεώργιο Μπαλή, κατά την επίσκεψή της στην Πολιτιστική και Πνευματική Εστία του Δήμου Νέας Ιωνίας στις 12 Μαΐου 1978 (τουριστικό περίπτερο). Αριστερά ο συγγραφέας του παρόντος, τότε διευθυντής του Επιμορφωτικού Κέντρου Νέας Ιωνίας.

στην πλατεία Εργατικών (Νεκροταφείου).

Φωτισμός

- Τοποθετήθηκαν 50 νέοι στύλοι της ΔΕΗ.
- Τοποθετήθηκαν 264 νέα φωτιστικά σώματα φθορισμού σε διάφορα σημεία και δρόμους της πόλης.

Αθλητισμός

- Βελτιώνει αγροτική έκταση στα Μελισσάτικα για προσωρινό γήπεδο του «ΑΡΗ» και δόθηκε στον «ΠΗΛΕΑ» νοικιασμένο οικόπεδο στον Ξηριά για προπονήσεις.
- Στον «ΗΡΑΚΛΗ» καθιερώθηκαν ετήσιες επιχορηγήσεις, ενώ για τη «ΝΙΚΗ» συμβάλαμε ηθικά και υλικά για την άνοδο στη Β' κατηγορία.

Λαϊκή πρόνοια

- Με τη βοήθεια Κοινωνικών Λειτουργών του Αστικού Κέντρου αναζητήθηκαν άποροι, ανασφάλιστοι, εγκαταλειμμένοι γέροντες (βρέθηκαν

56). Το Δημοτικό Συμβούλιο αποφάσισε τη χορήγηση μηνιαίας σύνταξης 350 δρχ.

Διάφορα

- Αγοράστηκαν 2 νέα απορριματοφόρα και ανανεώθηκε ο εξοπλισμός της Υπηρεσίας Καθαριότητας.
- Κατασκευάστηκε αγωγός στην Αναπαύσεως από Μαιάνδρου και Σινόπης στον Κραυσίδανα.
- Μελετά την παραχώρηση ή όχι της αρμοδιότητας ύδρευσης και αποχέτευσης περιοχής μείζονος Βόλου σε Οργανισμό (Δ.Ε.Υ.Α.Μ.Β. 217/13-10-1976, 160/4-7-1977). Αναθέτει εργασίες ρυμοτομικής μελέτης της Νέας Ιωνίας στο Γραφείο «Θύμιος Παπαγιάννης και συνεργάτες». Αποφασίζει τη σύναψη δανείου για Δημοτικό Νεκροταφείο (128/26-5-1978).

Δήμαρχος Ανδρέας Βαλαχής

Ο δήμαρχος Ανδρέας Βαλαχής στο διάστημα των 12 ετών (τρεις θητείες τεσσάρων ετών, α' θητεία από 01-01-1979 μέχρι 31-12-1982, β' θητεία από 01-01-1983 μέχρι 31-12-1986 και γ' θητεία από 01-01-1987 μέχρι 31-12-1990), μαζί με το εκάστοτε εκλεγόμενο δημοτικό συμβούλιο έχουν να παρουσιάσουν τα παρακάτω έργα (από σημείωμα του πρώην δημάρχου Ανδρέα Βαλαχή):

Το δημαρχείο της Νέας Ιωνίας ολοκληρώθηκε σε τρεις φάσεις: α) 1953: Το ισόγειο δεξιά, β) 1972: Το ισόγειο αριστερά, γ) 1980: Προστίθεται ολόκληρος ο δεύτερος όροφος.

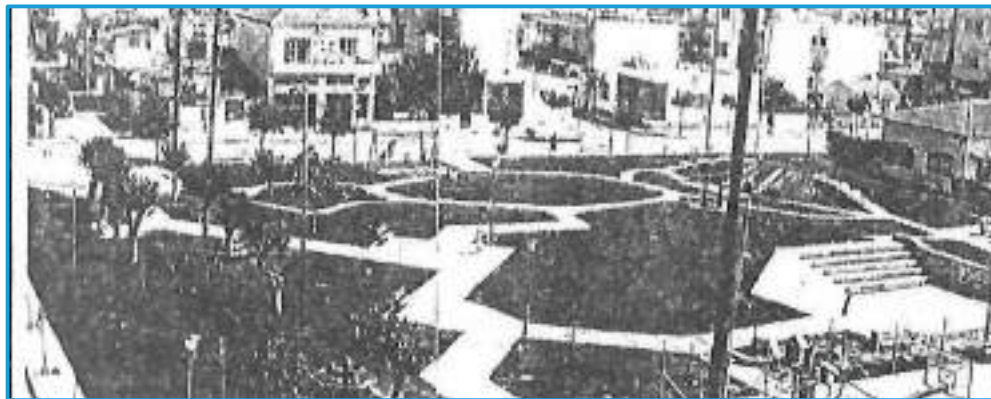

**Το Πολιτιστικό Άλσος. Ένας πνεύμονας πρασίνου έκτασης 141 στρεμμάτων στη Νέα Ιωνία. Σε πρώτο επίπεδο δεξιά, το ανοιχτό θέατρο.
(Φωτ. από το βιβλίο του Παν. Κατσιρέλου «Γνωριμία με τη Μαγνησία»).**

α) Κτηριακά:

Προσθήκη ορόφου στο Δημαρχείο για τη δημιουργία αίθουσας πολιτιστικών εκδηλώσεων, αίθουσας δημοτικού συμβουλίου, βιβλιοθήκης, γραφεία δημάρχου, αντιδημάρχου κ.λπ. (54/26-3-1980 και συνέχεια)

- Κέντρο Νεότητας και κτήρια για πολλές λειτουργίες στον Άγιο Νεκτάριο
- Παιδικό Σταθμό στον Άγιο Νεκτάριο (243/21-11-1984)
- Παιδικό Σταθμό στην πλατεία ΟΤΕ (261/30-12-1985)
- Παιδικό Σταθμό στις πολυκατοικίες του Κουφόβουνου (143/18-12-1989). (Τον αποπεράτωσε η επόμενη δημοτική αρχή).
- Ανέγερση Νηπιαγωγείου στον χώρο του 7ου - 8ου σχολ. (165/30-8-1985)
- Ανέγερση Νηπιαγωγείου στο Κουφόβουνο 11ο Νηπιαγωγείο (60/18-4-1990). (Το αποπεράτωσε η επόμενη δημοτική αρχή).
- Ανέγερση ΚΑΠΗ στην πλατεία «31ης Αυγούστου 1922» (Γερμανικών) (190/30-09-85). (Το αποπεράτωσε η επόμενη δημοτική αρχή).
- Γκαράζ και συνεργείο αυτοκινήτων στη γέφυρα του Ξηριά (132/25-7-1980)
- Κλειστό Γυμναστήριο. Μελέτη και εργασίες σ' αυτό (246/07-12-1987). (Το αποπεράτωσε η επόμενη δημοτική αρχή).

Η πλατεία «31^{ης} Αυγούστου 1922» (Γερμανικών), όπως διαμορφώθηκε

- Πολιτιστικό Κέντρο. Εργασίες σ 'αυτό (6/31-1-1990). Οι εργασίες συνεχίζονται.
- Δημοτικό Νεκροταφείο προς Φυτόκον. Αγορά οικοπέδου (66/29-4-1980). Εργασίες ανέγερσης και αποπεράτωσης (160/22-7-1983, 135/6-7-1984).
- Γέφυρα στην οδό Αναπαύσεως με Καραμπατζάκη επί του Κραυσίδαωνα από το ΥΠΕΧΩΔΕ (σ.σ. Η μελέτη είχε γίνει από το 1977 («ΘΕΣΣΑΛΙΑ», 15-07-1977).

β) Έργα οδοποιίας- διανοίξεις οδών και πλατειών:

Έγιναν έργα αστικής (30 χλμ.) και αγροτικής οδοποιίας (15 χλμ.) ως εξής:

- Θείρων, Κονδύλη, Παρασκευοπούλου.- Αγίας Σοφίας, Στρατηγού Ιωάννου, Βουλγαροκτόνου.- Παπάγου, Φειδίου.- Βαλαωρίτου, Λυκούργου.- Σταδίου από Φυτόκου μέχρι ΚΕΤΕ.- Ελλησπόντου.- Τρίγωνο Δημοκρατίας και Αβέρωφ.

Έργα στις πλατείες: - Πλατεία (Κασίδη) επί της Παπάγου.- ΟΤΕ (Πατριάρχου Δημητρίου Α'), επί της Μαιάνδρου.- Εθνικής Αντίστασης.- Μελισσατικών (παιδική χαρά).

Ο δήμος Νέας Ιωνίας και ο δήμος Βόλου συνέστησαν τη «Δημοτική Επιχείρηση Υδρεύσεως Αποχετεύσεως Μείζονος περιοχής Βόλου» (ΔΕΥΑΜΒ, 52/3-2-1979) και από τότε ο Οργανισμός αυτός ανέλαβε αυτά τα έργα (ύδρευση - αποχέτευση βοθρολυμάτων - υπόνομοι βρόχινων νερών)

δ) Πράσινο – πλατείες:

- Πολιτιστικό άλσος με τις επί μέρους λειτουργίες του (έκταση 141 στρεμμάτων): Κέντρα ψυχαγωγίας, κυκλοφοριακό πάρκο, παιδική χαρά,

λίμνη κ.τλ. γεώτρηση (100/27-5-86 και συνέχεια).- Ανοιχτό θέατρο.- Στη συνοικία Αγίας Βαρβάρας πλατείες και κοινόχρηστοι χώροι: Γύρω από την εκκλησία - Στρατηγού Ιωάννου - Βουλγαροκτόνου - Τσιγάντε - Χρυσοστόμου Σμύρνης (αγορά οικοπέδου) - Στη συνοικία Ευαγγελίστριας: Πλατεία Εθνικής Αντίστασης στη γέφυρα, πλατεία Γρηγόρη Λαμπράκη με γήπεδο μπάσκετ (Φιλαδελφείας με Εθνικών Αγώνων), πλατεία ΟΤΕ, πλατεία «31η Αυγούστου 1922» (Γερμανικών) με γήπεδο μπάσκετ.

- Συνοικία Αγίου Νεκταρίου: Διαμόρφωση κοινόχρηστων χώρων στις εργατικές πολυκατοικίες και παρά τον Άγιον Νεκτάριο με παιδική χαρά και γήπεδο μπάσκετ.

- Συνοικία Αγίου Σπυρίδωνα: Διαμόρφωση κοινόχρηστων χώρων σε διάφορα σημεία (Βενιζέλου με Ξηριά, σιδηροδρομική γραμμή).- Συνοικία Πέτρου και Παύλου: Ανάπλαση των χώρων στις πολυκατοικίες Κουφόβουνου - Διαμόρφωση της πλατείας της εκκλησίας και δημιουργία πεζόδρομων.

ε) Έργα στους οικισμούς:

Α) Φυτόκον: Γεώτρηση για επάρκεια νερού - διαμόρφωση δρόμων αστικών και αγροτικών. Β) Μελισσάτικα: Πλατεία - παιδική χαρά - δρόμοι αστικοί, αγροτικοί.

στ) Τοποθέτηση φωτεινών σηματοδοτών:

Τοποθετήθηκαν στους δρόμους Μαιάνδρου - Λεωφόρο Ειρήνης, Μαιάνδρου - Βενιζέλου, Μαιάνδρου - Ελλησπόντου, Ελλησπόντου - Εθνικών Αγώνων, Λεωφόρο Ειρήνης - Δημοκρατίας.

ζ) Εξοπλισμός του δήμου με μηχανικά μέσα για την εκτέλεση διαφόρων λειτουργιών του:

(απορριμματοφόρα οχήματα, φορτηγά, γκρέιντερ, εκσκαφέα, οδοστρωτήρες, μικρά μεταφορικά αυτοκίνητα, λεωφορείο, βυτιοφόρο, ανυψωτικό). Επίσης από το 1988 άρχισε τη μηχανοργάνωση των διαφόρων υπηρεσιών με Η/Υ.

η) Πολιτιστικός τομέας :

- Ίδρυση Πολιτιστικού Οργανισμού Δήμου Νέας Ιωνίας (61/24-4-1989).
- Ίδρυση Αθλητικού Οργανισμού Δήμου Νέας Ιωνίας (63/24-4-1989).
- Έκδοση περιοδικού «Νέα Ιωνία» (80/25-4-1986).
- Δημοτικοποίηση της «Απολλώνειας χορωδίας» (95/30-4-1985).
- Κατασκευή μνημείου Εθνικής Αντίστασης (ορειχάλκινο γλυπτό, έργο Γιώργου Μέγκουλα) (179/29-8-1984).
- Έκδοση βιβλίου του Παν. Κατσιρέλου *Ο Συνοικισμός»* (194/30-9-1985).
- Πολιτιστικός Αύγουστος 1982 (152/5-7-1982), 1983 (224/31-10-1983), 1984 (153/6-7-1984).

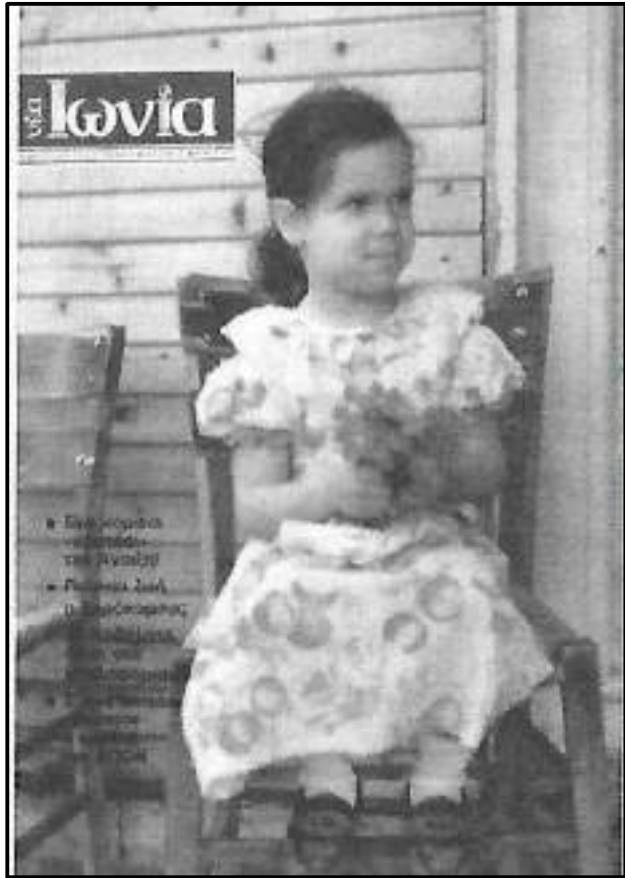
- Ίδρυση ανοικτού ελεύθερου Πανεπιστημίου (267/14-12-1983)
- Κινηματογραφική μηχανή (δωρεά Αφοί Παρασκευά), (120/26-4-1982).
- Κατασκευή υπαίθριου θεάτρου στο Πολιτιστικό Άλσος (99/10-5-1984).

θ) Διάφορα:

- Δημιουργία Συνδέσμου Απορριμμάτων με τον δήμο Βόλου (185/3-7-1979).
- Έργα διαμόρφωσης και περιφραξης στο άλσος Ξηριά.
- Ίδρυση λαϊκού ιατρείου για τους κατοίκους (175/19-6-1979).
- Παροχή οικονομικής ενίσχυσης στο Αστικό Κέντρο για μηνιαία επιδόματα σε απόρους.
- Απόφαση για το στρατόπεδο Γεωργούλα. Απομάκρυνση. Αξιοποίηση (135/30-7-1986).
- Ψήφισμα για την αρνητική απάντηση για άνοιγμα της οδού Δωρίδος (92/20-3-1987).

Δήμαρχος Στέφανος Φούσκης

Από φυλλάδιο που κυκλοφόρησε ο δήμαρχος Στέφανος Φούσκης (1η θητεία, από 1-1-1991 μέχρι 31-12-1994), ενόψει των εκλογών της 16ης Οκτωβρίου 1994, διαβάζουμε τα έργα, που επιτέλεσε κατά την παρελθούσα τετραετία 1991 – 1994, καθώς και αυτά που εντάχτηκαν στα διάφορα προγράμματα χρηματοδότησης για την κατασκευή τους:

Το περιοδικό του Δήμου Νέας Ιωνίας «Νέα Ιωνία»
(Έκδοση δημοτικής αρχής Ανδρέα Βαλαχή.
Απόφαση: 80/25-4-1986).

Παιδική χαρά στο Πολιτιστικό Άλσος. Στο βάθος το κλειστό δημοτικό γυμναστήριο. (Φωτ. στο περιοδικό του δήμου «Νέα Ιωνιάς»

Η διαδημοτική συνεργασία με τον Δήμο Βόλου

- Ένταξη του έργου αξιοποίησης - ανάπλασης του Κραυσίδωνα (κοίτη και παρόχθιοι) στο πρόγραμμα «Λάϊφ» και έναρξη εργασιών.
- Δημιουργία φορέα διαδημοτικού νεκροταφείου ώστε να λειτουργήσει το 1995 βάσει και των τελικών αποφάσεων των δημοτικών συμβουλίων Νέας Ιωνίας και Βόλου.
- Βελτίωση της υδροδότησης της Νέας Ιωνίας.
- Λειτουργήσαν οι εγκαταστάσεις δευτερογενούς καθαρισμού λυμάτων του Παγασητικού, ενώ έχουν εξασφαλιστεί οι αναγκαίες πιστώσεις για το βιολογικό καθαρισμό.
- Η επαναδημιουργία της λίμνης Κάρλας εντάχθηκε στο νέο πλαίσιο Στήριξης το έργο κατασκευής ταμιευτήρα 42.000 στρ. με το ποσό των 5 δις.
- Εντάχθηκε το έργο της παράκαμψης του πολεοδομικού συγκροτήματος στο πλαίσιο στήριξης των 2 δις με κοινές ενέργειες των δύο δήμων και άλλων φορέων.

Η απομάκρυνση των ανεπιθύμητων λειτουργιών

Την τετραετία που μεσολάβησε:

- Απομακρύνθηκαν με ταυτόχρονη αξιοποίηση των εκτάσεων που απελευθερώθηκαν οι εγκαταστάσεις «σιλό» και πρώην χυτηρίων στη δυτική Νέα Ιωνία.
- Η έκταση των πρώην «σιλό» (15 στρεμ.) μετατράπηκε πνεύμονα πρασίνου.

Ο

Πεζογέφυρα στον Κρανσιδωνα (προέκταση Βενιζέλου) στο πλαίσιο της αναβάθμισης των παρόχθιων δρόμων. Τοποθετήθηκε τον Νοέμβριο του 1994.

παρακείμενος χώρος των πρώην χυτηρίων (18 στρ.) και οι πρώην ελαιοαποθήκες μετατρέπεται σ' ένα σύγχρονο αθλητικό - πολιτιστικό κέντρο.

- Η μεταφορά του στρατοπέδου, που αποτελεί πάγιο αίτημα του δήμου μας. Ένα πρώτο βήμα αποτέλεσε η διάνοιξη της οδού Γ. Δοξοπούλου (πρώην Δωρίδος) στο βόρειο άκρο του στρατοπέδου, ενώ άρχισαν οι εργασίες για ανάλογη διάνοιξη στην οδό Εθνικών Αγώνων, με παραχώρηση έκτασης, που απαιτείται στο νότιο άκρο του στρατοπέδου.
- Ολοκληρώθηκε η διαδικασία για την παραχώρηση του χώρου των πρώην «γκαράζ» του ΟΣΕ στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.
- Οι εργασίες αναβάθμισης του Αλιβερίου που μετατράπηκε σε «κάμπινγκ» αθιγγάνων εντάχθηκαν στις χρηματοδοτήσεις του νέου πλαισίου στήριξης.

Έργα στις συνοικίες

- Προσφυγικά: ολοκληρώθηκαν τα έργα υποδομής (αποκατάσταση οδοστρωμάτων, δίκτυα ύδρευσης, αποχέτευσης, υπογείωση καλωδίων).
- Με το έργο της ανάπλασης των προσφυγικών εναρμονίζεται η παρέμβαση της δημοτικής αρχής στους κεντρικούς οδικούς άξονες της Νέας Ιωνίας (Λ. Ειρήνης - Αναπαύσεως - Μαιάνδρου - Μ. Παπαρρήγα): υπογείωση καλωδίων, ξήλωμα στύλων ΔΕΗ, τοποθέτηση καλαίσθητων φωτιστικών, ομοιόμορφη πλακόστρωση, ανάπτυξη πρασίνου κ.λπ.

Η πλατεία Κασσίδη, στον ανατολικό τομέα της Νέας Ιωνίας (συνοικία Αγ. Βαρβάρας). (Φωτ. από το περιοδικό τη δήμου «Νέα Ιωνία»).

- Ακρόπολη - Νέο Δέλτα - συνοικία Μπασματζίδη: διαμορφώσεις σε «σιλό»
- χυτήρια, σχολικά κτίρια 3ου γυμνασίου - 31ου δημοτικού και 25ου νηπιαγωγείου, υπόγεια διάβαση πεζών, διανοίξεις δρόμων, ασφαλοστρώσεις, ολοκλήρωση της διαδικασίας επέκτασης σχεδίου πόλης.
- Συνοικία Ξηριά: διάνοιξη Γ. Δοξοπούλου, έργα οδοποιίας, διανοίξεις οδών, αίθουσα γυμναστικής 2ου γυμνασίου.
- Αλιβέρι: εκπόνηση τοπικού αναπτυξιακού προγράμματος, και ένταξή του στο νέο πλαίσιο με 100 εκ. δρχ. - ολοκλήρωση του σχολικού συγκροτήματος του 37ου δημοτικού - 28ου νηπιαγωγείου - 1ου ειδικού σχολείου, διαμόρφωση κοινοχρήστων χώρων, επέκτασης δικτύου ομβρίων, ηλεκτροφωτισμός.
- Ξηριάς: με πρωτοβουλία του δήμου έγινε η οριοθέτηση του χειμάρρου. Παράλληλα, εντάχθηκε στο νέο πλαίσιο στήριξης με το ποσό των 200 εκ. δρχ. το έργο της διευθέτησης του Ξηριά.
- Συνοικία «ΒΙΟΣΚΥΡ» (Κονιαρόλακκα): πετύχαμε την ένταξη της περιοχής στην επέκταση του σχεδίου πόλης (Γ.Π.Σ.) κάτι για το οποίο αντιδρούσε το ΥΠΕΧΩΔΕ.
- Καλλιθέα – «Ελαιοτριβείο» - Αγ. Δημήτριος: επέκταση σχεδίου πόλης, διαμόρφωση πλατειών και κοινοχρήστων χώρων, έργα οδοποιίας, έγκριση

**Η νέα δημοτική Βιβλιοθήκη της Νέας Ιωνίας, πίσω από το 8^ο Δ. Σ.
(Φωτ. από το περιοδικό του δήμου «Νέα Ιωνία»).**

κατασκευής του 4ου γυμνασίου (200 εκ. δρχ.) ρύθμιση εκκρεμοτήτων με ΕΤΒΑ.

- Ξηρόκαμπος: με την σύνδεση των πολυκατοικιών με το δίκτυο ακαθάρτων λύθηκε ένα πρόβλημα, ενώ η τοποθέτηση κάδων μηχανικής αποκομιδής έλυσε σοβαρότατα προβλήματα καθαριότητας.

- Αγ. Βαρβάρα: Νέα πλατεία Αγ. Βαρβάρας, το «στολίδι» της περιοχής. Η πλατεία «Κασσίδα» ολοκληρώθηκε (εκκρεμούσε απ' το 1946). Αποκτήθηκε το οικόπεδο των οδών Ταξιαρχών - Ζέρβα, ένας νέος χώρος πρασίνου.

- Νέες εργατικές κατοικίες Πανόραμα και οδού Νικαίας: Η τσιμεντοποίηση, που υπήρχε στους δύο οικισμούς, αντικαταστάθηκε από πράσινο, με έργο της δημοτικής αρχής.

- ΦΥΤΟΚΟ και ΜΕΛΙΣΣΑΤΙΚΑ: Λύση του προβλήματος υδροδότησης Μελισσατικών, παρεμβάσεις στα σχολεία, διαμόρφωση κοινόχρηστων χώρων, εκτεταμένα έργα οδοποιίας, επέκταση ηλεκτροφωτισμού.

Περιβάλλον, αστικό και περιαστικό πράσινο.

- Μόνο την τετραετία που μεσολάβησε προστέθηκαν 120 στρέμματα

Το Κέντρο Ανοικτής Προστασίας Ηλικιωμένων (ΚΑΠΗ) Νέας Ιωνίας στην πλατεία «31^{ης} Αυγούστου 1922» (Γερμανικών). (Φωτ. από το περιοδικό του δήμου Νέας Ιωνίας, «Νέα Ιωνία»

πρασίνου επιπλέον. Σήμερα η πόλη μας διαθέτει 250 στρέμματα πρασίνου.

- Έγινε εκτεταμένος εξωραϊσμός των σχολείων, των εκκλησιών, των δημοσίων χώρων, των οικισμών, ενώ δενδροφυτεύθηκαν με ψηλό πράσινο όλοι οι βασικοί οδικοί άξονες.

- Αποπερατώθηκε το πολιτιστικό άλσος, μετά την ένταξη του έργου σε ευρωπαϊκό πρόγραμμα (120 εκ. δρχ.) Συγκεκριμένα διαμορφώθηκαν περί τα 70 στρεμ. στο βόρειο τμήμα.

- Σημαντικό ρόλο έπαιξαν για τη διάδοση οικολογικής συνείδησης οι περιβαλλοντικές δραστηριότητες του δήμου (εξορμήσεις, δενδροφυτεύσεις, καθαρισμοί, έντυπα), ενώ πρωτοποριακή ήταν η δημιουργία Στεκιού Οικολογίας στο δήμο, όπου φιλοξενείται ο σταθμός βοήθειας και προστασίας άγριων ζώων και πουλιών.

Η Νέα Ιωνία αθλητούπολη

Στον δήμο μας δημιουργείται ένα σύγχρονο αθλητικό κέντρο σε έκταση 270 στρ. στην βόρεια πλευρά της πόλης.

Το αθλητικό κέντρο περιλαμβάνει:

Σε αυτό το δημοτικό κτήριο, παραδοσιακής αρχιτεκτονικής, στην πλατεία Αγίου Νεκταρίου θα λειτουργήσει στις αρχές του 1995 η Δημόσια Οικονομική Εφορία (Δ.Ο.Υ.) Νέας Ιωνίας.

- Το δημοτικό κλειστό γυμναστήριο «στολίδι» της περιοχής, που αποδόθηκε σε λειτουργία το δεύτερο χρόνο της θητείας μας.

- Το κλειστό κολυμβητήριο ολυμπιακών προδιαγραφών (πισίνα 50μ. πισίνα εκμάθησης 4.500 θέσεις). Έχει εξασφαλιστεί η χρηματοδότησή του με την ένταξη του έργου στο πρόγραμμα ΕΑΠΤΑΠ.

- Το εθνικό στάδιο: Το έργο εντάχθηκε στο νέο πλαίσιο στήριξης με το ποσό των 500 εκ. δρχ. και έτσι εξασφαλίστηκε η ολοκλήρωση της α΄ φάσης (γήπεδο με χλοοτάπητα, κερκίδες 8.000 θέσεων, πλήρεις εγκαταστάσεις στίβου). Επίσης στο αθλητικό κέντρο θα χωροθετηθούν νέες αθλητικές υποδομές.

- Το αθλητικό κέντρο δυτικής Ν. Ιωνίας.

- Αθλητικές δραστηριότητες στο δήμο μας: το ανεπίσημο τουρνουά μπάσκετ πανελληνίου ενδιαφέροντος, οι πανελλήνιες και διεθνείς συναντήσεις, οι τιμητικές εκδηλώσεις. Αναβαθμίσαμε τη συνεργασία με τη «Νίκη» και τα άλλα σωματεία της περιοχής.

Πολιτιστικά

Ολοκληρώθηκε ο βασικός σκελετός του κτηρίου του πολιτιστικού κέντρου, ενώ εξασφαλίστηκε η αποπεράτωσή του με την ένταξή του στο ΕΑΠΤΑΠ (150 εκ. δρχ.). Τα υπόλοιπα έργα αναφέρονται στη σελ. 421 του παρόντος (σ.σ. Η έκδοση του παρόντος βιβλίου χρηματοδοτήθηκε από τον Πολιτιστικό Οργανισμό του Δ. Ν.Ιωνίας Μαγνησίας (Συν. 9^η, Απόφ. 23 / 01-08-1994).

Μια άλλη μερική άποψη του Πολιτιστικού Άλσους. Στο βάθος αριστερά βρίσκεται η τεχνητή λίμνη (Φωτ. από το περιοδικό του δήμου «Νέα Ιωνία».

Σχολεία

-Αποπερατώθηκαν: 3ο γυμνάσιο, 11ο νηπιαγωγείο, 28ο νηπιαγωγείο, 37ο δημοτικό.

-Ολοκληρώνονται : 25ο νηπιαγωγείο, οι αίθουσες του 1ου γυμνασίου, οι αίθουσες γυμναστικής του 2ου και 3ου γυμνασίου.

-Ειδική παιδεία: διαμορφώνεται το 1ο ειδικό σχολείο στο Αλιβέρι, ενώ εγκρίθηκε η δημιουργία Πανελληνίου Κέντρου πολλαπλών δομών στήριξης για αυτιστικά άτομα.

-Αναβαθμίστηκε η εικόνα των σχολείων: εξωραϊσμός και денτροφύτευση αυλών, δίκτυα, διαμόρφωση κοινόχρηστων χώρων, συντήρηση διδακτηρίων.

Νεολαία

Για πρώτη φορά σε επίπεδο χώρας έγινε πράξη ο θεσμός νεανικής συμμετοχής, το δημοτικό συμβούλιο νεολαίας.

Σταθερά προωθήθηκε η συνεργασία με τους νεανικούς φορείς, που όλοι συμμετέχουν στο ΔΗ.ΣΥΝ.

Υγεία - Πρόνοια

-Δημιουργήθηκε το κέντρο ενημέρωσης στον δήμο μας, ασπίδα προστασίας από τα ναρκωτικά, εστία πολιτιστικής και κοινωνικής δραστηριότητας.

- Η αποπεράτωση του βρεφονηπιακού σταθμού Κουφοβούνου.

-Το νέο ΚΑΠΗ του δήμου: Ολοκληρώθηκε τον πρώτο χρόνο της θητείας μας.

- Η αποπεράτωση και λειτουργία του πολυϊατρείου ΙΚΑ.

Διάφορα

- Έναρξη εφαρμογής του συστήματος μηχανικής αποκομιδής απορριμμάτων με: αντικατάσταση του παλαιού «στόλου» οχημάτων με αγορά δύο νέων

απορριμματοφόρων και πλυντηρίων κάδων.

- Εκτεταμένες επισκευές και συντηρήσεις των παλαιών μεταχειρισμένων οχημάτων, που είχε αγοράσει ο δήμος -αγορά 200 κάδων μηχανικής αποκομιδής και 5 κάδων ανακύκλωσης.
- Ολοκληρώθηκε η μηχανοργάνωση του δήμου.
- Δημιουργήθηκε δημοτική επιχείρηση (ΔΕΜΚΑ), ένα εργαλείο για το σωστό προγραμματισμό, την εκπόνηση μελετών, εφαρμογή προγραμμάτων και την εκτέλεση εργασιών.
- Εγκατάσταση μηχανισμού πρόγνωσης σεισμικής δραστηριότητας στο δήμο (BAN).
- Εγκατάσταση Δ.Ο.Υ. στη Ν. Ιωνία: εκτελούνται οι εργασίες και θα λειτουργήσει στις αρχές του 1995.
- Προωθήθηκε αποφασιστικά η συνεργασία με εξωραϊστικούς συλλόγους στις γειτονιές, με κοινωνικούς και πολιτιστικούς φορείς.
  - Σε συνεδριάσεις την τετραετία που μεσολάβησε το δημοτικό συμβούλιο ασχολήθηκε με 962 θέματα ενώ το 97% των αποφάσεων ήταν ομόφωνες¹⁴⁷.

¹⁴⁷. Εδώ ολοκληρώσαμε το κεφάλαιο «ΠΡΟΟΔΟΣ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ», αφού στην αρχή κάναμε μια σύντομη αναφορά στα προβλήματα της προσφυγικής Νέας Ιωνίας και στη συνέχεια παρουσιάσαμε τα έργα που επιτέλεσε κάθε δημοτική αρχή με προφανή σκοπό να δώσουμε την κλιμακωτή πρόοδο. Στο σημείο αυτό είναι αναγκαίο να επαναλάβουμε αυτό που αναφέραμε στην αρχή του κεφαλαίου ότι, γράφοντας τα έργα των εκάστοτε δημάρχων και των δημοτικών συμβούλων κάθε περιόδου, θελήσαμε να παρουσιάσουμε την προοδευτική ανάπτυξη της Νέας Ιωνίας από την ίδρυσή της ως δήμου μέχρι σήμερα. Ίσως, παίρνοντας στα χέρια τους το βιβλίο αυτό, οι διατελέσαντες δήμαρχοι και δημοτικοί σύμβουλοι, ν' ανατρέξουν στις σελίδες της δικής τους περιόδου για να διαπιστώσουν πόσες σειρές διατέθηκαν γι' αυτούς ή αν καταγράφηκαν όλα τα έργα που επιτέλεσαν και διαπιστώσουν παραλείψεις (δηλ. δεν σημειώσαμε τούτο το δρόμο, εκείνη τη δραστηριότητα κ.λπ.). Οποσδήποτε θα υπάρχουν παραλείψεις - αθλήτες όμως - γιατί εμείς εδώ δεν κάναμε απογραφή των έργων, αλλά προσπαθήσαμε να δώσουμε μια συνολική εικόνα της ανάπτυξης και πρόόδου ώστε ο αναγνώστης να «βιώσει» την προοδευτική αλλαγή της Νέας Ιωνίας, επί τα βελτίω. Η όποια παράλειψή μας, υπογραμμίζουμε, δεν έγινε σκόπιμα, αλλά υπαγορεύτηκε από το γενικό πλαίσιο παρουσίασης της προοδευτικής εξέλιξης που επιθυμούμε να παρουσιάσουμε και από δυσχέρειες μελέτης των πηγών (πρακτικά δημοτικού συμβουλίου κ.ά.). Ένα όμως είναι γεγονός. Η Νέα Ιωνία με σταθερά προοδευτικά βήματα και με τις προσπάθειες όλων των δημοτικών αρχών και των κατοίκων της, παρουσιάζει όψη σύγχρονης πόλης, που όποιος την επισκέπτεται διαπιστώνει με έκδηλη ικανοποίηση την πρόοδο και χαίρεται γι' αυτή.

**ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΝΕΑΣ
ΙΩΝΙΑΣ**

Είχαμε διαβάσει ότι όταν ιδρύθηκε ο Δήμος το 1947 «ενεκρίθησαν υπό της Νομαρχίας δύο οργανισμοί του Δήμου, ήτοι 5 υπαλλήλων του δημοτολογίου και 8 της καθαριότητας».

Σήμερα ο Δήμος προκειμένου ν' ανταποκριθεί στις πολλαπλές του υποχρεώσεις έχει έναν αριθμό υπαλλήλων, που ανέρχεται στους 105. Αυτοί κατανέμονται ως εξής: Διοικητικό προσωπικό 21, κλητήρας 1, καθαρίστριες 2, τεχνικό προσωπικό (γραφείο πολεοδομίας κ.ά.) 28, υπηρεσία καθαριότητας 38, υπηρεσία κήπων και δενδροστοιχιών 15. Σ' αυτούς δεν περιλαμβάνονται και όσοι απασχολούνται στα Ν.Π.Δ.Δ. του Δήμου (Αθλητικός Οργανισμός, Πολιτιστικός Οργανισμός, Ωδείο, Κ.Α.Π.Η.).

Συνεπίκουροι και βοηθοί στο έργο κάθε δημοτικής αρχής υπήρξαν οι εκάστοτε υπηρετούντες δημοτικοί υπάλληλοι και οι διευθυντές των υπηρεσιών του Δήμου.

Διευθυντές και προϊστάμενοι των υπηρεσιών του Δήμου από το 1947 μέχρι σήμερα ήταν οι: Ζανικόπουλος Δημήτρης, Παπαδόπουλος Ιωάννης, Σαραφάκης Μενέλαος (δ/ντής Α'), Διαμαντής Κων/ντίνος, Χατζηγιάννης Απόστολος (δ/ντής Β'), Κυριακίδης Μανώλης. Σήμερα είναι: Θεοτίμη Πασικετοπούλου (προϊσταμένη διοικητικών υπηρεσιών), Βασίλειος Τσιάκας (προϊστάμενος οικονομικών υπηρεσιών) και Άννα Καστρονή (αρχιτέκτονας, προϊσταμένη τεχνικών υπηρεσιών του Δήμου και Πολεοδομίας του Δήμου).

Αξίζει, τέλος, να σημειώσουμε τη μακροχρόνια, (από την ίδρυση του Δήμου, το 1947 μέχρι το 1982, 35 χρόνια) ευδόκιμη υπηρεσία του Πάνου Αμπατζόπουλου, που, αν και ήταν εργοδηγός, συνέτασσε τις απαραίτητες τεχνικές μελέτες των έργων με πληρότητα και ακρίβεια με συνέπεια τη γρήγορη προώθηση και εκτέλεσή τους.

***

7. Η ΝΕΑ ΜΕΓΑΛΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΡΙΑ

Ο θεμέλιος λίθος της νέας μεγάλης Ευαγγελίστριας

Η Νέα Ιωνία μετά τον πόλεμο και την κατοχή είναι μια πόλη με 14.000 περίπου κατοίκους. Η μοναδική εκκλησούλα του 1926 φαίνεται πια ανεπαρκής. Οι παράγοντες της συνοικίας δραστηριοποιούνται προς την κατεύθυνση ανέγερσης μιας νέας μεγάλης εκκλησίας στην κεντρική πλατεία. Και να η πρώτη είδηση για το θέμα αυτό («ΘΕΣΣΑΛΙΑ», Τετάρτη 2 Ιουλίου 1947) :

ΘΑ ΑΝΕΓΕΡΘΗ ΜΕΓΑΛΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΙΣ ΤΟΝ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΝ ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ

Πρωτοβουλία πολλών κατοίκων του συνοικισμού Νέας Ιωνίας, συνεστήθη Επιτροπή προς ανοικοδόμησιν νέου ιερού ναού. Η Επιτροπή αυτή ανέθεσε ήδη εις τον μηχανικόν κ. Κασσιόπουλον την σύνταξιν της σχετικής μελέτης, διά την ανέγερσιν του νέου ναού. Η μελέτη θα σταλή ακολούθως στο μητροπολιτικό συμβούλιο προς έγκρισιν και έκδοσιν της σχετικής αδειας.

Από καιρού έχει καταστή προφανής η ανάγκη μεγαλύτερας εκκλησίας, ώστε να δύναται να εκκλησιάζονται οι κάτοικοι του συνοικισμού, οι οποίοι κατά τα τελευταία έτη υπερβαίνουν τους 13.000. Υπολογίζεται ότι η όλη δαπάνη θα ανέλθη εις 600 περίπου εκατομμύρια δραχμών. Κατά το πλείστον το ποσόν αυτό θα εξοικονομηθή εξ εράνων μεταξύ των κατοίκων και εκ δωρεών.

Ο νέος ιερός ναός συμφώνως με το καταρτισθέν σχέδιον θα κτισθή εις την κεντρικήν πλατείαν εις το μέσον της οδού. Τοιουτοτρόπως η λεωφόρος θα διχασθή και η συγκοινωνία θα διεξάγεται διά καμπής πέριξ της νέας εκκλησίας και διά μέσου της δεξιάς και αριστεράς ευρισκομένης οδού.

Σε ένα δημοσίευμα του Πέτρου Παλαμηδά στον «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ» στις 14-5-1969, για την πρώτη αυτή Επιτροπή ανέγερσης του νέου ναού στην περίοδο 1947-1962, αλλά και για τις συζητήσεις, που έγιναν για τη θέση της εκκλησίας στη μέση της πλατείας, διαβάζουμε :

Η Ιερά Μητρόπολις Δημητριάδος διά του υπ' αριθμ. 240 της 1ης Μαρτίου 1947 εγγράφου διώρισε την πρώτην επιτροπήν ανεγέρσεως η οποία ήρχισεν την σχετικήν προεργασίαν. Εδώ πρέπει να σημειώσω ότι πολλές συζητήσεις εγένοντο από πλευράς Δημοτικής Αρχής¹⁴⁸ και

¹⁴⁸ . Τέσσερις μήνες μετά τη σύσταση της Επιτροπής ανέγερσης, η Νέα Ιωνία έγινε Δήμος, οπότε μέχρι τη θεμελίωση του ναού, που πραγματοποιήθηκε μετά δύο χρόνια σχεδόν, έλαβαν χώρα αυτές οι συζητήσεις για τη θέση του ναού στην πλατεία.

άλλων παραγόντων για το πού ακριβώς θα έπρεπε να κτισθή η καινούρια εκκλησία. Κατόπιν πολλών συζητήσεων η γνώμη της επιτροπής έγινε σεβαστή από το Δημοτικό Συμβούλιο το οποίο με ομόφωνη πλέον απόφαση παρεχώρησε την πλατεία εις την επιτροπήν και ανηγέρθη ο ναός εις το σημερινόν σημείον...

Α' Επιτροπή ανεγέρσεως, περίοδος 1947-1962: Απ. Βολίδης, Πέτρος Παλαμηδάς, Γ. Μιχαηλίδης, Νικ. Βούλης, Νικ. Μακαρονάς, Μ. Πολυχρονίδης, Ιωάννης Βρακίδης, Α. Τσοπουρίδης, Αν. Ιωαννίδης, Πρ. Ηλιάδης, Ιωάν. Παπαδόπουλος, Νικ. Μαρσουβανίδης, Κ. Βλαχόπουλος, Κων. Τερζίδης, Θεοδ. Σαπουντζής, Ευαγ. Καραμπατζάκης και Θρασυβ. Μουχτάρης.

Δυο χρόνια μετά τις ενέργειες της επιτροπής ανέγερσης αποφασίζεται η θεμελίωση του νέου μεγάλου ναού. Έργο μεγάλο και πολυδάπανο. Τα μηνύματα όμως, που έρχονται από τους κατοίκους της Νέας Ιωνίας είναι αισιόδοξα. Όλοι θα βοηθήσουν με χέρια και με χρήμα.

Η εφημερίδα «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» (Σάββατο 14 Μαΐου 1949), έχει σε δύο γραμμές, στα ψιλά, τη μεγάλη είδηση για τη Νέα Ιωνία :

Ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Δημητριάδος θα χοροστατήση αύριον κατά την θείαν Λειτουργίαν εις τον Ιερόν Ναόν Ευαγγελιστρίας Νέας Ιωνίας, θα παραστή δε και κατά την κατάθεσιν του θεμελίου λίθου του νέου ναού.

Η εφημερίδα «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» της Κυριακής 15 Μαΐου 1949, ημέρα της κατάθεσης του θεμελίου λίθου - μεγάλη μέρα για τη Νέα Ιωνία - δεν έχει καμία είδηση...

Η τελετή θεμελίωσης έγινε την Κυριακή 15 Μαΐου 1949 και διαβάζουμε τα σχετικά στην πρώτη σελίδα της εφημερίδας «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» της Τρίτης 17 Μαΐου 1949:

Η ΣΥΓΚΙΝΗΤΙΚΗ ΤΕΛΕΤΗ ΤΗΣ ΘΕΜΕΛΙΩΣΕΩΣ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΝΑΟΥ ΤΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΡΙΑΣ

Προχθές την 10.30 π.μ. εις τον Δήμον Νέας Ιωνίας εγένετο μετά πάσης επιβλητικότητος η εορτή της θεμελιώσεως του νέου μεγάλου Ιερού Ναού της Ευαγγελιστρίας. Εις την εορτήν παρέστησαν ο Σεβα-σμιώτατος Μητροπολίτης μας (κ. Ιωακείμ) μετά του Ηγουμένου της Ιεράς Μονής Παναγίας Ξενίας κ. Μαχαιρίτσα και του Αρχιμανδρίτου κ. Αναστασίου (Κλήμη), ο κ. Νομάρχης (Παπαδάκος), ο δημαρχών Νέας Ιωνίας κ. Σουγιουλτζόπουλος και τα μέλη του Δημοτικού Συμβουλίου, ο κ. Εισαγγελεύς, ο κ. Διοικητής Χωροφυλακής, ο Διοικητής Βασικής Εκπαιδεύσεως Αντισυνταγματάρχης κ. Καραγιωργας, ο Κυβερνήτης του ναυλοχόντος εν τω λιμένι μας πολεμικού «Αστιγζ» Αντιναύαρχος κ. Θεοχαρίδης, ο Μηχανολόγος κ. Συνοδινός, ο Πρόεδρος της Ε.Π.Ε. (Εθνική Πατριωτική Ένωσις) κ. Μακρής, εκπρόσωποι του Δήμου Παγασών,

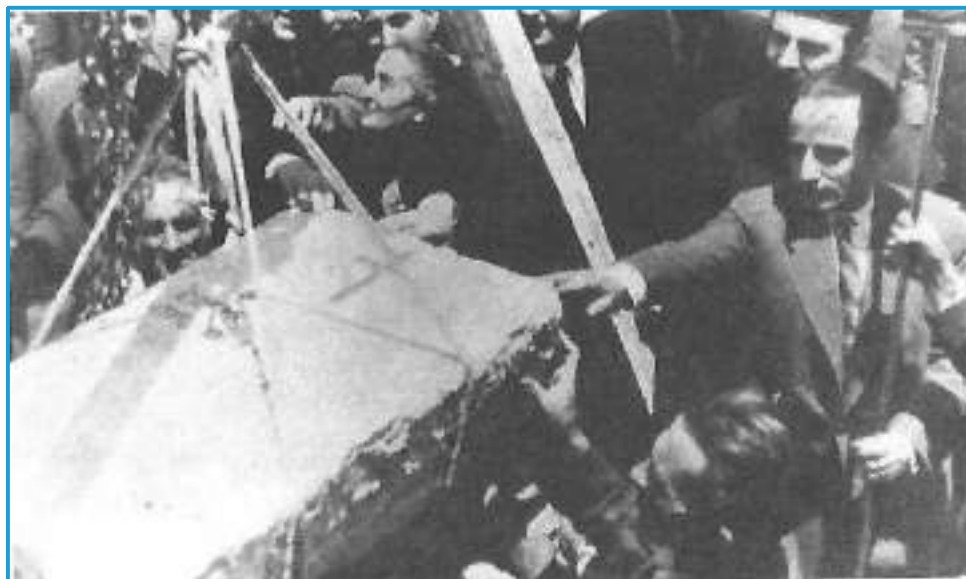
Ο μητροπολίτης Δημητριάδος Ιωακείμ, ανάμεσα σε ιερείς και παράγοντες της Νέας Ιωνίας, κατά την τελετή του θεμέλιου λίθου της Ευαγγελίστριας, την Κυριακή 15 Μαΐου 1949. (Φότο. Αρχείο Ι. Ν. Ευαγγελίστριας).

ο Τελώνης κ. Σουλούκος, οι Διοικηταί των Γ' και Δ' Αστυνομικών Τμημάτων κ.κ. Παπαζαφειρόπουλος και Πατριάρχας, οι Μηχανικοί κ.κ. Κασσιόπουλος και Καραπατής, οίτινες εβοήθησαν εις το υπό κατασκευήν έργο και πλήθος κόσμος.

Εν αρχή ετελέσθη αγιασμός, χοροστατούντος του Σεβασμιωτάτου κ. Ιωακείμ, εν συνεχεία δε ωμίλησεν ο Διευθυντής του Εκκλησιαστικού Φροντιστηρίου κ. Δ. Ευσταθόπουλος, ο οποίος ανέπτυξε την σημασίαν της ιδρύσεως νέων ναών, οίτινες αποτελούν τους χώρους της πνευματικής επικοινωνίας των ανθρώπων μετά του Θεού και εξήρην την θρησκευτικήν πίστιν των Ελλήνων της Μικράς Ασίας.

Περαιτέρω ο κ. Ευσταθόπουλος υπογράμμισεν ότι με την πίστιν, ήτις διακρίνει τους Έλληνας δεν είναι δυνατόν η χώρα μας να καταβληθή ποτέ υπό των βαρβάρων. Τελικώς δε ηνχαρίστησε τον Σεβασμιώτατον διά τους κόπους προς πραγματοποίησιν του ως άνω θεαρέστου έργου.

Μετά τον κ. Ευσταθόπουλον ωμίλησεν ο κ. Σουγιουλτζόπουλος, όστις εξέφρασε την λύπην του Δημάρχου Νέας Ιωνίας (Ευαγ. Καραμπατζάκη) διότι ούτος ευρίσκετο διά ζητήματα του Δήμου εις Αθήνας και δεν παρί-

Ο θεμέλιος λίθος της Ευαγγελίστριας κατεβαίνει ...στα θεμέλια. Δεξιά διακρίνονται ο Παναγιώτης Δανηλίδης και στη μέση η μητέρα του Κυριακή Δανηλίδου, όπως και άλλοι που τιμητικά ακουμπούν στον θεμέλιο λίθο. Κυριακή 15 Μαΐου 1949. (Φωτο. Αρχείο Ι. Ν. Ευαγγελίστριας).

σταται εις την εορτήν.

Ακολούθως ο κ. Ιωάννης Βρακίδης απήγγειλεν ωραιότατο ποίημα ιδικής του εμπνεύσεως αναφερόμενον εις την θρησκευτικήν πίστιν των Ελλήνων της Μ. Ασίας.

Επίσης ο κ. Ι. Παπαδόπουλος εκ μέρους της ενοριακής Επιτροπής ηυχαρίστησε τους ενισχύοντας το έργον.

Κατόπιν ο Σεβασμιώτατος εκάλεσε τους πιστούς να ενισχύσουν το έργον και εξήγησε ότι εκείνοι οίτινες θα προσφέρουν τα μεγαλύτερα ποσά θα καταθέσουν τον θεμέλιον λίθον.

Οι παρευρισκόμενοι εις την τελετήν προσέφερον ικανά ποσά και τελικώς συνεκεντρώθη σημαντικόν ποσόν εκ του διενεργηθέντος προχείρου εράνου.

Η τελετή έληξε με την κατάθεσιν του θεμελίου λίθου, ήτις εγένετο υπό των μεγαλυτέρων δωρητών του υπό ανέγερσιν έργου και με την προσφοράν αναμνηστικών.

Φεβρουάριος 1950. Προσωπική εργασία των γυναικών για την αποπεράτωση του ναού.

Ο Σμυρνιός λαϊκός ριμαδόρος, Ιωάννης Βρακίδης, απάγγειλε κατά την ώρα της θεμελίωσης του ναού, το παρακάτω ποίημα :

*Ανοίγουνσι οι ουρανοί, οι Άγγελοι υμνούσι
που τώρα θεμελιώνεται μια νέα εκκλησία.
Οι κώδωνες των ουρανών χαρμόσυνα ηχούσι
κι ο Παντοδύναμος Θεός δίδει την ευλογία.
Εσείς όπου εζήσατε στα μέρη της Τουρκίας
κι εις τα χωριά σας είχατε ωραίες εκκλησίες.
Γιατί μόνοι σας εκτίζατε με χρήματα δικά σας
κι ήταν ο φθόνος των εχθρών, Τούρκων και Λεβαντινών.
Γιατί απ' αυτές ξεβλάστησεν της λευτεριάς το κρίνον.
Στη Σμόρνη η Αγία Φωτεινή, και μες τη Μαγνησία
υψούτο μεγαλοπρεπής η Αγία Αναστασία
Στα Βρύουλα η Κοίμηση, που ήτανε φτιασμένη
από το χέρι του Λουκά η εικόν ζωγραφισμένη.
Στα Θείρα, Οδεμήσιον και μες το Βαιντήρι
υπήρχε πλήθος εκκλησιών καθώς και μοναστήρι.
Στο πιο μικρότερο χωριό θα έβλεπες καμπαναριό*

κι ωραία εκκλησία, όπου υμνείτο ο Θεός,
ο Άγιος, ο Δυνατός
με καθαρά καρδιά.

Στην εκκλησιά μαρτύρησαν ο Άγιος Δεσπότης
ο Σμύρνης ο Χρυσόστομος ο μέγας Πατριώτης.
Με την Ελλάδα στην ψυχή, προτίμησε για να ταφή
εκεί που μεσουράνησε σαν φωτεινό αστέρι
ποτέ δε λιποψύχησε, σφραγισθείς ξεψύχησε
και πότισε με το αίμα του τ' αξέχαστά μας μέρη.
Γι' αυτό μας δίνει την ευχή από την άγια του ψυχή,
«όλοι να συνεισφέρουμε η εκκλησιά να γίνη
κι αδελφωμένοι όλοι μας να ζήσουμε εν ειρήνη»

«Όλοι να συνεισφέρουμε η εκκλησιά να γίνη», καταλήγει ο λαϊκός ριμαδόρος. Ο ενθουσιασμός των κατοίκων είναι μεγάλος. Όλοι συζητούν για τη μεγάλη τους εκκλησιά και για τον τρόπο, που θα βοηθήσει ο καθένας. Έχουν πάρει απόφαση όλοι, άνδρες, γυναίκες, παιδιά, πλούσιοι και φτωχοί, να δώσουν άλλος χρήμα, άλλος υλικά, άλλος μεροκάματα, άλλος χρυσαφικά. Και να το πρώτο δείγμα των προσφορών. Διαβάζουμε στη « ΘΕΣΣΑΛΙΑ » (18-05-1949:

**Η ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΠΙΣΤΙΣ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ
ΠΡΟΣΕΦΕΡΟΝ ΧΡΥΣΑΦΙΚΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΤΙΜΑΛΦΗ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ
ΔΙΑ ΤΗΝ ΑΝΕΓΕΡΣΙΝ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΡΙΑΣ**

Κατά την γενομένην κατά την παρελθούσαν τελετήν της θεμελιώσεως του νέου ναού της Ευαγγελιστρίας υπήρξε συγκινητική η αυθόρμητος προσφορά των κατοίκων της Νέας Ιωνίας και άλλων συμπολιτών μας, προκειμένου να ενισχύσουν το έργο της ανεγέρσεως του ναού. Πολλοί προσέφερον χρυσαφικά και άλλα τιμαλφή αντικείμενα, πτωχοί εργάται προσέφερον την εργασίαν των ωρισμένων χρονικών διάστημα και πτωχαί εργάτριαι προσέφερον από το υστέρημά των διά να γίνη η νέα εκκλησία, ήτις θα αποτελή κόσμημα δια την Νεαν Ιωνίαν. Συγκεκριμένως κατά την διάρκειαν της τελετής εγένοντο οι κάτωθι προσφοραί:

Δραχμάς 2.000.000 προσέφερον οι αδελφοί Δανού, 3 λίρες και 20 κυβικά πέτρα ο κ. Ανδρέας Τσάγγαρης, το ωρολόγιόν του ο κ.Θ. Δημητριάδης, 1 τόνο τσιμέντο και 500.000 δραχμάς οι αδελφοί Ξάνθη, 5 λίρες ο κ. Θωμάς Λαζάκης.

Ανά 1.000.000 δρχ. οι: Ηλίας Καραπατής, Μηχανικός, Ν. Καραπατής, ιατρός, Ένωσις Λιμενεργατών, Ιωάννης Μάλλιας, Ιωάννης Μπασματζίδης, Ιωάννης Δανηλίδης, Δ. Καλούσης, Νασάκης και Σφυάκης και Πολυζένη Δανού.

Μάιος 1950. Οι εργασίες ανέγερσης προχωρούν. Οι γυναίκες με τους κουβάδες βοηθούν στα μπετά. Στη μέση διακρίνονται ο μητροπολίτης Ιωακείμ, πλαισιούμενος από τον δήμαρχο Νέας Ιωνίας Απόστολο Βολίδη και τους ιερείς Δημήτριο Δημητριάδη και Νικόλαο Καραπαπαδάκη. Πίσω τους ο μηχανικός Θεόδ. Ραφανίδης. Δεξιά ο μαστρο-Θόδωρος Θωϊδής (Αρχείο Ι.Ν.Ευαγγελίστριας).

Δραχμάς 750.000 προσέφερον ο κ. Νικ. Χρύσης, δραχμάς 700.000 ο κ. Δημ. Μωραΐτης και 1 πεντόλιρο ανώνυμος κυρία.

Ανά 500.000 δρχ. προσέφερον οι: Φωτεινή Τυχομοίρη, Νέστωρ Νικολαΐδης, Α.Δ. Ξάνθη, Χρ. Καρουκανίδης.

Ανά 300.000 δρχ. προσέφερον οι: Θ. Γκιουρτζίδης, Θ. Βουτσάς, Γ. Καραγιάννης.

Ανά μίαν χρυσήν λίραν η Δήμητρα Παπανικολάου, Ανανιάδης και Σμαρώ Παπαδοπούλου και δύο χρυσά φλουριά η Μαρία Μελισσάκη.

Δραχμάς 250.000 προσέφερεν ο κ. Τηλέμαχος Κεσεμίδης.

Ανά 200.000 δρχ. προσέφερον οι: Μιχ. Νικολαΐδου, Ελένη Δανηλίδη, Δ. Καλίκος, Κ. Καραγιάννης, (εις μνήμην του πατρός του), Α. Λαζαρίδης, Ι. Γιαντζής, Θ. Κυπραίος, Ιωάν. Διανελλής, Αθαν. Πολίδου, Κ. Σπυρόπουλος και Ευφροσύνη Πελαγιάδου.

Ανά 150.000 δρχ. προσέφερον οι: Συνεταιρισμός Αλιέων, Δημήτριος Καραβίτης,

Ελευθ. Δαφερέρας, Αικατερίνη Σωτηράκη.

Ανά 100.000 δρχ. οι: Ηλίας Δαμιανός, Δημ. Κατσιφός, Β. Ζάκκας, Χαρίκλεια Καραγιάννη, Δ. Μπόνος, Σ. Ευτυχίδης, Δ. Κασσαβέτης, Αλ. Ντάτσιος, Μιχαήλ Δουλής (τρίτη εισφορά), Ν. Τριανταφυλλίδης, Δ. Παπαδογούλας, Ελπίς Σαμολίδου, κ. Δ.Κ., Ευθυμία Μαρσουβανίδου, Δ. Χατζηδημητρίου, Ευφροσύνη Πελαγιάδου, Α. Λουκίδης, Ν. Τσιντσίνης, Γ. Ανιτσάς, Ευαγ. Καράβα, Α. Μαστρογιάννης, Στ. Γιακάκογλου, Π. Μανιατάκης, Ι. Ιορδανίδης, Π. Αρναούτογλου.

Ανά 50.000 δρχ. οι: Ελευθ. Βερδέλης, Ευαγ. Καρατάσου, Α. Μόκκα, Αποστ. Αραμπατζής, Ν. Δουλαρίδης, Στ. Φαρμακίδου, Πρ. Γαλανάκη, Δ. Χριστοδούλου, Ν. Τζανιδάκης, Α. Δανιήλ, Γ. Χριστόπουλος, Ν. Κορομπήλης, Καίτη Ματσάγγου, Φεβρωνία Βρακίδου, Καίτη Μακαρονά, Σοφία Καντίνου, Αντ. Μαύρος, Κ. Ελαφρός, Μαρία Μανιάτογλου, Δέσποινα Σταθαρά, Κων. Σταθαράς, Κ. Ιορδανίδης, Ν. Χατζηαντωνίου, Π. Μανιατάκης, Ι. Καζίλας, Π. Βουντζαλής, Δαν. Δρακόπουλος, Ι. Σαρακατσάνος, Ι. Παναγόπουλος, Ιωάν. Σπαθάρης, Α. Εγγλέζος, Κατίνα Μαγιόγλου, Κ. Αγγελής, Νικόλαος Σταθαράς.

Πολλοί άλλοι προσέφερον μικρότερα ποσά.

Εις υλικά εγένοντο αι κάτωθι προσφοραί: Αποστ. Βολίδης 10 κάρα πέτρα, οικογένεια Βούλη και Καραφύλλογλου 10 κάρα άμμο, Γ.Σ. Δανηλίδης 2 αυτοκίνητα πέτρα, Κ. Κωνσταντίνου 500 οκάδες ασβέστη, Αθαν. Σεκερλής 5 ημερομίσθια, Ιορδάνης Χατζηαντωνιάδης 2000 τούβλα, Άννα Χατζηαντωνιάδου 10 κάρα πέτρα, Ευαγ. Σάμιος 6 ημερομίσθια, Γ. Κωστάκης 3 ημερομίσθια, Τόγκος ξυλουργός 6 ημερομίσθια, Ευαγγελία Βολίδου 4 αυτοκίνητα πέτρα, Β. Κουλιάφας 6 ημερομίσθια, Κ. Πολυχρόνου 1 ηλεκτρικό πίνακα, Γ. Τουτουτζόγλου 10 κάρα άμμο, Ι. Κιολεϊδης 6 ημερομίσθια, Ανδρέας Ανδρεάδης 5 κάρα άμμο, Π. Σουβάντερλης 5 ημερομίσθια, Κ. Οικονόμου 1 αυτοκίνητο πέτρα και δύο ημερομίσθια, Δ. Κατσαρός 6 ημερομίσθια, Ζ. Κούτριας 10 κάρα πέτρα.

Τέλος προσέφερον τον κουμπαρά τους οι μικροί: Μ. Καρακανίδου (Καρουκανίδου), Β. Κοτζακίδης, Ελ. Σαλλιάρη, Γρηγ. Κορίνθιος, και Κ. Δεμεσιώτης.

Προηγουμένως είχαν κάμει σημαντικές προσφορές υπέρ του ναού οι εξής:

Οικογένεια Βολίδου υλικά αξία 7.200.000 δραχμών.

Οικογένεια Δανηλίδη 4.900.000 δρχ., οικογ. Χατζηαναστασίου 5.200.000 δρχ., Ι. Μιχαηλίδης 3.000.000 δρχ., Λεων. Νησιώτης

1.200.000 δρχ., Πρόδρομος Ηλιάδης 500.000 δρχ., Καρύπης 1.200.000 δρχ., Αδελφοί Δανού 840.000 δρχ., Ευαγ. Παπάζογλου 550.000 δρχ. Ο μηχανικός κ. Δ. Κασσιόπουλος παρητήθη αμοιβής 14.000.000 δραχμών διά σχέδια του ναού τα οποία εξεπόνησεν ¹⁴⁹..

Η αποπεράτωση του νέου μεγάλου Ναού

Τελείωσε η τελετή του θεμέλιου λίθου και έγιναν οι πρώτες προσφορές σε χρήματα, σε υλικά, αλλά και σε ημερομίσθια από εργάτες και τεχνίτες, και άρχισε η δουλειά. Το έργο όμως ήταν μεγάλο και η δαπάνη τεράστια. Και η πίστη και ο ενθουσιασμός και η εργατικότητα όλων των κατοίκων, Όμως, έκαναν το θαύμα τους. Έκτακτοι έρανοι, τακτικές μηνιαίες εισφορές, ομαδική προσωπική εργασία, κυρίως από γυναίκες στα μπετά ¹⁵⁰, προσωπική επίβλεψη και δουλειά της επιτροπής ανέγερσης, επιτρόπων και ιερέων έφεραν σιγά - σιγά το αποτέλεσμα. Για την προσωπική εργασία αυτή διαβάζουμε στο περιοδικό « ΩΡΕΣ » του

Βόλου σε ένα άρθρο γραμμένο από τον Γιάννη Τσίγκρα ¹⁵¹ τα παρακάτω (αφήγηση Βασιλικής Δεμεσιώτη) :

«...ο Θόδωρας Θωΐδης, ο Δανηλίδης, η Κανάργαινα...(δείχνει μια φωτογραφία). Πρέπει νά 'ταν το 1950. Δουλέψαμε γύρω στους πέντε μήνες πάνω από διακόσιες γυναίκες. Κουβαλούσαμε το μπετόν στους ώμους με κουβάδες. Φοράντας κεφαλομάντηλα για τον ήλιο. Δουλειά σκληρή. Τρώγαμε ελάχιστο ψωμί και ελιές. Οι άντρες ζέκλεβαν μεροκάματα, παριστάνοντας τους αρρώστους στ' αφεντικά τους για να βοηθήσουν. Όλη η Νέα Ιωνία, ακόμη και τα παιδιά. Ο γιός μου έσπασε τον κουμπαρά του και τον πρόσφερε στην επιτροπή ¹⁵². Το καταλαβαίνεις; Στα οχτώ του χρόνια έδωσε το χαρτζιλίκι όλου του χρόνου για το χτίσιμο της Ευαγγελίστριας .

Η γιαγιά Βασιλική Δεμεσιώτη κρατάει τις φωτογραφίες.

«Να 'μαι, με βλέπεις; Δίπλα στον Βολίδη. Ηρθε κι ένας Δεσπότης, τότε, δε θυμάμαι τ' όνομά του. Μας έδωσε συγχαρητήρια. Εμείς στο χτίσιμο της εκκλησίας δουλέψαμε όλοι. Όλος ο Συνοικισμός. Ο παπα-Σωτήρης, ο παπα-Δημήτρης, ο κύριος Μακρής, ο μάστορας... ..την πέτρα την κουβάλησαν οι άντρες και την σιάζαν οι μαστόροι. Όλοι απ' τη Νέα Ιωνία. Κι όλοι δίχως να

¹⁴⁹ . Αξία δραχμών εκείνη την εποχή : άρτος (η οκά) 2.300 δρχ., λάδι Μυτιλήνης (η οκά) 22.155 δρχ. (1 οκά = 1.280 γραμμάρια).

¹⁵⁰ . Τότε, δεν υπήρχε το έτοιμο σκυρόδεμα και να έρχονται οι μπετονιέρες και ο εκτοξευτής να το ρίχνουν στην οικοδομή. Το μπετόν γινόταν κάτω επί τόπου στο έδαφος με τα φτυάρια και κουβαλιόταν με γκαζοντενεκέδες στον ώμο, εκεί που έπρεπε να πέσει.

¹⁵¹ . Περιοδικό « ΩΡΕΣ», τεύχος 78, 30 Μαρτίου 1992.

¹⁵² . Διαβάσαμε πιο πάνω το όνομά του: Κ. Δεμεσιώτης.

πληρωθούν... Μην ξεχάσεις: Και ο Θόδωρος Δεμεσιώτης, ο άντρας μου, πρόσφερε πάρα πολλά ».

Και έτσι χρόνο με το χρόνο χτιζόταν και χρόνο με το χρόνο ανέβαινε. Η πρώτη επιτροπή έδωσε τη σκυτάλη στη δεύτερη, η δεύτερη στην τρίτη και η τρίτη στην τέταρτη. Ο Πέτρος Παλαμηδάς στον «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟ» στις 14 Μαΐου 1969, όταν η εργασία της ανέγερσης και αποπεράτωσης συμπλήρωνε είκοσι χρόνια¹⁵³ σημειώνει τις διαδοχικές επιτροπές :

Β' επιτροπή αποπερατώσεως 1962-1965 : Κων. Γεραμπίνης, Απ. Βολίδης, Πέτρος Παλαμηδάς, Ιωάν. Βρακίδης, Κων. Βλαχόπουλος, Ζ. Μπέτσος, Κων. Διαμαντής, Γ. Μιχαηλίδης, Παν. Δανηλίδης

Γ' επιτροπή αποπερατώσεως 1965-1967: Δαμασκηνός Δημητρίου, Πέτρος Παλαμηδάς, Ιωαν. Διαμαντής, Ανδρ. Χωραφάς, Ιωάν. Βρακίδης, Αντ. Μαύρος, Ζ. Μπέτσος, Γ. Μιχαηλίδης, Ευστρ. Καραμανίδης.

Δ' ερανική Επιτροπή αποπερατώσεως 1967-1969: Κων. Σουγιουλτζόγλου, πρόεδρος, Πητρ. Παλαμηδάς, αντιπρόεδρος, Βασ. Βασιλειάδης, γεν. γραμματεύς, Ανδρέας Χωραφάς, ταμίας και σύμβουλοι Κων. Γεραμπίνης ιερέυς, Κων. Κοίλιας και Κων. Περιβολάρης.

Επίσης προσέφεραν υπηρεσίας διά την ενέγερσιν του ναού οι ιερείς Σωτήριος Σιδηρόπουλος, Δημήτριος Δημητριάδης, Νικόλαος Καραπαπαδάκης και οι μηχανικοί Δημ. Κασσιόπουλος, Θεοδ. Ραφανίδης, Λεων. Χειμώνας, Ευστρ. Καραμανίδης, συνέβαλον δε και οι εκκλησιαστικοί σύμβουλοι Θ. Λαζάκης, Μιχ. Δουλής, Λεωνίδα Νησιώτης και Νικολ. Τριανταφυλλίδης ως ειδικοί γραμματείς.

Τα επίσημα εγκαίνια του ναού ετελέσθησαν την 22αν Μαΐου 1966 υπό του Μητροπολίτου Δημητριάδος Δαμασκηνού.

Στον νάρθηκα του ναού έχουν εντοιχισθεί δύο μαρμάρινες αναμνηστικές στήλες με ημερομηνίες και ονόματα. Διαβάζουμε για τη θεμελίωση και αποπεράτωση:

Ο ΝΑΟΣ ΟΥΤΟΣ ΕΘΕΜΕΛΙΩΘΗ ΕΝ ΕΤΕΙ 1949

ΔΙΑ ΧΕΙΡΟΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΙΩΑΚΕΙΜ ΔΗΜΑΡΧΟΥΝΤΟΣ ΕΥΓΓΕΛΟΥ ΚΑΡΑΜΠΑΤΖΑΚΗ ΕΦΗΜΕΡΕΥΟΝΤΩΝ ΙΕΡΕΩΝ¹⁵⁴ ΔΗΜ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗ ΝΙΚ. ΚΑΡΑΠΑΠΑΔΑΚΗ ΣΩΤ. ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟΥ ΔΙΑΤΕΛΕΣΑΝΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΕΡΕΣΑΝΤΩΝ¹⁵⁵ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΑΝΕΓΕΡΣΕΩΣ ΑΠΟ ΘΕΜΕΛΙΩΣΕΩΣ ΕΩΣ ΤΕΛΕΣΕΩΣ

¹⁵³ . Θυμόμαστε ότι ο θεμέλιος λίθος τέθηκε στις 15 Μαΐου 1949.

¹⁵⁴ . Από το 1945 ήταν εφημέριος και παπα-Κώστας Γεραμπίνης, αλλά εδώ δεν αναφέρεται.

¹⁵⁵ . Η λέξη ΠΡΟΣΦΕΡΕΣΑΝΤΩΝ είναι λάθος. Η σωστή λέξη είναι : ΠΡΟΣΕΝΕΓΚΟΝΤΩΝ, δηλ. αυτοί που πρόσφεραν.

ΕΓΚΑΙΝΙΩΝ ΤΟΥ: ΑΠΟΣΤ. ΒΟΛΙΔΗ ΚΩΝ. ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΥ ΝΙΚ. ΒΟΥΛΗ ΙΩΑΝ. ΒΡΑΚΙΔΗ ΠΑΝ. ΔΑΝΙΗΛΙΔΗ ΜΙΧ. ΔΟΥΛΗ ΠΡΟΔ. ΗΛΙΑΔΗ ΑΝΑΣΤ. ΙΩΑΝΝΙΔΗ ΘΩΜ. ΛΑΖΑΚΗ ΝΙΚ. ΜΑΚΑΡΟΝΑ ΝΙΚ. ΜΑΡΣΟΥΒΑΝΙΔΗ ΓΕΩΡΓ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗ ΑΝΤ. ΜΑΥΡΟΥ ΘΡ. ΜΟΥΧΤΑΡΗ ΛΕΩΝ. ΝΗΣΙΩΤΗ ΝΙΚ. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗ ΠΕΤΡ. ΠΑΛΑΜΗΔΑ ΙΩΑΝ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ ΜΗΝ. ΠΟΛΥΧΡΟΝΙΔΗ ΘΕΟΔ. ΣΑΠΟΥΝΤΖΗ ΕΥΣΤ. ΣΠΑΝΟΠΟΥΛΟΥ ΚΩΝ. ΤΕΡΖΙΔΗ ΝΙΚ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗ ΑΝΑΣΤ. ΤΣΟΠΟΥΡΙΔΗ ΑΝΔΡ.ΧΩΡΑΦΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ: ΑΡΙΣΤ. ΖΑΧΟΥ ΕΥΣΤΡ. ΚΑΡΑΜΑΝΙΔΗ ΔΗΜ. ΚΑΣΣΙΟΠΟΥΛΟΥ ΘΕΟΔ. ΡΑΦΑΝΙΔΗ ΛΕΩΝ. ΧΕΙΜΩΝΑ ΚΑΙ ΠΑΝΤΩΝ ΤΩΝ ΑΛΛΩΝ ΩΝ ΤΑ ΟΝΟΜΑΤΑ ΔΙΑ ΠΛΗΘΟΣ ΛΗΘΗΝ Η ΑΓΝΟΙΑΝ ΟΥ ΜΝΗΜΟΝΕΥΟΝΤΑΙ ΕΥΝΤΑΥΘΑ ΕΓΡΑΦΗΣΑΝ ΔΕ ΕΝ ΤΟΙΣ ΟΥΡΑΝΟΙΣ

Τα εγκαίνια του Ναού

**Σε διπλανή στήλη ιστορούνται τα εγκαίνια:
ΔΙΑ ΧΕΙΡΟΣ ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΡΕΩΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ
ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΣ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ
ΒΑΣΙΛΕΥΟΝΤΟΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Β.
ΝΟΜΑΡΧΟΥΝΤΟΣ ΠΑΝ. ΔΕΣΠΟΤΟΠΟΥΛΟΥ
ΔΗΜΑΡΧΟΥΝΤΟΣ ΓΕΩΡΓ. ΜΠΑΛΗ
ΕΦΗΜΕΡΕΥΟΝΤΩΝ ΙΕΡΕΩΝ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
ΚΩΝ. ΓΕΡΑΜΠΙΝΗ ΚΩΝ. ΠΕΛΕΚΑΝΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ
ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ ΚΩΝ. ΔΙΑΜΑΝΤΗ ΖΗΣΗ ΜΠΕΤΣΟΥ ΝΙΚ.
ΔΑΜΠΑΔΑΡΙΟΥ ΑΝΑΓ. ΡΟΥΣΣΑΚΗ ΕΓΕΝΟΝΤΟ ΤΑ ΕΓΚΑΙΝΙΑ
ΕΝ ΕΤΕΙ ΣΩΤΗΡΙΩ 1966 ΤΩ ΜΗΝΙ ΜΑΙΩ 22**

Ας γυρίσουμε, λοιπόν, στα εγκαίνια του ναού, που έγιναν στις 22 Μαΐου 1966. Πρέπει, όμως, να έχουμε υπόψη μας ότι, ήδη ο καινούργιος ναός χρησιμοποιήθηκε για την τέλεση της λατρείας εδώ και πολλά χρόνια, χωρίς να έχουν γίνει εγκαίνια. Στο τέλος του 1959 είχε κατεδαφιστεί ο παλιός μικρός ναός και ο πέριξ χώρος της πλατείας άρχισε να διαμορφώνεται σ' ένα ωραιότατο πάρκο από τη δημοτική αρχή με τη βοήθεια του στρατού (δήμαρχος Απ. Βολίδης) και ολοκληρώθηκε από την επόμενη δημοτική αρχή (δήμαρχος Γ. Μπαλής).

Την παραμονή των εγκαινίων, το Σάββατο 21 Μαΐου 1966, διαβάζουμε στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» με υπογραφή «Θ», έναν έπαινο για την Ευαγγελίστρια και την πλατεία της :

Απόκτημα για το Βόλο

Ο ΝΑΟΣ ΤΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΡΙΑΣ ΣΤΗ ΝΕΑ ΙΩΝΙΑ

Ένα μεγάλο αρχιτεκτονικό επίτευγμα, ο ναός της Ευαγγελίστριας στη Νέα Ιωνία, εγκαινιάζεται αύριο. Πρόκειται πραγματικά για έργο μεγάλης σημασίας, που αποτελεί ξέχωρο στολίδι στο χώρο της Νέας Ιωνίας και

ΙΣεπτέμβριος 1951. Έρανος για την αποπεράτωση του ιερού ναού. Με επικεφαλής την εικόνα της Παναγίας, οι ιερείς με τις κυρίες και δεσποινίδες της ενορίας διενήργησαν έρανο. Οι ιερείς (από αριστερά): παπα-Κώστας Γεραμπίνης, παπα-Σωτήρης Σιδηρόπουλος, παπα-Δημήτρης Δημητριάδης. Στη μέση (καθήμενη) με τον λευκό γιακά (δεξιά) η Βασιλεία Βολίδου, σύζυγος Αποστόλου, που διέθεσε όλη την ικμάδα της ζωής της για τον ιερό ναό της Ευαγγελίστριας.

τιμάει τους κατοίκους, γιατί ο ναός αυτός έγινε με εράνους, που διενεργηθήκανε μεταξύ των φιλοπρόδων κατοίκων του δήμου και με προσφορά προσωπικής εργασίας. Ακόμα και γυναίκες επιστρατευθήκανε με τη θέλησή τους για να βοηθήσουν τους τεχνίτες και τους εργάτες, που ασχολούνταν με την ανέγερση του ναού!

Ήτανε πολύ συγκινητική η σταυροφορία που κηρύχθηκε πριν από μερικά χρόνια στη Νέα Ιωνία από τους επιτρόπους, τους ιερείς, το δήμο και όλους τους κατοίκους του προκειμένου να κτισθεί η μητρόπολή τους, μία σταυροφορία που έφερε αυτό το καταπληκτικό αποτέλεσμα, την ανέγερση της μεγαλύτερης και ωραιότερης εκκλησίας του Βόλου.

Θαμπώνεται, όταν κανείς αντικρίζει τούτο το αρχιτεκτόνημα, εμπνέεται κι από τον τεράστιο κήπο που περιβάλλει τον ναό. Οι δημιουργικοί κάτοικοι της Νέας Ιωνίας φρόντισαν να διαμορφώσουν τον εναγύρω χώρο με ένα ωραιότατον κήπον με πρασινάδες, με άνθη, με νερά, με παγκάκια, με κούνιες για τα παιδάκια. Είναι μια δροσερή όαση αυτός ο τερά-

στιος κήπος της Ευαγγελίστριας, απόκτημα ακριβό για τον δεύτερο δήμο της πόλης μας. Πρέπει να αισθάνονται υπερηφάνεια οι κάτοικοι, που με την στενή και αρμονική συνεργασία κατόρθωσαν κι υλοποίησαν τον ιδρώτα και τις υλικές τους εισφορές σ' ένα τέτοιο δημιούργημα. Η εκκλησία και ο κήπος θ' αποτελούνε πάντοτε το σύμβολο απροσμέτρητου μόχθου, ομόνοιας και βαθειάς θρησκευτικότητας των κατοίκων της Νέας Ιωνίας.

«Θ»

Την Κυριακή 22 Μαΐου 1966, ημέρα των εγκαίνιων η «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» έχει και πάλι για την τελετή και το σχετικό πρόγραμμα όλων των εκδηλώσεων. Διαβάζουμε:

**Παρουσία πολλών Μητροπολιτών
ΤΑ ΣΗΜΕΡΙΝΑ ΕΠΙΣΗΜΑ ΕΓΚΑΙΝΙΑ
ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ ΤΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΡΙΑΣ**

Ένα θαυμάσιο δημιούργημα των κατοίκων της Νέας Ιωνίας

Το πρόγραμμα της τελετής:

Με ιδιαίτεran λαμπρότητα θα τελεσθούν σήμερα τα επίσημα εγκαίνια του ιερού ναού Ευαγγελίστριας Νέας Ιωνίας, του ωραίου αυτού δημιουργήματος, που αποτελεί στόλισμα διά την πόλη και το οποίον αποδεικνύει τι είναι δυνατόν να κατορθώσουν οι κάτοικοι μιας πόλεως, όπως η Νέα Ιωνία, όταν τους διακρίνει ζήλος, ενθουσιασμός και βαθύ θρησκευτικό συναίσθημα.

Η οργανωτική επιτροπή καθόρισε το πρόγραμμα της εορτής των εγκαίνιων ως εξής:

Ώρα 7 π.μ. Εωθινόν υπό Φιλαρμονικής Δήμου (Νέας Ιωνίας).

Ώρα 8 π.μ. Υποδοχή στην είσοδο της πόλεως (γέφυρα) των Μητροπολιτών και των εκπροσώπων των αρχών.

Ώρα 8.10' π.μ. Σχηματισμός πομπής προηγούμενης της Φιλαρμονικής της Νέας Ιωνίας με κατεύθυνσιν προς τον ναόν.

Ώρα 8.20' π.μ. Προσέλευσις επισήμων εις χώρον προ της εισόδου του ναού. Απόδοσις τιμών υπό τμήματος στρατού.

Ώρα 8.45' π.μ. Τέλεσις εγκαίνιων.

Ώρα 11.00' π.μ. Η Φιλαρμονική θα παιανίση ανά τας κεντρικάς οδούς της πόλεως.

Ώρα 6.00' μ.μ. Μουσικόν πρόγραμμα υπό Φιλαρμονικής εις πλατείαν Ευαγγελίστριας.

Η πόλις θα σημαιοστολισθή και θα φωταγωγηθή καταλλήλως.

Η ακολουθία των εγκαινίων θα μεταδοθή υπό του ραδιοφωνικού σταθμού Βόλου. Της ιεράς πομπής θα προηγήται η φιλαρμονική του δήμου Νέας Ιωνίας,

θα ακολουθούν εξάδες αλκίμων, προσκόπων, μαθητών Λυκείου μαθητριών Λυκείου, οδηγών, εξαπτέρυγα, λάβαρα, ιεροψάλται, ιερά εικόν Ευαγγελιστριάς υποβασταζόμενη υπό ιερέων, κλήρος, επίσημοι. Η πομπή θα κατευθυνθή εις τον ναόν διά των οδών Βασ. Παύλου (σήμερα Λεωφόρος Ειρήνης), Μακεδονίας, Χρ. Λούλη και Ακριτών.

Το ιστορικό

Ο ναός της Ευαγγελίστριας θεμελιώθηκε το 1947 (σ.σ. το 1949) βάσει σχεδίου του αρχιτέκτονος Ζάχου. Μεγάλη, τεραστία είναι η συνεισφορά των κατοίκων σε ποικίλες υπηρεσίες για την ανέγερση του ναού και ιδιαίτερα με προσωπική εργασία ανδρών και γυναικών υπολογιζόμενη σε πολλά ημερομίσθια. Σε 2.000.000 δραχμάς υπολογίζεται ότι ανήλθε η δαπάνη διά την ανέγερσιν του ναού. Τελευταία έγινε η εσωτερική πλακόστρωσις με μαρμάρινες πλάκες από εράνους και διάφορες συνεισφορές. Υπολείπεται η κατασκευή του τέμπλου και η αγιογράφησις της Πλατυτέρας. Σημαντική είναι η συμβολή του κ. Καραμανίδη, τεχνικού συμβούλου της επιτροπής αποπερατώσεως του ναού. Από της αρχής και μέχρι σήμερα η δημοτική αρχή Νέας Ιωνίας συμπαρίσταται κατά τρόπον υποδειγματικό, καθόσον ο ίδιος ο κ. Δήμαρχος είναι επίτιμος πρόεδρος της επιτροπής αποπερατώσεως. Το κωδωνοστάσιον του οποίου η αποπεράτωσις έχει ήδη επιτευχθή ανηγέρθη με επιχορηγήσεις του κράτους εκ 50.000 δραχ. και με σίδηρα τα οποία προσέφευρεν η Χαλυβουργία. Υπολείπεται η τοποθέτησις εις το κωδωνοστάσιον του δημοτικού ωρολογίου με δαπάνην 65.000 δρχ. του δήμου. Τούτο έχει καθωρισθή να τοποθετηθή επί του κωδωνοστασίου την 15ην Αυγούστου, εορτήν της Παναγίας. Ο εξωραϊσμός του περιβόλου της εκκλησίας έγινε με δαπάνες του δήμου, η δε δαπάνη ανήλθε μέχρι σήμερα εις 400.000 χιλιάδας. Η συντήρησις του κήπου και του φωτισμού της πλατείας της εκκλησίας γίνεται επίσης με έξοδα του δήμου.

Η επιτροπή αποπερατώσεως του ναού αποτελείται από τους εξής: Επίτιμος πρόεδρος ο δήμαρχος Νέας Ιωνίας κ. Μπαλής, Πρόεδρος ο Αρχιμανδρίτης Δαμασκηνός Δημητρίου, Αντιπρόεδρος ο κ. Παλαμηδάς, Γραμματεύς ο κ. Κων. Διαμαντής, Ταμίας ο κ. Ανδρέας Χωραφάς, τεχνικός σύμβουλος ο κ. Καραμανίδης και μέλη οι κ.κ. Γ. Μιχαηλίδης, Αντώνιος Μαύρος και Ζήσης Μπέτσος.

Η εκκλησία άρχισε να κτίζεται επί των ημερών του αιμνήστου Μητροπολίτου Ιωακείμ και εφημερευόντων των ιερέων Δ. Δημητριάδη, Ν. Καραπαπαδάκη και Σωτηρίου Σιδηροπούλου. (σ.σ. Παραλείπεται και πάλι ο παπα-Κώστας Γεραμίνης). Παραθέτομεν τα ονόματα των μελών αποπερατώσεως του ναού από της ιδρύσεώς του μέχρι σήμερα: Κ. Βλαχόπουλος, Μιχ. Δουλής, Θ. Λαζάκης, Ν. Λαμπαδάριος, Μ. Μαρσουβανίδης, Λεων. Νησιώτης, Θ. Σαπουντζής, Α. Τσοπουρίδης, Απ. Βολίδης, Ν. Βούλης, Ι. Βρακίδης, Κ. Διαμαντής, Ν. Μακαρονάς, Αντώνιος Μαύρος, Παύλος Ηλιάδης, Ευαγ. Καραμπατζάκης, Α. Ιωαννίδης, Γ. Μιχαηλίδης, Θ. Μουχάρης, Ζ. Μπέτσος, Πέτρος Παλαμηδάς, Ι. Παπαδόπουλος, Μ. Πολυχρονίδης, Κ. Τερζίδης, Ν. Τριανταφυλλίδης και Ανδρέας Χωραφάς. Ανιδιοτελώς προσφερθέντες ηργάσθησαν οι μηχανικοί κ.κ. Α. Ζάχος, Ε. Καραμανίδης, Δ. Κασσιόπουλος, Θ. Ραφανίδης, Α. Χειμώνας, οίτινες τα μέγιστα συνέβαλον εις την εκτέλεσιν και απόπεράτωσιν του όλου έργου.

Θα χρειαζόταν ολόκληρη Βίβλος για ν' αναφερθούν όλα τα ονόματα αυτών, που δωρεάν βοήθησαν και βοηθούν ποικιλοτρόπως για την ανέγερση, εξωραϊσμό, αγιογράφηση και λειτουργία του μεγάλου ναού της Ευαγγελίστριας. Θα ήταν όμως παράλειψη να μη μνημονευτούν τα ονόματα της ακούραστης και αθόρυβης Βασιλείας, συζύγου του Απ. Βολίδη, που μαζί με την αδελφή της Κατίνα Λαζόγλου, διέθεταν τον χρόνο τους σε καθημερινή βάση, την περιουσία τους και όλη την ψυχοσωματική τους ικμάδα σ' αυτόν το ναό ¹⁵⁶. Επίσης η κ. Θάλεια Μελισσάκη- Αρώνη που σε κάθε ανάγκη του ναού, δίνει το δημιουργικό της παρών μέχρι σήμερα.

Ας δούμε όμως την περιγραφή των εγκαινίων από τη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» της Τρίτης 24 Μαΐου 1966. Έχει μια εκτενή και πλήρη περιγραφή όλων των σχετικών εκδηλώσεων :

Με ιδιαίτεran λαμπρότητα και μεγαλοπρέπεια

ΕΤΕΛΕΣΘΗΣΑΝ ΠΡΟΧΘΕΣ ΤΑ ΕΠΙΣΗΜΑ ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ ΤΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΡΙΑΣ ΕΙΣ ΝΕΑΝ ΙΩΝΙΑΝ. ΣΥΓΧΡΟΝΩΣ ΚΑΙ ΤΑ ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΤΩΝ ΔΥΟ ΠΑΡΕΚΚΛΗΣΙΩΝ ΠΟΥ ΔΙΑΘΕΤΕΙ Ο ΝΑΟΣ ΗΤΟΙ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΦΩΤΕΙΝΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΣ

Αι λεπτομέρειαι της τελετής και οι εκφωνηθέντες λόγοι

Ιδιαίτεran λαμπρότητα προσέλαβε η τελετή των εγκαινίων του ιερού ναού της Ευαγγελίστριας, η οποία εγένετο την πρωίαν προχθές με συμμετοχήν χιλιάδων πιστών και με την παρουσία τριών μητροπολιτών

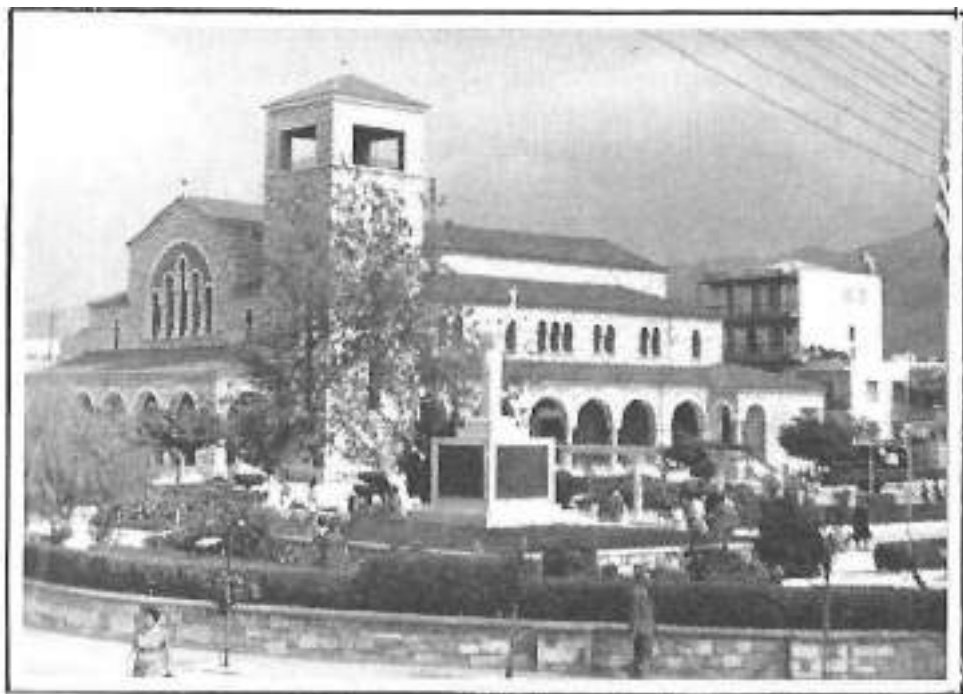
¹⁵⁶ . Η Κατίνα Λαζόγλου είναι και μεγάλη ευεργέτης του Ναού της Αγίας Ειρήνης των Αλυκών.

και των εκπροσώπων των τοπικών αρχών. Ο περίξ του ναού χώρος καθώς και η κεντρική αρτηρία της Νέας Ιωνίας είχαν σημαιοστολισθή, άπαντες δε σχεδόν οι κάτοικοι της πόλεως είχαν κατακλύσει τους περίξ του ναού χώρους διά να εορτάσουν τα εγκαίνια του ναού, που οι ίδιοι με προσωπικήν εργασίαν και με το υστέρημά τους ανήγειραν.

Η τελετή σύμφωνα με το καταρτισθέν πρόγραμμα ήρχισεν την 8ην π.μ. όταν ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Δημητριάδος κ. Δαμασκηνός και οι Μητροπολίται Τριφυλλίας κ. Στέφανος και Χίου κ. Παύλος πλαισιούμενοι από τον μέγαν ρεφεντάριο ¹⁵⁷ του Οικουμενικού θρόνου κ. Γ. Χόζεμπαχ, τον ηγούμενον της μονής της Αγίας Αναστασίας κ. Α. Δημέλην, τους αρχιμανδρίτας και τους ιερείς της πόλεως, εγένοντο δεκτοί εις την είσοδον της Νέας Ιωνίας από την κεντρική γέφυραν του Κραυσίδωνος υπό του Νομάρχου κ. Δεσποτόπουλου, των δημάρχων κ.κ. Κλαυσοπούλου και Μπαλή, πολλών δημοτικών συμβούλων, εκπροσώπων των άλλων αρχών και πλήθους πιστών. Εις τους μητροπολίτας προσεφέρθησαν ανθοδέσμαι και εν συνεχεία εσχηματίσθη ιερά πομπή, η οποία πλαισιωθείσα από τμήματα στρατού, μαθητών, προσκόπων, οδηγών και αλκίμων, προηγουμένης της φιλαρμονικής και ακολουθούντων των δύο ιερέων, οι οποίοι εβάσταζαν τας εικόνας του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου και της Αγίας Αναστασίας, κατηθύνθη διά των οδών Βασιλέως Παύλου, Μακεδονίας, Χρ. Λούλη και Ακριτών εις τον ιερόν ναόν. Εις την είσοδον του ναού απέδωσεν τιμάς το τμήμα του 523Τ.Π.

Άρχισε μετά ταύτα η κυρίως τελετή των εγκαίνιων με την περιφοράν των ιερών λειψάνων των αγίων τρεις φορές περίξ του ναού. Μετά την τρίτην περιφοράν η ιερά πομπή εστάθμευσε προ της κεντρικής πύλης του ιερού ναού, ο οποίοςς μέχρι της στιγμής εκείνης ήτο με κλειστάς τας θύρας και ουδείς υπήρχε εντός αυτού. Ο Σεβασμιώτατος κ. Δαμασκηνός ανεφώνησε το «Άρατε πύλας και εισελεύσεται ο βασιλεύς της δόξης». Εισήλθε τότε ο Σεβασμιώτατος εντός του ναού, ενώ συγχρόνως εισήρχοντο από την δεξιάν θύραν ο Μητροπολίτης Τριφυλλίας κ. Στέφανος και από την αριστεράν ο Μητροπολίτης κ. Παύλου. Εις το σημείο αυτό εσημειώθη ακαταστασία, διότι το πλήθος των πιστών εισώρμησεν εις τον

¹⁵⁷ . Ρεφεντάριος: Εκκλησιαστικό αξίωμα κατά τους βυζαντινούς χρόνους με το οποίο ο κάτοχος διεβίβαζε τα αιτήματα των πατριαρχών και των λοιπών αρχιερέων προς τους άρχοντες και λάβαινε απαντήσεις (ΠΑΠΥΡΟΣ - ΛΑΡΟΥΣ) δηλ. πατριαρχικός ταχυδρόμος.

1972. Ο Ιερός Ναός Ευαγγελίστριας

ναόν διά να καταλάβη μίαν θέσιν εντός αυτού. Ο Σεβασμιώτατος διά να αποκαταστήση την τάξιν ηναγκάσθη ν' απευθύνη συστάσεις εις αυστηρόν τόνον και ακολούθως εγένετο η τελετή διά της οποίας ο Σεβασμιώτατος κ. Δαμασκηνός καθηγίασεν την αγίαν Τράπεζα του κεντρικού ναού της Ευαγγελιστρίας, ο Σεβ. κ. Παύλου - ο οποίος είναι και έξάρχος Ιωνίας - καθηγίασεν την αγίαν Τράπεζα του συνεχομένου παρεκκλησίου της Αγίας Μεγαλομάρτυρος Φωτεινής, της οποίας υπέρλαμπρος ναός ανυψούτο εις την πρωτεύουσαν της Ιωνίας, Σμύρνην. Τέλος ο Σεβ. Τριφυλλίας κ. Στέφανος καθηγίασεν την αγίαν Τράπεζα της Αγίας Αναστασίας της Φαρμοκολύτριας, της οποίας η ιερά μονή ευρίσκεται στην Γαλάτιστα της Χαλκιδικής.....Αμέσως ύστερα άρχισε η ακολουθία της θείας Λειτουργίας, μετά το πέρας της οποίας ωμίλησαν οι τρεις μητροπολίται υπογραμμίσαντες την σημασίαν της τελετής και εξάραντες το έργον των κτιτόρων του ναού και γενικώς των κατοίκων της Νέας Ιωνίας, των οποίων ετόνισαν το βαθύ θρησκευτικόν συναίσθημα και την αγάπην, αλλά και τον ενθουσιασμό με τον οποίον ηργάσθησαν διά την ανέγερσιν του ναού. Απήγγειλεν κατόπιν, καταλλήλου περιεχομένου ποίημα, ο

εκκλησιαστικός σύμβουλος κ. Ιωάννης Βρακίδης. Μετά ταύτα ο Σ. Τριφυλλίας απεκάλυψε αναμνηστική στήλην εντοιχισθείσαν παρά την είσοδον του ναού και στην οποία σημειούται ότι ο ναός ενεκαινιάσθη επί των ημερών του κ. Δαμασκηνού, Νομαρχούντος του κ. Δεσποτοπούλου, Δημαρχούντος του κ. Μπαλή. Επίσης σημειούνται τα ονόματα του αρχιμανδρίτου κ. Δαμασκηνού Δημητρίου, του ιερέως Κ. Γεραμπίνη και των μελών της επιτροπής ανεγέρσεως κ.κ. Κ. Πελεκάνου, Κ. Διαμαντή, Ζ. Μπέτσου, Ν. Λαμπαδαρίου, Α. Ρουσάκη.

Το παρατεθέν γεύμα

Την 1η μ.μ. εις το κέντρον « Πέτρος » παρετέθη γεύμα υπό του δημάρχου Νέας Ιωνίας. Κατά το γεύμα ο Μητροπολίτης μας κ. Δαμασκηνός εσκιαγράφησεν τας προσωπικότητας των φιλοξενουμένων μητροπολιτών, καθώς και του μέγα ρεφενταρίου κ. Χόζεμπαχ και ηυχαρίστησεν αυτούς διά το ενδιαφέρον, που επέδειξαν να τιμήσουν την πόλιν μας και να λαμπρύνουν την τελετήν. Ο κ. Δαμασκηνός επήνεσε εξ άλλου τας προσπαθείας όλων των ευσεβών χριστιανών, που συνέβαλαν εις την ανοικοδόμησιν του ναού, ανεφέρθη εις την συμβολήν των πρώην δημάρχων κ.κ. Δοξοπούλου και Βολίδη, ηυχαρίστησεν τον δήμαρχον κ. Μπαλήν διά την φιλοξενία που επεφύλαξε. Ομιλών γενικότερον ανεφέρθη εις το μαρτύριον του Πατριάρχου και ετόνισεν την ανάγκην όπως ζώμεν με το όραμα της επανόδου μας εις την Κωνσταντινούπολιν, την Σμύρνην, την όμορφη Ιωνία και ακόμα βαθύτερα εκεί που εξερριζώθηκε με αίμα με ανθρώπινες θυσίες ο Ελληνισμός. Ακόμη ωμίλησεν για την ανάγκη αγώνων για την ένωση της Κύπρου, για τη λευτεριά της Β. Ηπείρου. Ωμίλησαν επίσης οι φιλοξενούμενοι Μητροπολίται, ο κ. Νομάρχης, ο δήμαρχος κ. Μπαλής, ο αντιπρόεδρος του δημοτ. συμβουλίου κ. Παλαμηδάς. Τέλος ο εκκλησιαστικός σύμβουλος κ. Βρακίδης απήγγειλεν έμμετρα ποιήματα διά τους αγώνας της Εκκλησίας και της Πολιτείας κατά των εχθρών της πατρίδος μας. Η όλη τελετή μετεδόθη διά του ραδιοφωνικού σταθμού και εκινηματογραφήθη.

Σπίτι Γαλήνης Χριστού

Στις 7 Δεκεμβρίου 1979 εγκαινιάζεται στον ναό μια νέα φιλάνθρωπη προσφορά προς τους ηλικιωμένους. Με πρωτοβουλία του τότε προϊσταμένου του ναού Αρχιμανδρίτη Κύριλλου Ρήγα, τη συμπαράσταση και των άλλων ιερέων αλλά κυρίως εθελοντριών γυναικών, άρχισε να λειτουργεί ένα κέντρο ανοιχτής προστασίας και καθημερινής σίτισης υπερηλικών που είχαν ανάγκη.

**Σπίτι Γαλήνης Χριστού «Αρχιμανδρίτου Κυρίλλου Ρήγα» της Ευαγγελίστριας.
(Φωτ. π. Θωμά Συνοδικού).**

Αυτό είναι το πρώτο «Σπίτι Γαλήνης Χριστού», που λειτούργησε στη Μητρόπολη Δημητριάδος κι έπειτα ακολούθησαν το παράδειγμα και άλλοι ναοί. Σήμερα στο «Σπίτι Γαλήνης Χριστού» της Ευαγγελίστριας σιτίζονται περί τους 50 υπερήλικες. Η προσφορά του «Σπιτιού Γαλήνης» της Ευαγγελίστριας στη 15χρονη μέχρι σήμερα πορεία του είναι μεγάλη.

Πνευματικό Κέντρο Ευαγγελίστριας

Με δαπάνη, κυρίως, του Απ. Βολίδη δημιουργήθηκε συνέχεια του ναού στη βόρεια πλευρά Πνευματικό Κέντρο για ομιλίες, συγκεντρώσεις, όπως αναγράφεται σε μαρμάρινη εντοιχισμένη επιγραφή: «Ανηγέρθη δαπάναις Αποστόλου και Βασιλείας Βολίδου Μεγάλων Ευεργετών ιερού ναού εν έτει 1969».

Έκθεση Μικρασιατικών εικόνων στην Ευαγγελίστρια

Στο ναό φυλάσσεται μέρος της πλούσιας εκκλησιαστικής πολιτιστικής κληρονομιάς. Είναι ιερές εικόνες, που ακολούθησαν τη μοίρα της προσφυγιάς. Ήρθαν κι αυτές απ' τη Μικρά Ασία την εποχή της τραγωδίας του '22. Τώρα γι' αυτές έγινε κάτι σημαντικό. Ας παρακολουθήσουμε τα δημοσιεύματα.

Την Κυριακή 3 Ιανουαρίου 1988 διαβάζουμε στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ»:

ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΕΚΘΕΣΗΣ ΙΕΡΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΟ ΝΑΟ ΤΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΡΙΑΣ

Σήμερα στις 5.30 μ.μ. το απόγευμα στον Ιερό Ναό της Ευαγγελίστριας ο Μητροπολίτης κ. Χριστόδουλος θα εγκαινιάσει Έκθεση Ιερών Εικόνων, που έφεραν οι Μικρασιάτες απ' τις χαμένες πατρίδες τους...

Και, αφού έγιναν τα εγκαίνια, την Τρίτη 5 Ιανουαρίου 1988, διαβάζουμε στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ»:

**Η ΕΚΘΕΣΗ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ
ΣΤΗΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΡΙΑ**

Σαν επιταγή «ανεξόφλητου χρέους» χαρακτήρισε σε προλογικό του σημείωμα, που προτάσσεται του καταλόγου Εκθέσεως Μικρασιατικών Εικόνων της Ευαγγελίστριας Νέας Ιωνίας, την ωραία προσπάθεια προϊσταμένου της π. Θωμά Συνοδινού, ο μητροπολίτης κ. Χριστόδουλος, μια προσπάθεια, που οι καρποί της φάνηκαν προχθές το βράδυ της Κυριακής 3 Ιανουαρίου στα εγκαίνια της Εκθέσεως των Ιερών αυτών Εικόνων μέσα στο ναό. Τις εικόνες έφεραν μαζί τους οι πρόσφυγες το 1922, αλλά και αργότερα το 1925.

Τις πήρε ο ιερός ναός της Ευαγγελίστριας και τις κρέμασε στους φτωχούς τότε τοίχους του, αιώνια σημάδια μιας ακαταγώνιστης ευλάβειας. Ύστερα κτίσθηκε ο σημερινός

Μικρασιάτικη εικόνα στο Εκκλησιαστικό Μουσείο. Ο Ιησούς Χριστός. Διαστάσεων 2,02X1,05 μ., ανυπόγραφη, χρονολογημένη «τη 1865 Αυγούστου 15».

μεγαλόπρεπος ναός. Οι εικόνες μπήκαν αρχικά στην αποθήκη. Το 1979 τις ανέσυρε από εκεί ο τότε προϊστάμενος αείμνηστος π. Κύριλλος Ρήγας και τις τοποθέτησε στο γυναικωνίτη. Στον σημερινό προϊστάμενο π. Θωμά Συνοδινό οφείλεται η ιδέα να καθαριστούν οι εικόνες αυτές, να φρεσκα-ρισθούν, να προστα-τευθούν από το σκώρο, να φωτισθούν κατάλλη-λα, να προβληθούν με σύγχρονα μέσα και να αξιοποιηθούν. Την ιδέα αυτή αγκάλιασαν πρό-θυμα και οι άλλοι συνεφημέριοι και λαϊκοί συνεργάτες. Βρέθη-καν πρόθυμοι δωρητές για να καλύψουν τη δαπάνη, που ξεπέρασε τις 600.000 δρχ. Το

Ο Άρχων Μιχαήλ, διαστάσεων 1,52X0,97 μ., ανυπόγραφη, αχρονολόγητη (α΄ ήμισυ 18^{ου} αιων.·).

συνεργείο των ειδικών αποτελούμενο από τους Α. Γιαννακέρη, Ι. Σκοτεινιώτη, Κ. Κορμάζο και Κ. Χρυσόπουλο εργάστηκε επί μήνες. Ο χώρος στον γυναικωνίτη ευπρεπίστηκε, μπήκαν σποτς (κατατοπιστικές επιγραφές), οι εικόνες τοποθετήθηκαν στον τοίχο και σε καβαλλέτα. Ειδικές πινακίδες με τα στοιχεία ταυτότητας της κάθε μιας μπήκαν στη θέση τους. Απαρτίστηκε ένα σύνολο αξιώσεων.

Στα εγκαίνια, που τέλεσε ο Μητροπολίτης κ. Χριστόδουλος, ήταν παρόντες ο δήμαρχος Νέας Ιωνίας κ. Α. Βαλαχής, ο Ταξίαρχος κ. Εμμανουήλ Μπενετόπουλος, ο κ. Κίτσος Μακρής, εκπρόσωποι των πολιτικών και άλλων αρχών, πολλοί κληρικοί και πλήθος λαού.

Μιλώντας μετά τον αγιασμό ο π. Θωμάς ανεφέρθη στην ιστορία της προσπάθειας και ευχαρίστησε τους δωρητές κ.κ. Κων. Λούλη, Θάλεια Μελισσάκη, Σοφία Μπέτσου, Καλλιόπη Ποριανού, Στυλιανή Καραγκιοζοπούλου, που συνέβαλαν στη δαπάνη, καθώς και σε όσους εργάστηκαν για την επιτυχία του έργου, όπως π.χ. τους συνεφημέριους π. Κων. Γεραμπίνη, π. Κων. Αυέρη, το συνεργείο και τους επιτρόπους.

***

Ο Οικουμενικός Πατριάρχης στο Βόλο και στη Νέα Ιωνία

Στον Βόλο καταγράφεται ένα πολύ σημαντικό γεγονός. Διαβάζουμε: «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ», Παρασκευή 28 Σεπτεμβρίου 1990 :

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΗΜΕΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΛΗ ΣΗΜΕΡΑ ΠΑΛΛΑΪΚΗ ΥΠΟΔΟΧΗ ΕΤΟΙΜΑΖΕΙ Η ΜΑΓΝΗΣΙΑ ΣΤΟΝ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗ κ. ΔΗΜΗΤΡΙΟ ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΣΤΙΓΜΕΣ ΣΗΜΕΡΑ ΓΙΑ ΤΟ ΒΟΛΟ

Τον προκαθήμενον της ελληνορθόδοξης Εκκλησίας θα υποδεχθούν στην κεντρική προβλήτα, που βρίσκεται μπροστά στο κεντρικό Λιμεναρχείο, ο Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Σεραφείμ, συνοδευόμενος από τον Μητροπολίτην Δημητριάδος κ. Χριστόδουλον και τους άλλους ιεράρχες, ο Πρωθυπουργός κ. Κων. Μητσοτάκης, που θα φθάσει στις 9.30 π.μ. επικεφαλής κυβερνητικού κλιμακίου, ο πρώην Υπουργός κ. Παπαθεμελής εκπρόσωπος της αξιωματικής αντιπολίτευσης, Υπουργοί, εκπρόσωποι και άλλων κομμάτων, ο Νομάρχης Μαγνησίας, βουλευτές, εκπρόσωποι των πολιτικών και στρατιωτικών αρχών, φορέων της πόλης, καθώς και χιλιάδες πιστοί κάτοικοι του Βόλου και του υπόλοιπου νομού...

Θα τον προσφωνήσει ο δήμαρχος Βόλου κ. Κουντούρης...

Η πομπή θα καταλήξει στον ιερό ναό της Μεταμορφώσεως, όπου θα τελεσθεί δοξολογία.

Το απόγευμα γύρω στις 6.00 ο Πατριάρχης θα επισκεφθεί την εκκλησία Ευαγγελίστριας στη Νέα Ιωνία...

Την άλλη μέρα τα πρωτοσέλιδα των εφημερίδων είναι αφιερωμένα στην υποδοχή του Πατριάρχη και στις σχετικές τελετές. Διαβάζουμε :

«ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ», Σάββατο 29 Σεπτεμβρίου 1990 :

ΑΠΟΔΟΘΗΚΑΝ ΣΤΟ ΒΟΛΟ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΝ κ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΝ ΤΙΜΕΣ ΑΡΧΗΓΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΣΤΗΝ ΤΕΛΕΤΗ ΥΠΟΔΟΧΗΣ ΟΙ ΙΕΡΑΡΧΕΣ, Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ, ΥΠΟΥΡΓΟΙ, ΔΗΜΑΡΧΟΙ, ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΙ ΚΟΜΜΑΤΩΝ, ΤΟΠΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ ΚΑΙ ΦΟΡΕΩΝ

(Γίνεται εκτενής περιγραφή της υποδοχής του Πατριάρχη στον Βόλο)

ΥΠΟΔΟΧΗ ΣΤΗ ΝΕΑ ΙΩΝΙΑ

Παρά την ξαφνική νεροποντή παλλαϊκή υποδοχή επεφύλαξε χθες το απόγευμα ο λαός της Νέας Ιωνίας στον προκαθήμενον της Ορθοδοξίας. Η λεωφόρος Ειρήνης είχε κατακλυσθεί από πιστούς οι οποίοι υποδέχθηκαν τον Οικουμενικό Πατριάρχη και την ακολουθία του με χειροφιλήματα. Αγήματα του στρατού, της αεροπορίας και του ναυτικού ήταν παρατεταγμένα δεξιά και αριστερά του δρόμου, καθώς και στην είσοδο του ιερού ναού της Ευαγγελιστρίας Νέας Ιωνίας, αποδίδοντας τιμές αρχηγού κράτους στον προκαθήμενον.

**Παρασκευή, 28 Σεπτεμβρίου 1990, ώρα 6 το απόγευμα. Ο δήμαρχος Νέας Ιωνίας Ανδρέας Βαλαχής υποδέχεται τον Πατριάρχη Δημήτριο Α΄ επάνω σε ειδική εξέδρα που στήθηκε στη Λεωφόρο Ειρήνης και τον προσφωνεί.
(Φωτ. από το βιβλίο «Ήλθεν ο Πατριάρχης», Ιερά Μητρόπολις Δημητριάδος, 1990).**

Ειδική εξέδρα είχε στηθεί στη λεωφόρο Ειρήνης, όπου ο δή-μαρχος Νέας Ιωνίας κ. Βαλαχής προσφώνησε τον Πατριάρχη Δημή-τριο και του επέδωσε εκ μέρους του και εκ με-ρους του δημοτικού συμβουλίου το χρυσό μετάλλιο της πόλης.

Στην προσφώνησή του ο κ. Δήμαρχος είπε:

« Παναγιώτατε

Καλώς ήλθατε στην πόλη μας, τη Νέα Ιωνία του Βόλου, την πόλη που ανήγειρε η οδύνη της προσφυγιάς, αλλά και εδόξασε ο δυναμισμός και η αγάπη των προσφύγων. Διωγμένοι από τις αλησμόνητες πατρίδες της Ιωνίας και χαμένοι μέσα στη λάιλαπα της καταστροφής οι πατέρες μας ήλθαν εδώ και εβδομήντα χρόνια περίπου σε τούτον τον τοπον μεταφέροντας στα χέ-

ρια τους τις ιερές εικόνες και στις καρδιές τους την πίστη, την πολιτιστική τους κληρονομιά, την αγάπη για τη ζωή. Ήλθαν εδώ απογοητευμένοι, φτωχοί, κατατρεγμένοι και βρέθηκαν σ' έναν τόπο προβληματικό, έρημο, ακαλλιέργητο, ανέστιο και όμως ρίζωσαν και με τον ιδρώτα τους μεγαλούργησαν. Δούλεψαν σκληρά, γιατί ήθελαν να δημιουργήσουν, να προκόψουν και να βοηθήσουν την καινούρια τους πατρίδα. Οργωσαν τα χωράφια κι έδωσαν πλούσιο καρπό. Δούλεψαν στα εργοστάσια, κίνησαν τα λιμάνια κι απέδειξαν πως, οι εσωτερικές δυνάμεις του ανθρώπου, όταν ζουν κάνουν θαύματα, δημιουργούν, έστω κι αν οι εξωτερικές

Ο Πατριάρχης Δημήτριος Α΄ δέχεται από τον πρωτοσύγκελο της Ιεράς Μητροπόλεως και πρωτοπρεσβύτερο του Ι. Ν. Ευαγγελίστριας π. Θωμά Συνοδινό, εικόνα των τοπικών αγίων του αγιογράφου Κ. Σπανοδήμου.

(Φωτ. από το βιβλίο «Ήλθεν ο Πατριάρχης», Ι. Μ. Δημητριάδος).

συνθήκες είναι αρνητικές. Οι άνθρωποι αυτοί που εγκατέλειψαν τις περιουσίες τους στις μακρινές και χαμένες πατρίδες εξακολουθούν και σήμερα να παλεύουν για την πλήρη και δίκαιη αποκατάστασή τους.

Παναγιώτατε

Από τα πρώτα μελήματά του ο λαός μας είχε την ανέγερση αυτής της εκκλησίας της Ευαγγελιστρίας. Την έ-

χτισε ο ίδιος προσωπικά γιατί πίστευε, την επροίκισε με τα τιμαλφή των γυναικών του, τη βάπτισε με το όνομα της ελπίδας και μέχρι σήμερα την έχει και θα την έχει καμάρι του και στολίδι του. Από αυτήν παίρνει την πρώτη ευλογία της ζωής και από αυτή οδηγείται στην τελευταία του κατοικία.

Για μας τους Μικρασιάτες, πρόσφυγες, η ψυχή μας είναι γεμάτη από την εκκλησιά, από το προοδευτικό πνεύμα της δημιουργίας, από τη ζεϊδωρηπνοή της ελευθερίας, από τους αγώνες για τη δημοκρατία και την παγκόσμια ειρήνη. Αυτοί είμαστε οι πρόσφυγες της Ιωνίας και μαζί μας και οι άλλοι του Πόντου, της Ανατ. Θράκης και Ρωμυλίας. Όλοι μαζί αδελφωμένοι εμείς και οι εντόπιοι κάτοικοι αυτής της πόλης αναλαμβάνομε κοινούς αγώνες, ζούμε τις κοινές τύχες μας και παρά τις δυσκολίες που υπάρχουν, προσπαθούμε να προκόψουμε, να μεγαλοουργήσουμε.

Ευλογήστε και ευχηθείτε για μας. Ως δήμαρχος της πόλης αυτής μαζί με τα μέλη του δημοτικού συμβουλίου και όλους τους δημότες Σας υποδεχόμαστε με χαρά και σεβασμό και Σας παρουσιάζουμε με καμάρι τις επιδόσεις μας τις πολιτιστικές, τις θρησκευτικές, τις κοινωνικές, τις ανθρωπιστικές. Επιτρέψατέ μου να Σας ευχηθώ μακροζωϊα, με υγεία και

**Ο Πατριάρχης Δημήτριος Α΄ υπογράφει επί της Αγίας Τράπεζας της Ευαγγελιστρίας το Ιερόν Ευαγγέλιον.
(Φωτ. από φυλλάδιο της Ιερας Μητροπόλεως Δημητριάδος, προσφορά π. Θωμά Συνοδικού)**

δύναμη για το καλό όλης της Ορθοδοξίας και του Ελληνισμού και να Σας προσφέρω εκ μέρους του δημοτικού συμβουλίου και εμού προσωπικώς το χρυσούν αυτό μετάλλιον, το οποίο αποτελεί την ανωτάτην τιμητικήν διάκριση της πόλεώς μας εις ένδειξη σεβασμού βαθυτάτου και τιμής. Καλώς ήλθατε, Παναγιώτατε».

Στην αντιφώνησή του ο Παναγιώτατος τόνισε:

« Σας ευχαριστώ όλους σας και σας ευλογώ μ' όλη μου την καρδιά. Εύχομαι να συνεχίσετε την εκπολιτιστική σας πρόοδο και ο Θεός πάντοτε να είναι μαζί σας. Αμήν».

Στη συνέχεια τελέστηκε εντός του ναού 15λεπτη δέηση με βυζαντινή μεγαλοπρέπεια κατά την οποία μίλησε ο Πρωτοσύγκελος της Ιεράς Μητρόπολης Θωμάς Συνοδινός, ο οποίος είπε τα εξής :

«Παναγιώτατε Δέσποτα

Η ενορία της Ευαγγελιστρίας, την οποίαν εκπροσωπώ, καθυποβάλλει προς την Υμετέραν Παναγιότητα, τα βαθύτατα αυτής σεβάσματα και εξαιτείται τας θεοπειθείς Υμών ευχάς και ευλογίας. Διά την υψίστην τιμήν που μας επεφυλάξατε να μας επισκεφθήτε σήμερα Σας ευχαριστούμεν ευγνωμονούντες. Αισθανόμεθα την ανάγκην να επαναλάβω τους λόγους του Αμερικανού Προέδρου με τους οποίους Σας εχακτήρισε προ δύο περίπου μηνών: «Είστε – είτε - ένας άγιος άνθρωπος μεγάλης πνευματικότητας, με όραμα και ταπεινοφροσύνη, ένας ευγενής και ακούραστος προσκυνητής». Οι λόγοι αυτοί εκφράζουν και ημάς, και προσθέτομεν με υϊκή αφοσίωσιν: «Είστε ένας μοναδικός Πατέρας, ένα γλυκός διδάσκαλος της καλωσύνης και της αγάπης». Η ενορία μας, Παναγιώτατε, συντίθεται από το προσφυγικό στοιχείο της

Η ψηφιδωτή αναμνηστική επιγραφή για την επίσκεψη του Πατριάρχου έξω από τον ναό της Ευαγγελιστρίας.

Τοποθετήθηκε στις 20-11-1994. (Φωτ. προσφορά π. Θωμά Συνοδινού).

Μ. Ασίας. Εις το Μουσείον μας προτίθενται αι ιεραί εικόνες και τα άλλα παλλάδια της πίστεώς μας ,που οι πρόσφυγες εκείνοι μετέφερον εδώ διωκόμενοι και γυμνητεύοντες. Ο μεγαλοπρεπής αυτός Ιερός Ναός είναι έργον της ευσεβείας των. Και η εκ μέρους των βίωσις της εκκλησιαστικής ζωής η έμπρακτος απόδειξις της ευλαβείας των...»

Ανταπαντώντας ο Πατριάρχης είπε:

« Η Ευαγγελίστρια συνεκάλεσε εδώ όλους μας, Ιεράρχας, ιερών κλήρον, πολιτικούς και δημοτικούς και λοιπούς άρχοντες, ευσεβή λαόν του Θεού και τον Πατριάρχη, ο οποίος ήλθε διά να ευλογήση, τους κρίμασιν, οισ οΐδε Κύριος, ξερριζωμένους από τας προγονικάς των εστίας ομαίμονας και ομοθρήσκους και τα έργα των χειρών των και τον φιλόξενον αυτόν τόπον, ο οποίος τους εδέχθη και τους εβοήθησε να μεγαλουργήσουν και πάλιν με την ευσέβειάν των και με την εργατικότητα των. Δόξα τω Θεώ πάντων ένεκεν... Σας συγχαίρομεν, σας ευχαριστούμεν και σας ευλογούμεν».

Από τους κληρικούς του ιερού ναού της Μεταμόρφωσης επιδόθηκε στον Πατριάρχη ειδικά φιλοτεχνημένη εικόνα τεράστια σε μέγεθος, που παρουσιάζει τους τοπικούς Αγίους. Επακολούθησε δεξίωση ,όπου εκπρόσωποι των φορέων του Βόλου προσέφεραν δώρα στον Πατριάρχη Δημήτριον. Αργά το απόγευμα ο προκαθήμενος αναχώρησε για τα Μετέωρα.

Ο Πατριάρχης πριν φύγει από τον ναό της Ευαγγελίστριας απεκάλυψε ενεπίγραφη επινικελωμένη αναμνηστική πλακέτα, που τοποθετήθηκε στον αριστερό κίονα της δυτικής εισόδου (κυρίας), στην οποία αναγράφονται τα εξής:

Σήμα ευκλεούς επισκέψεως

Τον πανίερον τούτον δόμον της Θεομήτορος σέμνωμα των εξ Ιωνίας προσφύγων και καταφύγιον, επεσκέψατο ευλογών το εσπέρας της 28ης Σεπτεμβρίου 1990 ο Οικουμενικός Πατριάρχης Δημήτριος Α΄ της ενορίας απάσης υποδεξαμένης αυτόν εν χαρά, υπογράψαντα εις πίστωσιν ιδίαις αυτού χερσίν το επί της Αγίας Τραπέζης ιερών Ευαγγέλιον και ευχηθέντα υπέρ ειρήνης του σύμπαντος κόσμου. Ταύτα δ' εγένετο αρχιερατεύοντος Χριστοδούλου επί πρωθιερέως π. Θωμά Συνοδινού του Αμοργίνου¹⁵⁸

¹⁵⁸ Ακριβώς παρόμοια ψηφιδωτή αναμνηστική ενθύμηση εντοιχίστηκε και έξω από τον ναό στις 20 Νοεμβρίου 1994, με την προσθήκη στο τέλος: «και συνιερατευόντων των πρωτοπρεσβυτέρων Κωνσταντίνου Γεραμπίνη και Κωνσταντίνου Αυγέρη» (βλπ.φώτ. σελ. 392)..

Η ψηφιδωτή σύνθεση που απεικονίζει την επίσκεψη του Πατριάρχη Δημητρίου Α΄ στην Ευαγγελίστρια και η υποδοχή από τις εκκλησιαστικές αρχές και τον λαό. Έργο του μαΐστορος Παύλου Σαρφατή. Αποκαλύφθηκε στις 20 Νοεμβρίου 1994.

Την Κυριακή 20 Νοεμβρίου 1994 σε ανάμνηση τεσσάρων χρόνων από την επίσκεψη του Οικουμενικού Πατριάρχη Δημητρίου Α΄ (28-09-1990) και τριών χρόνων από την εκδημία του (02-10-1991), στην Ευαγγελίστρια τελέστηκε πολυαρχερατικό μνημόσυνο και αποκαλύφτηκε ψηφιδωτή σύνθεση έξω από τον ναό, στη βάση του καμπαναριού, που απεικονίζει την επίσκεψη του Πατριάρχη στην Ευαγγελίστρια και την υποδοχή του από τις εκκλησιαστικές αρχές του τόπου και τον λαό.

Τιμές στους Μικρασιάτες Εθνο-ιερομάρτυρες της Μικρασιατικής Καταστροφής του 1922

Οι κάτοικοι της Νέας Ιωνίας αισθάνονται την υποχρέωση να τιμήσουν τους Μικρασιάτες Εθνο-ιερομάρτυρες μητροπολίτες Σμύρνης Χρυσόστομο, Κυδωνιών Γρηγόριο, Μοσχονησίων Αμβρόσιο, Ζήλων Ευθύμιο, Ικονίου Προκόπιο και πλήθος κληρικών και λαϊκών, που σφαγιάστηκαν κατά την Μικρασιατική Τραγωδία του '22. Γι' αυτό στην Ευαγγελίστρια διοργανώνονται ειδικές τελετές και εκδηλώσεις. Στην εφημερίδα «ΘΕΣΣΑΛΙΑ», Σάββατο 12 Σεπτεμβρίου 1992 διαβάζουμε:

**Σήμερα και αύριο
ΤΙΜΩΝΤΑΙ ΩΣ ΑΓΙΟΙ ΕΘΝΟ-ΙΕΡΟΜΑΡΤΥΡΕΣ**

Σήμερα και αύριο τελούνται στην Ευαγγελίστρια Νέας Ιωνίας εορταστικές εκδηλώσεις για να τιμηθούν ως άγιοι οι Εθνο-ιερομάρτυρες Μητροπολίτης Σμύρνης Χρυσόστομος και οι άλλοι ιεράρχες και κληρικοί καθώς και οι λαϊκοί θύματα της Μικρασιατικής Τραγωδίας ¹⁵⁹.

Την απόφαση έλαβε ο Σεβ. Μητροπολίτης Δημητριάδος κ. Χριστόδουλος, κρίνοντας με τα ορθόδοξα κριτήρια ότι συντρέχουν όλες οι προϋποθέσεις για την καθιέρωση της μνήμης των αιδίων μαρτύρων Πίστεως και Πατρίδος. Έτσι για πρώτη φορά ύστερα από 70 χρόνια με επίκεντρο τον ιερό ναό της Ευαγγελίστριας Νέας Ιωνίας θα λάβουν χώρα ειδικά προγραμματισμένες από την Ιερά Μητρόπολη τιμητικές εκδηλώσεις. Σύμφωνα με το πρόγραμμα... («ΘΕΣΣΑΛΙΑ», Κυριακή 13 Σεπτεμβρίου 1992)

Στην Ευαγγελίστρια η εικόνα με τους Αγίους Σμύρνης Χρυσόστομο, Κυδωνιών Γρηγόριο, Μοσχονησίον Αμβρόσιο, Ζήλων Ευθύμιο και Ικονίου Προκόπιο, «διά χειρός Ζαχαρία Καραφέργια»

¹⁵⁹. «Η Διαρκής Ιερά Σύνοδος της Εκκλησίας της Ελλάδος, της 136ης Συνοδικής Περιόδου (01-09-92 μέχρι 31-08-93, στη συνεδρίαση της 4ης πάσης Ελλάδος κ. Σεραφείμ, με ομόφωνη απόφασή της ανακήρυξε ως Αγίους της Εκκλησίας μας τους παραπάνω μητροπολίτες καθώς και τους κληρικούς και λαϊκούς που μαρτύρησαν από τους Τούρκους το 1922 » (Νίκος Βικέτος, *Η αγιότητα του Χρυσόστομου Σμύρνης*, Εκδόσεις «Ενώσεως Σμυρναίων», Αθήνα 1993, σ.11).

Η αναθηματική παράσταση των εθνο-ιερομαρτύρων του 1922. (Έργο Μ. Παπαδάκη, 1922).

Η «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» της Κυριακής, 13 Σεπτεμβρίου 1992, δεν έγραψε τίποτα, γιατί οι εκδηλώσεις τελείωσαν αργά το Σάββατο βράδυ. Είχε, όμως, ένα άρθρο σχετικά με τους τιμωμένους Εθνο-ιερομάρτυρες την Παρασκευή (11-09-1992), ως προαγγελία με τίτλο «Εθνομάρτυρες κληρικοί» του συγγραφέα του παρόντος βιβλίου. Μετά τις εκδηλώσεις διαβάζουμε στη «ΘΕΣΣΑΛΙΑ» της Τρίτης 15 Σεπτεμβρίου 1992:

***Λαμπρές εκδηλώσεις στην Ευαγγελίστρια Νέας Ιωνίας
ΤΙΜΗΘΗΚΑΝ ΟΙ ΕΘΝΟ-ΙΕΡΟΜΑΡΤΥΡΕΣ
ΤΗΣ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΗΣ ΤΡΑΓΩΔΙΑΣ***

Οι Εθνο-ιερομάρτυρες, που θυσιάστηκαν κατά την μικρασιατική τραγωδία, τιμήθηκαν από την Ιερά Μητρόπολη Δημητριάδος. Οι λαμπρές εκδηλώσεις έγιναν στο ναό της Ευαγγελίστριας Νέας Ιωνίας. Το Σάββατο το βράδυ ετελέσθη πανηγυρικός εσπερινός εις τον οποίον παρέστη ο Μητροπολίτης μας κ. Χριστόδουλος και χοροστάτησε ο Επίσκοπος Μελόης (ΗΠΑ) κ. Φιλόθεος. Στη συνέχεια πραγματοποιήθηκε «εόρτιος φιλομαρτύρων σύναξις» την οποίαν προσφώνησε ο αιδεσιμολογιώτατος πρωτοπρεσβύτερος πατήρ Θωμάς Συνοδινός. Ακολούθως χαιρέτισαν την εκδήλωση ο Πρόεδρος της Ενώσεως Σμυρναίων Αθηνών κ. Τάκης Βεζυργιάννης και ο δήμαρχος Νέας Ιωνίας κ. Στεφ. Φούσκης. Κεντρικός

Στην Ευαγγελίστρια η εικόνα των εθνο-ιερομαρτύρων της Μικρασιατικής Τραγωδίας του 1922 «διά χειρός Ζαχαρία Καραφέγγια».

ομιλητής ήταν ο φιλόλογος, συγγραφέας και ιστορικός κ. Σαράντος Καργάκος, ο οποίος αναφέρθηκε αναλυτικά στον Εθνο-ιερομάρτυρα Χρυσόστομο, τον οποίον χαρακτήρισε «Περίβλεπτον» και με πλήθος σημαντικών στοιχείων κατέδειξε ότι όλη η ζωή του Χρυσοστόμου υπήρξε πλήρης αγιότητας και η πορεία του προς το πάθος και η θυσία ήταν εκούσια και συνειδητή. Μετά ο σύλλογος ιεροψαλτών του Βόλου παρουσίασε συναυλία βυζαντινής μουσικής υπό τη διεύθυνση του πρωτοψάλτη κ. Ζάχου Νικολέρη, ενώ διάφοροι σύλλογοι τραγούδησαν και χόρεψαν μικρασιάτικα τραγούδια και χορούς.

Την Κυριακή τελέσθη αρχιερατική θεία λειτουργία από τον Μητροπολίτην κ.κ. Χριστόδουλον, ο οποίος και μίλησε λέγοντας μεταξύ άλλων ότι μοναδικός δρόμος για τη θέωση και τη σωτηρία μας είναι αυτός, που υπέδειξε με τη ζωή του και το μαρτύριό του ο Χρυσόστομος, που θυσίασε τη ζωή του για το Χριστό την πίστη την αγία και της πατρίδος την ελευθερία.

Στη συνέχεια έγινε λιτανεία των νέων εικόνων που παριστούν τους ιερομάρτυρες, αποκάλυψη αναθηματικής παραστάσεως των

1994. Ο Ιερός Ναός της Ευαγγελίστριας σήμερα.

ιερομαρτύρων, που φιλοτέχνησε ο γλύπτης Αθηνών κ. Μιχ. Παπαδάκης και κατέβαλεν την αξία της ο κ. Σωτήριος Παπαγιάννης.

Επίσης έγιναν τα επίσημα εγκαίνια του εκκλησιαστικού μουσείου του ιερού ναού Ευαγγελιστρίας στο οποίο εκτίθενται ενθυμήματα από τη Μικρά Ασία, τα οποία πρόσφεραν πολίτες της περιοχής και για το οποίο ξεχωριστή υπήρξε η φροντίδα του ακάματου π. Θωμά Συνοδινού και η λειτουργία του οποίου πρέπει ν' αποτελέσει αφορμή μελέτης της ιστορίας μας και βαθύτατου εθνικού προβληματισμού για το μέλλον του τόπου μας, που μπορεί να είναι ελπιδοφόρο.

Τις όλες εκδηλώσεις παρακολούθησαν ο Νομάρχης Μαγνησίας κ. Θ. Μερτζάνης, ο δ/τής της δης ΤΑΧΥΠ Ταξίαρχος Θ. Σταφυλλάς, ο Δ/τής της ΙΙΙ Π.Μ. σμήναρχος Δ. Σκουργιάς, ο δήμαρχος Νέας Ιωνίας κ. Στέφ. Φούσκης που εβοήθησε τα μέγιστα δια την επιτυχία των εκδηλώσεων...

Ο Ναός σήμερα

Η αγιογράφηση του ναού άρχισε το 1969 από τον ζωγράφο Απόστολο Φιλίππου, που αγιογράφησε μόνο την Πλατυτέρα, το ιερό και τον

Παντοκράτορα, γιατί πέθανε ξαφνικά το 1972. Η αγιογράφηση συνεχίστηκε το 1974 από τον αγιογράφο Ζαχαρία Καραφέργια σε όλο τον ναό. Το ξυλόγλυπτο τέμπλο του ιερού κατασκευάστηκε το 1968 από την ΕΥΛΟΓΛΥΠΤΙΚΗ Ο.Ε., που την αποτελούσαν μια ομάδα από ξυλογλύπτες της Νέας Ιωνίας οι: Κυριάκος Κιουφετζόγλου, Κων/ντος Μόμπιλος, οι αδελφοί Χρήστος και Γιώργος Φραγγούλης και ο Στυλιανός Μπλάνας.

Σήμερα στον ναό υπηρετούν οι ιερείς: Πρωτοπρεσβύτερος π. Θωμάς Συνοδινός, π. Κων/νος Γεραμπίνης από το 1945 μέχρι σήμερα - πλην της 10ετίας 1970-80, που ήταν στην Αγ. Βαρβάρα -, π. Κων/νος Αυγέρης και ο διάκονος Απόστολος Ντόκος.

Επίτροποι: Δημ. Γκαραγκάνης, Κ. Διαμαντής, Ευαγ. Τζανέτος, Απ. Παναγιωτίδης.

Νεωκόρος: Σταυρούλα Κωνσταντίνου

Ιεροψάλτες: Κυριαζής Νικολέρης από το 1989 μέχρι σήμερα (Καθηγητής Βυζαντινής μουσικής, χοράρχης), Ελευθέριος Ζήτης από το 1970 μέχρι σήμερα.

Σε προηγούμενα χρόνια, από τότε που ιδρύθηκε ο ναός (1926), υπηρέτησαν επί πολύ χρόνο οι ιεροψάλτες: Σωτήρης Μεϊμάρογλου (μέχρι το 1944), Χατζηνικολάου Δημήτριος (μέχρι το 1935), Ντίνος Πάντας (μέχρι το 1938), Αριστείδης Παπαδόπουλος (1938-1952, 14 χρόνια), Δημήτριος Γιάκος (1944-1967, 23 χρόνια), Γεώργιος Αγγελόπουλος (1952-1970, 18 χρόνια), Γεώρ. Χατζημάρκος (α)1964- 1975, 11 χρόνια), Μιχ. Μελέτης (1975-1980, 5 χρόνια), Γεώρ. Χατζημάρκος (β)1981-1989, 8 χρόνια).

ΟΙ ΑΛΛΕΣ ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΑΓΙΩΝ ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ ΚΑΙ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ

Στον νάρθηκα της εκκλησίας είναι εντοιχισμένη μαρμαρίνη αναμνηστική πλάκα που γράφει:

«Ο ΠΑΝΣΕΠΤΟΣ ΟΥΤΟΣ ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ ΚΑΙ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ ΕΘΕΜΕΛΙΩΘΗ ΥΠΟ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΣ κ.κ. ΗΛΙΑ ΕΝ ΕΤΕΙ ΣΩΤΗΡΙΩ 1970 ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΚΑΛΛΟΣ ΑΧΘΕΙΣ ΕΝΕΚΑΙΝΙΑΣΘΗ ΥΠΟ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΣ ΚΑΙ ΑΛΜΥΡΟΥ κ.κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΤΗΝ 30-10-1983. ΣΥΝΕΒΑΛΛΟΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΝΕΓΕΡΣΙΝ ΤΟΥ: ΙΕΡΕΙΣ: ΠΡΩΤ. ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΠΑΣ, ΙΕΡΕΥΣ ΝΙΚ. ΠΑΓΩΝΑΡΗΣ, ΠΡΩΤ. ΜΙΧ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ, ΠΡΩΤ. ΚΩΝ. ΓΕΡΑΜΠΙΝΗΣ,

ΙΕΡΕΥΣ ΠΕΤΡ. ΚΑΪΜΑΚΑΜΗΣ. ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΙ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ: Η. ΤΣΑΡΔΑΚΑΣ, Γ. ΛΟΥΚΙΑΗΣ, Ι. ΦΛΕΓΓΑΣ, Σ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ. ΕΡΑΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ: Α. ΚΑΖΗΛΑΣ, Ε. ΝΟΤΑΡΑΣ, Α. ΜΑΤΖΙΡΗΣ, Β. ΚΑΠΛΑΝΗΣ, Α. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ, Α. ΚΑΛΛΙΑΡΑΣ, Β. ΜΕΤΑΦΤΣΗΣ, Κ. ΚΟΥΝΤΡΙΑΣ, Α. ΣΑΚΑΛΑΚΗΣ, Α. ΜΠΑΛΤΑΤΖΗΣ. ΠΡΟΣΕΦΕΡΟΝ ΔΙΑ ΤΗΝ ΑΝΕΓΕΡΣΙΝ ΤΟΥ ΕΥΣΕΒΕΙΣ ΕΝΟΡΙΤΑΙ ΑΝΔΡΕΣ ΚΑΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΛΗΘΟΣ ΑΛΛΩΝ ΠΙΣΤΩΝ ΕΠΩΝΥΜΟΙ ΚΑΙ ΑΝΩΝΥΜΟΙ ΟΥΣ ΚΥΡΙΟΣ Ο ΘΕΟΣ ΟΙΔΕΝ ΕΝ ΤΗ ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΑΥΤΟΥ ΕΙΣ ΑΙΩΝΑΣ ΑΙΩΝΩΝ.

Σήμερα είναι: ιερέυς Νικόλαος Παγωνάρης και εκκλησιαστικό συμβούλιο οι: Νικ. Βαλαχής, Αλέξ. Καζήλας, Αθαν. Λάζος και Αλέξ. Σκοτεινιώτης.

Νεωκόρος: Ελένη Κατσαρού.

Ιεροψάλτες: Πέτρος Μπλάνας, Δημ. Μανώλης.

Τέμπλο ξυλόγλυπτο: κατασκευή Σωτήριος Καραμάλης από τα Τρίκαλα, 1979.

Αγιογράφηση: Ευάγγελος Παπαπέτρου από το 1980.

Πανηγυρίζει στις 4 Δεκεμβρίου και τους δύο Αγίους (Άγιο Ιωάννη Δαμασκηνό και Αγία Βαρβάρα).

Το ημιυπόγειο του ναού είναι ναός αφιερωμένος εις την Αγία Σοφία και τα τέκνα της Αγάπη, Πίστη και Ελπίδα.

**ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΠΡΩΤΟΚΟΥΡΥΦΑΙΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ
ΠΕΤΡΟΥ ΚΑΙ ΠΑΥΛΟΥ**

Στο νάρθηκα της εκκλησίας είναι εντοιχισμένη μαρμάρινη αναμνηστική πλάκα που γράφει:

**Ο ΠΑΝΣΕΠΤΟΣ ΟΥΤΟΣ ΝΑΟΣ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΕΝΔΟΞΩΝ
ΠΡΩΤΟΚΟΥΡΥΦΑΙΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ ΠΕΤΡΟΥ ΚΑΙ ΠΑΥΛΟΥ ΝΕΑΣ
ΙΩΝΙΑΣ ΒΟΛΟΥ ΕΘΕΜΕΛΙΩΘΗ ΜΕΝ ΤΗΝ 18ην ΜΑΪΟΥ 1974 ΥΠΟ
ΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΣ κ.κ. ΗΛΙΑ ΕΙΣ ΤΟ ΠΑΡΟΝ
ΔΕ ΑΧΘΕΙΣ ΚΑΛΛΟΣ ΕΝΕΚΑΙΝΙΑΣΘΗ ΤΗΝ 18ην ΜΑΪΟΥ 1986 ΥΠΟ
ΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΣ κ.κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ
ΠΟΛΛΩΝ ΤΕ ΕΦΗΜΕΡΙΩΝ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ
ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΩΝ ΚΑΤΑ ΚΑΙΡΟΥΣ ΕΡΑΝΙΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ
ΑΝΔΡΩΝ ΚΑΙ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΤΟΥ ΛΑΟΥ ΣΥΝΔΡΑΜΟΝΤΩΝ
ΑΝΙΔΙΟΤΕΛΩΣ ΚΑΙ ΔΙΑ ΠΟΙΚΙΛΩΝ ΜΕΣΣΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΝΕΓΕΡΣΙΝ
ΑΥΤΟΥ ΟΥΣ ΚΥΡΙΟΣ ΤΑΙΣ ΠΡΕΣΒΕΙΑΙΣ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ
ΔΙΑΦΥΛΑΤΤΟΙ ΕΝ ΕΥΛΟΓΙΑΙΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΟΥΡΑΝΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ
ΑΥΤΟΥ ΚΑΤΑΞΙΟΙ.**

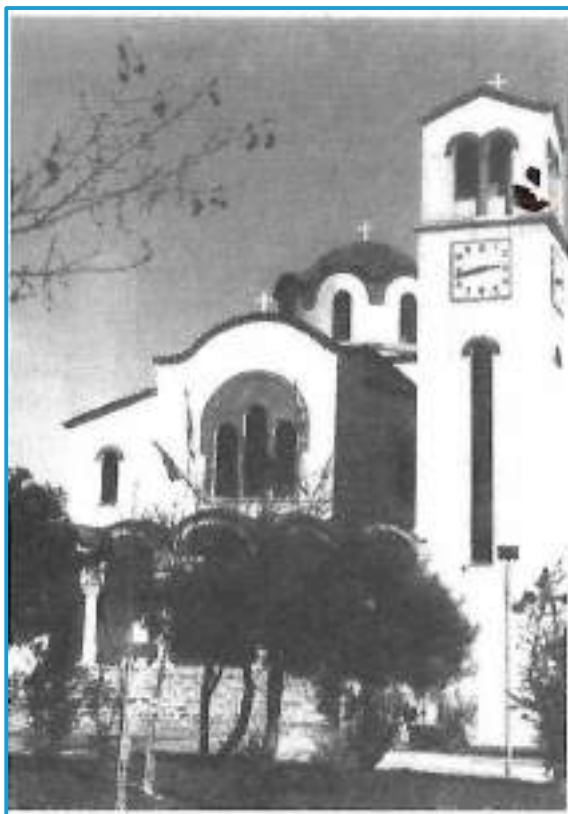
Πριν ν' ανεγερθεί ο ναός αυτός λειτουργούσε σε παράπηγμα.

Το 1958 αναγνωρίστηκε σε ενορία με πρώτο ιερέα τον π. Παναγιώτη Γεραμπίνη.

Αρχιτέκτονες που έκαναν τη μελέτη και επίβλεψη δωρεάν: Πέτρος Παπαπαναγιώτου, Τάκης Παπαπαναγιώτου.

Ιερείς που υπηρετούν σήμερα: Χρήστος Τσιάπρας, Νικόλαος Αθανασίου.

Εκκλησιαστικό συμβούλιο: Κων/τίνος Ζυγούρας, Ιωάννης Καραμανλής, Ζαχαρίας Κοντογιάννης, Δημήτριος Μπιλιούρης.

Ιεροψάλτες: Στυλιανός Τσολάκης, Γεώργιος Κροτόπουλος
 Ξυλόγλυπτο τέμπλο: Ξυλογλυπτική Ο.Ε. (Κιουφετζόγλου Κυρ.,
 Μόμπιλος Κων., Μπλάνας Στυλ., Φραγκούλης Γεώργ., Φραγκούλης
 Χρησ.). Αγιογράφηση του ναού: Ελευθέριος Καραγιάννης (τελείωσε το
 ιερό Βήμα μέχρι σήμερα). Πανήγυρη του ναού: 29 Ιουνίου.

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΑΓΙΟΥ ΣΠΥΡΙΔΩΝΑ

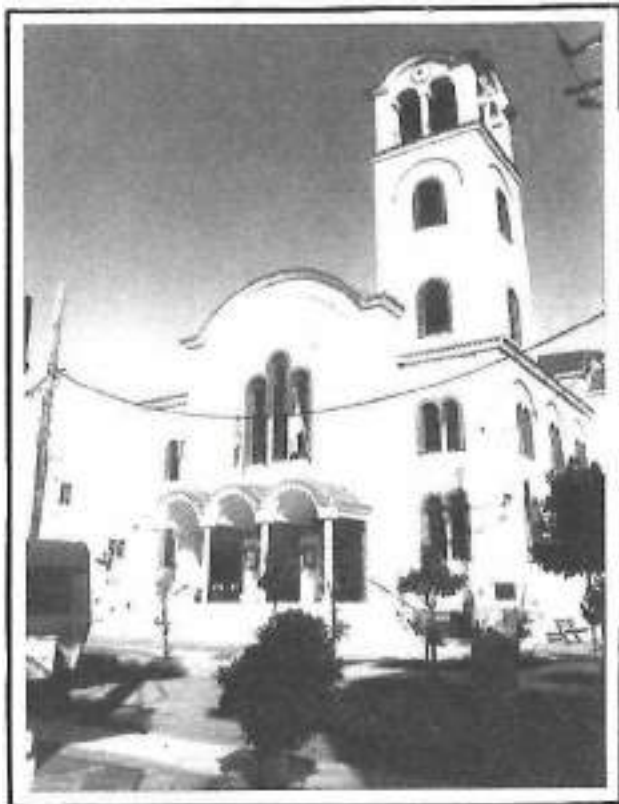
Δεν υπάρχει αναμνηστική στήλη στον νάρθηκα. Εντός του Ιερού μόνον σε
 εντοιχισμένη μικρή πλάκα αναγράφονται τα παρακάτω :

**«ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΑΓΙΟΥ ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΕΘΕΜΕΛΙΩΘΗ ΤΗΝ 16-03 -1980
 ΥΠΟ ΤΟΥ ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ
 ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΣ κ.κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ»**

Αυτή η θεμελίωση αναφέρεται στον άνω ναό. Η θεμελίωση όμως του όλου
 οικοδομήματος έγινε στις
 12 Δεκεμβρίου 1978 και η
 έναρξη των εργασιών στις
 30 Απριλίου 1979. Τα
 εγκαίνια του ναού έγιναν
 στις 8 Αυγούστου 1993
 από τον Μητροπολίτη κ.
 Χριστόδουλο.

Ιερείς από τα θεμέλια και
 μετά: Λεωνίδας Μιχαλό-
 πουλος, Αθαν. Ντάσιος,
 Χρήσ. Τσότρας, Αθαν.
 Μπαντέλιας, Δημήτρης
 Βουτσελάς. Σήμερα είναι
 ιερείς: Λεωνίδας Μιχαλό-
 πουλος, Δημ. Βουτσελάς.
 Εκκλησιαστικοί επίτροποι
 από το 1978 μέχρι 1992:

Νικ. Ταταριώτης (5/διε-
 τίες), Κων. Μίχος (4),
 Δημ. Τσουκάλης (2), Βασ.
 Γκαραγκούνης (1), Αθαν.
 Μπαμπαλής (1), Δημ.
 Ζέρβας (2), Ευάγ. Κουλάκογλου, Κων. Δημητριάδης (1), Βασ. Λάμπρου (1)
 και Χρυσ. Σοφάκης (1). Σήμερα επίτροποι είναι: Νικ. Ταταριώτης, Δημ.

Ζέρβας, Κων. Φωτόπουλος, Αβραάμ Πολυχρονίδης.

Στην Ερανική Επιτροπή συμμετείχαν από το 1978 μέχρι σήμερα 50 ενορίτες. Από αυτούς πάνω από μία φορά συμμετείχαν οι: Κων. Μίχος (5), Νικ. Ταταριώτης (5), Παναγιώτα Παταπίου (4), Ευάγγελος Ρήγας (3), Ευάγ. Κουλάκογλου (3), Ευανθία Χοχού (2), Ρίτα Μυλωνά (2), Αντιγόνη Γκάτση (2), Αθαν. Μπαμπαλής (2), Βασ. Λάμπρου (2).

Ιεροψάλτες: Δημ. Καφίδας, Αποστ. Καραποστόλης. Νεωκόρος: Σοφία Ζιώγκα. Ευλόγλυπτα: Αφοί Φραγκούλη. Αγιογράφιση: Βασ. Φαρμάκης από το 1992 (μέχρι σήμερα: Πλατυτέρα, Ιερό και ο τρούλος με τον Παντοκράτορα). Αρχιτέκτονας – Μηχανικός: Τάκης Παπαπαναγιώτου (δωρεάν). Πριν ν' ανεγερθεί ο ναός αυτός, λειτουργούσε για πολλά χρόνια σε παράπηγμα. Πανηγυρίζει στις 12 Δεκεμβρίου.

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΑΓΙΟΥ ΝΕΚΤΑΡΙΟΥ

Δεν υπάρχει αναμνηστική στήλη για το ιστορικό της ανέγερσής του. Σχετικές πληροφορίες μας έδωσε ο Προϊστάμενος του ναού π. Δημοσθένης Φουτζόπουλος.

Τα θυρανοίξια του υπογείου ιερού ναού έγιναν στις 24 Απριλίου 1983.(Σήμερα χρησιμοποιείται ως Πνευματικό Κέντρο του ναού).

Τα θυρανοίξια του νέου ιερού ναού (άνω) έγιναν στις 18-04-1992, από τον μητροπολίτη κ. Χριστόδουλο, το Σάββατο του Λαζάρου.

Αναγνωρίστηκε ως ενοριακός ναός με το ΦΕΚ 284/27-10-1976 τεύχος Α΄.

Η οικοδόμηση του ναού τελείωσε και αρχίζει η εσωτερική διακόσμηση.

Πολιτικός Μηχανικός που επέβλεψε την εκτέλεση των σχεδίων του Ο.Δ.Δ.Ε.Π. ήταν ο Απόλλων Στρατηγόπουλος (δωρεάν).

Ιερείς που υπηρέτησαν κατά καιρούς: Ευάγγελος Παπαχρήστος, Σταύρος Κωστήμπας, Νικ. Καϊμακάμης και από τις 14-1-1982

ο Δημοσθένης Φουτζόπουλος.

Σήμερα υπηρετούν στον ναό: Ιερέας ο π. Δημοσθένης Φουτζόπουλος

Επίτροποι: Νικ. Ζαμιλούδης, Βασ. Ζάμπος, Πρόδρομος Κουλαξής, Δημ. Μπέκος.

Ιεροψάλτες: Δημήτριος Νταφέκας, Τιμολέων Σκουφογιάννης

Ερανικές Επιτροπές κατά καιρούς: 1η από 8-10-1978 με 24 μέλη, 2η από 7-12-1983 με 21 μέλη, 3η από 31-12-1989 με 15 μέλη. Πριν ν' ανεγερθεί ο ναός υπήρχε ναός- παράπηγμα. Πανηγυρίζει 3 Σεπτεμβρίου (Ανακομιδή λειψάνων του Αγίου) και 9 Νοεμβρίου (Κοίμηση του Αγίου Νεκταρίου).

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΑΓΙΟΥ ΜΟΔΕΣΤΟΥ ΜΕΛΙΣΣΑΤΙΚΩΝ

(Τα Μελισσάτικα είναι οικισμός του Δήμου Νέας Ιωνίας)

Έξω στο νάρθηκα δεξιά από τη νότια θύρα είναι χαραγμένη σε μια πέτρα του τοίχου μια χρονολογία: 1876. Πρέπει να είναι το έτος ανέγερσης του ναού.

Σε παλιά φωτογραφία βρήκαμε σημείωση στο πίσω μέρος που γράφει: «Έτος 1930. Εκτελεσθέντα έργα: 1) Πλακόστρωσις δαπέδου Ιερού ναού. 2) Κατασκευή λιθοκτίστου πλατείας σχολείου. 3) Μεταφορά θρησκευτικής

πανηγύρεως την Κυριακή των Μυροφόρων λόγω χειμώνος». Από τότε ο ναός πανηγυρίζει δύο φορές: Στις 18 Δεκεμβρίου, που τιμάται η μνήμη του Αγίου Μοδέστου, γίνεται μόνο θρησκευτική πανήγυρη (εκκλησιασμό) και την

Κυριακή των Μυροφόρων θρησκευτική, αλλά και λαϊκή πανήγυρη με όργανα κ.λπ.

Η εκκλησιαστική επιτροπή: Ιερέυς Βασίλειος Κατσιρέλος, Απόστολος Βακρατσάς, Ζήσης Σπανομήτρος, Νέστωρ Χαυδατούρης, Σταμάτης Κούντριας.

Σήμερα υπηρετούν στο ναό. Ιερέας ο π. Άγγελος Χειμάρας

Επίτροποι: Χρηστ. Θεοδώρου, Κων. Λούμας, Αντων. Ορκάς, Κων. Πασχάλης.

Ιεροψάλτης: Γεώργιος Καραμπερόπουλος

Νεωκόρος: Μαρία Καλογριά.

Στην πλατεία του ναού υπάρχει Πνευματικό Κέντρο (Διαρρύθμιση καταστημάτων της εκκλησίας).

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΤΟ ΓΕΝΕΣΙΟΝ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΦΥΤΟΚΟΥ

(Το Φυτόκον είναι οικισμός του Δήμου Νέας Ιωνίας)

Ο ναός ήταν από παλιότερα κτισμένος και το 1985 έγινε ριζική ανακαίνιση (σκεπή, νάρθηκας, σουβάτισμα, εξωραϊσμός χώρου). Επίσης ανακαινίστηκε και το λεγόμενο Αρχονταρίκι (Πνευματικό Κέντρο).

Σήμερα επίτροποι είναι: Ιωάν. Πολύζος, Ελένη Κουκιάδου, Αθηνά Πέτση.

Ιερέας σήμερα είναι: π. Πέτρος Καΐμακάμης. Ιεροψάλτης: Αλέκος Τσάντος. Ξυλόγλυπτο τέμπλο: Αδελφοί Φραγκούλη.

Αγιογραφίες σε εικόνες φορητές και του τέμπλου: Μαρία Κουκιάδου.

Πανηγυρίζει, κυρίως, στην εορτή της Μεσοπεντηκοστής (ημέρα Τετάρτη, 25 ημέρες μετά το Πάσχα), όπου την παραμονή (Τρίτη) μεταφέρεται από το μοναστήρι του Αγίου Γερασίμου Μακρινίτσας (με πορεία από το μονοπάτι) η αγία Κάρα και η ιερά εικόνα του Αγίου Γερασίμου και παραμένει στον ναό μία ημέρα. Επακολουθεί λαϊκό πανηγύρι. Στις 8 Σεπτεμβρίου (Γενέσιον της Θεοτόκου) γίνεται θρησκευτική πανήγυρη.

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΑΓΙΑΣ ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΒΑΛΑΝΤΟΥ

(Παλαιοημερολογιτών)

Ο ναός χτίστηκε το 1984.

Το κτίσμα είναι απλού ρυθμού.

Βρίσκεται στην οδό Θείρων 11 με Σινώπης.

Είναι μετόχι της μονής Εσφιγμένου του Αγίου Όρους.

Εξυπηρετείται από τον ιερομόναχο π. Σάββα Αντύπα.

Τα ξυλόγλυπτα είναι των εργαστηρίων Ξυλογλυπτική Ο.Ε. και Αφών Φραγκούλη.

Η αγιογράφηση (μόνο του ιερού) έγινε δια χειρός Θεοδώρου Παπαχρήστου.

Πανηγυρίζει στις 28 Ιουλίου με το παλαιό ημερολόγιο (10 Αυγούστου με το νέο).

***

8. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ ΣΤΗ ΝΕΑ ΙΩΝΙΑ ΣΗΜΕΡΑ

Δημοτικά Σχολεία της Νέας Ιωνίας κατά το σχολ. έτος 1993-94

1. 7ο Δ.Σ. Βόλου (πρώην: Α΄ τετρατάξιο προσφυγικό αρρένων Βόλου). Ιδιόκτητο από 1932-33. Μαθητές 220. Διδακτικό προσωπικό 15. ΦΕΚ ίδρυσης 112/14-4-1930 τ. α΄ (ως προσφυγικό: ΦΕΚ 260/21-9-1925, τ. α΄).

Διδακτικό προσωπικό: Νικ. Θεοχάρης (Δ/ντής), Καβάζης Χαράλ. (Υπο/ντής), Δημογιάννης Ιωάν., Αναστασία Βερβέτη, Νικ. Μηλιόρδος, Μελλομ. Καραγεωργίου, Αλεξάν. Καλπούνια, Απ. Δημακόπουλος, Ασημά Τσουρβελούδη, Αγγελική Κουζάκη, Κων/νος Ζέρβας, Αστέριος Κυλινδρής, Νικολέττα Αργυροπούλου (Ειδική τάξη), Μαρία Φατσή (Αγγλικών), Λεων. Ντόβας (Γυμναστής), Κατώνη Αναστασία (για τρεις μήνες).

2. **8ο Δ.Σ. Βόλου** (πρώην: Α΄ τριτάξιο προσφυγικό θηλέων Βόλου). Ιδιόκτητο από 1932-33. Μαθητές 218. Διδακτικό προσωπικό 15. ΦΕΚ ίδρυσης 112/14-4-1930, τ. Α΄ (ως προσφυγικό: ΦΕΚ 260/21-9-1925 τ. Α΄).

Διδακτικό προσωπικό: Σταύρος Λεωνίδας (Δ/ντής), Μαρία Μανουηλίδου, Κων/νος Σούρλας (ειδική τάξη), Δήμος Σουλακούδης, Δήμητρα Ζαραφωνίτου, Αποστολία Μιχαλοπούλου, Αποστολία Γκαραγκάνη, Αρχόντω Ντασούλη, Σουλτάνα Μπουμποδήμου, Μαρία Καρα|σκου, Στρατής Δεμερτζής, Κων/ντίνος Ματζίρης, Ελένη Κωτά, Αχιλλέας Ζήτρας (Γυμναστής), Δέσποινα Καλτουρμίδου (Αγγλικών).

3. **15ο Δ.Σ. Βόλου** (πρώην: Β΄ προσφυγικό μικτόν Βόλου). Ιδιόκτητο από 1964. Μαθητές 284. Διδακτικό προσωπικό 15. ΦΕΚ ίδρυσης 112/14-4-1930 τ.α΄ (ως προσφυγικό ΦΕΚ 4/11-1-1927 τεύχος Α΄)¹⁶⁰ (ΦΕΚ 313/9-9-1932 τεύχος Α΄). Το 1955-56 ξεχωρίζει και αρχίζει δικό του Μαθητολόγιο..

Διδακτικό προσωπικό: Βασ. Λαρυγγάκης¹⁶¹ (Δ/ντής), Δημ. Μουμιακμασίδης (Υποδ/ντής), Ιωάννα Σούφλα, Ελένη Λαγδού, Βασίλ. Χουλιάρá, Ζωή Αγγέλη, Σταυρούλα Καλαμπόκα, Αναστ. Λελενζή, Μαρίνα Κουρτίνα, Χρήσ. Σκάρλας, Αθαν. Πλιάτσικας, Σπ. Παπαχρήστου, Παντελής Μωραΐτης, Εύη Γκούλιου (Αγγλικών), Σπύρος Παγιάτης (Γυμναστής).

4. **20ο Δ.Σ. Βόλου.** Ιδιόκτητο από 1955-56 (από 23-4-56).

Μαθητές 248. Διδακτικό προσωπικό 13. ΦΕΚ ίδρυσης 376/9-11-1940, τ. Α΄. **Διδακτικό προσωπικό:** Χρήστος Ταρκάσης (Διευθυντής), Ελένη Καραϊσκου (Υποδ/ντρια), Καλυψώ Φράγκη, Γεώργιος Ρήγας, Γεωργία Κουβάτα, Δωροθέα Κωνσταντινίδου, Αναστάσιος Γωγούλης, Αικατ. Καραγιάννη, Θωμάη Νικολακάκου, Γεώργιος Δίπλας, Βάιος Τσιούρης, Αντων. Αντωνίου, Δήμητρα Αηδονίδου (Γυμνάστρια).

¹⁶⁰ . Από το 1932-33 το σχολείο αυτό συγχωνεύεται με το 7^ο.

¹⁶¹ .Ο Βασίλειος Λαρυγγάκης τον Μάρτιο του 1994 έγινε Δ/ντής της Διεύθυνσης Α/βάθμιας Εκπαίδευσης.

5. 19ο Δ.Σ. Βόλου . Ιδιόκτητο από 1959-60.

Μαθητές 448. Διδακτικό προσωπικό 20.

Διδακτικό προσωπικό: Θωμάς Χομορίτης (Δ/ντής), Στέφανος Λάζος (Υποδ/ντής), Σοφία Κούντρια, Γεωργία Περπή, Κων/ντίνος Χαντζόπουλος, Σοφία Παναγιωτίδου, Σπύρος Μπένος, Αντώνης Καλλιπολίτης, Μαρία Τσελεπή, Κυριακή Ινεπολόγλου, Μαρία Αγγελάκη, Αργυρώ Παρασκευά, Νίκη Ράπτου, Γιάννα Βουλγαροπούλου, Έμυ Ριζοπούλου, Παναγιώτης Σκουμής, Γαρυφαλλιά Χούσανλη (Αγγλικών), Ευάγγελος Βυζιώτης (Γυμναστής), Καλλιόπη Τζάλλα (Μουσικής), Ιωάννης Τσιτσούλης.

6. 25ο Δ.Σ. Βόλου. Ιδιόκτητο από 1980.

Μαθητές 262. Διδακτικό προσωπικό 15. ΦΕΚ ίδρυσης 30/22-2-1962, τ.ά'.

Διδακτικό προσωπικό: Κων/ντίνος Μόσχος (Διευθυντής), Νικ. Κούτσουρος (Υποδιευθυντής), Μαρία Ταμπακοπούλου, Αθανάσιος Κολοζάκης, Ευάγγελος Ζήκος, Θεοδοσία Ράπτου, Περιστέρα Πρασσά, Γεωργία Τομαρά, Γεωργία Χαραλαμπίδου, Μαρία Υφαντή, Νίκος Κούντριας (Γυμναστής), Κλεοπάτρα Βασιλείου, Ελένη Φουστούκου, Νίκος Σάββας (Ειδική τάξη-παράλληλη), Παναγιώτης Καμπέρης (Αγγλικών).

7. 39ο Δ.Σ. Βόλου συστέγαση με 20^ο.

Μαθητές 125. Διδακτικό προσωπικό 6. ΦΕΚ ίδρυσης 113/13-9-1982, τ. Α'.

Διδακτικό προσωπικό: Σωτήρης Μπακογιάννης (Διευθυντής), Χριστίνα Αραμπατζή, Ζωγραφία Καλιμτζή, Παναγιώτης Πολυχρονίδης, Ουρανία Κυριακού, Σταμάτης Χαρίτος.

8. 37ο Δ.Σ. Βόλου. (Στο κτήριο Σχολών Ταχυρρύθμου Εκπ/σης - Αλιβέρι).

Μαθητές 140. Διδακτικό προσωπικό 9. ΦΕΚ ίδρυσης 190/22-8-79, τ. Α'.

Διδακτικό προσωπικό: Ελένη Γούναρη (Διευθύντρια), Θεόδωρος Ανδρώνης, Νικ. Καλυβάς, Μαριάννα Χατζηαντωνίου, Ελένη Αντωνίου, Αικατ. Τράντου, Αναστασία Ανδρίτσου, Γεράσιμος Τσιμπλούλης, Βασίλειος Χαλκιάς.

9. 35ο Δ.Σ. Βόλου συστέγαση στο 15ο.

Μαθητές 269. Διδακτικό προσωπικό 16.¹⁶²

Διδακτικό προσωπικό: Δημήτριος Δούμος (Δ/ντής), Παναγιώτης Τσιτσιρί-

¹⁶² . Λειτουργία από το σχολικό έτος 1978 – 79.

Το Χρονικό της Νέας Ιωνίας 1924 -1994

γκος (Υποδιευθυντής), Σταυρούλα Μίχου, Αναστάσιος Τσιονάς, Μαλαμώ Δημητρίου, Αικατερίνη Καρεκλά, Ευαγγελία Βέζου (Αγγλικών), Βασίλειος Δίκaros, Δημήτριος Μπάλλος, Δήμητρα Βαρδακάρη, Πολυξένη Γιαντηρίδου, Ολυμπία Μακρή (Γυμνάστρια), Μαρία Δάφνη, Γεώργιος Πάττας, Ελένη Ρίζου, Μαρία Παπαγεωργίου (Ειδική τάξη).

---

10. **31ο Δ.Σ. Βόλου.** Ιδιόκτητο από 1988-89.

Μαθητές 334. Διδακτικό προσωπικό 21¹⁶³.

Διδακτικό προσωπικό: Στέργιος Μπακάλης (Διευθυντής), Βλαδίμηρος Καραγιώργος (Υποδιευθυντής), Κερασία Κορώνη, Αικατερίνη Ζάχου, Πολυξένη Μήτσιου, Κατίνα Καχρή, Αναστάσιος Σελάκης, Αικατερίνη Τσοπουρίδου, Φωτεινή Καλογεροπούλου, Μαρία Βούλγαρη - Κουτσούκου, Αργυρούλα Βοσταντζή, Αθαν. Κωνσταντέλιας, Γεώργ. Καρυώτης, Ευαγγελία Κατσαούνη, Ιωάννης Τσικουντουρίδης, Ζαχαρούλα Σαμαρά, Μαρία Γκιουλάκη, Παντελής Τσιάκαλος, Σπυριδούλα Δανηλοπούλου (Αγγλικών), Ελένη Ράπτου (Γυμνάστρια), Χαρίκλεια Τσαουνίδου (Αγγλικών).

---

11. **29ο Δ.Σ. Βόλου** (Μελισσάτικα). Ιδιόκτητο από 1957.

Μαθητές 59. Διδακτικό προσωπικό 3.

Διδακτικό προσωπικό: Ελευθέριος Μπαλής, Ιωάν. Καλογήρου, Κων/ντία Αϊδινλή

---

12. **30ο Δ.Σ. Βόλου** (Φυτόκον). Ίδρυση 1943. Ιδιόκτητο από 1956.

Μαθητές 9. Διδακτικό προσωπικό 1.

Διδακτικό προσωπικό : Νικόλαος Φιλάρετος

Σύνολο δημοτικών σχολείων 12, διδακτικού προσωπικού 149, μαθητών 2.626. (σχολικό έτος 1993 -94).

***

---

¹⁶³ .Λειτουργία από το σχολικό έτος 1973 - 74.

Η μαθητιώσα νεολαία της Νέας Ιωνίας καταθέτει στεφάνι στο Ηρώο κατά την Εθνική γιορτή της «28^{ης} Οκτωβρίου 1940» (Φωτ. Βασίλη Χαλκιά, 27-10-1994).

Ειδικά Δημοτικά Σχολεία

1. Μέσα στο 35ο Δ.Σ. στεγάζεται το **1ο Ειδικό Σχολείο Βόλου**. Το σχολείο αυτό ιδρύθηκε το 1980-81. Σ' αυτό φοιτούν παιδιά απ' όλη την περιοχή με ειδικές μαθησιακές δυσκολίες. Σήμερα έχει 19 μαθητές.

Διδακτικό προσωπικό: Νίκος Κοντονάτσιος (Δ/ντής), Κώστας Μπλάνας, Γεώρ. Κασιώλας, Άννα Ψαρέα (σχολ. ψυχολόγος), Παναγιώτα Πεταλούδα (κοινων. λειτουργός). Στο χώρο του 35ου Δ.Σ. στεγάζεται από το 1986-87.

2. Μέσα στο ίδρυμα Αγωγής Ανηλίκων Βόλου (κάτω από το Νεκροταφείο) λειτουργεί **Ειδικό Δημοτικό Σχολείο** από το 1973 με μαθητές τροφίμους του ιδρύματος. Σήμερα έχει 16 μαθητές.

Διδακτικό προσωπικό: Βασίλειος Καραμαργιός, Θάλεια Αλεξίου.

Νηπιαγωγεία της Νέας Ιωνίας κατά το σχολ. έτος 1993-94

1. **7ο Νηπιαγωγείο Βόλου**. Ιδιόκτητο (Νηπιακού Επιμελητηρίου Μελά 1958). Μαθητές 29. Διδακτικό προσωπικό 2. Το κτήριο βρίσκεται στην αυλή του 15ου Δ.Σ.

Νηπιαγωγοί: Μακρυγιάννη - Πρασσούλη Γεωργία, Κολλιοπούλου Ελένη.

2. **8ο Νηπιαγωγείο Βόλου.** Ιδιόκτητο. Το κτήριο βρίσκεται στην αυλή του 8ου Δ.Σ.

Μαθητές 45. Διδακτικό προσωπικό 3.

Νηπιαγωγοί: Παππά - Διαλετάρα Σπυριδούλα, Τάτσιου Χάιδω, Βλαχοπούλου Ελένη.

3. **44ο Νηπιαγωγείο Βόλου.** Συστέγαση με 8ο Νηπιαγωγείο.

Μαθητές 44. Διδακτικό προσωπικό 3.

Νηπιαγωγοί: Χανή - Σούρλα Άρτεμις, Κοκκίνου Ελένη, (Βαΐτση Ελένη, αναπληρώτρια) και Γεωργιάδου Παναγιώτα.

4. **26ο Νηπιαγωγείο Βόλου.** Συστέγαση με το 7ο Νηπιαγωγείο.

Μαθητές 25. Διδακτικό προσωπικό 2.

Νηπιαγωγοί: Διακοπούλου Φωτεινή, Ζέρη Σοφία.

5. **30ο Νηπιαγωγείο Βόλου.** Συστέγαση στο 35ο Δ.Σ..

Μαθητές 23. Διδακτικό προσωπικό 2.

Νηπιαγωγοί: Καφαντάρη Ευαγγελία, Κυρίτση Χρυσάνθη.

6. **11ο Νηπιαγωγείο Βόλου.** Ιδιόκτητο. Μαθητές 36. Διδακτικό προσωπικό 2.

Νηπιαγωγοί: Χαβαλέ Βασιλική, Σακελλάρη Βαΐτσα.

7. **45ο Νηπιαγωγείο Βόλου.** Συστέγαση στο 11ο Νηπιαγωγείο.

Μαθητές 36. Διδακτικό προσωπικό 2.

Νηπιαγωγοί: Τριανταφύλλου Ελένη, Κουτλή Ευαγγελία.

8. **41ο Νηπιαγωγείο Βόλου.** Ενοικιασμένο (Τεπελενίου 29).

Μαθητές 56. Διδακτικό προσωπικό 4.

Νηπιαγωγοί: Φανή Μπομπότη, Νίκη Καρούμπα, Τσιαχτή Φωτεινή, Μπουμπουνάρα Στέλλα.

9. **17ο Νηπιαγωγείο Βόλου** . Ενοικιασμένο (Θράκης 92).

Μαθητές 27. Διδακτικό προσωπικό 2.

Νηπιαγωγοί: Αρτεμισία Τσεκούρα, Δήμητρα Ηλιάδου.

10. **47ο Νηπιαγωγείο Βόλου.** Συστέγαση με 17ο Νηπιαγωγείο.

Μαθητές 26. Διδακτικό προσωπικό 2.

Νηπιαγωγοί: Αγγελική Χαλιαμπάλια, Ευανθία Σακελλαρίου.

11. **28ο Νηπιαγωγείο Βόλου** (Αγ. Σπυρίδωνα). Λειτουργεί από τον Σεπτέμβριο του 1994 με μέριμνα του Δήμου Νέας Ιωνίας, σε νέο διδ/ριο στις σχολές ταχυρρυθμού εκπαίδευσης (Αλιβέρι). Μαθητές 32. Διδ. προσ/κό 3.

Νηπιαγωγοί: Μηνάογλου Μαρία, Παπαγεωργίου Αρετή, Γεραώτη Πιπίνα.

12. **25ο Νηπιαγωγείο Βόλου.** Διδακτήριο ενοικιασμένο (Εθν. Αγώνων 102).

Κτίζεται νέο κτήριο από τον Δήμο Ν. Ιωνίας. Μαθητές 64. Διδ/κό προσ/κό 5.

Νηπιαγωγοί: Γεωργία Αναγνωστοπούλου, Ευδοκία Γάκου, Δέσποινα Χατζόγλου, Γεωργία Κυρίτση, Δέσποινα Κορώνη.

13. **5ο Νηπιαγωγείο Βόλου.** Το κτήριο ανήκει στον Δήμο Ν. Ιωνίας και

βρίσκεται στη συνοικία του Αγ. Νεκταρίου. Μαθητές 26. Διδ. προσωπικό 2.

Νηπιαγωγοί: Χρύσα Λαμούλη, Μαρία Παπασταματίου.

14. **36ο Νηπιαγωγείο Βόλου** (Μελισσατικών).

Συστέγαση με Δημοτικό Σχολείο. Μαθητές 11. Διδακτικό προσωπικό 1.

Νηπιαγωγός: Νιφόρου Γαρυφαλλιά.

Σύνολο: Μαθητές 480. Νηπιαγωγοί 35. (σχολικό έτος 1993 -94).

Γυμνάσια της Νέας Ιωνίας κατά το σχολ. έτος 1993-94

1ο Γυμνάσιο Νέας Ιωνίας

Διδακτήριο: Από το σχολικό έτος 1972-73 στεγάστηκε στο δικό του διδακτήριο (συγκρότημα).

Λειτουργία: Στην αρχή λειτούργησε ως « Γυμνασιακό παράρτημα του 2ου Γυμνασίου Βόλου», μικτό τετρατάξιο, κατά το σχολ. έτος 1952-53. Τον πρώτο χρόνο λειτούργησε σε αίθουσες του πρώτου Δημαρχείου της Νέας Ιωνίας, στα κτίσματα που είχαν κτίσει οι Ιταλοί στο δυτικό υπόστεγο των κεντρικών σχολείων. Τον επόμενο χρόνο στεγάστηκε σε αίθουσες του 8ου δημοτικού σχολείου για 4 χρόνια. Κατά το σχολ. έτος 1957-58 στεγάστηκε σε παράπηγμα (η θρυλική «παράγκα»), που στήθηκε στη σημερινή πλατεία Γρηγόρη Λαμπράκη, δίπλα από την Αστυνομία. Εκεί παρέμεινε βασικά 14 σχολικά έτη με ταυτόχρονη συστέγαση τάξεων στο 8ο και 15ο δημ. σχολεία. Απ' το σχολ. έτος 1972-73 λειτουργεί στο συγκρότημα των διδακτηρίων

**Το παράπηγμα που στεγάστηκε το 1^ο Γυμνάσιο Νέας Ιωνίας για 14 χρόνια, από το 1958 έως το 1972. Σήμερα είναι πλατεία «Γρηγόρη Λαμπράκη».
(Φωτ. από το αναμνηστικό Λεύκωμα του 1^{ου} Γυμνασίου Ν. Ιωνίας, 1985-1986)**

πίσω από το νεκροταφείο (οδός Φυτόκου με Αγίας Παρασκευής, που μετονομάστηκε πρόσφατα σε «καθηγητή Παναγιώτη Βουτσά».

Αριθμός μαθητών κατά το σχολικό έτος 1993-94: 551

Αριθμός καθηγητών: 34.

Διδακτικό προσωπικό: Νικ. Τσουράπας θεολόγος (Δ/ντής), Ιωάν. Λουλούδας φιλόλογος (Υποδ/ντής), Παντελής Παπαδόπουλος μαθηματικός (Υποδ/ντής), Γρηγ. Δραγάνης θεολόγος, Ευμορφία Μαυρογένη θεολόγος, Σωτηρία Θεοχαροπούλου φιλόλογος, Κερασία Ρούμπου φιλόλογος, Γεώρ. Τουφεξής φιλόλογος, Μαρία Μπάνη φιλόλογος, Αγλαΐα Αποστόλου φιλόλογος, Καλλιόπη Μωραΐτου φιλόλογος, Αικατ. Βεκλίδου φιλόλογος, Ελένη Ευαγγελάτου φιλόλογος, Καλλιόπη Μέγα φιλόλογος, Αγλαΐα Βαζούρα φιλόλογος, Γεώρ. Λιακόπουλος μαθηματικός, Φωτεινή Παπαχαρίση μαθηματικός, Ιωάν. Παπαδόπουλος μαθηματικός/κός, Ευαγγελία Μπαζιάνα φυσιογνώστρια, Αριστείδης Λιάτσικος φυσιογνώστης, Μαυΰσης Μεναχέμ φυσικός, Ιωάν. Τετριμίδας φυσιογνώστης, Αθ. Αγγελόπουλος φυσικός, Χρυσάνθη Μαρέλη αγγλικών, Πηνελόπη Χατζηλία, αγγλικών, Δέσποινα Γιαγουρτά αγγλικών, Βασιλική Χατζοπούλου γαλλικών, Γεώργιος Αλεξίου Σωματικής Αγωγής, Γεώργιος Δίκaros Σωματικής Αγωγής,

Ευάγγ. Κουτσιανούλης Σωματικής Αγωγής, Άννα Σιάνου Οικιακής Οικονομίας, Κυριάκος Αντωνάκος μουσικός, Νικόλαος Τσιάρας Πληροφορικής, Στέφανος Γραββάνης Πληροφορικής.

Διοικητικό προσωπικό: Φρειδερίκη Βελέζη, γραμματέας.

Ίδρυση Γυμνασίου: Με την υπ'αριθμ. 10768 Υπουργική Απόφαση, που δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ 48/10-2-1961, τεύχος δεύτερο, μετατράπηκε από Γυμνασιακό Παράρτημα του 2ου Γυμνασίου Βόλου σε πλήρες και αυτοτελές «Γυμνάσιο Νέας Ιωνίας Βόλου».

Από το 1ο Γυμνάσιο αυτό προήλθαν στη συνέχεια τα άλλα Γυμνάσια και Λύκειο της Νέας Ιωνίας (2ο Γυμνάσιο, 3ο Γυμνάσιο, Γενικό Λύκειο).

2ο Γυμνάσιο Νέας Ιωνίας

Διδακτήριο: Από το σχολικό έτος 1985-86 στεγάστηκε στο νέο δικό του διδακτήριο.

Λειτουργία: Από το σχολικό έτος 1979-80 άρχισε να λειτουργεί ως Γυμνάσιο Θηλέων.

Αριθμός μαθητών κατά το σχολικό έτος 1993-94: 375 μαθητές και μαθήτριες.

Αριθμός καθηγητών: 24.

Διδακτικό προσωπικό: Φώτιος Κωστάκος, θεολόγος (Γυμνασιάρχης), Αντώνιος Βαλατσός, μαθηματικός (Υποδ/ντής), Κερασία Ντίκα, θεολόγος, Μάρθα Κωστοπούλου, φιλόλογος, Άννα Αϊβαζόγλου, φιλόλογος, Μαρία Χαραλαμπίδου, φιλόλογος, Ουρανία Σταματιάδου, φιλόλογος, Ελένη Σαρλάρα, φιλόλογος, Παρασκευή Βούλγαρη, φιλόλογος, Ευάγγελος Χαμπέρης, φιλόλογος, Ευτυχία Μανούκα, φιλόλογος, Μαρία Σακελλάρη, μαθηματικός, Γεωργία Πανταζάρα, μαθηματικός, Αντιγόνη Καραγιάννη, φυσιογνώστρια, Αικατερίνη Σούμπαση, φυσιογνώστρια, Περικλής Μπούρης, φυσιογνώστης, Δημήτριος Τανάγιας, φυσικός, Βασίλειος Αθανασίου, αγγλικών, Ιωάννα Κουλουριανού, αγγλικών, Ευλαλία Κωστάλα, γαλλικών, Αλεξάνδρα Καραγιάννη, γυμνάστρια, Βασιλική Μπίχτα, γυμνάστρια, Αγλαΐα Τσιρογιάννη, Οικ. Οικονομίας, Ελισσάβητ Χαϊντούτη, μουσικός, Γραββάνης Στέφανος και Νικ. Τσιάρας από το 1ο Γυμνάσιο διδάσκουν Πληροφορική.

Διοικητικό προσωπικό: Στέλλα Αγγελινού, γραμματέας.

Επιστάτης : Δημήτριος Κωστούλιας.

3ο Γυμνάσιο Νέας Ιωνίας

Διδακτήριο: Τον Φεβρουάριο 1992 στεγάστηκε στο νέο διδακτήριό του.

Λειτουργία: Το Βιβλίο Μητρώου αρχίζει από το σχολ. έτος 1984-85.

Αριθμός μαθητών κατά το σχολικό έτος 1993-94: 508 μαθητές-τριες.

Αριθμός καθηγητών: 32.

Διδακτικό προσωπικό: Γεώργιος Μουσουλής, θεολόγος (Γυμνασιάρχης), Δημήτρης Βαρελογιάννης, μαθηματικός (Υποδιευθυντής), Χρήστος Μπάρδας, θεολόγος (Υποδιευθυντής), Ιωάννης Θεοδωρόπουλος, θεολόγος, Μαρία Αποστολίνα, φιλόλογος, Αγγελική Βασιλάκου, φιλόλογος, Μαρία Βέντζα, φιλόλογος, Βασιλεία Γιασιράνη, φιλόλογος, Ελένη Γολιτοπούλου, φιλόλογος, Απόστολος Λαζάρου, φιλόλογος, Αλεξάνδρα Μποφιλίου, φιλόλογος, Σοφία Παπαδοπούλου, φιλόλογος, Σοφία Πολύζου, φιλόλογος, Μαρία Κοκκινίδου, μαθηματικός, Ευριδίκη Μωραΐτου, μαθηματικός, Κυριάκος Λιοκάτης, μαθηματικός, Αθανάσιος Αγγελόπουλος, φυσικός, Χαράλαμπος Κασιώρας, φυσικός, Σταύρος Σκουλής, φυσικός, Αθανάσιος Τσαπράζης, φυσικός, Περσεφόνη Γιαντσή, γαλλικών, Αικατερίνη Ξεπουλιά, γαλλικών, Ελευθερία Τσέα, γαλλικών, Ιωάννης Κατσικάρης, γυμναστής, Γεώργιος Μαντάς, γυμναστής, Ευσταθία Μάργαρη, γυμνάστρια, Μάρθα Μουχτάρογλου, Οικ. Οικονομίας, Μαρία Κάιρα, μουσικός, Μάγδα Καραστάθη, Καλλιτεχνικών, Βασίλειος Κωνστάντος, Πληροφορικής, Ευαγγελία Γουριώτου, Πληροφορικής, Ευδοκία Πολιανίτου, φιλόλογος.

Διοικητικό προσωπικό: Νικόλαος Καραγιάννης, γραμματέας.

Επιστάτης: Θεόδωρος Φώτου.

Γενικό Λύκειο Νέας Ιωνίας

Διδακτήριο: Από το σχολικό έτος 1972-73 στεγάστηκε στο νέο διδακτήριο (συγκρότημα).

Λειτουργία: Από το σχολικό έτος 1972-73 ως Γενικό Λύκειο Νέας Ιωνίας.

Αριθμός μαθητών κατά το σχολικό έτος 1993-94: 402.

Αριθμός καθηγητών: 26.

Διδακτικό προσωπικό: Γεώργιος Κυρίτσης, φυσικός (Λυκειάρχης), Λαμπρινή Μόκα, φιλόλογος (Υποδ/ντρια), Αθανάσιος Οικονόμου, θεολόγος, Ιωάννης Θεοδωρόπουλος, θεολόγος, Άννα Πετσιάβα, φιλόλογος, Κων. Νικόπουλος, φιλόλογος, Αλέξανδρος Δημητρόπουλος, φιλόλογος (Υποδ/ντής), Απόστολος Κατοίκος, φιλόλογος, Αικατερίνη Μπαλή, φιλόλογος, Γεώργιος Μπαρμπάκης, φιλόλογος, Ναπολέων Αυγέρης, φιλόλογος, Μιχαήλ Δεβριάδης, φιλόλογος, Μαρία Μπουλαμάτση, φιλόλογος, Κων/νος Δερμιτζάκης, μαθηματικός, Παναγιώτης Φωτεινόπουλος, μαθηματικός, Γεώργιος Κυριακόπουλος, μαθηματικός, Βασίλειος Τσιμπουκλής, μαθηματικός, Αντώνης Γεωργιάδης-Στεφανίδης, φυσικός, Ελευθέριος

Γερογιάκομος, φυσικός, Νέστωρ Δούρας, φυσικός, Δημήτριος Σταθόπουλος, φυσικός, Αγγελική Καλίκη, γαλλικών, Βιργινία Σίμου, αγγλικών, Δέσποινα Γιαγουρτά, αγγλικών και στο 1ο Γυμνάσιο, Μαρία Χατζηνικολάου, κοινωνιολογίας, Παγώνα Ριζοπούλου, γυμνάστρια, Ευάγγελος Κουτσιανούλης, γυμναστής και στο 1ο Γυμνάσιο, Αναστασία Οικονόμου, φιλόλογος (ωρομίσθια).

Διοικητικό προσωπικό: Ασημένια Μανιατοπούλου, καθηγήτρια γερμανικών, γραμματέας.

Επιστάτης: Νικόλαος Γαλανός.

Σχολικές μονάδες που βρίσκονται στη Νέα Ιωνία στις οποίες φοιτούν μαθητές από όλη την Περιφέρεια της Μαγνησίας

1. **Ενιαίο Πολυκλαδικό Λύκειο.** Νέο συγκρότημα από το 1984. Μαθητές 925. Διδακτικό προσωπικό 100. Στη συνοικία Αγ. Νεκταρίου.

2. **2ο Τεχνικό Επαγγελματικό Λύκειο.** Νέο συγκρότημα από το 1979. Μαθητές 454. Διδακτικό προσωπικό 55. Προς το Φυτόκο.

1η Τεχνική Επαγγελματική Σχολή (ημερήσια ωρ. 3-8). Νέο συγκρότημα. Μαθητές 170. Διδακτικό προσωπικό 28. Προς το Φυτόκο.

2η Τεχνική Επαγγελματική Σχολή (νυχτερινή ωρ. 7-10). Νέο συγκρότημα. Μαθητές 84. Διδακτικό προσωπικό 16. Προς το Φυτόκο.

2ο Σχολικό Εργαστηριακό Κέντρο (Σ.Ε.Κ.). Νέο συγκρότημα (Εκπαιδεύει τους μαθητές των παραπάνω τεχνικών Σχολών). Διδακτικό προσωπικό 43. Προς το Φυτόκο.

Ινστιτούτο Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.). Νέο συγκρότημα. Μαθητές 220. Διδακτικό προσωπικό 60.

Στους απόφοιτους του Λυκείου παρέχει επαγγελματική κατάρτιση. Το διδακτικό προσωπικό είναι ανάλογο με τις εκάστοτε ειδικότητες.

Τα παραπάνω διδακτήρια, αποτελούν ενιαίο κτηριακό συγκρότημα.

Παιδικό σταθμό που λειτουργούν στη Νέα Ιωνία

1.Α **Κρατικός Παιδικός Σταθμός Νέας Ιωνίας** (Υπουργείου Υγείας - Πρόνοιας - Κοινων. Υπηρεσιών).

Κτήριο ιδιόκτητο στην πλατεία ΟΤΕ (πλατεία Πατριάρχη Δημητρίου Α΄).

Εξυπηρετούμενα νήπια εργαζομένων μητέρων: 75

Διαμονή, παροχή τροφής: Παραμένουν μέχρι τις 4μ.μ. και δίδονται δύο γεύματα.

Επιστημονικό προσωπικό: 3 Νηπιαγωγοί - Βρεφονηπιοκόμοι.

Βοηθητικό προσωπικό: 1 μαγείρισσα, 2 επί της καθαριότητας.

2. Β΄ Κρατικός Παιδικός Σταθμός Νέας Ιωνίας (Υπουργείου Υγείας Πρόνοιας - Κοινων. Υπηρεσιών).

Κτήριο ιδιόκτητο στην πλατεία Αγίου Νεκταρίου.

Εξυπηρετούμενα νήπια εργαζομένων μητέρων: 70.

Διαμονή, παροχή τροφής: Από 7-4 μ.μ. με πρωινό και μεσημεριανό γεύμα.

Επιστημονικό προσωπικό: 3 Νηπιαγωγοί - Βρεφονηπιοκόμοι.

Βοηθητικό προσωπικό: 1 μαγείρισσα και 2 επί της καθαριότητας.

3. Παιδικός Σταθμός του Εθνικού Οργανισμού Πρόνοιας.

Κτήριο ιδιόκτητο στην πλατεία 31ης Αυγούστου 1922 (Γερμανικών).

Εξυπηρετούμενα νήπια εργαζομένων μητέρων: 40.

Διαμονή, παροχή τροφής: από 7-4μ.μ. με πρωινό και μεσημεριανό γεύμα.

Επιστημονικό προσωπικό: 1 βοηθός βρεφονηπιοκόμου.

Βοηθητικό προσωπικό: 1 τραπεζοκόμος.

4. Κρατικός Παιδικός Σταθμός, στις πολυκατοικίες Κουφόβουνου.

Το κτήριο αποπερατώθηκε από τον Δήμο Νέας Ιωνίας και επίκειται η λειτουργία του.

Άλλες Σχολές και Ιδρύματα που λειτουργούν στη Νέα Ιωνία

1. Σχολή Ταπητουργίας του Εθνικού Οργανισμού Πρόνοιας.

Σε οίκημα του Πολιτιστικού Κέντρου του Δήμου Νέας Ιωνίας στον Άγιο Νεκτάριο λειτουργεί Σχολή Ταπητουργίας του Εθνικού Οργανισμού Πρόνοιας στην οποία διδάσκεται η τέχνη κατασκευής χειροποίητων χαλιών με κόμπους.

Μια δασκάλα ταπητουργίας (Αλεξάνδρα Μαρδέλη) με 12 αργαλειούς διδάσκει ισάριθμες μαθήτριες, που κατά τη διάρκεια της εκμάθησης τους επιδοτούνται. Παρόμοιες σχολές λειτουργούν και στα χωριά του Πηλίου Πουρί και Κεραμίδι.

2. Ίδρυμα Αγωγής Ανηλίκων Βόλου

Ανήκει στο Υπουργείο Δικαιοσύνης. Στεγάζεται σε ειδικά κτήρια (τέρμα Αναπαύσεως) που παραχωρήθηκαν από την Εταιρεία Προστασίας Ανηλίκων Βόλου. Έναρξη λειτουργίας του το 1968. Φιλοξενούνται σ' αυτό 17 παιδιά, ηλικίας 10 έως 15 ετών, που έχουν οικογενειακά προβλήματα. Διοικητικό, επιστημονικό και βοηθητικό προ/κό: 17 άτομα. Δ/ντής, Στέφ. Μπακρατσάς.

3. Ίδρυμα ειδικών παιδών Μαγνησίας «Άσπρες Πεταλούδες».

Σε οικόπεδο 20 στρεμμάτων, που παραχώρησε η δημοτική αρχή (180/6-8-1976 επί δημάρχου Γ. Μπαλή) στη βόρεια όχθη του χειμάρρου Ξηριά και την οδό προς Λάρισα, λειτουργεί το Φιλανθρωπικό Ίδρυμα Ειδικών Παιδών «Άσπρες Πεταλούδες». Διαθέτει οικοτροφείο και σχολείο για παιδιά με ειδικές ανάγκες. Οι τρόφιμοί του ανέρχονται σε 40 (εσωτ. 25 και εξωτ. 15).

Διοικείται από 5μελές Συμβούλιο, το οποίο αποτελείται από τους εξής : Πρόεδρος ο Μητροπολίτης Χριστόδουλος, Αντιπρόεδρος Κων. Λυκουρίνος, Γραμματέας Αλεξάνδρα Πατινάρη, Ταμίας Χαράλαμπος Προμπονάς, Μέλος Κων. Λούλης.

4. Κέντρο Φροντίδας Οικογένειας του Εθνικού Οργανισμού Πρόνοιας

Ανήκει στον Εθνικό Οργανισμό Πρόνοιας. Στο χώρο που είναι σήμερα (πλατεία 31ης Αυγούστου 1922-Γερμανικών) λειτουργεί από το 1956, όταν από το Δήμο Νέας Ιωνίας παραχωρήθηκε όλη η πλατεία για τις λειτουργίες του. Αργότερα περιορίστηκε στα κτήρια. Ο χώρος της πλατείας αποδόθηκε πάλι στο Δήμο και διαμορφώθηκε σε πάρκο με γήπεδο μπάσκετ και θεατράκι (επί δημάρχου Ανδρέα Βαλαχί). **Δραστηριότητες:** α) Παιδικός σταθμός (πρόγραμμα φροντίδας παιδιών προσχολικής ηλικίας, εργαζομένων μητέρων). Το έτος 1993-94 φρόντιζε 40 νήπια. β) Τμήματα εκμάθησης γραφομηχανής, ραπτικής, κοινωνικής υπηρεσίας στην οικογένεια. γ) Δανειστική βιβλιοθήκη με 890 βιβλία και δ) εκδηλώσεις - εκδρομές.

5. Κέντρο Εργαζόμενης Νεότητας Βόλου

(**πρώην Κέντρο Εργαζομένου Κοριτσιού Βόλου**).

Λειτουργεί στη Νέα Ιωνία από το 1970. Δραστηριότητες το έτος 1993-94. Διδάσκονται: Κοπτική-Ραπτική σε 75 μαθητές, Υφαντική σε 55, Κέντημα στο χέρι 25, Χειροτεχνία γενική 28, Οικιακή Οικονομία 34, Γυμναστική 40, Χοροί 40 και προγράμματα εκπαιδευτικά-επιμορφωτικά-ψυχαγωγικά.

9. Η ΝΕΑ ΙΩΝΙΑ ΣΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ

Γράφοντας τούτο το «Χρονικό της Νέας Ιωνίας» δεν είναι δυνατόν να μην αναφερθούμε και στη συμμετοχή των κατοίκων της στο μεγάλο αγώνα της Εθνικής Αντίστασης. Βέβαια ο αγώνας ήταν ενιαίος με όλους τους κατοίκους της περιοχής μας και είναι δύσκολο να ξεχωρίσεις πρόσωπα και πράξεις. Η συμβολή της Νέας Ιωνίας ήταν ουσιαστική σε πολλούς τομείς της Εθνικής Αντίστασης. Πρόταξαν τα στήθη τους, «έβαλαν το κεφάλι τους στον τορβά », αντιμετώπισαν παλικαρίσια το βάρβαρο κατακτητή της ιταλογερμανικής Κατοχής του 1941-44.

Άλλοι «βγήκαν στο βουνό» και πολέμησαν με το όπλο στο χέρι τον εχθρό. Άλλοι τραυματίστηκαν και άλλοι χτυπήθηκαν από εχθρικό βόλι στην άνιση αναμέτρησή τους με τον πάνοπλο στρατό Κατοχής. Όλοι τους ταλαιπωρήθηκαν αφάνταστα. Στην περιοχή μας πολλοί από τη Νέα Ιωνία συμμετείχαν στο 54ο Σύνταγμα του ΕΛΑΣ, ως στελέχη ή απλοί στρατιώτες.

Άλλοι φυλακίστηκαν, βασανίστηκαν και γνώρισαν το απαίσιο πρόσωπο του κατακτητή στις διάφορες φυλακές. Πολλοί απ' αυτούς πέθαναν από τα φρικτά

μαρτύρια που υπέστησαν.

Άλλοι ανύποπτοι, αθώοι πιάστηκαν στο « μπλόκο » και τουφεκίστηκαν άνανδρα για αντίποινα από τους βάρβαρους κατακτητές, γιατί δεν μπόρεσαν να πιάσουν εκείνους, που είχαν το θάρρος να τους πολεμήσουν στην πόλη, στους δρόμους, στο βουνό.

Άλλοι συμμετείχαν στα πολιτικά όργανα της Εθνικής Αντίστασης για την αποτελεσματική δράση και οργάνωση των διαφόρων τομέων.

Άλλοι «κάτω απ' τη μύτη» το Γερμανού σκοπού έκαναν καταστροφές υλικού ή το «έκλεβαν» για τις ανάγκες του αγώνα (πυρομαχικά, τρόφιμα, φάρμακα κ.λπ.).

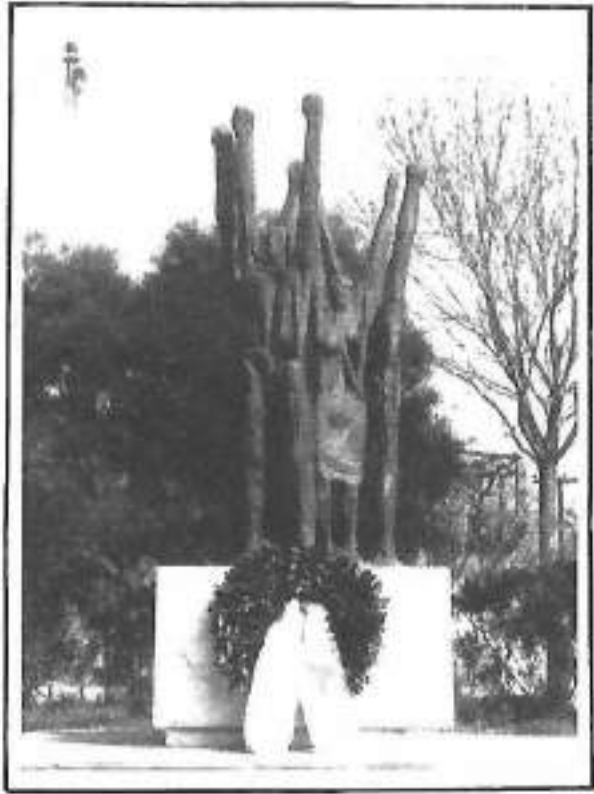
Άλλοι γίνονταν «ταχυδρόμοι» και μετέδιδαν μηνύματα και πληροφορίες, που είχαν σημασία.

Άλλοι με κίνδυνο της ζωής τους, στην αρχή της Κατοχής, έκρυψαν Εγγλέζους στα σπίτια τους και μετά τους φυγάδευσαν.

Άλλοι στο φτωχό δωματιάκι του προσφυγικού σπιτιού στέγασαν και κούμισαν καταζητούμενους από τις αρχές Κατοχής.

Άλλοι χωμένοι σε υπόγεια και σε απόμακρα μοναστήρια δούλευαν για να τυπωθεί ο παράνομος αντιστασιακός τύπος και έπειτα να μοιραστεί στα σπίτια και στα μαγαζιά για να σκορπίσει η ελπίδα της λευτεριάς.

Άλλοι μέσα από τα σπίτια τους, τα μαγαζιά τους, την Ευαγγελίστρια, ταγμένοι στην Εθνική Αλληλεγγύη και στα συσσίτια της Ε.Ο.Χ.Α. (Εθνική Οργάνωση Χριστιανικής Αλληλεγγύης) μάζευαν τρόφιμα και φάρμακα και

Το μνημείο της Εθνικής Αντίστασης στον ομόνομη πλατεία, πριν από τη γέφυρα του Κραυσίδαωνα, στη Λεωφόρο Ειρήνης (Έργο του γλύπτη Γιώργου Μέγκουλα, Μάιος 1986).

τα έστελναν στις αντάρτικες ομάδες, περιέθαλπαν τους φυλακισμένους και έδιναν ένα πιάτο φαγητό στα σκελετωμένα παιδάκια.

Άλλοι έκαναν τούτο... άλλοι το άλλο... το άλλο... και όλα αυτά με κίνδυνο κάθε στιγμή να συλληφθούν και να πληρώσουν με τη ζωή τους την αποκοτιά τους. Τώρα που δεν κινδυνεύει το κεφάλι μας, πολλές φορές κρίνουμε αβασάνιστα πράξεις της εποχής εκείνης, που ίσως φαίνονται μικρές ή ασήμαντες και τις υποτιμούμε. Ας έρθουμε όμως στην Κατοχή και ας θυμηθούμε τις συνθήκες κάτω από τις οποίες έγιναν αυτά. Ας βάλουμε στο μυαλό μας τον θάνατο, που πλανιόταν πάνω απ' τα κεφάλια τους σε κάθε στιγμή και, που ερχόταν αναπάντεχα!

Και ήταν όλοι αυτοί συμπατριώτες μας από τη μικρή προσφυγική Νέα Ιωνία, από τα Τετράγωνα με τα κοινόχρηστα αποχωρητήρια και πλυσταριά, από τα Τζαμαλιώτικα, τα Γερμανικά, τα Τσιμεντένια, τα Πέτρινα, τα Καρταλέικα, ώριμοι άνδρες, μεσόκοπες γυναίκες, παλικαρόπουλα, κοπέλες και παιδιά ακόμη. Τους ξέραμε. Ήταν ο πατέρας μας, η μάνα μας, τ' αδέλφια και οι αδελφές μας, οι γειτόνοι μας, οι φίλοι μας, ο φούρναρης της γειτονιάς, ο μπακάλης, ο καφετζής, ο γαλατάς, ο μανάβης, ο ψαράς, ο λιμενεργάτης, όλοι...

Επιθυμία μου ήταν να τους ονομάτιζα έναν προς έναν και να έγγραφα την ηρωική ή την «ταπεινή» τους πράξη, που έκαναν ενάντια στον κατακτητή, αλλά δυστυχώς δεν μπόρεσα. Και εξηγώ τους λόγους.

Απευθύνθηκα στις Αντιστασιακές Οργανώσεις, καθώς και στο Γραφείο της Νομαρχίας, που είναι αρμόδιο για την ανακήρυξη Αγωνιστών Εθνικής Αντίστασης, για να βρω κάποιο Μητρώο Αντιστασιακών από τη Νέα Ιωνία. Το Γραφείο της Νομαρχίας έχει Μητρώο, αλλά δε φαίνεται ο τόπος κατοικίας εκάστου και ήταν αδύνατον να ξεχωρίσω τους Αντιστασιακούς συντοπίτες μας. Επίσης οι Αντιστασιακές Οργανώσεις δεν έχουν τέτοιο επίσημο Μητρώο για τα μέλη τους. Έμεναν οι προσωπικές μαρτυρίες, που είναι καταχωρημένες στο βιβλίο της δημοσιογράφου Νίτσας Κολιού «*Άγνωστες πτυχές Κατοχής και Αντίστασης 1941-44*» (Βόλος 1985), άλλες μαρτυρίες αγωνιστών σε αντιστασιακά περιοδικά ή άλλα σχετικά δημοσιεύματα για την περιοχή μας και προφορικές αφηγήσεις αντιστασιακών σε μένα προσωπικά. Βρήκα πολλά ονόματα, άκουσα πάρα πολλά άλλα γνωστών και άγνωστων σε μένα, αλλά τελικά έμεινα με το ερώτημα και την αμφιβολία. Είναι πράγματι όλοι αυτοί ή παραλείπονται άλλοι και μάλιστα οι περισσότεροι; Μήπως αντί να τιμήσω τους πραγματικούς αντιστασιακούς τους κάνω με τις παραλείψεις μου να λυπηθούν ή ακόμη και να εξοργιστούν, αν δουν στον κατάλογο μαζί μ' αυτούς να συγκαταλέγονται και άλλοι, που δεν έκαναν τίποτα;

Γι' αυτό ακριβώς, επειδή δεν ήμουν βέβαιος, ότι θα είμαι αντικειμενικός, παρά την αρχική μου επιθυμία, δεν καταχωρώ ονόματα συμπατριωτών μας από τη Νέα Ιωνία, που με κάποιον – οποιονδήποτε - τρόπο πρόσφεραν υπηρεσίες στην Εθνική Αντίσταση του λαού μας ενάντια στους γερμανοϊταλούς κατακτητές. Εύχομαι να βρεθεί κάποιος άλλος, που θα ρίξει περισσότερο φως και θ' αναφερθεί διεξοδικότερα για τους ανθρώπους και για τη δράση τους, που άρχισε από τα προσφυγικά χαμόσπιτα της Νέας Ιωνίας, του τότε μικρού προσφυγικού συνοικισμού, για ν' απλωθεί στην περιφέρειά μας και να ενωθεί με την πανελλήνια Εθνική Αντίσταση του λαού μας στα μαύρα και σκληρά χρόνια της Κατοχής το 1941-44.

10. ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΣΤΗ ΝΕΑ ΙΩΝΙΑ

Ο Δήμος Νέας Ιωνίας

Με κέντρο το Δήμο Νέας Ιωνίας έχει αναπτυχθεί μια πλούσια πολιτιστική ζωή. Αυτή πραγματοποιείται διά μέσου των οργανισμών, που έχει ιδρύσει και άλλων δραστηριοτήτων, που καλύπτονται από το Δήμο. Έτσι έχουμε :

Α' Αθλητικός Οργανισμός Δήμου Νέας Ιωνίας (Ν.Π.Δ.Δ.): Επιλαμβάνεται όλων των αθλητικών δραστηριοτήτων και εκδηλώσεων που γίνονται στην περιοχή της Νέας Ιωνίας. Εφέτος ετοιμάζει να εκδώσει την « *Αθλητική Ιστορία της Νέας Ιωνίας* » και να γιορτάσει πανηγυρικά τα 70χρονα του δημοφιλούς σωματείου της « *ΝΙΚΗΣ* », που ιδρύθηκε το 1924, μαζί με τον προσφυγικό συνοικισμό.

Β' Πολιτιστικός Οργανισμός Δήμου Νέας Ιωνίας (Ν.Π.Δ.Δ.): Η δράση του οργανισμού αυτού διακλαδίζεται σε διαφόρους τομείς ως εξής: α) Διατηρεί δανειστική δημοτική βιβλιοθήκη σε καινούριο κτήριο από το 1994.

β) Ίδρυσε δημοτικό Ωδείο

(1993) στο οποίο διδάσκονται μουσικά όργανα (φοιτούν 145 μαθητές).

Μάθημα στο δημοτικό Ωδείο Νέας Ιωνίας

γ) Λειτουργεί τμήμα παραδοσιακών χορών (παρακολουθούν 150 νεαρά άτομα).

δ) Στο Πολιτιστικό Κέντρο του δήμου στην περιοχή του Αγίου Νεκταρίου διδάσκεται ζωγραφική και κεραμική (30 σπουδαστές).

ε) Στην αίθουσα πολιτιστικών εκδηλώσεων του δημαρχείου η Κινηματογραφική Κοινότητα του δήμου κάθε Παρασκευή προβάλλει ταινίες ποιότητας.

στ) Καλλιεργεί τη χορωδιακή μουσική με την «Απολλώνεια» χορωδία του δήμου Νέας Ιωνίας (ανδρική χορωδία 35 μελών).

ζ) Άλλη χορωδία παραδοσιακής μουσικής και τραγουδιών (30 άτομα).

Η Δημοτική Βιβλιοθήκη

- Επίσης λειτουργεί με τη φροντίδα του δήμου Κέντρο Ανοικτής Προστασίας Ηλικιωμένων (Κ.Α.Π.Η.) στην πλατεία 31ης Αυγούστου 1922 (Γερμανικών).

- Ο Δήμος έχει παραχωρήσει το τουριστικό περίπτερο, που βρίσκεται στην πλατεία Εθνικών Αναμνήσεων στο Κέντρο Ενημέρωσης κατά των ναρκωτικών (τμήμα του Κέντρου Θεραπευτικής Αγωγής, ΚΕ.ΘΕ.Α.)

- Βοηθάει το Κέντρο Περιθαλψής Αγρίων Πουλιών και Ζώων, που διατηρεί η Ομάδα Οικολογίας Πολιτών με την παροχή στέγης και άλλες διευκολύνσεις.

- Κάθε καλοκαίρι ο Πολιτιστικός Οργανισμός του Δήμου οργανώνει στο θαυμάσιο πολιτιστικό άλσος και εις το εκεί ευρισκόμενο ανοιχτό θέατρο διάφορες πολιτιστικές εκδηλώσεις.

Πολιτιστικοί Σύλλογοι

Στη Νέα Ιωνία παρουσιάζουν πολιτιστική δραστηριότητα διάφοροι σύλλογοι και ενώσεις. Αυτούς μπορούμε να τους κατατάξουμε σε κατηγορίες. Υπάρχουν οι σύλλογοι, που προσπαθούν να κρατήσουν ζωντανή την παράδοση και τα πολιτιστικά στοιχεία των χαμένων, αλλά αλησμόνητων πατρίδων της Μικράς Ασίας, του Πόντου και της Ανατολικής Ρωμυλίας. Επίσης άλλοι εξωραϊστικοί-πολιτιστικοί σύλλογοι των συνοικιών της Νέας

Το Χρονικό της Νέας Ιωνίας 1924 -1994

Σφραγίδες των Πολιτιστικών Συλλόγων Νέας Ιωνίας

Ιωνίας, που επιδιώκουν με παρεμβάσεις να βελτιώσουν τη συνοικία τους και άλλοι γενικότερου πολιτιστικού ενδιαφέροντος. Αυτοί είναι οι παρακάτω:

1. **Ένωση Ποντίων Ν. Μαγνησίας** (έτος ίδρυσης 1958). Διοικητικό Συμβούλιο: Μαβίδης Πάυλος Πρόεδρος, Ιωαννίδης Ιωάν. Αντιπρόεδρος, Ευτυχίδης Θεόδωρος Γεν. Γραμματέας, Παυλίδης Ιωάν. Ταμίας, Παρασκευόπουλος Δημ. Έφορος, Παπαδόπουλος Ηλίας και Ιωαννίδης Δημ. Μέλη.
2. **Σύλλογος καταγομένων από την Ανατ. Ρωμυλία** (έτος ίδρυσης 1978). Διοικητικό Συμβούλιο: Πρόεδρος Ανδρέας Σταϊκούδης, Αντιπρόεδρος Γεώργιος Μαμαλούδης, Γεν. Γραμματέας Δήμος Σουλακούδης, Ταμίας Παναγιώτης Καριώτης, Μέλη: Φανή Μαμαλούλη, Δήμητρα Λιτούδη, Ιωάννη Καλτσουνούδης.

3. **Προσφυγικός Σύλλογος Νέας Ιωνίας** (έτος ίδρυσης 1982). Διοικητικό Συμβούλιο: Αλέξανδρος Μεικόπουλος Πρόεδρος, Γεώργιος Μπουντούκος Γενικός Γραμματέας και μέλη οι: Στράτος Καραγαϊτάνης, Βασίλειος Μηλιώκας, Ελένη Καρτσαγκούλη, Σόνια Χατζηδημητρίου, Ιωάννης Χαλκιάς Ταμίας.

4. **Εκπολιτιστικός Σύλλογος Εγγλεζονησίων Νομού Μαγνησίας** (έτος ίδρυσης 1988). Διοικητικό Συμβούλιο: Ελπίδα Μιχαηλίδου-Τσάγγαρη Πρόεδρος, Νίκος Δεμίρης Αντιπρόεδρος, Γιώργος Ξαγοράρης Ταμίας, Λαμπρινή Παρασκευά Γενικός Γραμματέας και μέλη οι: Ουρανία Σταματιάδου-Κουτσογιάννη, Μανώλης Παρασκευάς, Αγνουσιώτου Ελένη, Ελευθέριος Δημάκης και Αγνουσιώτης Μπάμπης.

5. **Πολιτιστική Εστία Μικρασιατών Νέας Ιωνίας «ΙΩΝΕΣ»** (έτος ίδρυσης 1994). Διοικητικό Συμβούλιο: Πρόεδρος Άννα Αϊβαζόγλου, Α΄ Αντιπρόεδρος Μαίρη Καρουκανίδου, Β΄ Αντιπρόεδρος Γιώργος Τσιντσίνης, Γεν. Γραμματέας Δημήτρης Κωνσταντάρας-Σταθαράς, Ταμίας Γεωργία Καρακατσοπούλου, και μέλη οι: Βασιλεία Γιασιράνη-Κυρίτση και Βάσσα Παρασκευά. Το Σεπτέμβριο (1994) απεχώρησε ο Γ.Τσιντσίνης και στο συμβούλιο εισήλθε η Ελένη Χατζηδημητρίου.

6. **Σύλλογος «Φίλοι του Κραυσίνδωνα»**. Έτος ίδρυσης 1988. Σκοπός: *«Η παρατήρηση, καταγραφή και μελέτη της χλωρίδας και της πανίδας και η αξιοποίηση του Κραυσίνδωνα σαν πάρκο»*. Οι ενέργειες των μελών του, από το 1987, απέτρεψαν την επικάλυψη της κοίτης του Κραυσίνδωνα για λεωφόρο ταχείας κυκλοφορίας αυτοκινήτων και στη συνέχεια συντέλεσαν στη σύνταξη μελέτης για τη μετατροπή του σε γραμμικό πάρκο. Διοικητικό Συμβούλιο: Ευστάθιος Χαλαστάρας Πρόεδρος, Γεώργιος Ινεπολόγλου Αντιπρόεδρος, Νίκος Χατζηαντωνίου Γενικός Γραμματέας, Διονύσης Αναστασίου Ταμίας και μέλος Νίκος Κατσάρης.

7. **Σύλλογος «Σταθμός Βοήθειας και Προστασίας Άγριων Ζώων και Πουλιών»**. Έτος ίδρυσης 1993. Σκοπός: *«Η περίθαλψη, βοήθεια και προστασία των άγριων ζώων και πουλιών»*. Διοικητικό Συμβούλιο: Ευστάθιος Χαλαστάρας Πρόεδρος, Νίκος Χατζηαντωνίου Αντιπρόεδρος, Ελένη Βούλγαρη Γενική Γραμματέας, Μελπομένη Δουζένη Ταμίας και μέλη: Σταύρος Ηρακλέους, Νίκος Ματσίγγος και Αγγέλα Μαλλιάρη.

8.Εξωραϊστικοί - Πολιτιστικοί σύλλογοι συνοικισμών και οικισμών:

- α) « Ακρόπολις »
- β) Αλιβερίου
- γ) Αμπελοκήπων
- δ) Μελισσατικών
- ε) Νέου Δέλτα
- στ) Φυτόκου

9. Φίλαθλοι της ΝΙΚΗΣ

- α. Όμιλος Φιλάθλων «ΝΙΚΗΣ» για ηθική και υλική συμπαράσταση στην ομάδα της «ΝΙΚΗΣ» (έτος ίδρυσης 1974).
- β. Σύνδεσμος Βετεράνων ποδοσφαιριστών Νέας Ιωνίας (έτος ίδρυσης 1991).
- γ. Club Φίλων της ΝΙΚΗΣ (έτος ίδρυσης 1994).
- δ. Fun Club «Γαλάζιοι Άγγελοι» (έτος ίδρυσης 1994).

Μουσικές Σχολές (Ωδεία) στη Νέα Ιωνία

Εκτός από το Δημοτικό Ωδείο, που διδάσκεται και καλλιεργείται η μουσική, λειτουργούν και ιδιωτικές μουσικές σχολές (Ωδεία), που είναι οι εξής:

- α. Μουσική Σχολή Βάσως Κεχαΐδη-Κορφιάτη (Παράρτημα του Ελληνικού Ωδείου Βόλου)
- β. Μουσική Σχολή Ανδρομάχης Σαμαρτζή.

Αθλητικές Ομάδες**A. Ποδοσφαιρικές ομάδες της Νέας Ιωνίας**

- Γ.Σ. Β. «Η ΝΙΚΗ» από το 1924¹⁶⁴.
- Ο ΗΡΑΚΛΗΣ από το 1922.
- Ο ΠΗΛΕΑΣ από το 1928 με πλήρη τίτλο: «Ποδοσφαιρικός Αθλητικός Όμιλος Βόλου ΠΗΛΕΑΣ Α.Ε.».
- Ο ΑΡΗΣ Μελισσατικών από το 1973.
- Ο Γυμναστικός Σύλλογος «ΠΑΝΙΩΝΙΟΣ» Νέας Ιωνίας (έτος ίδρυσης 1986).

B. Ομάδες αθλοπαιδιών

- Η ΝΙΚΗ από το 1953 διατηρεί μπάσκετ ανδρών. Επίσης έχει ομάδα βόλεϋ γυναικών και τμήματα ποδηλασίας.

¹⁶⁴. Εκτενέστερα για τη ΝΙΚΗ βλέπε στις σελίδες 228 έως 242 του παρόντος βιβλίου.

- Ο ΗΡΑΚΛΗΣ τώρα το 1994 δημιουργεί τμήμα μπάσκετ ανδρών.
- Ο Γυμναστικός Σύλλογος Νέας Ιωνίας Βόλου «ΕΛΠΙΔΑ» (έτος ίδρυσης 1993) έχει τμήμα βόλεϊ γυναικών.

Γ. Κλασικός αθλητισμός (στίβος)

- Ο Αθλητικός Όμιλος Μαγνησίας με έδρα τη Νέα Ιωνία καλλιεργεί τον κλασικό αθλητισμό με αγωνίσματα στίβου (έτος ίδρυσης 1985)

Δ. Αθλητικοί σύλλογοι μαχητικών τεχνών

Στη Νέα Ιωνία υπάρχουν αθλητικοί σύλλογοι, που ασχολούνται με αθλήματα, που έχουν τις ρίζες τους σε χώρες της Άπω Ανατολής. Αυτοί είναι:

- Αθλητικός Όμιλος ΤΑΕ-KBON-ΝΤΟ Ν.Ιωνίας Βόλου (έτος ίδρυσης 1985).
- Σύλλογος «IONIA KARATE CENTER» (έτος ίδρυσης 1990)
- Αθλητικός Σύλλογος Πολεμικών Τεχνών SHIDOKAN-KARATE «ΑΕΤΟΣ» (έτος ίδρυσης 1993)

Ε. Κυνηγετικός σύλλογος Νέας Ιωνίας

- Έτος ίδρυσης του σημερινού συλλόγου το 1984 και επισήμως από το 1986.
- Το 1954 ιδρύθηκε ως Κυνηγετικός Όμιλος Νέας Ιωνίας με πρώτο πρόεδρο τον Αναστάσιο Χατζηναστασίου.

Προσκοπισμός και Οδηγισμός στη Νέα Ιωνία

Προσκοπισμός

Η επίσημη έναρξη της προσκοπικής κίνησης στη Νέα Ιωνία έγινε με την ίδρυση της Τοπικής Εφορείας την 1η Μαρτίου 1947. Πρώτος Τοπικός Έφορος ορίστηκε ο θεολόγος καθηγητής και Δ/ντής της Κοινωνικής Πρόνοιας Μιχαήλ Καρατζάς.

Το πρώτο συμβούλιο του Τοπικού Προσκοπικού Συνδέσμου Νέας Ιωνίας απαρτίστηκε από τον Ευαγ. Καραμπατζάκη, Παν. Δανιηλίδη, Θάλεια Μελισσάκη, Ι. Ετμεκτζόγλου, Μαρία Καρακώστα και Τσοπουρίδη Α.

Αρχηγός ορίστηκε ο Ν. Στέφος, ο οποίος μαζί με τους νέους Κων. Διαμαντή, Αλ. Βλασταρίδη, Γιώργο Κοτζακίδη, Βασίλη Κοτζακίδη, Αλέκο Λαζάκη, Γ. Ιωαννίδη και Κ. Τσαρδακά άρχισε τη δημιουργία μιας ομάδας Προσκόπων και μιας Αγέλης Λυκόπουλων.

Με τη βοήθεια του μετέπειτα δημάρχου Ευάγ. Καραμπατζάκη, βρέθηκε χώρος για το προσκοπικό γραφείο σ' ένα δωμάτιο στα διώροφα δυτικά της Ευαγγελίστριας.

Το Χρονικό της Νέας Ιωνίας 1924 -1994

Το μνημείο των 31 προσκόπων του Αϊδινίου, που έπεσαν ηρωικά στις 17 Ιουνίου 1919. Στήθηκε στην είσοδο του Πολιτιστικού Άλσους τον Ιούλιο του 1994.

Μέσα το 1947 γίνεται ανασύνθεση του Τοπικού Προσκοπικού Συνδέσμου και συμμετέχουν οι Ευαγ. Καραμπατζάκης, Απ. Βολίδης, Ι. Ετμεκτζόγλου, Παν. Δανηλίδης, Θάλεια Μελισσάκη, Δημ. Βέκκας, Πέτρ. Παλαμηδός και Α. Τσοπουρίδης.

Την 1η Φεβρουαρίου 1948 αναλαμβάνει Τοπικός Έφορος ο Απ. Βολίδης με βοηθό τον Αρχηγό Νικ. Στέφο. Τη θέση του Τοπικού Εφόρου Νέας Ιωνίας αναλαμβάνουν διαδοχικά οι: Μιχ. Καρατζάς (πάλι το 1949), ο Βλάσης Μεταφτής (19 Ιουνίου 1950), ο Ευστρ. Παπαστρατής (τις 21 Φεβρουαρίου 1950), ο Ιωάν. Δημητριάδης (15 Μαΐου 1954), ο Μανώλης Σακελλαρίδης (20 Δεκεμβρίου 1959), ο Δημ. Παππάς (1969), ο Αντ. Ζιούρας (από το 1972 μέχρι το 1974), ο Ηλ. Αναγνωστόπουλος μέχρι το 1987, ο Ν. Κυπαρισσόπουλος μέχρι το 1990 και από το 1990 μέχρι σήμερα ο Χαράλαμπος Α. Χαρίτος. Το 1960 ο Πλάτων Σαχίνης ίδρυσε το 3ο Σύστημα Αεροπροσκόπων Ν. Ιωνίας. Σήμερα στη Νέα Ιωνία υπάρχουν δύο Συστήματα¹⁶⁵

¹⁶⁵. Σύστημα λέγεται στον Προσκοπισμό ένα σύνολο παιδιών, που αποτελείται από τρεις ομάδες: Τα Λυκόπουλα (Δημοτικού), την Ομάδα (Γυμνασίου), τους Ανιχνευτές (Λυκείου).

α) 3ο Σύστημα Αεροπροσκόπων με Αρχηγό το Γιώργο Λεονταρά, με δύναμη 70 παιδιών.

β) 4ο Σύστημα Πεζοπροσκόπων με Αρχηγό την Παναγιώτα Χαρίτου, με δύναμη 60 παιδιών.

Η Τοπική Εφορεία Προσκοπισμού Νέας Ιωνίας μετά την παραχώρηση οικοπέδου στην οδό Ικονίου ελπίζει σύντομα ν' αναγειρεί δικό της κτήριο, γιατί σήμερα στεγάζεται στον ίδιο χώρο σε παράπηγμα.

Δεν χρειάζεται βέβαια να πούμε ότι τον προσκοπισμό και την προσκοπική ιδέα την καλλιεργούσαν οι Μικρασιάτες στις χαμένες, αλλά αλησμόνητες πατρίδες τους. Φωτεινό παράδειγμα αυτοθυσίας είναι εκείνο των Προσκόπων του Αϊδινίου που κατασφάχτηκαν από τους Τούρκους στις 17 Ιουνίου 1919, γιατί εκτέλεσαν το καθήκον τους προς την πατρίδα. Για τους ηρωϊκούς προσκόπους του Αϊδινίου είχε στηθεί στην πλατεία Εθνικών Αναμνήσεων ένα μνημείο. Εκεί όμως δημιουργήθηκε παιδική χαρά και το μνημείο με νέα μορφή ξαναστήθηκε πρόσφατα σε νέο χώρο, στο τρίγωνο της οδού Ικάρων, που οδηγεί στο Πολιτιστικό Άλσος από τη Μαιάνδρου.

Οδηγισμός

Το Τοπικό Τμήμα του Σώματος Ελληνίδων Οδηγών Νέας Ιωνίας ιδρύθηκε τις 2 Απριλίου 1962. Παρουσία της Εφόρου Βόλου Νίκης Σαμαρά και της Βοηθού Ε. Καραγιαννοπούλου οργανώθηκε το πρώτο Τοπικό Συμβούλιο της Νέας Ιωνίας με Πρόεδρο τη Μαρίκα Καρατζά, Αντιπρόεδρο την Ελένη Βασιλάρα, Έφορο την Καίτη Διαμαντή, Βοηθό Εφόρου τη Ντόρα Χατζηβασίλη, Ταμία την Ανθή Σκλάβου, Γραμματέα τη Μαίρη Καρουκανίδου, την οποία αντικατέστησε η Μαίρη Μόμπιλου και Μέλος η Ειρήνη Μαρσουβανίδου.

Πρέπει να σημειωθεί ότι πριν από την ίδρυση του Τοπικού Τμήματος υπήρχαν Οδηγικές Ομάδες στο Αστικό Κέντρο Νέας Ιωνίας, ως παράρτημα του Τοπικού Τμήματος Βόλου.

Με τις προσπάθειες των εκάστοτε Προέδρων, Εφόρων και Στελεχών του Σώματος, το Τοπικό Τμήμα Νέας Ιωνίας λειτουργεί δημιουργικά επί 32 χρόνια και είναι παρόν σε όλα τα γεγονότα της πόλης μας, με πολλές δραστηριότητες, εκτελώντας κατά γράμμα τους κανονισμούς και το Πρόγραμμα του Οδηγισμού.

Η δύναμη του Τοπικού Τμήματος σήμερα είναι γύρω στα 250 κορίτσια, χωρισμένα σε Ομάδες Πουλιών, Οδηγών και Μεγάλων Οδηγών.

Το τοπικό τμήμα έχει οργανώσει θεατρικές παραστάσεις, συμμετέχει σε εκκλησιαστικές τελετές, λαβαίνει μέρος σε εράνους, επισκέπτεται φιλανθρωπικά ιδρύματα και γενικά συμμετέχει ενεργά στα κοινά της Νέας

Το Συμβούλιο και τα στελέχη του Σώματος Ελληνίδων Οδηγών Νέας Ιωνίας. Στην πρώτη σειρά είναι η πρόεδρος (χωρίς στολή) Έλλη Ζήση. (Φωτ. προσφορά Σ.Ε.Ο. Νέας Ιωνίας)

Ιωνίας. Έχει ιδιόκτητη ωραία Εστία, όπου γίνονται οι συγκεντρώσεις των ομάδων, καθώς και οι διάφορες εκδηλώσεις. Βρίσκεται στην οδό Εθν. Αγώνων με Αμασειάς, κοντά στο τρίγωνο, που στήθηκε το μνημείο των Προσκόπων, που αναφέραμε.

Οι κυρίες που πέρασαν και περνούν από τον Οδηγισμό, πρόσφεραν και προσφέρουν ανιδιοτελώς τις υπηρεσίες τους στο Τμήμα, διοργανώνοντας απογευματινά με διαλέξεις, εκδρομές, χορούς και άλλες διάφορες εκδηλώσεις για εξεύρεση οικονομικών πόρων.

Πολλά προσέφεραν οι εκάστοτε κυρίες, που αποτελούσαν τα Συμβούλια και τις Εφορείες του Τμήματος. Μεταξύ αυτών η Αριάδ. Μουταφίδου, η Μαρίκα Καρατζά, η Ελένη Δανηλίδου, η Έλλη Ζήση, η Εριφύλη Χωραφά κ.ά.

Οι Έφοροι που πέρασαν στη διάρκεια της ζωής του Τμήματος είναι: Καίτη Διαμαντή, Αγγελική Πιτσαδιώτου, Ανθή Σκλάβου, Πολυξένη Τσιπνή, Αποστολία Τσαγκουλίδου, Μάρω Καραγιάννη, Άννα Ευθυμίου, Γιούλα Παπακωνσταντίνου.

Το σημερινό Συμβούλιο αποτελείται από τις παρακάτω κυρίες: Πρόεδρος

Έλλη Ζήση, Αντιπρόεδρος Ελένη Δανηλίδου, Γεν. Γραμματέας Βούλα Κοντορίζου, Ταμίας Νόρα Τσακίρη, Έφορος Γιούλα Παπακωνσταντίνου, Δημ. Σχέσεων Τόνια Κορομηλά, Μέλη: Χρυσάνθη Κουτσουβέλη, Ρένα Δήμου και Καζίλα Ζήνα.

Επίσης εκτός του Τοπικού Συμβουλίου υπάρχει στο Τμήμα και η Ομάδα Συνεργασίας. Αυτή είναι μια Ομάδα κυριών, που ήταν μέλη παλιότερα και συνεργάζονται και βοηθούν το Τοπικό Συμβούλιο και τις Ομάδες του Τμήματος. Πρόεδρος Ειρήνη Αϊβαζόγλου - Τζουμάκα, Αντιπρόεδρος Βασιλεία Κοζάκη, Γεν. Γραμματέας Ελένη Παπακώστα και Ταμίας Μαίρη Μόμπιλου. Μέλη: Κωστούλα Συρβανίδου, Κωστούλα Φατσή, Ροδόπη Κούντρα, Ανθή Σκλάβου, Άννα Μπαλά, Ευαγγελία Λογοθέτη και Μαρία Μαύρου.

Το Τοπικό Τμήμα Σώματος Ελληνίδων Οδηγών Νέας Ιωνίας εργάζεται συστηματικά για τη διαμόρφωση ατόμων με ήθος, δημιουργικότητα και υψηλό αίσθημα ευθύνης, χρήσιμα στην κοινωνία μας, κορίτσια και γυναίκες αργότερα με προσωπικότητα και αξία.

11. ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ - ΓΡΑΜΜΑΤΑ - ΤΕΧΝΕΣ ΣΤΗ ΝΕΑ ΙΩΝΙΑ

Η Νέα Ιωνία, που από προσφυγικός συνοικισμός του 1924 εξελίχτηκε σε σύγχρονη πόλη, στα πρώτα της χρόνια πάλεψε μέσα στις δυσκολίες των καιρών (προσφυγιά, Κατοχή, Εμφύλιος), να εξασφαλίσει την επιβίωσή της. Μέσα όμως στον αγώνα της αυτό δεν της έλειψε η αισιοδοξία, το χαμόγελο, το χαρούμενο τραγούδι, η μουσική, η ποίηση, η λογοτεχνία, η ζωγραφική, η καλλιτεχνική δημιουργία γενικότερα καθώς και η ενασχόληση με τις επιστήμες και τα γράμματα.

Στις επόμενες λίγες γραμμές θα προσπαθήσουμε να θυμηθούμε τους ανθρώπους, που μοιράστηκαν μαζί με τον πρόσφυγα-Μικρασιάτη τις αγωνίες, λύπες, στεναχώριες μα και χαρές του στα χαμόσπιτα της Νέας Ιωνίας. Καθένας κάτι έχει να πει για αυτούς τους ανθρώπους της Νέας Ιωνίας και πολύ φοβούμαι, ότι γράφοντας μερικά ονόματα, θα αδικήσω κάποιους, στους οποίους έπρεπε ν' αναφερθώ. Ζητώ την κατανόησή τους. Οι τυχόν παραλείψεις ας μου συγχωρεθούν. Και η δυσκολία αυτή γίνεται ακόμη μεγαλύτερη, γιατί επιθυμία μου είναι να παρουσιάσω τους ανθρώπους και της σημερινής Νέας Ιωνίας, που προσφέρουν στις επιστήμες, στις τέχνες και στα γράμματα. Η απόπειρα αυτής της παρουσίασης, στην οποία μαζί με τα μεγάλα ονόματα αναφέρονται δίπλα και άλλων απλών ανθρώπων, έχει σκοπό να δείξει ακριβώς το χαρακτήρα του Μικρασιάτη, που τιμά και σέβεται τον

μορφωμένο, συναναστρέφεται όμως και χαιρείται και τον ταπεινό δημιουργό, που με το μεράκι του ομορφαίνει τη ζωή, την απλή ζωή.

Για τους νεότερους ίσως τα ονόματα αυτά δε λένε τίποτα, αλλά για τους παλιότερους τότε, που η ζωή ήταν απλή και οι άνθρωποι δένονταν με άρρηκτους δεσμούς φιλίας, τα ονόματα αυτά έχουν μια θέση στην καρδιά πολλών Μικρασιατών-προσφύγων της Νέας Ιωνίας.

Επιστήμες

- Το μυαλό μου αμέσως πηγαίνει στον πρώτο φαρμακοποιό της Νέας Ιωνίας από το 1927 μέχρι το 1976, 49 χρόνια, τον «κύριο Λεωνίδα Νησιώτη», όπως τον προσφωνούσαν οι πρόσφυγες που έμπαιναν με σεβασμό στο φαρμακείο και τον αντίκριζαν να εργάζεται σιωπηλός, προσεκτικός, σοβαρός, πίσω από το μαρμάρινο τραπέζι με το Ν φαρμακευτικό «ζυγό ακριβείας». Με ήρεμη και σιγανή φωνή, γεμάτος κατανόηση έδινε τις απαραίτητες ιατρικές συμβουλές για τη δοσολογία των φαρμάκων. Το φαρμακείο του ήταν ένα είδος ιατρικού συμβουλευτικού σταθμού. Και εκείνος με την άρτια επιστημονική του κατάρτιση και επαγγελματική αμεροληψία και δεοντολογία γινόταν καταφύγιο των προσφύγων στις δύσκολες στιγμές τους, που είχαν σχέση με την υγεία.

- Επόμενοι φαρμακοποιοί για πολλά χρόνια ήταν η Δήμητρα Παπανικολάου και ο Δημήτριος Παναγιωτόπουλος. Σημειωτέον ότι και τα τρία φαρμακεία βρίσκονταν στον κεντρικό δρόμο (Φαρδύ) Λεωφόρο Ειρήνης από τη γέφυρα μέχρι την Ευαγγελίστρια.

- Γιατροί που πρόσφεραν τις υπηρεσίες τους με ανθρωπιά, που έμεινε στις καρδιές των προσφύγων, εκείνα τα δύσκολα χρόνια, πρέπει να μνημονευτούν οι: Λεωσθένης Αποστολίδης, Παπανικολάου Δημήτριος, Σιουγουλιτζόγλου Μιλτιάδης, Κατιρτζόγλου Νικ., Τζιλούλης Αλκιβιάδης, Σταμόπουλος Γεώρ., Νικολαΐδης Γεώρ., Αλεξανδρίδης Αλέξανδρος, Θεοδοσίου Κων. με την ακούραστη νοσοκόμα στο λαϊκό ιατρείο Δέσποινα Πίσσαρη, Σκούρας Βαγγέλης και ο Σούρας Γεώργιος, που είναι σήμερα συνταξιούχος.

Σήμερα στη Νέα Ιωνία έχουν τα ιατρεία πολλοί γιατροί και οδοντογιατροί. Παλιότεροι οδοντογιατροί ήταν οι: Καλτσογιάννης Νικόλαος, Ποιμενίδης Αριστ., Χατζηγεωργίου.

Στον ιατρικό κύκλο ανεδείχθησαν Καθηγητές Πανεπιστημίου, παιδιά Μικρασιατών από τη Νέα Ιωνία, οι: Κατιρτζόγλου Αντώνης (απεβίωσε), γιός του Νίκου Κατιρτζόγλου και ο Λαμπαδάριος Δημήτριος του Νικ., καρδιολόγος στο Κέιπ-Τάουν της Ν. Αφρικής.

- Άλλοι επιστήμονες, που προέρχονταν από την προσφυγική Νέα Ιωνία, ήταν ο Αρώνης Γεώργιος, Γεωλόγος-Κοιτασματολόγος, ερευνητής και αναπληρωτής Γενικός Δ/τής του Ινστιτούτου Γεωλογικών Μεταλλευτικών

Ερευνών, ο αδελφός του Τάκης Αρώνης Δ/ντής του Κρατικού Χημείου Κέρκυρας και οι δικηγόροι Γιώργος Δοξόπουλος, Παντελής Παντελίδης και ο γεωπόνος Μιλτιάδης Χατζημυλιάδης.

Σήμερα η σύγχρονη Νέα Ιωνία έχει πάρα πολλούς επιστήμονες όλων των κλάδων (γιατρούς, δικηγόρους, εκπαιδευτικούς, αρχιτέκτονες, μηχανικούς, στρατιωτικούς κ.ά.) που προσφέρουν τις υπηρεσίες τους στη Νέα Ιωνία, στον Βόλο ή και αλλού, και, αν τους έγραφα όλους θα σχηματιζόταν ένας μακρύς κατάλογος, που δεν είναι μέσα στις δυνατότητες του παρόντος βιβλίου. Πάντως μια καταγραφή του επιστημονικού δυναμικού της Νέας Ιωνίας θα έδινε μια εναργέστερη εικόνα του μορφωτικού επιπέδου του πληθυσμού και της προόδου που επιτελέστηκε μέσα σε 70 χρόνια, από το 1924 μέχρι σήμερα.

Επειδή όμως γράψαμε για γιατρούς που είχαν τα ιατρεία τους στη Νέα Ιωνία και για φαρμακοποιούς των παρελθόντων ετών, παρακάτω θα σημειώσουμε τα ιατρεία και τα φαρμακεία που υπάρχουν σήμερα στη Νέα Ιωνία.

- Γιατροί (Παθολόγοι): Γκιλομανάκης Χρ., Κατινάκης Άγγελος, Σκαλίδης Τριαντ., Σωτηρόπουλος Βάιος, Τσιάνου-Γούση Δέσποινα, Χατζηγάκης Κων., Χατζηκυριακίδης Δημήτριος, Χρυσοχού-Ριρίκα Αικ.

- Φαρμακοποιοί: Βυζιώτης Νικ., Γιαμπαντζάκη-Κωνσταντινίδου Σοφία, Ζιάμας Ιωάν., Κουρούμαλος Διονύσης, Λατζώνης Αποστ., Μανιαδάκης Χρήστος, Μάτσου Παρασκευή, Μεικόπουλος Βασίλης, Παναγιωτοπούλου Ευφροσύνη, Παπαδοπούλου Αικ., Παπαδοπούλου Κων/ντία, Πελεκού Αθηνά, Σωτηροπούλου - Φορούλη Μαρία, Τριγκώνης Αθαν., Τσαλαβός Δημ., Τσαλάγας Χρηστ., Τσαρδίνη Ειρήνη, Τσάρνας Κων/ντίνος, Τσόλκας Ευάγγελος, Ψιμόπουλος Άγγελος.

- Οδοντογιατροί: Αμβράζη - Ζιούρα Ευθυμία, Γούσης Γεώργιος, Κουκουβίνου Ευστρατία, Μαυριάς Σπύρος, Μπουτίνας Βλαδίμηρος, Μπουτίνας Νικόλαος, Χαραλαμπίδου - Μπαίπα Δέσποινα, Χιώτης Ιωάννης.

Γιατροί (Μικροβιολογικά εργαστήρια): Βρέντζου - Μαργώνη Έλλη - Καλλιφρόνη, Μπαλιτσάρης Θεόδ., Παππά - Ποριανού Καλλιόπη.

Λογοτεχνία

(Διήγημα - μυθιστόρημα - ιστορία - νουβέλα)

- Παναγιώτης Κασιρέλος: (Βραβείο Λουντέμη, βραβείο Ιπεκτσι, βραβείο Εστίας Ν. Σμύρνης).

Ο γνωστός, σεμνός και βραβευμένος λογοτέχνης, γεννήθηκε στη Σμύρνη, μεγάλωσε και ζει στη Νέα Ιωνία στη μικρή καμαρούλα της οδού Χρ. Λούλη 34, από το 1974 και παρουσίασε το πρώτο του μυθιστόρημα «*Στάση Μαυρομάτη*». Μέχρι σήμερα ακμαίος και δημιουργικός συνεχίζει το έργο του.

14-02-1994: Ο λογοτέχνης Παναγιώτης Κατσιρέλος τιμήθηκε για το έργο του από την Πολιτιστική Εστία Μικρασιατών Νέας Ιωνίας Μαγνησίας «ΙΩΝΕΣ».

Έγραψε τα διηγήματα («Ο κύριος Εγώ ήμουν ο Ρε», «Ο Μπουρζουά», «Η πορεία δεν έχει τελειωμό», νουβέλες («Οι Μαυραγορίτες»), μυθιστορήματα («Οι αρβύλες», «Οι ζωντανοί», «Σουρβιά», «Ο άδειος δρόμος» με 8 διηγήματα, το χρονικό της ίδρυσης της Νέας Ιωνίας «Ο Συνοικισμός» και το τελευταίο του «Γνωριμία με τη Μαγνησία» (1993). Ωστόσο με την πείρα, την πίκρα και τη σοφία της 79χρονης ζωής του είναι έτοιμος να δώσει και άλλα και να συγκινήσει τις ευαίσθητες καρδιές. Ο Δήμος Νέας Ιωνίας τον έχει τιμήσει ιδιαίτερος. Είναι μέλος της Εταιρείας Ελλήνων Λογοτεχνών.

- Ο Θανάσης Βογιατζής παρουσιάζεται με τη συλλογή πεζών «Τέσσερις ασκήσεις ύφους».
- Η Βασιλεία Γιασιράνη-Κυρίτση παρουσιάζει στο υπό έκδοση βιβλίο της ένα πρωτότυπο θέμα: «Ιστορίες ζωής και θανάτου στο νεκροταφείο των Ταζιάρχων του Βόλου».
- Η Ελένη Δικαίου - Σβάρνα συμπύκνωσε την πίκρα, αλλά και την αισιοδοξία της προσφυγιάς στα «Κοριτσάκια με τα ναυτικά». Άλλο βιβλίο της «Οι Θεοί δεν πεθαίνουν στην Πέλλα».
- Ο Γιώργος Δοξόπουλος, που έλαβε ενεργό μέρος στην Εθνική Αντίσταση, κατέθεσε και τη δική του μαρτυρία στον αντιστασιακό αγώνα με το ιστορικό βιβλίο του «Εθνική Αντίσταση».
- Η Ελένη Θωΐδου-Μαμμη, που έζησε τη λαίλαπα του Εμφύλιου και έφυγε

μακριά από την πατρίδα της, μας περιγράφει την εμπειρία της στο βιβλίο «*Η ζωή μου στους δύο Κόσμους*».

- Ο Δημήτρης Κωνσταντάρας-Σταθαράς με τις «*Αληθινές Μικρασιατικές Ιστορίες*» του ζωντανεύει το δράμα της προσφυγιάς και της εγκατάστασης των πρώτων προσφύγων στον Βόλο και στη Νέα Ιωνία. Άλλο βιβλίο του, το παρόν, «*Το χρονικό της Νέας Ιωνίας 1924-1994*».

- Ο Γιώργος Τσιντσίνης, δημοσιογράφος και λογοτέχνης. Έχει εκδώσει βιβλία με ποιήματα («*Ξεπάσματα ενός Τοξότη*», συμμετοχή στις ομαδικές ποιητικές συλλογές «*Επτά Βολιώτες ποιητές*», «*Θεσσαλοί ποιητές και πεζογράφοι*»), με πολιτικά χρονογραφήματα («*Πουλιάς παιντί, παίρνεις Ντάτσουν*», «*Ελληνική κλαυωδία*» και πρόσφατα υπό έκδοση «*Αθλητική Ιστορία της Νέας Ιωνίας*»). Είναι συνεκδότης με την Ελένη Συρίβελη του μηνιαίου περιοδικού ποικίλης ύλης «*ΩΡΕΣ*», του φιλολογικού περιοδικού «*ρόπτρο του Βόλου*» ως και του εκδοτικού οίκου «*ΩΡΕΣ*». Διετέλεσε αρχισυντάκτης στην εφημερίδα «*Ενημέρωση*» και εκδότης της κυριακάτικης «*Εφημερίδας*» που εκδόθηκαν στον Βόλο.

Ποίηση

- Ο Αντώνης Αντωνίου με τη συλλογή του «*Γενέθλια ρωγμή*» αποπειράται μια διαρκή αναζήτηση του «άλλου» μας εαυτού μέσω της ποίησης.

- Ο Θανάσης Ευσταθίου με τον υπέρτιτλο «στοχαστικός λυρισμός» έχει εκδώσει δύο βιβλία με τίτλους: «*Α΄. Φωνή απ' το χρόνο*» και «*Β΄. Εσπερινή ραψωδία*», που έχουν έντονο λυρισμό και πυκνότητα στίχου. Επίσης έχει γράψει μελέτες αισθητικής φιλοσοφίας, πάνω στη λυρική ποίηση και στις εικαστικές τέχνες.

- Ο Δημήτρης Κασάμπαλης, που βρίσκεται στην Αμερική, μας στέλνει τη συλλογή ποιημάτων του «*Αναζητώντας την Ελένη*» και τα πεζά του «*Πριν απ' την Αργοναυτική εκστρατεία*».

- Η Θάλεια Μελισσάκη-Αρώνη, λόγια από τη Σμύρνη, έχει γράψει ποίημα για τον Χρυσόστομο Σμύρνης και έκανε πολλές εκπομπές στο ραδιόφωνο για τη Μικρασιατική καταστροφή καθώς και δημοσιεύσεις στον Τύπο.

Έργο του Βασίλη Φελεκίδη.

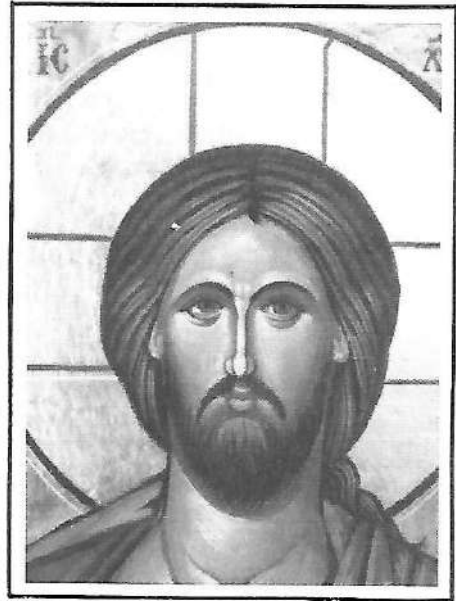
- Ο Μάκης Τοπαλίδης με τα ποιήματά του «*Το πρόσωπο της αλήθειας*» παρουσιάζει κοινωνικούς προβληματισμούς.

Ζωγραφική

- Ο Νίκος Ανδρικάκης ένας νέος ζωγράφος - αγιογράφος με σεμνότητα και ευαισθησία ακολουθεί τον δρόμο της δημιουργίας. Αγιογραφίες του βλέπουμε στον ιερό ναό Αγίου Δημητρίου Πουρίου.

- Ο Θανάσης Ευσταθίου αφού πέρασε διάφορες φάσεις δημιουργίας τώρα τελευταία δουλεύει μια τεχνοτροπία προσωπική (χτιστογραφισμός) μέσα στο πνεύμα του μεταμοντερνισμού, συνδυάζοντας ό,τι βιώσιμο από τη μοντέρνα τέχνη με το πνεύμα παραδοσιακής τέχνης με βάση πάντοτε την αντι-κειμενικότητα. Έργα του βρίσκονται σε δημοτικές (Νέας Ιωνίας κ.ά.) και ιδιωτικές πινακοθήκες στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

- Ο Παλαιολόγος Θεολόγος άρχισε ζωγραφίζοντας τις γειτονίες της Νέας Ιωνίας. Στην 35χρονη πορεία του πέρασε από τη ζωγραφική με αντίληψη γραμμική σ' ένα σύνθετο κόσμο με έντονη αφαιρετική δομή, έπειτα σ' ένα χώρο πιο σύνθετο για να φτάσει στις «*Μαρτυρίες*», που έχουν σχέση με την ιστορία του καλλιτέχνη (χρόνια δικτατορίας και εξοριών). Κατόπιν ανακαλύπτει τον απέραντο κάμπο. Έργα του βρίσκονται στην Εθνική Πινακοθήκη, στο Μουσείο Βορρέ, σε δημοτικές (Νέας Ιωνίας κ.ά.) δημόσιες και ιδιωτικές συλλογές στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

Έργο του Νίκου Ανδρικάκη

Έργο του Λεωνίδα Λεφάκη

Έργο του Παναγιώτη Κατσιρέλου.

Έργο του Θανάση Ευσταθίου.

- Η Φωτεινή Κατούνια, μια πολύ νέα ταλαντούχος καλλιτέχνιδα, μας εντυπωσιάζει με τα καθαρά σχέδια και τις ακουαρέλες της που θαυμάζουμε στον προθάλαμο του Δημαρχείου Νέας Ιωνίας.

- Ο Παναγιώτης Κατσιρέλος, ο βραβευμένος λογοτέχνης, έχει μια εξαιρετική ικανότητα στο σκίτσο. Όλα του τα βιβλία έχουν δικά του δυνατά, εκφραστικά σκίτσα. Στο Δημαρχείο της Νέας Ιωνίας παρουσίασε έκθεση με εντυπωσιακά σκίτσα - κολλάζ.

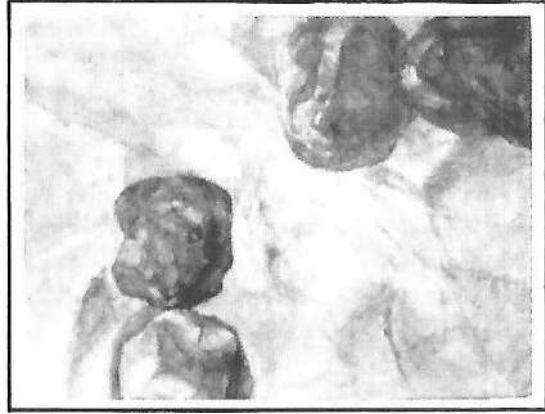
- Ο Λεωνίδας Λεφάκης παλιότερα, αλλά και σήμερα με το χρωστήρα του μας τέρπει. Ασχολείται και με την αιογραφία. Έργα του υπάρχουν στη δημοτική πινακοθήκη της Νέας Ιωνίας και σε ιδιωτικές συλλογές.

- Ο Γιάννης Μπούρας με τα θαυμάσια σκίτσα του από το 1965, έκανε γνωστά παντού το πανέμορφο Πήλιο και τα επιβλητικά Μετέωρα. Επίσης τώρα φιλοτεχνεί βιβλία με σκίτσα-γκραβούρες όλων των μοναστηριών της Ελλάδας.

Έργο του Παλαιολόγου Θεολόγου.

- Ο Βασίλης Φελεκίδης μας άφησε να έχουμε στα μάτια μας τις γιγά-ντιες αφίσσες από τους πρωταγωνιστές των παλιών κινηματογράφων και τις ποιητικές του ακουαρέλες των τοπίων του Πηλίου. Έργα του θα δούμε στη δημοτική πινακοθήκη του Δήμου Νέας Ιωνίας και σε ιδιωτικές συλλογές.

Έργο της Φωτεινής Κατούνια.

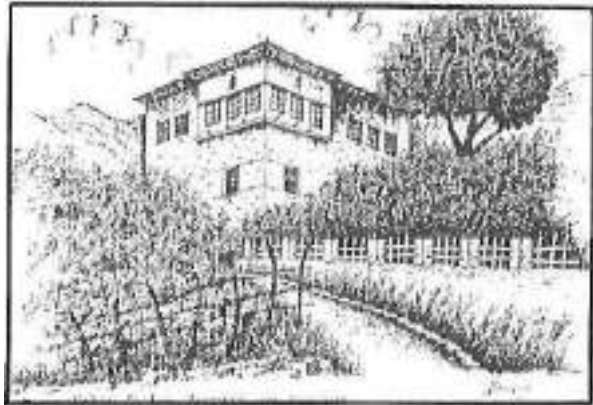
Μουσική

Στον χώρο της Μουσικής η Νέα Ιωνία έχει να παρουσιάσει ένα πλήθος ανθρώπων, που με το ταλέντο τους συγκίνησαν και ενθουσίασαν τους συντοπίτες τους και άλλους στον ευρύτερο ελλαδικό περίγυρο και στο εξωτερικό.

- Στη Βυζαντινή μουσική ο Μανώλης Χατζημάρκος με το εξάισιο τάλαντο της φωνής του και τη βαθιά βυζαντινή μουσική μόρφωσή του για πολλά χρόνια από πολύ νέος έψαλε υπέροχα τις βυζαντινές μελωδίες στο μητροπολιτικό ναό του Αγίου Νικολάου Βόλου και έπειτα στον Άγιο Διονύσιο των Αθηνών, καθηγητής μουσικής, πρωτοψάλτης και χοράρχης. Ηχογράφησε πλήθος βυζαντινών μελωδιών και έγραψε μουσικά βιβλία. Συνεργάστηκε στην έκδοση λεξικού βυζαντινής μουσικής. Σήμερα διδάσκει στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας. Έχει πανελλήνια φήμη και πολλούς μαθητές.

- Ο Γιώργος Χατζημάρκος (για πολλά χρόνια πρωτοψάλτης Ευαγγελίστριας) και ο Μιχάλης Μελέτης (σήμερα πρωτοψάλτης Αγίου Νικολάου) μαθητές του Μανώλη Χατζημάρκου, ακολούθησαν τη βυζαντινή μουσική παράδοση.

- Ο Στέφανος Βέζος, πληθωρικός τραγουδιστής από τη Σμύρνη, τραγουδούσε με πάθος τους μικρασιάτικους καημούς.

Έργο του Γιάννη Μπούρα.

- Ο Μπάμπης Κεχαΐδης, το ορφανό προσφυγάκι, ως μουσικός και δάσκαλος μουσικής έχει προσφέρει και προσφέρει ακόμη με τη σχολή μουσικής (Ελληνικό Ωδείο) στη μουσική παιδεία των νέων του Βόλου και της περιοχής.

- Παλιότερα στη Νέα Ιωνία την εποχή που οι άνθρωποι διασκέδαζαν στα καφενεία (Φαρδύ) και στα σπίτια σε γάμους και σε γλέντια πολλοί θυμούνται τον Μιχάλη Αχειλά με το κανονάκι, το γιό του Παναγιώτη Αχειλά ¹⁶⁶ να παίζει πολλά όργανα, τον Βασίλη Σάμιο σαντούρι, τον Κωνσταντή Τσιργώτη βιολί, τον Βασίλη Χαλάτση ούτι, τον Δημήτρη Μανήσαλη βιολί, τον Γιάννη Λαδόπουλο ούτι, τον Γιώργο Κελεμπέκη κιθάρα και μικρασιάτικο τραγούδι, τον Κώστα Μεγαλοοικονόμου βιολί, τον Γιώργο Αποστολίδη (Καΐμακάμη) ούτι, τον Γιάννη Κεφάλα ούτι, το Γιώργο Πετμετζά ούτι.

- Ο Θεοχάρης Παντίδης σήμερα με το λαούτο του συμμετέχει σε κομπανίες δημοτικής μουσικής, μαζί με τον Χρήστο Πουρνάρα βιολί, τον Δημήτρη Σοροβόλα λαγούτο, κιθάρα και τραγούδι.

- Ο Νάσος Κεπενεκίδης με την κιθάρα και το τραγούδι του στο ντουέτο Τενόπουλου-Κεπενεκίδη μας ψυχαγώγησε για πολλά χρόνια. Στον ίδιο χώρο και ο Θανάσης Τόμπρας με την κιθάρα του.

- Ο Κώστας Βακαλόπουλος με το ακορντεόν του μας γοήτευσε. Σήμερα είναι δάσκαλος μουσικής.

Στο λαϊκό ρεμπέτικο και ελαφρό τραγούδι κάνουν την παρουσία τους πολλοί:

- Ο Αχιλλέας Ματζίρης, ο Γιώργος Μανήσαλης, ο Νίκος Δεμίρης, ο Χρήστος Χασαπάκης, ο Μπάμπης Μπακάλης είναι γνωστοί για το ρεμπέτικο τραγούδι και το μπουζούκι τους σε δικές τους συνθέσεις.

- Ο Λάκης Μπαλής με μπουζούκι στο ελαφρολαϊκό τραγούδι, ο Αντώνης Μόσχος με το τραγούδι του (ελαφρολαϊκό) και ο Νίκος Θεολόγου στο μικρασιάτικο τραγούδι, άφησαν όνομα. Ο Νίκος μάς έδωσε τις πληροφορίες για τα ονόματα των καλλιτεχνών του τραγουδιού και τους οργανοπαίχτες.

- Από τη νεότερη γενιά με επίδοση και σπουδές στη μουσική μπορούμε να σημειώσουμε τη Στάσα Τζάλλα και τον Γιώργο Φουντούλη.

- Ιδιαίτερα λαμπρό μέλλον φαίνεται να έχει ο Αποστόλης Παρασκευάς (κλασική κιθάρα - σύνθεση - ενορχήστρωση), που τώρα βρίσκεται για μουσικές σπουδές στην Αμερική.

¹⁶⁶ . Ο Σύλλογος Έρευνας Διάσωσης, Ριζικής Αποκατάστασης Μουσικής των Ελλήνων (ΕΔΡΑΜΕ) προς τιμήν του Παναγιώτη Αχειλά, του αθόρυβου και πολυτάλαντου καλλιτέχνη, φέρει στον τίτλο το όνομά του: «Παναγιώτης Αχειλάς».

Θέατρο

- Ο Βασίλης Μητσάκης, ηθοποιός, θεατρικός συγγραφέας και σκηνοθέτης έζησε μετά την Κατοχή, τα τελευταία χρόνια του δημοτικού και του γυμνασίου στη Νέα Ιωνία με την οικογένειά του. Αγάπησε τη Νέα Ιωνία και τον Βόλο, σαν δεύτερη πατρίδα του.
- Ο Σπύρος Μαβίδης, ηθοποιός και σκηνοθέτης κάνει καριέρα στην Αθήνα. Η αγάπη του για το ποντιακό θέατρο του αναπτύσσει τις δημιουργικές του δυνάμεις.
- Ο Τάσος Μασμανίδης, ηθοποιός στην Αθήνα ξεκίνησε από τη Νέα Ιωνία.
- Ο Ανέστης Παναγιωτίδης, συγγραφέας ποντιακών θεατρικών έργων.

Χορός

Η Θάλεια Παναγιωτίδου από μικρή στο Ποντιακό συγκρότημα έδειξε την κλίση της στο χορό. Διδάσκει χορό σε δική της Σχολή Χορού στον Βόλο.

Λαϊκοί τεχνίτες- δημιουργοί

- Ο Γιάννης Βρακίδης, λαϊκός στιχοπλόκος-ριμαδόρος της επικαιρότητας. Σμυρνιός, ακολούθησε τη σμυρναϊκή παράδοση της ρίμας. Ποίημά του διαβάσαμε στην τελετή του θεμέλιου λίθου της μεγάλης Ευαγγελίστριας.
- Ο Ιπποκράτης Βακαλόπουλος, επιγραφοποιός με μεράκι. Όλες οι επιγραφές καταστημάτων που έκανε είχαν απαραίτητο συμπλήρωμα ζωγραφικής (ψάρι, φρούτα, λαχανικά κ.ά.) ή το όνομα της ΝΙΚΗΣ.
- Ο Νίκος Φατσή ζωντανεύει την τέχνη των ψηφιδωτών με δικές του συνθέσεις.
- Ο Νίκος Δεμίρης στο μαγαζί του φιλοτεχνεί πίνακες ζωγραφικής από καρτ-ποστάλ.
- Αγγειοπλάστες - κεραμίστες που έχουν τα εργαστήριά τους στη Νέα Ιωνία είναι ο Σταύρος Γεδικελέσης, ο Φώτης Χατζηαντωνίου και ο γιος του Νίκος (οικοτεχνία κεραμικής) ο Γεώργιος Χατζηπλάτων, ο Θωμάς Γουδίνης και ο γιος του Στέργιος, και ο Φώτης Δανηλίδης. Παλιότεροι αγγειοπλάστες ήταν ο Παύλος Χαζίρογλου, οι Ευριπίδης και Κώστας Κεραμίδας, ο Χαράλαμπος

Χαρακτηριστική επιγραφή καταστήματος του Ιπποκράτη Βακαλόπουλου

Χατζηπλάτων, ο Σωτήρης και ο Γιάννης Δημήτογλου.

Προσφορά Κοινωνικών Υπηρεσιών από απλούς ανθρώπους

Σ' αυτό το κεφάλαιο, αναφέρονται απλοί άνθρωποι, που κάνουν μια δουλειά με όρεξη και μεράκι, για να εξοικονομήσουν βέβαια τα προς το ζην, ας μου επιτραπεί να αναφέρω μερικά ονόματα συμπατριωτών μας, που πρόσφεραν ιατρικές ή κοινωνικές υπηρεσίες στην προσφυγική Νέα Ιωνία της εργατιάς και του μόχθου. Ίσως φανούν παράταιρα, αλλά εγώ αισθάνομαι την υποχρέωση να τα μνημονεύσω, γιατί οι υπηρεσίες που πρόσφεραν τότε ήταν πολύτιμες και μένουν χαραγμένες στις καρδιές των ανθρώπων του παλιού προσφυγικού συνοικισμού της Νέας Ιωνίας.

Ας θεωρηθεί ένα μνημόσυνο γι' αυτούς. Ήταν και αυτοί λαϊκοί άνθρωποι, που μαζί με μας πορεύονταν στη δύσκολη ζωή.

- Η Ελπίδα Δρόσου η μαμή, η « επιστήμων μαία » από τα Θείρα. Αυτή « ξεγέννησε » αμέτρητα παιδιά του προσφυγικού συνοικισμού. Αυτή βοήθησε στα σπίτια - στα μονοκάμαρα - τις μάνες μας να φέρουν στον κόσμο τα μωρά τους. Τη θυμούνται πολλοί. Ήρεμη, πρόθυμη, γελαστή.

- Ο Θεμιστοκλής Παπαδημητρίου «ο δάσκαλος, ο Εγγλεζονησιώτης» όπως τον ήξεραν όλοι. Για πολλά χρόνια βοηθούσε τα παιδιά του δημοτικού στα μαθήματα ή τους μεγαλύτερους, που είχαν διακόψει να μάθουν γράμματα και να λογαριάζουν. Είχε την εκτίμηση και το σεβασμό όλων και κυρίως των Εγγλεζονησιωτών της Νέας Ιωνίας.

Την ίδια υπηρεσία πρόσφεραν και άλλες «δασκάλες» οι οποίες μάζευαν στα στενόχωρα σπίτια τους τα παιδιά του δημοτικού σχολείου και τα βοηθούσαν στα μαθήματα ή απασχολούσαν τα νήπια των εργαζόμενων με δημιουργικές απασχολήσεις. Μένουν στη μνήμη μας μερικά ονόματα και το έργο τους:

- Η «κυρία Πόπη» (Καλλιόπη Σταμπουλού-Ζουμπόγλου) ήταν δασκάλα στα Θείρα της Μ. Ασίας και για οικογενειακούς λόγους δεν μπόρεσε να συνεχίσει εδώ και έτσι στο σπίτι της (Δημοκρατίας με Κωνσταντινουπόλεως) βοηθούσε τους μικρούς μαθητές. Πολλοί θυμούνται τον ήρεμο, ευγενή και προσηνή χαρακτήρα της.

- Η «κυρία Αρτεμης» (Αρχοντοπούλου) δασκάλα από την Κων/πολη, πάνω από την πλατεία της Ευαγγελίστριας, είχε, μπορούμε να πούμε, ένα οργανωμένο «σχολείο» με μαθητές όλων των τάξεων του δημοτικού και με μεθοδικότητα και παιδαγωγικό τρόπο βοηθούσε τους «αδύνατους».

- Η «κυρία Κατίνα» (Μειμάρογλου) απασχολούσε στο σπίτι της και στην αυλή της (Δορυλαίου με Κωνσταντινουπόλεως) με αγάπη και υπομονή ένα σμάρι από νήπια και αχολογούσε η γειτονιά από τα τραγουδάκια και τις χαρούμενες φωνές τους.

**1945: Η «κυρία Άρτεμις» (Αρχοντοπούλου) με το «σχολείο» της.
(Φωτ. προσφορά. Γιάννη Κυτούδου).**

Τέτοιες περιπτώσεις κοινωνικών λειτουργημάτων υπήρχαν σε πολλές γειτονιές της παλιάς προσφυγικής Νέας Ιωνίας, που οι πρόσφυγες με τα φτωχά τους βαλάντια προσπαθούσαν να βοηθήσουν τα παιδιά τους να «μάθουν γράμματα», για τα οποία έτρεφαν ανέκαθεν εκτίμηση, όπως στην πατρίδα τους, που οι ίδιοι συντηρούσαν και λειτουργούσαν τα ελληνικά τους σχολεία.

Τέχνες (Επιπλοποιΐα - Ξυλογλυπτική - Οικοδομική) α) Επιπλοποιΐα

Δεν είναι τυχαίο το γεγονός, ότι η Νέα Ιωνία έχει ένα μεγάλο αριθμό επιπλοποιών, που έχουν βιοτεχνίες και καταστήματα στον Βόλο ή και σε άλλα μέρη. Υπήρχαν από παλιότερα «μάνες», που απ' αυτές γεννήθηκε ένα πλήθος καλών μαστόρων, που και αυτοί εξελίχτηκαν και δίδαξαν άλλους.

Από τα χέρια του Μιχάλη Μαυρουδή, που είχε το επιπλοποιείο του στην αρχή της οδού Ερμού, βγήκαν πολλά και καλά μαστόρια, που έκαναν και αυτοί αργότερα δικά τους μεγάλα επιπλοποιεία. Στο εργαστήρι του μαστρο-Μιχάλη, που κατέβαινε κάθε μέρα με το ποδήλατό του απ' τη Νέα Ιωνία στον Βόλο, εκκολάφτηκαν ο Σπύρος Σκουρόπουλος, που έχει τη μεγάλη βιομηχανία επίπλων με το όνομά του, ο Νίκος Νικόπουλος, ο Μιχάλης Μιχαηλίδης, ο Δημήτρης Τερεζής, ο Γιάννης Βογιατζής, ο Νικ. Καφετζόπουλος, ο

ο Χρήστος Φραγκούλης, ο Λεωνίδας Λεφάκης και ο Νικ. Κουλούρης.

Επίσης από το επιπλοποιείο του Παναγ. Πανταζή βγήκαν κι άλλα μαστόρια.

Και η παράδοση συνεχίζεται. Από αυτούς, αλλά και άλλους τεχνίτες, βγήκαν άριστοι τεχνίτες επιπλοποιοί, που σήμερα εργάζονται στη Νέα Ιωνία, στον Βόλο και αλλού.

Από τους παλιότερους επιπλοποιούς στη Νέα Ιωνία ήταν οι: Βαγγέλης Σάμιος σε συνεργασία με τον ξυλογλύπτη Σίμο Μπαλή, ο Χρήστος Μηνάογλου και ο Κώστας Φωτίου, που στα εργαστήριά τους μαθήτευσαν άλλοι. Σήμερα στη Νέα Ιωνία συνεχίζουν την παραδοσιακή τέχνη του επιπλοποιού ο Θεόφιλος Κυρλίδης, οι αδελφοί Γιώργος, Στέλιος, Σωτήρης και Βασίλης Δ. Λεφάκη, ο Γιάννης Καλαϊτζόγλου, ο Βασίλης Μπασματζής, ο Νίκος Κεσμετζής καθώς και αυτοί, που αναφέρθηκαν ή τα παιδιά τους. Τα ονόματα είναι πολλά και ζητώ την κατανόησή σας, επειδή δεν είμαι σε θέση ν' αναφερθώ σε όλους.

β) Ξυλογλυπτική

Η τέχνη της ξυλογλυπτικής κατά τα τελευταία χρόνια παρουσίασε εξαιρετική άνθηση. Ειδικά, τα εκκλησιαστικά ξυλόγλυπτα έχουν ομορφύνει τους ναούς.

Άμα ανατρέξουμε 30-35 χρόνια πίσω θα βρούμε ένα όνομα, μία «μάννα», τον ξυλογλύπτη (λεπτοουργό, όπως έλεγαν παλιότερα τους ξυλογλύπτες) Γεώργιο Μπαλή, τον γνωστό μας δήμαρχο Νέας Ιωνίας για τρεις φορές.

Ήταν η εποχή, που ο μητροπολίτης, μακαριστός Δαμασκηνός, είχε αναθέσει την κατασκευή του ξυλόγλυπτου τέμπλου του Αγίου Νικολάου στο εργαστήρι του

Μέρος απ' το ξυλόγλυπτο τέμπλο του Αγίου Νικολάου Βόλου από το εργαστήρι του Γεωργίου Μπαλή, 1962. (Φωτ. Αρχείο Γ. Μπαλή)

του Γιώργου Μπαλή (1962) παρά την αντίδραση κεντρικού εκκλησιαστικού οργάνου των Αθηνών, που ανέθετε τις ξυλογλυπτικές εργασίες σε άλλους. Από το εργαστήριο αυτό και από το καλλιτεχνικό χέρι του Γιώργου Μπαλή βγήκαν πολλοί άριστοι ξυλογλύπτες, που συνεχίζουν την εκκλησιαστική ξυλογλυπτική με επιτυχία. Από τα χέρια του Μπαλή πέρασαν οι περισσότεροι ξυλογλύπτες, που, και αυτοί έβγαλαν άλλους και σήμερα συντροφικά ή μόνοι τους έχουν δικά τους εργαστήρια στα οποία κατασκευάζουν και εξαιρετικής τέχνης ξυλόγλυπτα έπιπλα. Μαθητές του Μπαλή από τη Νέα Ιωνία είναι οι: Κιουφετζόγλου Κυριάκος, Μόμπιλος Κώστας, Μπλάνας Στυλιανός, Αδαμάκης Νίκος, Φραγκούλης Γεώργιος, Φανάκης Απόστολος, Ξαγοράρης Γεώργιος και Κοκκινάρης Δημήτριος. Ο Κοτζαγιώτης Σπύρος μαθήτευσε σε άλλον, όπως επίσης και ο Κατούνιανς Κωνσταντίνος.

Ο Γεώργιος Μπαλής, με τη «σχολή» του καθιέρωσε την ξυλόγλυπτη διακόσμηση των νεότερων ναών, ακολουθώντας μια παράδοση των πληροεϊτικών εκκλησιών του 1750-1800 από Ηπειρώτες μαστόρους. Αξίζει να σημειωθεί ότι, και ο πατέρας του Μπαλή – Συμεών ή Σίμος - ήταν άριστος ξυλογλύπτης με καταγωγή από την Τήνο. Ο Σίμος Μπαλής 16 ετών πήγε στη Σμύρνη και έμαθε την τέχνη του ξυλογλύπτη. Στους πολέμους του 1912-13 πολέμησε και έχασε το δεξί του χέρι. Για να εργάζεται του προσάρμοσαν ένα ξύλινο -μεταλλικό χέρι και μ' αυτό εργαζόταν στη Σμύρνη πριν την καταστροφή. Ακολουθεί η προσφυγιά και η εγκατάσταση στη Νέα Ιωνία και η συνέχιση της τέχνης, όπως είδαμε σε συνεργασία με άλλον επιπλοποιό.

Ο Γεώργιος Μπαλής κληρονόμησε από τον πατέρα του το καλλιτεχνικό τάλαντο, το αξιοποίησε, το μετέδωσε και σ' άλλους και σήμερα, παρά τα 76 χρόνια του, εξακολουθεί να υπηρετεί την τέχνη του με μεράκι και καλλιτεχνική ευαισθησία, γλύφοντας το ξύλο με τα λεπτεπίλεπτα κοπίδια του ή σχεδιάζοντας φόρμες (σχέδια).

Τα ονόματα των ξυλογλυπτών από τη Νέα Ιωνία, που αναφέρθηκαν πιο πάνω εργάζονται σήμερα σε δικά τους εργαστήρια είτε αδελφικά, είτε συντροφικά και έχουν φιλοτεχνήσει ωραιότατα ξυλόγλυπτα σε μεγάλους ναούς του Βόλου και της Νέας Ιωνίας, αλλά και άλλων πόλεων και βέβαια μια ποικιλία παραδοσιακών σκαλιστών επίπλων.

γ) Οικοδομική

Στην τέχνη της οικοδομής - όχι με τη σημερινή έννοια της κατασκευής μεγαθήριων οικοδομών - δούλεψαν με αίσθημα ευθύνης, αλλά και φιλοκαλίας, πολλοί τεχνίτες, που άφησαν το όνομά τους στο χτίσιμο, στο σουβάτισμα, στις πέτρες.

Αναφέρω λίγα ονόματα: Νικόλας Μιχαηλίδης κτίστης, Μιχάλης Ρεβύθης σουβατζής, Θανάσης Κεσμετζής πετράς- κτίστης, Θωΐδης Θεόδωρος εργολάβος οικοδομών.

Πολιτική

Από τη Νέα Ιωνία έχουν εκλεγεί δύο βουλευτές :

- Ο Γεώργιος Δοξόπουλος, εκλέχτηκε βουλευτής στις εκλογές της 9ης Σεπτεμβρίου 1951 με την Ε.Π.Ε.Κ. (Εθνική Προοδευτική Ένωση Κέντρου) και έμεινε μέχρι την πτώση της Κυβέρνησης Σοφ. Βενιζέλου - Ν. Πλαστήρα
- Γ. Καρτάλη - Γ. Παπανδρέου το Νοέμβριο 1952, που έγιναν νέες εκλογές. Επίσης εκλέχτηκε με το ΠΑΣΟΚ το 1985, αλλά η εκλογή του ακυρώθηκε από το Εκλογοδικείο.
- Ο Λεωνίδας Τζανής δικηγόρος, είναι σήμερα βουλευτής του Πανελληνίου Σοσιαλιστικού Κινήματος (ΠΑ.ΣΟ.Κ.), που έχει εκλεγεί στις εκλογές της 10ης Οκτωβρίου 1993.

Δημοσιογραφία

Η Νέα Ιωνία έχει να παρουσιάσει έναν αριθμό νέων κυρίως ανθρώπων, που ασχολούνται επαγγελματικά με τη δημοσιογραφία (είναι δηλ. μέλη της Ενώσεως Συντακτών Ημερησίων Εφημερίδων), αλλά και άλλους, που για διάφορους λόγους, δεν είναι μέλη της Ενώσεως Συντακτών, ωστόσο ασκούν το επάγγελμα του δημοσιογράφου κάπου αλλού ή σε δικά τους έντυπα ή δικούς τους ιδιωτικούς ραδιοφωνικούς ή τηλεοπτικούς σταθμούς.

Εμείς θα προσπαθήσουμε ν' αναφέρουμε όσους μπορέσαμε και μάθαμε (ίσως μας διαφύγει κάποιος), γιατί τιμούν τον τόπο, που έμεναν ή μένουν ή οι γονείς τους είναι Μικρασιάτες απ' τη Νέα Ιωνία. Αυτοί είναι: Βητσόπουλος Νίκος, Βογιατζής Θανάσης (μέλος της ΕΣΗΕ), Βλάχος Δημήτρης (μέλος της ΕΣΗΕ), Δημόπουλος Σταύρος (μέλος της ΕΣΗΕ), Ετμεκτζόγλου Γεώργιος, Θεολόγου Παναγιώτης, Καρεκλίδης Γιώργος, Μπαλλής Συμεών (Μάκης) (μέλος της ΕΣΗΕ), Μπάτσιος Δημήτρης (μέλος της ΕΣΗΕ, έμεινε στη Νέα Ιωνία ως μαθητής), Ναλμπαντίδης Άγγελος, Σιδηροπούλου Όλγα και ο Τσιντσίνης Γιώργος.

12. ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΣΤΗ ΝΕΑ ΙΩΝΙΑ

- Δήμος Νέας Ιωνίας με όλες τις υπηρεσίες του συγκεντρωμένες στο Δημαρχείο. (Λεωφόρος Ειρήνης, τέρμα).
- Στρατιωτικές Υπηρεσίες μέσα στο στρατόπεδο Συνταγματάρχου Γεωργούλα:

* 6η ΤΑΞΥΠ

- * 7ο Ε.Γ., * 505 ΤΠΝ, * 32 ΤΑΞ Π/Ν
- Β' Αστυνομικό Τμήμα Τάξης (Κάδμου 12 - Θράκης)
- Ι.Κ.Α. (Λεωφόρος Ειρήνης τέρμα)
- Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία (Δ.Ο.Υ.) Νέας Ιωνίας. (Θα λειτουργήσει μέσα στον Φεβρουάριο του 1995 σε δημοτικό κτήριο της πλατείας Αγ. Νεκταρίου).
- Γραφείο ΕΛ.ΤΑ.: Ταχυδρομείο (Δορυλαίου 75 - Κρήτης).
- Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο (Λεωφόρος Ειρήνης).
- Ο.Τ.Ε (Χρήστου Λούλη - Μαγνησίας - πλατεία Πατριάρχου Δημητρίου Α' - Μαιάνδρου)
- Γραφείο εισπράξεων της Δ.Ε.Υ.Α.Μ.Β. (Βενιζέλου - Μαιάνδρου)
- Τράπεζες:
  - * Αγροτική Τράπεζα (Λεωφ. Ειρήνης)
  - * Εθνική Τράπεζα (Δορυλαίου - Απ. Βολίδη - πλατεία Ευαγγελίστριας)
  - * Εμπορική Τράπεζα (Λεωφ. Ειρήνης)
  - * Κέντρο Επαγγελματικής Γεωργικής Εκπαιδύσεως (προς Φυτόκον)

13. ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΣΤΗ ΝΕΑ ΙΩΝΙΑ

Στις προηγούμενες σελίδες του βιβλίου αυτού, εκεί που γινόταν λόγος για το μέρος, που θα χτιζόταν ο προσφυγικός συνοικισμός, διαβάσαμε ότι ο Ξηρόκαμπος κατά τον αρχαιολόγο Αρβανιτόπουλο είχε την ονομασία «Πασπαλιά». Έχω τη γνώμη ότι θα τον είχε απασχολήσει η περιοχή αυτή. Ο Απόστολος Αρβανιτόπουλος, όπως είχαμε σημειώσει στην αρχή, είναι ο διαπρεπής αρχαιολόγος, που διετέλεσε από το 1906 έφορος αρχαιοτήτων Θεσσαλίας, τότε ίδρυσε το Μουσείο του Βόλου και βρήκε τις περίφημες γραπτές (ζωγραφιστές) στήλες των Παγασών. Ωστόσο στον Ξηρόκαμπο (Πασπαλιά) δε φαίνεται να έγιναν ανασκαφικές εργασίες ή άλλες έρευνες του χώρου τότε ή αργότερα.

Το 1969 κατά την εκσκαφή θεμελίων του τουριστικού περιπτέρου στην πλατεία Εθνικών Αναμνήσεων τυχαίως βρέθηκε ένας αρχαίος τάφος και το 1981 πάρα πολλοί κατά τις εκσκαφές στα έργα της αποχέτευσης. Διαβάζουμε τη σχετική ανακοίνωση της αρχαιολόγου Αργυρούλας Ιντζεσίλογλου, που δημοσιεύτηκε στο ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ, τόμος 36 (1981), σελίδα 252:

Νέα Ιωνία Βόλου

Έργο Αποχέτευσης Δήμου

Τον Μάρτιο του 1981 άρχισε η εκσκαφή τάφρων κατά μήκος των οδών

του δήμου Νέας Ιωνίας, στα ΒΔ. του Βόλου, για την τοποθέτηση αγωγών του νέου δικτύου αποχέτευσης. Οι εκσκαφές αυτές έφεραν στο φως μεγάλο τμήμα αρχαίου νεκροταφείου, που ανήκει προφανώς στην πόλη που βρίσκεται πάνω στο λόφο «Παλαιά» του Βόλου, προς Ν. του νεκροταφείου και η οποία ταυτίζεται με την αρχαία Ιωλκό.

Στο νεκροταφείο αυτό διενεργήθηκε εκτεταμένη και μακροχρόνια σωστική ανασκαφή, σε περιοχή που επεκτείνεται στα ΒΔ. του χειμάρρου Κραυσίδωνα και περικλείεται από τις οδούς Καραμπατζάκη, Ηλείου, Μαιάνδρου και Βυζαντίου. Οι συνθήκες διεξαγωγής της ανασκαφής ήταν πολύ δύσκολες και συχνά προβληματικές, επειδή οι τάφοι βρίσκονταν σε μεγάλο βάθος (ως 5 μ. από την επιφάνεια του δρόμου), ενώ το πλάτος των τάφων δεν ξεπερνούσε συνήθως τα 0,80 μ. και σπάνια έφθανε το 1μ. Στις περισσότερες περιπτώσεις οι τάφοι ήταν μισοκατεστραμμένοι από το σκαπτικό μηχάνημα.

Ερευνήθηκαν περίπου 120 τάφοι, διαφόρων εποχών, από τη μυκηναϊκή ως την παλαιοχριστιανική περίοδο. Παρακάτω περιγράφονται τα γενικά χαρακτηριστικά των τάφων κάθε εποχής.

Μηκυναϊκοί τάφοι (14ος - 11ος π.Χ. αι.): Ήταν είτε μικροί, κιβωτιόσχημοι, κατασκευασμένοι από μονοκόμματα σχιστολιθικές πλάκες είτε μεγαλύτεροι, ορθογώνιοι, χτισμένοι με μικρές πλακερές πέτρες και καλυμμένοι με σχιστολιθικές πλάκες. Σε μια περίπτωση ο τάφος ήταν απλός λάκκος, καλυμμένος με σχιστόπλακες. Ο νεκρός, συνήθως ένας σε κάθε τάφο, ήταν ενταφιασμένος σε συνεσταλμένη θέση, ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις υπήρχαν παραμερισμένες παλιότερες ταφές (Πιν. 151 β-γ). Τα κτερίσματα ήταν σχετικά λίγα (ένα ή δυο πήλινα αγγεία, ελάχιστα κοσμήματα και άλλα μικροαντικείμενα, κυρίως από χαλκό, υαλόμαζα, πέτρα και κόκαλο).

Πρωτογεωμετρικοί - γεωμετρικοί τάφοι (9ος - 8ος αι. π.Χ.): Ήταν μακρόστενοι, ορθογώνιοι, κατασκευασμένοι από σχιστολιθικές πλάκες. Ο νεκρός, συνήθως ένας σε κάθε τάφο, ήταν ενταφιασμένος σε ύπτια θέση. Τα κτερίσματα ήταν πολλά και πλούσια: έως δέκα πήλινα αγγεία, μερικά από τα οποία βρίσκονταν έξω από τον τάφο, πάνω στις καλυπτήριες πλάκες, ποικίλα κοσμήματα από χρυσό, χαλκό, σίδηρο, υαλόμαζα, (σφηκωτήρες, πόρπες, δακτυλίδια, βραχιόλια, χάντρες, περιάπτα κ.ά.) (Πιν. 151, δ, 152 α-β).

Αρχαϊκοί - κλασικοί τάφοι (7ος - 4ος π.Χ. αι.): Σχετικά λίγοι. Ήταν διαφόρων τύπων: είτε σαρκοφάγοι από κογχυλιάτη λίθο ή πωρόλιθο, είτε μικροί κιβωτιόσχημοι από σχιστολιθικές πλάκες, είτε ορθογώνιοι

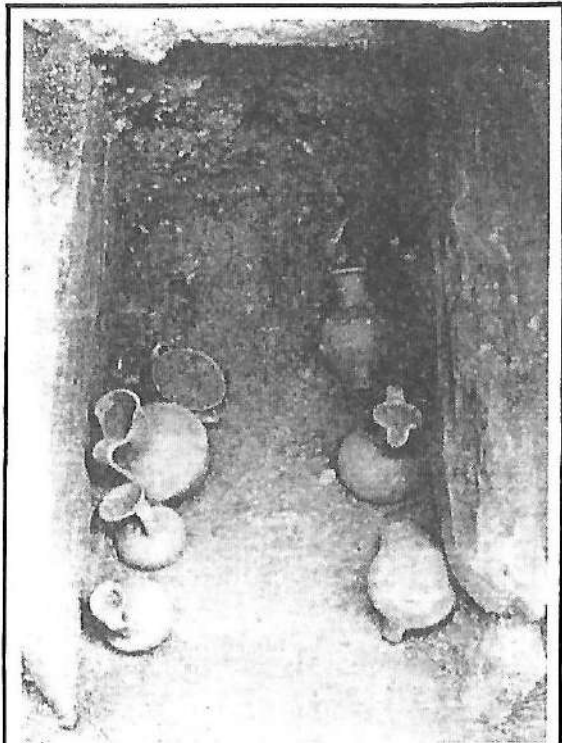
χτισμένοι με μικρές πέτρες, είτε απλοί λάκκοι καλυμμένοι με σχιστόπλακες. Υπήρχαν και ορισμένες περιπτώσεις ενταφιασμών μέσα σε μεγάλα αγγεία. Οι νεκροί, μερικές φορές πάνω από ένας σε κάθε τάφο, ήταν ενταφιασμένοι σε ύπτια θέση. Τα κτερίσματα, κυρίως πήλινα αγγεία, ήταν ελάχιστα.

Ελληνιστικοί - πρώιμοι ρωμαϊκοί τάφοι (3ος - 1ος αιών π.Χ.): Κυρίως κεραμοσκεπείς, «καλυβίτες», αλλά και απλοί λάκκοι, καλυμμένοι με σχιστολιθικές πλάκες. Περιείχαν το σκελετό ενός νεκρού - σπάνια δύο -

ενταφιασμένοι σε ύπτια θέση. Σε μια περίπτωση επρόκειτο για καύση, όπου η τέφρα είχε τοποθετηθεί μέσα σε κυλινδρική μαρμάρινη οστεοθήκη. Οι ταφές περιείχαν ελάχιστα κτερίσματα (κυρίως πήλινα αγγεία, χάλκινα νομίσματα και ασημένια κοσμήματα) ή ήταν εντελώς ακτέριστες.

Ώψιοι ρωμαϊκοί - παλαιохριστιανικοί τάφοι (1ος - 3ος μ.Χ. αι.): Ήταν είτε κεραμοσκεπείς, «καλυβίτες», είτε μεγάλοι ορθογώνιοι χτιστοί, με πλίνθους, πέτρες και ασβεστοκονίαμα. Οι κεραμοσκεπείς τάφοι περιείχαν ένα ή δύο νεκρούς ενταφιασμένους σε ύπτια θέση, οι χτιστοί τάφοι περιείχαν πολλαπλές ταφές. Τα κτερίσματα ήταν ελάχιστα (χάλκινα νομίσματα και κοσμήματα, μεταξύ των οποίων ένας μικρός σταυρός). Σε έναν από τους τάφους αυτούς ανήκε απλή μαρμάρινη επιτύμβια στήλη με την επιγραφή: ΣΥΝΕΣΙΣ ΝΕΑ.

Στις ανασκαφές συνεργάστηκαν οι συνάδελφοι Επιμελητές Αρχαιοτήτων Ζ. Δήμου - Μαλακασιώτη, Χ. Ιντζεσίλογλου και Λ. Χατζηαγγελάκης. Οδός Βρυούλων 28 (οικόπεδο Ευάγγ. Κούλπα) - Οδός Μαιάνδρου

Πρωτογεωμετρικός τάφος που βρέθηκε στη Νέα Ιωνία.

(οικόπεδο ΟΤΕ).

Στις ανασκαφές συνεργάστηκαν οι συνάδελφοι Επιμελητές Αρχαιοτήτων Ζ. Δήμου - Μαλακασιώτη, Χ. Ιντζεσίλογλου και Λ. Χατζηαγγελάκης. Οδός Βρυούλων 28 (οικόπεδο Ευάγγ. Κούλπα) - Οδός Μαιάνδρου (οικόπεδο ΟΤΕ).

Την ίδια εποχή και στην ίδια περιοχή της Νέας Ιωνίας, κατά τη διάρκεια εκσκαφών θεμελίων στα παραπάνω δύο οικόπεδα, αποκαλύφθηκαν επίσης τάφοι του νεκροταφείου της αρχαίας Ιωλκού, οι οποίοι και ανασκάφτηκαν. Οι τάφοι αυτοί έχουν περιληφθεί στη γενική περιγραφή της ανασκαφικής έρευνας της Νέας Ιωνίας, επειδή ανήκουν στο ίδιο σύνολο και παρουσιάζουν τα ίδια χαρακτηριστικά.

A. INTZESIOGLOU

Σ' αυτό τον αρχαίο χώρο, που κρατούσε στα σπλάχνα του τα δείγματα πολιτισμού από τα μυθικά χρόνια ακόμη, μετά από πολλούς αιώνες και χρόνους, ακριβώς το 1924, ακούστηκαν χτύποι ζωής, φωνές, γέλια, κλάματα, οργανισμός δουλειάς και δημιουργίας.

Ήταν οι Έλληνες του διάσπαρτου ελληνικού πολιτισμού στη Μικρασία, που ξαναγύρισαν εκεί όπου πριν αιώνες ζούσαν οι πρόγονοί τους οι Ίωνες, οι Μάγνητες, οι Αργοναύτες της αρχαίας Ιωλκού. Αυτοί πρόσφυγες τώρα κουβαλώντας στους ώμους γέροντες γονείς σαν νέοι Αινείες, στα χέρια τους τις ιερές εικόνες των αγίων τους, στο μυαλό τους την πρόοδο στις επιστήμες και τέχνες τους και στην καρδιά τους την αισιοδοξία για ζωή, έχτισαν σπίτια πάνω από τα αρχαία σεβάσματα και δημιούργησαν μια νέα πολιτεία, **τη ΝΕΑ ΙΩΝΙΑ**.

***

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Τελειώσαμε εκεί, από όπου έπρεπε ν' αρχίσουμε. Πριν τρεις χιλιάδες χρόνια ο κύκλος της ζωής - γέννηση, ανάπτυξη, θάνατος - άφησε τα σημάδια του σε τούτον τον τόπο, όπως απέδειξαν τα τελευταία αρχαιολογικά ευρήματα στη Νέα Ιωνία. Οι κάτοικοί του - αρχαίοι Έλληνες, οι πρόγονοί μας - προόδευσαν, έχτισαν σπίτια, έζησαν, έθαψαν τους νεκρούς τους με τιμές. Πολλοί απ' αυτούς τολμηροί θαλασσοπόροι- Αργοναύτες, Ίωνες - φορείς πολιτιστικών αγαθών και κοινωνικών, πολιτικών και θρησκευτικών θεσμών, μετέφεραν τις δραστηριότητές τους σε μακρινούς τοπούς και λιμάνια στα παράλια και στο εσωτερικό του Εύξεινου Πόντου,

Το άγαλμα της Ιωνίας (Έργο γλύπτη Νικόλα, 1971)

στην Ιωνία και στο εσωτερικό της Μικρασίας, στην απέραντη Μεσόγειο θάλασσα και πέρα απ' αυτή. Ενάντια στον αδυσώπητο χρόνο και στη φθορά, κράτησαν τα πολιτιστικά τους στοιχεία, την ιστορία τους, τη γλώσσα τους, την ορθόδοξη χριστιανική τους πίστη, που ασπάστηκαν στη συνέχεια, και παρά τις μύριες δοκιμασίες επέζησαν ως γένος ελληνικό, έθνος ελληνικό, ως Ελλάδα.

Και όταν η λαίλαπα της Μικρασιατικής Καταστροφής του 1922 τους έδιωξε από την πανάρχαια κοιτίδα τους, αυτοί δε λύγισαν. Με εφόδια τον πολιτισμό τους, τις τέχνες τους, τη χριστιανική τους πίστη, την εργατικότητα και την αισιοδοξία τους, έχτισαν εδώ, στη μητέρα Ελλάδα πάλι, χωριά και πόλεις με τα ίδια ονόματα, που είχαν εκεί και με το προσωνύμιο Νέα...Νέα...

Στο βιβλίο αυτό παρακολουθήσαμε τη γέννηση, την πορεία και το μεγάλωμα μιας νέας τέτοιας πόλης, της Νέας Ιωνίας (Βόλου) στη Μαγνησία. Στο «Χρονικό της Νέας Ιωνίας 1924-1994», προσπαθήσαμε να περιγράψουμε ,με τη βοήθεια των επίκαιρων, τότε, δημοσιευμάτων των εφημερίδων του Βόλου, την αγωνία της εγκατάστασης των προσφύγων πατέρων μας και στη συνέχεια την πρόδοό τους, μέχρι σήμερα.

Ο κύκλος του Ελληνισμού της Μικρασίας αποτυπώνεται ανάγλυφα στα τέσσερα ορειχάλκινα θωράκια, που στηρίζουν το άγαλμα της Ιωνίας (έργο γλύπτη Νικόλα, 1971), που υψώνεται στο Ηρώο, στην κεντρική πλατεία της Ευαγγελίστριας. Οι ανάγλυφες παραστάσεις παρουσιάζουν τους χαρακτηριστικούς σταθμούς της Ιστορίας του μικρασιάτικου ελληνισμού και της Νέας Ιωνίας με την εξής σειρά :

(εμπρός) «...π.Χ. Η ΓΕΝΝΗΣΙΣ ΤΗΣ ΙΩΝΙΑΣ»

(δεξιά) «1922 Η ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ»

(αριστερά) «1922 Η ΑΠΟΧΩΡΗΣΙΣ»

(πίσω) «1971 Η ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΙΣ», ως Νέας Ιωνίας,

με τα προσφυγικά σπίτια της, την Ευαγγελίστρια, το μεγάλο σχολείο, το δημαρχείο και τους ανθρώπους, άνδρες και γυναίκες και παιδιά να περπατούν περήφανα κρατώντας την ελληνική σημαία.

Τούτο το χρονικό ας θεωρηθεί ως απότιση ελάχιστου φόρου τιμής και μνήμης προς τους γονείς μας και προγόνους μας, που διωγμένοι από τις πανάρχαιες ελληνικές τους Εστίες, ρίζωσαν εδώ πρόσφυγες και ανάστησαν τη ΝΕΑ ΙΩΝΙΑ.

***

ΠΗΓΕΣ - ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αρχεία

- Αρχεία της εφημερίδας «Η ΘΕΣΣΑΛΙΑ».
- Αρχεία της εφημερίδας «Ο ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ».
- Αρχεία εφημερίδων «ΛΑΪΚΗ ΦΩΝΗ», «ΝΕΑ ΕΛΛΑΣ» και «ΜΑΓΝΗΣΙΑ» από τη Λαϊκή Βιβλιοθήκη του θρησκευτικο-φιλολογικού συλλόγου «ΤΡΕΙΣ ΙΕΡΑΡΧΑΙ».
- Αρχεία Δήμου Νέας Ιωνίας Μαγνησίας - Πρακτικά Δημοτικού Συμβουλίου.
- Αρχεία Δήμου Βόλου - Πρακτικά Δημοτικού Συμβουλίου - Αρχείο Φ.Ε.Κ.
- Γενικά αρχεία του Κράτους - Αρχεία Νομού Μαγνησίας.
- Αρχεία Δημοτικού Κέντρου Ιστορικών Ερευνών Βόλου (ΔΗ.Κ.Ι.Ε.Β.).
- Αρχεία Εταιρίας Μελετών του Δήμου Βόλου (Ε.ΜΕ.ΔΗ.Β.).
- Αρχεία 7ου και 8ου Δημ. Σχολείου Βόλου (Νέας Ιωνίας) μέχρι το 1935 ενδεδειγμένα και των λοιπών Σχολείων Βόλου και Νέας Ιωνίας αποσπασματικά.
- Αρχεία του ιερού ναού Ευαγγελίστριας Νέας Ιωνίας Μαγνησίας.

Βιβλιοθήκες

- Λαϊκή Βιβλιοθήκη θρησκευτικο-φιλολογικού συλλόγου «ΤΡΕΙΣ ΙΕΡΑΡΧΑΙ», Βόλος.
- Λαϊκή Βιβλιοθήκη, κληροδότημα Κυριαζή Δαμιανού, Βόλος.
- Δημοτική Βιβλιοθήκη Δήμου Νέας Ιωνίας - Νέα Ιωνία Μαγνησίας.

Βιβλία

- Αντωνιάδης Αντώνης, *Ημερολόγιο του Βολιώτικου Προσκοπισμού* (1914-1964), Βόλος 1993.
- Αρχαιολογικόν Δελτίον τόμος 36 (1981) *Εργασία Αργυρούλας Ιντζεσίλογλου*.
- Βικέτος Χ. Νίκος, *Η αγιότητα του Χρυσοστόμου Σμύρνης και η μαρτυρία της Εκκλησίας*, Εκδόσεις Ενώσεως Σμυρναίων, Αθήνα 1993.
- Βινίκιος Θωμάς, *Πανθεσσαλικό Λεύκωμα*, Βόλος 1927.
- Γκιζελή Δ. Βίκα (η), *Κοινωνικοί μετασχηματισμοί και προέλευση της κοινωνικής κατοικίας στην Ελλάδα (1920 - 1930)*, Επικαιρότητα, Αθήνα 1984.
- Δήμος Βόλου, *Ο Βόλος η πόλη μας*, περιοδικό, τεύχος 18/ 1990.
- Δήμος Νέας Ιωνίας Μαγνησίας, *Νέα Ιωνία*, ενημερωτική περιοδική έκδοση από το 1986.

-
- Δικαίου Ελένη, *Τα κοριτσάκια με τα ναυτικά*, Αθήνα 1991.
  - Δούλης Πλούταρχος. *Από τα Θείρα και τη Σμύρνη στη Ρόδο*, Αθήνα 1976.
  - *Εγκυκλοπαιδικό Λεξικό Ελευθερουδάκη*, 1962, τόμος 8ος.
  - *Εγκυκλοπαιδικό Λεξικό, ΗΛΙΟΣ*, τόμος ΕΛΛΑΣ.
  - *Εγκυκλοπαιδικό Λεξικό ΠΑΠΥΡΟΣ - ΛΑΡΟΥΣ*, Α΄ έκδοση 1963, τόμος 4ος.
  - Επιθεώρηση Δημοτικών Σχολείων Μαγνησίας, *Πρακτικά του εν Βόλω εκπαιδευτικού Συνεδρίου Λειτουργών της Δημοτικής Εκπ/σεως Μαγνησίας*, Βόλος 1929.
  - Επιθεώρηση Δημοτικών Σχολείων Α~ Περιφέρειας Μαγνησίας, *Ο Βόλος και το Πήλιο*, Βόλος 1959.
  - Ζαχαρίου Γιώργος, *Σελίδες από την ιστορία της Μαγνησίας*, Βόλος 1994.
  - *Ιστορία του Ελληνικού Έθνους*, τόμος ΙΕ΄, Εκδοτική Αθηνών.
  - Κατσιρέλος Παναγιώτης, *Στάση Μαυρομάτη*, Βόλος 1974, Αθήνα 1983, Βόλος 1991.
  - Κατσιρέλος Παναγιώτης, *Σουρβιά*, Αθήνα 1985.
  - Κατσιρέλος Παναγιώτης, *Ο προσφυγικός συνοικισμός, Το χρονικό της ίδρυσης στο Βόλο της σημερινής Νέας Ιωνίας*, Βόλος 1985, α΄ έκδοση και 1994 β΄ έκδοση Δήμου Νέας Ιωνίας.
  - Κατσιρέλος Παναγιώτης, *Γνωριμία με τη Μαγνησία*, έκδοση Δήμου Νέας Ιωνίας, Νέα Ιωνία Μαγνησίας 1993.
  - Κολιού Νίτσα, *Άγνωστες πτυχές Κατοχής και Αντίστασης 1941 - 44*, τόμοι Α΄ - Β΄, Βόλος 1985.
  - Κολιού Νίτσα, *Τυποφωτογραφικό πανόραμα του Βόλου*, τόμοι Α΄ - Β΄, Θεσ/νικη 1991.
  - Κονταξή Αναστασία, *Νέα Ιωνία Βόλου ένας αστικός προσφυγικός συνοικισμός*, Μεταπτυχιακή εργασία 1993.
  - Κωνσταντάρας - Σταθαράς Δημήτρης, *Αληθινές Μικρασιατικές Ιστορίες*, Νέα Ιωνία Μαγνησίας 1993.
  - Λιάπης Κώστας, *Νικόλας μια ηηλιορεϊτική μορφή της τέχνης*, Βόλος 1992.
  - Μαρκεζίνης Σπυρ., *Πολιτική ιστορία της Νεώτερης Ελλάδος*, Πάπυρος press, Αθήνα 1966.
  - Μητρόπολις Δημητριάδος, *Η Μαγνησία*, Βόλος 1989.
  - Μητρόπολις Δημητριάδος, *Ηλθεν ο Πατριάρχης!* Βόλος 1990.
  - Μοργκεντάου Ερρίκος (Χένρυ), *Τα μυστικά του Βόσπορου*, Τροχαλία, Αθήνα 1989.
  - Μοργκεντάου Ερρίκος (Χένρυ), *Η αποστολή μου στην Αθήνα*, Τροχαλία, Αθήνα 1991.

Το Χρονικό της Νέας Ιωνίας 1924 -1994

- Μουγογιάννης Γιάννης, *Ο βολιώτικος πολιτισμός του Μεσοπολέμου*, Αθήνα 1990.
- Μουγογιάννης Γιάννης, *Πτυχές του βολιώτικου πολιτισμού 1940 - 1990*, Βόλος 1992.
- Μπαλής Γεώργιος, *Λόγος πανηγυρικός για τα 40 χρόνια από την απελευθέρωση του Βόλου και Νέας Ιωνίας* - Έκδοση Δήμου Νέας Ιωνίας 1984.
- Ναός Ευαγγελιστρίας Νέας Ιωνίας Μαγνησίας, *Κατάλογος Εκθέσεως Μικρασιατών εικόνων*, Βόλος 1988.
- Νίκου Βαγγέλης, *Ευρετήριο των αναγνωρισμένων προσφυγικών σωματείων του Πρωτοδικείου Βόλου 1914 - 1971*, Βόλος 1992. (Ανάτυπο 10ου τόμου αρχείου Θεσσαλικών Μελετών, Βόλος 1992).
- *Οδηγός Μέγας Βόλου και περιχώρων*, Γ.Χ.. Γαβριηλίδου, Θεσ/νικη 1933.
- *Οδηγός και Λεύκωμα Θεσσαλίας - Ηπείρου 1939 - 40*, Ι. Ξανάκης, Βόλος.
- Παπαχατζής Νίκος, *Η περιοχή του Βόλου από άποψη ιστορική και αρχαιολογική*, Βόλος 1946.
- Πουρνάρας Θανάσης, *Μαγνησιακός Προσκοπισμός 1911 - 1987*, Βόλος 1988.
- Ρέντης Π. Γρηγόρης, *54ο Σύνταγμα του ΕΛΑΣ*, Αθήνα 1984.
- *Ρόπτρο του Βόλου*, περιοδικό, τεύχος 1/ 1993, Εκδόσεις ΩΡΕΣ.
- Σαουντζάκης Χάρης, *Η Ελληνική παιδεία στη Σπάρτη Πισιδίας*, Νέα Ιωνία Αττικής 1983.
- Σκουβαράς Βαγγέλης - Κίτσος Μακρής, *Αρχαιολογικός και Τουριστικός Οδηγός Θεσσαλίας*, Βόλος 1958.
- *Στατιστική επετηρίς της Ελλάδος*, τομ. 1, 1930.
- *Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος, Πληθυσμός της Ελλάδος κατά την απογραφή 15-16 Μα|ου 1928*, Αθήνα 1935.
- *"Ταχυδρόμος Οικονομικός" Αθηνών, Αφιέρωμα*, τεύχος 992, 26 Απριλίου 1973.
- Τριγκώνης Άθως, *Χρονικά του Βόλου*, Βόλος 1934.
- Τσιντσίνης Γιώργος, *Η αθλητική ιστορία Νέας Ιωνίας Μαγνησίας*, Νέα Ιωνία Μαγνησίας 1994 (υπό έκδοση).
- Τσοπότος Δημήτριος, *Ιστορία το Βόλου* 1934.
- Τσουλούφης Άγγελος, *Η ανταλλαγή, Ένωση Συμυρναίων*, Αθήνα 1989.
- Χουρμουζιάδης Γιώργος, *Αρχαία Μαγνησία (το χρονικό ενός πολιτισμού)* Αθήνα 1982.
- *ΩΡΕΣ*, περιοδικό, τεύχος 12/1987 και 78/1992.

«Το Χρονικό της Νέας Ιωνίας 1924-1994»

Εκδόθηκε από τον Πολιτιστικό Οργανισμό του Δήμου Νέας Ιωνίας με τη συμπλήρωση 70 χρόνων ζωής του άλλοτε προσφυγικού συνοικισμού, της σημερινής πόλης Νέας Ιωνίας Μαγνησίας. Τυπώθηκε σε 1.000 αντίτυπα από τις εκδόσεις «ΩΡΕΣ» του Βόλου, τοΝ Δεκέμβριο του 1994 ¹⁶⁷.

Ευχαριστήριο

Ευχαριστώ το διοικητικό συμβούλιο του Πολιτιστικού Οργανισμού Δήμου Νέας Ιωνίας, με μέλη τοΝ δήμαρχο Στέφανο Φούσκη, τον αντιδήμαρχο Παύλο Μαβίδη, τους δημοτικούς συμβούλους Νέστωρα Μανιάρρα και Κων/ντίνο Γκόγκα, τους πολίτες Φάνη Γεωργούλα και Ελπίδα Τσάγγαρη - Μιχαηλίδου, το οποίο αποφάσισε τη χρηματοδότηση αυτής της έκδοσης (Συνεδρίαση 9η, Απόφαση 23/1-8-1994).

Ευχαριστώ τους δημάρχους Ν. Ιωνίας, τον σημερινό, Στέφ. Φούσκη και τον πρώην, Γεώργιο Μπαλή, που μου έκαναν την τιμή να προλογίσουν το βιβλίο.

Ευχαριστώ επίσης όλους εκείνους που με προθυμία με βοήθησαν να συλλέξω το υλικό του βιβλίου (πληροφορίες, έντυπα, φωτογραφίες). Ιδιαίτερα ευχαριστώ:

- Τις τοπικές εφημερίδες «Η ΘΕΣΣΑΛΙΑ» και «Ο ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ» που έθεσαν στη διάθεσή μου τα πολύτιμα αρχεία τους.
- Τη Λαϊκή Βιβλιοθήκη «ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΙΕΡΑΡΧΑΙ».
- Το Δήμο Νέας Ιωνίας, που ερεύνησα τα αρχεία του.
- Τον Δήμο Βόλου: (Πρακτικά Δημοτικών Συμβουλίων-Αρχείο ΦΕΚ). Το Δημοτικό Κέντρο Ιστορικών Ερευνών (ΔΗ.Κ.Ι.) & Δημ. Κέντρο Μελετών.
- Τα Γενικά Αρχεία του Κράτους - Αρχείο Μαγνησίας.
- Τα αρχεία του 7ου και 8ου Δημοτικού Σχολείου Βόλου (Νέας Ιωνίας).
- Τα αρχεία του Ιερού Ναού Ευαγγελίστριας.

Επίσης ευχαριστώ αυτούς που με βοήθησαν στην αρτιότερη παρουσίαση του βιβλίου.

- Τον παιδικό φίλο Γιάννη Κονταξή για τα σχέδια της προσφυγικής Ν. Ιωνίας.
- Τους συναδέλφους Βίκτωρα Κοντονάτσιο, σχολικό σύμβουλο, Άννα Αϊβαζόγλου, φιλόλ., και Ελένη Κονταξή, φιλόλ., που διόρθωσαν τα δοκίμια.
- Τον εκδότη Γιώργο Τσιντσίνη και τις κυρίες Τζένη Κοκκινάρη και Δήμητρα Κοντορίζου, που έγραψαν και διόρθωσαν στους Η/Υ το βιβλίο.

Δημήτρης Κωνσταντάρας - Σταθαράς, Νέα Ιωνία, 28 - 12 - 1994

¹⁶⁷. Με πολύ χαρά θα δεχθούμε διορθώσεις ή συμπληρωματικά στοιχεία τα οποία θα λάβουμε υπόψη σε προσεχή επανέκδοση.

Ευρετήριο ονομάτων

Α

- Αβραμόπουλος Χρήσ. 326.
 Αβτζής-Ασλάν- Φανούριος 319, 321, 322.
 Αγγελάκη Μαρία 408.
 Αγγέλη Ζωή 407.
 Αγγελής Κ. 374.
 Αγγελίδου (αποθήκη) 160.
 Αγγελινού Στέλλα 414.
 Αγγελόπουλος Α.413, 415.
 Αγγλόπουλος Γ. 399.
 Αγγλογάλος (κέντρο) 280.
 Αγνουσιώτης Μπάμπ. 424.
 Αγνουσιώτου - Γαλανάκη Ελένη 330, 424.
 Αδάμ (αποθήκη) 142.
 Αδάμ Δημ. 238.
 Αδαμάκης Νίκος 443.
 Αδαμόπουλος Κ. 277, 278.
 Αηδονίδου Δήμητρα 407.
 Αθανασιάδης - Νόβας 313.
 Αθανασίου Βασιλ. 414.
 Αθανασίου Ηλ. 335.
 Αθανασίου Ν. 401.
 Αθανασίου Σ. 34.
 Αθηναίος Γ. 335.
 Αθηναίος Νικ. 224, 258, 275.
 Αθηναίος Ονούφριος 225.
 Αθηναίος Σταύρος 225.
 Αθηναίου Αγγελική 224.
 Αθηναίου Φωτεινή 224.
 Αϊβαζόγλου Άννα 414, 424, 454.
 Αϊβαζόγλου - Τζουμάκα Ειρ. 430.
 Αϊβαζόγλου Μιχ. 267, 270.
 Αϊδινλή Κωνσταντία 409.
 Αϊδινλής 230.
 Ακάσογλου Ανέστης 269.
 Ακάσογλου Ιορδάνης 266, 268.
 Αλεξανδρίδη (κέντρο) 280.
 Αλεξανδρίδης Αλέξ. 431
 Αλεξανδρίδης Π.. 274, 282.
 Αλεξίου Γεώργιος 413.
 Αλεξίου Θάλεια 410.
 Αλεξόπουλος Δημ. 333.
 Αλμπάνης Θεοφάνης 275, 277, 281.
 Αλμπανόπουλος Αντων. 274, 277.
 Αλούπης 65.
 Αλτίνογλου Κατερίνα 226.
 Αμβράζη - Ζιούρα Ευθυμία 432.
 Αμβρόσιος Μοσχονησίωv 222, 394, 395.
 Αμμανίτης Παναγ. 241.
 Αμοιρόγλου Ιωά. 332, 333.
 Αμοργιανός Σ. 276.
 Αμπατζής Αναστ. 327.
 Αμπατζόπουλος Πάν. 366.
 Αναγνωστόπουλος Ηλίας 427.
 Αναγνωστοπούλου Β. 322.
 Αναγνωστοπούλου Γ. 412
 Αναδιώτου - Καρακώστα Ευδ. 330.
 Ανασιάδης 373.
 Ανασιάδου Σταματία 227.
 Αναστασιάδης Κ. 258.
 Αναστασιάδου Δέσπ. 173, 179, 184, 192, 193, 194, 195, 199, 206, 207, 208.
 Αναστασίου Δέσποινα 58.
 Αναστασίου Διον. 424.
 Αναστασίου Κλήμης 368.
 Αναστασόπουλος Ανδ. 293.
 Ανδρεάδης Ανδρέας 374.
 Ανδρεάδης Παναγ. 199
 Ανδρέου Θ. 308.
 Ανδρικήκης Νικολ. 435.
 Ανδρίτσου Αναστα. 408.
 Ανδρώνης Θεόδωρος 408.
 Αντισάς Γ. 374.
 Αντύπας Σάββας 406.
 Αντωνάκος Κυριάκος 414.
 Αντωνιάδης 266.
 Αντωνιάδης Αντώνης 451.
 Αντωνίου Αναστασία 58.
 Αντωνίου Αντ. 407, 434.
 Αντωνίου Δέσποινα 58.
 Αντωνίου Δήμητρα 58.
 Αντωνίου Ελένη 408.
 Αντωνίου Μερσίνα 58.
 Αντωνίου Σαραντούλα 58.
 Αντώνογλου Πρ. 194, 236.
 Αντωνόπουλος Νικ. (βουλευτής) 302, 305.
 Αποστολάκης Βασ. 333. (Α.Π.) (Δημοσιογράφος) 150, 151, 236.
 Αποστολίδης (βουλ.) 257.
 Αποστολίδης Αλέξανδρος - Αλέξης 234.
 Αποστολίδης Γε. 267, 270.
 Αποστολίδης - Καϊμακάμης Γ. 438.
 Αποστολίδης Λεωσθένης 113, 117, 119, 194, 256, 274, 277, 431.
 Αποστολίνα Μαρία 415.
 Αποστόλου Αγλαΐα 413.
 Αποστόλου Παναγιώτης 59.
 Αραβανόπουλος 51.
 Αραβώσης (επιθεωρητής) 213.
 Αραμπατζή Χριστίνα 408.
 Αραμπατζής Απόστ. 374.
 Αραχωβίτης Αντ. 31.
 Αρβανιτόπουλος Αποστ. (αρχαιολόγος) 27, 445.
 Αρβανιτόπουλος 256.
 Αργυροπούλου Νικο. 407.
 Αρίτζογλου Μαργαρώ 274, 277.
 Αρμάος Αλ. 238, 239.
 Αρναούτογλου Ευγεν. 200.
 Αρναούτογλου Κατίν. 200.
 Αρναούτογλου Π. 374.
 Αρσενίου Λάζαρος 289.
 Αρχιμανδρίτης 232.
 Αρώνη Θάλεια 222.
 Αρώνης Αθ. 274, 277, 282.
 Αρώνης Απόστ. 241, 242.
 Αρώνης Γ. 254, 256, 431.
 Αρώνης Τάκης 432.
 Ασβεστά (αποθήκη) 59, 62, 66, 68.
 Ασημής Αλέξ. 300, 303, 308.
 Ασλάνης Νικ. 275.
 Αυγέρης Κων. 388, 393, 399.
 Αυγέρης Ναπολέον 415.

- Αχειλάς Μιχάλης 438.
 Αχειλάς Παναγιώτης 438.
- Β**
- Βαζούρα Αγλαΐα 413.
 Βαΐτση Ελένη 411.
 Βακαλάκης Κ. 256.
 Βακαλόπουλος Ιπποκ. 439.
 Βακαλόπουλος Κων. 438.
 Βακαλούδης 114.
 Βακαλούμης Αργ. 199, 277
 Βακιρτζή Καλλιόπη 219.
 Βακρατσάς Απόστ. 405.
 Βαλατσός Αντώνιος 414.
 Βαλαχής Ανδρέας 161,
 319, 321, 322, 323, 324,
 325, 326, 327, 328, 330,
 331, 353, 387, 389, 390,
 418
 Βαλαχής Γ. 258, 275, 277.
 Βαλαχής Γ. (Νίκη) 241.
 Βαλαχής Δ. 275, 278.
 Βαλαχής Κ. 310, 311, 314.
 Βαλαχής Νικ. 400.
 Βαλκεσέρογλου Αρ. 315.
 Βαρβαγιάννης Κυρ. 274,
 276, 278.
 Βαρδακάρη Δήμητρα 409.
 Βάρδας Δημ. 39, 90, 113,
 124, 126, 127, 129, 132,
 138, 213, 246, 250, 256.
 Βαρδούλης Γιάννης 333.
 Βαρελογιάννης Δημ. 415.
 Βαρσάμη Αθηνά 329.
 Βαρυπάτης Β. 275, 277.
 Βαρχαλαμά Σταυρ. 200.
 Βαρχαλαμάς Νικ. 258,
 274, 275, 278, 308, 315,
 317, 319, 320, 321, 322.
 Βαρχαλαμάς Στέφαν. 322.
 Βασιλάκου Αγγελική 415.
 Βασιλάρα Ελένη 428.
 Βασιλειάδης Βασ. 376.
 Βασιλειάδης Στυλιαν. 106.
 Βασιλείου 138.
 Βασιλείου Κλεοπάτρα 408.
 Βατσαρέα Ανδρονίκη 184,
 192, 193, 196, 207, 208.
 Βαφειάδη Κωνσταντ. 224.
 Βαφειάδης (κατάστ.) 290.
 Βαφειάδης Παν. 224, 256.
 Βαφειάδης Χρ. 276.
- Βέζος Στέφανος 437.
 Βέζου Ευαγγελία 409.
 Βεζυργιάννης Τάκης 396.
 Βέκκας Δημητρ. 300, 303,
 308, 427.
 Βεκλίδου Αικ. 413.
 Βελέζη Φρειδερίκη 414.
 Βενιζέλος Ελευθέριος 56,
 157, 159, 168, 187,
 188, 189, 190, 192, 250,
 251, 252, 253, 257, 301.
 Βενιζέλος Σοφοκ. 306, 444.
 Βέντζα Μαρία 415.
 Βερβέτη Αναστασία 407.
 Βερδέλης Ελευθέριος 374.
 Βητσόπουλος Νίκος 444.
 Βικέτος Νίκος 395, 451.
 Βινίκιος Θω. 179, 197, 451.
 Βισβίκης Νικ. 241.
 Βλασταρίδης Αλ. 426.
 Βλασταρίδης Ιωάν. 266.
 Βλασταρίδης Νικ. 241.
 Βλαχόπουλος Κων. 266,
 258, 368, 376, 377, 381.
 Βλαχόπουλος Μιχαήλ 254.
 Βλαχοπούλου Άννα 200.
 Βλαχοπούλου Ελένη 411.
 Βλάχος Δημητρ. 444.
 Βογιατζής Αθαν. 433, 444.
 Βογιατζής Ιωάν. 441.
 Βογιατζής Κ. 277.
 Βολίδης Απόστολος 130,
 226, 308, 310, 314, 315,
 317, 318, 319, 331, 342,
 344, 368, 373, 374, 375,
 376, 377, 381, 384, 385,
 427.
 Βολίδου (οικογένεια) 374.
 Βολίδου Βασιλεία 226,
 378, 381.
 Βολίδου Ευαγγελία 374.
 Βολιώτης Κ. 244, 245.
 Βορρέ (μουσείο) 435.
 Βοσταντζή Αργυρ. 409 .
 Βότσης Αναστ. 235, 239.
 Βογιουκλάκη 222.
 Βούλγαρη - Κουτσούκου
 Μαρία 409.
 Βούλγαρη Ελένη 424.
 Βούλγαρη Παρασκευή
 414.
- Βουλγαρίδης Εμ. 268, 270.
 Βουλγαροπούλου Για. 408.
 Βούλης Ν. -
 Καραφύλλογλου Μιχ. 274,
 275, 277, 282, 374.
 Βούλης Νικόλαος 274,
 311, 368, 376, 381.
 Βουντζαλής Π. 374.
 Βουρλούμης 251.
 Βουρούκος 235, 239.
 Βουρούκος Γεω. 265, 270.
 Βουρούκος Παν. 236.
 Βουσβούνης 187.
 Βουτσάς Θεόδωρος 276,
 278, 281, 373.
 Βουτσάς Παναγιώτης 413.
 Βουτσελάς Δημητρ. 402.
 Βρακίδης Ιωάννης 156,
 226, 368, 370, 371, 376,
 377, 381, 384, 439.
 Βρακίδου - Ευθυμίου Ξένη
 156.
 Βρακίδου Φεβρονία 226,
 374.
 Βράνγκελ 29.
 Βρέντζου- Μαργώνη Έλλη
 - Καλλιφρόνη 432.
 Βυζιώτης Ευάγ. 408.
 Βυζιώτης Νικ. 432.
- Γ**
- Γαβριηλίδης Γ. 236, 274.
 Γαβριηλίδης Χ. 278.
 Γάκης Παναγ. 240.
 Γάκου Ευδοκία 412.
 Γαλανάκη Πρ. 374.
 Γαλανάκης Θεμιστ. 274,
 275, 278, 281, 299, 300,
 303, 304, 311.
 Γαλανός Νικ. 416.
 Γαλλής Γεωργ. 274.
 Γαρίτση (πα/πωλείο) 281.
 Γαρίτσης Κ. 276.
 Γαρυφαλλίδης Θ. 276.
 Γαρυφάλου Γ. 194.
 Γενδικέλης Σταύρος 439.
 Γεντέκος Φ. 337.
 Γεραμπίνης Κων. 376,
 377, 378, 381, 384, 388,
 393, 399.
 Γεραμπίνης Παν. 401.

Το Χρονικό της Νέας Ιωνίας 1924 -1994

- Γεραώτη Πιπίνα 412.
 Γερμανός (μητροπολίτης) 17, 38, 113, 211, 213.
 Γερογιάκομος Ελευθ. 416.
 Γεωργαλαδάκη (παντοπωλείο) 281.
 Γεωργαλαδάκη Βασιλεία 310, 311.
 Γεωργαλάς Γεωργ. 277, 281, 282, 310.
 Γεωργιάδης-Στεφανίδης Αντώνης 415.
 Γεωργιάδης Γ. 274, 275, 277.
 Γεωργιάδης Ι. 277.
 Γεωργιάδης Λάζ. 266, 270.
 Γεωργιάδης Παν. 266, 270.
 Γεωργιάδης Στέφ. 278, 281.
 Γεωργιάδου Παναγ. 411.
 Γεωργίου Αγγελική 59.
 Γεωργίου Ελένη 228.
 Γεωργίου Ελ. 278.
 Γεωργίου Κ. 139.
 Γεωργίου Μαγδαληνή 59.
 Γεωργόπουλος 194.
 Γεωργούδης Αθαν. 275.
 Γεωργούλας (στρ/δο) 357.
 Γεωργούλας Φάνης 454.
 Γιαγουρτά Δέσπ. 413, 416.
 Γιακάκογλου Στ. 374.
 Γιάκος Δημ. 219, 399.
 Γιαμανόγλου Νικ. 199.
 Γιαμπατζάκη - Κωνσταντίδου Σοφία 432.
 Γιαννητσάκης Ζήσης 243.
 Γιαννακέρη Α. 387.
 Γιαννόπουλος Ευάγ. 278.
 Γιαννουλάκης Α. 275.
 Γιαντζής Ιωάν. 373.
 Γιαντζής Ν. 274, 282.
 Γιαντηρίδου Περσεφ. 409.
 Γιαντσή Περσεφώνη 415.
 Γιασιράνη Βασιλεία 415, 424, 433.
 Γιάτσος Κων. 240.
 Γιουβάνογλου Νικ. 199.
 Γιωτάκης Αθαν. 322.
 Γκαραγκάκη Αποστ. 407.
 Γκαραγκάκης Δημ. 399.
 Γκαραγκούνης Βασίλ. 402.
 Γκάτση Αντιγόνη 403.
 Γκιζελή Δ. Βίκα 134, 451.
 Γκίκας Σόλων 345.
 Γκιλομανάκης Χρηστ. 432.
 Γκίνου Μ. 275.
 Γκιουλάκη Μαρία 409.
 Γκιουρτζίδης Α. 276.
 Γκιουρτζίδης Δ. 278.
 Γκιουρτζίδης Θ. 276, 373.
 Γκόγκας Κων. 322, 324, 325, 327, 329, 454.
 Γκόλιας Γεωργ. 329.
 Γκοτζαμάνη Κρυστ. 200.
 Γκούλιου Εύη 407.
 Γκούνης 29.
 Γκλαβάνη (εργ/σιο) 288.
 Γκλαβάνης (βου) 136, 257.
 Γκλαβάνης Κωστής 18, 130.
 Γλάρος Ευστ. 326.
 Γολιτοπούλου Ελένη 415.
 Γονατάς Στυλ. 41.
 Γουδίνης Θωμάς 439.
 Γουδίνης Στέργιος 439.
 Γούναρη Ελένη 408.
 Γούναρη Έλλη 222.
 Γούναρης Α. 276.
 Γούναρης Γ. 224.
 Γούναρης Δ. 41, 136, 137, 254, 256.
 Γούναρης Νικ. 193.
 Γουριώτου Ευαγγελία 415.
 Γούσης Γεώργιος 432.
 Γραββάνης Στέφανος 414.
 Γραφανάκης Μιχ. 241.
 Γρηγοριάδης Γρ. 275, 277.
 Γρηγόριος Κυδωνιών (μητρ/λίτης) 222, 394, 395.
 Γωγούλης Αναστά. 407.
- Δ
- Δαμασκηνός (μητροπολ.) 376, 377, 382, 384, 442.
 Δαμιανός Ηλίας 374.
 Δανηλοπούλου Σπυρ. 409.
 Δανιήλ Α. 374.
 Δανηλίδης Ανδρ. 310, 311.
 Δανηλίδης Γ. Σ. 374.
 Δανηλίδης Ευάγγε. 326.
 Δανηλίδης Θεόδωρος 227, 282, 308, 318, 319, 320.
 Δανηλίδης Ιωάννης 372.
 Δανηλίδης Παναγιώτης 278, 281, 290, 315, 370, 375, 376, 377, 426.
 Δανηλίδης Φώτης 439.
 Δανηλίδου (ουκ/νεια) 374.
 Δανηλίδου Ελένη (ΣΕΟ) 429, 430.
 Δανηλίδου Κυρι. 282, 370.
 Δανός Βασίλης 280.
 Δανός Γεώργ. 277.
 Δανός Στέφανος 278.
 Δανός Χρησ. 280.
 Δανού Αφοί 280, 372, 375.
 Δανού Πολυξένη 372.
 Δαρδαμανέλης Νικ. 274, 277.
 Δάρλας Κ. 258, 276.
 Δαφερέρας Ελευθέρ. 374.
 Δάφνη Μαρία 409.
 Δεβριάδης Μιχαήλ 415.
 Δεβριάδης Παναγιώτης 276, 278, 281.
 Δελής Ιωάννης 310.
 Δεμερτζής Στρατής 407.
 Δεμεσιώτη Βασιλική 375.
 Δεμεσιώτης Θεοδ. 376.
 Δεμεσιώτης Κ. 374, 375.
 Δεμήτογλου Κατίνα 72.
 Δεμίρη Αφοί 278.
 Δεμίρης Δημήτρης 89.
 Δεμίρης Νί. 424, 438, 439.
 Δεμίρης Σωτήριος 275.
 Δέππος Νικολ. 184, 187.
 Δερβένης Δημ. 333.
 Δερμιτζάκης Κων. 415.
 Δεσποτόπουλος Π. 377, 382, 384.
 Δημάκης Δημήτριος 324.
 Δημάκης Ελευθέριος 424.
 Δημάκης Νικόλαος 199.
 Δημάκης Στυλιανός 254.
 Δημακόπουλος Απ. 407.
 Δημέλης Α. 382.
 Δημήτογλου Γιάννης 440.
 Δημήτογλου Σωτήρης 440.
 Δημητριάδης Αριστείδ. 18.
 Δημητριάδης Δημ. (ιερέας) 223, 226, 227, 373, 376, 378, 381.
 Δημητριάδης Δημ. (καφενείο) 274, 275, 276.

- Δημητριάδης Θ. 372.
 Δημητριάδης Ιωάν. 427.
 Δημητριάδης Κ. (γλύπτης) 214.
 Δημητριάδης Κων. 402.
 Δημήτριος (πατ/ρχης) 388, 389, 390, 391, 393, 394.
 Δημητρίου Δαμασκηνός 376, 377, 380, 384.
 Δημητρίου Μαλάμω 409.
 Δημητρίου Ν. 258.
 Δημητράτος 345.
 Δημητρόπουλος Αλέ. 415.
 Δημογιάννης Ιωαν. 407.
 Δημόπουλος Αλέξανδρος 310, 311, 314, 316, 317, 318, 331, 334.
 Δημόπουλος Γεώργ. 316, 319, 320, 321, 326, 327.
 Δημόπουλος Σταύρος 444.
 Δημοσθένους Δημητρ. 274, 275, 276, 277.
 Δήμου 186.
 Δήμου Αρχ. 274.
 Δήμου Δ. 276.
 Δήμου - Μαλακασιώτη Ζ. 447.
 Δήμου Ρένα 430.
 Διαβασμένος Κώστας 280.
 Διακοπούλου Φωτει. 411.
 Διαμαντή Καίτη 428, 429.
 Διαμαντής Ιωαν. 376.
 Διαμαντής Κ. 366, 376, 377, 380, 381, 384, 399, 426.
 Διαμαντίδου Βασιλι. 200.
 Διαμαντοπούλου Αν. 324.
 Διανελλής Ιωάν. 373.
 Δικαίου- Σβάρνα Ελένη 265, 271, 433, 452.
 Δίκαιος Βασίλειος 409.
 Δίκαιος Γεώργιος 413.
 Δίππας Γεώργιος 407.
 Δοξιάδης Αποστ. 18, 47.
 Δοξόπουλος Αναστ. 326.
 Δοξόπουλος Γεώργ. 314, 315, 316, 317, 318, 331, 343, 360, 384, 432, 433, 444.
 Δοξοπούλου Βέτα 315.
 Δουζένη Μελοπομένη 424.
 Δουλαρίδης Ν. 374.
 Δουλής Ελευθ. 277.
 Δουλής Μιχ. 193, 374, 376, 377, 381.
 Δούλης Πλούταρχος 452.
 Δουλκιάρογλου (Αβραάμ) 265, 270.
 Δούμος Δημητρ. 408.
 Δουμπιώτης Αποστ. 333.
 Δούρας Νέστωρ 416.
 Δραγάνης Γρηγόριος 413.
 Δρακόπουλος Δαν. 374.
 Δρακόπουλος Κ. 276.
 Δρίζου Γεώργ. 276.
 Δροσινός Μ. 310, 311, 335.
 Δροσόπουλος Θεοδό. 199.
 Δρόσου Ελπίδα 440.
- Ε**
- Εγγλέζος Λ. 374.
 Εδίνρνελη Κυριακούλα 200.
 Ελαφρός Κ. 374.
 Εμμανουήλ Βασιλεία 59.
 Εμμανουήλ Πέτρος 58.
 Εμμανουήλ Φανούριος 59.
 Εμμανουήλ Χρύσανθος 59.
 Εμμανουηλίδη - Κυριακίδη Κική 281.
 Εμμανουηλίδης (υπουργός) 138, 250.
 Εμμανουηλίδης Χρησ. 275, 277, 280, 281.
 Έξαρχος Ιωάν. 322.
 Ερμαριόπουλος 266.
 Ερμαριόπουλος Χρ. 256.
 Ερρίκου Παντελής 269.
 Ετμεκτζόγλου Αθαν. 290.
 Ετμεκτζόγλου Αλέξανδρος 290, 291, 292.
 Ετμεκτζόγλου Αφοί (μεταξοϋρ.) 194, 290, 291.
 Ετμεκτζόγλου Γεώργιος 193, 290, 291, 292, 293.
 Ετμεκτζόγλου Γεώργιος (εγγονός) 293, 444.
 Ετμεκτζόγλου Ι. 426.
 Ετμεκτζόγλου Υιοί 292.
 Ευαγγελάτου Ελένη 413.
 Ευαγγελόπουλος Αρης 241.
- Ευαγγελόπουλος Κ.. 241.
 Ευθύμιος Ζήλων (μητροπολίτης) 394, 395.
 Ευθυμίου Άννα 429.
 Ευμορφόπουλος Γ. 333.
 Ευσταθιάδης Ευστάθιος 176, 185, 195, 199, 253.
 Ευσταθιάδης Νικόλαος 172, 173, 176, 177, 179, 182, 184, 185, 186, 188, 194, 195, 198, 199, 201, 206, 207, 208, 251, 253.
 Ευσταθίου Αθανάσιος 319, 321, 324, 434, 435, 436.
 Ευσταθόπουλος Δ. 369.
 Ευτυχίδης (κατάστημα) 290.
 Ευτυχίδης Ανασ. 322, 324.
 Ευτυχίδης Θεόδωρος 423.
 Ευτυχίδης Σ. 374.
 Ευφραιμίδης Αδαμάντιος 56, 113, 114, 116, 119, 120, 124, 136, 167, 177, 250, 257.
 Ευφραιμίδου (κυρία) 121.
- Ζ**
- Ζαίμης Αλ. 41.
 Ζάκκας Β. 374.
 Ζαμιλούδης Νικ. 404.
 Ζάμπalos Κων. 18.
 Ζαμπέτογλου 222.
 Ζάμπος Βασ. 404.
 Ζαναπαλίδης Νοτάρι. 268.
 Ζανικόπουλος Δημ.. 366.
 Ζαντερίου Αντ. 230, 235, 238, 239.
 Ζαντέρογλου Χρήστ. 240.
 Ζαραφονίτου Δημητρ. 407.
 Ζαρκάδος 186.
 Ζαρκάδου (αποθ) 84, 142.
 Ζαρκάδου Αικατ. 67.
 Ζαχαρίου Γιώργος 452.
 Ζαχαροπούλου Ιουλία 173, 179, 184, 192, 193, 194, 195, 206, 207, 208.
 Ζαχογιώργος Σπυρ. 320, 331, 349.
 Ζάχος Αριστοτέλης 377, 380, 381.

Το Χρονικό της Νέας Ιωνίας 1924 -1994

- Ζάχου (οικία) 142.
 Ζάχου Αικατ. 409.
 Ζέρη Σοφία 411.
 Ζέρβας Δημ. 266.
 Ζέρβας Δημ. (επίτρο.) 402.
 Ζέρβας Κων. 407.
 Ζήγγρας Ν. 239.
 Ζήκος Ευάγγελος 408.
 Ζημέρης Κ. 120, 191.
 Ζησάκης Ζήσης 302, 305.
 Ζήση Έλλη 429, 430.
 Ζήτης Ελευθέριος 399.
 Ζήτρας Αχιλλέας 407.
 Ζιάμας Ιωάν. 432.
 Ζιούρας Αντώνης 427.
 Ζίφου Αικ. 67, 70, 71, 192.
 Ζιώγας Κων. 167.
 Ζιώγκα Σοφία 403.
 Ζούμπου Βασιλική 333.
 Ζυγούρας Κων. 401.
 Ζώτος Αλεξ. 265.
- Η**
- Ηλιάδης Παύλ. 319, 320, 321, 381.
 Ηλιάδης Πρόδρομος 278, 281, 368, 375, 377.
 Ηλιάδου Δήμητρα 411.
 Ηλίας (μητρ/της) 399, 401.
 Ηρακλέους Σταύρος 424.
- Θ**
- Θαλασσινός 160.
 Θεοδοσίου Κων. 431.
 Θεοδωρίδης Π. 194.
 Θεοδωρίδου - Μουδέ Τερπηχώρη 252.
 Θεοδωρόπουλος Ιωά. 415.
 Θεοδώρου Χρήστος 405.
 Θεοδώρου Χρυσοστ. 326.
 Θεολόγου Δήμητρ. 319, 321.
 Θεολόγου Νίκος 438.
 Θεολόγου Παλαιολόγος 327, 435, 436.
 Θεολόγου Παναγ. 444.
 Θεοτόκης Νικ. 41.
 Θεοχάρης Νικ. 407.
 Θεοχαρίδης 368.
 Θεοχαρόπουλος Χρη. 326.
 Θεοχαροπούλου Σωτ. 413.
 Θύμα Αγγέλα 58.
 Θωΐδης Θεόδωρος 373, 375, 444.
- Θωΐδου - Μαμμή Ελέ. 433.
- Ι**
- Ιακώβου Στ. 258, 310, 311.
 Ιασωνίδης 159, 188, 233, 253.
 Ιεπολόγλου Γεώργι. 424.
 Ιεπολόγλου Κυριακή 408.
 Ιντζεσιλογλου Αργυρούλα 445, 448, 451.
 Ιντζεσιλογλου Χ. 447.
 Ιορδανίδης Β. 276.
 Ιορδανίδης Ι. 374.
 Ιορδανίδης Κ. 374.
 Ιπεκτσι (βραβείο) 432.
 Ιωακείμ (μητρος) 302, 305, 368, 369, 373, 376, 381.
 Ιωαννίδης (βουλευτής) 136, 257.
 Ιωαννίδης Αναστάσιος 311, 368, 377, 381.
 Ιωαννίδης Γ. 426.
 Ιωαννίδης Γιάννης (παράγκα) 266.
 Ιωαννίδης Δημήτριος 423.
 Ιωαννίδης Ιωάνν. (Βάνιας) 325, 327, 329, 330, 423.
 Ιωάννου Δέσποινα 59.
 Ιωάννου Μαρία 59.
 Ιωάννου Παναγιώτης 66.
 Ιωσαφάτ Ιωβέλ 111, 193, 211, 235.
 Ιωσηφίδης Αθαν. 240.
- Κ**
- Καβάζης Χαραλ. 407.
 Καβέκος Βασίλης 199.
 Καβούρας Χρήστος 241.
 Καζαμίας 302.
 Καζήλας Α. 400.
 Καζίλα Ζήνα 430.
 Καζίλας Ι. 374.
 Καθημερινός (δημ/γράφος) 234, 235.
 Καϊμακάμης Νικ. 403.
 Καϊμακάμης Πέτ. 400, 406.
 Κάρα Μαρία 415.
 Κακαπολόγλου Σταύ. 219.
 Καλαϊτζής Κ. 274, 277.
 Καλαϊτζίδης 258.
 Καλαϊτζόγλου Γιάν. 442.
 Καλαμάρα (ερ/σιο) 287.
- Καλαμπόκα Σταυρού. 407.
 Καλατζόπουλος Αναστάσιος 349.
 Καλαφατάκη 281.
 Καλαφάτης Ηλία 277, 278.
 Καλημέρη Ε. 67.
 Καλιάρας Α. 400.
 Καλίκη Αγγελική 416.
 Καλίκος (παν/πωλείο) 282.
 Καλίκος Δ. 373.
 Καλίκος Μ. 275, 276.
 Καλιμπτή Ζωγραφία 408.
 Καλλιγέρης Γεωργ. 266, 270, 278.
 Καλλιγέρης Ν. 278.
 Καλλιωντζής Ελευθέριος 240, 328, 330.
 Καλλιπολίτης Αντώνιος 330, 408.
 Καλογεροπούλου Φω. 409.
 Καλογήρου Ιωάν. 409.
 Καλογριά Μαρία 405.
 Καλοράκης Νικ. 326, 328, 329.
 Καλούσης Δ. 372.
 Καλπούνια Αλεξάν. 407.
 Καλτουρμίδου Δέσπ. 407.
 Καλτσογιάννης Νικ. 258, 431.
 Καλτσουνούδης Ιωάν. 423.
 Καλφαγιώργου (φού) 282.
 Καλυβά Άννα 200.
 Καλύβας Δ. 277.
 Καλυβάς Νικ. 408.
 Καμηλάκης Εμμ. (ξυλουργείο) 268.
 Καμηλάκης Κομνηνός 270, 271.
 Καμηλάρης Εμμ. (κουρείο) 268.
 Καμνάρη Ελέν. 180, 181, 206, 207.
 Καμπέρης Παν. 408.
 Καμπουρογιάννης Ιωάν. 274, 276, 278.
 Καμπουρόπουλος Κ. 310.
 Κανάργαινα 375.
 Καντίκου Σοφία 374.
 Κασυνάς Ιωάν. 242, 329, 330.
 Καπετανίδης Δ. 265, 270.

- Καπλάνης Βάιος 400.
 Καπώνη Αναστασία 407.
 Καραάβα Ευαγ. 374.
 Καραβίτης Δημ. 373.
 Καραγαϊτάνης Στράτ. 424.
 Καραγεωργίου Μελπ. 407.
 Καραγιάννη Αικατερ. 407.
 Καραγιάννη Αλεξάνδ. 414.
 Καραγιάννη Αντιγόνη 414.
 Καραγιάννη Διονυσία 66.
 Καραγιάννη Σοφία (Τσαμπουκάλη) 286.
 Καραγιάννη Μάρω 429.
 Καραγιάννη Χαρίκλ. 374.
 Καραγιάννης Ελευθ. 402.
 Καραγιάννης Γ. 310, 373.
 Καραγιάννης Θεμιστ. 213.
 Καραγιάννης Κ. 373.
 Καραγιάννης Μανώλης (Τσαμπουκάλης) 286.
 Καραγιάννης Νικόλαος 415.
 Καραγιαννοπούλου Ε. 428.
 Καραγιώργας 368.
 Καραγιώργος Βλαδίμ. 409.
 Καραγιωζοπούλου Στυλιανή 388.
 Καραηλιού Γιώργος 240.
 Καραθανασόπουλος Γιακουμής 274.
 Καραθανασόπουλος Νίκος 266.
 Καραθεοδωρής Σ. 93, 94, 101.
 Καραϊσκού Ελένη 407.
 Καραϊσκού Μαρία 407.
 Καρακατσόπουλος Αλέκος 278, 283.
 Καρακατσοπούλου – Χαϊδούλη Γεωργία 283, 424.
 Καρακέσγλου Άννα 59.
 Καρακούλακης Νικ. 274, 275, 276, 277, 280.
 Καρακόστα Μαρία (πρόσφυγας) 59, 61
 Καρακόστα Μαρία (δημ. σύμβ.) 314.
 Καρακόστα Μαρία (προσκοπισμός) 426.
 Καρακόστας Ιω. 239, 258.
 Καρακόστας Νικ. 258, 274, 277, 281.
 Καραμάλης Σωτήριος 400.
 Καραμανίδης Ευστρ. 376, 377, 380, 381.
 Καραμανλής Ιωάν. 400.
 Καραμανλής Κων. 318, 344, 345.
 Καραμαργιός Βασίλ. 410.
 Καραμπατζάκης Ευάγ. 128, 243, 296, 298, 299, 300, 301, 303, 304, 305, 306, 310, 331, 340, 368, 369, 376, 381, 426, 427.
 Καραμπερόπουλος Γ. 405.
 Καρανικόλας Χρηστ. 113, 254.
 Καραπαδαδάκης Ν. 167, 221, 226, 227, 373, 376, 381.
 Καραπατής Ηλ. 369, 372.
 Καραπατής Ν. 372.
 Καραποστόλης Απ. 403.
 Καραστάθη Μάγδα 415.
 Καραστέργιος Θεοδ. 326.
 Καρατάσου Ευαγ. 374.
 Καρατζά Μαρίκ. 428, 429.
 Καρατζάς Μιχα. 426, 427.
 Καραφέργιας Ζαχαρίας 395, 397, 399.
 Καργάκος Σαράντος 397.
 Καρεκλά Αικατερίνη 409.
 Καρεκλίδης Γεώργιος 444.
 Καριώτης Παναγιώτ. 423.
 Καρκαβιζίδης Ιωάν. 274, 276, 278.
 Καρκαμπίτσος Δημ. 145.
 Κάρλος Γιάννης 280, 285.
 Καρουκανίδης Χρήστος 300, 303, 308, 373.
 Καρουκανίδου Μαίρη 374, 424, 428.
 Καρούμπα Νίκη 411.
 Καρτάλης (βουλ.) 257.
 Καρτάλης Γεώ. 315, 444.
 Καρτάλης Κ. 160, 161, 187, 209, 234, 242, 243, 244, 335.
 Καρτσαγκούλη Ελένη 424.
 Καρύπης 375.
 Καρυώτης Γεώργ. 409.
 Καρυώτης Κ. 194, 258, 274, 278.
 Κασάμπαλης Αντων. 310, 311, 315.
 Κασάμπαλης Δημ. 434.
 Κασούρη 222.
 Κασούρης Μανώλης 199.
 Κασσαβέτης Δημ. 374.
 Κασσιόπουλος Δημ. 367, 369, 375, 376, 377, 381.
 Καστρουρή Άννα 366.
 Κασιώλας Γεώργιος 410.
 Κασιώρας Χαράλαμ. 415.
 Κατινάκης Άγγ. 432.
 Κατιρτζόγλου Αντών. 431.
 Κατιρτζόγλου Ν. 227, 431.
 Κατιφιόγλου Μαρία 200.
 Κατοίκος Αποστ. 415.
 Κατούνια Φοτει. 436, 437.
 Κατούνιας Κων. 443.
 Κατσαλής Ελευθ. 232, 235, 239, 277, 278.
 Κατσαλής Κων. 324, 325, 327, 329, 330.
 Κατσάνος Γεώργ. 319, 320, 321.
 Κατσαούνη Ευαγγελ. 409.
 Κατσάρης Νίκος 424.
 Κατσαρός Δ. 374.
 Κατσαρός Ι. 28.
 Κατσαρού Ελένη 400.
 Κατσιακάρης Ιωάννης 415.
 Κατσιούρας Γ. 278.
 Κατσιούρας Κ. 274, 278.
 Κατσιρέλος Βασ. 405.
 Κατσιρέλος Παν. 98, 170, 199, 232, 285, 354, 357, 432, 433, 436, 452.
 Κατσιφός Δημητρ. 374.
 Καφαντάρη Ευαγγελ. 411.
 Καφετζόπουλος Νικ. 441.
 Καφίδας Δημ. 403.
 Καφριτσάκης Γιάννης 268.
 Καχραμανίδης Αλκιβ. 193.
 Καχρή Κατίνα 409.
 Καχριμανίδη Αφοί 267.
 Κελεμπέκης Γιώργος 438.
 Κελετριτζής Αθαν. 277.
 Κεπενεκίδης Νάσος 438.
 Κεραμίδας Ευριπίδης 439.
 Κεραμίδας Κώστας 439.

Το Χρονικό της Νέας Ιωνίας 1924 -1994

- Κεσιμίδης Τηλέμ. 277, 373.
Κεσιόγλου Α. 258.
Κεσμετζή Ευαγγελία 200.
Κεσμετζής Αθαν. 444.
Κεσμετζής Ανδρέας 199.
Κεσμετζής Γεώργ. 224.
Κεσμετζής Μιχ. 265, 308.
Κεσμετζής Νικ. 442.
Κεφάλας Γιάννης 438.
Κεχαΐδη - Κορφιάτη Βάσω 425.
Κεχαΐδης Μπάμπης (μουσικός) 438.
Κεχαΐδης Χαραλ. 276, 278, 282
Κιολεΐδης Ι. 374.
Κιουφειτζόγλου Κυριάκος 399, 402, 443.
Κιρλή Βιργινία 224.
Κλαψόπουλος Θεοδ. 382.
Κλεισθένης 258.
Κλημακοπούλου Καλλιόπη 66.
Κλημεντόπουλος Λοΐζος 278, 300, 308.
Κόγιας Χρ. 276.
Κοζάκη Βασιλεία 430.
Κοζανίτης Κων. 322.
Κοΐλιας Κων. 320, 376.
Κοΐλιας Νικ. 330.
Κοϊμάς Δ. 278.
Κοκκάρας Κ. 278.
Κοκκινάκης Δημ. 325, 327.
Κοκκινάρη Τζένη 454.
Κοκκινάρης Δημήτρ. 443.
Κοκκίνη Αθαν. 333.
Κόκκινος (μηχ.) 14, 21, 23.
Κοκκινίδου Μαρία 415.
Κοκκίνου Ελένη 411.
Κοκόλης 281.
Κοληνιατής 88.
Κολιού Νίτσα 251, 293, 294, 452.
Κολλάτος Θεοφάνης 322.
Κολλοπούλου Ελένη 411.
Κολοζάκης Αθαν. 408.
Κολτσιδόπουλος Ευριπίδης 258.
Κολτσιδόπουλος Όμηρος 326, 327, 330.
Κονδύλης Νικ. 335.
Κονιδής Γ. 303.
Κοντάκης Γεώργιος 324.
Κοντάκης Ματθ. 322, 325.
Κονταξή Αναστασία 452.
Κονταξή Ελένη 454.
Κονταξής Γιάννης 60, 210, 334, 336, 338, 454.
Κοντογεωργάκης Στερ. 333.
Κοντογιάννης Ζαχαρ. 401.
Κόντζογλου 230.
Κοντονάτσιος Βίκτωρ 454.
Κοντονάτσιος Νικ. 410.
Κοντορίζου Βούλα 430.
Κοντορίζου Δήμητρα 454.
Κοντοστάνας 186, 187, 312.
Κόπανος Α. 258.
Κόπανος Γεωρ. 266.
Κόπανος Ι. 258, 266, 281, 300, 303, 308.
Κόπανος Νικ. 266, 310.
Κόπελας Ανδρέ. 278, 281.
Κορδάτος Γιάννης 197.
Κορδάτου Ζηνοβία 192, 193, 196, 197, 198.
Κορίνθιος Γρηγόρης 374.
Κόρκας 282.
Κορμάζος Κ. 387.
Κορομηλά Τόνια 430.
Κορομπήλης Νικ. 374.
Κορώνη Δέσποινα 412.
Κορώνη Κερασία 409.
Κοσμαδοπούλου ,οικ. 140.
Κοσμαδοπούλου (τρά.) 17.
Κοσμίδης 268.
Κοτζαγιώτης Σπύρος 443.
Κοτζακίδης Βασ. 374, 426.
Κοτζακίδης Γεωργ. 426.
Κοτόπουλος Δημ. 265, 270.
Κοτσάς Π. 276.
Κουβάτα Γεωργία 407.
Κουζάκη Αγγελ. 407.
Κουζάκης Ι. 276, 278, 281.
Κουκάκης Παναγ. 241.
Κουκιάδης Δημ. 18, 39, 42, 106, 113, 120.
Κουκιάδου Ελένη 405.
Κουκιάδου Μαρία 406.
Κουκουβίνου Ευστρα. 432.
Κουλάκογλου Ευαγ. 402, 403.
Κουλαξής Πρόδρομος 404.
Κουλιάφας Β. 374.
Κουλούρης Νικ. 442.
Κουλουριάνου Ιωάνν. 414.
Κούλπας Ευάγγελος 447.
Κουμουνδούρου 192.
Κουντούρης Μιχάλης 332, 333, 388.
Κουντουριώτης Παύ. 174.
Κούντρα Ροδόπη 430.
Κούντρια Σοφία 408.
Κούντριας Κ. 400.
Κούντριας Νίκος 408.
Κούντριας Σταμάτης 405.
Κούντριας Στ. (νομ. σύμβουλος) 333.
Κουρούμαλλος Κ. 276.
Κουρούμαλος Διον. 432.
Κουρούμαλος Νίκος 265, 267, 269, 271.
Κουρτίνα Μαρία 407.
Κουτίνιας Αθ. 258, 274, 277.
Κουτλή Ευαγγελία 411.
Κούτριας Ζ. 374.
Κουτσερής Φίλιπ. 242.
Κουτσιανούλης Ευάγ. 414, 416.
Κούτσικος Γεώργ. 18, 121.
Κουτσίνιας 250.
Κουτσομητάκης 230.
Κουτσομβέλη Χρυσά. 430.
Κουτσοουλίδης Ευάγ. 276, 278.
Κούτσουρος Νικ. 408.
Κουφογιώργος Γεωρ. 241.
Κοφινάς 74.
Κρομμύδας Στ. 333.
Κροτόπουλος Γεώργ. 402.
Κρόκος 21.
Κρούσος Τάσος 283.
Κρύσυλας Τάκης 275.
Κρυσταλλίδου Βικτωρία 180, 181, 184, 206, 207.

Κυλινδρέας Μανώλης 267.
 Κυλινδρής Αστέριος 407.
 Κυπρισσόπουλος Ν. 427.
 Κυπραίος Θ. 373.
 Κυριακίδης Δημ. 268.
 Κυριακίδης Εμμ. 366.
 Κυριακίδης Ηλί. 269, 281.
 Κυριακοπούλου (αποθήκη) 159, 160.
 Κυριακόπουλος Γ.. 415.
 Κυριακού Ουρανία 408.
 Κυρίτση Γεωργία 412.
 Κυρίτση Χρυσάνθη 411.
 Κυρίτσης Γεώργιος (δημ. συμβ.) 329, 330.
 Κυρίτσης Γεώργιος 415.
 Κύρκος 250.
 Κυρλίδης Θεόφιλος 442.
 Κυρλόγλου Κων. 319.
 Κυρώζης Ιωάν. 304.
 Κυτούδης Γιάννης 441.
 Κυτούδης Ν. 311.
 Κωνσταντάρας - Σταθαράς Δημ. 4, 7, 9, 10, 11, 424, 434, 452, 454
 Κωνσταντάρας
 Παρασκευάς 277, 278.
 Κωνσταντέλιας Αθαν. 409.
 Κωνσταντινίδου (αποθήκη) 142.
 Κωνσταντινίδης Ευάγγελ. 318, 319, 320, 321.
 Κωνσταντινίδου Δωρ. 407.
 Κωνσταντινίδου Καλλιόπη 266, 267.
 Κωνσταντίνος Β΄ 41, 377.
 Κωνσταντίνου Κ. 374.
 Κωνσταντίνου Σταυρ. 399.
 Κωνσταντόπουλος Κ. 265.
 Κωνσταντός Βασίλ. 415.
 Κωστάκης Γ. 374.
 Κωστάκος Φώτιος 414.
 Κωστάλα Ευλαλία 414.
 Κωστήμπας Σταύρος 403.
 Κωστοπούλου Μάρθα 414.
 Κωστούλας Στ. 267, 270.
 Κωστούλιας Δημητ. 414.
 Κωτά Ελένη 407.

Λ

Λαβίδας Γιάννης 199.
 Λαβωμένος Χρ. 333.

Λάγδου Ελένη 407.
 Λαγούτσικος Ανέστης 278.
 Λαδόπουλος Γιάννης 438.
 Λαζάκης Αλέκος 426.
 Λαζάκης Θωμάς 226, 372, 376, 377, 381.
 Λαζαρίδης Λάζαρος 373.
 Λαζαρίδης Ν. 277, 278.
 Λαζάρου Απόστολος 415.
 Λαζόγλου Κατίνα 381.
 Λάζος Αθαν. 400.
 Λάζος Στέφανος 408.
 Λαλές Δημ. 240.
 Λαμούλη Χρύσα 412.
 Λαμπαδάριος Δημ. 431.
 Λαμπαδάριος Νικ. 377, 381, 384.
 Λαμπριάδης Κων. 241.
 Λαμπριδίου Ι. 274.
 Λαμπρινίδης Φώτης 217, 329, 330.
 Λαμπρόπουλος Ν. 158.
 Λάμπρου Βασ. 402, 403.
 Λαντζώνης Αποστ. 432.
 Λάππας Ιωάν. 167.
 Λαρυγγάκης Βασ. 333, 407.
 Λεβαντής Αιμίλ. 267, 270.
 Λεβιάθαν (εργ/σιο) 14, 15.
 Λελετζή Αναστασία 407.
 Λεμονής Αποστ. 236.
 Λεμονίδης Στυλιανός 266.
 Λεονταράς Γεώργ. 428.
 Λεοντίδης 47, 48.
 Λερωμένος Αποστ. 234.
 Λεράκης Α. 276.
 Λεφάκη Αφοι 442.
 Λεφάκης Δ. 276, 278.
 Λεφάκης Λεωνίδα 442.
 Λεφάκης Λεωνίδα (ζωογρ.) 435, 436.
 Λεφάκης Νικ. 274, 278.
 Λέφας Χρηστ. 185.
 Λεωνίδα Σταύρος 407.
 Λημνιάς Στυλ. 325, 330.
 Λιακόπουλος Γεωρ. 413.
 Λιάπης Κώστας 452.
 Λιάτσικος Αριστείδης 413.
 Λιοκάτης Κυριάκος 415.
 Λιότσης Ε. 258, 299, 300, 303, 308.

Λιτούδη Δήμητρα 423.
 Λογαράς Βασ. 268.
 Λογοθέτη Ευαγγελία 430.
 Λουκάκης Γεώργιος 199.
 Λουκάς (ευαγ/στής) 371.
 Λουκίδης Α. 374.
 Λουκίδης Γ. 400.
 Λουκίδης Λουκάς 266.
 Λουκίδου Αύρα 253.
 Λουκίδου 222.
 Λούλη (κυρία) 121.
 Λούλης Κων. 302, 388, 418.
 Λούλης Χρ. 18, 19, 24, 27, 28, 50, 80, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 89, 93, 103, 108, 109, 113, 118, 119, 121, 123, 124, 125, 130, 134, 138, 154, 175, 177, 213, 246, 272, 301, 304, 334.
 Λουλούδας Ιω. 333, 413.
 Λούμας Κων. 405.
 Λουντέμης (βραβείο) 432.
 Λουτράρη Σταματία 200.
 Λυκουρίνος Κων. 418.

Μ

Μαβίδης Παύλος 242, 329, 330, 423, 454.
 Μαβίδης Σπύρος 328, 439.
 Μαγιόγλου Κατίνα 374.
 Μαγουλάς Παντελής 230, 232, 235, 236, 238, 239, 274, 276, 277, 281.
 Μαζαράκης Α. 258.
 Μαθιάδης Σταύρος 199.
 Μακαριάδης Αβραάμ 327.
 Μακαρωνά 222.
 Μακαρωνά Καίτη 374.
 Μακαρωνά Λιλή 200.
 Μακαρωνάς Νικ. 194, 254, 368, 377, 381.
 Μακρή Ολυμπία 409.
 Μακρής 368.
 Μακρής Δημητρ. 345.
 Μακρής Κίτσος 387, 453.
 Μακρυγιάννη-Πρασσούλη Γεωργία 411.
 Μακρυγιάννης Ι. 183, 184, 192, 195, 196, 207, 208.
 Μαλαμούσης Ιωάν. 125, 126, 324, 346.

Το Χρονικό της Νέας Ιωνίας 1924 -1994

- Μάλλης Κώστας 240.
 Μαλλιάκη Αγγέλα 424.
 Μάλλιας Ι. 224, 276, 278, 281, 299, 300, 308, 372.
 Μαλούδης 230, 239.
 Μαμαλούδη Φανή 423.
 Μαμαλούδης Γεώργ. 423.
 Μαμάτσης Δημ. 267, 269, 270.
 Μανήσαλης Γιώργος 438.
 Μανήσαλης Δημ. 438.
 Μανιαδάκης Παύλος 277.
 Μανιαδάκης Χρηστ. 432.
 Μανιάρης Νέστορας 327, 329, 330, 454.
 Μανιατάκης Π. 374.
 Μανιατάκης Τάσος 240.
 Μανιάτογλου Μαρία 374.
 Μανιατοπούλου Αση. 416
 Μανιός Βασ. 327.
 Μανουηλίδου Μαρία 407.
 Μανούκα Ευτυχία 414.
 Μαντάς Γεώργιος 415.
 Μαντζαρίνος Γεώργ. 68.
 Μανώλης Δημ. 400.
 Μάργαρη Ευσταθία 415.
 Μαρδέλη Αλεξάνδρα 417.
 Μαρέλη Χρυσάνθη 413.
 Μαρίνος Ν. 239, 310.
 Μαρίτσης Βασίλης 241.
 Μαρίτσης Επαμεινών. 241.
 Μαρκεζίνης Σπύρος 452.
 Μαρκογιαννόπουλος 187.
 Μαρκόπουλος Γ. 258.
 Μαρμαράς Ιγνάτιος 133.
 Μαρσουβανίδης Κων. 324, 326.
 Μαρσουβανίδης Ν. 368, 377, 381.
 Μαρσουβανίδου Ειρ. 428.
 Μαρσουβανίδου Ευθ. 374.
 Μασμανίδης Τάσος 439.
 Μαστρογιάννης Γεω. 241.
 Μαστρογιάννης Λ. 374.
 Μαστρογιάννης Νικ. 220, 225.
 Ματαιάδης Π. 34.
 Ματάκης Δ. 194.
 Ματζίρης Α. 400.
 Ματζίρης Αχιλλέας 438.
 Ματζίρης Κων. 407.
- Ματζουράνης Κ. 258.
 Ματθαίου Ευαγγελία 222.
 Ματσάγγο ΚΑΐτη 374.
 Ματσίγγος Νίκος 424.
 Μάτσου Παρασκευή 432.
 Μαυριάς Σπ. 325, 327, 329, 432
 Μαυρογένη Ευμορφία 413.
 Μαυρογιάννης Μιχ. 241.
 Μαύρος Ανδρέας 319.
 Μαύρος Αντώνης 320, 374, 376, 377, 380, 381.
 Μαυρομάτη Σοφία 200.
 Μαυρομάτης Νικ. 97, 258, 274, 275, 277.
 Μαυρομάτης Χρηστ. 246.
 Μαύρου 200.
 Μαύρου Μαρία 430.
 Μαυρουδής Μιχ. 315,441.
 Μαχαίρα Σοφία 200.
 Μαχαίρας Ι. 275, 278.
 Μαχαίριτσας 368.
 Μέγα Καλλιόπη 413.
 Μεγαλοοικονόμος Κ. 438.
 Μέγκουλας Γιώ. 357, 419.
 Μεικόπουλος Αλεξ. 424.
 Μεικόπουλος Βασίλ. 432.
 Μειμάρογλου Κατίνα 226, 440.
 Μειμάρογλου Σωτήρης 225, 276, 278, 399.
 Μελέτης Μιχ. 437.
 Μέλης 281.
 Μέλης Γεωρ. 266, 281.
 Μέλης Κων. 266.
 Μέλης Νικ. 318.
 Μελισσάκη Θάλεια 317, 318, 381, 388, 426, 434.
 Μελισσάκη Μαρία 373.
 Μεναχέμ Μωϋσής 413.
 Μεντεκίδης Σάββας 241.
 Μεργιαλής Δημ. 333.
 Μέρος Αλεξ. 46, 136, 257.
 Μερτζιάνης Θ. 398.
 Μερτζιμέκης Ι. 276, 278.
 Μεταξάς 338.
 Μεταφτσή Β. 400.
 Μεταφτσή Βλάσης 427.
 Μηλιόρδος Νικ. 407.
 Μηλιώτας Βασ. 424.
 Μηνάογλου Μαρία 412.
- Μηνάογλου Χρήστος 442.
 Μητσάκης Βασίλης 439.
 Μήτσου Πολυξένη 409.
 Μητσοτάκης Κων. 388.
 Μινισίου 239, 281.
 Μιχαηλάτσος Βασ. 278.
 Μιχαηλίδης Αγάπιος 319.
 Μιχαηλίδης Γεωρ. 226, 317, 318, 368, 376, 377, 380, 381.
 Μιχαηλίδης Γιάννης 269.
 Μιχαηλίδης Ιωάν. (ραφείο) 267.
 Μιχαηλίδης Ι. 374.
 Μιχαηλίδης Μ. 158.
 Μιχαηλίδης Μιχάλης 441.
 Μιχαηλίδης Νικ. 158, 444.
 Μιχαηλίδου - Τσάγγαρη Ελπίδα 424, 454.
 Μιχαλακόπουλος 74.
 Μιχάλαρος Βασ. 266.
 Μιχαλόπουλος (νομ/) 302.
 Μιχαλόπουλος Λεων. 402.
 Μιχαλοπούλου Αποστ. 407.
 Μίχος Κων. 402, 403.
 Μίχου Σταυρούλα 409.
 Μόκα Λαμπρινή 415.
 Μόκκα Λ. 374.
 Μολοχίδης Ιωάννης 330.
 Μόμπιλος Κων. 399, 402, 443.
 Μόμπιλου Μαίρ. 428, 430.
 Μονογενής Γιώργης 286.
 Μόρβεϋ Αυγ. 236.
 Μοργκεντάου Ερρίκος 19, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 88, 148, 149, 250, 452.
 Μορφογιάννης Κων. 324, 329, 332.
 Μόσχος Αντώνης 438.
 Μόσχος Κων. 408.
 Μόσχου Ουρανία 310.
 Μουγογιάννης Γιάνν. 453.
 Μουλούλη (απ/κη) 65, 84.
 Μουμιακμασιδής Δ. 407.
 Μουπαγιατζής Ν. 277.
 Μουρτζούκου-Λεβιάθαν (εργοστάσιο) 15, 193, 287, 288, 289.
 Μουσουλής Γεωρ. 415.

Δημήτρης Κωνσταντάρας – Σταθαράς

Μουστακίδης Ιωάν. 319, 320, 321.
 Μουταφίδου Αριάδνη 429.
 Μουτσινάς Παρ. 333.
 Μούτσογλου Νικόλ. 199.
 Μούχος Μιχ. 333.
 Μουχτάρης Θρασ. 368, 377, 381.
 Μουχτάρηογλου Μάρθα 415.
 Μπαζιάνα Ευαγγελία 413.
 Μπάπας Γ. 333.
 Μπακάλης Κ. 294.
 Μπακάλης Μπάμπης 438.
 Μπακάλης Στέργιος 409.
 Μπακογιάννης Σωτήρης 333, 408.
 Μπακονικόλας Ιωάν. 209.
 Μπακουλάκης Αγαμ. 239.
 Μπακρατσάς Στέφαν. 417.
 Μπαλά Άννα 430.
 Μπαλή Αικ. 330, 415.
 Μπαλής Γεώρ. 9, 308, 310, 311, 312, 313, 314, 318, 319, 321, 322, 323, 324, 325, 331, 342, 347, 350, 352, 377, 380, 382, 384, 417, 442, 443, 453, 454.
 Μπαλής Ελευθ. 409.
 Μπαλής Λάκης 438.
 Μπαλής Σίμος 442, 443.
 Μπαλής Σίμος (Μάκης) 444.
 Μπαλιτσάρης Θεοδ. 432.
 Μπάλλος Δημ. 409.
 Μπαλτατζής Α. 400.
 Μπαλτατζής Γεωρ. 41.
 Μπαμπαλής Αθ. 402, 403.
 Μπάνη Μαρία 413.
 Μπαντέλιας Αθαν. 402.
 Μπαξεβανίδης Τάσος 265.
 Μπάρδα Αναστασία 62.
 Μπάρδας Παναγ. 59.
 Μπάρδας Χαραλ. 59.
 Μπάρδας Χρήστος 415.
 Μπαρμπάκης Γεωρ. 415.
 Μπασματζής Βασίλης 442.
 Μπασματζίδης Ιω 29, 372.
 Μπασματζίδης Νικ. 266, 290.

Μπάτσιος Δημ. 444.
 Μπάτσιου Ανδ. 239.
 Μπέκος Δημ. 404.
 Μπελάρας 92.
 Μπενάκη 222.
 Μπενάκη Αθανασία 222. Μπενάκη Στάσα 200.
 Μπενάκης Δημ. 277, 278, 279, 281, 300, 303, 304.
 Μπενετόπουλος Εμμ. 387.
 Μπένος Σπύρος 408.
 Μπέτσος Ζήσης 239, 376, 377, 380, 381, 384.
 Μπέτσου Σοφία 388.
 Μπιρογλάνη Αφοί 278.
 Μπιλουύρης Δημητ. 401.
 Μπίχτα Βασιλική 414.
 Μπλάνας Κων. 410.
 Μπλάνας Πέτρος 400.
 Μπλάνας Στυλιανός 399, 402, 443.
 Μπούλης Άγγ. 276.
 Μπομπούτη Φανή 411.
 Μποζόν Αλφρέδ 103, 105, 106, 107.
 Μπόνος Ιωάν. 238, 239.
 Μπόνος Δημ. 199, 374.
 Μπόνος Παναγιώτης 199.
 Μποσινάκης Γ. 231.
 Μπουντούκος Γεωρ. 424.
 Μπουλαμάτση Μαρία 415.
 Μπουμποδήμου Σουλ. 407.
 Μπουμπουνάρα Στέλ. 411.
 Μπούρας Γιάννης 436, 437.
 Μπούρης Περικλής 414.
 Μπουτίνας Βλαδίμ. 432.
 Μπουτίνας Νικόλαος 432.
 Μπούτος Ιωάν. 345.
 Μποφιλίου Αλεξάνδ. 415.
 Μπρίκας 302.
 Μπρούζος Ν. 192, 196, 208.
 Μυλωνά Ρίτα 403.
 Μυτιληναίου Δημήτρ. 209.
 Μωραβίτης 65, 69.
 Μωραΐτης Δημ. 300, 303, 373.
 Μωραΐτης Παντελής 407.
 Μωραΐτου Ευριδίκη 415.

Μωραΐτου Καλλιόπη 413.
 Ν
 Νάιτ 67.
 Ναλπαντίδης Άγγελος 444.
 Νάνου Στέλλα 200.
 Νασάκης και Σφυάκης 372.
 Νάσος Γ. 238.
 Νεγρεπόντης 256.
 Νησιώτη 222.
 Νησιώτης Κυριάκος 226.
 Νησιώτης Λεωνίδα 194, 224, 258, 277, 278, 279, 280, 302, 374, 376, 377, 381, 431.
 Νιζάμης Αρ. 333.
 Νικολαΐδης Α. 28.
 Νικολαΐδης Γεωρ. (γιατρός) 227, 431.
 Νικολαΐδης - Βουγιούκας 275.
 Νικολαΐδης Ι. 275.
 Νικολαΐδης Ν. - Καρυώτης Κ. 246, 276.
 Νικολαΐδης Νικ. 377.
 Νικολαΐδης Νέστωρ 278, 373.
 Νικολαΐδης Στ. 278.
 Νικολαΐδου Δ. 67.
 Νικολαΐδου Μιχ. 373.
 Νικολακάκης Β. 310, 311, 315.
 Νικολακάκου Θωμάη 407.
 Νικολάου Βασιλικ. 58, 68.
 Νικολάου Κώστας 59.
 Νικολάου Μαρία 59, 200.
 Νικολάου Σοφία 58.
 Νικολάου Φωτεινή 59.
 Νικόλας (γλύπτης) 215, 349, 350, 397, 449, 450.
 Νικολέρης Κυριαζής (Ζάχος) 397, 399.
 Νικολόπουλος Νικ. 325, 326, 441.
 Νικολόπουλου (κέντ.) 280.
 Νικολούδης Θ. 185.
 Νικόπουλος Κων. 415.
 Νικόπουλος Νικ. 322.
 Νίκου Βαγγέλης 15, 229, 231, 453.
 Νιφόρου Γαρυφαλλιά 412.

Το Χρονικό της Νέας Ιωνίας 1924 -1994

- Νόρμαν 76.
 Νοταράς Ε. 400.
 Ντάσιος Αθαν. 402.
 Ντασούλη Αρχόντω 407.
 Ντάσιος Αλ. 374.
 Νταφέκας Δημ. 404.
 Ντάφης Σταυρ. 236, 324, 326.
 Ντίκα Κερασία 414.
 Ντινόπουλος Γ. 29.
 Ντόβας Λεωνίδα 407.
 Ντόκος Αποστ. 399.
- Ξ**
- Ξαγοράρης Γεώ. 424, 443.
 Ξάνθη Α.Δ. 373.
 Ξάνθης Αθαν. 319, 320, 321, 322.
 Ξάνθη Αφοί (φούρνος) 282, 372.
 Ξάνθης Ιωάν. 274, 277.
 Ξάνθου (εργοστάσιο) 65.
 Ξενάκης Ι. 277.
 Ξεπουλιά Αικ. 415.
- Ο**
- Οικονομίδης Π. 194, 236.
 Οικονομόπουλος Μ. 194.
 Οικονόμου Αθαν. 415.
 Οικονόμου Αναστασί. 416.
 Οικονόμου Γεωρ. (δημ. συμβ. Δ. Παγασών) 18.
 Οικονόμου Γεωρ. (δημ. συμβ. Ν. Ιωνίας) 324, 325.
 Οικονόμου Ιωάν. 182, 183, 184, 192, 193, 194, 195, 196, 205, 207, 208, 224.
 Οικονόμου Κ. 374.
 Οικονόμου Σωτ. 319.
 Ορκάς Αντων. 405.
- Π**
- Παγιάτης Σπύρος 407.
 Πάγκαλος Θεόδ. 174, 215.
 Παγωνάρης Νικ. 399, 400.
 Παϊζάνος Δημ. 344.
 Πακίρογλου Κ. 258.
 Παλάζογλου Θεανό 180, 206.
 Παλαμηδάς Βασίλειος 345.
 Παλαμηδάς Πέτρος 215, 246, 279, 299, 300, 303, 308, 311, 315, 319, 320, 321, 367, 368, 376, 377, 380, 381, 384, 427.
 Παλλάς Μαρία 180, 181, 184, 194, 196, 206, 207, 208.
 Πάλλης Αλεξ. 148.
 Παναγιωτίδης Ανέστ. 439.
 Παναγιωτίδης Αποστ. 399.
 Παναγιωτίδου Θάλεια 439.
 Παναγιωτίδου Σοφία 408.
 Παναγιωτόπουλος Δ. 431.
 Παναγιωτοπούλου Αριστεά 222.
 Παναγιωτοπούλου Ευφρ. 432.
 Παναγόπουλος Ι. 374.
 Παναγούλιας Εμμ. 310, 315.
 Πανάς Μαυρίκιος 238.
 Πανταζάρα Γεωργία 414.
 Πανταζής Παναγ. 442.
 Πάντας Ντίνος 399.
 Παντελάρας 230.
 Παντελίδη Αφοί 239.
 Παντελίδης 230, 235.
 Παντελίδης Παντελής 274, 432
 Παντίδης Θεοχάρης 438.
 Παζίνος Θεόδωρος 199.
 Παζίνος Οδυσσέας 266.
 Παζίνος Σωκράτης-Θρασύβουλος 300, 308.
 Παπαγεωργίου (εργοστάσιο) 287, 288, 289
 Παπαγεωργίου (βιομ.) 17.
 Παπαγεωργίου Αρετή 412.
 Παπαγεωργίου Γεωρ. (δημ. συμβ.) 18.
 Παπαγεωργίου Ι. 28.
 Παπαγεωργίου Μαρία 409.
 Παπαγεωργίου Μ. (πιλοποιείο) 276.
 Παπαγιάννης Θύμιος 353.
 Παπαγιάννης Ιωάν. 238.
 Παπαγιάννης Σωτήρ. 398.
 Παπαδάκης Μιχ. 396, 398.
 Παπαδάκος Γεωρ. 302, 304, 305, 315, 368.
 Παπαδημητρίου Δημ. (υποδ.) 268.
 Παπαδημητρίου Δημ. (μαραγκός) 268.
 Παπαδημητρίου Θεμιστοκλής 440.
 Παπαδημητρίου Νικ. (ποδ/φαιριστής) 238, 239.
 Παπαδημητρίου Νικ. (κουρείο) 268.
 Παπαδογιούλας Δημ. 374.
 Παπαδόπουλος Α. 26, 27, 28, 30.
 Παπαδόπουλος Άλκης 322.
 Παπαδόπουλος Ανέσ. 326.
 Παπαδόπουλος Αριστ. 399.
 Παπαδόπουλος Β. 34.
 Παπαδόπουλος Γεώργιος (ραφείο) 266.
 Παπαδόπουλος Γ. (κουρείο) 276, 278.
 Παπαδόπουλος Ηλίας 423.
 Παπαδόπουλος Ι. 34.
 Παπαδόπουλος Ιωάννης (ραφείο) 267.
 Παπαδόπουλος Ιωάννης (επίτροπος και υπάλ..Δημ.) 224, 366, 368, 377, 381.
 Παπαδόπουλος Ιωάν. (καθηγητής) 413.
 Παπαδόπουλος Λάζαρος (μαγειρείο) 266.
 Παπαδόπουλος Λ. (επίτροπος) 402.
 Παπαδόπουλος Μιλ.τι. 266.
 Παπαδόπουλος Παντε. 413.
 Παπαδόπουλος Σ. (επίτροπος) 400.
 Παπαδοπούλου Αικ. 432.
 Παπαδοπούλου Κων. 432.
 Παπαδοπούλου Σμαρώ 373.
 Παπαδοπούλου Σοφία 415.
 Παπαζαφειρόπουλος 369.
 Παπάζογλου (η) 222.
 Παπάζογλου Αποστ. (Πρόεδρος της Νίκης) 234, 236, 238.<%0>
 Παπάζογλου- Λεωνιάκη Γεωργία 328, 329.
 Παπάζογλου Δ. 258, 276, 279.

Δημήτρης Κωνσταντάρας – Σταθαράς

- Παπάζογλου Ευάγ. 278, 281, 375.
 Παπάζογλου Σπύρος 266, 274.
 Παπαθεμελής Στέλιος 388.
 Παπαθεολόγου Χ. 278.
 Παπαϊωάννου (κυρία) 302.
 Παπαϊωάννου Νικ. 18.
 Παπαϊωσήφ (αποθήκη) 159.
 Παπακόστα Ελένη 430.
 Παπακωνσταντίνου Γιούλα 429, 430.
 Παπαλιάκος Βασ. 277.
 Παπαναστασίου 138.
 Παπανδρέου Γεώρ. 185, 186, 187, 189, 253, 296, 297, 298, 306, 444.
 Παπάντου (αποθήκη) 84.
 Παπανικολάου Δήμητρα 278, 373, 431.
 Παπανικολάου Δημήτρ. 277, 431.
 Παπαπαναγιώτου Πέτρος 401.
 Παπαπαναγιώτου Τάκης 401, 403.
 Παπαπέτρου Ευάγγελος 400.
 Παπαργυρόπουλος 235.
 Παπαργυρόπουλος (πτασμαποδικής) 235.
 Παπαρήγας Μήτσος 359.
 Παπάς Δηκ. 276.
 Παπάς Νίκος 310, 311.
 Παπασταματίου Μαρία 412.
 Παπαστρατής Ευστράτιος 239, 427.
 Παπασυμεών (αποθήκη) 138, 140.
 Παπαχαρίση Φωτεινή 413.
 Παπαχατζής Νίκος 453.
 Παπαχρήστος Ευάγγελος 403.
 Παπαχρήστος Θεόδωρος 406.
 Παπαχρήστου Σπύρος 407.
 Παππά-Ποριανού Καλλιόπη 432.<%0>
- Παππά - Διαλετάρα Σπυριδούλα 411.
 Παππάς Αντώνιος 333.
 Παππάς Δημήτρης 427.
 Παππάς Ιωάν. 399.
 Παρασκευά Αργυρώ 408.
 Παρασκευά Αφοι 357.
 Παρασκευά Βάσσα 424.
 Παρασκευά Λαμπρινή 424.
 Παρασκευά Μαρίνα 200.
 Παρασκευάς Αποστ. 438.
 Παρασκευάς Κων. 325, 327.
 Παρασκευάς Μανώλης 424.
 Παρασκευόπουλος Δημήτριος 423.
 Παρασκευόπουλος Π. 25, 26, 27, 28.
 Πασαλίδης Νικ. 269.
 Πασικετόπουλος Προδ. 267.
 Πασικετοπούλου Θεοτίμη 366.
 Πασχάλης Κων. 405.
 Παταπίου Παναγιώτα 403.
 Πατινάρη Αλεξάνδρα 418.
 Πατούχας Ιωάν. 239.
 Πατούχη Παρασκευή 200.
 Πατούχης Αλ. 275.
 Πατούχης Γ. 311.
 Πατριαρχέας Ευάγγελος 369.
 Πατσάς Απόστολος 330.
 Πατσέας Ιωάν. 274.
 Πάτση Αδελαΐς 180, 181, 206, 207.
 Πάττας Γεώργιος 409.
 Παυλίδη (φούρνος) 282.
 Παυλίδης Ιωάννης 423.
 Παυλίδης Σωκράτης 184.
 Παυλοπούλου 222.
 Παύλος Β' 296, 297, 298.
 Παύλος (μητροπολίτης) 382, 383.
 Πελαγιάδης Ιορδ. 277, 282.
 Πελαγιάδου Ευφροσύνη 373, 374.
 Πελεκάνος Κων. 277, 384.
- Πελεκού Αθηνά 432.
 Πεπονόπουλος Γεώργιος 199.
 Περγάμαλη Αρτέμιος 311.
 Περιβολάρης Κων. 318, 319, 320, 321, 376.
 Περπή Γεωργία 408.
 Περπινιάδη 192.
 Πέσαχ Μουσής 302.
 Πεταλούδα Παναγιώτα 410.
 Πετμεζάς Γιώργος 438.
 Πετράκη Ελένη 227.
 Πετρίδου 200.
 Πετρόπουλος Γ. 310, 311.
 Πέτρος (κέντρο διασκ.) 280, 384.
 Πετρουλάκης Δ. 194.
 Πετρόχειλος Σωκράτης 15, 16, 21, 28.
 Πετρωνίου Γιάννης 266.
 Πέτση Αθηνά 405.
 Πετσιάβα Άννα 415.
 Πιτικακής Χρησ. 310, 311, 317, 318, 324.
 Πίσσαρη Δέσποινα 431.
 Πιτσαδιώτου Αγγελική 429.
 Πλαστήρας Νικ. 41, 190, 444.
 Πλεύρης Γ. 274.
 Πλιάτσικας Αθαν. 407.
 Ποιμενίδης Αριστ. 278, 431.
 Πολατίδης Ιορδάνης 310, 311.
 Πόλη Ευανθία 200.
 Πόλη Κωνσταντία 200.
 Πολιανίτου Ευδοκία 415.
 Πολίδου Αθαν. 373.
 Πολίτης (ταβέρνα) 281.
 Πολιτόπουλος Γ. 304.
 Πολύζος Ιωάν. 405.
 Πολύζου Σοφία 415.
 Πολυχρονίδης Αβραάμ 403.
 Πολυχρονίδης Μηνάς 368, 377, 381.
 Πολυχρονίδης Παναγ. 408.
 Πολυχρόνου Κ. 374.
 Ποριανού Καλλιόπη 388.

Το Χρονικό της Νέας Ιωνίας 1924 -1994

- Πουρνάρας Θανάσης 453.
 Πουρνάρας Χρήστος 438.
 Πρασσά Περιστέρα 408.
 Πρίγκου Δέσποινα 327.
 Πρίντζος Γιαν. 333.
 Προκόπιος Ικονίου
 (μητροπολίτης) 394, 395.
 Προμπονάς Χαραλ. 418.
 Πρωτοπαπά Ο. 67.
 Πρωτοπαπαδάκης Πέτ. 41.
 Πιρπινιάνης 24.
- Ρ**
- Ραλάκης Βασ. 276.
 Ράλλης (αγγειοπλάστης)
 193.
 Ράλλης Γεωργ. 263, 345.
 Ράπτης Βασ. 333.
 Ράπτου Ελένη 409.
 Ράπτου Θεοδοσία 408.
 Ράπτου Νίκη 408.
 Ραφανίδης Θεοδ. 373, 376,
 377, 381.
 Ρεβύθη Δέσποινα 200.
 Ρεβύθης Μιχάλης 444.
 Ρέντης Γρηγόρης 453.
 Ρήγας Γεώργιος 407.
 Ρήγας Ευάγγελος 403.
 Ρήγας Κύριλλος 384, 385,
 387.
 Ρήγας Φεραίος 175.
 Ριζοπούλου Έμυ 408.
 Ριζοπούλου Παγώνα 416.
 Ρίζου Ελένη 409.
 Ρουμελιώτης Ιωάν. 58.
 Ρουμελιώτης Κώστας 58.
 Ρούμπου Κερασία 413.
 Ρουσάκης Αναγ. 377,
 384.
 Ρούστας Β. 258, 274, 277.
 Ρούφος Δημοσθένης 320.
 Ρωμαΐδης 88.
- Σ**
- Σαβαλάκης Εμμ. 224.
 Σαββάκης Μιχάλης 277.
 Σάββας Νικ. 408.
 Σαββίδης Δ. 335.
 Σαββίδης Κυριάκος 241.
 Σακαλάκης Α. 400.
 Σακελλάρη Βαίτσα 411.
 Σακελλάρη Μαρία 414.
 Σακελλαρίδης Μανώ. 427.
 Σακελλαρίου Ευανθία 412.
 Σακκάς (αποθήκη) 59.
 Σαλλιάρη Ελ. 374.
 Σαμαρά Ζαχαρούλα 409.
 Σαμαρά Νίκη 428.
 Σαμαράς Ελευθ. 326.
 Σαμαρτζή Ανδρομάχη 425.
 Σάμιος Βασίλης 374, 438.
 Σάμιος Ευάγγελος 442.
 Σαμολίδου Ελπίς 374.
 Σαουλίδης 281.
 Σαπουνάς Γ. 278.
 Σαπουντζάκης Χάρης 184,
 453.
 Σαπουντζής Θεοδ. 368,
 381.
 Σαρακατσάνης Ιωάννης
 270.
 Σαρακατσάνος Ι. 374.
 Σαρασκέρης Α. 258.
 Σαράτσης Σ. 67.
 Σαράτσης Δημητρ. 29, 73,
 75, 113, 242, 243, 244,
 333.
 Σαραφάκης Μενέλαος 319,
 366.
 Σαράφογλου 199.
 Σαριλίδης Γεωρ. 194.
 Σαρλάρα Ελένη 414.
 Σαρόγλου Αντών. 326,
 329.
 Σαρόγλου Γ. 258.
 Σαρόγλου Θ. 277.
 Σαρόγλου Ι. 275, 277.
 Σαρόγλου Κ. 310, 311.
 Σαρφατής Παύλος 394.
 Σαχίνης Πλάτων 427.
 Σεϊτανίδης Γ. 258.
 Σεκερλής Αθαν. 274.
 Σελάκης Αναστ. 409.
 Σεραφείμ (αρχιεπίσκοπος)
 388, 395.
 Σιάνου Άννα 414.
 Σιγανός Δημήτριος 199.
 Σιγανού Στυλιανή 224.
 Σίδερης (υπουργός) 14, 15.
 Σιδηρόπουλος Σωτήριος
 225, 226, 227, 376, 378,
 381.
 Σιδηροπούλου Όλγα 444.
 Σίμου Βιργινία 416.
 Σινάνη Ευαγγελία 200.
 Σιούρας 208.
 Σιτζάκης Ι. 278.
 Σκαλίδης Αντων. 58.
 Σκαλίδης Γιάννης 225.
 Σκαλίδης Γ. 258. Σκαλίδης
 Γρηγόρης 59, 69, 70.
 Σκαλίδης Τριαντάφυλλος
 59.
 Σκαλίδης Τριαντάφυλλος
 (γιατρός) 432.
 Σκαμάκης 232, 239.
 Σκάρλας Χρήστος 407.
 Σκλάβου Ανθή 428, 429,
 430.
 Σκλιάς Γεωρ. 315, 324,
 326.
 Σκοτεινιώτης Αλεξ. 400.
 Σκοτεινιώτης Ιωάν. 387.
 Σκοτινιώτης Πάνος 332,
 333.
 Σκουβαράς Βαγγέλης 453.
 Σκουλής Σταύρος 415.
 Σκουμής Παναγιώτης 408.
 Σκούρας Βαγγέλης 227,
 280, 431.
 Σκούρας Γεώργιος 320,
 321, 322, 331, 350.
 Σκουργιάς Δ. 398.
 Σκουρόπουλος Σπύρος
 441.
 Σκουφογιάννης Τιμολ.
 404.
 Σκρέτας Ευστάθιος 18.
 Σκυργιάννης Αντων. 238.
 Σκυργιανού Ευαγγελ. 200.
 Σμυρνάφ 101.
 Σολωμονίδης Α. 236.
 Σοροβόλας Δημήτρης 438.
 Σουβάντερλης Π. 374.
 Σουγιουλτζόγλου Κων.
 320, 331, 348, 376.
 Σουγιουλτζόπουλος
 (ποδοσφαιριστής) 235,
 239.
 Σουγιουλτζόπουλος Μιλτ.
 ή Σιουγιουλτζόγλου 131,
 194, 236, 254, 274, 280,

Δημήτρης Κωνσταντάρας – Σταθαράς

- 299, 300, 303, 308, 368, 369, 431.
 Σουλακούδης Δήμος 407, 423.
 Σουλούκος 369.
 Σούμπαση Αικ. 414.
 Σούρας Γεώργ. 431.
 Σούρας Κων. 407.
 Σουσιλίδης Αποστ. 276, 278.
 Σούφλα Ιωάννα 407.
 Σοφάκης Χρυσ. 402.
 Σπαθάρης Ιωάν. 374.
 Σπανοδήμος Κ. 390.
 Σπανομήτρος Ζήσης 405.
 Σπανόπουλος Ευστ. 377.
 Σπανοπούλου - Μεταφωστή Ευφροσύνη 180, 184, 192, 196, 200, 206, 207, 208.
 Σπανός 235, 239.
 Σπυρίδης Κων. 100, 172, 257.
 Σπυρίδης Σπύρος 18, 113, 115, 118, 120, 124, 130, 147, 150, 151, 152, 157, 175, 209, 234, 235, 242, 243, 244, 245, 246.
 Σπυρίδογλου (Σπυρίδης Σ.) 244, 145.
 Σπυρίδωνος Γ. 216.
 Σπυρόπουλος Κ. 373.
 Σταθαρά Δέσποινα 97, 98, 374.
 Σταθαρά Μαρία 97.
 Σταθαράς Γεώργιος 96, 98.
 Σταθαράς Κων. 97, 374.
 Σταθαράς Νικολ. 97, 199, 374.
 Σταθόπουλος Δημ. 416.
 Σταϊκούδης Ανδρέας 423.
 Σταματιάδου Ουρανία 414, 424.
 Σταματόπουλου (εργασ.) 65, 288.
 Σταματόπουλος Αθαν. 322, 326.
 Σταμόπουλος Γεώργιος (γιατρός) 227, 431.
 Στάμος Γιάννης 332, 333.
 Σταμπούλου Εμμ. 258, 274, 275, 278.
 Σταμπούλογλου Αφοί 265.
 Σταμπούλογλου Ευαγ. 270.
 Σταμπούλου Καλλιόπη(Πόπη) 440.
 Σταυρίδης Βασιλ. 266.
 Σταύρου Σ. 34.
 Σταφυλάς Θ. 398.
 Στεργίου Βασ. 322, 323.
 Στέφανος (μητροπολίτης) 382, 383.
 Στεφάνου Θ. 194.
 Στεφόπουλος Χρ. 241.
 Στέφος Νικ. 426, 427.
 Στρατηγόπουλος Απόλλων 403.
 Στρατηγός Ν. 238, 239.
 Στρατηγός Σ. 258.
 Στράτος Νικόλαος 41.
 Στυλιανού Άλκηστη 200.
 Συμεωνίδης Χρήστος 242.
 Συμπολίτης (ψευδώνυμο) 273.
 Συνανίδης 230, 239.
 Συνοδινός Θωμάς 385, 386, 387, 388, 390, 391, 392, 393, 396, 398, 399.
 Συνοδινός Ιωάννης 368.
 Συρβανίδου Κωστούλα 430.
 Συρίβελη Ελένη 434.
 Σχοινόπουλος 176.
 Σώμος Κων. 333.
 Σωτηράκη Αικ. 374.
 Σωτηριάδη Αναστ. 200.
 Σωτηριάδης Χρησ. 277.
 Σωτηρίου Νικ. 276.
 Σωτηρόπουλος 230.
 Σωτηρόπουλος Βάιος 432.
 Σωτηροπούλου - Φορούλη Μ. 432.
- Τ**
- Τανάγιας Δημ. 414.
 Ταμπακοπούλου Μαρία 408.
 Ταρκάσης Χρήστος 407.
 Ταταριώτης Νικ. 402, 403.
 Τάτσιου Χάιδω 411.
 Τερεζής Δημ. 441.
 Τερζίδης Κων. 226, 368, 381.
 Τερζόγλου (χυτήρια) 290.
 Τετριμίδας Ιωάν. 413.
 Τζαβέλλα - Αδαμάκη Εύη 333.
 Τζάλλα (φούρνος) 282.
 Τζάλλα Καλλιόπη 408.
 Τζάλλα Στάσα 438.
 Τζαμαλή (αποθήκη) 145.
 Τζανέτος Ευαγ. 399.
 Τζανέτος Ιωάννης 322.
 Τζανής Λεωνίδα 327, 329, 444.
 Τζανιδάκης Ν. 374.
 Τζανίδου (αποθήκη) 138, 140, 159.
 Τζιβάνης Αγαθάγγελος 267.
 Τζιβγούλης Ν. 278.
 Τζιλούλης Αλκιβιάδης 280, 431.
 Τζίνης Νικ. 240.
 Τηλέφογλου Γεώργ. 224, 258, 268.
 Τίκογλου Αποστ. 314.
 Τίκογλου Μιχαήλ 258, 274, 276, 278, 286, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 320, 331, 343, 349.
 Τίρχας Συμεών 322.
 Τόγκος 374.
 Τόλια Λουκία 222.
 Τομαρά Γεωργία 408.
 Τόμπρας Θανάσης 438.
 Τοπάλης Φ. 274.
 Τοπαλίδης Μάκης 435.
 Τουτουντζόγλου Α. 277.
 Τουτουντζόγλου Γ. 374.
 Τουφεξής Γεωρ. 413.
 Τράντου Αικ. 408.
 Τριανταφύλλης 302, 304.
 Τριανταφύλλου Νικόλαος 241.
 Τριανταφυλλίδης Νικ. 374, 376, 377, 381.
 Τριανταφυλλίδου Αγαθονίκη 173, 179, 184, 195, 206, 207, 208.<%0>
 Τριανταφυλλίδου Ουρ. 180, 184, 192, 193, 196, 200, 206, 207, 208.
 Τριανταφύλλου Ελένη 411.

Το Χρονικό της Νέας Ιωνίας 1924 -1994

- Τριγκώνης Αθαν. 432.
 Τριγκώνης Αθως 190, 269, 283, 284, 300, 335, 453.
 Τριγκώνης Αποστ. 232.
 Τριχόπουλος Β. 194.
 Τσάγγαρη Αγγέλα 200.
 Τσάγγαρης Ανδρέας 372.
 Τσαγκουλίδου Αποστολία 429.
 Τσακίρη Νόρα 430.
 Τσαλαβός Δημ. 432.
 Τσαλάγγας Χρηστ. 432.
 Τσαλαπάτας Νικολ. 18.
 Τσαλαπάτας Σπύρος 29, 133, 302.
 Τσαλούχος Ασημάκης 325.
 Τσάντος Αλέκος 406.
 Τσαουνίδου Χαρίκλ. 409.
 Τσαπράζης Αθαν. 415.
 Τσαρδακάς Ηλίας 400.
 Τσαρδακάς Κ. 426.
 Τσαρδίνη Ειρήνη 432.
 Τσάρνας Κων. 432.
 Τσατσάκος Γεωρ. 299, 300, 303, 308, 310, 315, 319, 320.
 Τσάτσος Αλεξ. 345.
 Τσάτσος Κων/νος 352.
 Τσάτσου Ιωάννα 352.
 Τσέα Ελευθερία 415.
 Τσεκούρα Αρτεμισία 411.
 Τσελεπή Μαρία 408.
 Τσερβενιώτης Αλ. 235, 239.
 Τσιάκαλος Παντελής 409.
 Τσιάκας Βασίλειος 366.
 Τσιάνου - Γούση Δέσποινα 432.
 Τσιαντός Δημ. 318.
 Τσιάπρας Χρήστος 401.
 Τσιάρας Νικολ. 414.
 Τσιαχτή Φωτεινή 411.
 Τσίγκρας Γιάννης 375.
 Τσικουντουρίδης Ιωάν. (ράφτης) 266, 270.
 Τσικουντουρίδης Ιωάν. (δάσκαλος) 409.
 Τσικράς Φώτης 199.
 Τσικριτά Αικ. 156.
 Τσιλιγκίρογλου Βασ. 258, 274, 277, 280, 281, 299.
 Τσιμπερίδης Γεωρ. 240.
 Τσιμπλουλής Γεράσιμος 408.
 Τσιμπουκλής Βασίλ. 415.
 Τσιντσινης Γιώργος 299, 230, 233, 240, 241, 262, 424, 434, 444, 453, 454
 Τσιντσινης Νικ. 374.
 Τσιονάς Αναστάσιος 409.
 Τσιούρης Βάιος 407.
 Τσιπνή Πολυξένη 429.
 Τσιπνής Ανθιμος 277.
 Τσιργώτη Κωνσταντή 438.
 Τσιρογιάννη Αγλαΐα 414.
 Τσιτούμη Διαλεχτή 325.
 Τσιτσιλίας Παν. 18, 38, 39.
 Τσιτσιρίγκος Παναγ. 408.
 Τσιτσούλης Ιωάν. 408.
 Τσόγκας Νίκος 240.
 Τσολάκης Αθαν. 198
 Τσολάκης Στυλιανός 402.
 Τσόγκας Ευάγ. 432.
 Τσοποτός Δημήτριος 453.
 Τσοπουρίδης Ανασ. 277, 368, 377, 381, 426, 427.
 Τσοπουρίδης Κων. 321, 322, 323, 324, 325, 326, 328, 329.
 Τσοπουρίδου Αικ. 409.
 Τσότρας Χρησ. 402.
 Τσουκαλάς Π. 277.
 Τσουκάλης Δημ. 402.
 Τσουλούφης Αγγελος 453.
 Τσούμας Ευάγ. 308, 313, 331, 342.
 Τσουράπας Νικ. 413.
 Τσουρβελουδή Ασήμω 407.
 Τυχομοίρη Φωτεινή 373.
- Υ**
- Υφαντή Μαρία 408.
- Φ**
- Φανάκης Αποστ. 443.
 Φαρζάν 230.
 Φαρμάκης Βασ. 403.
 Φαρμακίδου Στ. 374.
 Φασουράκης Ηρ. 277, 278, 281.
 Φασουράκης Χρήστος 318.
 Φατσι Κωστούλα 430.
 Φατσι Μαρία 407.
 Φατσι Νίκος 439.
 Φελεκίδης Βασ. 434, 437.
 Φερτεκλίδης Αλέκος 269, 281.
 Φιλάρετος Νικόλαος 409.
 Φιλίπιδης Παν. 275, 277.
 Φιλίππου Αποστ. 398.
 Φιλόθεος (επίσκοπος Μελόης) 396.
 Φιλοσόγλου Ιωάν. 277, 281, 317, 319, 320, 321, 322.
 Φλέγγας Ι. 400.
 Φοινικόπουλος Αποσ. 333.
 Φορλίδα - Δομαζινακή Αλεξάνδρα 193.
 Φουντούλης Γεωρ. 438.
 Φουντούλης Δημ. 324.
 Φουρτουιάδης Σ. 138, 153, 194.
 Φούσκης - Μαρίνος Στέφανος 7, 152, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 357, 396, 398, 454.
 Φουστούκου Ελένη 408.
 Φουτζόπουλος Δημοσθ. 403, 404.
 Φραγκάκης Κλεάνθης 277.
 Φραγκάκης Μ. 274.
 Φράγκη Καλυψώ 407.
 Φραγκούλη Αφοί 403, 406.
 Φραγκούλης Γ. (αθλητής) 231, 238, 239.
 Φραγκούλης Γεώρ. 399, 402, 443.
 Φραγκούλη Έλλη 200.
 Φραγκούλης Χρήστος 399, 402, 442.
 Φρειδερίκη Β΄ 301.
 Φωκάς Δημ. 41.
 Φωτεινόπουλος Παναγ. 415.
 Φωτίου Α. 308.
 Φωτίου Κώστας 277, 442.
 Φωτίου Φωτεινή 200.
 Φωτόπουλος Κων. 403.
 Φώτου Θεόδωρος 415.
- Χ**
- Χαβαλέ Βασιλική 411.
 Χαζιρογλου Παύλος 439.

Δημήτρης Κωνσταντάρας – Σταθαράς

- Χαϊντούτη Ελισσάβετ 414.
 Χαλαστάρας Ευστάθιος 424.
 Χαλάτσης Βασίλης 438.
 Χαλέβας Κων. 329, 330.
 Χαλιαμπάλια Αγγελική 412.
 Χαλκιάς Βασίλ. 408, 410.
 Χαλκιάς Ιωάννης 424.
 Χαμπέρης Ευάγγελος 414.
 Χαντζής Λουκάς 324.
 Χαντζόπουλος Κων. 408.
 Χανή - Σούρλα Άρτε..11.
 Χαραλαμπίδης 194.
 Χαραλαμπίδης Αν. 224, 274, 275, 277.
 Χαραλαμπίδου Γεωρ. 408.
 Χαραλαμπίδου - Μπάπα Δέσπ. 432.
 Χαραλαμπίδου Μαρία 414.
 Χαρίλαος Επαμειν. 18, 51.
 Χαρίτος Σταμάτης 408.
 Χαρίτος Α. Χαράλαμ. 427.
 Χαρίτου Παναγιώτα 428.
 Χασαπάκης Χρήστος 438.
 Χατζηαγγελάκης Λ. 447.
 Χατζηαναστασίου Ανασ. 308, 426.
 Χατζηαναστασίου Ν. 274, 275, 277, 278.
 Χατζηαναστασίου 302.
 Χατζηαναστασίου (οικογ.) 374.
 Χατζηανέστης Γεώρ. 41.
 Χατζηαντωνιάδης Δημ. 266.
 Χατζηαντωνιάδης Ιορδ. 266, 374.
 Χατζηαντωνιάδου Άννα 374.
 Χατζηαντωνίου Μαριάννα 408.
 Χατζηαντωνίου Ν. 374, 424, 439.
 Χατζηαντωνίου Φώτης 439.
 Χατζηαποστόλου Ν. 274.
 Χατζηβασιλείου (κατάστημα) 290.
 Χατζηβασιλείου Αδαμαντία 200.
 Χατζηβασίλη Ντόρα 428.
 Χατζηγάκης Κων. 328, 432.
 Χατζηγεωργίου (οδοντογιατρός) 431.
 Χατζηγεωργίου Γ. 276.
 Χατζηγεωργίου Δημήτριος 330.
 Χατζηγεωργίου Τιμολέων 325, 327, 329.
 Χατζηγιάννης Αποστ. 366.
 Χατζηδημητρίου Δ. 374.
 Χατζηδημητρίου Ελένη 424.
 Χατζηδημητρίου Σόνια 424.
 Χατζηκυριακίδης Δημ. 432.
 Χατζηκωνσταντίνου 302.
 Χατζηλία Πηνελόπη 413.
 Χατζηλιάδου Σοφία 227.
 Χατζημάρκος Εμμ. 327, 328, 437.
 Χατζημάρκος Γεωρ. 329, 399, 437.
 Χατζημιλιτιάδης Μιλτιάδης 432.
 Χατζηνικολάου Δημ. 225, 399.
 Χατζηνικολάου Μαρία 416.
 Χατζηνικολάου Ν. 194.
 Χατζηπλάτων Γεώργιος 439.
 Χατζηπλάτων Χαράλαμπος 439.
 Χατζής 378.
 Χατζόγλου Δέσποινα 412.
 Χατζοπούλου Βασιλική 413.
 Χανδατούρης Δημ. 325.
 Χανδατούρης Νέστωρ 405.
 Χερμάτσογλου Ιορδ. 335.
 Χειμάρης Αγγελος 405.
 Χειμώνας Λεων. 376, 377, 381.
 Χιωτάκης Κομνηνός Πρίαμος 199.
 Χιώτης Ιωάν. 432.
 Χιώτογλου 222.
 Χόξεμπαχ Γ. 382, 384.
 Χομορίτης Θωμάς 408.
 Χουλιάρη Βασιλική 407.
 Χουμουζιάδης Γ. 453.
 Χούσανη Γαρυφαλλιά 408.
 Χοχού Ευανθία 403.
 Χριστίδης Ν. 274.
 Χριστίδης Π. 258.
 Χριστόδουλος (μητροπολίτης) 385, 386, 387, 388, 393, 395, 396, 399, 401, 402, 403, 418.
 Χριστοδούλου 142, 143.
 Χριστοδούλου Δ. 374.
 Χριστοδούλου Μιχ. 399.
 Χριστόπουλος Γ. 374.
 Χρόνης Αλεξ. 200.
 Χρυσανθόπουλος Κων. 345.
 Χρυσάφης 232, 235, 239.
 Χρύσης Νικ. 300, 303, 308, 373.
 Χρυσόπουλος Κ. 387.
 Χρυσόστομος Σμύρνης (μητροπολίτης) 168, 214, 217, 222, 223, 224, 372, 394, 395, 397, 434.
 Χρυσοχού - Ριρίκα Αικ. 432.
 Χωραφά Εριφύλη 429.
 Χωραφάς Ανδρ. 376, 377, 380, 381.
 Χωραφάς Σόλων 132, 194, 238.
- Ψ**
- Ψαθάς 235.
 Ψαλιδάκης Ντίνος 213.
 Ψαράς Ευάγ. 194.
 Ψαρέα Άννα 410.
 Ψαριανός Κώστας 199.
 Ψαρόμπας Ιωάν. 266, 270.
 Ψαρριανός Δ. 275.
 Ψιάρης 113.
 Ψιμόπουλος Αγγελος 432.
 Ψυχούλη Αφροδίτη 324.

***

Το Χρονικό της Νέας Ιωνίας 1924 - 1994

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Χαιρετισμός Προέδρου της Εστίας ΙΩΝΕΣ Αργυρώς Μάμαλη- Κοπάνου..	6
Πρόλογος δημάρχου Στέφανου Φούσκη	σελίδα ... 7
Πρόλογος πρώην δημάρχου Γεωργίου Μπαλή	8
Εισαγωγή.....	11

ΜΕΡΟΣ Α΄

(Από δημοσιεύματα της εφημερίδας «ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ» του Βόλου)

1. ΠΡΟΣ ΑΝΕΓΕΡΣΗ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΥ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΥ.....	13
* (11-5-1923), Ανέγερσις συνοικισμού δια τους πρόσφυγας.....	14
* (13-5-1923), Ανακοινωθέν του Μικρασιατικού Συνδέσμου.....	15
* (22-5-1923), Επετράπη ο έρανος δια την ανέγερσιν παραπηγμάτων	17
* (13-6-1923), Ν' αρχίση η εργασία δια την ανοικοδόμησιν του προσφυγικού συνοικισμού ¹⁶⁸	17
* (19-6-1923), Νέα από την Αθήνα: Απεφασίσθη να ιδρυθούν προσφυγικοί συνοικισμοί εις Αθήνας, Πειραιά, Θεσ/νίκη, Πάτρα, Βόλον, Χίον*.....	18
* (19-6-1923), Ειδική σύσκεψις του δημοτικού συμβουλίου του Δήμου Παγασών διά την ανέγερσιν προσφυγικού συνοικισμού*.....	20
* (23-6-1923), Πώς έχει το ζήτημα των προσφυγικών συνοικισμών....	20
* (30-6-1923), Οι συνοικισμοί.....	20
* (1-7-1923), Ανέγερσις των προσφυγικών παραπηγμάτων.....	20
* (2-7-1923), Ο Δήμος δια τα προσφυγικά παραπήγματα.....	21
* (5-7-1923), Η στέγαση των προσφύγων.....	21
* (6-7-1923), Σύσκεψις διά την ανέγερσιν προσφυγικών παραπηγμάτων*.....	21
* (7-7-1923), Μετάβασις του μηχανικού εις το μέρος που θ' ανεγερθούν Τα προσφυγικά παραπήγματα*.....	23
• (18-07-1923), Ο συνοικισμός διά τους πρόσφυγας.....	23

¹⁶⁸ . Οι τίτλοι της εφημερίδας που σημειώνονται με αστερίσκο είναι μερικώς τροποποιημένοι, για την καλύτερη κατανόηση του περιεχομένου.

• (20-7-1923), Έγκρισις δημοτικού δανείου 500.000 δρχ. διά την ανέγερσιν προσφυγικού συνοικισμού*.....	23
* (22-7-1923), Απεφασίσθη η έναρξις των εργασιών*.....	24
* (24-7-1923), Τα προσφυγικά σπίτια θα γίνουν λιθόκτιστα.....	25
* (25-7-1923), Ο προσφυγικός συνοικισμός και η εξυγίανσις του Βόλου.	26
* (26-7-1923), Ανακοίνωσις της Επιτροπής προσφύγων περί της θέσεως του συνοικισμού*.....	26
* (Γνώμη του ιατρού κ. Παρασκευοπούλου: Είναι κατάλληλος).....	27
* (27-7-1923), Δήλωσις της Ιατρικής Εταιρίας Βόλου : Είναι ανθυγιεινό το μέρος*.....	28
• (28-7-1923), Η ανέγερσις του συνοικισμού.....	29
• (29-7-1923), Ανακοίνωσις του Μικρασιατικού Συνδέσμου περί της θέσεως του συνοικισμού*.....	30
* (31-7-1923), Ο Προσφυγικός Συνοικισμός. Έγκρισις της δημοπρασίας	32
* (5-8-1923), Αρχίζει η ανοικοδόμησις.....	32
* (7-8-1923), Έναρξις εργασιών.....	33
* (7-8-1923), Παράπονα ξυλουργών προσφύγων*.....	33
* (8-8-1923), Σύντονος εργασία διά τον προσφυγικόν συνοικισμόν...	34
* (9-8-1923), Ηρχισεν η εκσκαφή θεμελίων. Σήμερον κτίζουν*.....	35

2. Ο ΘΕΜΕΛΙΟΣ ΛΙΘΟΣ ΤΟΥ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΥ- ΤΟ ΟΝΟΜΑ « ΝΕΑ ΙΩΝΙΑ »

* Τα Τετράγωνα	35
* (10-8-1923), Πότε θα γίνουν τα εγκαίνια του συνοικισμού.....	36
* (12-8-1923), Συνεχίζονται αι εργασίαι.....	36
* (14-8-1923), Τα εγκαίνια του προσφυγικού συνοικισμού.....	36
* (16-8-1923), Τα χθεσινά εγκαίνια του προσφυγικού συνοικισμού - Οι εκφωνηθέντες λόγοι.....	39

3. ΟΙ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΑΝΕΓΕΡΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΥ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΥ

* (24-8-1923), Αι εργασίαι του συνοικισμού - Το ζήτημα της συγκοινωνίας.....	43
• (25-8-1923), « Ούτε του χρόνου » δεν τελειώνουν αι εργασίαι (σχόλιο)*.....	45
• (27-8-1923), « Αμφιβάλλομεν » διά τας εργασίαις εις τον προσφυγικόν συνοικισμόν (σχόλιο)*.....	45
• (4-9-1923), Ο συνοικισμός (σχόλιο).....	45

• (5-9-1923), Να ενταθί η εργασία διά τον προσφυγικόν συνοικισμόν (σχόλιο).....	46
• - (10-9-1923), Ο υπουργός Περιθάλψεως διέρχεται της πόλεώς μας. Αι εργασίαι του συνοικισμού.....	47
* (11-9-1923), «Πάλιν δια τον προσφυγικόν συνοικισμόν» (σχόλιο)...	49
* (13-9-1923), Και πάλιν περί συνοικισμού.....	49
* (15-9-1923), Ο προσφυγικός συνοικισμός. Τα μέσα στεγάσεως...	50
* (25-9-1923), Τελειώνουν δυο τετράγωνα. Η γέφυρα*.....	51
* (23-11-1923), Ο προσφυγικός συνοικισμός.....	55 *
(27-11-1923), « Ταχύτερα αποπεράτωσής του » (σχόλιο).....	55
* (5-12-1923), Οι προσφυγικοί συνοικισμοί και ο κ. Ευφραιμίδης...	56

4. Ο ΕΞΑΝΘΗΜΑΤΙΚΟΣ ΤΥΦΟΣ - ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΣΤΟΝ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟ (σελ. 57)

* (11-1-1924), Ο εξανθηματικός τύφος. Τα σημειωθέντα κρούσματα..	57
* (12-1-1924), Μεταφορά προσφύγων εις τον προσφυγικόν συνοικισμό*..	62
* (13-1-1924), Ο προσφυγικός συνοικισμός. Έλλειψις χρημάτων.....	63
* (16-1-1924), Το χθεσινόν συμβούλιον- Απολύμανσις αποθηκών- Κλίβανος.....	65
* (17-1-1924), Δια την καθαριότητα των προσφυγικών κατοικιών...	65
* (18-1-1924), Θάνατος πρόσφυγος εξ εξανθηματικού τύφου εις τον συνοικισμόν*.....	66
* (19-1-1924), Έκκλησις- Σώσατε τους πρόσφυγας και την υγείαν της πόλεως.....	67
* (19-1-1924), Ο εξανθηματικός τύφος.....	68
* (22-1-1924), Ο εξανθηματικός τύφος. Απεβίωσεν πρόσφυξ*...	68
* (24-1-1924), Ουδέν κρούσμα εξανθηματικού τύφου*.....	69
* (25-1-1924), Κλείσιμο των σχολείων επί 10ήμερον λόγω εξανθηματικού τύφου*.....	69
* (31-1-1924), Ουδέν κρούσμα εξανθηματικού τύφου*.....	71
* (2-2-1924), « Τους ευχαριστούμεν ». Ευχαριστήριο των προσφύγων του προσφυγικού συνοικισμού*.....	71

5. Η ΑΠΟΠΕΡΑΤΩΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΥ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΥ..... 72

* (6-2-1924), Ο προσφυγικός συνοικισμός. Έλλειψις χρημάτων...	72
* (9-2-1924), Συλλαλητήριο προσφύγων. Αιτήματα: Αποπεράτωσις	

του νέου συνοικισμού κ.λπ*.....	73
* (11-2-1924), Επιστολή Δ. Ι. Σαράτση διά τον προσφυγικόν συνοικισμόν*.....	74
• (14-2-1924), Τα ληφθέντα μέτρα μετά το συλλαλητήριον. Διαπέδωσις, αποχωρητήρια εις προσφυγικόν συνοικισμόν*.....	75
* (5-3-1924), Δηλώσεις Μοργκεντάου εις την Θεσσαλονίκη.....	76
* (8-3-1924), Ο προσφυγικός συνοικισμός. Η παράδοσις των ετοιμών οικημάτων.....	78
• (20-3-1924), Ο προσφυγικός συνοικισμός. Τι συνετελέσθη, τι απομένει.....	79
• - (22-3-1924), Η αυθαίρετος εγκατάστασις εις τον προσφυγικόν συνοικισμόν απαγορεύεται*.....	80
• (25-3-1924), Ο προσφυγικός συνοικισμός. Κόστος 5 εκατομμυρίων δραχμών*.....	81
• (13-7-1924), Η εγκατάστασις των προσφύγων μας. Συνέντευξις με τον κ. Χρήσ. Λούλη*.....	82
• (23-7-1924), Οι πρόσφυγες εις τον συνοικισμόν. Κατάληψις οικημάτων*.....	84
• (23-7-1924), Διακήρυξις δι' εργασίας βόθρων και πλυντηρίων (πλυσταριών) εις τον προσφυγικόν συνοικισμόν*.....	85
• (27-7-1924), Ο προσφυγικός συνοικισμός. Ηπειλήθη διακοπή εργασιών.....	85
• (30-7-1924), Το ζήτημα του προσφυγικού συνοικισμού. Συνέπειαι εκ της βιαίας καταλήψεώς του.....	87
• (10-8-1924), Το ζήτημα του προσφυγικού συνοικισμού. Ο προσφυγικός συνοικισμός. Ποίαι ενέργειαι εγένοντο.....	90
* «Η πόρτα» (από το βιβλίον, <i>Αθηναίκες Μικρασιάτικες Ιστορίες</i>)...	9
* (16-11-1924), Οι πρόσφυγες του Βόλου. Ποία μέτρα ελήφθησαν...	100
* (20-11-1924), Ο προσφυγικός συνοικισμός. Τα Τετράγωνα. Η ξυλεία διά το σχολείον*.....	102
* (26-11-1924), Ψήφισμα Δήμου Παγασών-Απάντησις Μπονζόν*...	105
* (30-11-1924), Το προσφυγικόν δάνειον.....	108
* (4-12-1924), Καταγραφή και μεταφορά προσφύγων εις τον προσφυγικόν συνοικισμόν*.....	108
* (13-12-1924), Η συμπλήρωσις του προσφυγικού συνοικισμού. Ανέγερσις 200 νέων οικίσκων.....	108
* (17-12-1924), Έκκλησις για τα προσφυγόπουλα.....	109

6. ΤΑ ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΥ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΥ

- * (24-12-1924), Πρόσκλησις (διά τα εγκαίνια του προσφυγικού συνοικισμού «ΝΕΑ ΙΩΝΙΑ»)..... 110
- * (29-12-1924), Τα χθεσινά εγκαίνια του προσφυγικού συνοικισμού.. 112
- * (30-12-1924), Οι εκφωνηθέντες λόγοι εις τα εγκαίνια του προσφυγικού συνοικισμού*..... 115
- (31-12-1924), Ευχαριστήριο προσφυγικών οργανώσεων*..... 119

ΜΕΡΟΣ Β΄**1. Η ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ ΣΕ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΑ ΣΠΙΤΙΑ.**

- * Νέες ομάδες σπιτιών (Τσιμεντένια, Τζαμαλιώτικα, Πέτρινα, Γερμανικά). Η γέφυρα του Κραυσίνδωνα..... 123
- * Εντάλματα προσωποκράτησης για τα σπίτια..... 135
- * Νέα σπίτια..... 137
- * Η απογραφή του 1928..... 145
- * Ο Μοργκεντάου στη Νέα Ιωνία..... 148
- * Ανέργεση σταδίου στη Νέα Ιωνία!..... 150
- * Τα χρέη των προσφύγων για τα σπίτια..... 152
- * Οι δημοτικές εκλογές του 1929..... 157
- * Η επίσκεψη του Ελευθερίου Βενιζέλου στη Νέα Ιωνία..... 157
- * Η ανέγερση των τελευταίων προσφυγικών σπιτιών στη Νέα Ιωνία (Καρταλείκα, στην οδό Θείρων, στις σιδηροδρομικές γραμμές στην οδό Βυζαντίου και Γανοχώρας)..... 159
- * Τα προσφυγικά σπίτια της Νέας Ιωνίας κατά ομάδες..... 163
- * Η Νέα Ιωνία του 1933..... 165
- * Οι συνοικίες της Νέας Ιωνίας και τα προσφυγικά σπίτια..... 168

2. ΤΑ ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΣΤΗ ΝΕΑ ΙΩΝΙΑ (1924 - 1934)

- * Με ονομασία «προσφυγικά σχολεία»..... 171
- * Μετονομασία των σχολείων..... 181
- * Ο δάσκαλος Νικόλαος Ευσταθιάδης..... 184
- * Η ανέγερση των μεγάλων σχολείων..... 186
- * Διδακτικό προσωπικό και μαθητές των σχολείων από το 1930 έως 1934..... 194
- Το νηπιαγωγείο της προσφυγικής Νέας Ιωνίας με τη νηπιαγωγό Ζηνοβία Κορδάτου..... 196
- Άλλες πληροφορίες για τα προσφυγικά σχολεία (εγγραφές, φοίτηση,

βαθμολογία κ.λπ.)	198
• Συγκεντρωτικός πίνακας των δημοτικών σχολείων της Νέας Ιωνίας κατά την πρώτη δεκαετία (από το 1924 - 25 μέχρι το 1934- 35) ..	206
3. Η ΠΡΩΤΗ ΜΙΚΡΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΡΙΑΣ	
* Προς ανέργεση ναού.....	209
* « <i>Τα εγκαίνια του εν Νέα Ιωνία προσφυγικού Ναού</i> ». Θεμέλιος λίθος, 14 Μαρτίου 1926.....	212
* Έκκληση του Παμπροσφυγικού Συνδέσμου για την αποπεράτωση του ναού.....	216
* Η πρώτη πανήγυρη του ναού (25 Μαρτίου 1927).....	218
* Άλλες πανηγύρεις του ναού.....	220
* Μνημόσυνο « <i>υπέρ των αιιδίμων μαρτύρων Μητροπολιτών, Σμύρνης Χρυσοστόμου, Κυδωνίων Γρηγορίου, Μοσχονησίων Αμβροσίου και των σφαγιασθέντων κληρικών και λαϊκών αδελφών ημών κατά την Μικρασιατικήν Τραγωδίαν</i> »	222
* Εκλογές επιτρόπων.....	224
* Οι πρώτες εγγραφές στα βιβλία του ναού.....	224
* Μέσα στη μικρή Ευαγγελίστρια.....	225
* Προσκλητήριο ευγενών ψυχών στην Ευαγγελίστρια.....	226
4. Η ΖΩΗ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΗ ΝΕΑ ΙΩΝΙΑ	
* Ο πληθυσμός μέχρι σήμερα.....	227
* Αθλητικά. Γυμναστικός Σύλλογος Βόλου η "Νίκη" 1924.....	228
* Πολιτικά - Δημοτικές Εκλογές του 1925.....	242
* Κακοκαιρίες - Χιόνια του 1925.....	246
* Αστυνομική κίνηση.....	248
* Επισκέψεις επισήμων στη Νέα Ιωνία (Ελευθ. Βενιζέλου – Υπουργών).....	250
* Προσφυγικοί Σύλλογοι - Συγκεντρώσεις - Διαμαρτυρίες.....	254
* Καταβολή αποζημιώσεων - Ομολογίες.....	258
* Η πυρκαγιά στις παράγκες των προσφύγων στην πλατεία Ρήγα Φεραίου.....	263
* Η αγορά - Τα καταστήματα.....	272
* Ο «Φαρδύς	282
* Η Μεταξουργία Εκτμεκτζόγλου.....	290
ΜΕΡΟΣ Γ΄	
Η ΝΕΑ ΙΩΝΙΑ ΓΙΝΕΤΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΠΟΛΗ	
5. Η ΙΔΡΥΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ.....	295

• Ίδρυση του Δήμου Νέας Ιωνίας.....	295
Δήμαρχοι - Δημοτικά συμβούλια - Δημοτικές εκλογές	
* 1ος δήμαρχος Ευάγγελος Καραμπατζάκης.....	298
* 2ος δήμαρχος Απόστολος Βολίδης (1η θητεία).....	308
* 3ος δήμαρχος Ευάγγελος Τσούμας.....	308
* 4ος δήμαρχος Γεώργιος Μπαλής (1η θητεία).....	308
* 5ος δήμαρχος Μιχαήλ Τίκογλου.....	313
* 6ος δήμαρχος Γεώργιος Δοξόπουλος.....	314
* 7ος δήμαρχος Αλέξανδρος Δημόπουλος.....	316
* 8ος δήμαρχος Απόστολος Βολίδης (2η θητεία).....	317
* 9ος δήμαρχος Γεώργιος Μπαλής (2η θητεία).....	318
* 10ος δήμαρχος Κων/νος Σουγιουλτζόγλου.....	320
* 11ος δήμαρχος Σπυρίδων Ζαχογιώργος.....	320
* 12ος δήμαρχος Γεώργιος Σκούρας.....	320
* 13ος δήμαρχος Γεώργιος Μπαλής (3η θητεία).....	321
* 14ος δήμαρχος Ανδρέας Βαλαχής (1η τετραετία).....	323
* 15ος δήμαρχος Ανδρέας Βαλαχής (2η τετραετία).....	324
* 16ος δήμαρχος Ανδρέας Βαλαχής (3η τετραετία).....	326
* 17ος δήμαρχος Στέφανος Φούσκης (1η τετραετία).....	328
* 18ος δήμαρχος Στέφανος Φούσκης (2η τετραετία).....	329
* Πίνακας δημάρχων Νέας Ιωνίας.....	331
* Νομαρχιακές εκλογές. Πρώτος Νομάρχης Πάνος Σκοτινιώτης...	332

2. ΠΡΟΟΔΟΣ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ

* Προβλήματα της προσφυγικής Νέας Ιωνίας.....	333
Το χρονικό της προόδου.	
* Έργα που πραγματοποίησε κάθε δημοτική αρχή.....	339
* Δήμαρχος Ευάγγελος Καραμπατζάκης.....	340
* Δήμαρχος Απόστολος Βολίδης (1η θητεία).....	342
* Δήμαρχος Ευάγγελος Τσούμας.....	342
* Δήμαρχος Γεώργιος Μπαλής (1η θητεία).....	342
* Δήμαρχος Μιχαήλ Τίκογλου.....	343
* Δήμαρχος Γεώργιος Δοξόπουλος.....	343
* Δήμαρχος Αλέξανδρος Δημόπουλος.....	344
* Δήμαρχος Απόστολος Βολίδης (2η θητεία).....	344
* Δήμαρχος Γεώργιος Μπαλής (2η θητεία).....	347
* Δήμαρχος Κων/νος Σουγιουλτζόγλου.....	348

* Δήμαρχος Σπυρίδων Ζαχογιώργος.....	349
* Δήμαρχος Γεώργιος Σκούρας.....	350
* Δήμαρχος Γεώργιος Μπαλής (3η θητεία).....	350
* Δήμαρχος Ανδρέας Βαλαχής (1η,2η,3η τετραετία).....	353
* Δήμαρχος Στέφανος Φούσκης (1η τετραετία).....	357
* Διοικητικό και Τεχνικό Προσωπικό του Δήμου Νέας Ιωνίας...	366

3. Η ΝΕΑ ΜΕΓΑΛΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΡΙΑ

* Ο θεμέλιος λίθος.....	367
* Η αποπεράτωση.....	375
* Τα εγκαίνια.....	377
* Σπίτι Γαλήνης Χριστού.....	384
* Έκθεση μικρασιατικών εικόνων.....	385
* Ο Οικουμενικός Πατριάρχης στο Βόλο και στη Νέα Ιωνία...	388
* Τιμές στους Μικρασιάτες Εθνο-ιερομάρτυρες της Μικρασιατικής καταστροφής του 1922.....	394
• Ο ναός σήμερα.....	398

Οι άλλες Εκκλησίες της Νέας Ιωνίας

* Ι. Ναός Αγίων Ιωάννου Δαμασκηνού και Αγίας Βαρβάρας...	399
* Ι. Ναός Πρωτοκορυφαίων Αποστόλων Πέτρου και Παύλου...	401
* Ι. Ναός Αγίου Σπυρίδωνα.....	402
* Ι. Ναός Αγίου Νεκταρίου.....	403
* Ι. Ναός Αγίου Μοδέστου Μελισσατικών.....	404
* Ι. Ναός Το Γενέσιον της Θεοτόκου Φυτόκου.....	405
* Ι. Ναός Αγίας Ειρήνης Χρυσοβαλάντου (Παλαιοημερολογιτών)..	406

4. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ ΣΤΗ ΝΕΑ ΙΩΝΙΑ ΣΗΜΕΡΑ

(Σχολικό έτος 1993 - 94)

* Δημοτικά σχολεία.....	406
* Ειδικά Δημοτικά σχολεία	410
* Νηπιαγωγεία.....	410
* Γυμνάσια.....	412
* Γενικό Λύκειο.....	415
* Σχολικές μονάδες που βρίσκονται στη Νέα Ιωνία στις οποίες φοιτούν μαθητές απ' όλη την περιφέρεια της Μαγνησίας.....	416
• Παιδικοί σταθμοί που λειτουργούν στη Νέα Ιωνία.....	416

Άλλες Σχολές και ιδρύματα που λειτουργούν στη Νέα Ιωνία

* Σχολή ταπητουργίας του Εθνικού Οργανισμού Πρόνοιας.....	417
* Ίδρυμα Αγωγής Ανηλίκων Βόλου.....	417
* Ίδρυμα Ειδικών Παίδων Μαγνησίας «Άσπρες Πεταλούδες».....	417
* Κέντρο φροντίδας οικογένειας του Εθνικού Οργανισμού Πρόνοιας	418
* Κέντρο Εργαζόμενης Νεότητας Βόλου.....	418
5. Η ΝΕΑ ΙΩΝΙΑ ΣΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ.....	418
6. ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΣΤΗ ΝΕΑ ΙΩΝΙΑ	
* Ο δήμος Νέας Ιωνίας.....	421
* Πολιτιστικοί Σύλλογοι.....	422
* Μουσικές Σχολές (Ωδεία).....	425
* Αθλητικές ομάδες (Ποδοσφαιρικές-Αθλοπαιδιών- Στίβου – Μαχητικών τεχνών - Κυνηγετικός σύλλογος).....	425
Προσκοπισμός και Οδηγισμός στη Νέα Ιωνία	
* Προσκοπισμός.....	426
* Οδηγισμός.....	428
7. ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ - ΓΡΑΜΜΑΤΑ - ΤΕΧΝΕΣ ΣΤΗ ΝΕΑ ΙΩΝΙΑ.....	430
* Επιστήμες.....	431
* Λογοτεχνία (Διήγημα - Μυθιστόρημα - Ιστορία – Νουβέλα)...	432
* Ποίηση.....	434
* Ζωγραφική.....	435
* Μουσική.....	437
* Θέατρο.....	439
* Χορός.....	439
* Λαϊκοί τεχνίτες.....	439
* Προσφορά κοινωνικών υπηρεσιών από απλούς ανθρώπους...	440
* Τέχνες (επιλοποιία - ξυλογλυπτική – οικοδομική).....	441
* Πολιτική.....	444
* Δημοσιογραφία.....	444
8. ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΣΤΗ ΝΕΑ ΙΩΝΙΑ.....	444
9. ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΣΤΗ ΝΕΑ ΙΩΝΙΑ.....	445
ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	449
ΠΗΓΕΣ – ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	451
ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ.....	454
ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΟΝΟΜΑΤΩΝ.....	455
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.....	471

Δημήτρης Κωνσταντάρας – Σταθαράς

ΤΟΥΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΥΜΕΝ

Ἦδη ὅποτε ὁ θανθηματιῶδες τύφος, ἢ φεβραῖα αὐτῆ νόσος, ἡμεῖς καὶ ἀπέτος ἡμᾶς προσέβαλεν, ἐπὶ τινος κατεστά-
λη, θεωρούμεν καθήμιον μας ἐπιβιβη-
μένον ἀπὸ τῶν σιτηλῶν τοῦ ἀγυμνητοῦ
μας «Ταχιόδρομοι» γὰ διατρεπώσωμεν
τὴν ἀκρόν μας εὐχτώμοσῶην, τόσον
πρὸς τὸν «Ἀγγλικὸν ἔθραγον διασώστωσ
παίδων» τῆς πόλεως μᾶς, ὅσον καὶ
πρὸς τὴν φιλανθρώπειαν τῶν Βολιωτῶν
εἴτινε, ἐν ἑλευτῇ ἀμύλλῃ, ἐν τῇ φιλι-
κῇ μας, ἐν τῇ ἀπεμονώσει μας, ἐν τῷ
ἀποκλεισῶ μας, ἐν ἡμεταν ὀπαθίῃ,
θεοταί τοῦ μαρτυρικοῦ μας βίον, δέν
ἠκούσθησαν εἰς ὅ,τι οἱ ἀίχαι πρὸς συν-
τήρησιν μας μᾶ, παρσίγον, ἀλλ' ὡς ὀλη-
θεῖ, χειτοπιανὸί μᾶ, ἐπιοκίφθησαν, μᾶς
ἀγαρέτησαν, μᾶ, ἐκόνωσαν διὰ τῶν βο-
ηθῆματιων τῶν. Καὶ οὕτω, ἂν σήμερον
ἡμεῖς, ἡμεῖς, ἐν τῇ ἀπεμονώσει μας
ζῶμεν, ἢ δὲ πόλις τοῦ Βόλου δέν διέ-
τρεψε τὸν φόβον γὰ μολιγθῆ δι' ἡμῶν,
ὀφείλετα βίβαίως εἰς τὸς φροντίδας
τῶν δι' ἡμεῶν ὀργῶν, ὀλλὰ πρῶτιστως
εἰς τὴν φιλανθρώπειαν, ἡμεῖς εὐτυ-
χῶ. βασιλεύει τίσῃ ἐν Εὐφ.

Οἱ ἀποκλεισμένοι πρόσφυγε, ἐν τῷ
Νεφ. Συμβίσιον ᾧ διὰ τῆς νεσοκόμου
Κοινοῦ Δερῆτε γλου εὐχοριστοῦντες.